Kazuo Ishiguro

Avunamayanlar

ROMAN

Çeviren: Roza Hakmen

YKY

AVUNAMAYANLAR

Kazuo Ishiguro 1954'te Japonya'nın Nagasaki şehrinde doğdu. Eğitimini, babasının Ulusal Oşinografi Enstitüsü'nde çalışmaya başlaması üzerine beş yaşındayken ailesiyle birlikte geldiği İngiltere'de tamamladı. Kent Üniversitesi'nde İngilizce ve felsefe eğitimi aldı. Mezun olduktan sonra Londra'da sosyal hizmetler görevlisi olarak çalışmaya başladı. East Anglia Üniversitesi'nde Malcolm Bradbury'den yaratıcı yazarlık eğitimi aldı ve yazarlık kariyerinin ilk dönemlerindeki akıl hocası Angela Carter'la tanıştı. 1981'de üç tane kısa hikâyesi yayımlandı ve Kazuo Ishiguro o tarihten beri sadece yazarlık yapıyor. 1982'de ilk romanı *A Pale View of Hills* (*Uzak Tepeler*, çev. Pınar Besen, 1992) yayımlandı ve Winifred Holtby Memorial Ödülü'nü kazandı. 1983'te *Granta* dergisi tarafından en iyi genç İngiliz yazarları arasında gösterildi. 1986'da yayımlanan ikinci romanı *An Artist of the Floating World*'le (*Değişen Dünyada Bir Sanatçı*, çev. Suat Ertüzün, 2008) Whitbread Book of the Year Ödülü'nü aldı, Booker Ödülü'ne aday gösterildi. 1989'da yayımlanan üçüncü romanı *The Remains of the Day* (*Günden Kalanlar*, çev. Şebnem Susam, 1993) Booker Ödülü'nü kazandı ve 1993'te James Ivory tarafından filme alındı. 1995'te Cheltenham Ödülü'nü alan romanı *Avunamayanlar*, 2000'de Booker Ödülü'ne ve Whitbread Ödülü'ne aday olan *When We Were Orphans* (*Çocukluğumu Ararken*, çev. Nilden Beyazıt Tunç, 2002) yayımlandı. Son romanı *Beni Asla Bırakma* (çev. Mine Haydaroğlu, YKY, 2005), yayımlandığı yıl *Time* tarafından İngilizce yazılmışen iyi 100 roman listesinde gösterildi, Alex Ödülü'nü aldı ve National Book Critics Circle Ödülü'ne aday oldu. 2005'te *The Saddest Music in the World* adlı ilk uzun metraj sinema filmi senaryosunu tamamlayan, ilk öykü kitabı *Noctures: Five Stories of Music and Nightfall* 2009'da yayımlanan yazarın romanları otuzdan fazla dile çevrilmiştir. Kazuo Ishiguro, karısı ve kızıyla birlikte Londra'da yaşamaktadır.

Roza Hakmen 1956'da İzmir'de doğdu. 1974'te İzmir Amerikan Kız Koleji'ni, 1979'da ODTÜ Ekonomi Bölümü'nü bitirdi.
Başlıca çevirileri: Ernest Hemingway, *Çanlar Kimin İçin Çalıyor*; Mario Vargas Llosa, *Kent ve Köpekler*; Nina Berberova, *Eşlik Eden: Soneçka Antonovskaya*; Juan Benet, *Madrid'de Sonbahar*; Oscar Wilde, *De Profundis*; Marguerite Duras, *Mavi Gözler Siyah Saçlar*; Anthony Burgess, *Bir Elin Sesi Var*; Carson McCullers, *Yelkovansız Saat*; Tama Janowitz, *New York Köleleri*; Mircea Eliade, *Matmazel Christina*; Anne Rice, *Vampirle Konuşma*; Miguel de Cervantes Saavedra, *Don Quijote*; Marcel Proust, *Swann'ların Tarafı, Çiçek Açmış Genç Kızların Gölgesinde, Guermantes Tarafı, Mahpus, Albertine Kayıp, Yakalanan Zaman, Kayıp Zamanın İzinde, Sainte-Beuve'e Karşı*; Henry James, *Güvercinin Kanatları*; Marguerite Yourcenar, *Rüya ve Kader*; Tim Parks, *Kader, Avrupa*; Anna Kavan, *Kartal Yuvası*; Howard Norman, *Müze Bekçisi*; Jamal Mahjoub, *Cinlerle Yolculuk*.

Kazuo Ishiguro'nun
YKY'deki kitapları:

Beni Asla Bırakma *(2008)*
Avunamayanlar *(2009)*

KAZUO ISHIGURO

Avunamayanlar

Çeviren:
Roza Hakmen

Roman

YKY
İSTANBUL

Yapı Kredi Yayınları - 2989
Edebiyat - 894

Avunamayanlar / Kazuo Ishiguro
Özgün adı: The Unconsoled
Çeviren: Roza Hakmen

Kitap editörü: Begüm Kovulmaz
Düzelti: Filiz Özkan

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş.
Kıraç, Hadımköy Yolu Çakmaklı Mah. 46. Sk. No: 4 Esenyurt - Büyükçekmece - İstanbul

Çeviriye temel alınan baskı: Faber and Faber Limited, 1995
1. baskı: İstanbul, Ekim 2009
ISBN 978-975-08-1684-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2008
Sertifika No: 12334
© Kazuo Ishiguro, 1995

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Lorna ve Naomi'ye

I

1

Taksi şoförü beni karşılamak üzere bekleyen hiç kimse –bir resepsiyon memuru bile– olmadığını görünce mahcup oldu. Bomboş lobide belki saksılardan ya da koltuklardan birinin ardına gizlenmiş bir görevli bulma umuduyla dolaştı. Sonunda bavullarımı asansörün önüne bırakıp anlaşılmaz bir özür mırıldanarak gitti.

Lobi geniş sayılırdı; etrafa serpiştirilmiş epeyce sayıda sehpa bir sıkışıklık duygusu yaratmıyordu. Ama tavan alçaktı ve belirgin şekilde eğimliydi, hafif bir klostorofobiye yol açıyordu; dışarısı güneşli olduğu halde içerinin ışığı da kasvetliydi. Sadece resepsiyon bankosunun bulunduğu duvara güneş vuruyor, koyu renk lambriyi ve Almanca, Fransızca, İngilizce dergilerin bulunduğu rafı aydınlatıyordu. Bankonun üstünde küçük bir gümüş çan da vardı; tam gidip çalacakken arkamda bir kapı açıldı ve üniformalı bir genç belirdi.

"İyi günler beyefendi" dedi yorgun bir tavırla ve bankonun arkasına geçip kayıt işlemine başladı. Gecikmesine ilişkin üstünkörü bir özür dilediyse de, tavrı bir süre boyunca belirgin biçimde kayıtsızdı. Ne var ki adımı söyler söylemez irkilip kendini toparladı.

"Mr. Ryder, çok özür dilerim, sizi tanıyamadım. Mr. Hoffman, müdürümüz, sizi bizzat karşılamayı çok istiyordu. Ne yazık ki şu anda önemli bir toplantıda."

"Hiç önemli değil. Kendisiyle daha sonra tanışmaktan memnuniyet duyacağım."

Resepsiyon memuru, müdürün benim gelişimi kaçırdığına ne kadar üzüleceğini mırıldanıp durarak kayıt formlarını aceleyle doldurdu. "Perşembe akşamı" hazırlıklarının müdürü ne kadar sıkıştırdığını, otelden çok uzun süreler ayrılmasını gerektirdiğini iki kere belirtti. "Perşembe akşamı"nın özelliğini soracak enerjiyi bulamayıp başımı sallamakla yetindim.

"Bu arada Mr. Brodsky bugün harikaydı" dedi memur neşelenerek. "Gerçekten harikaydı. Bu sabah orkestraya dört saat aralıksız prova yaptırdı. Şimdi de duyabilirsiniz! Hâlâ kendi kendine canla başla çalışıyor."

Lobinin arka tarafını işaret etti. Dışarıdaki trafiğin boğuk gürültülerinden zor duyulmakla birlikte, binanın içinde bir yerde piyano çalındığını ancak o anda fark ettim. Başımı kaldırıp daha dikkatli dinledim. Birisi tek bir kısa motifi yavaşça, endişeyle, defalarca çalıp duruyordu – Mullery'nin *Dikeylik*'inin ikinci bölümünden bir motif.

"Tabii müdür bey burada olsaydı," diyordu resepsiyon memuru, "Mr. Brodsky'yi getirip size tanıştırırdı muhtemelen. Ama ben..." Gülerek devam etti: "Ben rahatsız etmekten çekiniyorum. Eğer konsantre olmuş haldeyse..."

"Elbette, elbette. Başka zaman tanışırız."

"Müdür bey burada olsaydı..." Cümlesini yarım bırakıp yine güldü. Sonra öne doğru eğilip alçak sesle devam etti: "Biliyor musunuz beyefendi, bazı müşteriler şikâyet etme küstahlığında bulundular. Mr. Brodsky'nin ne zaman piyanoya ihtiyacı olsa büyük salonu kapattığımız için. Bazı insanların düşüncesizliğine akıl sır ermiyor! Dün iki ayrı müşteri resmen Mr. Hoffman'a şikâyette bulundular. Söylememe gerek yok, derhal ağızlarının payını aldılar."

"Hiç kuşkum yok. Brodsky dediniz, değil mi?" İsmi düşündüm, ama hiçbir şey çağrıştırmadı. Sonra resepsiyon memurunun şaşkın bakışlarla beni seyrettiğini fark edip hemen ekledim: "Evet, tabii. Mr. Brodsky'yle ilk fırsatta tanışmak için sabırsızlanıyorum."

"Keşke müdür bey burada olsaydı beyefendi."

"Önemli değil. Evet, başka bir şey yoksa, artık..."

"Elbette efendim. Bu kadar uzun bir yolculuktan sonra çok

yorgun olmalısınız. İşte anahtarınız. Gustav sizi odanıza götürecek."

Arkama dönüp baktığımda lobinin karşı tarafında bekleyen yaşlı bir taşıyıcı gördüm. Kapısı açık asansörün önünde durmuş, endişeli bir tavırla asansörün içine bakıyordu. Ben yürüyüp yanına geldiğimde irkildi. Sonra bavullarımı alıp benim peşimden aceleyle asansöre bindi.

Asansör hareket ettikten sonra yaşlı taşıyıcı iki bavulu da elinde tutmaya devam etti, yükün ağırlığı yüzünden kızarmaya başladığını fark ettim. Bavulların her ikisi de çok ağırdı, adamın gözümün önünde bayılmasından korkarak konuştum:

"Şu bavulları yere bıraksanız iyi olur."

"Bu konuya değindiğinize memnun oldum beyefendi" dedi taşıyıcı; harcadığı fiziksel çabanın sesine ne kadar az yansıdığını görünce şaşırdım. "Yıllar önce, mesleğe ilk başladığımda bavulları yere bırakırdım. Sadece mecbur olduğum zaman yerden kaldırırdım. Yani hareket halindeyken. Hatta burada çalıştığım ilk on beş yıl boyunca, itiraf etmem gerekir ki bu yöntemi kullandım. Bu kentteki genç taşıyıcıların birçoğunun hâlâ kullandığı yöntem de budur. Ancak benim artık böyle bir şey yapmam söz konusu olamaz. Zaten fazla yükseğe de çıkmayacağız beyefendi."

Sessizce yükselmeye devam ettik. Sonra ben tekrar konuştum:

"Demek uzun bir süredir bu otelde çalışıyorsunuz."

"Yirmi yedi yıl oldu efendim. Bu süre içinde çok şey gördüm. Ama elbette otel ben çalışmaya başlamadan çok daha önce vardı. On sekizinci yüzyılda Büyük Friedrich'in bir gece burada kaldığı düşünülüyor; üstelik o zamanlar bile köklü geçmişe sahip bir hanmış. Doğrusu yıllar boyunca burada çok büyük tarihî önem taşıyan olaylar yaşanmış. Yorgun olmadığınız bir zamanda birkaçını size anlatmama izin verirseniz şeref duyarım beyefendi."

"Bagajı yere bırakmayı niçin doğru bulmadığınızı anlatıyordunuz" dedim.

"Evet" dedi taşıyıcı. "İlginç bir konu. Bu tür bir kentte, tahmin edeceğiniz gibi beyefendi, çok sayıda otel vardır. Bu nedenle de, bu kentte birçok kişi hayatlarının bir döneminde taşıyıcılık işini denemiştir. Burada birçok kişi, üniformayı üstlerine geçirmenin yeterli olacağını, işi yapabileceklerini zanneder. Özellikle bu kentte çok yaygın bir yanılgıdır bu. Hatta buna yerel bir efsane de diyebilirsiniz. Şunu itiraf edeyim ki, ben de bir zamanlar hiç kafa yormadan bu efsaneye inandım. Sonra bir gün –yıllar önceydi– karımla birlikte kısa bir tatile çıktık. İsviçre'ye, Luzern'e gittik. Karım artık aramızda değil efendim, ama onu ne zaman düşünsem, bu kısa tatilimizi hatırlarım. Göl kenarı çok güzeldir. Siz de biliyorsunuzdur şüphesiz. Kahvaltıdan sonra çok güzel tekne gezintilerine çıkmıştık. Konuyu saptırmayayım, bu tatilde, o kentte yaşayan kişilerin, taşıyıcılarıyla ilgili buralıların varsayımlarını paylaşmadığını gözlemledim. Nasıl desem? Orada taşıyıcılara çok daha fazla *saygı* gösteriliyordu. En iyi taşıyıcılar neredeyse ünlü sayılırdı, büyük oteller onları istihdam etmek için birbiriyle yarışıyorlardı. Doğrusunu isterseniz gözüm açıldı. Ama bizim kentimizde çok uzun yıllardır yerleşmiş bir fikir var. Hatta bazen bu fikri ortadan kaldırmak hiç mümkün olacak mı diye merak ederim. Yanlış anlamayın, burada insanların bize kaba davrandıklarını söylemek istemiyorum. Katiyen, ben burada daima nazik, düşünceli muamele görmüşümdür. Ne var ki beyefendi, burada herhangi bir insanın aklına estiği anda, keyfi istediyse bu mesleği yapabileceği gibi bir fikir yerleşmiş. Herhalde kentimizde herkesin hayatta mutlaka bir yerden bir yere bagaj taşımış olmasından kaynaklanıyor. Böyle bir tecrübeleri olduğu için, otelde bagaj taşıyıcısı olmanın da bunun bir uzantısı olduğunu varsayıyorlar. Yıllar boyunca, şu bulunduğumuz asansörde bana, 'Ben de işimi bırakıp taşıyıcılığa başlamayı düşünüyorum' diyen insanlar olmuştur beyefendi. Gerçekten. Hatta bir gün –Luzern'deki tatilimizden kısa süre sonraydı– kentimizin belediye meclisi üyelerinden biri, bana aynen bu sözleri söyledi. 'Benim de gönlümden bu işi yapmak geçiyor' dedi, bavulları işaret ederek. 'Ne güzel ha-

yat. Dert yok, tasa yok.' İyi niyetle söylüyordu herhalde. Gıpta edilecek durumda olduğumu söylemeye çalışıyordu. Bu olay ben gençken oldu efendim, o sıralar bavulları elimde taşımazdım; bavullar aynen bu asansörde, yerde duruyordu; herhalde o günlerde öyle görünüyordum biraz. Yani beyefendinin deyişiyle dertsiz, tasasız biri gibi. İşte bu, bardağı taşıran damla oldu efendim. Yani doğrudan beyefendinin sözlerine öfkelendiğimi söylemek istemiyorum. Ama bana o sözü söylediğinde, sanki her şey yerli yerine oturdu. Bir süredir kafamda evirip çevirdiğim şeyler. Daha önce de açıkladığım gibi efendim, Luzern'deki kısa tatilimizden yeni dönmüştüm, olaylara değişik bir açıdan bakıyordum. Kendi kendime dedim ki, bu kentin taşıyıcılarının burada hâkim olan tutumu değiştirme vakti gelmiştir. Çünkü beyefendi, Luzern'de farklı bir tutum görmüştüm ve buradaki durumun doğrusu pek de iyi olmadığını düşünüyordum. Bunun üzerine uzun uzun düşündüm ve bizzat benimseyebileceğim bazı ilkeler belirlemeye karar verdim. Elbette daha o zaman bile ne kadar zor olacağını biliyordum muhtemelen. Ta o zamanlarda bile, benim kuşağım açısından artık belki de çok geç olduğunu anlamış olabilirim. İşler çığırından çıkmıştı. Ama düşündüm ki, ben kendi üzerime düşeni yaparak durumu birazcık olsun değiştirebilirsem, en azından benden sonra gelenlerin işi kolaylaşabilir. Bunun üzerine beyefendi, ilkelerimi benimsedim ve belediye meclisi üyesinin o sözleri söylediği günden bu yana, kararlarımı uyguladım. Gururla eklemek isterim ki, kentimizdeki taşıyıcıların bazıları da beni örnek aldı. Benim ilkelerimi tıpatıp benimsediklerini söylemek istemiyorum. Ama onların benimsediği ilkelerin benimkilerle bağdaştığı söylenebilir."

"Anlıyorum. İlkelerinizden biri de bavulları yere bırakmayıp elinizde taşımaya devam etmek."

"Aynen öyle efendim, ne demek istediğimi tam olarak anlamışsınız. Elbette şunu da söylemem gerekir ki, kendime bu kuralları koyduğumda çok daha genç ve güçlüydüm, sanırım yaşlandıkça güçten düşeceğimi tam anlamıyla hesaplayamamıştım. Tuhaf bir şey efendim, ama insan hesaplayamıyor. Diğer taşıyıcılar da buna benzer şeyler söylüyorlar. Her şeye rağmen, hepimiz eski kararlarımızı uygulamaya çalışıyoruz. Yıllar

geçtikçe birbirine sıkı sıkıya bağlı bir grup oluşturduk; on iki kişiyiz, yıllar önce durumu değiştirmeye çalışanlardan geriye on iki kişi kaldık. Şu anda herhangi bir geri adım atacak olsam, diğerlerine ihanet etmişim gibi gelir bana. Onlar da kendi kurallarından geri adım atsa, ben de aynı şeyi hissederim. Çünkü bu kentte bir ilerleme kaydedildiği şüphe götürmez. Evet, doğru, daha önümüzde çok uzun bir yol var, ama bu konuyu sık sık konuşuruz –her Pazar öğleden sonra Eski Kent'teki Macar Kafe'de buluşuruz, isterseniz bize katılabilirsiniz, şeref verirsiniz efendim–, dediğim gibi bu konuları sık sık tartışırız; hepimiz de, bu kentteki insanların bize karşı tutumunda önemli gelişmeler olduğu konusunda kesinlikle hemfikiriz. Bizden sonra gelen gençler durumu hiç sorgulamadan kabulleniyor elbette. Ama bizim Macar Kafe grubu, küçük de olsa bir değişiklik yarattığını biliyor. Bize katılırsanız çok memnun oluruz efendim. Sizi gruba tanıştırmaktan mutluluk duyarım. Eskiden olduğu kadar resmi değiliz artık; bir süredir, özel durumlarda masamıza konuklar katılabiliyor. Bu mevsimde, öğleden sonraları bu tatlı güneşli havalarda çok da hoş oluyor. Masamız tentenin altında, gölgede, Eski Meydan'a bakan bir masadır. Çok hoştur efendim, hoşlanacağınızdan eminim. Neyse, konuya döneyim, bu konuyu Macar Kafe'de bol bol tartıştık. Yani her birimizin yıllar önce verdiği kararlar konusunu. Aslında hiçbirimiz yaşlandığımızda ne olacağını düşünmemiştik. Herhalde işimizle o kadar meşguldük ki, olayları ancak günü gününe düşünebiliyorduk. Belki de bu son derece yerleşik tutumları değiştirmenin ne kadar uzun süreceğini kestiremedik. İşte durum bu beyefendi. Şimdi bu yaşıma geldim, her yıl işim biraz daha zorlaşıyor."

Taşıyıcı bir an konuşmasına ara verdi ve harcadığı yoğun fiziksel çabaya rağmen düşüncelere daldı. Sonra sözüne devam etti:

"Size karşı dürüst olmalıyım beyefendi. Başka türlüsü haksızlık olur. Gençliğimde, kendime bu kuralları ilk koyduğumda, ne kadar büyük ya da ağır olursa olsun, üç bavula kadar bagajı elimde taşırdım daima. Bir müşterimizin dördüncü bir bavulu varsa, onu yere bırakırdım. Ama üç bavulu mutlaka taşırdım. Ne var ki, beyefendi, dört yıl önce sağlığım bozuldu, zorlanma-

ya başladım; bunun üzerine konuyu Macar Kafe'de tartıştık. Sonunda meslektaşlarımın hepsi kendime karşı bu kadar katı olmamam gerektiğinde hemfikir oldu. Önemli olan, müşterilere mesleğimizin gerçek niteliği hakkında bir fikir vermektir, dediler bana. İki bavul olmuş, üç bavul olmuş, etkisi aşağı yukarı aynıdır dediler. Asgari bavul sayısını ikiye düşürürsem zararı olmayacağını söylediler. Söylediklerini kabul ettim beyefendi, ama tam anlamıyla doğru olmadığını biliyorum. İnsanlar bana bakarken aynı etkiyi yaratmadığını görüyorum. Bir taşıyıcıyı iki bavul taşırken görmekle üç bavul taşırken görmek, kabul edersiniz ki, fazla tecrübeli olmayan birinde bile kesinlikle aynı etkiyi bırakmaz. Bunu biliyorum efendim ve açıkça söyleyeyim ki kabullenmek ağırıma gidiyor. Esas konumuza dönecek olursak: Umarım bavullarınızı niçin yere bırakmak istemediğimi şimdi anlıyorsunuzdur. Sadece iki bavulunuz var. En azından daha birkaç yıl, iki bavulu taşıyacak gücüm olacaktır."

"Doğrusu tebrik ederim" dedim. "Bende arzu ettiğiniz etkiyi yarattığınız kesin."

"Şunu bilmenizi isterim ki efendim, birtakım değişiklikler yapmak mecburiyetinde kalan tek kişi ben değilim. Bu konuları Macar Kafe'de daima tartışırız, esasen her birimiz bazı değişiklikler yapmak zorunda kaldık. Ama birbirimize çıtayı düşürme izni verdiğimizi düşünmenizi istemem. Öyle yapsak, bunca yıldır gösterdiğimiz onca çaba boşa giderdi. Çok geçmeden herkesin alay konusu olurduk. Pazar öğleden sonraları bizi masamızın başında toplantı halinde görenler bizle alay ederdi. Birbirimize karşı kesinlikle sert davranıyoruz hâlâ; eminim Miss Hilde de onaylayacaktır, kentliler bizim pazar toplantılarımıza saygı duyuyor. Dediğim gibi efendim, konuğumuz olursanız şeref duyarız. Bu güneşli öğle sonralarında hem kafe, hem de meydan özellikle hoş. Bazen kafe sahibinin ayarladığı çingene kemancılar meydanda çalar. Kafenin sahibi bize karşı çok saygılıdır beyefendi. Büyük bir kafe olmamasına rağmen, masamızın etrafında rahat rahat oturabilelim diye mutlaka bize geniş bir yer ayırır. Kafe çok kalabalık olduğunda bile, sahibi bizim rahatsız olmamamız, sıkışmamamız için ne lazımsa yapar. En kalabalık günlerde bile, masanın etrafında hepimiz aynı anda kollarımızı

iyice açıp dönsek, kimse birbirine değmezdi. Kafe sahibinin bize ne kadar saygı duyduğunu buradan anlayabilirsiniz efendim. Eminim Miss Hilde de söylediklerimi onaylayacaktır."

"Affedersiniz," dedim, "ama sürekli değindiğiniz bu Miss Hilde kimdir?"

Bu sözler ağzımdan çıktığı anda, taşıyıcının benim omzumun üzerinden, arkamdaki bir noktaya bakmakta olduğunu fark ettim. Arkama döndüğümde, asansörde yalnız olmadığımızı görüp irkildim. Arkamdaki köşeye derli toplu bir iş kıyafeti giymiş, ufak tefek genç bir kadın sıkışmıştı. Kendisini nihayet fark ettiğimi görünce gülümseyerek öne doğru bir adım attı.

"Affedersiniz," dedi, "münasebetsizlik ettiğimi düşünmenizi istemem, ama ister istemez kulak misafiri oldum. Gustav'ın size anlattıklarını dinliyordum da, doğrusu biz kentlilere karşı biraz haksızlık ettiğini söylemek zorundayım. Yani otel taşıyıcılarına gerekli değeri vermediğimiz konusunda. Onlara kesinlikle değer veriyoruz, bilhassa Gustav'a. Gustav'ı herkes çok sever. Az önce size anlattıklarının bile çelişkili olduğu açık. Eğer dediği gibi değer vermesek, Macar Kafe'de gördükleri saygıyı nasıl açıklayabilir? Gustav, bizleri Mr. Ryder'a böyle yanlış tanıtman hiç hoş değil gerçekten."

Bu sözler tartışma götürmez biçimde sevecen bir tonda söylenmişti, ama taşıyıcı görünüşe bakılırsa gerçekten utanmıştı. Ağır bavullar bacaklarına çarparak bize yan döndü ve mahcup bir edayla başka yöne bakmaya başladı.

"İşte, anladı hatasını" dedi genç kadın gülümseyerek. "Ama Gustav bir numaradır. Hepimiz onu çok severiz. Aşırı derecede mütevazı olduğundan kendi asla söylemez, ama bu kentin diğer otel taşıyıcılarının hepsi ona hürmet eder. Hatta onun karşısında huşu duyarlar demek abartılı olmaz. Bazen pazar günü öğleden sonra kafe masasının etrafında toplanmış otururken görürsünüz onları; Gustav henüz gelmemişse, onlar da aralarında konuşmaya başlamazlar. O gelmeden toplantıya başlamayı saygısızlık kabul ederler çünkü. On ya da on bir kişi, önlerinde kahveleri, sessizce beklerken görürsünüz onları. Olsa olsa ara sıra biri kilisedeymiş gibi bir şey fısıldar. Ama ancak Gustav geldiğinde rahatlayıp sohbete başlarlar. Sırf Gustav'ın gelişine

şahit olmak için Macar Kafe'ye gitmeye değer. Onun gelişinden öncesiyle sonrası arasındaki zıtlık çok belirgindir doğrusu. Önce masanın etrafında sessizce oturan asık suratlar görürsünüz. Sonra Gustav boy gösterir, hepsi gülüşüp bağrışmaya başlar. Şaka yollu yumruklaşır, birbirlerinin sırtına vururlar. Hatta bazen dans ederler, evet, masanın üzerinde! Özel bir 'Taşıyıcılar Dansı' vardır, değil mi Gustav? Evet, gerçekten eğlenirler. Ama katiyen Gustav gelmeden önce değil. Tabii bütün bunları kendisi asla anlatmaz size, çok mütevazıdır. Kentin bütün sakinleri sever Gustav'ı."

Genç kadın konuştuğu sırada Gustav dönmeye devam etmiş olmalıydı; ona tekrar baktığımda, sırtı bize, yüzü de asansörün karşı duvarına dönüktü. Bavulların ağırlığından dizleri bükülmüş, omuzları titriyordu. Başı iyice öne eğilmişti; o kadar ki biz arkadan baktığımızda neredeyse başını hiç göremiyorduk, ama bunun utançtan mı, sırf fiziksel yorgunluktan mı kaynaklandığını anlamak zordu.

"Çok özür dilerim Mr. Ryder" dedi genç kadın. "Henüz kendimi tanıtmadım size. Ben Hilde Stratmann. Siz aramızdayken her şeyin pürüzsüz yürümesini sağlamakla görevliyim. Nihayet geldiğinize çok sevindim. Hepimiz biraz endişelenmeye başlamıştık. Bu sabah herkes mümkün olduğunca bekledi, ama birçoğunun önemli randevuları olduğundan teker teker ayrılmak zorunda kaldılar. Dolayısıyla, Kent Sanat Enstitüsü'nün mütevazı bir görevlisi sıfatıyla ziyaretinizden ne kadar şeref duyduğumuzu söylemek de bana düşüyor."

"Ben de geldiğime çok memnunum. Ama bu sabahla ilgili olarak, az önce dediniz ki..."

"Bu sabah için hiç endişelenmeyin lütfen Mr. Ryder. Kimse gücenmiş değil. Önemli olan şu anda burada olmanız. Biliyor musunuz Mr. Ryder, Gustav'la kesinlikle hemfikir olduğum bir konu varsa, o da Eski Kent konusu. Gerçekten çok güzeldir, bütün ziyaretçilerimize oraya gitmelerini öneririm. Harika bir atmosferi vardır, açık hava kafeleri, el sanatları dükkânları, restoranlar. Yürüyerek buraya yakın mesafededir, programınız izin verdiğinde mutlaka uğramalısınız."

"Elbette, gitmeye çalışırım. Bu arada Miss Stratmann, prog-

ramımla ilgili olarak..." Cümlemi özellikle yarım bıraktım, genç kadının unutmuş olduğunu hatırlamasını, belki evrak çantasını açıp bir kâğıt ya da dosya çıkarmasını bekledim. Ama o, derhal tepki göstermekle birlikte, şunları söylemekle yetindi:

"Evet, sıkışık bir program olduğunu kabul ediyorum. Ama umarım mantıksız ölçüde sıkışık değildir. Sadece önemli konularla sınırlamaya özen gösterdik. Doğal olarak birçok dernek, yerel medya organları, herkes başımıza üşüştü. Bu kentte hayranlarınız çok Mr. Ryder. Kentlilerin birçoğu dünyanın en büyük piyanisti olmanızın yanı sıra, yüzyılımızın da en büyük piyanisti olduğunuz kanısındadır. Ama kanımızca sonuçta en önemlileriyle sınırlamayı başardık. Programda sizi üzecek bir şey olmadığını umuyorum."

Tam o anda asansörün kapıları kayarak açıldı ve yaşlı taşıyıcı koridorda yürümeye başladı. Bavulların ağırlığı yüzünden halının üstünde ayaklarını sürüyerek yürümek zorunda kalıyordu; Miss Stratmann ve ben, önüne geçmemek için adımlarımızı yavaşlatmak durumundaydık.

"Umarım kimse gücenmemiştir" dedim yürürken. "Yani programda kendilerine zaman ayıramadığım için."

"Yo hayır, lütfen bu konuda endişeniz olmasın. Hepimiz gelişinizin sebebini biliyoruz, kimse sizi esas konudan saptırmış olmak istemez. Zaten oldukça önemli iki davet dışında programdaki her şey doğrudan Perşembe akşamıyla alakalı sayılır Mr. Ryder. Bu arada programı incelemişsinizdir mutlaka."

Bu son cümleyi öyle bir şekilde söyledi ki, dürüstçe cevap vermekte zorlandım. Bu yüzden de, "Gayet tabii" diye mırıldanabildim sadece.

"Evet, yoğun bir program. Ama sizin mümkün mertebe ilk elden bilgi edinme arzunuz doğrultusunda hazırlandı. İzin verirseniz, övgüye değer bir talep olduğunu söylemek isterim."

Yaşlı taşıyıcı bir kapının önünde durdu. Nihayet bavullarımı yere bırakıp kilidi açmaya koyuldu. Biz yanına geldiğimizde Gustav bavulları tekrar eline alıp sendeleyerek odaya girerken, "Buyrun efendim" dedi. Tam içeri girecekken, Miss Stratmann elini koluma koydu.

"Vaktinizi almak istemiyorum" dedi. "Ama bu aşamada,

programla ilgili bir şikâyetiniz olup olmadığını da öğrenmek istiyordum."

Kapı kendiliğinden kapanınca ikimiz koridorda kaldık.

"Doğrusunu isterseniz Miss Stratmann," dedim, "program genel olarak bana... çok dengeli göründü."

"Yurttaşlararası Dayanışma Grubu'yla toplantıyı sizin talebiniz üzerine özellikle ayarladık. Dayanışma Grubu, içinde bulunduğumuz krizden etkilenerek bir araya gelmiş her meslekten sıradan insanlardan oluşuyor. Bazı insanların nelere maruz kaldığını ilk elden dinleme fırsatı bulacaksınız."

"Öyle mi? Çok yararlı olacağından eminim."

"Fark etmiş olmalısınız, bizzat Mr. Christoff'la görüşme talebinizi de karşıladık. Koşullar göz önünde bulundurulduğunda, böyle bir görüşmeyi talep etmenizi kesinlikle anlıyoruz. Mr. Christoff'a gelince, tahmin edebileceğiniz gibi çok memnun oldu. Doğal olarak kendisi ayrı nedenlerden ötürü sizinle görüşmek istiyor. Söylemek istediğim şu: O ve dostları, size kendi bakış açılarını benimsetmek için ellerinden geleni yapacaklardır. Haliyle saçmalıktan ibaret olacaktır, ama eminim burada olup bitenlerle ilgili genel bir fikir edinmeniz açısından son derece yararlı olacak. Mr. Ryder, çok yorgun görünüyorsunuz. Sizi daha fazla meşgul etmeyeyim. Buyrun, kartım. Lütfen herhangi bir sorununuz ya da sorunuz olursa çekinmeden arayın."

Miss Stratmann'a teşekkür ettim, geri dönüp koridordan aşağı yürürken arkasından baktım. Odama girdiğimde bu konuşmadan çıkan çeşitli sonuçları düşünmekteydim hâlâ, yatağın baş ucunda duran Gustav'ı ilk anda fark etmedim.

"Hoş geldiniz efendim."

Binanın diğer bölümlerinde hâkim olan koyu ahşap lambrilerin aksine bu odanın aydınlık, modern görünümü beni şaşırttı. Tam karşımdaki duvar neredeyse boydan boya camdı ve storların arasından tatlı bir güneş ışığı içeri sızıyordu. Bavullarım gardrobun yanına yan yana yere konmuştu.

"Beyefendi, bir dakikanızı rica edeceğim," dedi Gustav. "Size odanın özelliklerinden bahsetmek istiyorum. Böylece buradaki konaklayışınız sırasında azami konfordan yararlanabilirsiniz."

Gustav elektrik düğmelerini ve diğer özellikleri gösterirken ben de odada onun peşinden dolaştım. Bir ara banyoya götürdü beni ve açıklamalarına orada devam etti. Taşıyıcılar otel odalarını gezdirirken her zaman yaptığım gibi sözünü kısa kesmek üzereydim ki, Gustav'ın görevini yerine getirişindeki şevk, günde birçok kez tekrarladığı bir şeyi kişiselleştirme çabası bana dokunaklı geldi ve sözünü kesmeme engel oldu. Sonra, eliyle odanın çeşitli köşelerini işaret ederek açıklamalarına devam ederken, onca profesyonelliğine ve beni içtenlikle rahat ettirmek istemesine rağmen, gün boyu kafasını kurcalamış olan bir meselenin yine zihninde ön plana çıktığını fark ettim. Bir kez daha kızı ve küçük torunuyla meşguldü kafası.

Birkaç ay önce program kendisine önerildiğinde, tasasız bir zevkten başka şeye yol açabileceği Gustav'ın aklından bile geçmemişti. Haftada bir gün öğleden sonra birkaç saat boyunca Eski Kent'te torunuyla gezinecek, böylece Sophie de kendine zaman ayırabilecekti. Zaten program ilk günden itibaren çok başarılı olmuş, haftalar boyunca dede torun ikisi için de son derece zevkli olan bir rutin oluşturmuşlardı. Yağmur yağmadığı günler gezintiye parkın salıncaklarında başlarlar, Boris en son cesaret gösterilerini sergileme fırsatı bulurdu. Yağmurlu günlerde başlangıç noktası gemicilik müzesiydi. Sonra Eski Kent'in dar sokaklarında dolaşır, hediyelik eşya dükkânlarına bakar, bazen Eski Meydan'da durup gösteri yapan bir mim sanatçısını ya da akrobatı izlerlerdi. Yaşlı taşıyıcı o semtte tanındığından iki adımda bir birileriyle selamlaşırlar, Gustav torunuyla ilgili bol bol iltifat alırdı. Ardından eski köprüye gidip altından geçen gemileri seyrederlerdi. Gezinti sevdikleri kafelerden birinde noktalanır, Sophie'nin dönmesini beklerken pasta ya da dondurma yerlerdi.

Bu küçük gezintiler ilk başlarda Gustav'ın çok hoşuna gidiyordu. Ancak kızı ve torunuyla daha sık görüşünce, daha önceleri zihninden uzaklaşırabildiği bazı şeyler ister istemez dikkatini çekmeye başlamıştı; artık her şey yolundaymış gibi yapamıyordu. Hepsinden önce Sophie'nin genel ruh hali vardı. İlk haftalarda onlarla neşe içinde vedalaşıyor, alışveriş yapmak ya da bir arkadaşıyla buluşmak üzere aceleyle kent merkezine doğru yola koyuluyordu. Ama son zamanlarda sanki yapacak

bir şey bulamıyormuş gibi oyalanır olmuştu. Ayrıca sorunun, her neyse, Boris'i de etkilemeye başladığına dair bariz işaretler vardı. Evet, torunu hâlâ çoğunlukla her zamanki neşeli kişiliğini sergiliyordu. Ama yaşlı taşıyıcı arada bir, özellikle ev hayatıyla ilgili bir laf edildiğinde çocuğun yüzünden bir gölge geçtiğini fark ediyordu. İki hafta önce de, yaşlı taşıyıcının bir türlü kafasından atamadığı bir olay olmuştu.

Boris'le Eski Kent'in çok sayıdaki kafelerinden birinin önünden geçerlerken, ansızın kızının içeride oturmakta olduğunu fark etmişti. Tente camekânı gölgelediğinden içerisi net olarak görülüyordu; Sophie önünde bir fincan kahveyle tek başına oturmaktaydı, yüzünde son derece kederli bir ifade vardı. Kızının Eski Kent'ten uzaklaşacak enerjiyi bile bulamamış olması, hele yüzündeki o ifade yaşlı taşıyıcıyı çok sarsmıştı, o kadar ki, Boris'in dikkatini başka tarafa çekmeyi akıl etmesi birkaç saniye sürmüştü. Ama geç kalmıştı, dedesinin bakışını takip eden Boris annesini açıkça görmüştü. Çocuk derhal başını çevirmiş, ikisi konuya bir kez olsun değinmeden yürüyüşlerine devam etmişlerdi. Birkaç dakika sonra Boris'in keyfi yerine gelmişti, ama olay yine de Gustav'ı derinden etkilemişti, o zamandan beri birçok kez düşünmüştü olayı. Aşağıda, lobide beklerken öylesine endişeli görünmesinin nedeni bu olayın hatırasıydı, şimdi de, bana odamla ilgili bilgi verirken yine kafasını kurcalıyordu.

İhtiyara kanım ısınmıştı, içimde bir şefkat dalgası kabardı. Meseleleri uzun zamandır kara kara düşündüğü belliydi, şimdi de dertlerinin yersiz boyutlara ulaşması tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Konuyu onunla enine boyuna konuşmayı düşündüm, ama Gustav açıklamalarının sonuna geldiğinde, uçaktan indiğimden beri belirli aralıklarla üzerime çöken bitkinlik bir kez daha beni ele geçirdi. Konuyu kendisiyle daha sonra görüşmeye karar verip cömert bir bahşiş verdikten sonra gönderdim onu.

Kapı Gustav'ın arkasından kapanır kapanmaz giyinik halde yatağın üzerine çöküp uzandım ve bir süre boş boş tavanı seyrettim. Başlangıçta zihnim Gustav ve çeşitli dertleriyle meşguldü. Ama bir süre geçtikten sonra Miss Stratmann'la konuşmamız geldi aklıma. Bu kentin benden basit bir resitalden daha fazla

bir şeyler beklediği belliydi. Ama bu ziyaretle ilgili temel bazı ayrıntıları hatırlamaya çalıştığımda hiçbir şey hatırlayamadım. Miss Stratmann'la daha açık konuşmamakla ne büyük aptallık ettiğimi anladım. Programın bir kopyası elime geçmediyse bunun sorumlusu ben değil, oydu; savunmaya geçmem tamamen anlamsızdı.

Brodsky ismini tekrar düşündüm, bu kez yakın bir geçmişte bu adı duyduğum ya da bir yerde okuduğum gibi net bir izlenime kapıldım. Sonra ansızın yaptığım uzun uçak yolculuğunun bir ânı canlandı kafamda. Karanlık kabinde oturuyordum, etrafımdaki diğer yolcular uyuyor, ben tepe lambasının cılız ışığında bu ziyaretle ilgili programı inceliyordum. Bir ara yanımda oturan adam uyanmış ve birkaç dakika sonra havadan sudan konuşmaya başlamıştı. Hatta hatırladığım kadarıyla bana doğru eğilmiş ve beni sınamak için Dünya Kupası futbolcularıyla ilgili bir soru sormuştu. Bense, dikkatle programı incelerken zihnimin dağılmasını istemediğimden biraz soğuk bir tavırla susturmuştum onu. Bütün bunları şimdi oldukça net biçimde hatırlıyordum. Hatta programın basıldığı kalın gri kâğıdın dokusunu, tepe lambasının donuk sarı ışığını, uçak motorlarının homurtusunu bile hatırlıyordum ama ne kadar uğraşsam da, o kâğıttaki yazılarla ilgili hiçbir şey hatırlayamıyordum.

Birkaç dakika sonra yorgunluğun beni sarmaladığını hissettim ve biraz uyumadan daha fazla kafa yormamın anlamsız olacağına karar verdim. Olayların dinlendikten sonra ne kadar netleştiğini tecrübeyle biliyordum. Sonra gidip Miss Stratmann'ı bulur, bir yanlış anlaşılma olduğunu açıklar, programın bir kopyasını alır ve açıklığa kavuşturulması gereken konuları açıklamasını isterdim.

Tam uykuya dalmak üzereyken bir şey ansızın gözlerimi açıp tekrar tavana dikmeme sebep oldu. Bir müddet tavanı inceledikten sonra yatakta doğrulup oturdum ve etrafıma bakındım, tanıdıklık duygusu giderek güçleniyordu. İçinde bulunduğum odanın, İngiltere-Galler Bölgesi sınırında annem ve babamla halamın evinde yaşadığımız iki yıl boyunca benim yatak odam olan oda olduğunu anladım. Tekrar odaya göz gezdirdikten sonra yine uzanarak tavana diktim gözlerimi. Tavan yakın zamanda

sıvanıp boyanmıştı, boyutları da genişletilmişti, kornişler çıkarılmış, lambanın etrafındaki süslemeler tamamen değiştirilmişti. Ama o günlerde gıcırtılı, dar yatağımda yatarak kim bilir kaç kez seyrettiğim tavanın aynısı olduğuna kuşku yoktu.

Yattığım yerde yan dönüp yatağın kenarına, döşemeye baktım. Tam ayaklarımı basacağım yere koyu renk bir halı yerleştirilmişti. Hatırlıyordum da, bir zamanlar aynı noktada aşınmış, yeşil bir yolluk dururdu; haftada birkaç kere, iki teneke bisküvi kutusunda sakladığım –sayıları yüzü aşan– plastik oyuncak askerlerimi bu yolluğun üzerine özenle yerleştirirdim. Elimi uzatıp parmaklarımı otelin halısına sürttüğümde belirli bir öğle sonrası canlandı zihnimde; ben plastik askerler âlemimde kendimden geçmişken aşağıda korkunç bir kavga kopmuştu. Seslerin hiddetinden, altı yedi yaşlarında bir çocuk olduğum halde, bunun sıradan bir kavga olmadığını anlamıştım. Ama kendi kendime önemli değildir demiş ve tekrar yanağımı yeşil yolluğa yaslayıp savaş planlarıma dönmüştüm. Yeşil yolluğun ortalarında daima canımı sıkan yırtık bir parça vardı. Ama o öğleden sonra, aşağıda sesler yükseldikçe yükselirken, bu yırtık parçanın askerlerimin aşacağı çalılık bir arazi olarak kullanılabileceği ilk kez aklıma gelmişti. Bu keşif –öteden beri hayal dünyamı tehdit etmiş olan kusurun aslında bu dünyaya dahil edilebileceği fikri– içimde bir heyecan uyandırmıştı; daha sonra planladığım savaşların birçoğunda, o arazi temel unsurlardan biri olacaktı.

Tavanı seyretmeye devam ederken bütün bunları hatırladım. Odanın her yerinde yapılmış olan değişikliklerin ve düzenlemelerin son derece bilincindeydim elbette. Bununla birlikte, bunca zaman sonra yine eski çocukluk sığınağımda olduğumu bilmek içimi huzurla doldurdu. Gözlerimi kapattım, bir an sanki bütün o eski mobilyalarla çevrelenmiş gibi hissettim kendimi. Karşımda, sağ köşede kulpu kırık büyük beyaz gardrop. Baş ucumda, duvara asılı, halamın yaptığı Salisbury Katedrali resmi. İki ufak çekmecesi küçük hazinelerim ve sırlarımla dolu baş ucu komodinim. Günün bütün gerginlikleri –uzun uçak yolculuğu, programımla ilgili karışıklık, Gustav'ın sorunları– sanki silinip gitti, derin ve bitkin bir uykuya doğru kaymakta olduğumu hissettim.

2

Baş ucumdaki telefonun sesiyle uyandığımda, bir süredir çalmakta olduğu hissine kapıldım. Ahizeyi kaldırdım, bir ses, "Alo? Mr. Ryder?" dedi.

"Evet, buyrun."

"Hah, Mr. Ryder. Ben Mr. Hoffman. Otel müdürü."

"A, evet. Nasılsınız?"

"Mr. Ryder, nihayet aramızda olduğunuz için ne kadar mutluyuz bilemezsiniz. Hoş geldiniz."

"Hoş bulduk."

"Gerçekten çok mutluyuz efendim. Lütfen gecikmenizle ilgili bir endişeye kapılmayın. Sanıyorum Miss Stratmann da söylemiş, bekleyen herkes büyük anlayışla karşıladı. Ne de olsa, bu kadar uzak yoldan gelince, dünyanın her yerinde programlara katılan biri için –ha ha!– bu tür aksilikler bazen kaçınılmazdır."

"Ama..."

"Yo, hayır beyefendi, gerçekten, bu konuda tek bir kelime daha etmeye gerek yok. Dediğim gibi, bütün hanımlar ve beyler çok anlayışlı davrandılar. Kısacası, bu konuyu unutabiliriz. Önemli olan gelmiş olmanız. Mr. Ryder, sırf geldiğiniz için bile sonsuz bir minnet duyuyoruz."

"Teşekkür ederim Mr. Hoffman."

"Mr. Ryder, eğer şu anda çok meşgul değilseniz, sizinle yüz yüze görüşmeyi çok isterdim. Hem kentimize, hem de otelimize bizzat hoş geldiniz demeyi isterdim."

"Çok naziksiniz" dedim. "Ama şu anda biraz uyuyordum..."

"Uyuyor muydunuz?" Sesinde anlık bir öfke parladı. Hemen ardından eski nezaketine büründü. "A, tabii, elbette. Çok yorgun olmalısınız. Çok uzun yoldan geldiniz. Öyleyse siz hazır olduğunuzda diyelim."

"Sizinle tanışmak benim için zevk olacak Mr. Hoffman. Aşağı inmem fazla uzun sürmez herhalde."

"Lütfen arzu ettiğiniz zaman inin. Ben kendi adıma burada beklemeye devam edeceğim –yani aşağıda, lobide– ne kadar uzun sürerse sürsün. Yani acele etmenize gerek yok."

Bunun üzerine biraz düşündüm. Sonra cevap verdim: "Ama Mr. Hoffman, yapılacak çok işiniz vardır eminim."

"Evet, günün yoğun saatleri bunlar. Ancak sizin için burada ne kadar gerekiyorsa beklemeye hazırım Mr. Ryder."

"Mr. Hoffman, rica ederim, değerli vaktinizi benim yüzümden boşa harcamayın. Ben bir süre sonra aşağıya ineceğim, indiğimde sizi bulurum."

"Mr. Ryder, kesinlikle önemli değil. Sizi burada beklemek benim için şereftir. Dediğim gibi, siz ne zaman arzu ederseniz o zaman gelin. Emin olun, siz gelinceye kadar ben burada, ayakta sizi bekliyor olacağım."

Tekrar teşekkür edip telefonu kapadım. Yatakta doğrulup etrafıma bakındım, içeri giren ışıktan, öğleden sonranın ilerlemiş bir saatinde olduğumuzu tahmin ettim. Daha öncekinden de yorgun hissediyordum kendimi, ama aşağıya, lobiye inmekten başka seçeneğim yok gibi görünüyordu. Ayağa kalkıp bavullarımdan birini açtım ve üstümdeki ceketten daha az buruşuk bir ceket buldum. Ceketimi değiştirirken canım fena halde kahve istedi; birkaç saniye sonra aceleyle odadan çıktım.

Asansörden çıktığımda lobiyi öncekinden çok daha hareketli buldum. Dört bir yanımda otel müşterileri koltuklara oturmuş gazete okuyor, kahve içip sohbet ediyordu. Resepsiyonun önünde çok sayıda Japon neşe içinde birbirlerini selamlıyorlardı. Bu değişim beni hafifçe sersemlettiğinden yanı başıma gelinceye kadar otel müdürünü fark etmedim.

Elli yaşlarındaydı, telefondaki sesinden tahmin ettiğimden daha iriyarı bir adamdı. Ağzı kulaklarında gülümseyerek elini

uzattı. Nefes nefese olduğunu, alnının da ince bir ter tabakasıyla kaplı olduğunu fark ettim.

El sıkışırken benim varlığımın genelde kent, özelde bu otel için ne büyük bir şeref olduğunu birkaç kez tekrarladı. Sonra öne doğru eğilip sır paylaşırcasına ekledi: "Merak etmeyin efendim, Perşembe akşamı için bütün hazırlıklar yapılıyor. Endişelenmenize gerek yok."

Daha fazla bir açıklama yapsın diye bekledim, ama o gülümsemekle yetinince, "Bunu duyduğuma sevindim" dedim.

"Merak edilecek hiçbir şey yok efendim."

Sıkıntılı bir sessizlik oldu. Az sonra Hoffman bir şey daha söyleyecek oldu, ama sonra vazgeçip güldü ve omzuma hafifçe vurdu – yersiz bir teklifsizlik olduğunu düşündüm bu hareketinin. Sonunda, "Mr. Ryder," dedi, "burada kaldığınız sürece sizi daha rahat ettirmek için herhangi bir şey yapabilirsem lütfen derhal bana bildirin."

"Çok naziksiniz."

Tekrar bir sessizlik oldu. Sonra Mr. Hoffman tekrar güldü, başını hafifçe salladı ve bir daha omzuma vurdu.

"Mr. Hoffman," dedim, "benimle konuşmak istediğiniz özel bir konu var mıydı acaba?"

"Yo, özel bir şey yok Mr. Ryder. Sadece hoş geldiniz deyip bir arzunuz var mı diye sormak istemiştim." Sonra ansızın sesi yükselerek, "Tabii ya," dedi. "Siz söyleyince aklıma geldi, evet, bir şey vardı. Ama önemsiz bir konu." Tekrar başını sallayarak güldü. Sonra, "Karımın albümleriyle ilgili" dedi.

"Karınızın albümleri mi?"

"Karım çok kültürlü bir kadındır Mr. Ryder. Doğal olarak sizin hayranınızdır. Müzik hayatınızı yakından takip eder; yıllardır sizinle ilgili basında çıkan haberleri topluyor."

"Sahi mi? Minnettarım kendisine."

"Sadece sizinle ilgili haberlerden oluşan iki albüm doldurdu. Haberler tarih sırasına göre düzenlenmiş, oldukça geriye gidiyor. Sadede geleyim. Karımın en büyük hayali, günün birinde sizin bu albümlere bizzat göz gezdirmenizdi. Kentimizi ziyaret edeceğinizi haber aldığımızda doğal olarak bu hayali umuda dönüştü. Bununla birlikte sizin burada ne kadar meş-

gul olacağınızı bildiğinden kendisiyle ilgili olarak sizin rahatsız edilmenizi istemediği konusunda ısrar etti. Ama ben onun içten içe neyi umut ettiğini anladım ve en azından konuyu size açacağıma dair söz verdim. Şöyle bir göz atmak için bir dakikacık ayırabilseniz dünyalar onun olacak."

"Eşinize minnetimi iletin lütfen Mr. Hoffman. Albümlerine bakmak benim için zevk olacak."

"Mr. Ryder, ne kadar naziksiniz! Gerçekten çok naziksiniz! Aslında hazır olsunlar diye albümleri buraya, otele getirmiştim. Ama ne kadar meşgul olduğunuzu tahmin ediyorum."

"Programım epey yoğun, evet. Yine de eşinizin albümlerine zaman bulurum mutlaka."

"Çok naziksiniz Mr. Ryder! Ama tekrar vurgulamak isterim, sizin üzerinizde fazladan bir baskı yaratmayı kesinlikle istemiyorum. Bir öneride bulunacağım. Albümleri incelemeye hazır olduğunuzda bana haber vermenizi bekleyeceğim. O zamana kadar sizi rahatsız etmeyeceğim. Günün ya da gecenin hangi saati olursa olsun, kendinizi hazır hissettiğinizde lütfen beni bulun. Beni bulmak genellikle zor değildir, geç saate kadar da oteldeyimdir. Elimde ne iş olursa olsun bırakır, albümleri getiririm. Bu şekilde anlaşırsak ben de rahat edeceğim. Programınızı bir de ben yüklemiş olmak istemem gerçekten."

"Çok düşüncelisiniz Mr. Hoffman."

"Aslında aklıma geldi de Mr. Ryder... Önümüzdeki günlerde başımı kaşıyacak vaktim yokmuş gibi bir görünüm sergileyebilirim. Ama şunu bilmenizi isterim ki, bu konuyla ilgilenecek vakti daima bulabilirim. Yani ben işim başımdan aşkınmış gibi görünsem bile lütfen vazgeçmeyin."

"Pekâlâ. Bunu aklımda tutacağım."

"Belki bir işaret kararlaştırsak iyi olur. Şunun için söylüyorum: Siz beni ararken kalabalık bir salonun karşı tarafında görebilirsiniz. Tıklım tıklım bir kalabalıkta sizin kendinize yol açmak zorunda kalmanız son derece zahmetli olur. Zaten beni ilk gördüğünüz noktaya siz gelinceye kadar ben oradan ayrılmış olabilirim. Bu yüzden bir işaret yerinde olur. Sizin kalabalığın üzerinden kolayca yapabileceğiniz, ayırt edilecek bir işaret."

"Gerçekten de iyi fikir."

"Harika. Sizin bu kadar nazik ve cana yakın bir insan olduğunuzu görmek beni yüreklendirdi Mr. Ryder. Keşke burada ağırladığımız bazı başka ünlüler için de aynı şeyi söyleyebilseydik. Evet. Geriye işareti kararlaştırmak kaldı sadece. Şöyle bir şey önersem... şunun gibi mesela."

Hoffman bir elini havaya kaldırdı, parmaklarını açarak cam silermiş gibi bir hareket yaptı.

"Mesela yani," diyerek hemen elini arkasına götürdü. "Siz başka bir işareti tercih edebilirsiniz elbette."

"Yo, hayır, bu işaret iyi. Eşinizin albümlerine bakmaya hazır olduğumda hemen bu işareti veririm size. Bunca zahmete katlanmış olması büyük incelik."

"Kendisine ne kadar büyük bir zevk verdiğini biliyorum. Elbette daha sonra tercih edeceğiniz başka bir işaret gelirse aklınıza, lütfen beni odanızdan telefonla arayın ya da personelden birine mesaj bırakın."

"Çok naziksiniz, ama önerdiğiniz işaret bana çok zarif göründü. Mr. Hoffman, güzel bir kahveyi nerede içebileceğim konusunda bana bir tavsiyede bulunur muydunuz? Şu anda birkaç fincan kahve içebilecek gibiyim."

Otel müdürü teatral bir tavırla güldü. "O duyguyu gayet iyi bilirim. Sizi atriuma götüreyim. Beni izleyin lütfen."

Hoffman önde, ben arkada, lobinin köşesine gidip ağır bir sallanan kapıdan geçtik. Her iki duvarı koyu renk lambrili, uzun, kasvetli bir koridora girdik. Koridora o kadar az gün ışığı giriyordu ki, günün bu saatinde bile bir sıra solgun duvar lambası yanıyordu. Hoffman önden hızlı adımlarla ilerliyor, birkaç adımda bir bana dönüp gülümsüyordu. Koridorun aşağı yukarı ortasına vardığımızda oldukça gösterişli bir kapının önünden geçtik; muhtemelen kapıya baktığımı fark etmiş olan Hoffman açıkladı:

"Evet. Normal koşullarda kahve servisi büyük salonda yapılır. Muhteşem bir salondur Mr. Ryder, çok rahattır. Kısa süre önce Floransa'ya gittiğimde bizzat arayıp bulduğum el yapımı masalarla iyice güzelleşti. Beğeneceğinizden eminim. Ne var ki şu sıra, sizin de bildiğiniz gibi salonu Mr. Brodsky için umuma kapattık."

"Evet. Ben geldiğimde kendisi içerideydi."

"Hâlâ içeride efendim. Sizi götürüp tanıştırırdım ama, şu an pek zamanı değil gibi geldi. Bir ihtimal Mr. Brodsky... neyse, henüz vakti gelmedi diyelim. Ha ha! Ama endişeye mahal yok, birbirinizle tanışmak için birçok fırsat olacak nasılsa."

"Mr. Brodsky şu anda bu salonda mı?"

Arkama dönüp kapıya bakarken biraz yavaşlamış da olabilirim. Otel müdürü koluma yapışıp kararlı bir tavırla beni oradan uzaklaştırdı.

"Evet efendim, içeride. Evet, şu anda sessizce oturuyor içeride, ama emin olun ki çok geçmeden tekrar başlayacaktır. Ayrıca bu sabah orkestrayla tam dört saat süren bir prova yaptı. Her şey kesinlikle çok iyi gidiyor. Dediğim gibi, endişeye hiç mahal yok."

Nihayet koridorun köşesini döndüğümüzde çok daha aydınlık bir koridorda bulduk kendimizi. Koridorun bu bölümünün bir duvarında yan yana dizili pencereler vardı; içeriye giren güneş ışınları yerde ışık havuzları oluşturuyordu. Bu bölümde epeyce yol aldıktan sonradır ki Hoffman kolumu bıraktı. Adımlarını yavaşlatıp daha rahat bir yürüyüş hızına geçen otel müdürü utandığını belli etmemek için güldü.

"Atrium hemen şuracıkta efendim. Aslında bardır, ama rahat bir yerdir; kahve de, başka herhangi bir şey de ısmarlayabilirsiniz. Şöyle buyrun."

Koridordan çıkıp bir kemerin altından geçtik.

"Bu ek bina üç yıl önce tamamlandı," dedi Hoffman, beni içeriye buyur ederken. "Buraya atrium diyoruz, çok da gurur duyuyoruz. Tasarımı Antonio Zanotto'ya aittir."

Aydınlık, geniş bir salona gelmiştik. Yüksek cam tavan, sanki bir avluya çıkmış gibi bir izlenim uyandırıyordu. Geniş zemine beyaz karolar döşenmişti, tam ortada, bütün salona hâkim bir fıskiyeli havuz vardı – su perisine benzeyen, birbirine dolanmış mermer heykellerin ağzından su kuvvetle fışkırıyordu. Su basıncı bana aşırı göründü doğrusu, atriumun her tarafı havada asılı ince bir sisle kaplıydı. Buna rağmen hızla etrafa göz gezdirip atriumun her köşesinde ayrı bir bar olduğunu gördüm; her birinin kendi tabureleri, koltukları ve masaları vardı. Beyaz

üniformalı garsonlar beyaz zeminde gidip geliyorlardı, etrafa dağılmış olmakla birlikte çok sayıda otel müşterisi vardı – ama içerisi o kadar ferahtı ki, dikkati çekmiyorlardı.

Otel müdürünün beni kendinden emin bir ifadeyle izlediğinin, bulunduğumuz yeri beğendiğimi ifade etmemi beklediğinin farkındaydım. Ne var ki o anda kahve ihtiyacım o kadar yoğunlukla hissettirdi ki kendini, bir şey söylemeden dönüp en yakındaki bara yöneldim.

Otel müdürü bana yetiştiğinde ben bir tabureye oturup dirseklerimi bara dayamıştım bile. Zaten bana doğru gelmekte olan barmene parmaklarını şıklatarak, "Mr. Ryder kahve istiyor. Kenya!" dedi. Sonra bana döndü: "Mr. Ryder, şu anda size eşlik etmeyi her şeyden çok isterdim. Müzikle, sanatla ilgili tatlı tatlı sohbet ederdik. Ne yazık ki daha fazla geciktiremeyeceğim çok sayıda iş beni bekliyor. Özür dileyerek izninizi rica ediyorum efendim."

Zaten fazlasıyla nezaket gösterdiği konusunda ısrar etmeme rağmen birkaç dakika boyunca vedalaşmayı sürdürdü. Sonunda saatine baktı, bir ünlemle kalkıp aceleyle gitti.

Tek başıma kaldığımda derhal kafamdaki diğer konulara dalmış olmalıyım ki barmenin tekrar geldiğini fark etmedim. Ama gelmiş olmalı ki, az sonra barın arkasındaki aynalı duvara gözlerimi dikmiş kahvemi yudumlamaktaydım, aynada hem kendimi, hem de arkamdaki salonun büyük bölümünü görebiliyordum. Bir süre sonra, nasıl olduysa, yıllar önce izlediğim bir futbol maçının –bir Almanya - Hollanda karşılaşmasının– en heyecanlı anlarını kafamda canlandırırken buldum kendimi. Taburede doğruldum –kamburumu fazlasıyla çıkardığımı fark etmiştim– ve Hollanda takımının o yılki futbolcularının adlarını hatırlamaya çalıştım. Rep, Krol, Haan, Neeskens. Birkaç dakika içinde iki futbolcu hariç hepsinin adını hatırladım, ama bu iki ismi dilimin ucunda olduğu halde çıkaramıyordum. Hatırlamaya çalışırken, başlangıçta oldukça sakinleştirici bulduğum fıskiye sesi sinirime dokunmaya başladı. Su sesi bir dursa, hafızamın kilidi açılacak, nihayet isimleri hatırlayacakmışım gibi geliyordu.

Ben hatırlamaya çalışırken arkamdan bir ses duydum:

"Affedersiniz, Mr. Ryder değil mi?"

Döndüğümde, konuşanın yirmi yirmi beş yaşlarında, temiz yüzlü bir genç olduğunu gördüm. Ben selam verince hevesle bara yaklaştı.

"Rahatsız etmiyorumdur umarım" dedi. "Ama sizi görünce yanınıza gelip burada oluşunuza ne kadar heyecanlandığımı söylemekten kendimi alamıyorum. Ben de piyanistim. Tabii amatörüm sadece. Size öteden beri hayranlık beslerim. Babam geleceğinizi nihayet haber aldığında o kadar heyecanlandım ki."

"Babanız mı?"

"Ah, çok özür dilerim. Ben Stephan Hoffman. Otel müdürünün oğluyum."

"Öyle mi? Nasılsınız?"

"Bir iki dakika otursam rahatsız olmazsınız, değil mi?" Delikanlı yanımdaki tabureye tırmandı. "Biliyor musunuz Mr. Ryder, babam da benim kadar heyecanlı, belki daha da heyecanlı. Babamı bilirim, *ne kadar* heyecanlı olduğunu size söylememiş olabilir. Ama inanın, gelişiniz onun için dünyanın en önemli olayı."

"Sahi mi?"

"Evet, gerçekten, abartmıyorum. Babamın sizin cevabınızı henüz beklediği dönemi hatırlıyorum da. Ne zaman sizin adınız geçse garip bir sessizlik çöküyordu üzerine. Sonra, gerginlik iyice arttığında, kendi kendine mırıldanmaya koyulurdu. 'Daha ne kadar bekleyeceğiz? Daha ne kadar bekleyeceğiz cevabını? Reddedecek. Hissediyorum.' O sıralar, babama moral vermek için çok çaba göstermem gerekiyordu. Her neyse, şu anda burada oluşunuzun onun için ne büyük bir önem taşıdığını tahmin edebilirsiniz efendim. Babam mükemmeliyetçidir. Perşembe akşamı gibi bir etkinliğin organizasyonunu yaparken her şeyin, *her şeyin* mükemmel olması gerekir. Kafasında her ayrıntıyı tekrar tekrar gözden geçirir. Bazen bu ölçüde bir sebat biraz aşırı oluyor. Öte yandan, herhalde bu özelliği olmasa, babam olmazdı ve yaptıklarının yarısını bile gerçekleştiremezdi."

"Doğrudur. Gerçekten hayran olunacak bir insan belli ki."

"Mr. Ryder," dedi delikanlı, "aslında size sormak istediğim bir şey vardı. Daha doğrusu bir rica. Eğer imkânsızsa lütfen çekinmeden söyleyin. Gücenmem."

Stephan Hoffman cesaretini toplamak istercesine sözlerine ara verdi. Ben kahvemi yudumlayıp aynada ikimizin yan yana görüntüsüne baktım.

"Aslında bu da Perşembe akşamıyla ilgili" diye devam etti sonra. "Babam programda benim de piyano çalmamı istedi. Çalıştım, hazırım, endişeli filan değilim aslında..." Bunları söylerken, kendine güvenen tavrı kısacık bir an tökezledi; karşımda kaygılı bir ergen görür gibi oldum. Ama hemen ardından, kayıtsız bir omuz silkişiyle toparlandı. "Ama Perşembe akşamı çok önemli olduğundan babamı hayal kırıklığına uğratmak istemiyorum. Sadede geleyim: Acaba parçamı dinlemek için birkaç dakika ayırabilir miydiniz diye sormak istiyordum. Jean-Louis La Roche'un *Dalya*'sını çalmaya karar verdim. Ben amatör bir piyanistim, hoşgörünüze sığınıyorum. Ama benim çalışımı bir dinlerseniz geliştirmem için birkaç tavsiyede bulunursunuz belki diye düşündüm."

Teklifini biraz düşündüm. "Yani," dedim bir süre sonra, "Perşembe akşamı programda yerinizi almaya hazırsınız."

"Elbette benimki programın..." –güldü– "geri kalanıyla kıyaslandığında çok küçük bir katkı sayılır. Yine de parçamı mümkün olduğunca iyi çalmak isterim."

"Elbette, anlıyorum. Sizin için elimden geleni memnuniyetle yapacağım."

Delikanlının yüzü aydınlandı. "Mr. Ryder, ne diyeceğimi bilemiyorum! Tam ihtiyacım olan şey..."

"Bir sorun var yalnız. Tahmin edebileceğiniz gibi buradaki zamanım çok kısıtlı. Biraz serbest kalabileceğim bir aralık bulmam gerekiyor."

"Elbette. Siz ne zaman müsait olursanız Mr. Ryder. Tanrım, ne kadar şanslıyım! Doğrusunu isterseniz reddedeceğinizi düşünüyordum."

Delikanlının üzerinde bir çağrı cihazı ötmeye başladı. Stephan irkildi, sonra ceketinin içine elini attı.

"Çok özür dilerim," dedi, "ama bu acil çağrı. Çoktandır bir yerde olmam gerekiyordu. Ama sizin burada oturduğunuzu görünce yanınıza gelmeden edemedim Mr. Ryder. Umarım en kısa zamanda bu sohbetimize devam ederiz. Şimdilik izninizi rica edeceğim."

Tabureden indi, ama bir an sanki bir şey daha söyleyecekmiş gibi durakladı. Sonra cihaz tekrar öttü, o da özür dilercesine gülümseyerek alelacele uzaklaştı.

Tekrar barın karşısındaki aksime dönerek kahvemi yudumlamaya koyuldum. Ne var ki delikanlının gelişinden önceki huzurlu ruh halime ve düşüncelerime dönemedim. Aksine, bir kez daha burada benden çok şey beklendiğinin, oysa şu andaki durumun hiç de tatmin edici bir sağlamlıkta olmadığının bilinciyle endişelere kapılıyordum. İşin doğrusu, Miss Stratmann'ı arayıp bulmaktan ve bazı konuları derhal aydınlığa kavuşturmaktan başka çare yok gibi görünüyordu. Fincanımdaki kahveyi bitirir bitirmez gidip onu bulmaya karar verdim. Yersiz bir görüşme olması için bir sebep yoktu; son görüşmemizle ilgili basit bir açıklama yapmak yeterliydi. "Miss Stratmann," diyebilirdim örneğin, "önceki görüşmemizde çok yorgundum, programla ilgili sorunuzu yanlış anladım. O anda bana programımın bir kopyasını verdiğiniz takdirde derhal göz atmaya zamanım olup olmayacağınızı soruyorsunuz sandım." Ya da saldırıya geçebilir, hatta sitemkâr bir tavır benimseyebilirdim. "Miss Stratmann, şunu belirtmem gerekir ki biraz endişeliyim, hatta hayal kırıklığına uğradığımı söyleyebilirim. Sizin ve hemşerilerinizin omuzlarıma yüklediği sorumlulukların derecesi dikkate alınacak olursa, belli düzeyde bir yönetim desteği beklemeye hakkım var sanırım."

Yakınımda bir hareket olduğunu işitince baktım ve yaşlı taşıyıcı Gustav'ın taburemin yanı başında, ayakta durduğunu gördüm. Ona döndüğümde gülümseyerek konuştu:

"İyi günler efendim. Geçerken gördüm sizi. Umarım ziyaretinizden memnunsunuzdur."

"Evet, memnunum. Gerçi tavsiye ettiğiniz Eski Kent'i ziyaret etme fırsatını henüz bulamadım ne yazık ki."

"Büyük kayıp efendim. Gerçekten kentimizin çok hoş bir bölümüdür, çok da yakın buraya. Bana sorarsanız şu anda hava da ideal. Biraz soğuk ama güneşli. Hâlâ açık havada oturulabilecek kadar sıcak, ama bence bir ceket ya da pardösü giymeniz gerekir. Eski Kent'i ziyaret etmek için en güzel günlerden biri."

"Aslında," dedim, "biraz temiz hava iyi gelebilir şu anda."

"Gerçekten tavsiye ederim efendim. Eski Kent'te şöyle bir dolaşmadan kentimizden ayrılmanız büyük kayıp olur."

"Evet, dediğinizi yapacağım gerçekten. Hemen şimdi gideceğim."

"Eski Meydan'daki Macar Kafe'de oturmaya vakit bulursanız pişman olmayacağınızdan eminim. Kahveyle elmalı strudel ısmarlamanızı öneririm. Bu arada, beyefendi, acaba..." Taşıyıcı bir an durakladı. Sonra devam etti: "Acaba sizden küçük bir ricada bulunabilir miydim? Normal olarak misafirlerimizden bir şey rica etmem, ama sizinle birbirimizi epeyce tanıma fırsatı elde ettiğimiz kanısındayım."

"Elimden gelen bir şeyse seve seve yaparım" dedim.

Taşıyıcı bir an sessizce olduğu yerde durdu.

"Ufacık bir rica" dedi sonunda. "Kızımın şu anda Macar Kafe'de olacağını biliyorum. Küçük Boris de yanında olacak. Çok hoş bir genç kadındır efendim, ona yakınlık duyacağınızdan eminim. Çoğu insan sevimli bulur kendisini. Güzel denemez, ama çekici bir görünümü vardır. Çok iyi kalpli bir insandır. Ama sanırım öteden beri bir zaafı var. Belki yetiştiriliş tarzından kaynaklanıyordur, kim bilir. Ama çocukluğundan beri böyleydi. Bazen olayların altında ezilme eğilimi gösterir; pekâlâ üstesinden gelebileceği olayların bile. Küçük bir sorunla karşılaşıyor, gerekli basit önlemleri alacağına kafasında büyütüyor. Sizin de bildiğiniz gibi efendim, bu durumda küçük sorunlar büyük dertlere dönüşür. Çok geçmeden olaylar kendisine müthiş derin görünüyor ve umutsuzluğa kapılıyor. Aslında o kadar gereksiz ki. Şu anda derdinin ne olduğunu tam olarak bilemiyorum, ama üstesinden gelinemeyecek bir şey olmadığından eminim. Daha önce de benzerlerini o kadar çok gördüm ki. Ne var ki artık Boris farkına varmaya başladı. Hatta Sophie bir an önce kendini toparlamazsa çocuğun ciddi endişelere kapılacağından korkuyorum efendim. Oysa şu anda öyle tatlı ki. Tamamen açık, insanlara güveniyor. Hayatı boyunca böyle kalmasının imkânsız olduğunu, belki arzu edilir bir şey de olmadığını biliyorum. Yine de bu yaşında daha birkaç yıl boyunca dünyanın aydınlık, neşe dolu bir yer olduğuna inanması gerektiğini düşünüyorum."

Taşıyıcı yine sözlerine ara verdi ve birkaç saniye derin düşüncelere daldı. Sonra başını kaldırıp devam etti: "Sophie olayları açık seçik görebilse kendini toparlar, biliyorum. Aslında sorumluluk sahibi bir insandır, sevdikleri için elinden ne gelirse yapmaya hazırdır. Ne var ki Sophie bu ruh haline düştüğünde bakış açısını düzeltebilmesi için biraz yardıma ihtiyacı oluyor. Birinin sağduyulu bir konuşma yapması yeterli aslında. Birkaç dakika karşılıklı oturup olayları açık seçik görmesini sağlamak gerekiyor. Gerçek sorunların ne olduğunu açığa çıkarmasına, üstesinden gelmek için alınacak önlemleri belirlemesine yardımcı olmak lazım. Daha fazlasına ihtiyacı yok efendim, birinin sağduyuyla konuşması, bakış açısını düzeltmesi yeterli. Gerisini kendisi halleder. İstediği zaman son derece mantıklı düşünebiliyor. Konu bu efendim. Şu anda madem Eski Kent'e gidiyorsunuz, acaba Sophie'yle biraz konuşur musunuz diye düşünmüştüm. Size zahmet olacak biliyorum, ama hazır o tarafa gidiyorken rica edeyim dedim. Uzun uzun konuşmanız gerekmez. Sırf derdinin ne olduğunu öğrenip meseleyi doğru boyutlarda görmesine yardımcı olacak kısa bir konuşma."

Taşıyıcı susup yakaran gözlerle bana baktı. Biraz düşündükten sonra içimi çekerek cevap verdim:

"Yardım etmeyi gerçekten isterdim. Ama söylediklerinizden tahmin edebildiğim kadarıyla, bana öyle geliyor ki, Sophie'nin sorunları muhtemelen aile meselelerine ilişkin sorunlar. Sizin de bildiğiniz gibi bu tür sorunlar genelde son derece karmaşıktır. Benim gibi dışarıdan birisi açık bir konuşmanın ardından bir konunun özüne vardığında, onun bir başka sorunla bağlantılı olduğunu keşfeder. Ve bu böyle sürüp gider. Doğrusunu isterseniz, kanımca, böyle karmaşık aile meselelerini konuşmak için en uygun kişi sizsiniz. Ne de olsa siz Sophie'nin babası, çocuğun da büyükbabası sıfatıyla benim sahip olmadığım doğal bir otoriteye sahipsiniz."

Taşıyıcı bu sözlerimin yükünü o anda sırtlanmış gibi göründü; neredeyse konuştuğuma pişman oldum. Belli ki hassas bir konuya parmak basmıştım. Hafifçe yan döndü ve bir süre boş bakışlarla atriumun karşı tarafındaki havuzu seyretti. Sonunda konuştu:

"Söylediklerinize katılıyorum efendim. Aslında onunla konuşması gereken kişi benim, doğru, bunu anlıyorum. Sizinle dürüstçe konuşacağım -nasıl ifade edeceğimi bilemiyorum- ama bütün samimiyetimle konuşacağım. Mesele şu: Sophie'yle ben yıllardır konuşmuyoruz. Aslında çocukluğundan beri. Bu durumda takdir edersiniz ki gerekli konuşmayı yapmam zor.",

Taşıyıcı başını eğip bakışlarını ayaklarına dikti; cevabımı bir yargıyı beklercesine bekliyordu.

"Affedersiniz," dedim, "dediğinizi tam olarak anlayamadım. Yani bunca zaman kızınızı hiç görmediniz mi?"

"Yo, hayır, öyle değil. Bildiğiniz gibi Boris'i her alışımda görüyorum onu. Ama konuşmuyoruz. Bir örnek verirsem belki daha iyi anlarsınız. Boris'le Eski Kent'teki mutat gezintilerimizden birinin ardından Sophie'yi beklediğimizi farz edin. Diyelim Mr. Krankl'ın kafesinde oturuyoruz. Boris'in genellikle keyfi yerindedir, bağıra çağıra konuşur, her şeye güler. Ama kapıdan annesinin girdiğini görür görmez susar. Keyfi kaçtığı için değil. Kendini toparlar sadece. Âdetlerimize saygı gösterir. Ardından Sophie masamıza gelip Boris'e hitaben konuşur. İyi vakit geçirdiniz mi? Nereye gittiniz? Büyükbaban üşümedi ya? Evet, benimle ilgili soru sorar daima. Sokaklarda dolaşırken hastalanacağımdan endişelenir. Ama dediğim gibi, Sophie'yle ben doğrudan birbirimizle konuşmayız. 'Hadi büyükbabana hoşça kal de bakalım' diyerek vedalaşır ve giderler. Yıllardır aramızdaki ilişki böyle; bu noktada değiştirmek için de bir neden yok. Ne var ki, böyle bir durumda kendimi biraz çaresiz hissediyorum. Sağduyulu bir konuşmanın meseleyi çözeceği kanısındayım. Bence sizin gibi birinin konuşması ideal olur. Sadece birkaç kelime efendim. Sırf gerçek sorunlarını belirlemesine yardımcı olmak için. Siz bunu yaparsanız gerisini kendi halledecektir, bundan emin olabilirsiniz."

"Pekâlâ" dedim, söylediklerini düşündükten sonra. "Pekâlâ, elimden geleni yaparım. Ama daha önce söylediklerimi tekrarlamak isterim. Bu konular genellikle bir yabancı için fazlasıyla karmaşıktır. Ama elimden geleni yapacağım."

"Minnettar olurum efendim. Şu anda Macar Kafe'dedir. Onu tanımakta zorlanmazsınız. Uzun siyah saçlıdır, yüz hatları

da bana benzer. Şüpheye düştüğünüz takdirde kafe sahibine ya da personelden birine sorabilirsiniz."

"Pekâlâ. Hemen yola çıkıyorum."

"Çok minnettarım efendim. Herhangi bir nedenle onunla konuşamasanız da, civarda dolaşmak hoşunuza gidecektir mutlaka."

Tabureden aşağı indim. "Gelişmelerden sizi haberdar ederim" dedim.

"Çok teşekkür ederim efendim."

3

Otelle Eski Kent arasındaki –yürüyerek yaklaşık on beş dakika süren– yol hiç mi hiç davetkâr değildi. Yolun büyük bölümünde akşamüstü trafiğinin gürültüsüyle dolu sokaklar boyunca camlı, yüksek ofis binalarının önünden geçtim. Ama nehre varıp Eski Kent'e giden kemer köprüde yürümeye başladığımda, oldukça farklı bir atmosfere girmek üzere olduğumu hissettim. Karşı kıyıda kafelerin rengârenk tenteleri, güneş şemsiyeleri görülüyordu. Garsonlarla çocuklar koşuşuyordu. Kıyıda minicik bir köpek, belki benim yaklaştığımı fark ettiğinden heyecanla havlıyordu.

Birkaç dakika sonra Eski Kent'teydim. Arnavutkaldırımı dar sokaklar, acele etmeden dolaşan insanlarla doluydu. Birkaç dakika boyunca amaçsızca etrafta dolaştım, çok sayıda küçük hediyelik eşya dükkânının, şekercilerin, pastanelerin önünden geçtim. Birçok kafenin de önünden geçtim ve bir an acaba taşıyıcının söylediği kafeyi bulmakta zorluk çeker miyim diye düşündüm. Ama sonra mahallenin ortasında yer alan geniş bir meydana vardım ve Macar Kafe'yi hemen gördüm. Meydanın karşı köşesinin tamamını kaplayan masaların hepsinin, çizgili bir tentenin gölgelediği küçük bir kapıdan girilen kafeye ait olduğu açıktı.

Soluklanmak ve etrafa göz gezdirmek üzere durdum. Meydanın üzerinde güneş batmak üzereydi. Gustav'ın uyarmış olduğu gibi ara sıra soğuk bir rüzgâr esiyor, kafeyi çevreleyen şemsiyeleri dalgalandırıyordu. Bununla birlikte masaların

çoğu doluydu. Müşterilerin büyük bölümü turist gibi görünüyordu, ama işten erken çıkmış, önlerinde kahveleri ve gazeteleriyle dinleniyormuş gibi görünen kentliler de çoktu. Meydanda ilerlerken gruplar halinde toplanmış, ellerinde evrak çantaları, neşe içinde sohbet eden çok sayıda büro çalışanı gördüm gerçekten.

Masalara yaklaştığımda bir süre aralarında dolaşarak taşıyıcının kızı olabilecek birini aradım. İki öğrenci bir filmi tartışıyorlardı. Bir turist *Newsweek* okuyordu. Yaşlı bir kadın ayaklarının dibine üşüşmüş güvercinlere ekmek atıyordu. Ama uzun siyah saçlı, yanında küçük bir çocuk olan bir genç kadın yoktu. Kafenin içine girdim; sadece beş altı masası olan, oldukça kasvetli, küçük bir yerdi. Soğuk mevsimde taşıyıcının sözünü ettiği kalabalığın gerçekten sorun olabileceğini düşündüm, ama o sırada içerideki tek müşteri, başında beresiyle arka tarafta oturan yaşlı bir adamdı. Bu işten vazgeçmeye karar vererek tekrar dışarıya çıktım; kahve siparişi verecek bir garson ararken birinin bana seslendiğini duydum.

Döndüğümde yakındaki bir masada bir oğlan çocuğuyla birlikte oturan bir kadının bana el salladığını gördüm. Kadınla çocuk, taşıyıcının tarifine tıpatıp uyuyordu; daha önce onları nasıl olup da fark etmediğimi anlayamadım. Ayrıca beni orada görmeyi beklemeleri de biraz canımı sıktı; biraz duraksadıktan sonra ben de el sallayıp onlara doğru yürüdüm.

Taşıyıcı ondan "genç bir kadın" olarak bahsetmişti, ama Sophie orta yaşlıydı, kırk yaşlarında gösteriyordu. Bununla birlikte, beklediğimden daha çekici bir kadındı. Oldukça uzun boylu ve inceydi; uzun siyah saçlarıyla çingenemsi bir havası vardı. Yanındaki çocuk biraz tombuldu ve o sırada çatık kaşlarla annesine bakıyordu.

"Ee?" dedi Sophie gülümseyerek. "Oturmayacak mısın?"

"Evet, evet" dedim, kararsız bir tavırla öylece ayakta durduğumu fark ederek. "Sizin için sakıncası yoksa tabii." Çocuğa gülümsedim, ama o bana tasvip etmeyen bir ifadeyle bakmakla yetindi.

"Elbette yok. Değil mi Boris? Boris, Mr. Ryder'a merhaba desene."

"Merhaba Boris," dedim, otururken.

Oğlan aynı tasvip etmeyen ifadeyle bana bakmayı sürdürdü. Sonra annesine döndü: "Niye oturmasını söyledin? Sana bir şey anlatıyordum."

"Boris, bu Mr. Ryder" dedi Sophie. "Çok yakın dostumuz. İstiyorsa tabii ki oturabilir bizimle."

"Ama ben sana Voyager'ın nasıl uçtuğunu anlatıyordum. Dinlemediğini biliyordum zaten. Biraz dikkat etmeyi öğrenmen lazım."

"Özür dilerim Boris" dedi Sophie, o arada bana gülümseyerek. "Çok uğraştım ama bu kadar teknik konular beni aşıyor. Hadi, Mr. Ryder'a merhaba de şimdi."

Boris bir süre beni süzdü, sonra, "Merhaba" diye homurdandı. Ardından da kafasını çevirdi.

"Aranızda sürtüşmeye sebep olmak istemem" dedim. "Boris, sen anlatmaya devam et. Aslında ben çok merak ediyorum bu hava taşıtını."

"Hava taşıtı değil" dedi Boris bıkkın bir tavırla. "Yıldız sistemleri arasında dolaşmaya yarayan bir araç. Ama sen de annem gibi anlamayacaksın nasılsa."

"Ya? Anlamayacağımı nereden biliyorsun? Belki bilimsel konulara yatkınımdır. İnsanları bu kadar çabuk yargılamamalısın Boris."

Boris derin bir iç çekerek benden öteye bakmayı sürdürdü. "Sen de aynı annem gibi konsantre olamazsın" dedi.

"Hadi ama Boris" dedi Sophie. "Biraz daha kibar davran. Mr. Ryder çok yakın dostumuz."

"Üstelik," dedim, "büyükbabanın da arkadaşıyım."

Bunun üzerine Boris ilk kez bana ilgiyle baktı.

"Tabii ya" dedim. "Büyükbabanla ben çok iyi arkadaş olduk. Ben onun otelinde kalıyorum."

Boris dikkatle beni incelemeye devam etti.

"Boris," dedi Sophie, "Mr. Ryder'a doğru düzgün merhaba desene. Kibarlığını ona hiç göstermedin. Senin terbiyesiz bir çocuk olduğunu düşünmesini istemezsin herhalde, değil mi?"

Boris bir süre daha beni seyretti. Sonra birdenbire masaya yığılıp kafasını kollarına gömdü. Aynı anda bacaklarını da sal-

lamaya başladı; masanın metal ayağına çarpan ayakkabılarının çıkardığı sesi duyuyordum.

"Kusura bakma" dedi Sophie. "Bugün biraz huysuzluğu üstünde."

"Aslında," dedim alçak sesle, "konuşmak istediğim bir konu vardı. Ama..." gözlerimle Boris'i işaret ettim. Sophie bana baktı, sonra çocuğa dönüp, "Boris," dedi, "benim Mr. Ryder'la biraz konuşmam gerekiyor. Sen gidip kuğulara baksana. Uzun sürmez."

Boris uyuyormuş gibi kafasını kollarından kaldırmadı, ama ayakları hep aynı tempoda masanın ayağına çarpmaya devam ediyordu. Sophie omzundan tutup hafifçe sarstı.

"Hadi, lütfen" dedi. "Aralarında siyah bir kuğu da var. Git şu rahibelerin yanında, parmaklığın önünde dur. Eminim görürsün. Birkaç dakika sonra geri gelip bize gördüklerini anlatırsın."

Boris birkaç saniye boyunca hiçbir tepki göstermedi. Sonra oturduğu yerde doğruldu, yine bıkkın bir tavırla iç çekti ve iskemlesinden aşağı kaydı. Her nedense zilzurna sarhoş bir adamın yürüyüşünü taklit ederek sallana sallana masadan uzaklaştı.

Oğlan yeterince uzaklaştıktan sonra Sophie'ye döndüm. O anda nasıl başlayacağıma ilişkin bir kararsızlığa kapılarak biraz duraksadım. Zaten Sophie de gülümseyip söze kendi başladı:

"İyi haberlerim var. Mr. Mayer telefon edip bir evden bahsetti. Bugün çıkmış satılığa. Anlattığı kadarıyla heveslendim. Bütün gün onu düşündüm. İçimden bir ses bunca zamandır aradığımız evin bu olduğunu söylüyor. Mr. Mayer'a yarın sabah ilk iş gidip evi inceleyeceğimi söyledim. Gerçekten mükemmel gibi duruyor. Köyden yürüyerek yarım saat filan uzaklıkta, bir tepede tek başına, üç katlı bir ev. Mr. Mayer böyle bir orman manzarasını yıllardır görmediğini söylüyor. Şu sıra çok meşgul olduğunu biliyorum, ama anlattığı kadar iyi bir şeyse sana telefon ederim, sen de gelirsin belki. Boris de gelir. Tam aradığımız ev olabilir. Uzun sürdü, biliyorum, ama nihayet bulmuş olabilirim aradığımı."

"Ya, çok iyi."

"Sabah ilk otobüse biner giderim. Hızlı hareket etmemiz lazım. Uzun süre beklemez böyle bir ev."

Evle ilgili daha ayrıntılı bilgi vermeye koyuldu. Ben cevap vermiyordum, ama suskunluğumun tek nedeni nasıl tepki göstereceğimi bilmemem değildi. Aslında karşılıklı oturduğumuz süre içinde Sophie'nin çehresi bana giderek daha tanıdık gelmeye başlamıştı; hatta o anda orman içinde böyle bir ev almayla ilgili daha önce aramızda tartıştığımızı da hatırlar gibiydim. Bu arada yüzümde belki endişeli bir ifade belirdiğinden, Sophie sözünü yarım bırakıp farklı, daha ihtiyatlı bir tonda konuştu:

"O son telefon konuşması için özür dilerim. Umarım hâlâ o yüzden surat asmıyorsundur."

"Surat asmak mı? Yo, hayır."

"Ben o konuşmayı düşünüp duruyorum. Hiçbirini söylememem gerekirdi o sözlerin. Umarım ciddiye almamışsındır. Tam da şu anda evde oturman mümkün mü? Hangi evde oturacaksın zaten? Mutfak o haldeyken! Bir ev bulmam da o kadar uzun sürdü ki. Ama şimdi çok umutluyum, şu yarın bakacağım evden."

Tekrar evi anlatmaya başladı. Sophie anlatırken ben de sözünü ettiği telefon konuşmasını hatırlamaya çalışıyordum. Bir süre sonra, çok da uzak sayılmayacak bir geçmişte bu sesin aynısını –daha doğrusu aynı sesin daha sert, kızgın bir tonlamasını– telefonda dinlemiş olduğuma dair belli belirsiz bir anı canlandı kafamda. Sonra telefonda bağıra bağıra kendi söylediğim bir cümleyi de hatırlar gibi oldum: "Küçücük bir dünyada yaşıyorsun!" O tartışmayı sürdürmüş, ben de aşağılayarak tekrarlayıp durmuştum: "Küçücük bir dünya! Küçücük bir dünyada yaşıyorsun!" Ne var ki konuşmayla ilgili başka hiçbir şey hatırlayamadım ve canım sıkıldı.

Hafızamı zorlarken gözlerimi Sophie'ye dikmiş olmalıyım ki, biraz mahcup bir edayla sordu:

"Kilo mu almışım sence?"

"Yo, hayır." Gülerek başımı çevirdim. "Harika görünüyorsun."

Henüz babasıyla ilgili meseleyi açmadığımı hatırlayıp yine konuya nasıl girebileceğimi düşünmeye koyuldum. Ama tam o

sırada iskemlem arkadan itildi; Boris'in dönmüş olduğunu anladım.

Oğlan masanın yakınında koşuyor, yere atılmış bir karton kutuyu top gibi tekmeliyordu. Onu seyrettiğimi fark edince kutuyu bir ayağından diğerine aktardı ve kuvvetli bir tekmeyle iskemlemin ayaklarının arasından geçirdi.

"Dokuz Numara!" diye bağırdı kollarını havaya kaldırarak. "Dokuz Numara'dan muhteşem bir gol!"

"Boris," dedim, "şu kutuyu çöpe atsan daha iyi olmaz mı?"

"Ne zaman gideceğiz?" diye sordu, bana dönerek. "Geç kalacağız. Birazdan hava kararacak."

Baktığımda gerçekten de meydanın üzerinde güneşin batmakta ve çok sayıda masanın boşalmış olduğunu gördüm.

"Pardon Boris, ne yapmak istiyordun?"

"Acele et!" Oğlan kolumdan çekiştirdi. "Yetişemeyeceğiz!"

"Boris nereye gitmek istiyor?" diye sordum annesine alçak sesle.

"Salıncakların olduğu parka tabii." Sophie içini ekip ayağa kalktı. "Sana marifetlerini göstermek istiyor."

Görünüşe bakılırsa benim de kalkmaktan başka seçeneğim yoktu; üçümüz meydanda yürümeye başladık.

"Demek," dedim, adımlarını bana uydurmaya çalışan Boris'e, "bana yeni numaralar göstereceksin."

"Kafeden önce oraya gittiğimizde," dedi kolumu tutarak, "benden daha büyük bir çocuk vardı, torpido yapmayı bile beceremiyordu! Annem benden en az iki yaş büyük olduğunu söyledi. Beş kere gösterdim nasıl yapılacağını, ama korkuyordu. Tepeye çıkıp vazgeçiyordu her defasında!"

"Sahi mi? Sen korkmuyorsun tabii yapmaktan. Şu torpido denen şeyi."

"Korkmuyorum tabii! Çok kolay! O kadar kolay ki!"

"Aferin."

"Ödü patlıyordu! Çok komikti!"

Meydandan çıkıp mahallenin arnavutkaldırımı döşeli dar sokaklarında ilerlemeye başladık. Boris yolu biliyordu belli ki; ara sıra sabırsızca önden koşarak ilerliyordu. Sonra bir ara yanıma gelip tekrar bana ayak uydurarak sordu:

"Büyük babamı tanıyor musun?"

"Evet, dedim ya, arkadaşız biz."

"Büyükbabam çok kuvvetlidir. Kentin en kuvvetli adamlarından biridir."

"Sahi mi?"

"Çok iyi dövüşür. Eskiden askermiş. Yaşlıdır, ama çoğu insandan daha iyi dövüşür. Sokak serserileri bazen anlamıyor, neye uğradıklarını şaşırıyorlar." Boris yürürken aniden öne doğru atıldı. "Daha neye uğradıklarını anlamadan büyükbabam yere yapıştırıyor onları."

"Öyle mi? Çok ilginç Boris."

Tam o sırada, arnavutkaldırımı dar sokaklarda yürümeye devamederken, Sophie'yle aramızda geçen tartışmanın bir bölümünü daha hatırladım. Bir hafta kadar önceydi, ben bir yerlerde bir otel odasındaydım, onun telefonda bağırışını dinliyordum: "Bu şekilde daha ne kadar devam etmeni bekliyorlar? Artık ikimiz de genç sayılmayız! Sen kendi payına düşeni yaptın! Bundan sonrasını başkası yapsın artık!"

"Dinle beni," demiştim, sakin bir tonda, "insanların bana ihtiyacı var. Bir yere vardığımda genellikle korkunç sorunlarla karşılaşıyorum. Köklü, çözülmesi imkânsız gibi görünen sorunlar oluyor; insanlar benim gelişimi minnetle karşılıyor."

"Peki ama insanların uğruna bunları yapmaya daha ne kadar devam edebilirsin? Bizim için, yani sen, ben ve Boris için zaman kalmıyor. Boris göz açıp kapayıncaya kadar büyüyecek. Kimse senin bu tempoyla devam etmeni bekleyemez. Bu insanlar niye kendi sorunlarını kendileri halletmiyorlar? Biraz kendilerine gelirler hem!"

"Sen ne dediğini bilmiyorsun!" diye araya girmiştim kızarak. "Hiçbir şeyden haberin yok! Gittiğim yerlerden bazılarında insanlar hiçbir şey bilmiyor. Çağdaş müziği hiç anlamıyorlar, kendi hallerine bırakılırlarsa batağa giderek daha çok saplanacakları belli. Bana ihtiyaçları var, niye anlamıyorsun bunu? İnsanların bana ihtiyacı var! Hiçbir şey anlamıyorsun!" Ve bunun üzerine bağırmıştım ona: "Küçücük bir dünya! Küçücük bir dünyada yaşıyorsun!"

Parmaklıklarla çevrili küçük bir çocuk parkına gelmiştik.

Hiç kimse yoktu, bana hüzünlü geldi. Ama Boris heyecan içinde bizi küçük kapıdan içeri soktu.

"Bak ne kadar kolay!" diyerek tırmanma merdivenine koştu.

Sophie'yle ben bir süre boyunca giderek azalan ışıkta Boris'in tırmanarak yükseldikçe yükselen siluetini seyrettik. Sonra Sophie alçak sesle konuştu:

"Çok tuhaftı, biliyor musun? Mr. Mayer evin salonunu tarif ederken kafamda sürekli ben küçükken oturduğumuz evin görüntüleri canlanıyordu. O konuştukça art arda görüntüler geliyordu gözümün önüne. Eski salonumuz. Annemle babamın o zamanki halleri. Aslında benzemiyordur herhalde. Benzeyeceğini sanmıyorum. Yarın gittiğimde bambaşka bir şey bulacağım. Ama umut verdi bana. Ne bileyim, işaret gibi sanki." Sophie hafifçe güldü, sonra omzuma dokundu. "Çok keyifsiz görünüyorsun."

"Öyle mi? Özür dilerim. Bu yolculuklardandır. Yorgunum herhalde."

Boris merdivenin tepesine varmıştı, ama hava o kadar kararmıştı ki, gökyüzü fonunda bir siluet olarak görünüyordu sadece. Bağırarak bize seslendi, sonra en tepedeki basamağı kavrayıp etrafında takla attı.

"Bunu yapabildiği için o kadar gurur duyuyor ki!" dedi Sophie. Sonra oğluna seslendi: "Boris, hava karardı. İn artık."

"Çok kolay. Karanlıkta daha da kolay."

"Hadi in aşağı artık."

"Çok seyahat ediyorum" dedim. "Otel odalarında yaşıyorum. Tanıdığım kimseyi görmüyorum. Çok yorucu oluyor. Şimdi bu kentte bile üzerimde o kadar çok baskı var ki. Buradaki insanlar belli ki benden çok şey bekliyorlar. Yani çok aşikâr..."

"Bak ne diyeceğim," diye usulca sözümü kesti Sophie, elini kolumun üzerine koyarak, "şimdilik bütün bunları unutsak ya? Daha sonra konuşacak bol bol zamanımız olacak. Hepimiz yorgunuz şu anda. Bizimle birlikte eve gel sen de. Birkaç dakikada yürürüz, Ortaçağ şapelini geçince hemen. Eminim güzel bir akşam yemeğinden sonra ayaklarımızı uzatıp dinlenmek hepimize iyi gelecektir."

Sophie alçak sesle, ağzını kulağıma yaklaştırarak konuşmuştu, nefesini hissediyordum. Daha önceki bitkinlik tekrar çöktü üzerime; evin sıcak havasında gevşeme –Sophie yemeği hazırlarken Boris'le halının üzerinde oynama– fikri ansızın son derece çekici geldi bana. O kadar ki, birkaç saniye boyunca gözlerimi kapatıp hulyalı hulyalı gülümsemiş olabilirim. Hayallerimden Boris'in dönüşüyle koptum.

"Karanlıkta yapmak kolay" dedi.

Bunun üzerine Boris'in hem üşüyormuş, hem de biraz sarsılmış gibi göründüğünü fark ettim. Önceki enerjisi tamamen kaybolmuştu; yaptığı gösteri için çok güç harcamış olacağını düşündüm.

"Şimdi hep beraber eve gideceğiz" dedim. "Güzel bir yemek yiyeceğiz."

"Hadi bakalım" dedi Sophie, yürümeye başlayarak. "Geç oldu."

Yağmur çiselemeye başlamış, güneş batışının ardından havadaki soğuk keskinleşmişti. Boris tekrar elimden tuttu, Sophie'nin peşinden çocuk parkından çıkıp bomboş bir ara sokağa girdik.

4

Eski Kent'ten çıktığımız belliydi. Yolun iki tarafında yükselen pis tuğla duvarlar penceresizdi ve depoların arka duvarları gibi görünüyordu. Sophie kararlı adımlarla ilerliyordu, çok geçmeden Boris'in ayak uydurmakta güçlük çektiğini fark ettim. Ama, "Fazla mı hızlı yürüyoruz?" diye sorduğumda hiddetli bir ifadeyle baktı bana.

"Ben çok daha hızlı yürüyebilirim!" diye bağırıp elimden çekiştirerek koşar adım yürümeye koyuldu. Ama hemen ardından gücenmiş bir ifadeyle tekrar yavaşladı. Bir süre sonra, ben hızlı yürümemeye özen gösterdiğim halde soluk soluğa kaldığını fark ettim. Sonra kendi kendine bir şeyler fısıldamaya başladı. Başlangıçta moralini yüksek tutmaya çalıştığını varsayarak fazla ilgilenmedim. Ama sonra, "Dokuz Numara... Dokuz Numara..." diye fısıldadığını işittim.

Merakla baktım ona. Islaktı, üşüyormuş gibi görünüyordu, onu konuştursam iyi olacağını düşündüm.

"Bu Dokuz Numara," dedim, "futbolcu mu?"

"Dünyanın bir numaralı futbolcusu."

"Dokuz Numara. Doğru, tabii."

Önümüzde, epey ileride Sophie'nin silueti bir köşeyi dönerek gözden kayboldu, Boris elimi daha sıkı kavradı. O âna kadar annesinin ne kadar gerisinde kaldığımızı fark etmemiştim, adımlarımızı hızlandırdığımız halde köşeye varmamız fazlasıy-

la uzun sürmüş gibi geldi bana. Nihayet köşeyi döndüğümüzde, Sophie'nin arayı daha da açmış olduğunu fark edip sinirlendim.

Yine pis tuğla duvarların önünden geçiyorduk, bazılarında geniş rutubet lekeleri vardı. Kaldırım taşları düzgün değildi, önümüzde sokak lambalarının ışığında parlayan su birikintileri görülüyordu.

"Merak etme" dedim Boris'e. "Neredeyse geldik sayılır."

Boris kendi kendine mırıldanmaya devam ediyor, hızlı hızlı nefes alarak, nefesleriyle aynı tempoda tekrarlıyordu: "Dokuz Numara... Dokuz Numara..."

Daha ilk andan itibaren Boris'in değindiği bu "Dokuz Numara", tam hatırlamamakla birlikte bana tanıdık gelmişti. Onun fısıltılarını dinledikçe, "Dokuz Numara"nın gerçek bir futbolcu değil, Boris'in masa futbolu oyunundaki minyatür oyunculardan biri olduğunu hatırladım. Bunlar kaymak taşından yontulmuş, bir kaide üzerine oturan, bir fiskeyle minik plastik bir topu sürebilen, pas verebilen ve şut çekebilen figürlerdi. Oyun her biri bir takımı yöneten iki kişi arasında oynanmak üzere tasarlanmıştı, ama Boris daima tek başına oynardı; saatlerce yüzüstü yere uzanıp dramatik tersine dönüşlerle, heyecanlı çekişmelerle dolu maçlar yönetirdi. Altı takımı, gerçek ağdan yapılmış minyatür kaleleri, yeşil çuhadan bir sahası vardı. Boris oyuncak firmasının Ajax Amsterdam, AC Milano gibi "gerçek" takımlarla oynamaktan hoşlanacağı varsayımına içerleyerek takımlara kendi kafasından isimler uydurmuştu. Ama tek tek futbolculara –her birinin güçlü ve zayıf yanlarını gayet iyi bildiği halde– isim vermemişti, onları numaralarıyla adlandırmayı tercih ederdi. Belki futbolda oyuncuların taşıdığı sayıların anlamından habersiz olduğu için –belki de hayal gücünün kendine özgü kaprisi yüzünden– oyuncuların sayılarıyla Boris'in onları yerleştirdiği pozisyon arasında bir ilişki olmazdı. Örneğin bir takımın On Numarası efsanevi bir stoper, İki Numara gelecek vaat eden genç bir kanat oyuncusu olabilirdi.

"Dokuz Numara" Boris'in favori takımındaydı ve bütün futbolcular arasında kesinlikle en yetenekli olanıydı. Ancak hayran olunacak becerisine rağmen, Dokuz Numara son derece kaprisli bir tipti. Orta saha oyuncusuydu, ama sıklıkla, uzun süreler

boyunca sahanın karanlık bir yerlerinde küskün küskün durur, görünüşe bakılırsa takımının fena halde yenilmekte olduğunu bile fark etmezdi. Bazen Dokuz Numara bir saati aşkın bir süre boyunca bu şekilde tembel tembel durur, takımı dört, beş, altı gol yer, spiker –bir spiker vardı elbette– hayretler içinde, "Dokuz Numara bir türlü havaya giremedi. Ne oluyor anlamıyorum" derdi. Sonra, maçın bitmesine mesela yirmi dakika kalmışken Dokuz Numara nihayet gerçek yeteneğini sergilemeye başlar, bir çalımla takımına bir gol kazandırırdı. "Nihayet!" diye haykırırdı spiker. "Dokuz Numara sonunda kendini gösterdi!" O andan itibaren Dokuz Numara giderek hareketlenir, çok geçmeden peş peşe golleri sıralar, karşı takımın bütün derdi topun Dokuz Numara'ya geçmesini önlemek olurdu. Ama top er veya geç Dokuz Numara'ya geçer, o zaman da kendisiyle kale arasında kaç oyuncu olursa olsun, bir yolunu bulup golünü atardı. Az sonra topu ele geçirmesinin kaçınılmaz sonucu o kadar aşikâr olurdu ki, spiker top ağlara takıldığında değil, Dokuz Numara'ya geçtiği anda –kendi yarı sahasının gerilerinde bile olsa– teslimiyet dolu bir hayranlıkla, "Gol" derdi. Seyirciler –seyirciler de vardı– daha topun Dokuz Numara'ya geçtiğini gördükleri anda zafer haykırışları yükselir, Dokuz Numara rakiplerinin arasından zarif hareketlerle süzülürken, topu kaleciye kaptırmadan ağlara gömerken, dönüp takım arkadaşlarının minnet dolu hayranlığına karşılık verirken tezahürat arttıkça artardı.

Bütün bunları hatırlarken, yakın zamanda Dokuz Numara'yla ilgili bir sorun olduğunu da belli belirsiz hatırlayarak fısıldamaya devam eden Boris'e sordum:

"Dokuz Numara bu aralar nasıl? Formda mı?"

Boris birkaç adım boyunca suskunluğunu korudu, sonra cevap verdi: "Kutuyu almadık."

"Kutu mu?"

"Dokuz Numara kaidesinden koptu. Daha birçoğuna olmuştu, kolay tamir oluyor. Dokuz Numara'yı ayrı bir kutuya koydum, annem istediğim yapıştırıcıyı aldığında tamir edecektim. Kutuya koydum, unutmayayım diye özel bir kutuya koydum. Ama almadık."

"Anladım. Eski evde bıraktınız yani."

"Annem eşyaları toplarken unutmuş. Ama çok yakında gidebileceğimizi söyledi. Eski eve gidip onu bulabiliriz dedi. Tamir ederim, istediğim yapıştırıcıyı aldık. Biraz para biriktirdim."

"Anladım."

"Annem merak etme diyor, o her şeyi ayarlayacakmış. Yeni kiracılar yanlışlıkla atmasın diye. Yakında gideriz dedi."

Boris'in bir şeyler ima etmeye çalıştığından emindim, sustuğunda dedim ki:

"Boris, istersen ben seni götürürüm oraya. Tabii, ikimiz gideriz. Gider eski evden Dokuz Numara'yı alırız. Geciktirmeden gideriz. Hatta boş bir vakit bulabilirsem yarın bile gidebiliriz. Sonra, nasılsa yapıştırıcıyı almışsın. Dokuz Numara göz açıp kapayıncaya kadar eski formuna kavuşur. Sen hiç merak etme. En kısa zamanda gideriz."

Sophie bir kez daha gözden kayboldu; bu sefer o kadar aniden çıktı ki görüş alanımızdan, bir binaya girmiş olacağını düşündüm. Boris elimden çekiştirdi, ikimiz aceleyle onun gözden kaybolduğu noktaya doğru ilerledik.

Az sonra Sophie'nin neredeyse duvarda bir çatlak gibi görünen daracık bir ara sokağa sapmış olduğunu gördük. Sokak dimdik bir yokuştu ve o kadar dardı ki, iki yandaki pürtüklü duvarlara dirseğini sürtmeden geçmek imkânsız gibi görünüyordu. Koyu karanlığı bölen sadece iki sokak lambası vardı, biri sokağın ortalarında, öteki de yokuşun sonunda.

Aşağı doğru inişe geçtiğimizde Boris elimi sıkıca kavradı, az sonra nefesi yine sıklaştı. Bir süre sonra, Sophie'nin sokağın dibine varmış olduğunu gördüm, ama nihayet bizim sıkıntımızı fark etmişçesine aşağıdaki lambanın altında durmuş, biraz endişeli bir ifadeyle bize bakıyordu. Sonunda yanına vardığımızda öfkeyle, "Sana yetişmekte zorlandığımızı görmüyor musun?" dedim. "Hem ben hem de Boris yorucu bir gün geçirdik."

Sophie hulyalı hulyalı gülümsedi. Sonra kolunu Boris'in omuzlarına dolayarak çocuğu kendine çekti. "Merak etme" dedi usulca. "Burası biraz tatsız, biliyorum, hava da soğudu, yağmur yağıyor üstelik. Ama hiç merak etme, eve varmamıza çok az kaldı. Orası sıcacık olacak, söz veriyorum. O kadar sıcak olacak ki, istersek tişörtle dolaşabileceğiz evde. Hem sonra yeni büyük koltukla-

ra kıvrılıp oturabilirsin istersen. Sen ufacık boyunla kaybolursun o koltukların içinde. İster kitap okursun, ister video seyredersin. Ya da istersen dolaptan oyun indiririz. Ben oyunların hepsini çıkarırım, hangi oyunu istersen Mr. Ryder'la oynayabilirsin. Büyük kırmızı minderleri halının üstüne koyar, oyunu da yere yerleştirirsiniz. O arada ben de akşam yemeğini hazırlarım, köşede sofrayı kurarım. Aslında akşam yemeği için bir ana yemek yerine küçük küçük mezeler de hazırlayabilirim. Ufak köfteler, minicik peynirli börekler, birkaç çörek. Hiç merak etme, senin en sevdiğin mezeleri hatırlayıp hepsini sofraya dizeceğim. Sonra hep birlikte oturur yemeğimizi yeriz, ardından da oyuna üçümüz devam ederiz. Tabii daha fazla oyun oynamak istemezsen oynamayız. Sen belki Mr. Ryder'la futbol muhabbeti yapmak istersin. Sonra, sen iyice yorulduktan sonra, yatarsın. Biliyorum, yeni odan çok küçük, ama rahat, kendin de söylüyordun. Eminim bu gece çok güzel uyuyacaksın. O zamana kadar bu tatsız yürüyüşü, üşüdüğünü unutmuş olursun. Hatta kapıdan içeri, sıcacık eve girdiğin an unutacaksın. Onun için moralini bozma. Çok az yolumuz kaldı."

Boris'i kucaklayarak söylemişti bunları, ama sözünü bitirdiğinde ansızın çocuğu bırakıp sırtını döndü ve tekrar yürümeye koyuldu. Ani hareketi beni şaşırtmıştı – sözleri giderek beni de teskin etmiş, bir an gözlerimi kapamıştım. Boris de şaşkın görünüyordu, ben onun elinden tutup harekete geçinceye kadar annesi yine birkaç adım ilerlemişti.

Bu sefer arayı fazla açmasına izin vermemeye kararlıydım, ama tam o anda arkamızda ayak sesleri duydum ve elimde olmadan bir iki saniye oyalanıp yokuşun üst kısmına baktım. Ben baktığım anda ayak seslerinin sahibi aşağıdaki lambanın ışığıyla aydınlandı ve tanıdığım biri olduğunu gördüm. Adı Geoffrey Saunders'dı, İngiltere'deki okulda sınıf arkadaşımdı. Okul günlerinden beri görmemiştim onu, doğal olarak çok yaşlanmış gibi geldi bana. Sokak lambasının ışığı ve soğuk yağmur hesaba katıldığında bile fazlasıyla kılıksız görünüyordu. Üstündeki pardösü artık kapanmıyor gibiydi, yürürken bir eliyle önünü kapatıyordu. Onunla selamlaşmaya hiç de istekli değildim, ama biz Boris'le tekrar yürümeye koyulduğumuzda Geoffrey Saunders da yanımıza geldi.

"Merhaba" dedi. "Tanıdım seni. Hava ne biçim bozdu bu akşam."

"Evet, feci" dedim. "Akşamüzeri çok güzeldi halbuki."

Sokak karanlık, ıssız bir caddeye açılmıştı. Kuvvetlice bir rüzgâr esiyordu, kent uzakta kalmış gibiydi.

"Oğlun mu?" diye sordu Geoffrey Saunders, Boris'i işaret ederek. Sonra, ben cevap vermeye fırsat bulamadan devam etti: "Güzel çocuk. Aferin sana. Akıllı görünüyor. Ben evlenmedim. Niyetim vardı ama zaman fark etmeden geçti işte, bu saatten sonra da evlenmem herhalde. Doğrusunu istersen bu kadar basit değil tabii. Ama yıllar boyu başıma gelen talihsizlikleri anlatıp canını sıkmak istemiyorum. İyi şeyler de oldu. Her neyse. Aferin sana. Çok güzel çocuk."

Geoffrey Saunders öne doğru eğilip Boris'e bir selam çaktı. Boris belki kafası bozuk, belki de endişeli olduğundan karşılık vermedi.

Yol yokuş aşağı iniyordu. Karanlıkta yürüdüğümüz sırada Geoffrey Saunders'ın sınıfımızın en parlak öğrencisi olduğunu, hem derslerinde hem de sporda başarılı olduğunu hatırladım. Bizleri yeterince çaba göstermediğimiz için azarlarken hep onu örnek gösterirlerdi; herkes okul takımının kaptanı olacağını düşünürdü. Ama olamadığını, beşinci sınıfta bir felaket yüzünden aniden okulu bırakmak zorunda kaldığını hatırladım.

"Senin geleceğini gazetede okudum" diyordu. "Beni aramanı bekliyordum. Ne zaman uğrayacağını söylersin diye. Sana çayın yanında ikram edecek bir şey olsun diye gidip pastaneden pasta aldım. Bekâr adamım, evim sıcak bir yuva sayılmaz, ama yine de insanların ara sıra ziyarete gelmesini beklerim, ikramda kusur etmem. İşte, senin geleceğini öğrenince hemen atlayıp birkaç çeşit pasta aldım çayın yanına. Dün değil evvelsi gün. Dün kremaları biraz sertleşmişti ama gene de ikram edilir haldeydiler. Ama bugün de senden ses seda çıkmayınca attım hepsini. Gurur meselesi yaptım herhalde. Ne bileyim, sen başarılı oldun, gelip beni kiralık, küçük bir dairede sefil bir hayat yaşayan, misafirlerine bayat pasta ikram eden bir adam olarak görmeni istemedim işte. Tekrar gittim pastaneye, taze pastalar aldım. Evi de derleyip topladım biraz. Ama sen aramadın. Sen de haklısın

herhalde. Baksana..." –tekrar eğilip Boris'e baktı– "İyi misin sen? Nefes nefese kalmışsın."

Gerçekten yine zorlanmakta olan Boris duyduğuna dair bir işaret vermedi.

"Ufaklık yetişemiyor, biraz yavaşlasana" dedi Geoffrey Saunders. "Bir ara aşk mevzularında şansım yaver gitmedi de ondan. Bu kentte birçok insan beni eşcinsel sanıyor. Sırf kiralık bir dairede tek başıma oturuyorum diye. Başlarda bozuluyordum, ama artık aldırmıyorum. Tamam, beni eşcinsel sanıyorlar. Ne olmuş? Aslına bakarsan ihtiyaçlarımı kadınlar karşılıyor. Para karşılığında yani. Bana yetiyor, birçoğu da düzgün insanlar. Yine de insan bir süre sonra nefret ediyor onlardan, onlar da senden. Mecburen. Bu kentteki orospuların çoğunu tanırım. Hepsiyle yattım demiyorum. O kadar değil! Ama onlar beni tanır, ben de onları tanırım. Çoğuyla selamlaşırım. Sefil bir hayat sürdüğümü düşünüyorsundur herhalde. Öyle değil. Olaylara nasıl baktığına bağlı. Arkadaşlar sık sık ziyaretime gelir. Onlara bir fincan çay ikram edip ağırlamayı beceririm. İyi ağırlarım misafirlerimi, genellikle sonradan ne kadar iyi vakit geçirdiklerini söylerler."

Bir süredir dik bir yokuş halinde inen yol şimdi düzleşmişti; görünüşe bakılırsa terk edilmiş bir çiftlikteydik. Etrafımızda ay ışığında karanlık kütleler halinde ahırlar ve müştemilat görünüyordu. Sophie önden yürümeye devam ediyordu, ama artık aramızda epeyce mesafe vardı; yıkık dökük binaların arasında bir görünüp bir kayboluyordu.

Neyse ki Geoffrey Saunders yolu iyi biliyordu besbelli, karanlıkta hiç zorlanmadan ilerliyordu. Onun peşi sıra ilerlerken okul günlerinden bir anı canlandı zihnimde. İngiltere'de soğuk bir kış sabahıydı, hava kapalı, yerler buzluydu. Ben on dört on beş yaşlarındaydım; Worcestershire kırlarında bir yerde Geoffrey Saunders'la bir pub'ın önünde duruyorduk. Bir kros yarışında birlikte işaretçilik yapıyorduk, görevimiz koşucular sisin içinden çıktığında onlara yakındaki bir tarladan geçen pisti göstermekten ibaretti. O sabah kafam çok bozuktu, on beş dakika orada sessizce durup sise baktıktan sonra ne kadar karşı koyduysam da gözyaşlarımı tutamadım. O sırada Geoffrey Sa-

unders'ı pek tanımamakla birlikte ben de herkes gibi üzerinde iyi bir izlenim bırakmak isterdim daima. Bu yüzden çok utanmıştım, nihayet kendimi toparlayabildiğimde ilk izlenimim, beni müthiş bir küçümsemeyle duymazlıktan geldiği olmuştu. Ama sonra konuşmaya başlamıştı Geoffrey Saunders, önce bana bakmadan, konuştukça bana doğru dönerek. O sisli sabah vaktinde bana neler söylediğini şu anda hatırlayamıyordum, ama sözlerinin üzerimde bıraktığı etkiyi açık seçik hatırlıyordum. Her şeyden önce, o kendime acıma halinde bile, sergilediği inanılmaz cömertliğin farkındaydım ve derin bir minnet duyuyordum. Ayrıca, o an ilk kez olarak, sınıfımızın altın çocuğunun bir başka yönü olduğunu da ürpererek anlamıştım – kendisinden beklenenleri asla gerçekleştirememesine yol açacak, derinlerde bir kırılganlık. Karanlıkta yan yana yürümeye devam ederken o sabah söylediklerini hatırlamaya çalıştım bir kez daha, ama hiçbir şey hatırlayamadım.

Yol düzleşince Boris biraz daha rahat nefes almaya başlamış, tekrar fısıldamaya koyulmuştu. Şimdi, belki hedefe varmak üzere olduğumuzu hissedip morali yükseldiğinden yoluna çıkan bir taşı tekmeleyecek enerjiyi buldu ve bir yandan da yüksek sesle, "Dokuz Numara!" diye haykırdı. Taş engebeli arazide sekti ve karanlıkta bir yerlerde suya düştü.

"Hah şöyle" dedi Geoffrey Saunders Boris'e. "Dokuz Numara senin oyundaki pozisyonun mu?"

Boris cevap vermeyince ben atıldım: "Yo hayır, Dokuz Numara onun favori futbolcusu."

"Öyle mi? Ben çok futbol seyrederim. Televizyonda yani." Tekrar Boris'e eğildi. "Hangi Dokuz Numara bu?"

"Boris'in favori oyuncusu" dedim tekrar.

"Ben santrforlardan Milan'da oynayan şu Hollandalı'yı beğeniyorum" diye devam etti Geoffrey Saunders. "İyi futbolcu."

Dokuz Numara'yla ilgili açıklama yapmak için bir şey daha söylemek üzereydim ki durduk. Çok geniş bir çimenliğin kenarına gelmiş olduğumuzu gördüm. Büyüklüğünü tam olarak göremiyordum, ama tahminimce ay ışığında görebildiğimizden çok daha ötelere uzanıyordu. Biz orada dururken sert bir rüzgâr otların arasından geçerek karanlığı deldi.

"Kaybolduk galiba" dedim Geoffrey Saunders'a. "Buraları biliyor musun?"

"Tabii. Oturduğum yer buraya uzak sayılmaz. Ne yazık ki şu anda seni davet edemiyorum; çok yorgunum, yatacağım. Ama yarın memnuniyetle ağırlarım. Saat dokuzdan sonra hangi saatte istersen."

Çimenliğin ötesine, karanlığa baktım.

"Doğruyu söylemek gerekirse, şu anda zor durumdayız" dedim. "O peşinden yürüdüğümüz kadının evine gidiyorduk. Ama kaybolduk şimdi, adresini de bilmiyorum. Ortaçağ kilisesinin yakınında oturduğunu söylemişti."

"Ortaçağ kilisesi mi? O kent merkezinde."

"Ya? Şu yönde gidersek oraya çıkar mıyız?" diye sordum, çimenliğin ötesini işaret ederek.

"Yok canım, o tarafta bir şey yok. Bomboş alanlar var sadece. Orada oturan tek kişi şu Brodsky denen adam."

"Brodsky" dedim. "Bugün otelde prova yaparken duydum. Bu kentte herkes bu Brodsky'yi tanıyor galiba."

Geoffrey Saunders'ın bana bakışından aptalca bir laf ettiğim sonucunu çıkardım.

"Yıllardır burada yaşıyor. Niye tanımayacakmışız ki?"

"Evet, tabii, doğru."

"İhtiyar delinin orkestra yönetmeye kalkışması inanılır gibi değil. Ama ben dur bakalım diyorum. İşler daha kötüye gidemez nasılsa. Eh, *sen* de bize lazım olan Brodsky dersen, bana söz düşmez."

Buna nasıl bir cevap verebileceğimi bilemedim. Zaten Geoffrey Saunders da ansızın çimenliği sırtını dönerek, "Yok hayır, kent şu tarafta" dedi. "Size yolu tarif edeyim isterseniz."

"Minnettar oluruz," dedim, soğuk bir rüzgâr estiği anda.

"Şimdi bak..." dedi Geoffrey Saunders ve bir an düşüncelere daldı. Sonra, "Aslında otobüse binseniz daha iyi edersiniz" dedi. "Buradan oraya yürümeniz en az yarım saat sürer. Kadın evinin yakın olduğuna ikna etti herhalde seni. Hep öyle yaparlar zaten. Hep aynı numara. Katiyen inanmayacaksın. Ama otobüse binerseniz rahat gidersiniz. Ben sana otobüs durağını göstereyim."

"Minnettar oluruz" dedim yine. "Boris üşüyor. Durak uzak değildir umarım."

"Yok canım, çok yakın. Hadi, düşün peşime."

Geoffrey Saunders önden yolu göstererek bizi tekrar terk edilmiş çiftlikten geçirdi. Ama geldiğimiz yolu izlemediğimiz hissine kapıldım, gerçekten de çok geçmeden kendimizi pek varlıklı görünmeyen bir banliyönün dar bir sokağında bulduk. Sokağın iki tarafında bitişik nizam küçük evler vardı. Pencerelerde tek tük ışık görülüyordu, ama sokak sakinlerinin çoğu yatmış gibiydi.

"Merak etme" dedim usulca Boris'e, yorgunluktan yığılmak üzere olduğunu seziyordum. "Eve varmamıza bir şey kalmadı. Biz vardığımızda annen her şeyi hazırlamış olur."

Bir süre daha yine evlerin arasından yürüdük. Sonra Boris tekrar mırıldanmaya koyuldu:

"Dokuz Numara... Evet, Dokuz Numara..."

"Baksana, hangi Dokuz Numara bu seninki?" dedi Geoffrey Saunders, Boris'e dönerek. "O Hollandalı'yı diyorsun, değil mi?"

"Dokuz Numara gelmiş geçmiş en büyük futbolcudur" dedi Boris.

"Tamam da, hangi dokuz numaradan bahsediyorsun?" Geoffrey Saunders'ın sesinde bir tahammülsüzlük seziliyordu. "Adı ne? Hangi takımda oynuyor?"

"Boris ondan ismiyle değil de..."

"Bir keresinde son on dakikada on yedi gol attı!" dedi Boris.

"Hadi ordan" Geoffrey Saunders enikonu sinirlenmişti. "Ciddi konuşuyorsun sanmıştım. Saçmalıyormuşsun."

"Attı!" diye bağırdı Boris. "Dünya rekoru kırdı."

"Elbette!" diye araya girdim. "Dünya rekoru!" Sonra biraz toparlanıp güldüm. "Yani öyledir herhalde, değil mi?" Geoffrey Saunders'a anlamlı anlamlı gülümsedim, ama o aldırmadı.

"Peki ama kim bu dediğin? Hollandalı mı? Her kimse, delikanlı, gol atmakla iş bitmiyor, artık bunu anlaman lazım. Defans oyuncuları da aynı derecede önemlidir. Asıl iyi futbolcular genellikle defans oyuncularıdır."

"Dokuz Numara bugüne kadar gelmiş geçmiş en büyük futbolcudur!" dedi Boris tekrar. "Formdaysa onu hiçbir defans durduramaz!"

"Doğru" dedim. "Dokuz Numara'nın dünyanın en iyi oyuncusu olduğu kesin. Orta saha, forvet, fark etmez. Hepsini oynar. Gerçekten."

"Saçmalıyorsun yahu. İkiniz de ne dediğinizi bilmiyorsunuz."

"Gayet iyi biliyoruz ne dediğimizi." Bu arada Geoffrey Saunders'a iyice kızmaya başlamıştım. "Ayrıca söylediklerimiz dünya çapında kabul görmüştür. Dokuz Numara formdaysa, gerçekten formdaysa, topu eline geçirdiği an, spiker 'gol' diye bağırır, sahanın neresinde olursa olsun..."

"Aman Tanrım!" dedi Geoffrey Saunders tiksintiyle başını çevirerek. "Oğlunun kafasını böyle saçmalıklarla dolduruyorsan Tanrı yardımcısı olsun."

"Bana bak..." Suratımı Geoffrey Saunders'ın kulağına yapıştırıp öfkeyle fısıldadım: "Anlamıyor musun yahu..."

"Saçmalıyorsun. Çocuğun kafasını saçma sapan şeylerle dolduruyorsun..."

"Daha küçük, çocuk o. Anlasana..."

"Küçük olsa da kafasını saçmalıklarla doldurmaya gerek yok. Ayrıca o kadar küçük de görünmüyor. Bana sorarsan bu yaşta artık kendine göre aileye bir katkıda da bulunması gerekir. Kendi payına düşeni yapması lazım. Duvar kâğıdı yapıştırmayı, yer karosu döşemeyi öğrenebilir mesela. Uydurma futbolcularla ilgili bunca saçmalık yerine..."

"Geri zekâlı seni! Kes artık! Kapa çeneni!"

"Biraz sorumluluk üstlenme yaşı çoktan gelmiş..."

"Benim oğlum o, yaşının gelip gelmediğini ben bilirim..."

"Duvar kâğıdıydı, yer karosuydu, onun gibi bir şey. Bence bu tür işler..."

"Baksana, sen ne bileceksin ki? Tek başına sefil bekârın birisin. Nereden bileceksin?"

Omzundan sertçe ittim. Geoffrey Saunders bir anda yıkıldı sanki. Bizden birkaç adım önde, başı hafif öne eğik, pardösüsünün önünü tutmaya devam ederek yürüyordu.

"Merak etme" dedim usulca Boris'e. "Az sonra evde olacağız."

Boris cevap vermedi; önümüzde yalpa vurarak ilerleyen Geoffrey Saunders'a gözünü dikmiş olduğunu gördüm.

Yürümeye devam ettikçe eski sınıf arkadaşıma duyduğum öfke yatışmaya başladı. Ayrıca otobüs durağını bulabilmek için ona muhtaç olduğumuzu da unutmuş değildim. Birkaç saniye sonra küsüp küsmediğimizi bilemeden yaklaştım ona. Geoffrey Saunders'ın kendi kendine mırıldandığını duyup şaşırdım.

"Evet, evet, çay içmeye geldiğinde konuşuruz bunları. Her şeyi konuşuruz, okul günlerini, eski okul arkadaşlarını anarız bir iki saat. Evi derleyip toplarım, şöminenin iki yanındaki koltuklara otururuz. Evet, İngiltere'deki kiralık evlere benziyor biraz gerçekten. En azından birkaç yıl önce benziyordu. O yüzden tuttum burayı. Memleketi hatırlatıyordu bana. Her neyse, şöminenin bir yanına sen, bir yanına ben oturur, hepsini konuşuruz uzun uzun. Hocaları, çocukları, hâlâ görüştüğümüz ortak arkadaşları. Hah, geldik işte."

Vardığımız yer küçük bir köy meydanı gibi görünüyordu. Birkaç küçük dükkân vardı –semt sakinlerinin gündelik alışverişlerini yaptıkları dükkânlardı muhtemelen– hepsi kapalıydı, kepenkleri akşam olunca indirilmişti. Meydanın ortasında bir trafik adasından fazla büyük olmayan, yeşil bir alan vardı. Geoffrey Saunders dükkânların önündeki tek sokak lambasını işaret etti.

"Şurada bekleyin oğlunla. İşaret yok, biliyorum, ama merak etmeyin, burası otobüs durağıdır. Benim artık gitmem gerekiyor maalesef."

Boris'le birlikte karşıya, işaret edilen yere baktık. Yağmur dinmişti, ama lamba direğininin dibinde bir sis bulutu vardı. Etrafımızda hiçbir hareket yoktu.

"Otobüs geçer mi, emin misin?" diye sordum.

"Tabii canım. Gecenin bu vaktinde biraz geç gelebilir tabii. Ama sonunda kesinlikle gelir. Sabredeceksiniz, o kadar. Biraz üşürsünüz belki ayakta beklerken, ama emin ol, otobüs beklediğine değer. Karanlığın içinden ışıl ışıl çıkar gelir. Bindiğinizde içerisinin sıcacık, rahat olduğunu göreceksiniz. Yolcular da hep

çok neşelidir. Gülüşüp şakalaşırlar, birbirlerine sıcak içecekler, atıştırmalık şeyler ikram ederler. Seni de, oğlunu da çok güzel ağırlayacaklardır. Şoföre sizi Ortaçağ kilisesinin orada indirmesini söylersin. Otobüsle çok kısa sürer yol."

Geoffrey Saunders bize iyi geceler diledi ve sonra yürüyüp gitti. Boris'le birlikte iki evin arasındaki dar sokakta gözden kaybolduncaya kadar onu seyrettik, sonra otobüs durağına doğru yürümeye koyulduk.

5

Sessizliğin ortasında, sokak lambasının altında birkaç dakika durduk. Sonunda Boris'e sarılıp, "Üşümüş olmalısın" dedim.

Bana sokulup yaslandı ama bir şey demedi, başımı eğip ona baktığımda, karanlık sokağa düşünceli bir edayla baktığını gördüm. Uzaklarda bir yerlerde bir köpek havlamaya başladı, sonra sustu. Bir süre öyle durduktan sonra konuştum:

"Boris, kusura bakma. Daha iyi ayarlamalıydım her şeyi. Özür dilerim."

Çocuk bir süre sessizliğini korudu. Sonra, "Merak etme" dedi. "Otobüs birazdan gelir."

Küçük meydanın karşı tarafında, dükkânların önünde sis bulutu ağır ağır hareket ediyordu.

"Otobüsün geleceğinden emin değilim Boris" dedim sonunda.

"Merak etme. Sabretmek gerek."

Birkaç dakika daha beklemeye devam ettik. Sonra ben bir kez daha, "Boris, otobüsün geleceğinden hiç emin değilim" dedim.

Çocuk bana dönüp bitkin bir tavırla içini çekti. "Endişelenme" dedi. "Adamın dediğini duymadın mı? Beklemekten başka çare yok."

"Boris. Bazen olaylar beklediğimiz şekilde gelişmez. Birisi öyle olacağını söylemiş olsa bile."

Boris tekrar iç çekti. "Ama adam öyle dedi, değil mi? Zaten annem de bizi bekliyordur."

Ne diyeceğimi düşünürken bir öksürük sesiyle ikimiz de irkildik. Döndüğümde sokak lambasının ışığının hemen gerisinde, duran bir arabanın penceresinden dışarı sarkmış birini gördüm.

"İyi akşamlar Mr. Ryder. Özür dilerim, ama buradan geçiyordum, sizi gördüm. Her şey yolunda mı?"

Otomobile doğru bir iki adım attım ve otel müdürünün oğlu Stephan'ı tanıdım.

"Evet, evet" dedim. "Her şey yolunda, teşekkür ederim. Biz... şey, otobüs bekliyorduk."

"Sizi bırakayım isterseniz. Ben de bir yere gidiyordum, babam biraz nazik bir görev verdi bana. Hava bayağı soğuk. Atlasanıza arabaya."

Delikanlı inip ön ve arka kapıları açtı. Teşekkür ederek Boris'i arka koltuğa oturttum, kendim de öne geçtim. Aynı anda araba hareket etti.

"Demek oğlunuz bu" dedi Stephan, ıssız sokaklarda hızla yol alırken. "Onunla tanıştığıma sevindim, gerçi şu an bitkin görünüyor ama... Dinlensin azıcık. Başka zaman tokalaşırız."

Arkama döndüğümde Boris'in başını kolluğa yaslamış uykuya dalmak üzere olduğunu gördüm.

"Evet, Mr. Ryder" diye devam etti Stephan. "Herhalde otele dönüyorsunuz."

"Aslında Boris'le birlikte birinin evine gidiyorduk. Kent merkezinde, Ortaçağ kilisesinin yakınında."

"Ortaçağ kilisesi mi? Hımın."

"Sorun olur mu?"

"Yok canım. Hiç sorun değil." Stephan dar bir köşeyi dönüp bir başka karanlık, dar sokağa girdi. "Yalnız dediğim gibi, ben de birini ziyarete gidiyordum. Randevumuz vardı. Bir düşüneyim..."

"Acil bir randevu mu?"

"Aslında öyle Mr. Ryder. Mr. Brodsky'yle ilgili bir konu. Hatta kritik bir mesele. Şey... Acaba affınıza sığınarak Boris'le ikinizi birkaç dakika bekletip meseleyi halletsem, sonra da sizi istediğiniz yere götürsem, olabilir mi?"

"Elbette önce işinizi halletmeniz gerekir. Ama fazla gecikmezseniz sevinirim. Boris henüz akşam yemeğini yemedi de."

"Elimden geldiğince hızlı hallederim Mr. Ryder. Keşke derhal götürebilsem sizi, ama gecikmeyi göze alamam. Dediğim gibi, çetrefilli bir mesele..."

"Elbette, önce onu halledin. Memnuniyetle bekleriz."

"Mümkün olduğunca hızlı halletmeye çalışacağım. Gerçi doğruyu söylemek gerekirse, fazla aceleye getirmem de mümkün görünmüyor. Aslında bu, normalde babamın ya da beylerden birinin bizzat ele alacağı konulardan, ama Miss Collins'in bana öteden beri zaafı vardır..." Delikanlı utanarak ansızın sustu. Sonra ekledi: "Fazla uzatmamaya çalışacağım."

O sırada daha medeni bir semtten geçmekteydik, kent merkezine daha yakın olduğumuzu tahmin ettim. Sokaklar çok daha iyi aydınlatılmıştı, yanımızdan bir tramvay hattının geçtiği dikkatimi çekti. Tek tük kapalı kafe ve restoranlar olmakla birlikte semtin büyük bölümü azametli apartmanlardan oluşuyordu. Pencerelerin hepsi karanlıktı, kilometreler boyunca sessizliği bölen tek şey bizim otomobilimizdi. Stephan Hoffman birkaç dakika boyunca konuşmadan sürdü arabayı. Sonra birdenbire, sanki bir süredir cesaretini toplamaya çalıyormuş gibi konuştu:

"Mr. Ryder, münasebetsizlik ediyorum, farkındayım, ama otele dönmek istemediğinizden emin misiniz? Yani onca gazeteci sizi orada beklerken demek istiyorum."

"Gazeteci mi?" Dışarıya, karanlık geceye baktım. "Öyle ya. Gazeteciler."

"Umarım küstahlık ettiğimi düşünmüyorsunuzdur. Ama otelden çıkarken gördüm onları. Lobide kucaklarında dosyaları, evrak çantalarıyla oturmuş, sizinle tanışacakları için gergin görünüyorlardı. Dediğim gibi, bana düşmez aslında, siz doğal olarak her şeyi düşünmüşsünüzdür eminim."

"Elbette, elbette" dedim usulca ve pencereden dışarı bakmaya devam ettim.

Stephan, kuşkusuz daha fazla ısrar etmesinin doğru olmayacağını düşünerek sustu. Ama ben gazetecileri kafamdan atamadım ve birkaç saniye sonra buna benzer bir randevuyu belli belirsiz hatırlar gibi oldum. Delikanlının tarif ettiği, kucaklarında dosyalar ve evrak çantalarıyla oturan insanlar görüntüsü bir

şeyler çağrıştırmıştı kesinlikle. Ama sonuç olarak programımda böyle bir madde olduğunu kesin olarak hatırlayamadığımdan meseleyi unutmaya karar verdim.

"İşte geldik" dedi Stephan. "Bir süre izninizi rica edeceğim. Lütfen rahatınıza bakın. Ben mümkün olduğunca çabuk dönmeye çalışacağım."

Büyük beyaz bir apartmanın önünde durmuştuk. Birkaç katlı apartmanın her katındaki siyah ferforje balkonlar binaya bir İspanyol havası katıyordu.

Stephan arabadan indi, girişteki basamakları çıkışını izledim. Kamburunu çıkarıp zilleri inceledikten sonra birine bastı, sonra beklemeye koyuldu; gerginliği duruşundan belliydi. Birkaç saniye sonra giriş holünde bir ışık yandı.

Kapı yaşlıca, gümüşi kır saçlı bir kadın tarafından açıldı. İnce ve narin görünüyordu; zarif bir edayla gülümseyerek Stephan'ı içeriye buyur etti. Kapı delikanlının ardından kapandı, ama arkama yaslandığımda, giriş kapısının yan tarafındaki ışıklı, dar camda ikisini de açıkça görebildiğimi fark ettim. Stephan ayaklarını paspasa silerek, "Böyle son dakikada haber verip geldiğim için özür dilerim" diyordu.

"Sana kaç kere söyledim Stephan," dedi yaşlı kadın, "ne zaman istersen benimle konuşmaya gelebilirsin."

"Aslında, Miss Collins, bu sefer... Bu sefer her zamanki konuları konuşmaya gelmedim. Başka bir şey konuşmak istiyordum, önemli bir konu. Babam kendi gelecekti, ama o kadar meşgul ki..."

"Ya," diye araya girdi kadın gülümseyerek, "demek babanın verdiği bir görev daha. Hâlâ bütün pis işleri sana yaptırıyor."

Şakalaşır tonda konuşmuştu, ama Stephan belli ki fark edememişti.

"Hayır, katiyen" diye cevap verdi safça. "Aksine, bu özellikle hassas ve zor bir görev. Babam görevi bana verdiğinde seve seve kabul ettim..."

"Demek artık görev oldum! Üstelik de hassas ve zor bir görev!"

"Yo, hayır. Yani..." Kafası karışan Stephan duraksadı.

Yaşlı kadın Stephan'a yeterince takılmış olduğuna hükmetti belli ki. "Pekâlâ," dedi, "gel içeri girip şu meseleyi doğrudürüst, bir kadeh şeri eşliğinde tartışalım."

"Çok naziksiniz Miss Collins. Ama fazla kalamayacağım. Arabada bekliyorlar." Bizi işaret etti, ama yaşlı kadın kapıyı açmaktaydı.

Stephan'ı küçük, derli toplu bir oturma odasından geçirip ikinci bir kapıdan loş bir koridora soktu, koridorun her iki duvarında küçük, çerçevelenmiş suluboya resimler asılıydı. Koridor Miss Collins'in salonuna açılıyordu, binanın arka tarafına bakan geniş bir L-salon. Salonda loş, yumuşak bir ışık yanıyordu, ilk bakışta eski moda, pahalı ve zarif döşenmiş bir odaydı. Ne var ki daha yakından incelediğimde, mobilyaların çoğunun enikonu yıpranmış olduğunu ve ilk anda antika zannettiğim eşyaların döküntü sayılabileceğini gördüm. Bir zamanlar şık olan kanepe ve koltuklar kırık dökük, uzun kadife perdeler solmuş, eprimişti. Stephan oraya sık sık gittiğini belli eden bir rahatlıkla oturdu, ama Miss Collins içki dolabında hazırlıklarını yaparken gergin görünüyordu. Yaşlı kadın sonunda Stephan'a bir kadeh uzatıp kendi de yanına oturduğunda, delikanlı pat diye, "Mr. Brodsky'yle ilgili" dedi.

"Ya?" dedi Miss Collins. "Tahmin etmiştim zaten."

"Miss Collins, bize yardım etmeyi düşünür müydünüz acaba? Daha doğrusu, *ona* yardım etmeyi..." Stephan gülerek sözlerine ara verdi ve başını çevirdi.

Miss Collins düşünceli bir tavırla başını yana eğdi. Sonra sordu: "Leo'ya yardım etmemi mi istiyorsunuz?"

"Yanlış anlamayın, sizin tatsız ya da... üzücü bulacağınız bir şey yapmanızı istemiyoruz. Babam duygularınızı anlıyor kesinlikle." Tekrar güldü hafifçe. "Ama sizin yardımınız, Mr. Brodsky'nin şu andaki... gelişmesinde can alıcı bir rol oynayabilir."

"Ya?" Miss Collins başını salladı ve bunu düşünürmüş gibi göründü. Sonra, "Bu söylediklerinden, babanın Leo konusunda ancak sınırlı bir başarı elde edebildiği sonucunu çıkarabilir miyim Stephan?" dedi.

Sesi her zamankinden de şakacı bir tonda çıkmış gibi gelmişti bana, ama Stephan yine fark edemedi.

"Hayır, katiyen!" dedi terslenerek. "Aksine, babam inanılmaz adımlar attı, müthiş yol aldı! Kolay olmadı, ama babam hayran olunacak bir sebat gösterdi; babamın meseleleri nasıl ele aldığını bilenler bile hayran kaldı."

"Belki yeterince sebat gösterememiştir."

"Miss Collins, tahmin edemezsiniz! Hayal bile edemezsiniz! Bazı günler otelde o kadar yoruluyordu ki, eve döndüğünde doğrudan yatmaya gidiyordu. Annemin aşağı inip şikâyet ettiği günler oldu; odalarına çıktığımda babamın yatağa sırtüstü, boylu boyunca serilmiş horul horul uyuduğunu görüyordum. Bildiğiniz gibi babamın yan yatarak uyuması yıllardır kesin kural olmuştur; yoksa feci horluyor; annem onu o halde bulduğunda ne kadar kızdığını tahmin edebilirsiniz. Genellikle babamı uyandırmak benim için en zor iştir, ama mecburen uyandırıyordum, çünkü dediğim gibi, aksi takdirde annem yatak odasına girmeyi reddediyordu. Ateş püsküren bakışlarıyla koridorda bekliyor, ben babamı uyandırıp giysilerini çıkardıktan, bornozunu giydirip banyoya soktuktan sonra giriyordu ancak. Söylemek istediğim şu: Bu kadar yorgun olduğunda bile, bazen telefon çalıyor, otel çalışanlarından biri Mr. Brodsky'nin sınırda olduğunu, içki versinler diye ısrar ettiğini söylüyordu ve biliyor musunuz, babam bir yerlerden bir enerji buluyordu o zaman. Kendini toparlıyor, o mutat bakış gözlerine yerleşiyor, giyinip karanlık geceye çıkıyor, bazen saatler sonra dönüyordu. Mr. Brodsky'yi iyileştireceğini söyledi bir kez; bütün gücünü harcıyor, sözünü yerine getirmek için gücünü son damlasına kadar kullanıyor."

"Takdir edilecek bir tutum. Ama tam olarak ne kadar başarılı oldu?"

"Emin olun Miss Collins, inanılmaz bir ilerleme kaydedildi. Yakın zamanda Mr. Brodsky'yi gören herkes aynı şeyi söylüyor. Gözleri artık çok daha anlamlı bakıyor. Yorumları da gün günden anlamlı olmaya başladı. Ama hepsinden önemlisi, yeteneği, Mr. Brodsky'nin müthiş yeteneği kuşkuya yer bırakmayacak şekilde yine kendini gösteriyor. Doğrusu provalar son derece olumlu. Orkestranın gönlünü kesinlikle fethetti. Konser salonunda prova yapmadığı zaman da kendi başına çalışıyor. Otelde dolaşırken piyano sesleri duyuyorsunuz ara sıra. Babam o piya-

nonun sesini duyduğunda o kadar morali yükseliyor ki, uykusundan feragat etmeye hazır olduğu anlaşılıyor."

Delikanlı ara verip Miss Collins'e baktı. Kısa bir süre, Miss Collins de başka bir dünyadaymışçasına, o da uzaktaki bir piyanonun notalarını yakalamak istermiş gibi başını bir yana eğip durdu. Sonra dudaklarında yine tatlı bir gülümseme belirdi ve Stephan'a baktı.

"Benim duyduğuma göre," dedi, "baban otelin büyük salonuna, piyanonun başına oturtuyormuş onu, manken gibi oturtuyormuş, Leo da saatler boyunca taburenin üstünde tek bir tuşa basmadan sallanıyormuş."

"Miss Collins, haksızlık ediyorsunuz! İlk günlerde bu tür durumlar olmuştur belki, ama şu anda durum çok farklı. Ayrıca bazen orada sessizce otursa bile, bu hiçbir şey yapmadığı anlamına gelmez, bunu unutmamak gerekir. Sessizlik pekâlâ en derin düşüncelerin oluşmakta olduğuna, en derinlerdeki enerjinin toparlandığına işaret edebilir. Gerçekten de geçen gün babam özellikle uzun süren bir sessizliğin ardından salona girmiş ve Mr. Brodsky'yi gözleri piyanonun tuşlarına dikili halde bulmuş. Bir süre sonra başını kaldırıp babama bakmış ve, 'Kemanların sert olmaları gerekiyor. Sert çalmaları gerekiyor' demiş. Öyle demiş. Belki sessizdi, ama kafasının içinde bir müzik deryası vardı. Perşembe akşamı bizlere neler sergileyeceğini düşündükçe içim içime sığmıyor. Yeter ki şu anda tökezlemesin."

"Ama Stephan, bir şekilde yardım etmemi istediğini söylemiştin."

Giderek coşan delikanlı kendini toparladı.

"Aslında evet" dedi. "Bu akşam onu konuşmaya geldim buraya. Dediğim gibi, Mr. Brodsky hızla eski melekelerine kavuşmakta. Doğal olarak, müthiş yeteneklerinin yanı sıra başka şeyler de su yüzüne çıkmaya başladı. Daha önce kendisini pek iyi tanımayanlarımız için bir ifşaat gibi adeta. Son günlerde o kadar konuşkan, o kadar cana yakın ki. Her neyse, konuya dönecek olursam, diğer şeylerle birlikte hatırlamaya da başladı. Açıkça söyleyeyim: Sizden söz ediyor. Sürekli sizi düşünüyor, sizden bahsediyor. Daha dün gece, sırf örnek olsun diye söylüyorum –utanç verici bir durum ama söyleyeceğim– dün gece ağlamaya

başladı, gözyaşları dinmek bilmiyordu. Ağladıkça ağlıyor, size olan bütün duygularını açığa vuruyordu. Bu üçüncü ya da dördüncü defa oluyordu, ama dün geceki en aşırıydı. Saat gece yarısına geliyordu, Mr. Brodsky büyük salondan hâlâ çıkmamıştı; babam da kapıya gidip dinledi ve içeride hıçkıra hıçkıra ağladığını duydu. Bunun üzerine içeri girdiğinde salonu karanlığa gömülmüş, Mr. Brodsky'yi de piyanonun başında eğilmiş ağlar halde buldu. Yukarıda boş bir süit vardı, babam da onu yukarı çıkarıp mutfaktan Mr. Brodsky'nin en sevdiği çorbaları istedi – çorbadan başka şey yemiyor– portakal suları, meşrubatlar içirdi, ama açıkçası dün gece çok kritik anlar yaşandı. Babamın dediğine göre meyve sularına saldırıyormuş. Babam orada olmasaydı, büyük bir ihtimalle şu aşamada bile pes ederdi. Bütün bu süre boyunca hep sizden söz ediyormuş. Söylemek istediğim şu –hay aksi, fazla vaktim yok, arabada bekleyenler var– söylemek istediğim, kentimizin geleceği büyük ölçüde ona bağlıyken bu son etabı da başarıyla atlatması için ne lazımsa yapmamız lazım. Dr. Kaufmann babamla aynı fikirde, finişe bir adım kaldı. Durumun ne kadar kritik olduğunu anlıyorsunuz, değil mi?"

Miss Collins aynı dalgın, hafif tebessümle Stephan'a bakmayı sürdürmekle birlikte bir şey söylemedi. Birkaç saniye sonra delikanlı devam etti:

"Miss Collins, sözlerimin eski yaraları deşebileceğinin farkındayım. Mr. Brodsky'yle uzun yıllardır konuşmadığınızı da biliyorum..."

"Tam da öyle sayılmaz aslında. Birkaç ay önce ben Volksgarten'da dolaşırken bağıra çağıra küfür etti bana."

Stephan Miss Collins'in tonuna nasıl karşılık vereceğini bilemeyerek sıkıntıyla güldü. Sonra içtenlikle devam etti: "Miss Collins, kimse sizden onunla uzun süreli bir temasa geçmenizi istemiyor. Kesinlikle. Geçmişin üzerine bir sünger çekmek istiyorsunuz. Babam da, diğer herkes de bunu biliyor. Sizden tek istediğimiz ufacık bir şey, ama ona öylesine moral verecek, yüreklendirecek ki onu. En azından önermemize itiraz etmezsiniz diye düşündük."

"Akşam yemeğine katılmayı kabul etmiştim zaten."

"Evet, elbette. Babam söyledi, minnettarız..."

"Ancak doğrudan bir temas olmayacağına dair kesin şart da koştum..."

"O konuda hiçbir şüpheniz olmasın. Akşam yemeği kesinleşti, evet. Aslında bizim ricamız başka bir şeydi Miss Collins, lütfedip dinlerseniz eğer. Yarın birkaç beyefendi –aralarında Mr. von Winterstein da var– Mr. Brodsky'yi hayvanat bahçesine götürecek. Meğer bunca yıldır hiç gitmemiş hayvanat bahçesine. Doğal olarak köpeğini götüremeyecekler, ama Mr. Brodsky onu bir iki saatliğine emin ellerde bırakmaya nihayet razı oldu. Bu gezintinin kendisini sakinleştirmeye yardımcı olacağı düşünüldü. Özellikle zürafaların sakinleştirici olabileceğini düşündük. Sadede geleyim: Beyefendiler acaba siz de hayvanat bahçesindeki gruba katılır mısınız diye düşündüler. Hatta ona bir çift laf da söyleyebilirsiniz belki. Grupla birlikte hareket etmeniz gerekmez, kendileriyle orada birkaç dakika görüşüp ona hoş bir şeyler söyleyebilirsiniz, bir iki yüreklendirici söz, o kadar etkileyici olur ki. Birkaç dakika konuşup ayrılabilirsiniz. Bu teklifi biraz düşünün lütfen Miss Collins. Pek çok şey buna bağlı olabilir."

Stephan konuşurken Miss Collins yerinden kalkıp ağır ağır şömineye doğru yürümüştü. Birkaç saniye boyunca hiç kıpırdamadan orada durdu; bir elini sanki tutunurmuş gibi şömine rafına dayamıştı. Nihayet Stephan'a döndüğünde gözlerinde yaşlar olduğunu gördüm.

"Benim sorunum şu Stephan," dedi: "Bir zamanlar onunla evliydim, evet, ama yıllardır onunla her karşılaştığımda bana bağıra çağıra hakaret ediyor. Dolayısıyla, ne tür bir sohbetten hoşlanacağını tahmin etmekte zorlanıyorum."

"Miss Collins, yemin ederim, şu anda o bambaşka bir adam. Son günlerde gayet kibar, medeni... hatırlıyorsunuzdur mutlaka. Bir düşünseniz, ne olur. O kadar çok şey buna bağlı ki."

Miss Collins düşünceli bir edayla şerisini yudumladı. Tam cevap vermek üzereyken, arka koltuktaki Boris'in kıpırdadığını işittim. Döndüğümde çocuğun bir süredir uyanık olduğunu anladım. Pencereden dışarı, sessiz, boş sokağa bakıyordu; yüzünde bir hüzün vardı. Bir şey söylemeye yeltenirken ona baktığımı fark etmiş olmalı ki, hareket etmeden, alçak sesle sordu:

"Banyo döşemeyi biliyor musun?"

"Banyo döşemeyi mi?"

Boris derin bir iç çekti ve karanlığa bakmaya devam etti. Sonra, "Daha önce hiç yer karosu döşememiştim" dedi. "O yüzden o kadar çok hata yaptım. Biri gösterseydi yapardım."

"Evet, yapardın, eminim. Yeni evdeki banyo mu bu?"

"Biri gösterseydi, gayet iyi yapardım. O zaman annem memnun olurdu. Banyoyu severdi o zaman."

"Ya? Şu anda memnun değil mi yani?"

Boris çok aptalca bir laf etmişim gibi baktı bana. Sonra müthiş alaylı bir tonda, "Banyoyu beğense niye ağlasın?" dedi.

"Öyle ya, niye ağlasın? Demek banyoyla ilgili olarak ağlıyor. Acaba neden?"

Boris tekrar pencereye döndü; arabaya giren alacalı ışıkta gözyaşlarına boğulmamak için kendini zor tuttuğunu gördüm. Son anda esneyip yumruklarıyla gözlerini ovuşturarak idare etmeyi başardı.

"Bütün bunları zaman içinde halledeceğiz" dedim. "Göreceksin."

"Birisi gösterse yapardım. O zaman ağlamazdı annem."

"Evet, eminim gayet iyi becerirdin. Ama yakında her şeyi halledeceğiz."

Koltuğumda doğrulup ön camdan dışarı baktım. Sokak boyunca tek bir ışıklı pencere yoktu. Bir süre sonra, "Boris," dedim, "şimdi iyice düşünmemiz lazım. Dinliyor musun?"

Arabanın arkası sessizdi.

"Boris," diye devam ettim, "bir karar vermemiz lazım. Daha önce annenin evine gitmeye niyetliydik, biliyorum. Ama artık çok geç oldu. Boris, dinliyor musun?"

Başımı çevirip arkaya bir göz attım ve Boris'in hâlâ boş bakışlarla karanlığı seyretmekte olduğunu gördüm. Bir iki dakika daha sessizce oturduk. Sonra ben tekrar konuştum:

"Saat çok geç oldu. Otele gidersek büyükbabanı görebiliriz. Seni görünce çok sevinecektir. Kendi başına bir odada yatabilirsin, ya da tercih edersen, benim odama bir yatak eklerler senin için. Yukarıya güzel bir yemek söyleriz, sonra da yatar uyursun. Yarın sabah kalkıp kahvaltı eder, ne yapacağımıza karar veririz."

Arkamda sessizlik devam ediyordu.

"Daha iyi ayarlamalıydım her şeyi" dedim. "Kusura bakma, ama... bu gece kafam dağınıktı. Yoğun bir gün geçirdim. Ama merak etme, yarın acısını çıkartırız. Yarın bir yığın şey yapabiliriz. İstersen eski eve gidip Dokuz Numara'yı alırız. Ne dersin?"

Boris hâlâ cevap vermiyordu.

"İkimiz de yorucu bir gün geçirdik. Ne diyorsun Boris?"

"Otele gitsek iyi olur."

"Bence de en iyi fikir bu. Anlaştık öyleyse. Stephan dönünce fikir değiştirdiğimizi söyleriz ona."

6

Tam o sırada bir hareket dikkatimi çekti, başımı çevirip apartmana baktığımda kapının açılmış olduğunu gördüm. Miss Collins Stephan'ı uğurluyordu, dostane bir tavırla vedalaşmalarına rağmen, ikisinin de duruşundan görüşmenin gergin noktalandığı belliydi. Az sonra kapı kapandı, Stephan aceleyle arabaya döndü.

"Bu kadar geciktiğim için özür dilerim" dedi yerine otururken. "Boris rahatsız olmamıştır umarım." Elini direksiyona dayayıp sıkıntıyla iç çekti. Sonra zoraki gülümseyerek, "Hadi gidelim" dedi.

"Aslında," dedim, "siz yokken Boris'le ben uzun uzun konuştuk. Sonuçta otele dönmeye karar verdik."

"Mr. Ryder, karışmak gibi olmasın ama, iyi bir karar bence. Öyleyse doğru otele. Harika." Saatine göz attı. "Göz açıp kapayıncaya kadar orada oluruz. Gazeteciler de şikâyet edemez. Kesinlikle edemez."

Stephan motoru çalıştırdı, yola koyulduk. Issız sokaklarda ilerlerken yağmur tekrar başladı, Stephan silecekleri çalıştırdı. Bir süre sonra, "Mr. Ryder," dedi, "münasebetsizlik kabul etmezseniz size önceki konuşmamızı hatırlatmak istiyordum. Hani öğleden sonra atriumda karşılaştığımızda."

"A, evet" dedim. "Tabii, perşembe akşamı vereceğiniz resitali konuşuyorduk."

"Siz büyük nezaket gösterip bana birkaç dakikanızı ayırabileceğinizi söylemiştiniz. La Roche icramı dinlemek için. Muhte-

melen imkânsız diyeceksiniz, ama ben sormama izin verirsiniz diye düşündüm. Bu akşam otele döndüğümüzde biraz çalışmaya niyetim var. Gazetecilerle işiniz bittiğinde, zahmet olacak ama, gelip birkaç dakika olsun dinleyebilseniz, ne düşündüğünüzü söyleseniz..." Stephan sözünü yarım bırakarak güldü.

Bu konunun delikanlı için ne kadar önemli olduğu belliydi, ricasını yerine getirmeyi istedim. Bununla birlikte, biraz düşündükten sonra, "Kusura bakmayın," dedim, "bu akşam o kadar yorgunum ki, bir an önce uyumam gerekiyor mutlaka. Ama merak etmeyin, çok yakında bir fırsat buluruz nasılsa. Bakın şöyle yapalım. Ne zaman biraz vakit ayırabileceğimi bilemiyorum, ama boş vaktim olduğunda resepsiyonu ararım, onlar da sizi bulurlar. O sırada otelde değilseniz, bir dahaki boş vaktimde yine denerim. Mutlaka ikimize de uygun bir zaman buluruz. Ama bu akşam kusura bakmazsanız gerçekten iyi bir uykuya ihtiyacım var."

"Elbette Mr. Ryder, anlıyorum. Sizin dediğiniz gibi yapalım. Çok naziksiniz. Sizden haber bekleyeceğim öyleyse."

Stephan kibarca cevap vermişti, ama yersiz bir hayal kırıklığına uğramış gibiydi; hatta belki cevabımı yanlış anlamış, kibarca reddettiğimi zannetmişti. Belli ki resital konusunda çok endişeleniyor, en ufak bir aksilik karşısında paniğe kapılıyordu. İçimde delikanlıya bir şefkat kabardı, teskin etmeye çalıştım onu:

"Merak etmeyin, çok yakında bir fırsat bulacağız mutlaka."

Karanlık sokaklarda ilerlerken yağmur hız kesmeden yağmaya devam ediyordu. Delikanlı uzun bir süre konuşmadı, acaba bana kızdı mı diye geçirdim aklımdan. Ama sonra değişen ışıkta profilini gördüm ve birkaç yıl önceki bir olayı düşünmekte olduğunu anladım. Daha önce de birçok kez –çoğunlukla gece yatakta uyanık yatarken ya da tek başına araba kullanırken– enine boyuna düşünmüş olduğu bir olaydı; şimdi ona yardımcı olamayacağım korkusu bir kez daha aklına getirmişti o geceyi.

Annesinin doğum günüydü. O gece arabasını evin önüne park ederken –Almanya'da yaşadığı yüksek okul günleriydi– zor birkaç saat geçireceğini düşünüyordu. Ama babası ona kapıyı açmış, heyecanla fısıldamıştı: "Morali iyi. Hem de çok iyi." Babası sonra dönüp evin içine doğru seslenmişti: "Hayatım, Stephan

geldi. Biraz gecikti ama geldi sonunda." Sonra tekrar fısıldadı: "Çok iyi morali. Uzun zamandır bu kadar iyi olmamıştı."

Delikanlı oturma odasına girdiğinde annesini elinde bir kokteyl kadehi, kanepeye uzanmış halde bulmuştu. Üzerinde yeni bir elbise vardı; Stephan annesinin ne kadar zarif bir kadın olduğunu bir kez daha fark etmişti şaşkınlıkla. Annesi ona hoş geldin demek için ayağa kalkmamış, yanağından öpmek üzere eğilmek zorunda bırakmıştı, buna rağmen karşısındaki koltuğa oturmasını söylerken tavrındaki sıcaklık Stephan'ı şaşırtmıştı. Arkasında duran babası akşamın bu şekilde başlamasından memnun, gülmüş, sonra üzerindeki önlüğü işaret ederek mutfağa seyirtmişti.

Stephan annesiyle yalnız kaldığında ilk duygusu feci bir korku olmuştu – bir sözü ya da hareketiyle annesinin keyfini kaçıracağından, babasının saatlerdir, belki günlerdir gösterdiği çabayı heba edeceğinden korkuyordu. Başlangıçta annesinin okulla ilgili sorularına kısa, resmi cevaplar vermiş, ama annesi bir hoşnutsuzluk göstermeyince cevapları giderek uzamıştı. Bir ara hocalarından birinden, "dışişleri bakanımızın akli dengesi yerinde olan bir benzeri" diye söz etmişti – özellikle gurur duyduğu ve arkadaşları arasında sık sık kullanıp sükse topladığı bir benzetmeydi. Annesiyle daha önceki konuşmaları o kadar iyi geçmese bu benzetmeyi yapmayı göze almazdı. Ama söylemiş ve kalbi yerinden hoplayarak annesinin çehresinin anlık bir gülüşle aydınlandığını görmüştü. Her şeye rağmen, babası dönüp yemeğin hazır olduğunu söylediğinde rahatlamıştı.

Otel müdürünün antre servisini yapmış olduğu yemek odasına geçmişlerdi. Yemek sessiz başlamıştı. Sonra babası –Stephan'a sorulursa biraz ani bir girişle– oteldeki bir grup İtalyan'la ilgili komik bir anekdot anlatmaya başlamıştı. Bitirdiğinde otel müdürü Stephan'ı da bir şeyler anlatmaya teşvik etmiş, Stephan biraz tedirgin anlatmaya başladığında babası abartılı gülüşlerle ona destek vermişti. Böylece devam etmişler, Stephan'la babası sırayla komik hikâyeler anlatıp birbirlerini hararetli tepkilerle desteklemişlerdi. Taktik işe yaramış gibi görünüyordu; bir ara annesi de uzun uzun gülmüştü – Stephan gözlerine inanamıyordu. Ayrıca yemek de otel müdürünün kendine has titizliğiyle

hazırlanmıştı ve dört dörtlüktü. Şarabın çok özel olduğu belliydi; ana yemeğin yarısına geldiklerinde –leziz bir ağaç çilekli kaz– gerçekten neşeli bir ortam oluşmuştu. Sonra şarap ve gülmenin etkisiyle yüzü pembeleşmiş olan otel müdürü öne doğru uzanıp şöyle demişti:

"Stephan, şu kaldığın hosteli tekrar anlatsana bize. Hani şu Bourgogne'da, ormandaki hosteli."

Stephan bir an dehşete kapılmıştı. Şu ana kadar her şeyi kusursuzca yürütmüş olan babası böyle bariz bir hatayı nasıl yapardı? Sözünü ettiği anekdot hostelin tuvaletleriyle ilgiliydi ve annesine anlatılamayacağı aşikârdı. Ama Stephan duraksayınca babası, "Evet, evet, bana güvenebilirsin, iyi olacak. Annen bayılayacak bu anekdota, sükse yapacaksın" demek istercesine ona göz kırpmıştı. Stephan ne kadar şüpheli olsa da babasına olan sonsuz güveniyle anlatmaya başlamıştı. Ama birkaç cümle sonra, o âna kadar mucizevi biçimde başarılı olan bir akşamın az sonra fiyaskoyla sonuçlanacağı geçmişti aklından. Bununla birlikte, babasının kahkahalarıyla cesaret bularak devam etmiş, sonra şaşkınlık içinde annesinin yüksek sesle güldüğünü duymuştu. Başını kaldırıp baktığında annesinin çaresizlikle başını salladığını görmüştü. Sonra, anekdotun sonlarına geldiğinde, kahkahalar arasında annesinin babasına yönelttiği sevecen bakışı yakalamıştı. Kısacık, ama yanılgıya yer bırakmayacak bir bakıştı. Gülmekten gözleri yaşarmış olan otel müdürü de bakışı kaçırmamış ve oğluna dönerek yine, bu kez muzafferane bir edayla göz kırpmıştı. Delikanlı o anda göğsünden çok güçlü bir duygunun fışkırdığını hissetmişti. Ama daha adını koymaya fırsat bulamadan babası konuşmuştu:

"Evet, Stephan tatlıdan önce dinlenmemiz gerekiyor. Annene doğum günü için bir şeyler çalsana." Otel müdürü bu sözleri söyleyerek duvara dayalı piyanoyu işaret etmişti.

Stephan o hareketi –yemek odasındaki piyanoya doğru rastgele elini sallayışını– arada geçen yıllarda tekrar tekrar hatırlamıştı. Ve her hatırlayışında da o andaki gibi her yanı buz kesmişti. Önce babasına inanamayan gözlerle bakmıştı, ama babası memnuniyetle gülümsemeye ve eliyle piyanoyu işaret etmeye devam etmişti.

"Hadi Stephan. Annenin hoşuna gidecek bir şeyler. Bach olabilir. Ya da çağdaş bir besteci. Belki Kazan. Ya da Mullery."

Delikanlı kendini zorlayıp annesine bakınca çehresinin alışık olmadığı çizgilerle yumuşayarak kendisine gülümsediğini görmüştü. Sonra annesi Stephan'a değil, babasına dönerek, "Evet hayatım, sanırım Mullery iyi olur" demişti. "Harika olur."

"Hadi Stephan" demişti otel müdürü neşeyle. "Annenin doğum günü ne de olsa. Hayal kırıklığına uğratma onu."

Stephan'ın aklından annesiyle babasının birlik olup kendisine komplo kurduğu geçmişti bir an – ama hemen ardından silip atmıştı bu düşünceyi. Stephan'a sanki piyano çalışına ilişkin acı anıların hiçbirini hatırlamıyormuş gibi –gururlu bir iyimserlikle– bakıyorlardı. Stephan'ın itirazı daha biçimlenemeden dudaklarında donmuş, sanki bir başkasının hareketlerini izlermişçesine ayağa kalkmıştı.

Duvara dayalı piyanonun konumu, oturduğunda Stephan'ın göz ucuyla annesiyle babasını görmesine imkân tanıyordu; dirseklerini masaya dayamış, birbirlerine doğru hafifçe eğilmişlerdi. Birkaç saniye sonra dönüp doğrudan bakmıştı onlara; bakarken, onları bu halleriyle –yalın bir mutlulukla birbirlerine bağlanmışçasına yan yana otururken– son bir kez görmek istediğinin bilincindeydi. Sonra gecenin birazdan fiyaskoyla noktalanacağı duygusunun altında ezilerek piyanoya dönmüştü. Gariptir, olayların gelişimine artık hiç şaşırmadığını, hatta başından beri bunu beklediğini ve sonunda bir rahatlama hissettiğini fark etmişti.

Stephan birkaç saniye boyunca çalmaya başlamayıp öylece oturmuş, bütün gücünü toplayıp şarabın etkisini üstünden silkelemeye, girişmek üzere olduğu parçayı zihninde oluşturmaya çalışmıştı. Bir an, baş döndürücü bir hisse kapılmış, bir şekilde daha önce görülmemiş bir düzey tutturacağına –ne de olsa olağanüstü bir geceydi–, bitirdiğinde annesiyle babasını gülümseyerek alkışlarken, birbirlerine derin bir sevgiyle bakarken bulacağına inanmıştı. Ne var ki daha Mullery'nin *Episikloit*'inin açılış notalarında, bu senaryonun gerçekleşmesinin kesinlikle imkânsız olduğunu anlamıştı.

Buna rağmen çalmaya devam etmişti. Uzun bir süre boyunca –ilk bölümün neredeyse tamamında– göz ucuyla gördüğü iki siluet kıpırtısızdı. Sonra annesinin iskemlesinde hafifçe arkaya kaykıldığını ve bir elini çenesine götürdüğünü görmüştü. Birkaç nota sonra babası başını Stephan'dan öte yana çevirmiş, iki elini kucağına koymuş ve önünde, masanın üzerinde bir noktayı incelermiş gibi başını öne doğru eğmişti.

Bu arada parçayı çalmaya devam eden delikanlı birkaç kez vazgeçmeyi aklından geçirdiyse de, tamamen vazgeçmek nedense en korkunç seçenek gibi gelmişti ona. Bu yüzden devam etmiş ve parça nihayet bittiğinde, Stephan karşısında bulacağı sahneye bakmak için gerekli cesareti toplamaya çalışarak, gözleri tuşlara dikili halde birkaç saniye oturmuştu.

Annesi de babası da ona bakmıyordu. Babasının başı artık o kadar eğilmişti ki, alnı neredeyse masaya değiyordu. Annesi diğer yöne, odanın karşı duvarına bakıyordu; yüzünde Stephan'ın gayet iyi bildiği ve o gece boyunca, şaşırtıcı biçimde daha önce belirmemiş olan buz gibi ifade vardı.

Sahneyi değerlendirmek için tek bir saniye yetmişti Stephan'a. Ayağa kalkıp hızla masaya dönmüştü, sanki böylece masadan kalktığı andan beri geçen dakikaları silebilecekmiş gibi. Kısa bir süre üçü sessizce oturmaya devam etmişti. Sonunda annesi ayağa kalkarak, "Çok hoş bir akşamdı. İkinize de teşekkür ederim. Ama yoruldum artık, yatsam iyi olacak" demişti.

Otel müdürü başlangıçta duymamış gibi görünmüştü. Ama Stephan'ın annesi kapıya doğru ilerlerken başını kaldırmış ve çok alçak sesle, "Hayatım, pasta" demişti. "Pasta. Çok... değişik bir şey."

"Çok naziksin, ama çok fazla yedim zaten. Artık uyumam lazım."

"Elbette, elbette." Otel müdürü teslimiyetle tekrar gözlerini masaya dikmişti. Ama sonra, Stephan'ın annesi kapıdan çıkmak üzereyken, babası ansızın doğrulmuş ve yüksek sesle konuşmuştu: "Hayatım, hiç değilse gel bir gör. Bak sadece. Dediğim gibi, çok değişik bir şey."

Annesi duraksamış, sonra, "Pekâlâ" demişti. "Çabucak gös-

ter öyleyse. Gerçekten yatmam gerekiyor. Belki şaraptandır, bitkin hissediyorum kendimi."

Bunun üzerine otel müdürü derhal kalkıp karısının odadan çıkmasına refakat etmişti.

Delikanlı annesiyle babasının mutfağa yönelen, bir dakika sonra da koridorda geri gelip merdiveni tırmanan ayak seslerini dinlemişti. Stephan sonra uzunca bir süre masa başında oturmaya devam etmişti. Yukarıdan çeşitli tıkırtılar, sesler gelmiş, ama annesiyle babasının sesini duymamıştı. Sonunda yapabileceği en iyi şeyin gece vakti yola çıkıp evine dönmek olacağını düşünmüştü. Kahvaltıda hazır bulunması, babasına annesinin moralini düzeltmek için girişeceği uzun ve zorlu çabada yardımcı olmayacaktı kesinlikle.

Stephan fark ettirmeden evden ayrılmak niyetiyle yemek odasından çıkmış, ama holde merdivenden inen babasıyla karşılaşmıştı. Otel müdürü parmağını dudaklarına götürüp, "Alçak sesle konuşmamız lazım" demişti. "Annen yattı."

Stephan babasına Heidelberg'e dönmek niyetinde olduğunu bildirdiğinde otel müdürü, "Yazık" demişti. "Annenle ben daha uzun kalabileceğini düşünmüştük. Ama dediğin gibi sabah dersin var. Ben annene açıklarım durumu, anlayış gösterecektir."

"Annem bu geceden memnun kalmıştır umarım" demişti Stephan.

Babası gülümsemişti, ama gülümsemeden önce kısacık bir an, Stephan onun yüzünden geçen derin keder ifadesini fark etmişti.

"Evet, evet. Eminim. Kesinlikle. Derslerini bırakıp bunca yolu gelebildiğine o kadar sevindi ki. Birkaç gün kalabileceğini umuyordu, biliyorum, ama merak etme. Ben açıklarım kendisine."

Stephan o gece ıssız yollarda araba sürerken gecenin olaylarını bütün ayrıntılarıyla kafasından geçirmişti – yıllar boyunca tekrar tekrar aynı şeyi yapacaktı. O geceyi her hatırladığında yaşadığı sıkıntı zamanla azalmıştı, ama şimdi, perşembe akşamı yaklaştıkça, eski korkularının birçoğu yeniden kendini göstermiş ve bu yağmurlu gecede arabayla ilerlediğimiz sırada, Stephan'ı bir kez daha birkaç yıl önceki o acı geceye götürmüştü.

Delikanlıya acıyarak sessizliği böldüm: "Beni hiç ilgilendirmediğinin farkındayım, umarım kabalık ettiğimi düşünmezsiniz, ama ben piyano çalışınız konusunda annenizle babanızın size epeyce haksızlık ettiği kanısındayım. Size piyano çalmaktan zevk almaya çalışmanızı tavsiye ederim; piyanodan duyacağınız tatmin, sizin için anlamı, annenizle babanızdan bağımsız olsun."

Delikanlı söylediklerimi biraz düşündü. Sonra, "Mr. Ryder, durumumla ilgilendiğiniz için size minnettarım" dedi. "Ama aslında –fazlasıyla açık konuşacağım– tam olarak anladığınızı sanmıyorum. Dışarıdan bakan birinin gözüne annemin davranışının biraz, nasıl desem, düşüncesizce görünebileceğini anlıyorum. Ama bu anneme haksızlık etmek olur; sizin nihai izleniminizin bu olmasını da hiç istemem. Bu meselenin geçmişini kavramanız gerekiyor. Her şeyden önce, ben daha dört yaşımdayken piyano öğretmenim Mrs. Tilkowski'ydi. Bu sizin gözünüzde bir önem taşımayabilir Mr. Ryder, ama şunu bilmeniz gerekir ki, Mrs. Tilkowski bu kentte çok saygın bir kişidir, *herhangi* bir piyano öğretmeni değildir kesinlikle. Verdiği hizmet olağan yollardan satın alınamaz – ama elbette o da herkes gibi bir ücret talep eder. Demek istediğim şu ki, yaptığı işi çok ciddiye alır ve sadece kentin sanatkâr ve entelektüel seçkinlerinin çocuklarını kabul eder. Örneğin sürrealist ressam Paulo Rozario bir süre kentimizde yaşamış, her iki kızına da Mrs. Tilkowski hocalık etmişti. Profesör Digelmann'ın çocuklarına keza. Kontesin yeğenlerine de. Öğrencilerini büyük bir özenle seçer; dolayısıyla onun öğrencisi olmak benim için büyük bir fırsattı; hele babamın o zamanlar şimdiki toplumsal konumuna sahip olmadığı düşünülürse. Öte yandan annemle babam kuşkusuz o zaman da sanata şimdiki kadar düşkündüler. Çocukluğum boyunca aralarında sanatçıları, müzisyenleri konuştuklarını, bu kişilerin desteklenmesinin ne kadar önemli olduğunu söylediklerini hatırlarım. Annem artık vaktinin çoğunu evde geçiriyor, ama o günlerde çok daha dışa dönüktü. Diyelim kentimize bir müzisyen ya da orkestra geldiğinde, gidip onlara destek olmayı görev bilirdi. Gösteriyi izlemekle yetinmez, mutlaka ardından soyunma odalarına gidip takdirini şahsen bildirirdi. Sanatçı

kötü bir performans çıkarmış bile olsa, gösteri sonrası soyunma odasına gidip moral verir, kırıcı olmadan tavsiyelerde bulunurdu. Hatta sık sık evimize müzisyenler davet eder, kenti gezdirmeyi teklif ederdi. Genellikle müzisyenlerin programları yoğun olduğundan davetlerini kabul edemeseler de, kuşkusuz sizin de doğrulayacağınız gibi, bu tür davetler her sanatçı için moral yükselticidir. Babama gelince, son derece meşguldü, ama onun da elinden geleni yaptığını hatırlıyorum. Kentimizi ziyaret etmekte olan bir ünlünün onuruna bir davet verilmişse, ne kadar çok işi olursa olsun mutlaka annemle birlikte gider, sanatçının ağırlanmasına katkıda bulunurdu. Kısacası Mr. Ryder, annemle babam ben kendimi bildim bileli toplumumuzda sanatın önemini takdir eden, çok kültürlü kişilerdi; eminim Mrs. Tilkowski'nin hocam olmayı nihayet kabul etmesinin nedeni buydu. O sırada bunun annemle babam için ne büyük bir zafer olduğunu şimdi anlayabiliyorum; özellikle her şeyi ayarlayan annem için. Ben Mr. Rozario'nun, Profesör Digelmann'ın çocuklarıyla birlikte Mrs. Tilkowski'den ders alıyordum! Kim bilir ne kadar gurur duymuşlardır. İlk birkaç yıl boyunca gayet iyiydim, gerçekten, o kadar ki, Mrs. Tilkowski bir keresinde benim gelmiş geçmiş en umut vaat eden öğrencilerinden biri olduğumu söylemişti. Her şey yolundaydı, ta ki... on yaşıma gelinceye kadar."

Delikanlı ansızın sustu; böylesine çekinmeden konuştuğuna pişman olmuştu belki. Ama bir yandan da ifşaatını sürdürmek istediğinin farkındaydım, o yüzden sordum:

"On yaşınızdayken ne oldu?"

"Aslında bunu itiraf etmeye, bilhassa size itiraf etmeye utanıyorum Mr. Ryder. Ama on yaşımda, çalışmamaya başladım. Parçaları hiç çalışmadan gidiyordum Mrs. Tilkowski'ye. Niçin çalışmadığımı sorduğunda cevap vermiyordum. Çok utanıyorum bunları anlatırken, sanki başka birini anlatıyormuşum gibi geliyor; keşke bir büyüyle öyle olabilseydi. Ama gerçek bu, ben öyle davrandım. Birkaç haftanın sonunda, Mrs. Tilkowski'nin annemle babama bu durum değişmezse bana ders vermeyi sürdüremeyeceğini bildirmekten başka çaresi kalmadı. Daha sonra öğrendiğime göre annem biraz sinirlenip Mrs. Tilkowski'ye bağırmış. Her neyse, olay biraz tatsız biçimde kapandı."

"Daha sonra başka bir hocadan mı ders aldınız?"

"Evet, Miss Henze'den, kötü bir hoca değildi kesinlikle. Ama Mrs. Tilkowski de değildi. Ben çalışmamayı sürdürüyordum, ama Miss Henze o kadar sert değildi. Sonra, on iki yaşına geldiğimde her şey değişti. Nasıl olduğunu açıklaması zor, biraz tuhaf gelebilir kulağa. Bir gün öğleden sonra evimizin oturma odasında oturuyordum. Hava çok güneşliydi, bir futbol dergisi okuyordum; derken babam girdi odaya. Hatırlıyorum, üstünde gri yeleği vardı, gömleğinin kolları sıvanmıştı; pencerenin önünde durup dışarı, bahçeye baktı. Annemin dışarıda olduğunu, o zamanlar meyve ağaçlarının altında duran bankta oturduğunu biliyordum; babamın da dışarı çıkıp annemin yanına oturmasını bekliyordum. Ama babam öylece duruyordu. Sırtı bana dönük olduğundan yüzünü göremiyordum, ama başımı dergiden her kaldırışımda onun bahçeye, annemin olduğu yere bakmakta olduğunu görüyordum. Üçüncü ya da dördüncü kez kafamı kaldırıp babamın hâlâ dışarı çıkmamış olduğunu gördüğümde ansızın kafamda bir şimşek çaktı. Yani o sırada fark ettim. Annemle babam aylardır birbirleriyle hiç konuşmuyorlardı neredeyse. Çok garipti, konuşmadıklarını birdenbire fark ettim. Daha önce fark etmemiş olmam garipti, ama fark etmemiştim o âna kadar. O anda açıkça gördüm. Peş peşe değişik anlar canlandı zihnimde – normalde annemle babamın konuşmuş olacağı, ama konuşmadıkları anlar. Tamamen suskun olduklarını söylemek istemiyorum. Ama işte aralarına bir soğukluk girmişti ve ben de bunu daha önce fark etmemiştim. Emin olun Mr. Ryder, böyle birdenbire anlamak çok tuhaf bir duyguydu. Neredeyse aynı anda korkunç bir gerçeği daha anladım – bu değişiklik Mrs. Tilkowski'nin benden vazgeçmesiyle çakışıyordu muhtemelen. Aradan uzun zaman geçmişti, emin olamıyordum, ama düşününce, soğukluğun ilk o zaman başladığından emin oldum. Babamın o gün bahçeye çıkıp çıkmadığını şimdi hatırlayamıyorum. Ben hiçbir şey söylemedim, futbol dergisini okurmuş gibi yaptım, bir süre sonra da odama çıkıp yatağa uzandım ve meseleyi enine boyuna düşündüm. Bunun üzerine yine ciddi çalışmaya koyuldum. Gerçekten çok sıkı çalışıyordum; epeyce ilerleme kaydetmiş olmalıyım ki, birkaç ay sonra annem tekrar

gidip Mrs. Tilkowski'yle görüştü, beni geri alması için. Şimdi son görüşmelerinde bağırıp çağırmış olan annem için bunun ne kadar utanç verici olduğunu tahmin edebiliyorum; kabul ettirmek için de epeyce uğraşmış olmalı. Her neyse, sonuçta Mrs. Tilkowski bana tekrar ders vermeye razı oldu; bu kez sıkı çalışıyor, ara vermeden egzersiz yapıyordum. Ne var ki iki kritik yılı kaybetmiştim. Onla on iki yaş arasının ne kadar kritik bir dönem olduğunu siz herkesten iyi bilirsiniz. İnanın Mr. Ryder, o iki yılı telafi etmek için elimden geleni yaptım, ama gerçekten geri dönüşü yoktu. Hâlâ bugün ara sıra durup kendi kendime sorarım: 'Nasıl oldu da böyle bir hata yaptım, aklım neredeydi?' Ah, o yılları kaybetmemiş olmak için şimdi neler vermezdim! Ne var ki annemle babam o iki yıllık kaybın ne büyük bir hasara yol açtığını tam olarak kavrayamadılar sanıyorum. Mrs. Tilkowski beni tekrar kabul ettiğine göre, ciddi çalıştığım sürece fazla fark etmeyeceğini düşünmüş olmalılar. Mrs. Tilkowski'nin bunu onlara birkaç kere izah etmeye çalıştığını biliyorum, ama herhalde beni o kadar seviyorlar, benimle o kadar gurur duyuyorlardı ki, durumun gerçekliğini kavrayamadılar. Uzun yıllar boyunca ilerlediğimi, gerçekten yetenekli olduğumu varsaymayı sürdürdüler. Ancak ben on yedi yaşına geldiğimde anladılar. O zamanlar Jürgen Flemming Ödülü diye bir piyano müsabakası vardı; kentin umut vaat eden gençlerinin katıldığı, Kent Sanat Enstitüsü'nün düzenlediği bir yarışma. Önemlice bir yarışmaydı, ama artık fon bulunamadığından düzenlenmiyor. On yedi yaşımdayken, annemle babam katılmam gerektiğini düşündüler; hatta annem yarışmaya katılmam için gerekli bütün işlemleri yaptı. Ne kadar yetersiz olduğumu ilk kez o zaman anladılar. Beni çok dikkatli dinlediler –herhalde *gerçekten* ilk kez dinliyorlardı– ve yarışmaya katıldığım takdirde hem kendimi hem de ailemi rezil edeceğimi anladılar. Ben yine de bir denemeye hevesliydim, ama annemle babam özgüvenimi tamamen yok edeceğine karar verdiler. Dediğim gibi, ne kadar kötü çaldığımı ilk kez fark ediyorlardı. O zamana kadar besledikleri umutlar ve herhalde bana olan sevgileri tarafsızca dinlemelerini engellemişti. O iki yıllık kaybın ne büyük bir noksan olduğunu ilk kez kavradılar. Ondan sonra da, doğal olarak büyük bir hayal kırıklığı yaşadı-

lar. Özellikle annem, sanki her şeyin beyhude olduğu fikrine, katlandığı onca zahmetin, Mrs. Tilkowski'yle çalıştığım onca yılın, beni öğrenciliğe kabul etsin diye gidip ona yalvarmalarının boşuna olduğu fikrine boyun eğdi; bütün çabaların heba olduğunu düşünüyordu. Umutsuzluğa, kedere gömüldü; dışarı pek çıkmaz oldu; konserlere, etkinliklere katılmıyordu artık. Oysa babam benimle ilgili umudunu hiç yitirmedi. Aslında babamın tipik tutumudur bu. Son âna kadar umudunu yitirmez. Ara sıra, senede bir filan, bir şeyler çalmamı ister; her çalışımda da, hâlâ bir umut beslediğini görürüm; 'Bu sefer, bu sefer farklı olacak' diye düşündüğünü görürüm. Ama bugüne kadar her defasında ben parçamın sonuna geldiğimde, kafamı kaldırdığım zaman, yine hayal kırıklığına uğradığını gördüm. Fark ettirmemek elinden geleni yapar elbette, ama ben açıkça görürüm. Buna rağmen umudunu yitirmedi, bu da benim için çok önemli."

O sırada geniş bir caddede, yüksek ofis binalarının arasında hızla ilerliyorduk. Ara sıra düzenli park edilmiş sıra sıra otomobillerin önünden geçiyorduk ama kilometreler boyunca hareket eden tek araç bizimkiydi.

"Perşembe akşamki resitaliniz de babanızın önerisi miydi?" diye sordum.

"Evet. İnanç diye buna denir! İlk kez altı ay önce önerdi. Neredeyse iki yıldır dinlemedi beni, ama gerçekten inanıyor bana. Elbette reddetmeme fırsat tanıdı, ama ben bunca hayal kırıklığından sonra hâlâ bana inanmasından o kadar çok etkilendim ki, evet, çalacağım dedim."

"Çok cesurca bir karar. Umarım doğru karardır."

"Mr. Ryder, aslında evet dememin sebebi, övünmek gibi olmasın ama, son zamanlarda büyük gelişme gösterdiğimi düşünmemdi. Açıklaması çok zor, belki siz anlarsınız. Sanki zihnimdeki bir şey, öteden beri ne bileyim, bir baraj gibi ilerlememi engelleyen bir şey ansızın yıkıldı ve yepyeni bir ruhun akışına izin verildi. Açıklamakta zorluk çekiyorum, ama gerçekten babamın beni son dinlediği zamana kıyasla çok daha iyi bir piyanist olduğum kanısındayım. İşte bu yüzden, perşembe akşamı çalmayı isteyip istemediğimi sorduğunda, bütün gerginliğime rağmen evet dedim. Reddetmek, onun bunca zamandır koruduğu

ğu inancına haksızlık etmek olacaktı. Bütün bunlar perşembe akşamıyla ilgili endişelenmediğim anlamına gelmiyor. Parçamı çok sıkı çalıştım ve itiraf etmem gerekir ki biraz endişeliyim. Ama annemle babamı şaşırtmamın çok muhtemel olduğunu da biliyorum. Zaten öteden beri böyle bir fantezim vardır. En kötü çaldığım dönemlerde bile. Aylar boyunca bir yerlere kapanıp deliler gibi çalıştığımı hayal ederdim. Annemle babam beni aylar boyunca görmeyecekti. Sonra bir gün ansızın eve gidecektim. Muhtemelen bir pazar öğleden sonra. Pazar olmasa da, babamın da evde olacağı bir zaman. İçeri girecek, hiçbir şey demeden piyanonun başına oturacak, kapağını açacak, paltomu bile çıkarmadan çalmaya başlayacaktım. Çaldıkça çalacaktım. Bach, Chopin, Beethoven. Ardından modernler. Grebel. Kazan. Mullery. Durmadan çalacaktım. Benim peşimden yemek odasına gelmiş olan annemle babam hayretler içinde beni seyredecekti. Rüyalarında görseler inanamayacakları bir performans. Ama dinledikçe, çalarken giderek daha yüksek zirvelere çıkmakta olduğumu duyup daha da çok şaşıracaklardı. Duyarlı, ulvi adagiolar. Çarpıcı, ateşli bravura pasajlar. Giderek daha yüksek zirvelere tırmanacaktım. İkisi odanın ortasında, afallamış halde duracaklar, babamın elinde ben geldiğimde okumakta olduğu gazete olacaktı hâlâ. Performansımı olağanüstü bir finalle noktaladıktan sonra nihayet onlara dönecek ve... bu noktadan sonra olanlar konusunda hep kararsız kaldım aslında. Ama on üç on dört yaşımdan beri hep kurduğum bir hayaldir. Perşembe akşamı tam olarak bu şekilde gerçekleşmeyebilir, ama buna epey yakın olma ihtimali de var. Dediğim gibi, bir şeyler değişti; bu noktaya neredeyse varmak üzere olduğumdan eminim. İşte geldik Mr. Ryder. Sizin gazetecileri yakaladık sanırım."

Kent merkezi o kadar sessiz ve boştu ki, merkezde olduğumuzu fark edememiştim. Ama gerçekten de otelin girişine yaklaşmaktaydık.

"Sizin için sakıncası yoksa Boris'le sizi burada bırakacağım" dedi. "Arabayı arka tarafa park etmek zorundayım."

Arka koltuktaki Boris yorgun görünüyordu, ama uyanıktı. Arabadan indik, çocuk Stephan'a teşekkür ettikten sonra otele yürüdük.

7

Lobinin ışıkları azaltılmıştı, otelin tamamı sessizliğe gömülmüş gibiydi. İlk gelişimde beni karşılamış olan genç resepsiyon memuru yine görev başındaydı, ama bankonun ardında, oturduğu yerde derin uykuya dalmış gibi görünüyordu. Biz yaklaşırken başını kaldırıp baktı, beni tanıyınca silkinip canlanmaya çalıştı.

"İyi akşamlar efendim" dedi çok neşeli bir tonda. Ama hemen ardından yine bitkin düştü.

"İyi akşamlar. Bir oda daha istiyorum. Boris için." Elimi çocuğun omzuna koydum. "Benim odama mümkün olduğu kadar yakın olsun lütfen."

"Bir bakayım Mr. Ryder."

"Aslında taşıyıcınız Gustav, Boris'in büyükbabasıdır. Acaba hâlâ otelde mi?"

"Evet, tabii, Gustav otelde kalır. Tavan arasında küçük bir odası vardır. Ama şu anda uyumuştur sanırım."

"Uyandırsak iyi olur herhalde. Boris'i hemen görmek isteyeceğinden eminim."

Resepsiyon memuru endişeli bir ifadeyle saatine baktı. "Siz nasıl isterseniz efendim" dedi kararsız bir tavırla ve telefonun ahizesini kaldırdı. Kısa bir bekleyişten sonra telefon açıldı.

"Gustav? Gustav çok özür dilerim. Ben Walter. Evet, evet, uyandırdığım için özür dilerim. Evet, biliyorum, kusura bakma. Ama dinle lütfen. Şu anda Mr. Ryder burada. Torununla birlikte geldiler."

Resepsiyon memuru birkaç saniye boyunca başını sık sık sallayarak dinledi. Sonra telefonu kapatıp gülümsedi.

"Derhal iniyor. Her şeyi halledeceğini söyledi."

"Mükemmel."

"Mr. Ryder, çok yorgun olmalısınız."

"Evet, yorgunum. Çok yorucu bir gün geçirdim. Ama bir randevum daha var galiba. Burada beni bekleyen gazeteciler olmalı."

"Şey... Onlar bir saat kadar önce gitti. Bir randevu daha ayarlayacaklarını söylediler. Sizi rahatsız etmesinler diye doğrudan Miss Stratmann'la görüşmelerini önerdim. Gerçekten çok yorgun görünüyorsunuz efendim. Bu tür konulara kafa yormayın artık, gidip yatın."

"Evet, doğru. Hımın. Demek gittiler. Vaktinden önce geliyorlar, sonra da çekip gidiyorlar."

"Evet efendim, çok can sıkıcı. Ama gerçekten Mr. Ryder, bana kalırsa şu anda yatıp uyumanız lazım. Endişelenmeyin artık lütfen. Eminim her şeyi halledeceklerdir."

Bu teskin edici sözlerinden ötürü genç resepsiyon memuruna minnet duydum ve gerçekten de saatlerdir ilk defa biraz gevşediğimi hissettim. Dirseklerimi bankoya dayadım ve birkaç saniye oracıkta, ayakta uyukladım. Ama tam uyumadım; o süre boyunca Boris'in başını bütün ağırlığıyla bedenime bastırdığını hissediyor, suratımın dibinde aynı teskin edici tonda konuşmaya devam eden resepsiyon memurunun sesini işitiyordum.

"Gustav gecikmez," diyordu, "oğlunuzla ilgilenir. Gerçekten sizin hiçbir konuda endişe etmenize gerek yok. Miss Stratmann'ı uzun süredir tanırız. Son derece beceriklidir. Daha önce de birçok önemli konuğumuzla ilgilenmiştir; hepsi yüzde yüz memnun kaldılar çalışmasından. Kesinlikle hata yapmaz. Boris'e gelince, ona sizin odanızın karşısındaki odayı vereceğiz. Çok güzel bir manzarası vardır, sabah uyandığında hoşuna gidecektir. Kısacası Mr. Ryder, siz doğrudan gidip yatsanız iyi olur bence. Bugün halletmeniz gereken başka bir iş yok. Hatta izninizle, yukarı çıktığınızda Boris'i büyükbabasına teslim etmenizi öneririm. Gustav şimdi gelir, üniformasını giyiyor da, onun için biraz gecikiyor. Az sonra iki dirhem bir çekirdek aşağıya iner;

Gustav öyledir, üniforması daima pırıl pırıl, her şey yerli yerinde. O gelince siz her şeyi ona bırakın. Elinden geldiğince acele ediyor. Şu anda küçük yatağının kenarına oturmuş ayakkabılarını bağlıyordur. Birkaç saniye içinde hazırlanmış olur, ayağa fırlar, ama başını çatının kirişlerine çarpmamaya da dikkat etmesi gerekir. Saçını hızla bir tarayıverip koridora çıkar. Evet, birkaç saniye sonra burada olacaktır; siz de odanıza çıkıp biraz gevşedikten sonra güzel bir uyku çekersiniz. Size gevşemek için bir kadeh içmenizi öneririm, mini barınızda özel olarak hazırlanmış kokteyller bulacaksınız. Hepsi mükemmeldir. Belki de sıcak bir içecek getirmemizi tercih edersiniz. Radyoyu açıp rahatlatıcı bir müzik de dinleyebilirsiniz. Gece bu saatte Stokholm radyosu yayında; yumuşak, geceye uygun bir caz, gerçekten rahatlatıcı, ben de gevşemek için sık sık dinlerim. Ama *gerçekten* gevşemek isterseniz, sinemaya gidip film seyretmenizi öneririm. Şu anda konuklarımızdan birçoğu orada."

Bu son sözleri –sinema konusu– beni uyandırdı. Doğrulup sordum: "Affedersiniz, ne dediniz az önce? Konuklarınızın birçoğu sinemaya mı gitti?"

"Evet, hemen köşeyi dönünce bir sinema var. Geç saatte bir seansları var. Konuklarımızın birçoğu yorucu bir günün ardından gidip bir film seyretmenin kendilerini rahatlattığını söylüyor. Kokteyl ya da sıcak bir içecek yerine siz de film seyredebilirsiniz."

Memurun yanı başındaki telefon çalınca özür dileyerek ahizeyi kaldırdı. Dinlerken birkaç kere çekinerek bana baktığını fark ettim. Sonra, "Hemen yanımda hanımefendi" diyerek ahizeyi bana uzattı.

"Alo" dedim.

Birkaç saniyelik bir sessizlik oldu. Sonra bir ses, "Benim" dedi.

Konuşanın Sophie olduğunu anlamam birkaç saniye sürdü. Ama anlar anlamaz ona karşı müthiş bir öfke duydum; avaz avaz bağırmama engel olan tek şey Boris'in varlığıydı. Sonunda soğuk bir sesle konuştum: "Ya? Sensin demek."

Yine kısa bir sessizliğin ardından, "Dışarıdan arıyorum" dedi Sophie. "Sokaktan. Boris'le senin içeri girdiğinizi gördüm.

Şu anda beni görmemesi daha iyi olur herhalde. Yatma saati çoktan geçti. Benimle konuştuğunu belli etmemeye çalış."

Bana yaslanarak uykuya dalmış olan Boris'e baktım.

"Sen ne yaptığını sanıyorsun?" dedim.

Sophie derin bir iç çekti. Sonra cevap verdi: "Ne kadar kızsan haklısın. Ne oldu anlamadım. Şimdi ne kadar aptallık ettiğimi anlıyorum..."

"Baksana," diye araya girdim, öfkemi daha uzun süre kontrol edememekten korkuyordum, "sen neredesin tam olarak?"

"Sokağın karşı tarafında. Kemerlerin altında, antikacı dükkânlarının önünde."

"Bir iki dakika sonra orada olacağım. Bir yere kıpırdama."

Ahizeyi resepsiyon memuruna uzatıp konuşma boyunca Boris'in uyumaya devam ettiğini görerek rahatladım. Zaten aynı anda asansörün kapısı açıldı ve Gustav çıktı.

Üniforması gerçekten pırıl pırıldı. Seyrek beyaz saçları ıslatılıp taranmıştı. Daha birkaç dakika önce derin uykuda olduğunu ele veren tek ipucu gözlerinin etrafındaki şişkinlik ve yürüyüşündeki hafif tutukluktu.

"İyi akşamlar efendim" dedi yaklaşarak.

"İyi akşamlar."

"Boris'i de getirmişsiniz. Bunca zahmete katlanmanız büyük incelik." Gustav birkaç adım daha atıp yanımıza geldi ve şefkatli bir tebessümle torununa baktı. "Şuna bakın efendim. Resmen uyuyor."

"Evet, çok yoruldu" dedim.

"Böyle uyurken hâlâ bebek gibi görünüyor." Taşıyıcı birkaç saniye daha şefkatle Boris'e baktı. Sonra başını kaldırıp bana bakarak, "Acaba Sophie'yle konuşabildiniz mi efendim?" dedi. "Bütün gün görüşmeniz nasıl geçti acaba diye merak ettim."

"Evet, konuştum kendisiyle."

"Ya. Bir fikir edinebildiniz mi peki?"

"Fikir mi?"

"Zihnini neyin meşgul ettiği konusunda."

"Ha. Aslında oldukça açıklayıcı birtakım şeyler söyledi ama... açık konuşmak gerekirse, daha önce de dediğim gibi, benim gibi dışarıdan birinin bu tür şeylere bir anlam verebilmesi

çok zor. Doğal olarak sıkıntısıyla ilgili genel bir iki fikir edindim, ama gerçekten onunla sizin konuşmanızın daha iyi olacağını düşünüyorum."

"Ama size daha önce de açıkladığım gibi efendim..."

"Evet, evet, Sophie'yle doğrudan konuşmuyorsunuz, hatırlıyorum" dedim, aniden sabırsızlanarak. "Bununla birlikte, bu konu sizin için önemliyse eğer..."

"Benim için son derece önemli bir konu. Gerçekten efendim, *son derece* önemli. Boris'i ilgilendiriyor çünkü. Bu meseleyi bir an önce çözmezsek gerçekten kaygılanmaya başlayacak, bundan eminim. Şimdiden açık seçik belirtiler görülüyor. İnsan ona şu haliyle bakınca aslında ne kadar küçük olduğunu anlıyor efendim. Daha bir süre onu bu tür kaygılardan korumamız gerekir, öyle değil mi efendim? Hatta bu meselenin benim için önemli olduğunu söylemek yetersiz kalıyor. Son zamanlarda gece gündüz beynimi kemiriyor. Ama şu var ki..." Gustav konuşmasını yarıda kesip önüne, yere baktı boş bir ifadeyle. Sonra başını iki yana sallayıp iç çekti. "Sophie'yle kendim konuşmam gerektiğini söylüyorsunuz. Ama konu bu kadar basit değil efendim. Olayın mazisini anlamanız gerekiyor. Bizim aramızda uzun yıllardır bir... bir *mutabakat* var. Ta Sophie'nin çocukluğundan beri. Elbette çok küçükken durum farklıydı. Sekiz dokuz yaşlarına kadar Sophie'yle sürekli konuşurduk. Ben ona öyküler anlatırdım, Eski Kent'te birlikte el ele uzun uzun dolaşırdık, ikimiz baş başa, konuşur dururduk. Yanlış anlamayın efendim, Sophie'yi o zaman nasıl seviyorsam, şimdi de öyle severim. Kesinlikle efendim. O küçükken *çok* yakındık birbirimize. Aramızdaki mutabakat Sophie sekiz yaşındayken başladı. Evet, sekiz yaşındaydı o sırada. Hemen söyleyeyim, ben başlangıçta bu mutabakatın öyle fazla uzun sürecek bir şey olacağını düşünmemiştim. Birkaç günlük bir şey diye düşünmüştüm herhalde. O kadar, niyetim o kadardı. İlk gün, hatırlıyorum, ben izinliydim, mutfakta karım için bir raf çakıyordum. Sophie peşimde dolaşıp duruyor, sorular soruyor, şunu bunu getireyim diyor, yardım etmeye çalışıyordu. Ben sessizliğimi koruyordum efendim, mutlak sessizlik. Bir süre sonra Sophie şaşırıp üzüldü, farkındaydım elbette. Ama bir karar vermiştim, gevşeyemezdim. Benim için kolay olmadı

efendim. Hem de hiç kolay olmadı; yeryüzünde en çok sevdiğim şeydi küçük kızım, ama güçlü olmam gerektiğini söyledim kendi kendime. Üç gün diyordum kendi kendime, üç gün yeterli olurdu; üç günün sonunda biterdi. Sırf üç gün dayanırsam sonra işten döndüğümde yine onu kucaklayabilirdim, birbirimize her şeyi anlatırdık. O üç günün acısını çıkarırdık. O sıralar Alba Hotel'de çalışıyordum; üçüncü günün sonunda, tahmin edebileceğiniz gibi evime dönüp Sophie'ciğimi tekrar görebilmek için paydos saatini iple çekiyordum. Eve dönüp seslendiğimde Sophie gelip beni selamlamayı reddedince ne büyük bir hayal kırıklığına uğradığımı hayal edin. Üstelik efendim, gidip onu bulduğumda son derece bilinçli bir tavırla başını öteye çevirdi ve hiçbir şey demeden odadan çıktı. Tahmin edebileceğiniz gibi çok kırılmıştım. Sanırım biraz da öfkelendim – dediğim gibi, çok yorucu bir gün geçirmiştim, onu görmek için çok sabırsızlanmıştım. Madem böyle davranmak istiyor, görsün bakalım nereye varacağını, dedim kendi kendime. Sonra eşimle akşam yemeği yedik, Sophie'yle tek kelime konuşmadan yattım. Sonra da böyle devam etti. Günler birbirini takip etti, sonunda aramızda kural haline geldi. Yanlış anlamanızı istemem efendim; kavgalı değildik, çok kısa süre içinde aramızda hiçbir düşmanlık kalmadı. Hatta o günlerde de aynı şimdi olduğu gibiydi. Sophie de ben de birbirimize karşı çok düşünceli olduk hep. Sadece konuşmaktan kaçındık. İtiraf etmem gerekir ki, o aşamada olayın bu kadar uzun süreceğini anlamamıştım. Niyetim herhalde uygun bir fırsatta –onun doğum günü gibi özel bir günde– her şeyi unutup eski ilişkimize dönmekti. Ama sonra doğum günü geldi geçti, Noel keza, geldi geçti efendim, ama biz nedense konuşmadık. Sonra, Sophie on bir yaşındayken üzücü bir olay oldu. O sıralarda Sophie'nin küçük, beyaz bir hamsteri vardı. Adını Ulrich koymuş, çok bağlanmıştı ona. Saatler boyunca onunla konuşur, avcuna alıp evde gezdirirdi. Sonra bir gün hayvan ortadan kayboldu. Sophie her yeri aradı. Annesiyle ben de bütün evi aradık, komşulara sorduk, nafile. Eşim Ulrich'in başına bir şey gelmediği konusunda Sophie'yi teskin etmek için elinden geleni yaptı – tatile çıktığını söylüyor, yakında gelir diyordu. Sonra bir akşam, eşim dışarıda, Sophie'yle ikimiz evde yalnızdık. Ben yatak oda-

sındaydım, radyonun sesini epeyce açmıştım –bir konser yayımlanıyordu– bir ara Sophie'nin salonda hıçkıra hıçkıra ağladığını işittim. Ulrich'i nihayet bulduğunu ânında tahmin ettim. Ya da kalıntılarını – kaybolalı birkaç hafta olmuştu. Yatak odasını salondan ayıran kapı kapalıydı, ayrıca dediğim gibi radyonun sesi iyice açıktı, dolayısıyla onu duymamış da olabilirdim pekâlâ. Bu yüzden yatak odamda kaldım, kulağımı kapıya dayamıştım, arkamdan konserin sesi geliyordu. Elbette çıkıp yanına gitmeyi birçok kez düşündüm, ama kapıda durdukça ansızın içeri dalmak iyice garip gelmeye başlamıştı. Çünkü aslında o kadar yüksek sesle ağlamıyordu efendim. Hatta kısa bir süre tekrar yerime oturup onu duymamış gibi yapmaya çalıştım. Ama hıçkırıkları yüreğimi parçalıyordu tabii; az sonra yine kapının önünde eğilmiş, konsere rağmen Sophie'yi dinlemeye çalışır halde buldum kendimi. Bana seslenirse, seslenir ya da kapıyı tıklatırsa girerim, dedim kendi kendime. Bu karara vardım. 'Baba!' diye bağırırsa, içeri girerim, müziğin sesinden daha önce onu duymadığımı söylerim, dedim. Bekledim, ama o ne seslendi, ne de kapıya vurdu. Bir süre deliler gibi hıçkırdıktan sonra –insanın yüreği parçalanıyordu efendim, emin olun– kendi kendine konuşur gibi – bunu vurgulamak isterim efendim, kendi kendine söyler gibi– 'Ulrich'i kutuda bıraktım! Benim kabahatim! Unuttum! Benim kabahatim!' dedi. Daha sonra öğrendiğime göre, Sophie Ulrich'i küçük bir hediye kutusunun içine koymuş. Onu bir yerlere götürmek istiyormuş; sık sık bir şeyler 'göstermek' için çıkarırdı onu. O küçük hediye kutusunun içine koymuş, dışarı çıkmak üzere hazırlanmış, ama sonra bir şey olmuş, dikkati dağılmış, dışarı çıkmamış; bu arada Ulrich'i kutuya koyduğunu da unutmuş. Haftalar sonra, bu sözünü ettiğim gece, efendim, evde bir şeyler yaparken ansızın hatırlamış. Kızcağız için ne korkunç bir an olduğunu düşünebiliyor musunuz! Ansızın hatırlamış, belki yanlış hatırladığını umarak kutuya koşmuş. Ulrich kutunun içindeymiş tabii ki. Ben kapının ardında dinlerken olanları tam olarak anlayamamıştım elbette, ama 'Ulrich'i kutuda bıraktım! Benim kabahatim!' diye haykırdığı anda aşağı yukarı tahmin ettim. Ama şundan emin olmanızı istiyorum ki efendim, bu sözleri kendi kendine söyler gibiydi. 'Baba! Dışarı çık lütfen...' de-

miş olsaydı. Demedi ama. Buna rağmen, tekrar aynı şekilde haykırırsa yanına gideceğim diye düşündüm kendi kendime. Ama tekrarlamadı. Hıçkıra hıçkıra ağlamaya devam etti sadece. Onun Ulrich'i avcunda tuttuğunu, belki hâlâ kurtarılabileceğini umduğunu tahmin ediyordum... Benim için hiç kolay olmadı efendim. Ama arkamda konser devam ediyordu, ben de odada kaldım. Çok daha sonra eşimin eve döndüğünü, ikisinin konuştuklarını, Sophie'nin tekrar ağladığını işittim. Sonra eşim yatak odasına girerek olanları anlattı. 'Hiçbir şey duymadın mı?' diye sordu. Ben de, 'Maalesef duymadım, konseri dinliyordum' dedim. Ertesi sabah kahvaltıda Sophie bana bir şey demedi, ben de ona bir şey demedim. Yani mutabakatımız devam etti. Ama ben Sophie'nin kendisini dinlemiş olduğunu bildiğini anladım, kesinlikle anladım. Üstelik bundan dolayı bana kızgın da değildi. Her zamanki gibi bana sütü, tereyağını geçirdi, hatta tabağım boşaldığında kaldırdı – fazladan küçük bir hizmet. Söylemek istediğim şu efendim: Sophie mutabakatımızı anlıyor ve ona uyuyordu. Bu olaydan sonra, tahmin edebileceğiniz gibi ilişkimizin temeli bu oldu. Çünkü Ulrich meselesinde mutabakatımıza son vermediğimize göre, en azından onun kadar önemli bir başka olay olmadan vazgeçmemiz doğru olmazdı. Günün birinde, özel bir nedeni olmadan mutabakatımıza son vermek yalnız tuhaf olmaz, kızım için korkunç bir trajedi olan Ulrich olayını küçümsemek anlamına gelirdi. Bunu anlamanızı isterim efendim. Her neyse, dediğim gibi, o günden sonra mutabakatımız bir bakıma perçinlenmiş oldu; şu anki koşullarda bile böylesine uzun süreli bir mutabakatı ansızın bozmak bana doğru gelmiyor. Eminim Sophie de benimle aynı fikirdedir. İşte bu yüzden efendim, sizden özel olarak rica etmiştim, bilhassa bugün öğleden sonra o tarafa doğru gittiğiniz için..."

"Evet, evet, evet" diye sözünü kestim, yine tahammülüm zorlanarak. Sonra daha yumuşak bir tonda devam ettim: "Kızınızla ilişkinizin ne durumda olduğunu anlıyorum. Ama acaba bu mesele – yani aranızdaki bu mutabakat... acaba kızınızın kafasını kurcalayan meselenin özünde bu mutabakat olamaz mı? O gün kafede onu öylesine kederli otururken gördüğünüzde aranızdaki bu mutabakatı düşünüyor olamaz mı?"

Bu sözlerim Gustav'ı afallatmıştı, bir süre suskun kaldı. Sonunda konuştu: "Bu söylediğiniz ihtimal hiç aklıma gelmemişti efendim. Bunu iyice bir düşünmem gerekiyor. Hiç aklıma gelmemişti doğrusu." Yüzünde dertli bir ifadeyle yine birkaç saniyelik bir sessizliğe gömüldü. Sonra başını kaldırıp, "Ama mutabakatımız onu niye *şimdi* bu kadar rahatsız etsin? Bunca zamandan sonra?" dedi. Başını ağır ağır iki yana salladı. "Size bir şey sorabilir miyim efendim? Acaba bu kanıya onunla konuştuktan sonra mı vardınız?"

Ansızın müthiş bir bitkinlik hissettim ve meselenin omuzlarımdan kalkmasını istedim. "Bilmiyorum," dedim, "bilemiyorum. Hep söylediğim gibi, bu tür ailevi meseleler... Ben dışarıdan biriyim ne de olsa. Nasıl yargılayabilirim? Bir ihtimal olduğunu söylüyordum sadece."

"Düşünmem gereken bir fikir olduğu kesin. Boris'in iyiliği için bütün ihtimalleri incelemeye hazırım. Evet, enine boyuna düşünmem gerekiyor." Tekrar sustu ve aynı endişeli ifade yüzüne yerleşti. "Mr. Ryder," dedi sonunda, "acaba sizden bir şey daha rica edebilir miyim? Sophie'yle bir dahaki görüşmenizde bu ihtimali araştırmanız mümkün olur mu acaba? Çok incelikli biçimde ele alacağınızdan kuşkum yok. Normal olarak böyle bir şey istemezdim, ama Boris'çiği düşünüyorum. Minnet duyarım."

Yakarırcasına yüzüme baktı. Sonunda içimi çekip, "Pekâlâ," dedim, "Boris'in hatırı için elimden geleni yapacağım. Ama yine tekrar edeceğim: Benim gibi dışarıdan biri..."

Boris belki adı telaffuz edildiği için birden uyandı.

"Büyükbaba!" diye haykırıp benden uzaklaşarak belli ki kucaklamak üzere Gustav'a doğru bir hamle yaptı heyecanla. Ama son anda çocuk sanki kendine gelip elini uzattı.

"İyi akşamlar büyükbaba" dedi sakin, vakur bir tavırla.

"İyi akşamlar Boris." Gustav şefkatle başını okşadı Boris'in. "Seni gördüğüme sevindim. Günün nasıl geçti?"

Boris kayıtsızca omuz silkti. "Biraz yorucuydu. Normal bir gündü işte."

"Bir dakika izin verin," dedi Gustav, "ben her şeyi ayarlayacağım."

Taşıyıcı kolunu torununun omuzlarına dolayıp onunla birlikte resepsiyona gitti. Resepsiyon memuruyla ikisi bir süre alçak sesle, otel diliyle bir şeyler konuştular. Sonra bir konuda ikisi de başlarını sallayarak anlaştılar; resepsiyon memuru bir anahtar uzattı.

"Lütfen beni izleyin efendim" dedi Gustav. "Size Boris'in nerede kalacağını göstereyim."

"Benim aslında bir randevum vardı."

"Bu saatte mi? Ne kadar yoğun bir programınız var efendim. Eh, madem öyle, izin verirseniz Boris'i ben yukarıya çıkarıp yatırayım."

"Mükemmel bir fikir. Minnettar olurum."

Onlarla birlikte asansöre kadar yürüdüm ve kapılar kapanırken el salladım. Sonra birden o âna kadar bastırmayı başardığım can sıkıntısı ve öfke adeta patladı; resepsiyon memuruna tek kelime etmeden lobiyi geçtim ve tekrar karanlık geceye çıktım.

8

Sokak bomboş ve sessizdi. Sophie'nin telefonda sözünü ettiği –yolun karşı tarafında, az ötedeki– taş kemerleri görmem biraz zaman aldı. Oraya doğru yürürken acaba cesareti kırılıp kaçmış mıdır diye geçti bir an aklımdan. Ama sonra gölgelerin arasında siluetini seçtim ve içimdeki öfke bir kez daha kabardı.

Yüzünde tahminimin aksine, süklüm püklüm bir ifade yoktu. Beni dikkatle izliyordu; yanına yaklaştığımda, sakin denebilecek bir sesle konuştu:

"Ne kadar kızsan haklısın. Ne olduğunu bilmiyorum. Kafam karıştı herhalde. Kızmakta yerden göğe haklısın, biliyorum."

Kayıtsızlıkla baktım ona. "Kızmak mı? Ha, anladım. Bu akşamki davranışını kastediyorsun. Evet, doğrusu Boris adına büyük hayal kırıklığına uğradım. Haliyle çok canı sıkıldı. Ama beni ilgilendirdiği kadarıyla, açıkçası fazla düşünmedim konuyu. Şu anda kafam o kadar çok şeyle meşgul ki."

"Nasıl olduğunu anlayamadım. Sen bana güveniyordun, biliyorum..."

"Ben hiçbir zaman sana güvenmedim. Bence biraz sakinleşsen iyi olur." Hafifçe gülüp ağır ağır yürümeye başladım. "Benimle ilgili olarak önemli bir konu değil bu. Ben her zaman, senin desteğin olsa da olmasa da, kendi işimi yapmaya hazırım. Sadece Boris adına hayal kırıklığına uğradım, o kadar."

"Aptallık ettiğimi şimdi anlıyorum." Sophie de yanım sıra yürümeye başlamıştı. "Bilemiyorum, herhalde senle Boris'in

oyalandığınızı düşündüm –bir de benim açımdan görmeye çalış olayı– akşamla ilgili yaptığım programa belki pek de hevesli olmadığını düşündüm ve zaten senin ayrılacağını varsaydım belki... Bak, istersen her şeyi anlatabilirim sana. Merak ettiğin her şeyi. En ince ayrıntısına kadar..."

Olduğum yerde durdum ve ona döndüm: "Anlatamadım belli ki. Bütün bunlar beni ilgilendirmiyor. Ben buraya sadece biraz temiz hava almak, gevşemek için geldim. Yorucu bir gün geçirdim. Aslına bakarsan, yatmadan önce bir film görmek için çıktım dışarı."

"Film mi? Hangi filmi göreceksin?"

"Hangi film olduğunu nereden bileyim? Gece seansı. Biraz ötede bir sinema var. Hangi film oynuyorsa görürüm diye düşündüm. Çok zor bir gündü bugün."

Bu kez daha kararlı adımlarla yürümeye koyuldum tekrar. Birkaç saniye sonra, Sophie'nin beni izlediğini işitip memnun oldum.

"Gerçekten kızgın değil misin?" dedi bana yetişerek.

"Değilim elbette. Niye kızacakmışım?"

"Ben de gelebilir miyim? Şu sinemaya?"

Omuz silkip aynı hızla yürümeye devam ettim. "Keyfin bilir. Benim için sakıncası yok."

Sophie koluma girdi. "Sen istersen ben içimi dökmeye hazırım. Her şeyi anlatabilirim sana. Merak ettiğin ne varsa..."

"Daha kaç kere söylemem gerekiyor? Hiç ilgilenmiyorum. Şu anda tek istediğim biraz gevşemek. Önümüzdeki günlerde yoğun bir baskı altında olacağım."

Sophie kolumu tutmaya devam etti; bir süre sessizce yürüdük. Sonra alçak sesle, "Ne kadar iyisin" dedi. "Çok anlayışlısın."

Buna cevap vermedim. Bir süre sonra kaldırımdan indik ve ıssız sokağın ortasından yürümeye devam ettik.

"Ben doğru düzgün bir ev bulayım, her şey düzelecek" dedi Sophie bir süre sonra. "Mutlaka düzelecek. Yarın sabah göreceğim evle ilgili çok umutluyum. Hayalimizdeki ev gibi görünüyor."

"Evet, umarım öyledir."

"Biraz daha heyecan gösterebilirdin. Bu bizim için bir dönüm noktası olabilir."

Omuz silkip yürümeye devam ettim. Sinemaya daha biraz yolumuz vardı, ama karanlık sokaktaki tek ışıklı yer olduğu için bir süredir gözlerimiz oraya sabitlenmişti. İyice yaklaştığımızda Sophie içini çekerek durdu.

"Ben girmesem daha iyi olur belki" dedi, kolumdan çıkarak. "Yarın eve acele etmeden bakmak istiyorum. Erken kalkmam lazım. Dönsem daha iyi olacak."

Nedense bu sözler beni şaşırttı; bir süre ne cevap vereceğimi bilemeden durdum. Sinemaya, sonra tekrar Sophie'ye baktım.

"Sen dememiş miydin..." diye başladım söze, ama sonra durup daha sakin bir tonda devam ettim: "Bak, çok güzel bir film. Hoşuna gideceğinden eminim."

"Hangi film olduğunu bile bilmiyorsun ki."

Sophie'nin oyun oynamakta olduğu fikri geçti kafamdan. Buna rağmen garip bir paniğe kapılmaktaydım, elimde olmadan yakaran bir tonda konuştum.

"Ne demek istediğimi biliyorsun. Resepsiyon memuru tavsiye etti filmi. Son derece güvenilir biridir. Ayrıca otelin itibarını koruması gerekir. Tavsiyede bulunurken kalkıp da..." Sophie uzaklaşırken panik duygusu iyice arttı. "Baksana," dedim bağırarak –kim duyarsa duysun umurumda değildi artık– "filmin güzel olduğunu garanti ediyorum. Hem ne zamandır birlikte film seyretmedik. Öyle değil mi? En son sinemaya ne zaman gittik birlikte?"

Sophie düşünürmüş gibi göründü, sonunda gülümseyerek tekrar yanıma döndü.

"Peki," dedi, şefkatle koluma girerek, "tamam. Geç oldu, ama seninle geliyorum. Dediğin gibi o kadar uzun zamandır birlikte sinemaya gitmedik ki. Hadi güzelce eğlenelim."

Epeyce rahatladım; sinemaya girerken az kalsın sımsıkı sarılacaktım ona. Sophie bir şeyler hissetmiş olacak ki, başını omzuma yasladı.

"Ne kadar iyisin," dedi usulca, "bana kızmadığın için."

"Kızacak ne var ki?" diye homurdandım, fuayeye göz gezdirerek.

Biraz önümüzde son seyirciler de sıra halinde içeri girmekteydi. Bilet alacağım yeri bulmak için etrafa baktım, ama gişe kapalıydı; otelle sinema arasında özel bir anlaşma olabileceği geldi aklıma. Sophie'yle sıranın sonuna girdik; eşikte duran yeşil takım elbiseli bir adam gülümseyerek herkesle birlikte bizi de içeriye buyur etti.

Salon tıklım tıklım doluydu. Işıklar henüz sönmemişti; çok sayıda insan etrafta dolaşarak yerlerini arıyordu. Ben oturacak bir yer ararken Sophie heyecanla kolumu sıktı.

"Hadi gel bir şeyler alalım" dedi. "Dondurma ya da patlamış mısır filan."

Salonun ön kısmını işaret ediyordu; elinde şekerleme dolu bir tepsi tutan üniformalı bir kadının önünde kısa bir kuyruk oluşmuştu.

"Elbette" dedim. "Acele edelim ama, yoksa oturacak yer bulamayacağız. İçerisi çok kalabalık."

Öne doğru ilerleyip kuyruğa girdik. Bir süre sonra, sırada beklerken, yine içimden bir öfke yükselmeye başladı; sonunda Sophie'ye sırtımı dönmek zorunda kaldım. Sonra arkamdan sesini duydum:

"Dürüst olmam gerekir. Ben aslında bu akşam otele sizi aramaya gelmemiştim. İkinizin oraya gideceğinizi bile bilmiyordum."

"Öyle mi?" İleri doğru eğilip şekerlemelere baktım.

"Olanlardan sonra," diye devam etti Sophie, "yani salaklık ettiğimi anladıktan sonra, ne yapacağımı bilemedim. Sonra birden hatırladım. Babamın kışlık paltosunu hatırladım. Paltosunu ona hâlâ vermemiş olduğum geldi aklıma."

Bir hışırtı duydum. Arkama döndüğümde Sophie'nin bir kolunda kahverengi kâğıda sarılmış iri, şekilsiz bir paket tuttuğunu ilk kez fark ettim. Sophie paketi havaya kaldırdı, ama besbelli epeyce ağır olduğundan az sonra yine aşağı indirdi.

"Saçmalıktı" dedi. "Aslında telaşlanmam için hiçbir sebep yoktu. Ama birdenbire havada bir kış kokusu aldım sanki. O zaman da paltoyu hatırladım, bir an önce babama ulaştırmak istedim. Bunun üzerine paketleyip evden çıktım. Ama otele geldiğimde hava ılıktı. Yok yere telaş ettiğimi anladım; içeri girip

paltoyu ona bu gece vereyim mi, vermeyeyim mi, bilemedim. İşte bu yüzden orada duruyordum; vakit gittikçe ilerledi, sonunda babamın yatmış olacağını düşündüm. Resepsiyona bırakmayı düşündüm, ama sonra bizzat vermek istedim. Bir yandan da, hava o kadar yumuşak ki, birkaç hafta sonra versem de olur, diye düşünüyordum. İşte o sırada araba otelin önüne geldi, içinden Boris'le sen çıktınız. İşin aslı bu."

"Anlıyorum."

"Yoksa seninle yüzleşmeye cesaret edebilir miydim bilmiyorum. Ama çok yakınında, sokağın karşısındaydım, ben de derin bir nefes alıp telefon ettim."

"İyi ki etmişsin." Etrafı işaret ettim. "Birlikte sinemaya gelmeyeli çok uzun zaman olmuştu."

Sophie cevap vermedi; ona baktığımda, şefkatle kolundaki pakete bakıyordu. Öteki eliyle paketi okşadı.

"Havalar daha bir süre bozmaz" diye mırıldandı, hem bana, hem paltoya hitaben. "Yani telaşa mahal yok. Birkaç hafta sonra da verebiliriz."

Bu arada kuyruğun başına gelmiştik; Sophie önüme geçip üniformalı kadının tuttuğu tepsiyi hevesle inceledi.

"Sen ne yiyeceksin?" diye sordu. "Ben dondurma istiyorum. Yok yok, frigo. Şunlardan."

Sophie'nin omzunun üstünden bakıp tepside dondurma ve çikolataların olduğunu gördüm. Ama nedense bunların hepsi gelişigüzel tepsinin kenarlarına doğru itilmiş, tam ortaya iri, eski püskü bir kitap konmuştu. Kitabı incelemek üzere öne doğru eğildim.

"O çok yararlı bir el kitabıdır beyefendi" diye atıldı üniformalı kadın. "Hararetle tavsiye ederim. Burada satmamam gerekirdi herhalde. Ama çok sık olmamak kaydıyla müdür bey ara sıra kişisel eşyalarımızı satmamıza ses çıkarmıyor."

Kitabın kapağında iş tulumu giymiş, gülümseyen bir adamın fotoğrafı vardı; elinde bir boya fırçasıyla bir merdivene tırmanıyordu, kolunun altında da bir rulo duvar kâğıdı vardı. Kitabı elime aldığımda cildin dağılmak üzere olduğunu fark ettim.

"Aslında büyük oğlumundu" diye devam etti üniformalı kadın. "Ama artık büyüdü, İsveç'e gitti. Geçen hafta nihayet eş-

yalarını elden geçirebildim. Hatırası olan eşyaları ayırıp gerisini attım. Ama ne tutabildiğim, ne de atabildiğim birkaç parça vardı. Bu eski el kitabının hatırası var sayılmaz, ama o kadar yararlı bir kitap ki; evde yapılacak dekorasyon, karo döşeme gibi çeşitli işleri anlatıyor, her şeyi çok açık çizimlerle, adım adım öğretiyor. Hatırlıyorum da, oğlum büyüme çağında çok yararlanmıştı bu kitaptan. Evet, biraz yıpranmış, ama gerçekten çok faydalı bir kitap. Fazla bir şey de istemiyorum buna efendim."

"Boris'in hoşuna gider belki" dedim Sophie'ye, kitabın sayfalarını karıştırırken.

"Büyüme çağında bir oğlunuz varsa mükemmel olur efendim. Kendi tecrübemize dayanarak garanti edebilirim. Oğlumuz o yaşlarda neler neler öğrendi bu kitaptan. Boya, karo döşeme, her şeyi öğretiyor."

Işıklar kararmaya başlamıştı, daha oturacak yer bulmadığımızı hatırladım.

"Pekâlâ, teşekkürler" dedim.

Parasını verirken kadın hararetle teşekkür etti, kitabı ve dondurmalarımızı aldık.

"Boris'i düşünmen ne kadar güzel" dedi Sophie sıraların arasında ilerlerken. Sonra yine paketi hışırdatarak kaldırdı ve kollarının arasında sıktı.

"Babamın geçen sene bütün kışı paltosuz geçirdiğini düşününce bir tuhaf oluyorum" dedi. "Eski paltosunu giymeyi gururuna yediremedi. Geçen yıl kış yumuşak geçti, idare etti. Ama bir kışı daha öyle geçiremez."

"Elbette, geçirmemeli."

"Bu konuda duygusallık etmiyorum. Babamın artık yaşlandığını biliyorum. Enine boyuna düşündüm bu meseleyi. Emekliliğini mesela. Giderek yaşlanıyor, artık kaçışı yok." Sonra daha yumuşak bir sesle ekledi: "İki hafta sonra veririm paltoyu. Daha iyi olur."

Işıklar karardıkça seyirciler konuşmalarını kesmişlerdi. Salonun öncekinden de kalabalık olduğunu fark ettim; yer bulup bulamayacağımızı düşündüm. Ama karanlığa gömüldüğümüz anda sıraların arasında elinde feneriyle bir teşrifatçı belirdi ve önlere doğru iki koltuk gösterdi bize. Sophie'yle birlikte özür-

ler mırıldanarak yerimize ilerledik ve tam reklamlar başlarken oturduk.

Reklamların çoğu yerel firmalara aitti ve bitmek bilmiyordu. Film nihayet başladığında aradan en az yarım saat geçmişti; filmin bilimkurgu klasiği *2001 Uzay Macerası* olduğunu görüp sevindim – hiç bıkmadan tekrar tekrar seyrettiğim, en sevdiğim filmlerden biriydi. Perdede tarih öncesine ait o etkileyici açılış sekansları belirdiği anda gevşediğimi hissettim; az sonra huzur içinde filme konsantre olmuştum. Filmin ortalarına yaklaşırken –Clint Eastwood'la Yul Brynner Jüpiter'e gitmek üzere uzay gemisine binmişlerdi– Sophie'nin sesini işittim:

"Ama hava değişebilir. Birdenbire değişebilir."

Filmden söz ettiğini varsayarak mırıltıyla onayladım. Ama o birkaç dakika sonra devam etti:

"Geçen yıl sonbahar aynı bu seneki gibi güneşliydi. Uzun sürdü. Kasım ayı geldiğinde insanlar hâlâ açık havada oturup kahvelerini içiyorlardı. Sonra birdenbire, resmen bir günde soğudu. Bu yıl da aynı şey olabilir. Hiç belli olmaz, değil mi?"

"Evet, haklısın." Yine paltoyu düşündüğünü bu sefer anlamıştım elbette.

"Ama o kadar da acil değil" diye mırıldandı.

Ona tekrar göz attığımda filmi seyrediyormuş gibi görünüyordu. Ben de perdeye döndüm, ama birkaç saniye sonra, karanlık salonda bölük pörçük eski anılar canlanmaya başladı zihnimde; dikkatim yine dağıldı.

Rahatsız, belki ayrıca kirli bir koltukta oturduğum bir günü oldukça net biçimde hatırlıyordum. Sabah vaktiydi herhalde, bulutlu bir hava; elimde bir gazete vardı. Boris az ötede yüzüstü halının üstüne uzanmış, resim defterine mum boyayla bir şeyler çiziyordu. Çocuğun yaşından –ufacıktı– altı ya da yedi yıl öncesine ait bir anı olduğunu tahmin ediyordum, ama hangi odada, hangi evde olduğumuzu hatırlamıyordum. Yan odaya açılan kapı aralıktı; içeriden gevezelik eden kadınların sesleri geliyordu.

Bir süre boyunca rahatsız koltukta gazete okumayı sürdürmüştüm; sonra Boris'le ilgili bir şey –tavrında ya da duruşunda ufak bir değişiklik– dikkatimi çekmiş, ona bakmıştım. Durumu

bir anda kavramıştım. Boris defterine gayet başarılı bir "Süpermen" çizmeyi becermişti. Haftalardır bunu yapmaya çalışıyordu, ama o güne kadar bizim bütün teşviklerimize rağmen belli belirsiz bir benzerlik bile yakalayamamıştı. Oysa şimdi, belki çocuklukta sık sık yaşanan o tesadüfle karışık gerçek hamleyi yapmış, ansızın başarmıştı. Resim bitmiş sayılmazdı henüz–ağız ve gözler tamamlanmamıştı– buna rağmen bunun Boris için ne büyük bir zafer olduğunu bir bakışta anlamıştım. Tam ona bu konuda bir şey söyleyecekken, mum boyası sayfanın üzerinde havada, son derece gergin bir şekilde öne doğru eğilmiş olduğunu görüp vazgeçtim. Resme mahvetmek pahasına devam edip etmemeye karar veremediğini anlamıştım. Düştüğü ikilemi keskin biçimde hissedebilmiştim, "Boris, dur" diye haykırmak gelmişti içimden. "Yeter. Orada dur, herkese göster yaptığını. Bana, annene, yan odada konuşan herkese göster. Tamamlanmasa ne olur? Herkes şaşırıp seninle gurur duyacak. Bütün resmi bozmadan dur." Ama hiçbir şey söylememiş, gazetenin arkasından onu seyretmeye devam etmiştim. Boris sonunda karar vermiş ve büyük bir dikkatle birkaç çizgi daha çizmişti. Sonra güveni artmış, öne eğilip boyasını biraz fütursuzca kullanmaya başlamıştı. Birkaç saniye sonra ansızın durmuş ve sessizce resmine bakmıştı. Sonra –içimde yükselen kaygıyı hatırlarken bile hissedebiliyordum– resmi kurtarma çabalarını, boyadıkça boyayışını seyretmiştim. Sonunda Boris'in yüzü asılmış, boyayı defterin üstüne atıp tek kelime etmeden odadan çıkmıştı.

Bu olay beni şaşırtıcı şekilde etkilemişti, ben duygularımı kontrol etmeye çalışırken Sophie'nin sesini yakınımda duymuştum: "Farkında bile değilsin, yalan mı?"

Sesindeki hınca şaşırarak gazeteyi indirdiğimde Sophie karşımda durmuş bana bakıyordu. "Benim olup biteni seyrederken neler hissettiğimi hiç bilemezsin. Sen aynı şeyi asla hissedemezsin. Şu haline bak, gazete okuyorsun." Sonra sesini alçaltmış, sesi iyice yoğunluk kazanmıştı. "İşte fark bu! Öz oğlun değil. Sen ne dersen de, fark ediyor. Hiçbir zaman onun gerçek babası gibi hissedemeyeceksin kendini. Şu haline bak! Benim neler hissettiğimden haberin yok."

Bu sözleri söyleyip arkasını dönerek odadan çıkmıştı.

Peşinden yan odaya gidip misafir filan dinlemeden geri getirmeyi, konuşmayı düşünmüştüm. Ama sonunda olduğum yerde onun dönmesini beklemeye karar vermiştim. Sophie de tahmin ettiğim gibi birkaç dakika sonra odaya dönmüştü, ama tavrı konuşmama engel olmuş, o da tekrar odadan çıkmıştı. Bunu izleyen yarım saat boyunca Sophie birkaç kere daha odaya girip çıkmış, ama ben, duygularımı ifade etmeye kararlı olmama rağmen suskunluğumu korumuştum. Sonunda, belli bir süre geçtikten sonra, gülünç olmadan konuyu açma fırsatını kaçırdığımı anlayıp derin bir kırgınlık ve hüsran duygusuyla gazeteme dönmüştüm.

"Affedersiniz" diye bir ses duydum arkamda, bir el omzuma dokundu. Arkama döndüğümde arka sırada bir adamın öne eğilmiş dikkatle beni incelediğini gördüm.

"Mr. Ryder, sizsiniz, değil mi? Tanrım, sizsiniz gerçekten. Çok özür dilerim, karanlıkta daha önce tanıyamadım sizi. Ben Karl Pedersen. Bu sabahki resepsiyonda sizi görmek için o kadar sabırsızlanıyordum ki. Ama elbette tahmin edilemeyecek koşullar nedeniyle gelemediniz. Sizinle böyle karşılaşmak ne büyük şans."

Beyaz saçlı, gözlüklü, temiz yüzlü bir adamdı. Hafifçe döndüm.

"Evet, Mr. Pedersen. Tanıştığımıza çok memnun oldum. Dediğiniz gibi, ne yazık ki bu sabah gelemedim. Ben de... sizlerle tanışmak için sabırsızlanıyordum."

"Mr. Ryder, şu anda belediye meclisinin birçok başka üyesi de salonda; hepimiz sabah sizi göremediğimize çok üzülmüştük." Karanlıkta etrafına bakındı. "Nerede oturduklarını görebilsem, sizi hiç değilse bir iki kişiyle tanıştırmak isterdim." Arkasına dönüp boynunu uzatarak arka sıraları taradı. "Ne yazık ki şu anda kimseyi göremiyorum..."

"Diğer üyelerle de tanışmayı çok isterdim elbette. Ama saat oldukça geç, filmi izliyorlarsa, başka zamana bıraksak daha iyi olurdu. Daha çok fırsatımız olacak mutlaka."

"Şu anda kimseyi göremiyorum" dedi adam bana dönerek. "Yazık. Bu sinemada bir yerlerde olduklarını biliyorum. Her neyse, beyefendi, belediye meclisinin bir üyesi sıfatıyla ziyareti-

nizden ne büyük bir memnuniyet ve şeref duyduğumuzu söylememe izin verir misiniz?"

"Çok naziksiniz."

"Mr. Brodsky doğrusu bu öğleden sonra konser salonunda epeyce ilerleme kaydetti. Üç dört saat süren sıkı bir prova."

"Evet, duydum. Harika."

"Acaba bugün konser salonumuzu görebildiniz mi efendim?"

"Konser salonunu mu? Ne yazık ki hayır, henüz bir fırsat bulamadım..."

"Elbette. Uzun yoldan geldiniz. Neyse, daha çok vakit var. Konser salonumuzdan etkileneceğinizden eminim Mr. Ryder. Gerçekten güzel, eski bir yapıdır; bu kentte çeşitli şeyler bozulmuş olabilir, ama kimse konser salonumuzu ihmal etmekle suçlayamaz bizi. Çok güzel, eski bir yapı, üstelik de harika bir dekor içerisinde yer alıyor. Yani Liebmann Parkı'nda. Görünce bana hak vereceksiniz Mr. Ryder. Ağaçların arasında hoş bir yürüyüşün ardından açıklığa varacaksınız – ve birden karşınızda: Konser salonu! Göreceksiniz efendim. İdeal bir toplanma mekânı, sokakların telaşından uzakta. Çocukluğumu hatırlıyorum da, o zamanlar kent orkestrası vardı, her ayın ilk pazarında herkes o açıklıkta konseri izlemek üzere toplanırdı. Ailelerin tek tek gelişini hatırlarım; herkes şık giyinmiş olur, ağaçların arasından birbirlerini selamlayarak gelip büyük bir kalabalık oluştururlardı. Biz çocuklarsa sağa sola koşuşurduk. Sonbaharda bir oyun oynardık, özel bir oyun. Hemen etrafa dağılıp bulabildiğimiz bütün dökülmüş yaprakları toplar, bahçıvan kulübesinin yanına yığardık. Kulübenin yan tarafında, aşağı yukarı şu yükseklikteki bir kalasın üzerinde bir leke vardı. Büyükler içeri girmeye başlamadan önce yaprak yığınını lekeye kadar yükseltmemiz şarttı. Beceremezsek, bütün kent paramparça olurdu, onun gibi bir şeydi işte. Hepimiz kucağımızda ıslak yapraklarla koşuşup dururduk! İnsan benim yaşımda nostaljik oluyor Mr. Ryder, ama bu kentin halkı o zamanlar çok mutlu bir topluluktu, buna hiç şüphe yok. Kalabalık, mutlu aileler yaşardı bu kentte. Gerçek, vefalı dostluklar vardı. İnsanlar birbirine sıcak davranır, sevgiyle yaklaşırdı. Muhteşem bir toplumduk bir zamanlar. Yıllar bo-

yunca hep öyleydi. Yakında yetmiş altı yaşımı tamamlayacağım, bizzat teminat verebilirim."

Pedersen bir an sustu. Kolu benim koltuğumun arkasına dayalı, öne eğilmiş duruyordu, ona baktığımda gözlerinin perdede değil, çok uzaklarda olduğunu gördüm. Bu arada filmde bilgisayarın, uzay gemisindeki hayat için her bakımdan elzem olan HAL'in niyetinden astronotların ilk şüphelendiği yere yaklaşıyorduk. Clint Eastwood klostrofobik koridorlarda elinde uzun namlulu bir silah, kararlı bir ifadeyle sessizce ilerliyordu. Tam filme kendimi kaptırırken Pedersen tekrar konuşmaya başladı.

"Dürüst olmam gerekir: Elimde değil, *ona* acıyorum biraz. Mr. Christoff'u kastediyorum. Evet, garip karşılayacaksınız belki ama, acıyorum ona. Bunu arkadaşlardan birkaçına söylediğimde benim fazlasıyla müsamahakâr olduğumu, o şarlatana acımanın mümkün olmadığını düşündüler. Ama ben çoğu kişiden daha iyi hatırlıyorum. Mr. Christoff bu kente ilk geldiğinde olanları hatırlıyorum. Elbette ona ben de diğer arkadaşlar kadar kızıyorum. Ama başlangıçta, en başta Mr. Christoff'un kendini öne sürmediğini gayet iyi biliyorum. Kesinlikle öyle; onu öne süren... doğrusu *bizdik*. Yani benim gibi kişiler; inkâr edecek değilim, nüfuzlu konumlardaydık. Onu teşvik ettik. Yücelttik, pohpohladık, bizi aydınlatması için, inisiyatifi ele alması için ona güvendiğimizi belli ettik. Olanlardan bir ölçüde biz de sorumluyuz. Daha genç arkadaşlar o ilk yılları bilmez belki. Onlar Mr. Christoff'u her şeyin etrafında döndüğü dominant kişi olarak tanırlar. Kendisinin böyle bir konuma getirilmeyi talep etmediğini unutuyorlar. Evet, Mr. Christoff'un bu kente gelişini gayet iyi hatırlıyorum. O sıralar oldukça gençti, kendi halinde, gayet sade, hatta mütevazı bir insandı. Kimse onu teşvik etmese, eminim ön plana çıkmaz, ara sıra özel toplantılarda bir resital vermekle yetinirdi. Ama zamanlama çok önemliydi Mr. Ryder. Kötü zamanlama oldu. Tam Mr. Christoff kentimize geldiği sıralar biz, deyim yerindeyse, boşluğa düşmüştük. Uzun yıllar boyunca kentin kültür hayatını yönetmiş olan ressam Mr. Bernd ve değerli besteci Mr. Vollmöller birkaç ay arayla ölmüşlerdi ve hepimizin üzerine garip bir duygu... bir *huzursuzluk* çökmüştü. Bu çok değerli iki sanatçının vefa-

tı hepimizi çok üzmüştü, ama sanıyorum yine hepimiz aynı zamanda bir değişim fırsatı da doğmuş olduğunu hissediyorduk. Bir yenilik, taze kan fırsatı. Yıllardır her şeyin merkezinde bu iki sanatçının bulunmasından memnun olmamıza rağmen, kaçınılmaz olarak birtakım tatminsizlikler de üst üste binmişti. Bu durumda, Mrs. Roth'un pansiyonunda kalan yabancının profesyonel bir viyolonselci olduğu, Gothenburg Senfoni Orkestrası'yla, birçok kez Kazimierz Studzinski yönetiminde konserler verdiği duyulunca, tahmin edeceğiniz gibi hepimiz epeyce heyecanlandık. Mr. Christoff'un ağırlanmasında kendi katkılarımı da hatırlıyorum. Olayların nasıl geliştiğini, onun başlangıçta ne kadar iddiasız olduğunu hatırlıyorum. Hatta şimdi geriye bakınca güvensizlik olarak da adlandırabilirim. Muhtemelen buraya gelmeden önce birkaç terslik yaşamıştı. Ama biz onu el üstünde tuttuk, her konuda ısrarla fikrini aldık; evet, her şey böyle başladı. İlk resitalinden önce onu bizzat ikna etmeye çalıştığımı hatırlıyorum. Gerçekten gönülsüzdü. Aslında o ilk resital, başlangıçtaki planlarımıza göre, kontesin evinde küçük bir topluluğa verilecek bir resital olacaktı. Resitalden iki gün önce ne kadar çok insanın resitali izlemeye kararlı olduğu anlaşılınca kontes mecburen Holtmann Galerisi'nde düzenledi. Sonra da Mr. Christoff'un bütün resitalleri –yılda en az iki resital istiyorduk kendisinden– konser salonunda yapıldı ve her yıl başlıca konumuz oldu. Ama başlangıçta gönülsüzdü. Sadece o ilk resitalden önce değil. Birkaç yıl boyunca her defasında onu baştan ikna etmemiz gerekti. Sonra doğal olarak gördüğü sükse, alkışlar, övgüler etkisini gösterdi ve çok geçmeden Mr. Christoff kendini ve fikirlerini ön plana çıkarmaya başladı. O sıralar, 'Burada yıldızım parladı' derdi sık sık. 'Buraya geldiğimden beri yıldızım parladı.' Bunları şunun için anlatıyorum efendim: Onu bu noktaya zorla biz getirdik. Şu anda gerçekten acıyorum ona – gerçi herhalde bu kentte ona acıyan tek kişi de benim. Fark etmiş olacağınız gibi herkes ona karşı çok öfkeli. Olaya oldukça gerçekçi bakıyorum Mr. Ryder. Acımasız olmak zorundayız. Kentimiz krizin eşiğinde. İnsanlar perişan. İşi bir ucundan düzeltmeye başlamamız şart; en iyisi de özünden başlamak. Acımasız olmak zorundayız; her

ne kadar ona acısam da, başka çaresi olmadığını biliyorum. O ve temsil ettiği her şey artık tarihimizin karanlık bir sayfasına gömülmek zorunda."

Hafifçe kendisine dönük oturduğum, hâlâ onu dinlediğimi belli ettiğim halde, dikkatim tekrar filme yönelmeye başlamıştı. Clint Eastwood bir mikrofon aracılığıyla dünyadaki karısıyla konuşuyor, yanaklarından aşağı gözyaşları süzülüyordu. Yul Brynner'ın içeri girip ellerini çırparak Eastwood'un silah çekme hızını sınadığı ünlü sahneye yaklaştığımızı anladım.

"Affedersiniz," dedim, "Mr. Christoff bu kente geleli ne kadar oldu?"

Bu soruyu fazla düşünmeden sormuştum, aklım filmdeydi. O kadar ki, iki üç dakika boyunca filmi seyretmekten arkamda Pedersen'in derin bir utanç duygusuyla boynunu bükmüş olduğunu fark edemedim. Nihayet ona baktığımda başını kaldırıp konuştu:

"Çok haklısınız Mr. Ryder. Bizi tekdir etmekte haklısınız. On yedi yıl, yedi ay oldu. Çok uzun bir süre. Herkes bizim yaptığımız hatayı yapabilirdi, ama bunca zaman hatayı düzeltmemek? Sizin gibi dışarıdan bakan birine nasıl göründüğümüzü tahmin edebiliyorum efendim; inanın büyük utanç duyuyorum. Hiçbir özrümüz yok. Hatamızı kabul etmemiz fazlasıyla uzun sürdü. *Anlamamız* o kadar uzun sürmedi. Ama kendi kendimize bile itiraf etmek zordu ve çok uzun zaman aldı. Çünkü Mr. Christoff'a çok yatırım yapmıştık. Meclis üyelerinin hemen hemen hepsi çeşitli zamanlarda onu evine davet etmişti. Yıllık belediye balolarında daima Mr. von Winterstein'ın yanına oturtulmuştu. Fotoğrafı kent ajandasının kapağını süslemişti. Roggenkamp Sergisi programının önsözünü o yazmıştı. Başka meseleler de vardı. Olaylar dallanıp budaklanmıştı. Örneğin talihsiz Mr. Liebrich vakası vardı. Ah, affedersiniz, Mr. Kollmann'ı görür gibi oldum şurada" –tekrar başını çevirip boynunu uzatarak salonun arka tarafına baktı– "evet, Mr. Kollmann, yanındaki de yanılmıyorsam Mr. Schaefer – bu karanlıkta görmek o kadar zor ki. Bu beyefendilerin ikisi de sabahki karşılama törenine gelmişlerdi, eminim sizinle tanışmaktan büyük mutluluk duyacaklardır. Ayrıca konuşmakta olduğumuz meseleyle ilgili ikisinin de söyleye-

cek çok sözü olduğundan kuşku duymuyorum. Yanlarına gidip tanışmayı ister miydiniz acaba?"

"Şeref duyarım. Ama siz bir şey anlatıyordunuz..."

"Tabii, evet. Talihsiz Mr. Liebrich vakası. Önce şunu açıklamam gerekir ki, Mr. Christoff'un gelişinden önce Mr. Liebrich uzun yıllar boyunca en saygın keman hocalarımızdan biri olmuştu. En kalburüstü ailelerin çocuklarına ders verirdi. Büyük takdir görürdü. Mr. Christoff ilk resitalinden kısa bir süre sonra, Mr. Liebrich konusundaki fikri sorulduğunda, Mr. Liebrich'den hiç mi hiç hoşlanmadığını açığa vurdu. Ne keman çalışını beğeniyordu, ne de öğretim yöntemini. Mr. Liebrich birkaç yıl önce her şeyini kaybetmiş olarak öldü. Öğrencilerini, dostlarını, toplumdaki yerini kaybetmişti. Bu sadece akla gelen vakalardan biri. Mr. Christoff konusunda bunca zamandır yanıldığımızı kabullenmenin ne müthiş bir itiraf olduğunu tahmin edebiliyor musunuz efendim? Evet, kabul ediyorum, yeterince güçlü davranamadık. Öte yandan, durumun şu andaki kriz düzeyine varacağını da aklımızdan geçirmiyorduk. İnsanlar genelde mutlu görünüyordu hâlâ. Yıllar böylece birbirini izledi; aramızda kuşkulananlar olduysa da şüphelerini kendilerine sakladılar. Ama ihmalkârlığımızı savunmaya kalkışacak değilim elbette. Ben de o dönemde belediye meclisi üyesi sıfatıyla herkes kadar kabahatli olduğumu biliyorum. Sonunda, bunu itiraf etmek çok ağırıma gitse de söylüyorum, sonunda sorumluluklarımızla yüzleşmeye bizi zorlayan, bu kentin sıradan insanları, yani halk oldu. Hayatlarındaki sefalet iyice belirginleşmeye başlamış olan sıradan insanlar bizden kesinlikle bir adım öndeydiler. Bu gerçeği ilk gördüğüm anı net olarak hatırlıyorum. Üç yıl önceydi, Mr. Christoff'un son resitalinden çıkmış, eve yürüyordum – hiç unutmam, Kazan'ın *Viyolonsel ve Üç Flüt İçin Gülünçlükler*'ini çalmıştı. Karanlığa gömülmüş Liebmann Parkı'nın içinde hızlı hızlı yürüyordum; hava oldukça soğuktu, önümde eczacı Mr. Kohler'in yürüdüğünü gördüm. Onun da konserden çıktığını biliyordum, adımlarımı hızlandırıp ona yetiştim, konuşmaya başladık. Başlangıçta düşüncelerimi kendime saklamaya özen gösterdim, ama sonra Mr. Christoff'un resitalini beğenip beğenmediğini sordum. Mr. Kohler beğendiğini söyledi. Ama ses

tonunda bir tuhaflık sezmiş olmalıyım ki, birkaç dakika sonra tekrar konseri beğenip beğenmediğini sordum. Mr. Kohler bu sefer beğendiğini, ama biraz işlevsel bulduğunu söyledi. Evet, 'işlevsel' kelimesini kullandı. Tahmin edebileceğiniz gibi, buna cevap vermeden önce iyice düşündüm. Sonunda tedbiri elden bırakmaya karar verdim ve dedim ki: 'Mr. Kohler, size katılıyorum. Kuru denebilecek bir performanstı.' Mr. Kohler onun aklından 'soğuk' sıfatının geçtiğini belirtti. Bu arada parkın kapısına gelmiştik. Birbirimize iyi geceler dileyip ayrıldık. Ama o gece neredeyse hiç uyumadığımı hatırlıyorum Mr. Ryder. Sıradan insanlar, Mr. Kohler gibi namuslu vatandaşlar artık bu tür görüşler belirtiyorlardı. Kandırmacanın daha fazla süremeyeceği açıktı. Hepimizin –nüfuzlu konumda bulunan herkesin– hataya düştüğümüzü itiraf etme zamanı gelmişti, sonuçları ne kadar ağır olursa olsun. Ah, affedersiniz, ama Mr. Kollmann'ın yanında oturan zatın Mr. Schaefer olduğu kesin. Olanlar konusunda her iki beyefendinin son derece ilginç görüşleri olduğunu biliyorum. Onlar benden bir kuşak daha genç olduklarından, olayları farklı bir bakış açısıyla değerlendiriyorlar. Ayrıca bu sabah sizinle tanışmaya ne kadar heveslendiklerini de biliyorum. Gidelim lütfen yanlarına."

Pedersen ayağa kalktı, sırada oturanlara özürler mırıldanarak iki büklüm ilerleyişini seyrettim. Araya çıktığında doğruldu ve bana işaret etti. Bitkinliğime rağmen onu izlemekten başka çıkar yol göremedim ve ben de doğrulup araya çıkmak üzere ilerlemeye koyuldum. Bu sırada salona neredeyse bir kutlama havasının hâkim olduğunu fark ettim. Herkes filmi seyrederken konuşup gülüşüyor, benim kendilerini iterek ilerlememe hiç aldırmıyorlardı. Aksine, insanlar hevesle bacaklarını kenara çekiyor ya da ayağa fırlıyordu. Hatta birkaç kişi koltuklarında kaykılıp ayaklarını havaya kaldırarak neşe içinde çığlıklar attı.

Araya çıktığımda Pedersen önde, ben arkada, halı kaplı, eğimli koridorda ilerledik. En arka sıralardan birinin önünde durduk, Pedersen bir kol işaretiyle, "Siz önden buyrun Mr. Ryder" dedi.

9

Kendimi bir kez daha insanların önünden sıkışarak geçmeye çalışır halde buldum; bu sefer Pedersen beni izliyor, ikimiz adına fısıltıyla özür diliyordu. Az sonra birbirine sokulmuş oturan bir grup erkeğe rastladık. İskambil partisi çevirdiklerini anlamam birkaç saniye sürdü, oynayanların bazıları arka sıradan öne eğilmişti, bazıları da ön sıradan arkaya. Biz yaklaştığımızda başlarını kaldırıp baktılar, Pedersen beni tanıtınca hepsi yerlerinde doğrulup hafifçe kalktılar. Ancak ben ortalarına rahatça yerleştikten sonra oturdular, karanlığın içinden uzanan elleri sıkmaya koyuldum.

En yakınımda oturan takım elbiseli adam yakasını çözmüş, kravatını gevşetmişti. Nefesi viski kokuyordu, bakışlarını bana odaklamakta güçlük çektiğini fark ettim. Onun omzunun üstünden başını uzatan arkadaşı, zayıf, yüzü aşırı çilli bir adamdı, onun da kravatı gevşetilmiş olmakla birlikte daha ayık görünüyordu. Diğerlerini incelemeye vakit bulamadan sarhoş adam elimi ikinci kez sıkarak, "Umarım film hoşunuza gidiyordur efendim" dedi.

"Evet, gerçekten de gidiyor. Zaten en sevdiğim filmlerden biridir."

"Ya? Öyleyse bu gece bu filmi göstermeleri büyük şans. Evet, ben de severim bu filmi. Klasiktir. Mr. Ryder, bu eli oynamak ister misiniz?" Kâğıtları havaya kaldırıp yüzüme yaklaştırdı.

"Hayır, teşekkür ederim. Lütfen benim yüzümden oyuna ara vermeyin."

Pedersen arkamdan konuştu: "Ben de az önce Mr. Ryder'a kentimizde hayatın hep şimdiki gibi olmadığını anlatıyordum. Benden genç olan sizler bile eminim onaylayacaksınızdır..."

"Ya, evet, eski günler" dedi sarhoş adam hulyalı hulyalı. "Ah, ah, eski günler güzeldi."

Arkasındaki çilli adam, "Theo galiba Rosa Klenner'i hatırladı" deyince herkes gülüştü.

"Saçmalama" diyerek itiraz etti sarhoş. "Seçkin konuğumuzun önünde beni mahcup etme."

"Evet, evet" diye devam etti arkadaşı. "Bizim Theo o zamanlar Rosa Klenner'e sırılsıklam âşıktı. Yani Mrs. Christoff'a."

"Ona hiçbir zaman âşık olmadım. Zaten ben o sırada evliydim."

"Daha da acıklı ya Theo, daha da acıklı."

"Tamamen saçmalıyorsun."

"Ben de hatırlıyorum Theo," dedi arka sıradan yeni bir ses, "saatler boyunca Rosa Klenner'i anlatıp kafamızı ütülerdin."

"O zamanlar gerçek kişiliğini tanımıyordum."

"Aksine, seni cezbeden şey gerçek kişiliğiydi zaten" diye devam etti aynı ses. "Sen oldum olası sana başını çevirip bakmayacak kadınların peşinde koşmuşsundur."

"Bunda bir gerçek payı var" dedi çilli adam.

"Sıfır doğruluk payı var..."

"Bir dakika, ben açıklayayım Mr. Ryder'a." Çilli adam elini sarhoş arkadaşının omzuna koyup bana doğru eğildi. "Şu anda Mrs. Christoff olan hanım –biz hâlâ Rosa Klenner deriz– buralı bir kızdı, bizden biriydi, birlikte büyüdük. Hâlâ güzel kadındır, o zamanlar ise, doğrusu hepimiz tutkunduk ona. Hem çok güzeldi, hem de çok mesafeli. Schlegel Galerisi'nde çalışırdı, galeri bir süre önce kapandı. Orada bir masada otururdu, aslında sıradan bir asistandı sadece. Salı ve Perşembe günleri galeride olurdu..."

"Salı ve *Cuma*" diye araya girdi sarhoş adam.

"Özür dilerim. Salı ve Cuma günleri. Theo'nun hatırlaması normal tabii. Ne de olsa sürekli galeriye gider –galeri dediğim küçücük, beyaz bir odadan ibaretti– sergiyi dolaşırmış gibi yapardı."

"Saçma..."

"Bir tek sen gitmiyordun Theo, değil mi? Rakiplerin çoktu. Jürgen Haase. Erich Brull. Hatta Heinz Wodak. Hepsi müdavimdi."

"Otto Röscher de" dedi Theo nostaljik bir edayla. "O da sık sık gelirdi."

"Öyle mi? Evet, Rosa'nın hayranları çoktu."

"Hiç konuşmadım onunla" dedi Theo. "Yalnız bir kere katalog istedim kendisinden."

Çilli adam anlatmaya devam etti: "Daha ergenlik çağımızdayken bile Rosa buralı erkeklerin hepsine tepeden bakardı. Kendisine kur yapanları akla gelebilecek en gaddar şekilde reddetmekle ün salmıştı. Bu yüzden de bizim Theo gibi zavallılar, çok haklı olarak onunla tek kelime konuşmazdı. Ama ne zaman önemli biri, bir sanatçı, bir müzisyen, bir yazar, bu tür birileri kenti ziyaret etse, Rosa hiç utanmadan peşlerinden koşardı. Bütün komitelerde yer alır, dolayısıyla kente gelen bütün ünlülerle temas kurmayı başarırdı. Bütün resepsiyonlara davet edilir, davetin ilk yarım saatinde konuğu bir köşeye sıkıştırmış olurdu; gözlerinin içine bakarak konuştukça konuşurdu. Haliyle bol bol dedikoduya yol açardı –cinsel tutumuyla ilgili olarak yani– ama kimsenin elinde bir kanıt yoktu. Kurnazlığı hiç elden bırakmazdı. Ama insan kente gelen yabancıların üstüne nasıl atladığını görünce, hiç değilse bazılarıyla ilişkiye girdiğinden emin olurdu. Birçoğunu büyülediğine kuşku yok, çok çekici bir kadındı. Ama buralı adamların yüzüne bile bakmazdı."

"Hans Jongboed hep onunla bir macera yaşadığını iddia eder" diye araya girdi Theo denen adam. Bunun üzerine herkes kahkahalarla güldü, yakınımızda bazıları alayla, "Hans Jongboed!" diye haykırıyordu. Ancak Pedersen sıkıntı içinde kıpırdanmaya başlamıştı.

"Beyler," diye söze girdi, "Mr. Ryder'la az önce konuştuğumuz..."

"Onunla hiç konuşmadım. Bir tek kere sadece. O da katalog istedim."

"Aman, Theo, boş ver." Çilli adam arkadaşının sırtına vu-

runca, arkadaşı hafifçe öne devrildi. "Boş ver. Kadın şu anda ne hallerde, baksana."

Theo düşüncelere dalmış gibiydi. "Her konuda öyleydi" dedi. "Yalnız aşk konusunda değil. Sadece sanatçı çevresinden insanlara vakit ayırırdı, onların da en kalburüstü olanlarına. Aksi takdirde ondan saygı göremezdiniz. Burada sevilmezdi. Christoff'la evlenmeden çok önceleri bile sevilmezdi."

"O kadar güzel olmasaydı," dedi çilli adam bana dönerek, "istisnasız herkes nefret ederdi ondan. Ama güzelliği yüzünden bizim Theo gibi büyüsüne kapılmaya hazır birileri olurdu her zaman. Her neyse, günün birinde Christoff kentimize çıkagelldi. Profesyonel bir viyolonselci, üstelik de seçkin bir deneyim sahibi! Rosa utanmazca peşine düştü. Bizlerin ne düşündüğü umurunda değildi. Ne istediğini biliyordu ve amansızca girişti. Ürkütücü bir hayranlık uyandıracak şekilde davrandı. Christoff büyülendi ve geleli bir yıl olmadan evlendiler. Christoff, Rosa'nın onca zaman beklediği şeydi. Çabasının karşılığını almıştır umarım. On altı yıldır evliler. O kadar kötü bir evlilik sayılmaz. Ama şimdi ne olacak? Christoff'un burada işi bitti. Rosa şimdi ne yapacak?"

"Artık galeride bile iş bulamaz" dedi Theo. "Bizleri yıllar boyunca çok gücendirdi. Gururumuzla oynadı. Christoff kadar onun da işi bitik bu kentte."

"Bir iddiaya göre," dedi çilli adam, "Rosa Christoff'la birlikte kenti terk edecek ve başka bir yerde iyice yerleşinceye kadar da Christoff'u başından savmayacak. Ama Mr. Dremmler" –ön sırada birini işaret etti– "Rosa'nın burada yaşamaya devam edeceği kanısında."

Ön sıradaki adam adı söylenince arkaya döndü. Tartışmayı dinlemiş olacak ki, otoriter bir tavırla söze girdi: "Rosa Klenner'le ilgili olarak şunu unutmamak gerekir ki, son derece çekingen bir yanı da vardır. Birlikte okuduk, sınıf arkadaşımdı. O çekingenlik öteden beri vardı onda, onun lanetidir bu yanı. Bu kenti aşağılar, ama çekingenliğinden ayrılamaz. Dikkat ederseniz, bütün hırsına rağmen ayrılmaya hiç yeltenmemiştir. Bu çekingenliğini birçok insan bilmez, ama gerçektir. Bu yüzden de burada kalacağını iddia ediyorum. Kalıp tekrar burada şansını

deneyecek. Kente gelen bir başka ünlüye kanca atmayı umacak. Ne de olsa yaşına göre hâlâ güzel kadın."

Yakında bir yerde tiz, keskin bir ses yükseldi: "Belki Brodsky'yi dener."

Bunun üzerine gerçek bir kahkaha tufanı koptu.

"Pekâlâ olabilir" diye devam etti aynı ses, mahsustan gücenmiş gibi bir tonda. "Tamam, Brodsky yaşlı, ama Rosa da artık pek genç sayılmaz. Ona layık başka kim var ki?" Tekrar yükselen kahkahalar sesi teşvik etti. "Aslında Brodsky onun için ideal seçim. Ben tavsiye ederim. Başka her durumda kent halkının şu anda Christoff'a beslediği nefret Rosa'ya da yönelecektir. Ama Brodsky'nin metresi, hatta *karısı* olmayı başarırsa, işte o zaman Christoff'la bağlantısı silinir gider. Böylece şu andaki... *konumunu* koruyabilir."

Bu arada kahkahalar giderek yayılmış, üç sıra öndeki insanlar bile dönüp gülmeye başlamıştı. Yanımda Pedersen boğazını temizledi.

"Beyler rica ederim" dedi. "Beni hayal kırıklığına uğratıyorsunuz. Mr. Ryder ne düşünecek? Mr. Brodsky'yi –*Mr.* Brodsky diyelim lütfen– hâlâ eskisi gibi düşünüyorsunuz. Kendinizi rezil ediyorsunuz. Mr. Brodsky artık alay konusu değil. Mr. Schmidt'in Mrs. Christoff'a ilişkin iddiaları konusunda istediğinizi düşünebilirsiniz, ama Mr. Brodsky gülünecek bir seçenek *değil* kesinlikle..."

"Kentimize geldiğiniz için teşekkür ederiz Mr. Ryder" diye araya girdi Theo. "Ama çok geç artık. Olaylar artık öyle bir noktaya geldi ki, çok geç oldu..."

"Saçmalıyorsun Theo" dedi Pedersen. "Biz bir dönüm noktasındayız, çok önemli bir dönüm noktasındayız. Mr. Ryder bunu söylemek için geldi. Öyle değil mi efendim?"

"Evet..."

"Çok geç artık. Şansımızı kaybettik. Soğuk, yalnız bir kent olmaya niye razı olmuyoruz ki? Başka kentler razı oldu. En azından biz de çoğunlukla birlikte hareket etmiş oluruz. Mr. Ryder, bu kentin ruhu hasta değil, ölü. Artık çok geç. On yıl önce olsaydı, belki. O zaman bir şans vardı hâlâ. Ama artık yok. Mr. Pedersen" –sarhoş adam gevşek bir hareketle parmağını uzattı– "siz,

beyefendi. Siz ve Mr. Thomas. Ve Mr. Stika. Sizler, kalburüstü beyler. Hepiniz *oyaladınız* bizi..."

"Bu konuya tekrar girmeyelim Theo" diye araya girdi çilli adam. "Mr. Pedersen haklı. Henüz teslim olma vakti gelmedi. Brodsky'yi bulduk –*Mr.* Brodsky'yi bulduk– kim bilir, belki de..."

"Brodsky, Brodsky. Çok geç artık. İşimiz bitti. Soğuk, modern bir kent olalım, bitsin bu iş."

Pedersen elini koluma koydu. "Mr. Ryder, çok üzgünüm..."

"*Oyaladınız* bizi beyefendi! On yedi yıl. On yedi yıl boyunca Christoff'tan hiç hesap sorulmadı. Şimdi ne öneriyorsunuz bize? Brodsky! Çok geç artık Mr. Ryder."

"Gerçekten çok üzgünüm," dedi Pedersen bana dönerek, "bu çirkin sözleri dinlemek zorunda kaldınız."

Arkamızdan biri girdi söze: "Theo, şu anda sarhoşsun, canın sıkkın. Yarın sabah Mr. Ryder'ı arayıp bulsan, kendisinden özür dilesen iyi olur."

"Aslında," dedim, "tartışmada bütün tarafları dinlemek istiyorum..."

"Ama bu bir taraf değil ki!" diye itiraz etti Pedersen. "Emin olun Mr. Ryder, Theo'nun duyguları şu anda kentlilerin duygularını hiç mi hiç temsil etmiyor. Her yerde, sokaklarda, tramvaylarda ben müthiş bir iyimserlik duygusu müşahede ediyorum."

Bu sözler genel onaylama mırıltılarına yol açtı.

"İnanmayın Mr. Ryder" dedi Theo koluma yapışarak. "Siz buraya boşuna geldiniz. Gelin burada, sinemada hemen bir oylama yapıverelim. Buradaki insanların birkaçına soralım..."

"Mr. Ryder," diye aceleyle araya girdi Pedersen, "ben eve gidiyorum, yatacağım. Film harika, ama daha önce defalarca görmüştüm. Siz de yorgun olmalısınız efendim."

"Aslında gerçekten çok yorgunum. Mümkünse ben de sizinle gelmek isterim." Sonra diğerlerine dönüp, "Affedersiniz beyler," dedim, "ama ben artık otelime dönsem iyi olacak."

"Ama Mr. Ryder," dedi çilli adam, endişeli bir tonda, "hemen gitmeyin lütfen. Hiç değilse astronot HAL'in bağlantılarını sökünceye kadar kalın."

"Mr. Ryder," dedi, sıranın daha uzak bir koltuğunda otu-

ran biri, "benim elimi devralmak istersiniz belki. Ben bu gecelik oyuna doydum. Zaten bu ışıkta kâğıtları görmekte de güçlük çekiyorum. Gözlerim eskisi kadar iyi görmüyor."

"Çok naziksiniz, ama gerçekten gitmem gerekiyor."

Tam herkese iyi akşamlar dileyecekken Pedersen ayağa kalktı ve ilerlemeye başladı. Ben de onu izleyerek arkamdakilere el salladım.

Pedersen'in olanlardan dolayı canının sıkıldığı belliydi, sıraların arasındaki boşluğa vardığımızda başı öne eğik, sessizce yürümeye devam etti. Salondan çıkarken son kez perdeye göz attım ve Clint Eastwood'un HAL'in bağlantılarını sökmeye hazırlandığını, dev tornavidasını dikkatle gözden geçirdiğini gördüm.

Dışarıdaki gece –ölüm sessizliği, içe işleyen soğuk, giderek kalınlaşan sis– sinemanın içindeki şamatalı sıcakla o kadar büyük bir tezat oluşturuyordu ki, ikimiz de adeta nerede olduğumuzu anlamaya çalışırcasına kaldırımda durduk.

"Mr. Ryder, ne diyeceğimi bilemiyorum" dedi Pedersen. "Theo harika bir insandır, ama bazen bir yemek davetinin ardından filan..." Üzgün üzgün başını salladı.

"Önemli değil. Çalışan insanların ara sıra gevşemesi gerekiyor. Ben bu akşam çok iyi vakit geçirdim."

"Size karşı çok mahcubum..."

"Rica ederim. Unutun gitsin. Gerçekten iyi vakit geçirdim."

Yürümeye koyulduk, ayak seslerimiz boş sokakta yankılanıyordu. Pedersen bir süre boyunca düşünceli bir suskunluğa gömüldü. Sonra konuştu:

"Bana inanın efendim. Toplumumuza bu öneriyi getirmenin zorluklarını hiçbir zaman hafife almadık. Mr. Brodsky önerisinden söz ediyorum. Emin olun hiçbir aşamada tedbiri elden bırakmadık."

"Evet, eminim öyle yapmışsınızdır."

"Başlangıçta bu fikrimizden kimlere bahsedeceğimizi bile dikkatle saptadık. İlk aşamada sadece fikre sıcak bakması en muhtemel kişilere söylenmesi çok önemliydi. Daha sonra, bu kişiler aracılığıyla zaman içinde daha geniş bir kitleye sızdırdık.

Böylece fikrin en olumlu bakış açısıyla sunulmasını sağladık. Aynı zamanda başka önlemler de aldık. Örneğin Mr. Brodsky'nin onuruna bir dizi yemek daveti verdik ve toplumun ileri gelenleri arasından özenle seçtiğimiz kişileri davet ettik. Başlangıçta bu yemek davetleri küçük ve neredeyse gizliydi, ama giderek ağımızı genişlettik, davamızı destekleyenler çoğaldı. Bütün önemli olaylarda Mr. Brodsky'nin kent ileri gelenlerinin arasına oturtulmasını sağladık. Mesela Pekin Balesi geldiğinde Mr. ve Mrs. Weiss'la aynı locaya yerleştirdik. Ayrıca elbette kişisel ilişkilerde hepimiz kendisine son derece saygılı davrandık. İki yıldır çabalıyoruz ve genelde durumdan çok memnunuz. Mr. Brodsky'nin genel imajı kesinlikle değişiyor. O kadar ki, bu kritik adımı atmanın zamanı geldiğine hükmettik. İşte bu yüzden az önceki konuşmalar çok moral bozucuydu. Sinemadaki beyefendiler herkese örnek olması gereken kişiler. Eğer *onlar* her gevşediklerinde bu tür bir tutuma dönerlerse, genelde kent halkı..." Pedersen sözünü yarım bırakıp tekrar başını salladı. "İhanete uğramış gibi hissediyorum kendimi. Hem kendi adıma, hem de sizin adınıza Mr. Ryder."

Pedersen yine sustu. Bir süre sessiz kaldıktan sonra içimi çekerek konuştum:

"Kamuoyunu değiştirmek her zaman zor iştir."

Pedersen birkaç adım boyunca sessiz kaldı, sonra, "Başlangıç noktamızı düşünmeniz gerekir" dedi. "O açıdan baktığınızda, başlangıç noktamızı dikkate aldığınızda sanıyorum gerçekten hatırı sayılır bir ilerleme kaydettiğimizi anlayacaksınız. Şunu da bilmeniz gerekir ki, Mr. Brodsky uzun yıllardır kentimizde yaşıyor ve bütün bu süre boyunca kimse onun değil çaldığını, müzikten söz ettiğini bile duymadı. Evet, bir zamanlar vatanında orkestra şefi olduğunu hepimiz duymuştuk. Ama biz onun bu yönünü hiç görmediğimiz için ona farklı bakıyorduk. Doğruyu söylemek gerekirse, çok yakın zamana kadar Mr. Brodsky'yi sadece çok sarhoş olup sokaklarda bağıra çağıra, sendeleyerek dolaşırken gördük. Onun dışında, köpeğiyle birlikte kuzey karayolunun kenarında yaşayan bir münzeviydi. Tam da öyle sayılmaz, düzenli olarak kütüphanede de görürdük onu. Haftanın iki üç günü sabahları kütüphaneye gelir, pencerenin önünde

mutat yerine oturur ve köpeğini masanın ayağına bağlardı. Kütüphaneye köpek sokmak kurallara aykırı, ama kütüphaneciler uzun zaman önce Mr. Brodsky'yle kavga etmektense köpeğine göz yummaya razı olmuşlardı. Dolayısıyla, ara sıra kütüphanede görürdük onu, ayaklarının dibinde köpeği, bir deste kitabın sayfalarını karıştırırken – koca koca tarih kitapları yığılı olurdu daima önünde. İçeride biri fısıltıyla tek kelime edecek, hatta birini selamlayacak olsa, ayağa kalkıp kükreyerek suçluyu azarlardı. Kurallara göre haklıydı elbette. Ama biz kütüphanemizde sessizlik konusunda o kadar katı değilizdir. Ne de olsa insanlar bütün umumi yerlerde olduğu gibi kütüphanede de karşılaştıklarında biraz sohbet etmek ister. Üstelik Mr. Brodsky'nin de köpeğini getirerek kuralları çiğnediği düşünülürse, davranışının mantıksız olduğu kanısının yaygın olmasına şaşmamak gerekir. Öte yandan ara sıra, bazı sabahlar Mr. Brodsky farklı bir havaya bürünürdü. Masasında kitaplarını okurken bir kimsesizlik, bir mutsuzluk çökerdi üzerine. Oturduğu yerde bakışlarının uzaklara daldığını, bazen gözlerinin dolduğunu görürdük. Böyle zamanlarda insanlar konuşabileceklerini bilirlerdi. Genellikle önce bir kişi zemini yoklardı. Mr. Brodsky tepki göstermezse bir anda herkes konuşmaya başlardı. Bazen –insanlar ne kadar anormal!– kütüphane böyle zamanlarda Mr. Brodsky'nin olmadığı zamankinden çok daha gürültülü olurdu. Hatırlıyorum da, bir gün bir kitabı iade etmek üzere gittiğimde kütüphane tren istasyonundan farksızdı. Kütüphaneciye sesimi duyurabilmek için bağırmak zorunda kalmıştım neredeyse. Bütün o curcunanın ortasında Mr. Brodsky kendi dünyasında, kıpırtısız oturmaktaydı. Çok acıklı bir görüntüydü doğrusu. Sabah aydınlığında oldukça çelimsiz görünüyordu. Burnunun ucunda bir damla, gözleri dalmış, elindeki kitabı unutmuştu. Ortamın bu hale gelmesinin biraz acımasızca olduğunu düşünmüştüm. Tam açıklayamayacağım ama, sanki onun zaafından yararlanıyorlardı. Ama bir başka gün olsa, hepsini bir saniyede susturmayı başarırdı. Her neyse, Mr. Ryder, söylemek istediğim şu: Mr. Brodsky yıllar boyunca bizim gözümüzde buydu. Herhalde insanların kısa sayılabilecek bu süre içinde ona bakışlarını *tamamen* değiştirmelerini beklemek fazla olur. Hatırı sayılır bir iler-

leme kaydettik, ama az önce gördüğünüz üzere..." Pedersen yine hiddetlenmiş gibiydi. "Ama *onların* bunu yapmaması gerekir" diye homurdandı kendi kendine.

Bir dört yol ağzında durduk. Sis iyice koyulaşmıştı, nerede olduğumuzu anlayamadım. Pedersen etrafa bakındı, sonra tekrar yürümeye başladı; kaldırımlarına sıra sıra arabalar park edilmiş, dar bir sokakta ilerliyorduk.

"Ben sizi otelinize bırakayım Mr. Ryder. Eve bu yoldan da gitsem olur. Otelden memnunsunuzdur umarım?"

"Evet, gayet güzel."

"Mr. Hoffman'ın oteli iyidir. Mükemmel bir otel müdürüdür kendisi; her bakımdan mükemmel bir insandır. Elbette bildiğiniz gibi Mr. Brodsky'nin... sağlığına kavuşmasını Mr. Hoffman'a borçluyuz."

"Evet, elbette."

Bir süre boyunca kaldırıma park etmiş arabalar yüzünden tek sıra halinde yürümek zorunda kaldık. Sonra sokağın ortasında bulduk kendimizi; Pedersen'in yanına gittiğimde moralinin biraz düzelmiş olduğunu gördüm. Gülümseyerek konuştu:

"Yarın plakları dinlemeye kontesin evine gidiyormuşsunuz. Belediye başkanımız Mr. von Winterstein da sizinle orada buluşacak. Sizinle çeşitli meseleleri baş başa konuşmak istiyor. Ama asıl olay plaklar. Müthiş bir şey!"

"Evet. Çok ilginç olacağından eminim."

"Kontes takdire şayan bir hanımdır. Kim bilir kaç kez, bizleri utandıran bir düşünce yelpazesi sergilemiştir. Kendisine her defasında sorarım, nereden aklına geldiğini. 'İçime doğdu,' der her zaman. 'Bir sabah kalktım, içime doğdu.' Ne müthiş bir hanımefendi! O gramofon plaklarını bulmak kolay değildi. Ama o Berlin'de, bu konuda uzmanlaşmış bir dükkân aracılığıyla başardı. Tabii bizlerin o sırada hiçbir şeyden haberi yoktu; zaten olsaydı da eminim güler geçerdik. Sonra bir akşam bizi konağına davet etti. Tam iki yıl, bir ay önce, çok hoş, güneşli bir akşamüzeriydi. On bir kişi kontesin salonunda toplandık, hiçbirimiz davetin sebebini kestiremiyorduk. Kontes bize bir şeyler ikram etti, sonra hemen konuşmaya başladı. Yeterince uzun süredir sıkılıp üzüldüğümüzü söyledi. Artık harekete geçme

zamanı gelmişti. Ne kadar yanlış bir yol tuttuğumuzu kabullenme ve durumu elimizden geldiğince düzeltmek için yapıcı önlemler alma zamanı gelmişti. Aksi takdirde torunlarımız, onların çocukları bizi asla affedemezdi. Doğrusu bunlar yeni düşünceler değildi; biz de o noktaya gelindiğinde aylardır birbirimize buna benzer duygularımızı tekrar edip durmuştuk; başımızı sallayıp her zamanki gibi onayladık. Ama kontes konuşmaya devam etti. Mr. Christoff'la ilgili olarak fazla bir şey yapmaya gerek olmadığını söyledi. Artık bütün kentte, toplumun her kesiminde itibarı sarsılmıştı. Ama kent halkını içine alan, giderek güçlenen sefalet girdabını tersine çevirmek için bu tek başına yeterli değildi. Bir şekilde yeni bir ruh hali, yeni bir çağ yaratmamız gerekiyordu. Hepimiz başımızı sallayarak onayladık sözlerini, ama tekrar ediyorum Mr. Ryder, bunlar daha önce birçok kez dile getirilmiş duygulardı. Hatta sanıyorum Mr. von Winterstein bunu belirtti de; elbette son derece nazik bir dille. Bunun üzerine kontes düşüncelerini somut olarak açıklamaya başladı. Çözümün muhtemelen aslında içimizde var olduğunu söyledi. Biraz daha açık konuşmaya koyuldu; başlangıçta doğal olarak kulaklarımıza inanamadık. Mr. Brodsky mi? Kütüphanedeki Mr. Brodsky, sarhoş olup kenti arşınlayan Mr. Brodsky mi? Cidden *Mr. Brodsky*'den mi söz ediyordu? Kontes yerine herhangi başka biri olsa, eminim katıla katıla gülerdik. Ama hatırlıyorum, kontes kendinden çok emin davranıyordu. Hepimizin koltuklarımıza rahatça yerleşmesini önerdi, bize müzik dinletecekti. Çok dikkatle dinlememizi istedi. Sonra peş peşe plakları çalmaya başladı. Oturduğumuz yerde dinledik, dışarıda güneş batıyordu. Plakların kayıt kalitesi iyi değildi. Kontesin seti, yarın göreceksiniz zaten, eski modeldir. Ama bütün bunların önemi yoktu. Aradan daha birkaç dakika geçmişti ki müzik hepimizi büyüsü altına aldı; hepimizi derin bir huzurla doldurdu. Bazılarımızın gözleri dolmuştu. Yıllardır müthiş özlediğimiz bir şeyleri dinlediğimizi anladık. Ansızın Mr. Christoff gibi birini yüceltmiş olmamız her zamankinden daha anlaşılmaz göründü gözümüze. Şimdi yeniden gerçek müzik dinlemekteydik. Son derece yetenekli olmakla kalmayıp *bizimle ortak değerlere de sahip* bir orkestra şefinin müziğini dinliyorduk.

Sonra müzik bitti, ayağa kalkıp bacaklarımızı hareket ettirdik –üç saatten uzun bir süre dinlemiştik– ardından, Mr. Brodsky fikri –Mr. Brodsky!– yine eskisi kadar gülünç göründü gözümüze. Plakların çok eski olduğunu hatırlattık. Ayrıca Mr. Brodsky bizim bilemediğimiz nedenlerden ötürü uzun süre önce müziği bırakmıştı. Üstelik malum... sorunları vardı. Aynı insan sayılmazdı. Kısa sürede hepimiz başımızı iki yana sallıyorduk. Ama sonra kontes yeniden söz aldı. Kriz noktasına yaklaşmaktaydık. Açık fikirli olmamız lazımdı. Mr. Brodsky'yi aramamız, onunla konuşmamız, halihazırda melekelerinin ne durumda olduğunu saptamamız gerekiyordu. Durumun aciliyeti kuşkusuz hepimizin malumuydu. Her birimiz onlarca acıklı vaka sayacak durumdaydı. Yalnızlık yüzünden mahvolan hayatlar. Bir zamanlar sorgulamadan kabullendikleri mutluluğu bir daha bulmaktan umudu kesmiş aileler. İşte bu noktada Mr. Hoffman, otelinizin müdürü ansızın boğazını temizledi ve Mr. Brodsky'yle bizzat ilgileneceğini söyledi. Durumu değerlendirmeyi üstlenecek –bütün bunları büyük bir resmiyetle söylüyordu, hatta ayağa kalkmıştı konuşmak için– ve Mr. Brodsky'yi sağlığına kavuşturma umudu varsa, kendisi bizzat sorumluluğu üzerine alacaktı. Bu görevi kendisine verdiğimiz takdirde kent halkını hayal kırıklığına uğratmayacağına dair söz verecekti bize. Bu olay, dediğim gibi iki yıldan biraz fazla süre önceydi. O günden itibaren Mr. Hoffman'ın bu göreve kendini nasıl adadığını hep hayretle seyrettik. Düzenli olmasa da sonuçta hayran olunacak bir ilerleme kaydedildi. Ve Mr. Brodsky şu anki durumuna kavuştu. Öyle ki, en önemli adımı atmak için daha fazla beklememeye karar verdik. Nihayet, Mr. Brodsky'yi sadece daha olumlu *sunmanın* bir sınırı var. Kent halkının bir noktada kendi gözleri ve kulaklarıyla değerlendirmesini yapması gerekiyor. Şimdilik iddiamızın yersiz olduğunu gösterecek bir işaret yok. Mr. Brodsky düzenli provalar yapıyor, orkestra nezdinde büyük itibar kazandı. Çok uzun yıllardır seyirci karşısına çıkmamış olabilir, ama görünüşe bakılırsa pek bir kayıp olmamış. O akşam kontesin salonunda karşılaştığımız tutku, o incelikli görüş, derinlerde bir yerlerde bekliyormuş meğer, günbegün uyanıyor. Evet, Perşembe akşamı gelip çattığında hepimizin kendisiyle iftihar ede-

ceğinden eminiz. Biz de akşamın başarılı olması için elimizden geleni yaptık. Bildiğiniz gibi Stuttgart Nagel Vakfı Orkestrası birinci sınıf olmasa bile saygın bir orkestradır. Ucuza hizmet vermez. Buna rağmen, ne bu önemli gece için onları tutmamız, ne de süresi konusunda tek itiraz yükselmedi. Başlangıçta iki haftalık bir prova süresi öngörülmüştü, ama sonunda, Finansman Komitesi'nin kesin desteğiyle üç haftaya uzattık. Tahmin edebileceğiniz gibi efendim, konuk orkestra için ücretlere ek olarak üç haftalık konaklama ve ağırlama hafife alınacak bir girişim değil. Ama en ufak bir itiraz gelmedi. Perşembe akşamının önemini bütün belediye meclisi üyeleri kavramış durumda. Mr. Brodsky'ye her türlü imkânın sağlanması gerektiğini herkes anlıyor. Bütün bunlara rağmen," –Pedersen ansızın derin derin iç çekti– "her şeye rağmen, sizin de bu akşam kendi gözlerinizle gördüğünüz gibi, yerleşik eski düşünceleri silmek kolay değil. İşte bu yüzden Mr. Ryder, sizin yardımınız, mütevazı kentimize gelmeyi kabul etmeniz bizim için sonsuz önem taşıyor. İnsanlar sizi bizlerden birini asla dinlemeyecekleri şekilde dinleyeceklerdir. Hatta sırf sizin kente vardığınız haberi bile genel ruh halini değiştirdi efendim. Bizlere Perşembe akşamı söyleyecekleriniz konusunda büyük bir beklenti oluştu. İnsanlar tramvaylarda, kafelerde başka şey konuşmuyorlar. Bize ne gibi bir konuşma hazırladığınızı tam bilemiyorum elbette. Belki fazlasıyla tozpembe bir tablo çizmemeye özen gösterdiniz. Belki bir zamanlar sahip olduğumuz mutluluğa tekrar kavuşuncaya kadar her birimizi bekleyen zorlu çaba konusunda bizi uyaracaksınız. Bize bu tür uyarılarda bulunmanız çok doğru olacaktır. Ancak dinleyicilerinizin olumlu, toplumcu yanına büyük bir ustalıkla hitap edeceğinizi biliyorum. En azından bir konuda kuşku yok. Siz konuşmanızı bitirdiğinizde, bu kentteki hiç kimse, bir daha Mr. Brodsky'ye baktığında eskiden gördüğü partal, yaşlı ayyaşı görmeyecektir. Endişelendiğinizi görüyorum Mr. Ryder. Hiç merak etmeyin. Biz durgun, sıkıcı bir kent gibi görünsek de, kendimizi aştığımız belirli durumlar vardır. Özellikle Mr. Hoffman gerçekten muhteşem bir akşam organize etmek için çok çalıştı. Belirli mevkideki her kentlinin geceye katılacağından hiç kuşkunuz olmasın. Mr. Brodsky'ye gelince, bizi hayal kırıklığı-

na uğratmayacağından eminim. Herkesin beklentilerini aşacak, kesinlikle eminim."

Aslında Pedersen'in yüzümde fark ettiği ifade "endişe"den ziyade kendime karşı duyduğum, giderek artan öfkeydi. İşin gerçeği şuydu ki, kent halkına yapacağım konuşma hazır olmak şöyle dursun, henüz gerekli araştırmaları bile tamamlamamıştım. Onca deneyimime rağmen böyle bir duruma nasıl düştüğümü anlayamıyordum. Daha o öğleden sonra otelin şık atriumunda oturmuş o sert, acı kahveyi yudumlarken günün geri kalanını dikkatle programlamam gerektiğini, çok sınırlı olan zamanımı iyi değerlendirmemin ne kadar önemli olduğunu düşündüğümü hatırlıyordum. Barın arkasındaki aynada sisli fıskiyeyi seyrederken sinemada karşılaştığım durumdan pek de farklı olmayan bir durum hayal etmiş, kentin çeşitli sorunları konusundaki hâkimiyetimle topluluğu nasıl etkilediğimi, Christoff aleyhinde ertesi gün bütün kentte aktarılacak kadar çarpıcı, en az bir spontane espri yapışımı gözümde canlandırmıştım. Oysa gerçekte dikkatimin başka konulara dağılmasına izin vermiş ve sonuç olarak sinemada geçirdiğim süre boyunca dikkate değer tek laf edememiştim. Hatta medeni bir adam izlenimi bile bırakmamış olabilirdim. Ansızın, sebep olduğu karışıklıklar yüzünden, her zamanki değerlerimden böylesine taviz vermeye beni mecbur ettiği için Sophie'ye müthiş sinirlendim bir kez daha.

Tekrar durduğumuzda birden otelin önünde olduğumuzu gördüm.

Pedersen elini uzatarak, "Gerçekten çok memnun oldum" dedi. "Önümüzdeki günlerde sizinle tekrar birlikte olmayı umuyorum. Ama şimdi biraz dinlenmeniz lazım."

Kendisine teşekkür ettim, iyi geceler diledim ve adımları gecenin içinde uzaklaşırken lobiye girdim.

Genç resepsiyon memuru hâlâ görev başındaydı. "Film hoşunuza gitmiştir umarım efendim" dedi, anahtarımı uzatarak.

"Evet, çok hoşuma gitti. Önerdiğiniz için teşekkür ederim. Çok rahatlatıcıydı."

"Evet, birçok konuğumuz günü sinemayla kapamayı seviyor. Bu arada, Gustav Boris'in odasına bayıldığını ve hemen uykuya daldığını söyledi."

"Ya, çok iyi."

Ona iyi geceler dileyip asansöre ilerledim hızla.

Uzun günün ardından odama girdiğimde çok pis hissettim kendimi ve soyunup sabahlığımı giyerek duş alma hazırlığına başladım. Ama sonra, banyoyu incelerken üzerime müthiş bir bitkinlik çöktü; sendeleyerek yatağa dönüp üzerine yığılmaktan başka şey yapamadım ve bir anda derin bir uykuya daldım.

10

Uykuya daldıktan kısa bir süre sonra kulağımın dibinde telefon çalmaya başladı. Bir süre çalmaya bıraktıktan sonra yatakta doğrulup ahizeyi kaldırdım.

"Mr. Ryder, merhaba. Ben Hoffman."

Beni niçin rahatsız ettiğini açıklamasını bekledim, ama otel müdürü devam etmedi. Gergin bir sessizliğin ardından tekrarladı:

"Ben Hoffman efendim." Tekrar bir sessizlik oldu, sonra, "Aşağıda, lobideyim" dedi.

"Evet."

"Affedersiniz Mr. Ryder, meşguldünüz belki."

"Uyumaya çalışıyordum gerçekten de."

Bu sözlerim Hoffman'ı çok şaşırtmış olmalı ki tekrar bir sessizlik oldu. Sinirli sinirli gülerek konuştum:

"Daha doğrusu yatıyordum. Doğal olarak uyuyabilmem için... o günkü işlerin bitmiş olması gerekir."

"Elbette, elbette." Hoffman rahatlamış gibiydi. "Deyim yerindeyse soluklanıyorsunuz. Gayet anlaşılır bir durum. Her neyse, ben burada, lobide sizi bekliyor olacağım efendim."

Ahizeyi yerine bırakıp yatağın üzerinde oturarak ne yapacağımı düşündüm. Bitkinliğim aynen devam ediyordu –birkaç dakikadan fazla uyumuş olamazdım– olayı tamamen unutup tekrar uyumak eğilimindeydim. Ama sonunda bunun imkânsız olduğunu anlayıp ayağa kalktım.

Üzerimde sabahlığımla uyuyakalmış olduğumu fark ettim; tam sabahlığı çıkarıp giyinecekken, aşağıya, Hoffman'la görüşmeye üstümde sabahlığımla gidebileceğimi düşündüm. Nasıl olsa gecenin bu vaktinde Hoffman'la resepsiyon memurundan başkasına rastlamam ihtimali düşüktü, aşağıya bu kıyafetle inmekle ne kadar geç olduğunu ve beni uykumdan alıkoyduğunu hem incelikli hem de belirgin biçimde vurgulamış olacaktım. Oldukça sinirli bir ruh haliyle koridora çıktım ve asansöre yürüdüm.

Sabahlık en azından ilk anda arzulanan etkiyi göstermiş olmalı ki, lobiye geldiğimde Hoffman'ın ilk sözleri şunlar oldu: "Dinlendiğiniz sırada sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim Mr. Ryder. Bunca yolculuk sizin için çok yorucu olsa gerek."

Yorgunluğumu gizlemek için hiçbir çaba göstermedim. Elimi saçımda gezdirerek, "Önemli değil Mr. Hoffman" dedim. "Uzun sürmez umarım. Gerçekten de şu anda çok yorgunum."

"Yo, hayır, uzun sürmeyecek kesinlikle."

"Güzel."

Hoffman'ın, yağmurluğunun altına kuşağı ve papyonuyla frak giymiş olduğunu fark ettim.

"Kötü haberi duymuşsunuzdur herhalde" dedi.

"Kötü haber mi?"

"Kötü bir haber, ancak şunu da belirteyim ki ciddi bir soruna yol açmayacağından kesinlikle eminim efendim. Gece sona ermeden sizin de benim kadar emin olacağınızı sanıyorum Mr. Ryder."

"Hiç kuşkum yok" dedim, sakinleştirici bir tavırla başımı sallayarak. Bir iki saniye sonra, durumun umutsuzluğunu kabullenerek doğrudan sordum: "Affedersiniz Mr. Hoffman, ama hangi kötü haberden söz ediyorsunuz? Son zamanlarda o kadar çok kötü haber duyduk ki."

Hoffman telaşlı bir ifadeyle bana baktı. "Çok mu kötü haber duyduk?"

Güldüm. "Afrika'daki çarpışmaları filan kastediyorum. Her yerde haberler kötü." Tekrar güldüm.

"Anlıyorum. Ben Mr. Brodsky'nin köpeğiyle ilgili kötü haberi kastetmiştim tabii.

"Evet. Mr. Brodsky'nin köpeği."

"Siz de kabul edersiniz efendim, büyük talihsizlik. Zamanlama açısından. Her ayrıntıya dikkat etsek de böyle bir şey çıkıveriyor karşımıza!" Çaresizce içini çekti.

"Evet, feci bir olay. Feci."

"Ama dediğim gibi, ben eminim. Evet, ciddi bir aksiliğe yol açmayacağından eminim. Şimdi, bir an önce gitmemizi önerebilir miyim? Aslında düşünüyorum da Mr. Ryder, haklıymışsınız. Yola çıkmak için şu an çok daha uygun. Böylece ne fazla erken gitmiş oluruz, ne de fazla geç. Çok doğru, bu tür olayları sakin karşılamak gerek. Asla paniğe kapılmamalı. Evet efendim, buyrun gidelim."

"Şey... Mr. Hoffman, ben kıyafetimi biraz yanlış seçmişim. Birkaç dakika izin verirseniz yukarı çıkıp üstümü değiştireyim."

"Ne?" –Mr. Hoffman bana şöyle bir baktı– "Harika görünüyorsunuz Mr. Ryder. Hiç üzerinde durmayın. Evet" –kaygıyla saatine baktı– "yola çıkalım derim artık. Evet, çok uygun zaman. Buyrun."

Dışarısı karanlıktı, yağmur hız kesmeden yağıyordu. Hoffman'ı izledim; otel binasının etrafını dolaşıp toprak bir yoldan beş altı araç bulunan küçük bir açık otoparka geldik. Bir çit kazığına tutturulmuş olan tek lambanın ışığında, yerde iri su birikintileri olduğunu gördüm.

Hoffman koşarak iri bir siyah arabaya gitti ve bana kapıyı açıp tuttu. Arabaya doğru ilerlerken terliklerimin su geçirdiğini hissettim. Tam adımımı arabaya atarken bir ayağım bileğime kadar suya battı. Elimde olmadan haykırdım, ama Hoffman aceleyle öbür tarafa geçmekteydi.

Hoffman arabayı otoparktan çıkarırken ayaklarımı yumuşak döşemede kurulamaya çalıştım. Başımı kaldırdığımda anayola çıkmıştık bile, trafiğin ne kadar yoğunlaşmış olduğunu görüp şaşırdım. Üstelik birçok dükkânla restoran da canlanmıştı, ışıklı camların ardında müşteri güruhları görülüyordu. Yolumuza devam ettikçe trafik daha da yoğunlaştı, sonunda, kent merkezinin yakınlarında, üç şerit arasında tamamen durduk. Hoffman saatine baktı ve öfkeyle direksiyona vurdu.

"Ne aksilik" dedim anlayışla. "Üstelik az önce dışarıdaydım, bütün kent uykuda gibiydi."

Hoffman çok endişeli görünüyordu, dalgın bir tavırla konuştu: "Bu kentin trafiği gün geçtikçe kötüleşiyor. Nasıl çözülecek bilmiyorum." Tekrar vurdu direksiyona.

Bundan sonraki birkaç dakika boyunca sessizce, milim milim ilerledik. Sonra Hoffman alçak sesle, "Mr. Ryder seyahatteydi" dedi.

Yanlış duyduğumu düşündüm, ama tekrar –bu kez yumuşak bir el hareketiyle birlikte– söyledi aynı cümleyi; vardığımızda gecikmemizi açıklamak için söyleyeceklerinin provasını yaptığını anladım.

"Mr. Ryder seyahatteydi. Mr. Ryder – *seyahatteydi.*"

Yoğun gece trafiğinde ilerlerken Hoffman ara sıra bir şeyler mırıldanmaya devam etti, çoğunu duyamıyordum. Kendi dünyasına dalmıştı ve gerginliği giderek artmaktaydı. Bir keresinde, bir yeşil ışığı kaçırdığımızda, "Hayır, hayır Mr. Brodsky!" diye homurdandığını duydum. "Muhteşemdi, muhteşem bir yaratıktı!"

Sonunda bir kavşaktan dönüp şehir dışına çıktık. Az sonra binalar da bitti; iki yanında karanlık açık alanlar –belki tarlalar– bulunan uzun bir yolda ilerliyorduk. Trafik iyice seyrelince araba hızlandı. Hoffman gözle görülür derecede rahatlamıştı; tekrar konuştuğunda her zamanki nezaketine kavuşmuştu.

"Mr. Ryder, otelde bir eksiğiniz, ihtiyacınız var mı?"

"Yo, hayır. Her şey gayet iyi, teşekkür ederim."

"Odanızdan memnun musunuz?"

"Evet, kesinlikle."

"Yatağınız rahat mı?"

"Çok rahat."

"Yataklarımız gurur vesilelerimizden biri olduğu için soruyorum. Yataklarımızı çok sık yenileriz. Bu kentte diğer otellerin hiçbiri bizim kadar sık yenilemiyor yataklarını. Bunu kesin olarak biliyoruz. Bizim attığımız yataklar rakiplerimizin birçoğunun gözünde daha uzun yıllar kullanılabilir durumdadır. Biliyor musunuz Mr. Ryder, bizim beş mali yıl boyunca attığımız yatakları uzunlamasına uç uca dizseniz, hükümet binasından

başlayarak anacadde boyunca, çeşmenin yanından geçip Sterngasse'nin köşesini dolanarak Mr. Winkler'in eczanesine kadar uzanan bir hat çizebilirdiniz."

"Gerçekten mi? İnanılır gibi değil."

"Açık konuşacağım Mr. Ryder. Kaldığınız oda konusunu çok düşündüm. Doğal olarak gelişinizden önceki günlerde size hangi odayı vereceğimi uzun uzun düşündüm. Çoğu otelin 'Oteldeki en iyi oda hangisi?' sorusuna vereceği basit bir cevap vardır. Ancak benim otelimde durum farklı Mr. Ryder. Yıllar boyunca birçok değişik odayı tek tek ayrıntılı biçimde ele aldım. Şu ya da bu odayı bazılarının deyimiyle *saplantı* –ha ha!– evet, saplantı haline getirdiğim zamanlar oldu. Belirli bir odanın potansiyelini fark ettiğimde günler boyunca konuyu düşünür, ardından zihnimdeki tasarıya mümkün olduğunca uygun şekilde yenilenmesi için özenle çabalarım. Her defasında başarılı olamıyorum, ama birkaç örnekte uzun çabaların ardından ortaya çıkan sonuç zihnimdeki tasarıya yaklaştı; bu da elbette çok doyurucu bir durum. Ne var ki ardından –belki mizacımdaki bir kusur denilebilir buna– bir odanın dekorasyonunu istediğim şekilde gerçekleştirdiğim anda, bir başka odanın potansiyeli takılır kafama. Daha ne olduğunu anlayamadan, hem vakit, hem düşünce bağlamında yeni projeye yoğunlaşmış bulurum kendimi. Evet, bazılarının gözünde bu bir saplantı belki, ama ben bir sakıncasını da görmüyorum. Hepsi aynı beylik konseptlere göre döşenmiş dizi dizi odalardan oluşan bir otelden daha sıkıcı bir şey olabilir mi? Benim anlayışıma göre, her odanın kendine has özelliklerine göre düşünülmesi gerekir. Fazla uzatmayayım, demek istediğim şu Mr. Ryder: Otelde en sevdiğim bir tek oda yoktur. Dolayısıyla, iyice düşündükten sonra, şu anda kaldığınız odanın size en uygun oda olacağına karar verdim. Ama sizinle tanıştıktan sonra, bazı kuşkular belirdi kafamda."

"Yo hayır, Mr. Hoffman" diye araya girdim. "Şu andaki odam gayet iyi."

"Ama sizinle tanıştığımızdan beri bütün gün ara ara bunu düşündüm efendim. Bana öyle geliyor ki, aklımdaki bir başka oda sizin mizacınıza daha uygun düşecek. Yarın sabah odayı

gösterebilirim belki size. Onu daha fazla beğeneceğinizden eminim."

"Yo hayır, Mr. Hoffman, gerçekten. Şu andaki oda..."

"Açık konuşacağım Mr. Ryder. Şu andaki odanız sizin gelişinizle ilk ciddi sınavından geçiyor. Çünkü dört yıl önceki konsept yenilemesinden beri bu odada ilk kez gerçekten seçkin bir konuğu ağırlıyorum. Günün birinde sizin bizleri şereflendireceğinizi bilemezdim elbette. Ama doğrusunu isterseniz, o odayla ilgili çalışmalarımda aklımda canlandırdığım konuk size çok benzer biriydi. Söylemeye çalıştığım şu ki, oda sizin gelişinizle ilk kez hedeflendiği şekilde kullanılmış oluyor. Dört yıl önceki değerlendirmelerimde ciddi birtakım hatalar yapmış olduğumu şimdi açıkça görüyorum. Benim kadar deneyimli biri için bile o kadar zor bir iş ki. Yo, hayır, tartışılacak yanı yok, sonuçtan memnun değilim. Doğru bir eşleşme olmadı. Sizi ruhunuza çok daha yakın olduğunu düşündüğüm 343'e alalım efendim. Orada çok daha huzurlu olur, daha iyi uyursunuz. Şu andaki odanıza gelince, gün içinde sık sık düşündüm. Sanıyorum şu anda var olan her şeyi yıkacağım."

"Mr. Hoffman, sakın!"

Bunu bağırarak söylemiştim; Hoffman'ın yolda olan gözleri şaşkınlıkla bana çevrildi. Güldüm ve hızla kendimi toparlayarak ekledim:

"Yani lütfen benim yüzümden bunca zahmete, masrafa girişmeyin demek istiyorum."

"Mr. Ryder, emin olun kendi iç huzurum için yapacağım bunu. Ben hayatını otele adamış bir insanım. O odayla ilgili ciddi bir hata yaptım. Yıkmaktan başka çaresi yok."

"Mr. Hoffman, o oda... Doğrusunu isterseniz çok seviyorum odayı. Gerçekten çok mutluyum odamda."

"Anlayamıyorum efendim." Hoffman gerçekten şaşkın görünüyordu. "Odanın size uygun olmadığı çok açık. Sizinle tanıştıktan sonra kesinlikle anladım bunu. Bu kadar nezakete gerek yok. Odaya böylesine bağlanmanıza şaşıyorum."

Ansızın bir kahkaha patlattım, belki gereksiz derecede yüksek bir kahkaha. "Yok canım. Bağlanmak mı?" –Tekrar güldüm– "Eninde sonunda bir oda. Yıkılması gerekiyorsa yıkılsın! Ben seve seve başka odaya geçerim."

"Ah, böyle düşünmenize çok sevindim. Mr. Ryder, sırf ziyaretiniz boyunca değil, önümüzdeki yıllarda da, sizin bir zamanlar otelimde kaldığınızı ve böylesine uygunsuz bir odaya katlanmak zorunda bırakıldığınızı bilmek içime dert olacaktı. Dört yıl önce nasıl düşünemedim bilmiyorum. Baştan aşağı yanlış!"

Bir süredir başka araba farlarına rastlamadan karanlıkta süratle ilerlemekteydik. Uzakta tek tük çiftlik evleri seçiyordum, ama onların dışında yolun iki yanında da kapkara boşluklar vardı sadece. Bir süre yola sessizce devam ettik. Sonra Hoffman konuştu:

"Çok büyük bir talihsizlik Mr. Ryder. Evet, genç bir köpek değildi, ama rahatlıkla iki üç yıl daha yaşayabilirdi. Hazırlıklar da o kadar iyi gidiyordu ki." Başını iki yana salladı. "Çok kötü bir zamanlama." Sonra gülümseyerek bana döndü: "Ama benim güvenim sarsılmadı. Hayır, sarsılmadı. Bu noktadan sonra caymayacaktır, böyle bir olay yüzünden bile."

"Mr. Brodsky'ye bir başka köpek armağan etmek iyi olur belki. Ufak bir yavru köpek mesela."

Bunu fazla düşünmeden söylemiştim, ama Hoffman saygılı bir tavırla düşünüp değerlendirirmiş gibi yaptı.

"Emin değilim Mr. Ryder. Şunu bilmeniz gerekir ki, Bruno'ya son derece bağlıydı. Başka dostu yok gibiydi. Şu anda matem halindedir mutlaka. Ama haklı olabilirsiniz, artık Bruno olmadığına göre onun yalnızlığını hafifletmemiz gerekir. Belki bir başka hayvan olabilir. İnsana huzur veren bir şey. Mesela kafeste bir kuş. Daha sonra, zamanla, hazır olduğunda bir köpeğe geçilebilir belki. Emin değilim."

Hoffman birkaç dakika boyunca sessizliğe gömüldü; başka konulara daldığını düşündüm. Ama sonra, önümüzde uzanan karanlık yola bakarken apansız heyecanla fısıldadı:

"Bir öküz! Evet, bir öküz, öküz, öküz!"

Ben bu arada bu Brodsky'nin köpeği meselesinden bıkmıştım, koltuğumda kaykılmış, konuşmadan oturuyordum; yolun geri kalanında gevşemeye kararlıydım. Bir ara, karşılaşacağımız durumla ilgili bir şeyler öğrenmek için, "Fazla geç kalmayız umarım" dedim.

"Yok, yok. Tam zamanında varacağız" diye cevap verdi Hoffman, ama aklı başka yerde gibiydi. Birkaç dakika sonra, yine aynı heyecanla fısıldadı: "Bir öküz! Öküz!"

Bir süre sonra anayoldan saptık ve kendimizi zengin bir semtte bulduk. Karanlıkta, bahçe içinde büyük evler seçiliyordu; çoğu yüksek duvarlar ya da çalılık çitlerle çevriliydi. Hoffman ağaçlı caddelerde arabayı dikkatle sürüyor, yine mırıl mırıl söyleyeceklerinin provasını yapıyordu.

Yüksek demir bahçe kapısından geçip büyük bir konağın avlusuna girdik. İçeride park edilmiş çok sayıda araba vardı; otel müdürünün bir yer bulması biraz zaman aldı. Sonra arabadan inip aceleyle ön kapıya gitti.

Ben bir iki dakika koltuğumda oturmayı sürdürerek içeride ne bulacağımıza dair bir ipucu elde edebilmek için konağı inceledim. Cephede neredeyse yere kadar inen, sıra sıra dev pencereler vardı. Perdeleri çekili camların çoğunun ardında ışık yanıyordu, ama içerisi hiç görünmüyordu.

Hoffman zili çaldı ve yanına gitmem için işaret etti. Arabadan indiğimde yağmur çisentiye dönüşmüştü. Sabahlığıma iyice sarındım ve su birikintilerine basmamaya çalışarak eve doğru yürüdüm.

Kapıyı açan hizmetçi bizi görkemli portrelerin asılı olduğu geniş bir hole aldı. Hizmetçinin Hoffman'ı tanıdığı belliydi; yağmurluğunu alırken bir iki kelime konuştular. Hoffman bir an durup ayna karşısında papyonunu düzelttikten sonra içeriye doğru yürüdü.

Işıl ışıl aydınlatılmış dev bir salona geldik; içeride kalabalık bir davet bütün hızıyla sürüyordu. En az yüz kişi vardı, şık gece kıyafetleri giymiş, ellerinde kadehleriyle sohbet ediyorlardı. Biz kapının eşiğinde dururken Hoffman beni korumak istercesine kolunu önüme siper ederek salona göz gezdirdi.

"Henüz gelmemiş" diye mırıldandı sonunda. Sonra dudaklarında bir tebessümle bana dönerek, "Mr. Brodsky henüz gelmemiş" dedi. "Ama çok geçmeden geleceğinden hiç kuşkum yok, *hiç kuşkum yok*."

Hoffman tekrar salona döndü ve bir an ne yapacağını bilemezmiş gibi göründü. Sonra, "Mr. Ryder, bir saniye beklerseniz

ben gidip kontesi bulayım" dedi. "Şey, bir sakıncası yoksa şöyle biraz geride bekler misiniz –ha ha!– ortalıkta görünmeden. Biliyorsunuz siz bizim en büyük sürprizimizsiniz. İzninizle, hemen döneceğim."

Hoffman salona girdi; birkaç dakika boyunca onun konukların arasında kendine yol açışını, etrafını çevreleyen neşeli atmosferle tezat teşkil eden endişeli halini izledim. Birçok kişi onunla konuşmaya çalıştı, ama Hoffman hepsinin yanından dalgın bir tebessümle, aceleyle geçiyordu. Sonunda onu gözden kaybettim; tekrar görebilmek için farkında olmadan biraz içeri doğru ilerlemiş olabilirim. Görünür hale gelmiş olmalıyım ki, yanımda bir ses duydum: "Mr. Ryder, gelmişsiniz. Sizi nihayet aramızda görmek ne büyük mutluluk."

Altmış yaşlarında iriyarı bir kadın elini koluma koymuştu. Gülümseyip kibarca selamladım kendisini. Kadın, "Burada herkes sizinle tanışmaya can atıyor" diyerek kararlı bir tavırla beni kalabalığın ortasına sürüklemeye koyuldu.

Onun peşinde insanların arasından kendime yol açmaya çalışırken iriyarı kadın bana sorular sormaya başladı. Başlangıçta sağlığımla, yolculuğumla ilgili sıradan sorular sordu. Ama sonra, salonda ilerledikçe, otelle ilgili ayrıntılı bir sorgulamaya girişti. Hatta öyle ayrıntılara giriyordu ki –Sabunu beğenmiş miydim? Lobideki halıyı nasıl buluyordum?– kadının Hoffman'ın rakibi olduğundan ve onun otelinde kalmama fena halde içerlediğinden şüphelenmeye başladım. Ne var ki genel tavrı ve yanlarından geçtiğimiz insanları gülümseyerek selamlayışı, ev sahibesi olduğunu açıkça belli ediyordu; sonunda kadının kontesin ta kendisi olduğuna hükmettim.

Beni salonun belirli bir noktasına ya da belirli bir kişiye doğru götürdüğünü varsaymıştım, ama bir süre sonra, ağır ağır daireler çizmekte olduğumuzdan kuşkum kalmadı. Hatta birkaç kere, bulunduğumuz yerden en az iki defa daha geçtiğimizi kesin olarak hatırladım. Beni şaşırtan bir başka şey de, insanlar başlarını döndürüp ev sahibesini selamladıkları halde onun beni kimseyle tanıştırmamasıydı. Ayrıca bazı insanlar ara sıra kibarca gülümsese de, kimse bana özel bir ilgi göstermiyordu. Yanlarından geçerken insanlar sohbetlerini kesmiyorlardı ke-

sinlikle. Her zamanki soru ve iltifat yağmuruna kendimi hazırlamış olduğumdan bu durum beni şaşırtıyordu.

Bir süre sonra salondaki havada bir tuhaflık olduğunu fark ettim –zorlama, hatta teatral bir eğlence havasıydı– ama ilk anda adını koyamadım. Nihayet durduğumuzda –kontes mücevherlerle kaplı iki kadınla konuşuyordu– etrafıma bakınıp birtakım izlenimler edinme fırsatı bulabildim. Ancak o zaman anladım ki, bu davet bir kokteyl değildi, herkes yemeğe oturmak üzere bekleşiyordu; yemek servisinin en azından iki saat önce başlaması gerekirdi, ama kontes ve diğer ileri gelenler hem Brodsky –resmi şeref konuğu– hem de ben –gecenin büyük sürprizi– henüz gelmediğimiz için servisi ertelemek zorunda kalmışlardı. Ardından, etrafıma bakınmaya devam ederken, bizim gelişimizden önce olup bitenleri kavramaya başladım.

Bu davet, o güne kadar Brodsky onuruna verilen yemek davetlerinin en büyüğüydü. Perşembe akşamki önemli konserden önce verilen son yemek daveti olduğu için de, zaten gevşek bir hava olması beklenemezdi; Brodsky'nin gecikmesi gerilimi iyice artırmıştı. Buna rağmen başlangıçta konuklar –hepsi kentin kaymak tabakasına dahil olduklarının son derece bilincindeydiler– sükûnetini korumuş, herkes Brodsky'nin güvenilirliğine şüphe düşürebilecek yorumlardan özenle kaçınmıştı. Hatta çoğu Brodsky'nin adını bile anmamayı başarmış, servisin ne zaman başlayacağı konusunda bitmez tükenmez spekülasyonlarla gerginlikten kurtulmaya çalışmışlardı.

Ardından Brodsky'nin köpeğine ilişkin haber gelmişti. Haberin nasıl olup da bu kadar gelişigüzel biçimde duyurulduğu belli değildi. Muhtemelen eve bir telefon gelmiş, meclis üyelerinden biri de, ortalığı yatıştırmak amacıyla yanlış bir karar vererek kimi konuklara söyleyivermişti. Böyle bir haberin endişe ve açlıktan zaten gergin olan bir toplulukta ağızdan ağza yayılmasına izin vermenin sonuçlarını tahmin etmek zor değildi. Kısa sürede salonda saçma sapan söylentiler dolaşmaya başlamıştı. Brodsky zilzurna sarhoş, köpeğinin cesedine sarılmış halde bulunmuştu. Brodsky sokakta, yol kenarında bir su birikintisinin içine uzanmış, anlaşılmaz sözler söyler halde bulunmuştu. Kedere boğulan Brodsky parafin içerek intihara kalkışmıştı. Bu son

söylentinin kaynağı, birkaç yıl önceki bir olaydı; Brodsky gerçekten de çok alkol aldığı bir gün bir miktar parafin içmiş, çiftçi komşusu onu apar topar hastaneye kaldırmıştı – gerçi parafini intihar amacıyla mı, sarhoşluktan yanlışlıkla mı içtiği öğrenilememişti. Az sonra, bu söylentilerin ardından, salondaki herkes umutsuzca yorumlar yapmaya koyulmuştu.

"O köpek onun her şeyiydi. Adam bunu atlatamaz. Gerçeği kabul etmemiz lazım, sil baştan sıfıra döndük."

"Perşembe akşamını iptal etmek zorundayız. Derhal iptal edilsin. Yoksa müthiş bir fiyasko olacak. İptal etmezsek bu kentin halkı bize asla ikinci bir fırsat tanımaz."

"O adam başından beri çok riskliydi. Olayların bu noktaya gelmesine izin vermemeliydik. Peki şimdi ne yapacağız? Mahvolduk, hiç umut yok, mahvolduk."

Sonra, kontes ve meclis üyeleri daveti kontrol altına almaya çalışırlarken odanın ortalarında bir yerden bağrışlar duyulmuştu.

Birçok kişi olay yerine seyirtiyor, bazıları panik içinde geri çekiliyordu. Olay şuydu: Belediye meclisinin genç üyelerinden biri, kel kafalı, tıknaz bir adamı yere yapıştırmıştı; yerdeki adamı herkes tanıdı: Veteriner Keller'di. Meclis üyesini adamın üzerinden çekmişlerdi, ama Keller'in yakasına öyle sıkı yapışmıştı ki, veteriner de onunla birlikte kalkmıştı.

"Ben elimden geleni yaptım!" diye bağırıyordu Keller, kıpkırmızı bir suratla. "Elimden geleni yaptım! Daha ne yapabilirdim? Hayvanın iki gün önce hiçbir şeyi yoktu!"

"Şarlatan!" diye böğüren genç meclis üyesi tekrar saldırmaya yeltenmişti. Tekrar geri çekmişlerdi onu, ama bu arada birçok kişi Keller'i günah keçisi belleyip bağırmaya başlamıştı. Bir süre veterinere dört bir yandan suçlamalar yağdırılmış, ihmalkârlıkla, kent halkının istikbaliyle oynamakla suçlanmıştı. O sırada bir ses yükselmişti: "Breuer'lerin yavru kedilerine ne diyeceksin? İşin gücün briç oynamak, yavrular tek tek öldü, seyirci kaldın..."

"Ben haftada bir briç oynarım sadece, zaten..." diye itiraza kalkışmıştı veteriner boğuk bir sesle, ama ânında başka sesler yükselip sesini bastırmıştı. Ansızın salondaki herkes veterinere

şu veya bu aziz hayvan yüzünden ne zamandır hınç besliyormuş gibi hallere büründü. Sonra biri bağırarak Keller'in kendisine olan borcunu ödemediğini söylemiş, bir başkası altı yıl önce ödünç aldığı tırmığı geri getirmediğini haykırmıştı. Kısa zamanda veteriner aleyhindeki duygular öyle tırmanmıştı ki, genç meclis üyesini tutanların tutuşlarını gevşetmesi doğal gelmişti herkese. Meclis üyesi bir kez daha hamle yaptığında, bu kez hazır bulunanların büyük çoğunluğu adına hareket eder gibiydi. Durum oldukça çirkin bir çehreye bürünmek üzereyken salonda yankılanan bir ses herkesi kendine getirmişti.

Salonun böylesine süratle sessizliğe gömülmesinin nedeni belki konuşanın doğal otoriterliğinden çok kimliğinin yarattığı şaşkınlıktı. Herkesin dönüp baktığında gördüğü, platformun üzerinden gözleri ateş püskürerek onları seyreden şahıs, Jacob Kanitz'ti: Kentte özellikle utangaçlığıyla tanınan bir adam. Şu sıralar kırk yaşlarında olan Jacob Kanitz, oldum olası belediyede aynı sıkıcı memuriyetteydi. Karşı çıkmak ya da tartışmak şöyle dursun, bir fikir bile belirttiği enderdi. Hiç yakın arkadaşı yoktu ve birkaç yıl önce karısı ve üç çocuğuyla birlikte oturduğu küçük evden ayrılıp aynı sokakta minicik bir tavan arası kiralamıştı. Herhangi biri bu konuda bir şey sorduğunda, çok yakında ailesinin yanına döneceğini ima etmiş, ama aradan yıllar geçmiş ve durum değişmemişti. Bu süre içinde, kültür etkinliklerinin organizasyonunda çeşitli sıradan işleri üstlenmeye her zaman gönüllü oluşu sayesinde, biraz tepeden bakılarak da olsa kentin sanat çevrelerine kabul edilmişti.

Salondakiler daha şaşkınlıklarını üzerlerinden atamadan Jacob Kanitz –belki cesaretinin çok da uzun sürmeyeceğinin bilincinde olduğundan– konuşmaya başlamıştı.

"Başka kentler! Sırf Paris'i kastetmiyorum! Ya da Stuttgart'ı! Daha küçük kentleri kastediyorum, bizden farkı olmayan başka kentler. Kentin seçkinlerini bir araya toplayın, karşılarına bunun gibi bir kriz koyun, ne yaparlardı? Sakin ve güvenli olurlardı. Seçkin insanlar ne yapacaklarını, nasıl davranacaklarını bilirdi. Sizlere, burada toplanmış olan herkese şunu söylüyorum: Biz bu kentin seçkinleriyiz. Bunun üstesinden gelebiliriz. Birlikte bu krizi aşabiliriz. Stuttgart'ta olsa insanlar kavga mı ederdi?! He-

nüz paniğe gerek yok. Vazgeçmeye, aramızda kavga etmeye gerek yok. Tamam, köpek bir sorun, ama dünyanın sonu değil, telaşa mahal yok. Mr. Brodsky şu anda ne durumda olursa olsun, onu tekrar doğru yola sokabiliriz. Başarabiliriz bunu, yeter ki bu gece hepimiz üzerimize düşeni yapalım. Başarabileceğimizden eminim, başarmak zorundayız. Onu tekrar doğru yola sokmak zorundayız. Çünkü eğer başaramazsak, kendimizi toparlayıp bu gecenin üstesinden gelemezsek, şunu bilin ki, bizi bekleyen sefalettir! Evet, dipsiz bir sefaletin içinde yalnız kalırız! Güvenebileceğimiz başka kimse yok, Mr. Brodsky olmak zorunda, başka kimse yok artık. Şu anda herhalde o da yoldadır. Sükûnetimizi korumamız şart. Kavgayla nereye varabiliriz? Stuttgart'ta kavga mı ederlerdi? İyi düşünmemiz lazım. Biz onun yerinde olsak nasıl hissederdik kendimizi? Acısını hepimizin, bütün kentin paylaştığını göstermeliyiz ona. Ayrıca dostlar, unutmayın ki, moral vermemiz lazım kendisine. Kesinlikle! Bütün geceyi kasvet içinde geçiremeyiz; buradan çıktığında geriye hiçbir şey kalmadığını düşünmemeli, madem öyle... dememeli. Hayır, kesinlikle! Orta yolu bulmalıyız. Bir yandan neşeli olmalıyız ki, yaşamaya değer daha çok şey olduğunu, hepimizin ona umut bağladığını, ona güvendiğimizi anlasın. Evet, önümüzdeki birkaç saat boyunca hata yapmamalıyız. Şu anda yolda olsa gerek, kim bilir ne halde. Önümüzdeki birkaç saat çok kritik, çok. Hata yapmamalıyız. Aksi takdirde bizi sefalet bekliyor. Bizim... bizim..."

Bu noktada Jacob Kanitz'in kafası karışmıştı. Saniyeler geçerken o platformun üzerinde konuşmadan durmuş, müthiş bir utanca gömülmüştü. Daha önceki heyecanının son kırıntıları sayesinde hazır bulunanlara son bir delici bakış yöneltebilmiş, sonra boynunu büküp arkasını dönmüş ve platformdan aşağı inmişti.

Ama beceriksizce çağrısı etkisini ânında göstermişti. Daha Jacob Kanitz konuşmasını bitirmeden, onaylayıcı mırıltılar yükselmeye başlamış, birkaç kişi genç meclis üyesinin omzunu sitemle itmişti – genç adam utanç içinde ağırlığını bir o ayağına bir bu ayağına vererek dikiliyordu. Jacob Kanitz sahneden indikten sonra birkaç saniyelik sıkıntılı bir sessizlik olmuştu. Sonra salonun her yerinde konuşmalar başlamış, herkes ciddi, ama

sakin bir tonda Brodsky geldiğinde ne yapılacağını tartışmıştı. Kısa bir süre sonra da, Jacob Kanitz'in haklı olduğu yolunda bir fikir birliğine varılmıştı. Yapılması gereken şey, kederle neşe arasındaki orta noktayı bulmaktı. Hazır bulunan herkes, atmosferi her an dikkatle denetlemek zorundaydı. Salonda bir kararlılık duygusu yükselmiş, ardından insanlar giderek gevşemiş, nihayet gülümseyip sohbet etmeye, kibar, medeni tavırlarla, sanki son yarım saatin nahoş olayları hiç olmamışçasına selamlaşmaya koyulmuştu. Hoffman ve ben, aşağı yukarı bu sırada –Jacob Kanitz konuşmasını bitirdikten yirmi dakika kadar sonra– girmiştik içeriye. Yani salondaki kibar neşe yüzeyinin altında bir şeyler olduğundan şüphelenmem boşuna değildi.

Bizim gelişimizden önce olan bitenleri düşündüğüm sırada salonun karşı tarafında Stephan'ı gördüm; yaşlıca bir hanımla konuşuyordu. Yanı başımdaki kontes hâlâ mücevherler takıştırmış iki kadınla konuşmaktaydı; ben de bir bahane mırıldanıp yanlarından uzaklaştım. Stephan benim ona doğru ilerlediğimi görüp gülümsedi.

"Ah, Mr. Ryder, geldiniz demek. Sizi Miss Collins'le tanıştırabilir miyim?"

Bunun üzerine, gecenin daha erken bir saatinde arabayla evine gittiğimiz zayıf, yaşlı hanımı tanıdım. Siyah, uzun elbisesi sade ama şıktı. Gülümseyerek elini uzattı, selamlaştık. Ona birkaç nezaket sözü daha söylemek üzereydim ki, Stephan öne doğru eğilip alçak sesle, "Ne büyük aptallık etmişim, Mr. Ryder" dedi. "Doğrusunu isterseniz ne yapacağımı bilemiyorum. Miss Collins her zamanki gibi çok nazik davranıyor, ama ben sizin fikrinizi de almak istiyorum."

"Yani... Mr. Brodsky'nin köpeği konusunda mı?"

"Yo, hayır, hayır, çok feci bir olay tabii, biliyorum. Ama biz bambaşka bir şey konuşuyorduk. Sizin fikriniz gerçekten çok önemli. Hatta Miss Collins de şu anda sizi arayıp sormam gerektiğini söylüyordu, öyle değil mi Miss Collins? Bu konularla canınızı sıkmak istemiyorum, ama bir sorun baş gösterdi. Benim Perşembe akşamki resitalimle ilgili. Tanrım, ne büyük aptallık! Size de söylediğim gibi, Jean-Louis La Roche'un *Dalya*'sını hazırlamıştım, ama babama hiç sözünü etmedim. Yani bu geceye ka-

dar. Ona sürpriz yapmayı düşünmüştüm, La Roche'u çok sever. Üstelik babam benim bu kadar zor bir parçanın üstesinden gelebileceğimi hayal bile edemeyeceğinden, iki bakımdan sürpriz olacağını düşünüyordum. Ama önemli gece yaklaştıkça, sonuna kadar gizli tutmanın pratik açıdan iyi olmayacağını düşünmeye başladım. Bir kere resmi program basılacak; herkesin peçetesinin yanında bir kopyası bulunacak; babam programın tasarımına kafa patlatıp duruyor, kabartmalar, arkadaki illüstrasyon, bütün ayrıntılar. Birkaç gün önce, ona ne çalacağımı söylemem gerekeceğini anladım, ama küçük de olsa, yine sürpriz olsun diye, uygun bir an bekledim söylemek için. İşte bu akşam, sizi ve Boris'i bıraktıktan hemen sonra, arabanın anahtarlarını geri vermek için babamın ofisine girdim; yerde koca bir deste kâğıdı inceliyordu. Halının üstünde dört ayak, bütün kâğıtlar etrafına saçılmış; şaşılacak bir durum değil, babam sık sık bu şekilde çalışır. Ofisi oldukça ufaktır, masası odanın büyük bölümünü kaplıyor zaten; anahtarları bırakmak için parmak ucunda kâğıtların etrafından dolaştım. Babam her şey yolunda mı diye sordu, sonra, daha ben cevap vermeden tekrar önündeki kâğıtlara gömüldü. Nedense, tam kapıdan çıkmak üzereyken, babamı o şekilde halının üstünde gördüm ve ansızın uygun ânın o an olduğunu hissettim. Kayıtsızca konuştum: 'Baba, bu arada, ben Perşembe akşamı La Roche'un *Dalya*'sını çalacağım. Bilmek istersin diye düşündüm' dedim. Özel bir şekilde konuşmadım, sadece söyleyip tepkisini bekledim. Babam okumakta olduğu belgeyi kenara koydu, ama önüne, halıya bakmaya devam etti. Sonra yüzünde bir tebessüm belirdi, 'Evet, *Dalya*...' gibi bir şey dedi; birkaç saniye boyunca çok mutlu görünüyordu. Başını kaldırmadı, hâlâ dört ayak üstündeydi, ama çok mutlu görünüyordu. Sonra gözlerini kapayıp adacyonun başını mırıldanmaya başladı, öylece, yerde, başıyla tempo tutarak. O kadar mutlu ve huzurlu görünüyordu ki Mr. Ryder, o anda kendi kendimi tebrik ettim. Sonra gözlerini açtı, hulyalı bir bakışla bana gülümseyerek, 'Evet, çok güzeldir' dedi. 'Annenin niye o kadar nefret ettiğini hiç anlayamamışımdır.' Az önce Miss Collins'e de söylediğim gibi, ilk anda yanlış duyduğumu sandım. Ama tekrar etti. 'Annen o kadar nefret ediyor ki. Evet, bildiğin gibi son zamanlarda La Roche'un geç dönem eserlerine

yoğun bir nefret besliyor. Evde plaklarını çalmama izin vermiyor, kulaklıkla dinlememe bile izin vermiyor.' Sonra benim ne kadar afallamış ve bozulmuş olduğumu gördü herhalde. Çünkü hemen ardından –her zamanki gibi!– gönlümü almaya çalıştı. 'Çok daha önce sormalıydım sana' diyordu durmadan. 'Benim kabahatim.' Sonra birdenbire, başka bir şey hatırlamış gibi alnına vurup, 'Gerçekten Stephan,' dedi, *'ikinizi* de hüsrana uğrattım. O sırada karışmamak daha doğru gibi geldi, ama şimdi anlıyorum ki ikinize de haksızlık etmişim.' Ne demek istediğini sorduğumda, annemin ne zamandır, Kazan'ın *Cam Tutkular*'ını çalmamı umduğunu anlattı. Uzunca bir süre önce, babama o parçayı çalmamı istediğini bildirmiş; annem babamın her şeyi ayarlayacağını düşünmüştür. Ama babam benim açımdan düşünmüş meseleyi. Babam bu tür konularda çok hassastır. Bir müzisyenin –benim gibi amatör bile olsa– bu kadar önemli bir resital konusunda kendi kararlarını kendi vermek isteyeceğini düşünmüş. Bu yüzden de bana bir şey söylemeyip bir fırsat bulduğunda durumu anneme açıklamaya karar vermiş. Ama sonra tabii – aslında biraz açıklasam daha iyi olacak Mr. Ryder. Annem Kazan'ı istediğini babama bildirmiş derken, *söylemiş* demek istemiyorum. Bunu bir yabancıya açıklamak biraz zor. Şöyle olmuştur: Annem doğrudan değinmeden, babamın *bilmesini sağlamıştır* bir şekilde. Bunu babamın açıkça anlayacağı işaretler aracılığıyla yapar. Bu seferinde tam olarak ne yaptığını bilmiyorum. Belki babam eve geldiğinde onu müzik setinde *Cam Tutkular*'ı dinlerken bulmuştur. Annem müzik setinde nadiren bir şey çaldığından, bu açık bir işaret olur. Belki de babam banyodan çıkıp yatağa gittiğinde annemi Kazan'la ilgili bir kitap okurken bulmuştur; bilemiyorum, aralarında öteden beri olaylar böyle gelişir. Yani tahmin edebileceğiniz gibi, babamın durup dururken, 'Hayır, Stephan'ın kendi seçimini kendi yapması gerekiyor' diyebileceği bir durum değil. Babam cevabını iletmenin uygun bir yolunu arıyor, bekliyormuş. Ayrıca tabii, benim herhangi bir parçayı değil, La Roche'un *Dalya*'sını hazırladığımı da bilemezdi. Ah Tanrım, ne büyük aptallık ettim! Annemin *Dalya*'dan bu kadar nefret ettiğinden hiç haberim yoktu! Her neyse, babam durumu anlattı; ne yapmam gerektiği konusunda onun fikrini sorduğumda düşündü ve ha-

zırladığım parçayı çalmamı söyledi, artık değiştirmek için çok geç, dedi. 'Annen seni suçlamayacaktır' deyip duruyordu. 'Seni suçlamak aklından bile geçmeyecektir. Beni suçlayacaktır haklı olarak.' Zavallı babam, beni teselli etmeye uğraşıyordu, ama ben bu konunun onu nasıl çaresizliğe sürüklediğinin farkındaydım. Bir süre sonra, halının üzerinde bir noktaya gözlerini dikti –hâlâ yerdeydi, ama bu arada şınav çekermiş gibi yere yapışmıştı– gözleri halıda, kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu: 'Dayanırım. Dayanırım. Çok daha kötülerini yaşadım. Dayanırım.' Benim orada olduğumu unutmuş gibiydi; sonunda ben de odadan çıkıp kapıyı usulca arkamdan kapadım. O andan beri de Mr. Ryder, doğrusunu isterseniz başka bir şey düşünemiyorum. Aslında şaşkın durumdayım. O kadar az zaman kaldı ki. Üstelik *Cam Tutkular* çok zor bir parça, nasıl hazırlanabilirim ki? Dürüstçe söylemem gerekirse, o parça şu aşamada benim kapasitemi aşıyor; hazırlanmak için bütün bir yılım bile olsa."

Delikanlı sıkıntılı bir tavırla iç çekerek sözüne ara verdi. Birkaç saniye boyunca o da, Miss Collins de konuşmayınca, benim fikrimi beklediği sonucuna vardım. Dedim ki: "Aslında bu konuda fikir yürütmek bana düşmez elbette, sizin kendi kararınızı vermeniz gerekir. Ama bana sorarsanız, vakit bu kadar ilerlemişken, en iyisi hazırladığınız parçadan vazgeçmemektir..."

"Evet, sizin böyle söylemeniz beklenirdi Mr. Ryder."

Araya giren Miss Collins'ti. Tonundaki beklenmedik alaycılık sözümü kesip ona dönmeme yol açtı. Yaşlı hanım bilmiş, hafif ukala bir tavırla bana bakıyordu. "Kuşkusuz," diye devam etti, "siz bunu 'sanatsal dürüstlük' diye adlandırırsınız."

"Mesele o değil Miss Collins" dedim. "Pratik açıdan düşünülürse, bence bu kadar gecikilmişken..."

Miss Collins tekrar sözümü kesti: "Gecikildiğini nereden biliyorsunuz Mr. Ryder? Stephan'ın yeteneği konusunda pek bir şey bilmiyorsunuz. Hele şu anda içinde bulunduğu çıkmazın daha derin sonuçlarını hiç bilmiyorsunuz. Bizlerin yoksun olduğu fazladan bir duyuya sahipmişçesine bu şekilde hüküm vermeye nasıl hak buluyorsunuz kendinizde?"

Miss Collins'in sözümü ilk kestiği andan itibaren giderek gerilmekteydim; o bu sözleri söylerken, bakışlarından kurtul-

mak için başımı çevirdiğimi fark ettim birden. Sorularına yapıştıracak bir cevap bulamayınca, bu karşılaşmayı kısa kesmenin en iyi şey olacağına karar verip hafifçe gülerek kalabalığa karıştım.

Bundan sonraki birkaç dakika boyunca salonda amaçsızca dolaştım. Daha önce de olduğu gibi bazı insanlar ben yanlarından geçerken dönüp bakıyor, ama görünüşe bakılırsa kimse beni tanımıyordu. Bir ara sinemada karşılaştığım adamı, Pedersen'i gördüm; birkaç konukla birlikte gülüşüyorlardı; onun yanına gitmeye yeltendim. Ama bu arada dirseğime dokunulduğunu hissettim; dönüp baktığımda Hoffman yanımda duruyordu.

"Sizi biraz yalnız bıraktığım için özür dilerim. Umarım iyi ağırlanıyorsunuzdur. Aksilikler bitmiyor!"

Otel müdürü soluk soluğaydı, yüzü ter içindeydi.

"Merak etmeyin, ben iyi vakit geçiriyorum."

"Kusura bakmayın, telefonla görüşmem gerekti, salondan ayrılmak zorunda kaldım. Ama artık yola çıkmışlar, kesinlikle yoldalar. Mr. Brodsky neredeyse gelir. Tanrım!" Etrafına bakındı, sonra yaklaşarak sesini alçalttı. "Konuk listesi iyi hazırlanmadı. Uyarmıştım onları. Kimler var!" Başını iki yana salladı. "Aksilikler bitmiyor!"

"Ama hiç değilse Mr. Brodsky yola çıkmış."

"A, evet, evet. Doğrusunu isterseniz Mr. Ryder, bu akşam aramızda olmanız beni o kadar rahatlatıyor ki. Tam size ihtiyacımız olan zamanda. Aslında konuşmanızı pek de fazla değiştirmeniz gerekmiyor bence, yani... koşullardan ötürü. Belki trajediye kısaca değinmeniz yerinde olurdu, ama köpekle ilgili kısa bir konuşma yapmak üzere bir başkasını ayarlayacağız; dolayısıyla esasen sizin hazırladığınız konuşmayı değiştirmeniz gerekmez. Bir tek şey var –ha ha!– konuşmanız çok uzun olmamalı. Ama siz zaten eminim..." Sözünü yarım bırakıp güldü. Sonra tekrar etrafına bakındı. "Kimler var," dedi tekrar. "Çok yanlış düşünüldü. Uyarmıştım onları."

Hoffman salona göz gezdirmeye devam ederken ben de otel müdürünün değindiği konuşma meselesini düşünme fırsatı buldum. Bir süre sonra, "Mr. Hoffman," dedim, "şu anda içinde bulunduğumuz koşulları düşününce, bilemiyorum, acaba hangi noktada kalkıp da..."

"Ah, tabii, tabii. Ne kadar düşüncelisiniz. Dediğiniz gibi, normal koşullarda kalkacağınız noktada kalksanız, kim bilir nasıl bir... evet, evet, çok ileri görüşlüsünüz. Ben Mr. Brodsky'nin yanında oturuyor olacağım, dolayısıyla en uygun ânı seçmeyi bana bırakabilirsiniz belki. Ben size işaret edinceye kadar bekleyebilirseniz... Mr. Ryder, böyle bir zamanda sizin gibi birinin aramızda olması o kadar güven veriyor ki insana."

"Yardımcı olmak benim için zevk."

Salonun karşı tarafından bir gürültü gelince Hoffman sertçe o yana döndü. İyice görebilmek için boynunu uzatıyordu; gerçi önemli bir şey olmadığı belliydi. Dikkatini çekebilmek için öksürdüm.

"Mr. Hoffman, ufak bir mesele daha vardı. Düşünüyordum da," –sabahlığımı işaret ettim– "üzerime biraz daha düzgün bir şey giysem iyi olur. Acaba ödünç alabileceğim bir kıyafet var mı? Özel bir şey olması gerekmez."

Hoffman dalgın bakışlarla kıyafetime göz gezdirdi, hemen ardından tekrar başını çevirdi ve aklı başka yerde, "Yo, merak etmeyin Mr. Ryder," dedi, "biz resmiyetten hoşlanmayız."

Yine boynunu uzatmış, salonun karşı tarafını görmeye çalışıyordu. Bana kalırsa sorunumu anlayamamıştı; tam konuyu tekrar açacakken girişte bir hareketlenme oldu. Hoffman irkildi, sonra beti benzi atmış, zoraki bir gülümsemeyle bana döndü. "Geldi!" diye fısıldadı, omzuma dokundu ve aceleyle uzaklaştı.

Salona bir sessizlik çöktü; birkaç saniye boyunca herkesin gözleri kapıya çevriliydi. Ben de ne olup bittiğini görmeye çalıştım, ama görmeme imkân yoktu. Sonra birden, etrafımdaki herkes, verilen kararı hatırlamışçasına ölçülü bir neşeyle sohbet etmeye koyuldu tekrar.

Kalabalığın arasında kendime yol açarak sonunda salonun öbür ucuna götürülmekte olan Brodsky'yi görebildim. Bir koluna kontes, diğerine Hoffman girmişti; dört beş kişi de kaygıyla etraflarında dört dönüyordu. Yardımcılarının farkında bile olmadığı açıkça görülen Brodsky kaşlarını çatmış, salonun süslemeli tavanına bakıyordu. Beklediğimden daha uzun boylu ve dik bir adamdı, ama şu andaki duruşu, yürüyüşü öylesine kaskatıydı –ve tuhaf bir açıyla eğilmişti– ki, uzaktan bakıldığında

tekerlekler üzerinde taşınıyormuş gibi görünüyordu. Tıraşsızdı, ama çok da berbat görünmüyordu, smokini, başkası giydirmiş gibi biraz çarpık duruyordu üzerinde. Yüz hatları yaşla yıpranmış ve kabalaşmış olmakla birlikte eski bir zarafetin izini de taşıyordu.

Bir an onu benim yanıma getirdikleri zannına kapıldım, ama sonra, bitişikteki yemek salonuna yönelmiş olduklarını anladım. Eşikte duran bir garson Brodsky'yle yardımcılarını içeriye aldı; gözden kaybolduklarında salon yine sessizliğe gömüldü. Çok geçmeden konuklar tekrar konuşmaya başladıysa da şimdi havada bir gerginlik seziliyordu.

O sırada bir duvarın önünde tek başına kalmış dik bir iskemle gözüme ilişti; değişik bir açıdan bakarsam salona hâkim olan atmosferi daha iyi kavrayabileceğimi ve yemekte ne tür bir konuşma yapmamın uygun olacağına karar verebileceğimi düşündüm. Bunun üzerine iskemleye gidip oturdum ve birkaç dakika boyunca oturduğum yerden salonu seyrettim.

Konuklar hâlâ gülüşüp konuşuyordu, ama alttan alta gerginliğin arttığı su götürmezdi. Bu gerginlik ve köpekle ilgili olarak bir başkasının özel bir konuşma yapacağı dikkate alındığında, mümkün mertebe hafif bir tonda konuşmam yerinde olur gibi görünüyordu. Sonunda en iyisinin, son İtalya turum sırasında başımıza gelen çeşitli aksiliklere ilişkin eğlenceli birkaç perde arkası anekdotu anlatmak olacağına karar verdim. Bu anekdotları topluluk karşısında daha önce yeterince anlatmıştım; gerginliği gidereceklerine güveniyordum ve şu andaki koşullarda takdir göreceğinden emindim.

Kendi kendime çeşitli açılış cümlelerini denerken kalabalığın epeyce azalmış olması dikkatimi çekti. İnsanların yemek salonuna geçmekte olduklarını ancak o zaman fark edip ayağa kalktım.

Yemek salonu kuyruğuna katıldığımda birkaç kişi bana gülümsedi, ama kimse konuşmadı. Kafam hâlâ çarpıcı bir açılış cümlesi aramakla meşgul olduğundan buna pek de aldırmadım. Yemek salonunun kapısına yaklaştığımda, iki ihtimal arasında kararsızdım. Birincisi şuydu: "Yıllardır ismim kimi meziyetlerle birlikte anılmaktadır. Ayrıntılara gösterilen titiz dikkat.

Kusursuz icra. Dinamiklerin sıkı denetimi." Bu sözde tumturaklı giriş, gerçekte Roma'da olanların komik ifşaatıyla hemen tersine çevrilebilirdi. Öteki seçenekse, baştan itibaren daha komik bir ton tutturmaktı: "Yıkılan perde kornişleri. Zehirlenmiş kemirgenler. Yanlış basılmış nota kitapları. Sanırım pek azınız benim ismimi bu tür olaylarla bağdaştırırsınız." Her iki girişin de avantajları ve dezavantajları mevcuttu; sonunda yemekte hâkim olacak havayı kavramadan önce kesin karar vermemeyi uygun buldum.

Ben yemek salonuna girerken dört bir yanımda insanlar hararetli hararetli konuşuyordu. Salonun muazzam boyutları daha ilk anda beni etkiledi. O geceki kalabalığa rağmen –yüzden fazla konuk olduğu kesindi– salonun sadece bir kısmının aydınlatılmasının niçin gerekli olduğunu anladım. Çok sayıda yuvarlak masa, beyaz örtüler ve gümüş servislerle donatılmıştı, ama bir o kadar boş, sandalyesiz masa da salonun öteki tarafında, karanlıkta sıra sıra uzayıp gidiyordu. Konukların birçoğu yerlerini almışlardı; genel tablo –hanımların mücevherlerinin parıltısı, garsonların ceketlerinin kar beyazı, fonda smokinlerin siyahı ve arkadaki karanlık– etkileyiciydi doğrusu. Ben kapının eşiğinde durmuş sahneyi inceler, fırsattan yararlanıp sabahlığıma çekidüzen verirken kontes yanımda belirdi. Daha önce yaptığı gibi koluma girip benimle yürümeye başladı.

"Mr. Ryder," dedi, "sizi pek fazla dikkat çekmeyeceğiniz şu masaya yerleştirdik. Sürpriz bozulmasın diye insanların sizi hemen fark etmesini istemiyoruz! Ama merak etmeyin, aramızda olduğunuzu bildirdiğimizde, ayağa kalktığınız zaman herkes sizi görüp işitecektir."

Beni götürdüğü masa bir köşede olmakla birlikte, diğerlerinden niçin daha az dikkat çekici olacağını anlayamadım. Kontes beni oturtup gülerek bir şey söyledikten sonra –uğultudan söylediğini işitemedim– aceleyle uzaklaştı.

Oturduğum masada dört kişi daha vardı –biri orta yaşlı, öteki biraz daha genç iki çift– âdet yerini bulsun diye şöyle bir gülümsedikten sonra kaldıkları yerden konuşmaya devam ettiler. Kocalardan daha yaşlı olanı, oğlunun niçin Amerika'da yaşamaya devam etmek istediğini anlatıyordu; sonra sohbet

aynı çiftin diğer çocuklarıyla devam etti. Ara sıra aralarından biri göstermelik biçimde beni de sohbete katmayı akıl ediyordu – bana dönüp bakarak ya da bir espri yapılmışsa gülümseyerek. Ama hiçbiri doğrudan benimle konuşmadı; ben de kısa bir süre sonra konuşmaları takip etmekten vazgeçtim.

Ama sonra, garsonlar çorba servisine başladığında, konuşmalarının daha seyrek ve dağınık hale geldiğini fark ettim. En sonunda, ana yemek yendiği sıralarda, masamdakiler rol yapmayı bırakıp kafalarını kurcalayan esas konuyu tartışmaya başladılar. Brodsky'nin oturduğu yere doğru pek de gizlemeye çalışmadan bakıyor, alçak sesle adamcağızın durumuyla ilgili tahminler yürütüyorlardı. Bir ara kadınlardan daha genç olanı, "*Birinin* gidip ne kadar üzüldüğümüzü ona söylemesi lazım bence" dedi. "Hepimizin gidip söylemesi gerekir. Henüz kimse bir şey demedi görünüşe bakılırsa. Baksanıza, yanındakiler onunla hiç konuşmuyor neredeyse. Belki de *bizim* gitmemiz, bizim başlatmamız gerekir. O zaman herkes harekete geçer belki. Belki de herkes bizim gibi bekliyordur."

Ötekiler ev sahiplerinin duruma hâkim olduğunu söylediler hemen; zaten Brodsky de çok iyi görünüyordu; ne var ki sonra onlar da kaygıyla salonun karşı tarafına bakmaya başladılar.

Doğal olarak ben de fırsattan yararlanıp Brodsky'yi dikkatle incelemekteydim. Diğerlerinden biraz daha büyük bir masaya oturtulmuştu. Bir yanında Hoffman, öbür yanında kontes oturuyordu. Geri kalanlar, ak saçlı, ağırbaşlı adamlardı. Bu adamların sürekli fısıldaşmaları masaya komplo yapılıyormuş gibi bir hava veriyor, bu da genel atmosferi olumlu etkilemiyordu. Brodsky'nin kendisine gelince, görünürde bir sarhoşluk belirtisi yoktu ve iştahla olmasa bile, yemeye devam ediyordu. Bununla birlikte kendi dünyasına dalmış gibiydi. Ana yemek boyunca Hoffman'ın kolu Brodsky'nin sırtındaydı; sürekli kulağına bir şeyler mırıldıyor, ama yaşlı adam tepki göstermeden, kasvetli bir edayla boşluğa bakmaya devam ediyordu. Bir ara kontes koluna dokunup bir şey söylediğinde de cevap vermedi.

Daha sonra, tatlının sonlarına doğru –yemek muhteşem olmamakla birlikte doyurucuydu– Hoffman'ın koşuşturan garsonların arasından yürüyerek salonu geçtiğini gördüm ve bana

doğru geldiğini anladım. Yaklaştığında eğilerek kulağıma fısıldadı:

"Mr. Brodsky birkaç cümle söylemek istiyor galiba, ama doğrusu –ha ha!– biz vazgeçirmeye çalışıyoruz. Bu gece fazladan bir stres yaşamasını istemiyoruz. Dolayısıyla, Mr. Ryder, işaretimi dikkatle bekleyip ben işareti verir vermez kalkmanızı rica edeceğim. Sonra, siz konuşmanızı bitirdiğinizde, kontes davetin resmi bölümünü noktalayacak. Evet, gerçekten de Mr. Brodsky'nin fazladan bir stres yaşamaması gerekir kanısındayız. Zavallı adam, ha ha! Kimler var, gerçekten de..." –başını iki yana sallayıp iç çekti– "Tanrı'ya şükür ki siz buradasınız Mr. Ryder."

Ben tek kelime söylemeye fırsat bulamadan Hoffman yine garsonların arasına dalıp hızlı hızlı masasına ilerledi.

Bundan sonraki birkaç dakikayı salonu incelemekle ve konuşmam için hazırladığım iki açılışı tartmakla geçirdim. Ben iki ihtimal arasında gidip gelirken salondaki sesler birden kesildi. O zaman, kontesin yanında oturan çok ciddi bir adamın ayağa kalkmış olduğunu fark ettim.

Oldukça yaşlı, gümüşi saçlı bir adamdı. Etrafa bir otorite havası yayıyordu; salon neredeyse bir anda sessizliğe gömüldü. Ciddi ifadeli adam birkaç saniye boyunca kınayan bakışlarla topluluğu seyretmekle yetindi. Sonra hem ölçülü, hem gür bir sesle konuştu:

"Beyefendi. Böylesine seçkin, soylu bir dost vefat ettiğinde başkalarının söyleyeceği hemen her şey boş ve sığ olmaya mahkûmdur. Bununla birlikte, bu gece bu salonda toplanmış olan herkes adına acınızı derinden paylaştığımızı birkaç sözle belirtmeden geçemeyeceğiz Mr. Brodsky." Sözlerine ara verdiğinde salonda onaylayıcı mırıltılar dolaştı. Sonra sözüne devam etti: "Beyefendi, aziz Bruno'nuz, ona gündelik işlerini görürken kentte rastlayan bizlerin gönlünü fethetmekle kalmamış, bırakınız dört ayaklıları, insanlarda bile ender rastlanan bir mevki kazanmıştı. Şöyle ki, o kentimizin amblemi haline gelmişti. Evet beyefendi, bizim nezdimizde bazı temel meziyetlerin timsali olmuştu. Gözü kara bir sadakat. Korkusuz bir yaşama tutkusu. Küçümsenmeye karşı kesin bir itiraz. Daha üstün varlıkların

gözüne ne kadar tuhaf görünse de her şeyi kendine has biçimde yapma güdüsü. Yani, yıllar içinde benzersiz ve haysiyetli toplumumuzun oluşmasında temel taşı kabul ettiğimiz meziyetlerin ta kendileri. O meziyetler ki, efendim, çok yakında" – anlamlı bir tonda, ağır ağır devam etti: "bu kentte hayatın her alanında yeniden yeşereceğini umuyoruz."

Yine sözlerine ara verip çevresine baktı. Bir iki saniye boyunca izleyicileri buz gibi bakışlarla süzdükten sonra nihayet konuşmasını noktaladı:

"Şimdi hep birlikte, aramızdan ayrılmış olan dostumuzun anısına bir dakikalık bir saygı duruşunda bulunalım."

Gözlerini yere çevirdiğinde salondaki herkes başını eğdi ve bir kez daha salona mutlak sessizlik hâkim oldu. Bir ara başımı kaldırıp baktığımda Brodsky'nin masasındaki kent ileri gelenlerinden bazılarının –belki örnek olma kaygısıyla– gülünç derecede abartılı bir matem havasına bürünmüş olduklarını gördüm. Örneğin aralarından biri, iki elini alnına bastırmıştı. Brodsky'ye gelince, –konuşmayı bir kez olsun başını kaldırıp konuşmacıya ya da salondaki herhangi birine bakmadan, kıpırtısız izledikten sonra– hiç kıpırdamadan oturmaya devam ediyordu ve duruşunda yine tuhaf bir eğrilik vardı. Hatta iskemlesinde uyuyakalmış bile olabilirdi; Hoffman'ın kolunun temelde fiziksel bir nedenle sırtında duruyor olması mümkündü.

Bir dakikanın sonunda ciddi ifadeli adam başka bir şey söylemeden yerine oturunca sıkıntılı bir belirsizlik yaşandı. Birkaç kişi çekinerek sohbetlerine döndü, ama sonra bir başka masada bir hareketlenme oldu; iriyarı, saçları dökülmüş, yüzünde lekeler olan bir adam ayağa kalkmıştı.

"Bayanlar, baylar" dedi, gür sesle. Sonra Brodsky'ye dönüp hafifçe eğildi ve mırıldandı: "Beyefendi." Birkaç saniye boyunca ellerine baktıktan sonra salona göz gezdirdi. "Birçoğunuzun öğrenmiş olacağı gibi, akşamın erken saatinde aziz dostumuzun naaşını bulan bendim. Bu nedenle, olayın... olayın gelişimine dair birkaç söz söylememe izin vereceğinizi umuyorum. Beyefendi," – tekrar Brodsky'ye döndü– "esasen sizden özür dilemem gerekiyor. Ne demek istediğimi açıklayayım." İriyarı adam sözlerine ara verip yutkundu. "Bu akşam her zaman

olduğu gibi dağıtıma çıkmıştım. İşim bitmek üzereydi, iki üç adres kalmıştı uğrayacağım; kestirmeden gitmek üzere demiryoluyla Schildstrasse arasındaki dar sokağa girdim. Normal olarak, özellikle karanlıkta o yola girmezdim, ama bugün erken saatte varmıştım oraya, ayrıca, bildiğiniz gibi güzel bir güneş batışı vardı. Ben de kestirmeden gittim. Sokağın yaklaşık yarısına geldiğimde gördüm onu. Aziz dostumuzu. Dikkati çekmeyecek bir konuma yerleşmişti; sokak lambasının direğiyle tahta çit arasına gizlenmişti neredeyse. Gerçekten vefat ettiğinden emin olmak için yanına diz çöktüm. O sırada aklımdan birçok şey geçti. Doğal olarak sizi düşündüm elbette beyefendi. Öteden beri ne kadar yakın dostunuz olduğunu, bunun acı bir kayıp olacağını düşündüm. Genelde kent halkının da Bruno'yu ne kadar özleyeceğini, acınızı paylaşacağını düşündüm. İzninizle söyleyeceğim efendim, o an bütün üzüntüme rağmen, kaderin bana bir ayrıcalık sunmuş olduğunu da düşündüm. Evet beyefendi, bir ayrıcalık. Dostumuzun naaşını veterinerin kliniğine taşımak bana düşüyordu. İşte beyefendi, bundan sonra olanlara... mazeret sunamıyorum. Az önce, Mr. von Winterstein konuşurken, oturduğum yerde kararsızlık içinde kıvrandım. Ben de şimdi kalkıp konuşmalı mıydım? Sonunda, gördüğünüz gibi, evet, konuşmaya karar verdim. Mr. Brodsky bunu yarın sabah dedikodu olarak duyacağına benim ağzımdan duysun daha iyi. Beyefendi, bundan sonra olanlar benim için büyük utanç kaynağı. Sadece şunu söyleyebilirim ki niyetim asla, katiyen... Şu anda sizden ancak af dileyebilirim. Son birkaç saat boyunca defalarca baştan sona düşündüm olayı; şimdi anlıyorum ne yapmam gerektiğini. Elimdeki paketleri yere bırakmalıydım. O sırada son iki paket vardı elimde. Yere bırakmalıydım onları. Dar sokakta, çitin dibine sıkıştırabilirdim, bir şey olmazdı. Zaten biri alıp götürse de ne olacaktı? Ama her nedense, belki aptalca bir meslek içgüdüsüyle, bırakmadım. Düşünemedim. Kısacası, Bruno'nun naaşını kaldırırken, paketler hâlâ elimdeydi. Ne bekliyordum bilemiyorum. Ama –bunu yarın nasılsa öğreneceksiniz, o yüzden şimdi ben söyleyeyim– Bruno'nuz epey bir süredir orada olsa gerekti, çünkü bedeni, ölümü azametle karşılamış olmasına rağmen soğumuş ve haliyle katılaşmıştı. Evet beyefendi, katılaş-

mıştı. Affınıza sığınıyorum, şimdi söyleyeceklerim sizi üzebilir, ama... ama izin verirseniz devam edeyim. Paketleri taşıyabilmek için –nasıl pişmanım, binlerce kez pişmanım şimdi– paketlerimi taşımaya devam edebilmek için, Bruno'yu iyice kaldırıp omzuma aldım, katılaşmış olduğunu hesaba katamadım. Ancak sokağın sonlarına doğru bu şekilde yürüdükten sonradır ki, bir yerlerden bir çocuk haykırışı duyup durdum. Tabii o zaman ne muazzam bir hata yapmış olduğumu anladım. Bayanlar baylar, Mr. Brodsky, daha da mı açık söylemem gerekiyor? Evet, gerektiğini görüyorum. Olay şuydu. Aziz dostumuzun katılığından ötürü, benim onu omzumda, yani neredeyse dimdik durumda taşımakla yaptığım aptallıktan ötürü... Şunu demek istiyorum efendim: Bedeninin üst kısmı, Schildstrasse'deki her evden, çitin üstünden rahatlıkla görülebilirdi. Üstelik, felaketler yetmiyormuş gibi, çoğu evde aile halkının akşam yemeği için arka odada toplandıkları saatti. Bahçelerini seyrederek yemeklerini yerken asil dostumuzun, patileri öne uzanmış, önlerinden geçtiğini görmüş olacaklardı – ah, ne büyük rezalet! Peş peşe onca ev! Bu sahne aklımdan çıkmıyor beyefendi, gözümün önünde canlanıyor. Affedin beni, affedin beni efendim, bu münasebetsizliğimi itiraf etmeden, bu yükü üzerimden atmadan burada bir dakika daha oturmaya devam edemezdim. Bu acı ayrıcalığın benim gibi bir alımağa düşmesi ne büyük talihsizlik! Mr. Brodsky, yalvarırım size, asil dostunuzu son nefesinden bu kadar kısa bir süre sonra maruz bıraktığım aşağılanma için yetersiz özürlerimi kabul edin. Saygıdeğer Schildstrasse sakinleri, belki bazıları şu anda aramızdadır, onlar da herkes gibi Bruno'ya sevgiyle bağlıydılar mutlaka. Onu son kez bu şekilde görmüş olmak... Beyefendi sizden, herkesten özür dilerim, affedin beni."

İriyarı adam kederli bir edayla başını iki yana sallayarak yerine oturdu. Sonra yakınındaki bir masadan bir kadın, elindeki mendille gözlerini silerek ayağa kalktı.

"Şuna hiç şüphe yok ki," dedi, "kuşağının en büyük köpeğiydi. Buna kimsenin itirazı olamaz."

Salonda onaylayan mırıltılar dolaştı. Brodsky'nin etrafında oturan ileri gelenler hararetle başlarını sallıyorlardı, ama Brodsky'nin kendisi hâlâ başını kaldırmamıştı.

Kadının bir şeyler daha söylemesini bekledik, ama ayakta durmaya devam ettiği halde konuşmadı, sadece hıçkırıp gözlerini silmeyi sürdürdü. Bir süre sonra yanında oturan kadife smokinli adam ayağa kalkıp usulca onu yerine oturttu. Ama kendisi ayakta kaldı ve salona suçlayan bakışlarla göz gezdirdi. Sonra konuştu:

"Bir heykel. Bronz bir heykel. Bruno'yu sonsuza dek hatırlamamız için anısına bronz bir heykel dikilmesini öneriyorum. Büyük, azametli bir heykel. Walserstrasse'de olabilir. Mr. von Winterstein," dedi, ciddi ifadeli adama dönerek, "bu gece, burada, Bruno'ya bir heykel dikilmesi için karar alalım!"

Biri "Bravo!" diye bağırdı, onaylayan haykırışlar yükseldi. Yalnızca ciddi ifadeli adam değil, Brodsky'nin masasındaki bütün kent ileri gelenleri şaşkına dönmüştü. Panik içinde aralarında bakıştılar, sonra ciddi ifadeli adam yerinden kalkmadan konuştu:

"Elbette Mr. Haller, dikkatle inceleyeceğiz öneriyi. Elbette anısına ne yapılacağına ilişkin başka fikirlerle birlikte..."

Sözü salonun karşı tarafından ansızın yükselen bir erkek sesiyle bölündü: "Bu kadarı da fazla! Ne saçma fikir. O köpek için heykel mi? O hayvan bronz heykeli hak ediyorsa bizim kaplumbağamız, Petra, onun beş katı büyüklüğünde bir heykele layıktır. Üstelik trajik biçimde can verdi. Çok saçma. O köpek daha bu yıl Mrs. Rahn'a saldırmıştı..."

Cümlesinin geri kalanı bütün salonda yükselen patırtıdan duyulmadı. Herkes hep bir ağızdan bağırır gibiydi. Son sözleri söylemiş olan adam yerine oturmadan kendi masasında birine döndü ve hararetli bir tartışmaya girişti. Artan kargaşada, Hoffman'ın bana el sallamakta olduğunu fark ettim. Daha doğrusu, eliyle tuhaf, dairesel bir hareket yapıyordu –görünmez bir camı siler gibi– onun hoşlandığı bir işaret olduğunu hatırladım belli belirsiz. Ayağa kaltım ve gürültüyle öksürdüm.

Salon neredeyse bir anda sessizleşti, bütün gözler bana çevrildi. Heykele itiraz eden adam tartışmayı kesti ve aceleyle yerine oturdu. İkinci bir kez öksürdüm ve tam konuşmaya başlayacakken, sabahlığımın önünün açık olduğunu, bedenimin ön kısmını bütün çıplaklığıyla sergilediğini fark ettim. Şaşkınlık

içinde bir an duraksadıktan sonra yerime oturdum. Neredeyse aynı anda salonun karşı tarafında bir kadın ayağa kalktı ve tiz bir sesle haykırdı:

"Heykel uygun değilse adını bir sokağa veremez miyiz? Ölmüşleri anmak için birçok sokak ismini değiştirdik. Bu kadarını istemek fazla olmaz herhalde Mr. von Winterstein. Örneğin Mainhardstrasse olabilir. Hatta Jahnstrasse."

Bu fikir çok sayıda onaylayıcı haykırışla karşılandı; az sonra herkes bir ağızdan başka sokak adları öneriyordu. Kent ileri gelenleri yine son derece rahatsız görünüyordu.

Yakınımdaki bir masadan uzun boylu, sakallı bir adam ayağa kalkıp gürleyen bir sesle konuştu: "Mr. Holländer'a katılıyorum. Bu kadarı fazla. Elbette hepimiz Mr. Brodsky adına üzüldük. Ama dürüst olalım, o köpek bir tehdit oluşturuyordu, hem başka köpeklere hem de insanlara. Mr. Brodsky ara sıra hayvanın tüylerini taramayı akıl etseydi, besbelli yıllardır süren deri iltihabını tedavi..."

Adama dört bir yandan öfkeli itirazlar yağıyordu. "Kepaze!" "Ayıp!" haykırışları duyuluyordu her yerden; ayrıca birçok kişi hakaret eden adama haddini bildirmek üzere masalarından kalkmıştı. Hoffman yine havayı hararetle silerek bana işaret ediyordu, yüzünde korkunç bir sırıtış vardı. Sakallı adamın gürleyen sesi patırtıyı bastırdı: "Doğru. Hayvan iğrenç bir haldeydi!"

Sabahlığımın sıkıca kapalı olduğunu kontrol ettikten sonra ayağa kalmaya yeltenirken ansızın Brodsky'nin kımıldanıp ayağa kalktığını gördüm.

O kalkarken masadan bir ses çıktı, bütün başlar ona çevrildi. Yerlerinden kalkmış olanlar bir anda iskemlelerine dönmüş, sessizlik bir kez daha salona hâkim olmuştu.

Bir an, Brodsky'nin masanın üstüne devrileceğini sandım. Ama dengesini korudu, kısaca salona göz gezdirdi. Konuştuğunda sesi hafif boğuk çıktı.

"Siz ne diyorsunuz?" dedi. "O köpek benim için çok mu önemliydi sanıyorsunuz? Öldü, işte o kadar. Ben bir kadın istiyorum. Bazen yalnızlık çöküyor. Bir kadın istiyorum." Sözlerine ara verdi; bir an özel düşüncelere dalmış gibi durdu. Sonra hulyalı bir tavırla konuştu: "Denizcilerimiz. Sarhoş denizcilerimiz.

Şimdi ne olmuşlardır kim bilir? O zamanlar gençti. Gençti, çok güzeldi." Yüksek tavandan sarkan ışıklara bakarak tekrar düşüncelere daldı; bir kez daha, masanın üzerine devrileceğini düşündüm. Hoffman da buna benzer bir şeyden korkmuş olmalı ki ayağa kalktı ve elini usulca Brodsky'nin sırtına götürerek kulağına bir şey fısıldadı. Brodsky ilk anda cevap vermedi. Sonra mırıldandı: "Bir zamanlar beni severdi. Her şeyden çok severdi. Sarhoş denizcilerimiz. Neredeler şimdi?"

Hoffman, Brodsky bir espri yapmışçasına kahkahayla güldü. Geniş bir tebessümle salonda bakışlarını gezdirdikten sonra tekrar Brodsky'nin kulağına bir şey fısıldadı. Brodsky nihayet nerede olduğunu hatırlayıp hafifçe otel müdürüne doğru döndü ve yerine oturtulmaya itiraz etmedi.

Bunu sessiz ve kıpırtısız bir süre izledi. Ardından kontes canlı bir tebessümle ayağa kalktı.

"Bayanlar baylar, şimdi size çok hoş bir sürprizimiz var! Daha bu öğleden sonra geldi, gerçekten çok yorgun olmalı, ama buna rağmen sürpriz konuğumuz olmayı kabul etti. Evet, alkışlarınızla! Mr. Ryder aramızda!"

Kontes bana doğru abartılı bir kol hareketi yaparken her yandan heyecanlı ünlemler yükseldi. Ben bir şey yapmaya fırsat bulamadan masamdakiler üstüme üşüşmüş el sıkışmaya çalışıyordu. Hemen ardından sevinç içinde beni selamlayıp ellerini uzatan insanlarla çepeçevre kuşatıldım. Bu heyecan gösterilerini mümkün olduğu kadar kibarca karşılamaya çalışıyordum, ama başımı çevirip baktığımda –iskemlemden kalkmaya fırsat bulamamıştım– arkamda bir kalabalık birikmeye başladığını gördüm, insanlar itişiyor, parmak ucunda yükseliyordu. Ortalık iyice karışmadan durumu kontrol altına almam gerektiğini anladım. Onca insan ayağa kalkmışken yapılacak en iyi şeyin onlardan daha yüksek bir yerde durmak olacağına karar verdim. Hemen sabahlığımın bağlı olup olmadığını kontrol edip masanın üstüne tırmandım.

Patırtı bir anda kesildi, insanlar oldukları yerde donup kaldılar, başlarını bana çevirdiler. Yeni yerimden konukların yarısından fazlasının masalarından kalmış olduğunu görebiliyordum; oyalanmadan başlamaya karar verdim.

"Yıkılan perde kornişleri! Zehirlenmiş kemirgenler! Yanlış basılmış nota kitapları!"

Kıpırtısız insan kümelerinin arasından tek bir kişinin bana doğru yürümekte olduğunu fark ettim. Miss Collins masaya vardığında yandaki masadan bir iskemleyi çekip oturdu ve başını kaldırıp bana baktı. Bakışında bir şey dikkatimi dağıttı ve bir an, sonraki cümleyi hatırlayamadım. Benim tereddüt ettiğimi görünce bacak bacak üstüne attı ve endişeli bir sesle konuştu:

"Mr. Ryder, rahatsızlandınız mı?"

"İyiyim Miss Collins, teşekkür ederim."

"Daha önce söylediklerime gücenmemişsinizdir umarım. Sizi bulup özür dilemek istedim ama hiçbir yerde göremedim. Gereğinden daha kırıcı konuşmuş olabilirim. Beni mazur göreceğinizi umuyorum. Sizin meslekten birine rastladığımda bugün bile ansızın hatıralar doluşuyor zihnime ve farkında olmadan bu tavrı benimsiyorum."

"Önemli değil Miss Collins" dedim usulca, gülümseyerek. "Kafanızı yormayın lütfen. Kesinlikle kırılmadım. Biraz ani bir şekilde yanınızdan ayrılmamın sebebi size Stephan'la rahat konuşabilme fırsatı vermekti."

"Ne kadar düşüncelisiniz" dedi Miss Collins. "Biraz kızdığım için gerçekten özür dilerim. Ama inanın Mr. Ryder, sadece kızgınlıkla konuşmadım. Size gerçekten yardımcı olmak istiyorum. Tekrar tekrar aynı hataları yaptığınızı görmek beni çok üzer. Şimdi tanıştığımıza göre, sizi bir öğleden sonra çaya davet etmek isterim. Zihninizi meşgul eden ne varsa, memnuniyetle konuşmaya hazırım. Emin olun anlayışlı bir dinleyici bulacaksınız."

"Çok naziksiniz Miss Collins. İyi niyetinizden kuşkum yok. Ama izninizle söylemek isterim ki, geçmişteki deneyimleriniz, sizin de belirttiğiniz gibi, benim meslekten kişilere karşı hoşgörülü olmanıza pek izin vermiyor sanırım. Ziyaretimden hoşlanacağınızdan emin değilim."

Miss Collins bu söylediklerimi düşünürmüş gibi görünüyordu. Sonra cevap verdi: "Endişelerinizi anlıyorum. Ancak uygarca görüşmemizin pekâlâ mümkün olduğu kanısındayım. Arzu ederseniz kısa bir ziyaret olsun. Hoşunuza giderse tekrar

gelirsiniz. Hatta birlikte kısa bir yürüyüşe de çıkabiliriz. Sternberg Parkı evime çok yakındır. Mr. Ryder, uzun yıllar boyunca geçmişi düşünme fırsatım oldu, her şeyi unutmaya hazırım gerçekten. Yeniden, sizin gibi birine yardım eli uzatmayı çok isterim. Elbette her soruya cevabım olacağına söz veremem. Ama sizi anlayışla dinleyeceğim. Ayrıca daha deneyimsiz bir insanın yapacağı gibi sizi kafamda yüceltmeyeceğimden, duygusallıkla yaklaşmayacağımdan emin olabilirsiniz."

"Davetinizi ciddi olarak düşüneceğim Miss Collins" dedim. "Ama beni olduğumdan farklı biri zannettiğinizi düşünmeden de edemiyorum. Bunu söylememin nedeni şu: Bana öyle geliyor ki dünya şu veya bu konuda dâhi olduklarını iddia eden insanlarla dolu; oysa dikkate değer tek yanları, hayatlarını örgütlemekteki müthiş beceriksizlikleri. Fakat nedense, bu tip insanların imdadına koşmaya hazır –çok iyi niyetli– sizin gibi insanlar da daima kuyrukta. Belki hüsnükuruntu, ama şunu bilmenizi isterim ki ben o insanlardan biri değilim. Hatta hiç duraksamadan diyebilirim ki, gelmiş olduğum noktada, imdadıma koşulmasına da muhtaç değilim."

Miss Collins bir süredir başını iki yana sallayıp durmaktaydı. Ben sözümü bitirince, "Mr. Ryder," dedi, "aynı hataları tekrar tekrar yapmanız beni gerçekten çok üzer. Hele benim o arada sizi seyretmekle yetinip harekete geçmediğimi düşünürsem. Şu anda içinde bulunduğunuz çıkmazda size gerçekten yardımcı olabileceğim kanısındayım. Tabii ki Leo'yla birlikteyken," dedi, elini Brodsky'nin olduğu yöne doğru sallayarak, "çok gençtim, bilgim yeterli değildi, olup bitenleri açıkça göremiyordum. Ama sonra her şeyi düşünecek uzun yıllarım oldu. Sizin kentimize geleceğinizi öğrendiğimde, hıncımı zaptetmemin gerçekten vakti geldiğini düşündüm. Yaşlandım ama tükenmiş sayılmam. Hayatta bazı şeyleri anladım, çok iyi anladım; bu bilgiyi faydalı bir şekilde kullanmak için henüz geç değil. Sizi bu nedenle davet ediyorum Mr. Ryder. Az önce tanıştığımızda biraz sert konuştuğum için tekrar özür dilerim. Bir daha olmayacak, söz veriyorum. Lütfen kabul edin davetimi."

O konuşurken salonunun görüntüsü –loş, sıcak ışıklandırması, eski kadife perdeleri, kırık dökük mobilyaları– gözümün

önünde canlanmıştı; bir an hayatın baskılarından uzakta, o kanepelerden birine uzanma fikri bana çok cazip geldi. Derin bir nefes alıp iç çektim.

"Nazik davetinizi düşüneceğim Miss Collins" dedim. "Ama şu anda yatıp biraz dinlenmem gerekiyor. Takdir edersiniz, aylardır seyahat ediyorum; buraya geldiğimden beri de kendime ayıracak beş dakikam olmadı. Müthiş yorgunum."

Bunları söylerken bütün yorgunluğum üstüme çöktü. Gözlerimin altı kaşınıyordu, yüzümü elimle ovaladım. Ben yüzümü ovalarken dirseğime biri dokundu, yumuşak bir ses, "Sizi geçireyim Mr. Ryder" dedi.

Stephan iskemleden aşağı inmeme yardım etmek için elini uzatıyordu. Elimi omzuna yasladım ve aşağı indim.

"Ben de çok yoruldum" dedi Stephan. "Birlikte yürüyelim."

"Yürüyecek miyiz?"

"Evet, bu gece oteldeki odalardan birinde uyuyacağım. Sabah erken saatte işbaşı yapacaksam otelde kalırım çoğunlukla."

Söylediklerini hâlâ anlayamıyordum. Sonra, kimi ayakta, kimi oturan konuk kümelerinin, garsonların ve masaların ötesine, dev salonun karanlıkta görülmeyen kısmına bakınca, ansızın otelin atriumunda olduğumuzu kavradım. Gündüz buraya öteki uçtan girmiş –ve bakmış– olduğum için tanıyamamıştım daha önce. Ta uzakta, karanlıkta kalan kısımda, kahve içerek günümü planladığım bar vardı herhalde.

Ama bu konuda daha fazla bir şey düşünemeden Stephan şaşırtıcı bir ısrarla beni uzaklaştırmaya koyuldu.

"Gidelim artık Mr. Ryder. Ayrıca sizinle konuşmak istediğim bir şey de var."

"İyi geceler Mr. Ryder" diye seslendi Miss Collins biz yanından geçerken.

Ona iyi geceler dilemek için arkama döndüm; Stephan beni sürüklemeye devam etmese, vedalaşmam bu kadar üstünkörü olmazdı. Biz salonda ilerlerken dört bir yanımdan insanların iyi geceler dilediğini duyuyordum; elimden geldiğince gülümseyip el salladıysam da salondan pek zarif bir şekilde ayrılmadığımın farkındaydım. Ama Stephan'ın endişeli olduğu belliydi, ben

daha arkamdaki kişilerin iyi geceler dileklerine karşılık vermeye çalışırken kolumu çekiştirerek konuştu:

"Mr. Ryder, iyice düşündüm. Belki hüsnükuruntu, ama Kazan'ı denemem gerektiğini düşünüyorum gerçekten. Sizin daha önceki tavsiyenizi, hazırladığım parçadan vazgeçmememi söylediğinizi hatırladım. Ama gerçekten çok düşündüm ve *Cam Tutkular*'ın üstesinden gelebileceğime karar verdim. Artık yeterli kapasiteye sahip olduğuma inanıyorum gerçekten. Esas sorun zaman. Ama ciddiyetle ele alırsam, gece gündüz çalışırsam, yapabileceğimi sanıyorum."

Atriumun karanlık bölümüne gelmiştik. Stephan'ın topukları boşlukta yankılanıyor, benim terliklerimin şlap şlap sesi de kanon yapıyordu. Sağ tarafımızda, karanlığın içinde, şimdi sessiz ve kıpırtısız olan iri fıskiyenin açık renk mermerini seçebiliyordum.

"Karışmak gibi olmasın ama," dedim, "ben sizin yerinizde olsam, başlangıçta çalmaya karar verdiğim parçadan vazgeçmezdim. Siz o parçayı seçmişsiniz, sizin kararınız yeterlidir. Ayrıca bir programı son dakikada değiştirmek daima hatadır bence..."

"Ama Mr. Ryder, anlamıyorsunuz. Konu annem. Annem..."

"Bana daha önce anlattıklarınızın hepsini hatırlıyorum. Ve dediğim gibi, karışmak da istemem. Ama izninizle söylüyorum, bence insan hayatının bir noktasında kararlarının arkasında durmayı öğrenmelidir. 'Ben buyum, ben bunu yapmayı seçtim' diyebilmelidir."

"Mr. Ryder, söylediklerinizi anlıyorum. Ama bence –tavsiyelerinizin son derece iyi niyetli olduğunu biliyorum– benim gibi bir amatörün, özellikle bu kadar sınırlı bir süre içinde Kazan'ı düzgün icra edemeyeceğini düşündüğünüz için böyle söylüyorsunuz. Ama ben yemek boyunca düşündüm ve gerçekten inanıyorum ki..."

"Bakın, söylemek istediğim bu değildi" dedim, biraz sinirlenerek. "Kesinlikle bu değildi. Ben sizin tavır koymanız gerektiğini söylüyorum."

Ama delikanlı beni dinlemiyordu anlaşılan. "Mr. Ryder," diye devam etti, "çok geç olduğunun farkındayım, yorulduğu-

nuzu biliyorum. Ama acaba diye düşündüm. Bana birkaç dakikanızı ayırabilseniz, on beş dakika mesela. Hemen şimdi büyük salona gidersek size Kazan'dan bir bölüm çalabilirim, tamamını değil, bir bölümünü. Dinledikten sonra Perşembe akşamına kadar hazırlanma ihtimalim olup olmadığını söylerdiniz bana. Ah, pardon."

Atriumun sonuna gelmiştik; karanlıkta durduk, Stephan koridora açılan kapıyı anahtarla açtı. Arkamı dönüp baktığımda yemek yediğimiz bölüm karanlığın içinde küçük, ışıklandırılmış bir havuzdan daha büyük görünmüyordu. Konuklar yine yerlerine oturmuş gibiydi, ellerinde tepsilerle koşuşturan garsonları da görüyordum.

Koridor çok loştu. Stephan arkamızdan atriumun kapısını kilitledikten sonra ikimiz yan yana, konuşmadan ilerledik. Bir süre sonra, delikanlı birkaç kere dönüp baktıktan sonra, benim kararımı beklediğini anladım. İç çekip, "Size yardım etmeyi çok isterim" dedim. "Şu andaki durumunuzu yürekten anlıyorum. Ama saat o kadar geç ki..."

"Mr. Ryder, yorulduğunuzu biliyorum. Bir öneride bulunabilir miyim? Ben salona tek başıma girsem, siz de kapının dışında durup dinleseniz. Bir fikir edinebilecek kadar dinledikten sonra da habersiz gidersiniz. Tabii ben sizin hâlâ dışarıda olup olmadığınızı bilmediğimden, sonuna kadar elimden gelenin en iyisini yapmaya çabalayacağım – bu da zaten bana lazım olan şey. Yarın sabah da perşembe akşamı için bir şansım olup olmadığını söylersiniz."

Bu öneriyi düşündüm. "Pekâlâ," dedim sonunda, "öneriniz bana çok mantıklı geldi. Her ikimizin ihtiyaçlarını da gayet güzel karşılıyor. Tamam, dediğinizi yapalım."

"Mr. Ryder, ne kadar iyisiniz. Benim için ne büyük bir yardım olduğunu tahmin edemezsiniz. O kadar kararsız kaldım ki."

Delikanlı o heyecanla adımlarını hızlandırdı. Köşeyi döndüğümüzde koridor karanlığa gömüldü; o kadar ki, hızla ilerlerken, birkaç kez duvarlara çarpmamak için elimle yoklama gereği duydum. Bir tek en sonunda, otelin lobisine açılan buzlu cam kapılardan süzülen hafif ışık dışında koridorda hiç ışıklandır-

ma yok gibiydi. Hoffman'ı bir dahaki görüşümde bu konudan bahsetmem gerektiğini düşünürken Stephan, "İşte geldik" dedi ve durdu. Ancak o zaman, büyük salonun kapısına geldiğimizi görebildim.

Stephan çeşitli anahtarları şıkırdatarak nihayet kapıları açtığında ötede karanlıktan başka şey göremedim. Ama delikanlı hevesle salona girdi ve sonra başını tekrar koridora çıkardı.

"Birkaç saniye izin verirseniz notaları bulayım" dedi. "Piyano taburesinin içinde bir yerlerde, ama orası o kadar karışık ki."

"Merak etmeyin, kesin bir fikir edinmeden gitmeyeceğim."

"Mr. Ryder, çok teşekkür ederim. Bir saniye lütfen."

Kapılar gürültüyle kapandı; birkaç dakika boyunca ortalık sessizdi. Ben karanlıkta ayakta durmaya devam ediyor, ara sıra koridorun sonuna, lobiden süzülen ışığa bakıyordum.

Sonunda Stephan *Cam Tutkular*'ın ilk bölümüne başladı. İlk birkaç ölçünün ardından giderek dikkatim yoğunlaştı. Delikanlının parçayı pek iyi bilmediği hemen anlaşılıyordu; buna rağmen, kararsızlığının ve gerginliğinin ardında beni epeyce şaşırtan bir özgünlük ve duygusal incelik içeren hayal gücünün varlığını sezebiliyordum. Şu andaki işlenmemiş haliyle bile delikanlının Kazan icrası, yorumların büyük çoğunluğunda henüz fark edilmemiş kimi boyutlar sunuyordu.

Kapılara biraz daha yaklaşıp her tereddütlü nüansı yakalamaya çalıştım. Ama sonra, bölümün sonlarına doğru ansızın üzerime bir bitkinlik çöktü ve ne kadar geç olduğunu hatırladım. Daha fazlasını dinlememe gerek olmadığını düşündüm –yeterli zaman çalışılırsa, Kazan'ın kapasitesini aşmadığı çok açıktı– yavaşça lobiye doğru yürümeye koyuldum.

II

11

Başucumdaki komodinin üstünde duran telefonun sesiyle uyandım. İlk anda, yine uykuya daldıktan birkaç dakika sonra rahatsız edildiğimi sandım, ama sonra içerideki ışıktan, sabahın ilerlemiş bir saati olduğunu anladım. Ansızın geç kalmış olduğum kaygısıyla ahizeyi kaptım.

"Günaydın Mr. Ryder" dedi Hoffman'ın sesi. "İyi uyumuşsunuzdur umarım."

"Teşekkür ederim Mr. Hoffman, çok iyi uyudum. Elbette şimdi kalkmak üzereydim. Önümde o kadar sıkışık bir gün var ki" –hafifçe güldüm– "bir an önce güne başlasam iyi olur."

"Gerçekten öyle efendim, çok yoğun bir gün sizi bekliyor! Şu saatte enerjinizi mümkün olduğunca idareli kullanmak istemenizi anlıyorum. Çok akıllıca doğrusu. Hele dün gece bizim için o kadar fedakârlık yaptıktan sonra. Ah, ne kadar zekice bir konuşmaydı! Bu sabah kentte başka konu konuşulmuyor! Her neyse, Mr. Ryder, aşağı yukarı bu saatlerde kalkacağınızı bildiğim için sizi arayıp durumu bildireyim dedim. 343 numaralı oda emrinize amade. Bir an önce yeni odanıza taşınmanızı önerebilir miyim? Eşyalarınız, sizin için bir sakıncası yoksa, siz kahvaltınızı ederken taşınacak. 343'ün şu andaki odanızdan çok daha fazla hoşunuza gideceğinden eminim. Bu hata için tekrar sizden özür dilerim. Böyle bir hatanın yapılmış olmasına üzülüyorum. Ama dün gece de açıklamıştım sanıyorum, bazen bu tür şeyleri hesaplamak son derece zor oluyor."

"Evet, evet, anlıyorum tabii." Odaya bakındım ve müthiş

bir hüznün beni sarmalamakta olduğunu fark ettim. "Ama Mr. Hoffman," dedim, sesimi güçlükle kontrol ederek, "ufak bir sorun var. Oğlum Boris şu anda benimle birlikte otelde..."

"Ah, tabii, onu ağırlamaktan çok memnunuz. Konuyla ilgilendim, o sizin yeni odanıza bitişik 342 numaralı odaya taşındı. Sabah erken saatte bizzat Gustav ilgilendi taşınmasıyla. Yani merak etmenize hiç gerek yok. Siz sadece kahvaltıdan sonra 343'e gidin lütfen. Bütün eşyalarınızı orada bulacaksınız. Şu anda bulunduğunuz odanın bir üst katında, çok daha fazla beğeneceğinizden eminim. Ama hoşunuza gitmeyecek olursa derhal bana haber verin lütfen."

Hoffman'a teşekkür edip ahizeyi yerine bıraktım. Sonra yataktan çıkıp tekrar etrafıma bakındım ve derin bir nefes aldım. Sabah ışığında odam o kadar da sıra dışı görünmüyordu –tipik bir otel odasıydı–; odaya gerçekten de anlamsız bir bağlılık sergilemekte olduğumu düşündüm. Bununla birlikte, duşumu alıp giyinirken tekrar giderek duygusallaştım. Sonra birdenbire, kahvaltıya inmeden önce, her şeyden önce gidip Boris'in durumunu kontrol etmem gerektiği aklıma geldi. Belki de şu anda yeni odasında ne yapacağını bilemeyerek tek başına oturmaktaydı. Oyalanmadan giyindim ve odaya son bir kez bakıp dışarı çıktım.

Üçüncü kat koridorunda 342 numarayı ararken bir ses duydum ve Boris'in koridorun karşı ucundan bana doğru koşmakta olduğunu gördüm. Tuhaf bir şekilde koşuyordu; onu görünce olduğum yerde durdum. Sonra elleriyle direksiyon kırar gibi hareketler yaptığını gördüm ve hızla araba süren birini canlandırdığını tahmin ettim. Sağında oturan görünmez birine alçak sesle, sinirli sinirli bir şeyler homurdanıyordu ve yanımdan hızla geçerken beni gördüğüne dair bir işaret vermedi. Koridorun biraz ilerisindeki kapılardan biri aralıktı; Boris oraya yaklaşırken, "Dikkat!" diye bağırarak keskin bir dönüşle odaya daldı. İçeriden kırılan eşya seslerini taklit eden Boris'in sesi geliyordu. Kapıya gittim, 342 numara olduğunu kontrol ettikten sonra içeri girdim.

Boris'i sırtüstü yatağa uzanıp iki ayağını havaya kaldırmış halde buldum.

"Boris," dedim, "öyle bağıra çağıra koşmamalısın. Burası otel. Uyuyan insanlar olabilir."

"Uyuyan mı! Bu saatte ha!"

Kapıyı arkamdan kapadım. "Bu kadar gürültü etme. Şikâyet olur."

"Şikâyet eden düşünsün. Büyükbabama söylerim, o gösterir gününü."

Ayakları hâlâ havadaydı, tembel tembel iki ayakkabısını birbirine çarpmaya koyuldu. Bir iskemle çekip bir süre onu seyrettim.

"Boris, seninle konuşmam lazım. Daha doğrusu konuşmamız lazım, karşılıklı. İyi olur. Aklında bir yığın soru olsa gerek. Bu olup bitenlerle ilgili. Niye otelde olduğumuzla ilgili."

Durup bir şey söyleyecek mi diye bekledim. Boris ayaklarını havada birbirine çarpmaya devam etti.

"Boris, şu ana kadar çok sabırlı davrandın" diye devam ettim. "Ama sormak istediğin bir yığın şey olduğunu biliyorum. Bugüne kadar hep meşgul olduğum, bunları oturup seninle doğru düzgün konuşamadığım için kusura bakma. Dün gece için de kusura bakma. İkimiz için de hayal kırıklığı oldu. Bir yığın soru sormak istiyorsundur Boris. Bazılarına cevap vermek kolay olmayacak, ama elimden geldiğince hepsini cevaplamaya çalışacağım."

Nedense bunları söylerken –belki eski odamla ve artık onu temelli terk etmiş olabileceğimle ilgiliydi– içimde şiddetli bir yas duygusu kabardı ve sözlerime ara vermek zorunda kaldım. Boris bir süre daha ayaklarını çarpmaya devam etti. Sonra belli ki yorulmuş olan bacaklarını yatağa bıraktı. Boğazımı temizleyip konuşmaya devam ettim:

"Evet Boris. Nereden başlasak?"

Boris birden, "Solarman!" diye bir çığlık atıp bir film müziğinin başını yüksek sesle söyledi. Sonra da kendini aşağı atarak yatakla duvar arasında gözden kayboldu.

"Boris, ben ciddi konuşuyorum. Lütfen. Bu meseleleri konuşmamız lazım. Boris, lütfen çık oradan."

Cevap gelmedi. İç çekip ayağa kalktım.

"Boris, canın bana bir şey sormak istediğinde hemen o anda sorabilirsin. Elimdeki işi bırakıp yanına gelirim, konuşuruz.

Çok önemli görünen insanlarla birlikte bile olsam, sen onlardan daha önemlisin, anladın mı? Boris, duyuyor musun söylediklerimi? Boris, çıksana oradan."

"Çıkamam. Hareket edemiyorum."

"Boris. Lütfen."

"Hareket edemiyorum. Omurga kemiklerimden üçü kırıldı."

"Pekâlâ Boris. İyileştiğinde konuşuruz istersen. Ben şimdi aşağı inip kahvaltı edeceğim. Dinle beni Boris. İstersen kahvaltıdan sonra eski eve gideriz. Gidebiliriz istiyorsan. Gider o kutuyu alırız. Dokuz Numara'yı koyduğun kutuyu."

Hâlâ cevap yoktu. Biraz daha bekledim, sonra, "Peki, sen bir düşün Boris" dedim. "Ben şimdi aşağıya, kahvaltıya iniyorum."

Ardından odadan çıkıp kapıyı usulca arkamdan kapadım.

Lobinin ön kısmına bitişik, uzun, güneşli bir salona aldılar beni. Geniş pencerelerin baktığı sokakla aynı hizadaydık galiba, ama alt pencerelerdeki buzlu camlar görüntüyü kesiyor, dışarıdaki trafik sesi de boğuk geliyordu. Yüksek palmiyelerle tavan vantilatörleri kahvaltı salonuna biraz egzotik bir hava katıyordu. Masalar iki uzun sıra halinde yerleştirilmişti; garsonun peşinden iki sıranın arasından yürürken masaların çoğunun temizlenmiş olduğunu gördüm.

Garson beni arkalarda bir masaya oturtup kahve verdi. O uzaklaşırken, benim dışımda sadece kapının yakınında İspanyolca konuşmakta olan bir çiftle birkaç masa ötemde gazete okuyan bir adam olduğunu gördüm salonda. Belki de kahvaltıya inen son otel müşterisi bendim, ama istisnai derecede zor bir gece geçirmiştim, suçluluk duymam için bir sebep olmadığını düşündüm.

Aksine, dönen pervanelerin altında tatlı tatlı sallanan palmiyelere bakarak otururken, içimi bir memnuniyet duygusu kaplamaya başladı. Ne de olsa, gelişimden bu yana geçen kısa süre içinde yapabildiklerimden ötürü memnun olmam doğaldı. Haliyle bu yerel krizin henüz belirginleşmemiş, hatta esrarengiz olan birçok yönü vardı hâlâ. Öte yandan, daha buraya geleli yirmi dört saat bile olmamıştı; sorularımın cevabını yakında bulacaktım mutlaka. Örneğin ilerleyen saatlerde kontesi ziyaret ede-

cektim; o zaman hem Brodsky'nin performansını eski gramofon plaklarından hatıramda tazeleme fırsatı bulacak, hem de krizin tamamını, ayrıntılı biçimde kontesle ve belediye başkanıyla konuşabilecektim. Sonra güncel sorunlardan doğrudan en çok etkilenen kentlilerle bir toplantı yapacaktım –bu toplantının çok önemli olduğunu Miss Stratmann'a üstüne basa basa söylemiştim bir gün önce– ardından da bizzat Christoff'la görüşecektim. Yani en önemli randevularımdan birçoğu henüz gerçekleşmemişti; dolayısıyla şu aşamada kimi sonuçlar çıkarmaya çalışmanın, hatta konuşmamı tamamlamayı aklımdan bile geçirmenin anlamı yoktu. Şimdilik elde etmiş olduğum bilgilerle yetinmeye, memnun olmaya hakkım vardı ve kahvaltımı ederken birkaç dakika boyunca gevşeyip keyfime bakabilirdim kesinlikle.

Garson şarküteri, peynir ve bir sepet taze ekmek, çörek getirdi; acele etmeden, sert kahveden fincanıma azar azar doldurarak yemeye başladım. Epey sonra Stephan salonda boy gösterdiğinde, sakin denebilecek bir havadaydım.

"Günaydın Mr. Ryder" dedi delikanlı, gülümseyerek yaklaşırken. "Az önce indiğinizi öğrendim. Kahvaltınızı bölmek istemiyorum, o yüzden oturmayacağım."

Gülümsemeye devam ederek masanın yanında duruyor, belli ki benim konuşmamı bekliyordu. Ancak o zaman, bir gece önceki anlaşmamızı hatırladım.

"Ah, evet" dedim. "Kazan. Evet." Tereyağı bıçağını bırakıp ona baktım. "Piyano için bestelenmiş en zor eserlerden biri elbette. Parçayı çalışmaya yeni başladığınız düşünülürse, bazı pürüzler olması beni şaşırtmadı. Basit pürüzler sadece. Mecburen zaman gerektiren bir eser. Hem de çok zaman."

Tekrar sözlerime ara verdim. Stephan'ın yüzündeki gülümseme silinmişti.

"Ama genel olarak," diye devam ettim, "üstelik ben bu tür sözleri kolay kolay söylemem, dün geceki icranızın istisnai bir umut vaat ettiğini düşünüyorum. Gerekli zamanınız olduğu takdirde, bu zor eseri bile iyi icra edeceğinizden kuşkum yok. Tabii esas mesele..."

Ama delikanlı artık beni dinlemiyordu. Bana bir adım yaklaşarak konuştu:

"Mr. Ryder, doğru mu anlıyorum? Sizce çalışmam yeterli mi gerçekten? Kapasitemi aşmıyor mu?" Stephan'ın yüzü birden çarpıldı, bedeni iki büklüm kıvrıldı, dizini yukarı çekip yumrukladı. Sonra doğruldu, derin bir nefes aldı ve ağzı kulaklarına vardı. "Mr. Ryder, bu sözlerinizin benim için ne kadar değerli olduğunu bilemezsiniz. Bu ne müthiş bir destek, bilemezsiniz! Böbürlenmek gibi olacak ama, söylemeden edemeyeceğim, içten içe öteden beri hissediyordum, yapabileceğimi hissediyordum. Ama bunu herhangi birinden değil, *sizden* duymak, Tanrım, inanılır gibi değil! Mr. Ryder, dün gece çaldıkça çaldım. Üzerime bir bitkinlik çöktüğünü hissettiğim, bıraksam mı hissine kapıldığım an, içimden cılız bir ses, 'Dur,' diyordu, 'Mr. Ryder hâlâ dışarıda olabilir. Bir değerlendirme yapabilmek için azıcık daha fazlasını duymak isteyebilir.' Bunun üzerine iyice kendimi veriyordum, tamamen veriyordum kendimi, çaldıkça çaldım. Nihayet bitirdiğimde, yaklaşık iki saat önce, itiraf etmem gerekir ki kapıya gidip dışarı göz attım. Elbette yatmaya gitmiştiniz – doğal olarak. Ama bir süre kalmış olmanız büyük incelik. Umarım benim yüzümden uykunuzdan fazla fedakârlık etmemişsinizdir."

"Yok canım. Kapıda sadece... bir süre durdum. Değerlendirmeme yetecek kadar."

"Çok teşekkür ederim Mr. Ryder. Bu sabah bambaşka hissediyorum kendimi. Hayatımın üstündeki bulutlar kalktı!"

"Bakın, yanlış anlamanızı istemiyorum. Ben bu eserin sizin kapasitenizi aşmadığını söylüyorum. Ama yeterince vaktiniz olup olmadığı..."

"Ben vakit yaratırım. Her fırsatta piyanonun başına geçip çalışırım. Uykuyu filan boş veririm. Siz merak etmeyin Mr. Ryder. Yarın akşam annemle babam benimle gurur duyacak."

"Yarın akşam mı? Ha, evet..."

"Şu işe bakın, durmuş bencilce kendimden söz ediyorum. Dün gece büyük sansasyon yarattığınızı bile söylemedim. Yemekte demek istiyorum. Bütün kentte herkes bunu konuşuyor. Gerçekten büyüleyici bir konuşmaydı."

"Teşekkür ederim. Beğenildiğine sevindim."

"Daha sonra olup bitenlere zemin hazırlamakta da çok etkili olduğundan eminim. Evet, duyduğumuza göre –size ilk anda

vermem gereken *asıl* iyi haber buydu– sizin de gördüğünüz gibi Miss Collins dün geceye geldi. Bir ara, ayrılmak üzereyken Mr. Brodsky'yle birbirlerine gülümsemişler. Evet, gerçekten! Birçok kişi gözleriyle görmüş. Babam da görmüş. Onları bir araya getirmek için hiçbir çaba göstermiyormuş, özellikle Miss Collins hayvanat bahçesi konusunda karar veremezken olayları fazla hızlandırmamaya çok dikkat ediyordu. Ama olay tam Miss Collins ayrılırken olmuş. Mr. Brodsky onun gittiğini görüp ayağa kalkmış. Herkes her zamanki gibi salonda dolaştığı halde o bütün gece masasından kalkmamıştı. Ama Miss Collins ayrılırken ayağa kalkıp salonun karşı tarafındaki kapıya, birkaç kişiyle vedalaşan Miss Collins'e bakmış. Beyefendilerden biri, sanıyorum Mr. Weber geçiriyormuş kendisini; o da altıncı hisle anlamış herhalde. Her neyse, başını arkaya çevirip bakmış ve tabii ayakta kendisini seyreden Mr. Brodsky'yi görmüş. Babam ve çok sayıda davetli bunu fark edince salonda bir sessizlik olmuş; babam diyor ki bir an Miss Collins'in yüzünde ona soğuk soğuk, hınçla bakacakmış gibi bir ifade belirir gibi olmuş, babamın ödü patlamış. Ama Miss Collins son anda gülümsemiş. Evet, Mr. Brodsky'ye gülümsemiş! Sonra da çıkmış. Bunun Mr. Brodsky için ne kadar önemli olduğunu tahmin edersiniz. Düşünsenize, onca yılın ardından! Babam diyor ki –şimdi onun yanından geliyorum– Mr. Brodsky bu sabah daha bir şevkle çalışıyormuş. Bir saattir piyanonun başındaymış! İyi ki ben kalkmışım başından! Babam bu sabah üzerinde bambaşka bir hal olduğunu söylüyor; elbette içkiye ihtiyaç duyduğuna dair en ufak bir işaret de yok. Herkes kadar babam için de büyük başarı, ama eminim sizin konuşmanızın her şeye büyük katkısı oldu. Hâlâ Miss Collins'ten haber bekliyoruz; hayvanat bahçesiyle ilgili olarak yani, ama dün akşam olanlardan sonra iyimseriz haliyle. Ne müthiş bir sabah bu böyle! Her neyse Mr. Ryder, sizi daha fazla meşgul etmeyeyim, kahvaltınızı bitirmek istiyorsunuzdur. Her şey için tekrar teşekkür ederim. Gün içinde rastlaşacağımızdan eminim, Kazan konusundaki gelişmelerden sizi haberdar ederim."

Delikanlıya iyi şanslar diledim; kararlı adımlarla kahvaltı salonundan çıkarken arkasından baktım.

Delikanlıyla bu karşılaşmamızın ardından memnuniyetim daha da arttı. Bundan sonraki birkaç dakikayı yine acele etme-

den, özellikle yörenin taze tereyağının tadına vararak kahvaltı etmekle geçirdim. Bir ara garson bir termos taze kahve getirip gitti. Bir süre sonra, her nedense, bir zamanlar uçakta yanımda oturan adamın sorduğu sorunun cevabını hatırlamaya çalışırken buldum kendimi. Adam Dünya Kupası finallerinde üç ayrı çift kardeşin oynadığını söylemişti. Hatırlayabilir miydim adlarını? Zorla sohbet etmek istemediğimden bir bahaneyle kitabıma dönmüştüm. Ama o gün bugündür, kendime birkaç dakika ayırabildiğim bunun gibi nadir zamanlarda hep bu soru gelirdi aklıma. İşin sıkıcı yanı, zaman içinde üç kardeş çiftini de ayrı ayrı hatırlamış olmam, ama sonra birini ya da ötekini unuttuğumu fark etmemdi. Bu sabah da öyle olmuştu. 1966 finallerinde İngiltere takımında Charlton kardeşlerin, 1978'de de Hollanda takımında Van der Kerkhof kardeşlerin olduğunu hatırlıyordum. Ama ne kadar kafa patlatsam da, üçüncü çifti hatırlayamıyordum. Bir süre sonra kendime iyice sinirlenmeye başladım; bir ara üçüncü çifti buluncaya kadar kahvaltı sofrasından kalkmamaya, o günkü işlerimden hiçbirine girişmemeye kesin karar verdim.

Boris'in kahvaltı salonuna girmiş, bana doğru ilerlemekte olduğunu fark edince hayal dünyasından çıktım. Boris ağır ağır ilerliyor, bana tesadüfen yaklaşıyormuşçasına bir masadan diğerine gidiyordu. Bana bakmaktan kaçınıyordu; yan masaya vardığında bile sırtı bana dönük durup masa örtüsünü çekiştirdi.

"Boris, kahvaltı ettin mi?" diye sordum.

Masa örtüsünü çekiştirmeye devam etti. Sonra pek de umursamıyormuş gibi bir tonda, "Eski eve gidecek miyiz?" diye sordu.

"Sen istiyorsan gideriz. Gideriz diye söz vermiştim. Gitmek istiyor musun Boris?"

"Senin işin yok mu?"

"Var, ama daha sonra da yapabilirim. İstiyorsan eski eve gidebiliriz. Ama gideceksek hemen yola çıkmamız lazım. Dediğin gibi bugün çok işim var."

Boris düşünüp karar vermeye çalışıyormuş gibi görünüyordu. Sırtı hâlâ bana dönüktü ve masa örtüsüyle oynuyordu.

"Evet Boris? Gidiyor muyuz?"

"Dokuz Numara orada mıdır?"

"Herhalde." İnisiyatifi benim almam gerektiğine karar vererek ayağa kalktım, peçetemi tabağın kenarına attım. "Hadi Boris, yola koyulalım. Dışarısı güneşli gibi görünüyor. Yukarı çıkıp ceket almamıza bile gerek yok. Hemen gidelim en iyisi."

Boris tereddüt ediyormuş gibi görünüyordu, ama ben buna aldırmayıp omzuna sarılarak kahvaltı salonundan dışarı çıkardım onu.

Boris'le birlikte lobiden geçtiğimiz sırada resepsiyon memurunun bana el salladığını fark ettim.

"Ah, Mr. Ryder," dedi, "gazeteciler tekrar geldi sabah. Şimdilik onları geri gönderip bir saat sonra tekrar denemelerini önerdim. Merak etmeyin, anlayışla karşıladılar."

Biraz düşünüp cevap verdim: "Maalesef şu anda önemli bir işim var. Beyefendilerden usulünce Miss Stratmann'dan randevu almalarını rica etseniz. Şimdi izninizle gitmemiz gerekiyor."

Otelden güneşli kaldırıma çıktığımızda, eski evin yolunu hatırlamadığım aklıma geldi. Birkaç saniye boyunca önümüzde ağır ağır akan trafiği seyrettim. Sonra Boris, belki sorunu sezerek, "Tramvaya binebiliriz" dedi. "İtfaiyenin oradan."

"Güzel. Tamam o zaman Boris, sen yolu gösterirsin."

Trafik o kadar gürültülüydü ki, bundan sonraki birkaç dakika boyunca pek konuşmadık. Dar, sıkışık kaldırımlarda ilerledik, iki dar, kalabalık sokak geçtik, sonra bir tramvay hattıyla ağır ağır ilerleyen arabalarla dolu birkaç şeritten oluşan geniş bir caddeye çıktık. Burada kaldırım çok daha genişti; yayaların arasında daha rahat yürüyerek bankaların, iş yerlerinin, restoranların önünden geçtik. Sonra arkamda koşan ayak sesleri işittim, bir el hafiçe omzuma dokundu.

"Mr. Ryder! Nihayet yakaladım sizi!"

Dönüp baktığımda karşımda gördüğüm adam yaşlanmakta olan bir rock şarkıcısını andırıyordu. Yıpranmış bir yüzü, ortadan ayrılmış uzun, dağınık saçları vardı. Krem rengi bol bir gömlek ve pantolon giymişti.

"Nasılsınız?" dedim temkinli bir edayla; Boris'in adamı şüpheyle gözlediğini fark etmiştim.

"Yanlış anlaşılmalar üst üste geldi maalesef!" dedi adam gülerek. "Kaç ayrı randevu verildi. Dün gece uzun süre bekledik, iki saatten fazla, ama önemli değil! Olur böyle şeyler. Sizin hatanız değildir herhalde beyefendi. Hatta eminim değildir."

"Ah, evet. Bu sabah da beklemişsiniz. Evet, evet, resepsiyon memuru bahsetti."

"Bu sabah yine bir yanlış anlaşılma olmuş." Uzun saçlı adam omuz silkti. "Bir saat sonra gelin dediler. Biz de fotoğrafçıyla şurada, kafede vakit geçiriyorduk. Ama şimdi sizi görünce, acaba röportajla fotoğraf çekimlerini hemen şimdi mi yapsak diyorum. O zaman tekrar rahatsız etmemiş oluruz sizi. Sizin gibi birisi için bizim küçük yerel gazetemize röportaj vermek öncelikli değil, biliyoruz elbette..."

"Aksine," diye araya girdim hemen, "ben daima sizinki gibi yayın organlarına en büyük önemi veririm. Yerel halkın nabzını tutan sizsiniz. Sizin gibi kişiler bir kentte en değer verdiğim ilişkilerdir."

"Ne kadar naziksiniz Mr. Ryder. Ayrıca, haddim olmayarak söylüyorum, oldukça basiretlisiniz de."

"Ne var ki şu anda maalesef önemli bir işin ortasındayım."

"Tabii, tabii. Ben de zaten bu yüzden teklif etmiştim, sizi gün boyu rahatsız edeceğimize şimdi yapıp bitirelim diye. Fotoğrafçımız Pedro hemen şu kafede. Ben size iki üç soru sorarken o da hemen birkaç fotoğraf çeker. Sonra siz küçük beyle birlikte gideceğiniz yere gidersiniz. Hepi topu dört beş dakikanızı alır. Bence en basit çözüm bu kesinlikle."

"Hımın... Birkaç dakika diyorsunuz demek."

"Birkaç dakika bize yeter de artar bile. Birçok başka önemli işe zaman ayırmak durumunda olduğunuzu biliyoruz elbette. Dediğim gibi, biz şuracıktayız. Şu gördüğünüz kafede."

Biraz uzakta, kaldırıma taşmış birkaç masa ve iskemlenin olduğu yeri işaret ediyordu. Röportaj için ideal bir yer gibi görünmüyordu bana, ama gazeteciler konusunu kapatmanın en basit yolunun bu olabileceğini düşündüm.

"Pekâlâ," dedim, "ama tekrar söyleyeyim, bu sabah programım gerçekten sıkışık."

"Mr. Ryder, ne kadar naziksiniz. Üstelik bizim gibi müteva-

zı bir gazeteye karşı! Evet, mümkün olduğunca hızlı yapalım bu işi. Bu taraftan buyrun."

Uzun saçlı gazeteci bizi geri döndürüp kaldırımda önden ilerlerken, bir an önce kafeye dönme telaşıyla neredeyse bir yayaya çarpıyordu. Arayı hemen birkaç adım açtı; ben de bu fırsattan yararlanıp Boris'e döndüm:

"Merak etme, uzun sürmeyecek. Uzatmalarına izin vermeyeceğim."

Boris'in yüzündeki küskün ifade değişmeyince ekledim:

"Bak ne diyeceğim: Sen de bizi beklerken güzel bir şeyler yersin. Dondurma ya da cheesecake. Sonra hemen yola koyuluruz."

Güneş şemsiyeleriyle dolu, dar bir avlunun önünde durduk.

"İşte geldik" dedi gazeteci, masalardan birini işaret ederek. "Şurada oturuyoruz."

"Sizin için sakıncası yoksa," dedim, "ben önce Boris'i içeriye oturtayım. Hemen dönerim."

"Çok iyi fikir."

Avludaki masaların çoğu dolu olduğu halde içeride hiç müşteri yoktu. Dekor hafif ve moderndi, içeriye güneş dolmuştu. Çeşitli pasta ve kurabiyelerin sergilendiği camekânın arkasında İskandinav görünümlü, tombul bir garson kız duruyordu. Boris köşede bir masaya yerleşirken genç kız gülümseyerek yanımıza geldi.

"Ne istersin bakalım?" diye sordu Boris'e. "Bu sabah kentin en taze pastaları bizde. On dakika önce geldiler. Her şey çok taze."

Boris garsonu pastalar konusunda ayrıntılı bir sorguya tabi tuttuktan sonra bademli çikolatalı cheesecake'te karar kıldı.

"Evet Boris, benim işim uzun sürmeyecek" dedim ona. "Şu adamlarla kısaca görüşüp döneceğim. Bir şey istersen dışarıdayım."

Boris omuz silkti; dikkati o anda camekândan gösterişli bir pastayı çıkarmakta olan garsonda yoğunlaşmıştı.

12

Tekrar avluya çıktığımda uzun saçlı gazeteciyi göremedim. Bir süre şemsiyelerin arasında dolaşarak masalarda oturan insanların yüzlerine baktım tek tek. Bütün avluyu dolaştıktan sonra durdum, gazetecinin fikir değiştirip gitmiş olabileceğini düşündüm. Ama bu ihtimal çok düşük geldiği için bir kez daha etrafıma bakındım. Müşterilerin bir bölümü bir yandan kahve içerken bir yandan gazete okuyorlardı. Yaşlı bir adam, ayağının etrafındaki güvercinlerle konuşuyordu. Sonra birinin bana seslendiğini duyup döndüm ve gazetecinin tam arkamdaki masada oturduğunu gördüm. Fotoğrafçı olduğunu tahmin ettiğim tıknaz, esmer bir adamla konuşmaya dalmıştı. Bir şaşkınlık ünlemiyle yanlarına gittim, ama iki adam hayret edilecek şekilde, başlarını kaldırıp bana bakmadan konuşmalarına devam ettiler. Ben üçüncü iskemleyi çekip oturduğumda bile –o anda cümlesinin ortasında olan– gazeteci bana şöyle bir baktı sadece. Sonra tıknaz fotoğrafçıya dönüp devam etti:

"Yani binanın önemi konusunda hiç ipucu verme. Enteldantel bir gerekçe uyduruver, sürekli önünde durması için bir bahane bul."

"Dert değil" dedi fotoğrafçı. "Dert değil."

"Ama fazla itip kakma. Schulz geçen ay Viyana'da o hatayı yaptı bence. Bir de, bütün bu tipler gibi çok burnu havada olduğunu unutma. Hayranıymışsın gibi davran. Gazetedekilerin görevi sana verirken haberleri olmadığını, ama gerçekten büyük

hayranı olduğunu söyle. Oltaya gelir. Bize güveninceye kadar Sattler binasından bahsetme ama."

"Tamam, tamam." Fotoğrafçı başını sallamaya devam ediyordu. "Ya, ben bunların bu arada halledilmiş olacağını sanıyordum. Kabul ettirmişsindir diye düşündüm."

"Telefonda ayarlayacaktım ama sonra Schulz çok problemli herif diye uyardı." Gazeteci bunu söylerken bana dönüp kibarca gülümsedi. Arkadaşının bakışını takip eden fotoğrafçı da bana dönüp dalgın bir edayla başını salladı, sonra ikisi konuşmalarına döndüler.

"Schulz'un hatası, adamları yeterince pohpohlamıyor. Bir de o sabırsız havası var, hiç değişmiyor. Bu tipleri sürekli pohpohlamak lazım. Yani çekimde sürekli 'harika' filan diye bağır. Hiç ara verme. Şişir dur egosunu."

"Tamam, tamam. Dert değil."

"Şimdi ben önce..." Gazeteci bitkin bir iç çekti. "Ben önce Viyana'daki gösterisinden filan girerim. Yanımda bir iki not var, şişiririm. Ama fazla vakit kaybetmeyelim. Sen birkaç dakika sonra, birdenbire Sattler binasına gitme fikri aklına gelmiş gibi yaparsın. Ben önce biraz canım sıkılmış gibi yapar, sonra harika bir fikir olduğunu kabul ederim."

"Tamam, tamam."

"Anladın değil mi? Hata yapmayalım. Unutma, herif alıngan."

"Anladım."

"Bir terslik olursa hemen pohpohlayacak bir şeyler söyle."

"Oldu, oldu."

İki adam karşılıklı başlarını salladılar. Sonra gazeteci derin bir nefes aldı, ellerini çırptı ve bana dönerek bir anda neşeli bir ifadeye büründü.

"Ah, Mr. Ryder, hoşgeldiniz! Bize değerli zamanınızı ayırdığınız için çok teşekkür ederiz. Küçük bey içeride halinden memnundur umarım?"

"Evet, evet. Koca bir cheesecake ısmarladı kendine."

İki adam da tatlı tatlı güldüler. Tıknaz fotoğrafçı sırıtarak, "Cheesecake en sevdiğim pastadır" dedi. "Ta çocukluğumdan beri."

"Mr. Ryder, Pedro'yu tanıştırayım."

Fotoğrafçı gülümseyerek hevesle elini uzattı. "Tanıştığımıza çok memnun oldum efendim. İnanın bu benim için müthiş bir görev. Daha bu sabah verdiler görevi. Uyandığımda yine meclis çekiminden başka şey yoktu görünürde. Sonra, duşumu alırken telefon geldi. İster misin? diye sordular. İstemez miyim?! Çocukluğumdan beri taparım dedim. İstemez miyim? Yahu, bedava yaparım. İsterseniz üstüne para veririm dedim. Nereye gideceğim, onu söyleyin. Yemin ederim ilk defa bir göreve bu kadar heyecanlanıyorum."

"Doğrusunu isterseniz Mr. Ryder," diye gazeteci, "dün gece benimle otele gelen fotoğrafçı, birkaç saat bekledikten sonra sabırsızlanmaya başladı. Haliyle çok kızdım. 'Sen şunu anlamıyorsun galiba' dedim. 'Mr. Ryder gecikiyorsa, son derece önemli bir manisi olduğu içindir. Madem bize birazcık zaman ayırma nezaketini gösteriyor, beklememiz gerekiyorsa bekleriz.' Bayağı kızdım ona efendim. Döndüğümüzde, bu iş böyle olmayacak, dedim yayın işleri müdürüne. 'Bana yarın sabah için başka bir fotoğrafçı bulacaksınız' dedim. 'Mr. Ryder'ın durumunu iyice anlayacak, gerekli minneti duyacak birini istiyorum.' Evet, gözüm döndü resmen. Her neyse, bugün Pedro var, meğer neredeyse benim kadar ateşli bir hayranınızmış."

"Daha da ateşli" diye itiraz etti Pedro. "Sabah telefon geldiğinde inanamadım. Taptığım adam kentimizde ve fotoğrafını ben çekeceğim. Hayatımın en iyi işini çıkarmazsam namerdim dedim kendi kendime, duşumu alırken. Böyle biriyle en iyi işini çıkarmak zorundasın. Sattler binasına götürürüm onu dedim. Öyle düşündüm. Duşumu alırken resmi çizdim kafamda."

"Bir dakika Pedro," dedi gazeteci, sert bir ifadeyle fotoğrafçıya bakarak, "Mr. Ryder sırf bizim fotoğraflarımız uğruna Sattler binasına gitmek ister mi bilmem. Tamam, arabayla en fazla birkaç dakika sürer ama programı sıkışık olan biri için birkaç dakika az sayılmaz. Hayır Pedro, burada göstereceksin kendini, bu masada konuşurken birkaç fotoğrafını çek Mr. Ryder'ın. Tamam, açık hava kafesi çok klişe, Mr. Ryder'ın benzersiz karizmasını ortaya çıkarmayacaktır. Ama ne yapalım. Kabul ediyorum, Sattler binasının önünde Mr. Ryder çok parlak bir fikir.

Ama vakti yok işte. Çok daha sıradan bir fotoğrafla yetinmek zorundayız."

Pedro yumruğuyla avucuna vurup başını iki yana salladı. "Haklısın herhalde. Yazık ama. Dünyanın en yetenekli müzisyeni Mr. Ryder'ın fotoğrafını çekme fırsatı hayatta bir kez çıkar insanın karşısına; sıradan bir kafe dekoruyla yetinmek zorundayım. Şansa bak." Yine üzgün üzgün başını iki yana salladı. Sonra ikisi bir süre bana bakmakla yetindiler.

"Şu sözünü ettiğiniz bina," dedim sonunda, "gerçekten birkaç dakika mesafede mi?"

Pedro ânında yerinde doğruldu, yüzü heyecanla aydınlandı.

"Ciddi misiniz? Sattler binasının önünde poz verir misiniz? Ne şans be! Biliyordum sizin müthiş bir insan olduğunuzu!"

"Bir dakika..."

"Emin misiniz Mr. Ryder?" dedi gazeteci koluma yapışarak. "Gerçekten emin misiniz? Programınızın yüklü olduğunu biliyorum. Gerçekten harikasınız! Emin olun, taksiyle üç dakikadan fazla sürmez. Hatta siz burada bekleyin efendim, ben hemen gidip taksi çağırayım. Pedro, sen beklerken Mr. Ryder'ın burada da birkaç fotoğrafını çeksene."

Gazeteci aceleyle uzaklaştı. Bir saniye sonra kaldırımın kenarında trafiğe doğru eğilmiş, bir kolunu havaya kaldırmıştı.

"Evet Mr. Ryder. Rica etsem."

Pedro bir dizinin üzerine çökmüş, makinesinin vizöründen bana bakıyordu. İskemleme yerleşip –rahat, ama fazla gevşek olmayan bir oturuşla– içten bir tebessüm takındım.

Pedro deklanşöre birkaç kere bastı. Sonra biraz uzaklaşıp bu kez boş bir masanın yanına çömeldi; yerdeki kırıntıları yemekte olan güvercinler havalandı. Tam ben oturuşumu değiştirecekken gazeteci alelacele yanımıza döndü.

"Mr. Ryder, şu anda taksi bulamıyorum, ama tramvay geldi. Lütfen acele edin, atlayalım. Hadi çabuk Pedro, tramvaya."

"Ama taksi kadar hızlı gidebilir miyiz?" diye sordum.

"Evet, evet. Hatta bu trafikte tramvay daha hızlı gider. Gerçekten merak etmenize gerek yok Mr. Ryder. Sattler binası çok yakında. Hatta..." elini gözlerine siper edip uzaklara bak-

tı – "hatta buradan görülüyor neredeyse. Şu ilerideki gri kule olmasa, şu anda Sattler binasını görebilirdik. O kadar yakınız aslında. Hatta ve hatta, ortalama boyda biri –sizin, benim boyumuzda biri– Sattler binasının çatısına çıkıp sopa gibi bir şeyi –mesela bir süpürge sapını– havaya kaldırsa, böyle bir havada şu gri kulenin üzerinden rahatlıkla görürdük. Anlayacağınız göz açıp kapayıncaya kadar orada oluruz. Ama acele etmemiz lazım, tramvaya yetişelim."

Pedro kaldırımın kenarına varmıştı bile. Omzunda ağır malzeme çantasıyla vatmanı bizi beklemesi için ikna etmeye çalışıyordu. Gazetecinin peşinden avludan çıktım, apar topar tramvaya bindik.

Biz koltukların arasında arkaya doğru ilerlerken tramvay hareket etti. İçerisi kalabalık olduğundan yan yana oturamadık. Ben arkalara yakın bir yere sıkıştım; bir yanımda ufak tefek, yaşlıca bir adam, öbür yanımda da kucağında bebeği, anaç bir kadın oturuyordu. Oturacak yerler şaşırtıcı derecede rahattı; birkaç saniye sonra tramvay yolculuğunun tadını çıkarmaya başladım. Karşımda üç yaşlı adam aynı gazeteyi okuyorlardı; gazeteyi ortadaki adam tutuyordu. Tramvayın sarsıntısından okumakta güçlük çekiyorlar, ara sıra belirli bir sayfayı okumak için itişiyorlardı.

Bir süre yol aldıktan sonra, etrafımda bir hareketlilik fark ettim ve sıraların arasından bir bilet kontrolörünün ilerlemekte olduğunu gördüm. Gazeteciyle fotoğrafçının bana da bilet almış olacaklarını düşündüm – tramvaya binerken benim bilet almadığım kesindi. Tekrar arkama baktığımda, çirkin siyah üniforması alımlı bedenini tam olarak gizleyemeyen, ufak tefek bir kadın olan kontrolörün neredeyse bizim bulunduğumuz bölüme gelmiş olduğunu gördüm. Etrafımdaki herkes biletlerini, pasolarını çıkarıyordu. Korkumu bastırıp söyleyecek hem ağırbaşlı, hem inandırıcı bir şeyler düşünmeye çalıştım.

Sonra kontrolör tepemize dikildi; yanımdakilerin hepsi biletlerini uzattılar. Kontrolör biletleri delerken kararlı bir sesle konuştum:

"Benim biletim yok, ama özel bir durumum var, izninizle açıklayayım."

Kontrolör bana baktı. Sonra, "Biletinin olmaması ayrı konu. Ama biliyor musun, dün gece çok hayal kırıklığına uğrattın beni" dedi.

Bu sözleri söylediği anda tanıdım onu; Worcestershire'daki köy ilkokulundan arkadaşım Fiona Roberts'tı; dokuz yaşlarındayken yakın arkadaş olmuştuk onunla. Bize yakın otururlardı; bizimle aynı sokakta, bizimkine benzer küçük bir evde; özellikle Manchester'a taşınmamızdan önceki zor dönemde, öğleden sonraları sık sık onlara gider, Fiona'yla oyun oynardım. O günlerden beri görmemiştim kendisini, dolayısıyla suçlayıcı tavrına epeyce şaşırmıştım.

"Evet," dedim, "dün gece, evet."

Fiona Roberts bana bakmaya devam etti. Belki yüzündeki sitemkâr ifade yüzünden, birden çocukluğumuzdan bir öğle sonrasını hatırladım. İkimiz, onların evindeki yemek masasının altında oturuyorduk. Her zamanki gibi masanın kenarlarından aşağı çeşitli battaniye ve perdeler sarkıtarak kendimize bir "gizli sığınak" yaratmıştık. O gün hava sıcak ve güneşli olduğu halde biz gizli sığınağımızın havasız sıcağında, yarı karanlıkta oturmakta ısrar etmiştik. Ben Fiona'ya bir şeyler söylüyordum, sanıyorum uzun uzadıya ve sinirli sinirli açıklamalar yapıyordum. O birkaç kere sözümü kesmeye çalışmış, ama ben devam etmiştim. Sonunda, söyleyeceklerimi bitirdiğimde, "Çok saçma," dedi, "o zaman tek başına kalırsın. Yalnızlık hissedersin."

"Benim için fark etmez," demiştim ben de, "ben yalnızlığı severim."

"Gene saçmalıyorsun. Yalnızlığı kimse sevmez. Benim kalabalık bir ailem olacak. En az beş çocuk. Her akşam onlara nefis yemekler pişireceğim." Sonra, ben cevap vermeyince tekrar etmişti: "Saçmalıyorsun. Yalnızlığı kimse sevmez."

"Ben seviyorum."

"İnsan yalnızlığı nasıl sevebilir ki?"

"Ne bileyim. Seviyorum işte."

Bu söylediklerime gerçekten inanıyordum. O sırada, "idman" yapmaya başlayalı birkaç ay olmuştu; hatta bu takıntım tam o sıralar doruğa çıkmıştı.

"İdman" planlı programlı başlamamıştı. Havanın bulutlu

olduğu bir gün, öğleden sonra tek başıma sokakta oynuyordum – hayal dünyama dalmış, bir sıra kavak ağacıyla bir tarlanın arasındaki kurumuş hendeğe tırmanarak inip çıkıyordum; birden paniğe kapılmış ve annem babamla birlikte olma ihtiyacı hissetmiştim. Evimiz uzak değildi –tarlanın karşı tarafında evin arka cephesini seçebiliyordum– buna rağmen panik duygusu hızla yükselmiş, yabani otların arasından tabana kuvvet eve koşmak için karşı koyulmaz bir dürtü hissetmiştim. Ama nedense –belki bu duyguyu hemen çocuklukla bağdaştırdığımdan– kendimi zorlamış ve hemen ayrılmamıştım oradan. Kafamda birazdan tarlada koşmaya başlayacağım konusunda hiçbir kuşku yoktu. Mesele sadece o ânı irade gücüyle birkaç saniye uzatmaktı. Kurumuş hendekte donakalmış dururken yaşadığım garip, korkuyla karışık coşku, sonraki haftalarda çok yaşayacağım bir duyguydu. Birkaç gün içinde "idman", hayatımın düzenli ve önemli bir parçası olmuştu. Zamanla adeta bir ritüele dönüşmüştü; eve dönme ihtiyacı daha ilk belirdiği anda kendimi zorlayıp sokağın belirli bir noktasına, iri meşe ağacının altına gider, birkaç dakika boyunca orada durup duygularımla savaşırdım. Çoğu kez bu kadarının yeterli olduğuna, artık yola koyulabileceğime karar verir, ama hemen ardından tekrar kendimi zorlar, birkaç saniye daha o ağacın altında dururdum. Bu anların giderek artan korku ve paniğine tuhaf bir heyecanın eşlik ettiği su götürmezdi; zamanla "idman"ın üzerimde kurduğu zorlantılı hâkimiyetin dayanağı belki bu histi.

"Ama biliyorsun değil mi," demişti o gün Fiona bana, yüzünü karanlıkta yüzüme yaklaştırarak, "*sen* evlendiğinde annenle baban gibi olmak zorunda değilsin. Hiç öyle olmayacak. Karı kocalar her zaman kavga etmez. Sadece bazen öyle kavga ederler... özel durumlarda."

"Nasıl özel durumlar?"

Fiona bir an cevap vermemişti. Tam ben sorumu biraz daha saldırgan bir tonda tekrarlayacakken temkinli bir tavırla konuşmuştu:

"Annenle baban sırf anlaşamadıkları için öyle kavga etmiyorlar. Bilmiyor musun? Neden sürekli kavga ettiklerini bilmiyor musun?"

Sonra birden gizli sığınağımızın dışından biri öfkeyle seslenmiş, Fiona fırlayıp gitmişti. Masanın altında tek başıma karanlıkta oturmaya devam ederken mutfakta alçak sesle tartışan Fiona'yla annesinin seslerini duymuştum. Bir ara Fiona'nın küskün bir sesle tekrarladığı şu sözler gelmişti kulağıma: "Ama neden? Niye söylemeyeyim? Herkes biliyor." Annesi de sesini yükseltmeden cevap vermişti: "O senden küçük. Çok küçük daha. Sakın söyleme."

Anılarım Fiona Roberts'ın bana biraz daha yaklaşarak konuşmasıyla bölündü:

"Saat on buçuğa kadar bekledim. Sonra insanlara yemeğe başlamalarını söyledim. Herkes açlıktan ölüyordu."

"Elbette. Doğal olarak." Zoraki gülüp etrafıma bakındım. "On buçukta insanlar acıkır haliyle..."

"Artık senin gelmeyeceğin belli olmuştu. Kimse tek kelimesine inanmıyordu artık."

"Tabii. Tahmin ederim, kaçınılmaz..."

"Başlangıçta fena değildi" dedi Fiona Roberts. "Daha önce hiç bu tür davet vermemiştim, ama iyi gidiyordu. Hepsi benim evdeydi, Inge, Trude, hepsi. Ben biraz gergindim, ama iyi gidiyordu, aynı zamanda heyecanlıydım da gerçekten. Kadınların bazıları geceye bayağı hazırlanmış, evraklarla, fotoğraflarla dolu dosyalarla gelmişlerdi. Huzursuzluk saat dokuz sularında başladı; senin gelmeyebileceğini ilk o zaman düşündüm. Mutfakla salon arasında mekik dokuyor, kahveleri tazeliyor, çerez tabaklarını dolduruyor, durumu idare etmeye çalışıyordum. Aralarında fısıldaşmaya başladıklarının farkındaydım, ama hâlâ senin geleceğini, trafiğe takılmış olacağını düşünüyordum. Vakit geçtikçe geçti, sonunda açık açık konuşup fısıldaşmaya başladılar. Yani ben salondayken bile. Kendi evimde! İşte o zaman yemeğe başlamalarını söyledim. Bir an önce bitsin istedim. Oturmuş yerken –küçük küçük omletler yapmıştım– yerken bile bazıları, mesela o Ulrike, fısıldaşıp kıkırdamaya devam ediyordu. Ama biliyor musun, aslında kıkırdayanları tercih ederim. Trude gibi benim adıma üzülmüş gibi yapanlardan daha iyi; sonuna kadar iyi davranmaya özen gösterdi, nefret ediyorum o kadından! Biliyorum, kapıdan çıkarken kendi kendine, 'Zavallıcık,' diyordu,

'hayal dünyasında yaşıyor. Tahmin etmeliydik aslında.' Hepsinden nefret ediyorum, aslında onlara bulaştığım için kendimden nefret ediyorum. Ama dört senedir bu sitede yaşıyordum, doğru dürüst tek arkadaşım yoktu, çok yalnızdım. O kadınlar, dün gece evime gelenler yıllar boyunca bana hiç yüz vermedi. Onlar kendilerini sitenin kaymak tabakası sanıyor çünkü. Kadın Sanat ve Kültür Vakfı diye de isim bulmuşlar kendilerine. Çok saçma, aslında vakıf filan değil, ama kulağa havalı geliyor diye öyle koymuşlar. Kentte önemli bir organizasyon olduğunda hemen bir şeyler yaparlar. Mesela Pekin Balesi'ni ağırlama resepsiyonunda bütün süslemeleri onlar yaptı. Her neyse, kendilerini çok ayrıcalıklı görürler; çok yakın zamana kadar benim gibi silik biriyle hiçbir ilişkileri olamazdı. O Inge sitede karşılaştığımızda selam bile vermezdi. Ama haber yayılınca hepsi değişti tabii. Seni tanıdığım haberi yani. Nasıl oldu bilmiyorum, ben etrafta söyleyip böbürlenmiyordum. Herhalde birine söylemiş olmalıyım. Her neyse, tahmin edebileceğin gibi birden çark ettiler. Birkaç ay önce merdivende karşılaştığımızda bizzat Inge beni durdurup toplantılarına davet etti. Aslında bulaşmak istemiyordum onlara, ama gittim, sonunda birkaç arkadaş edinebileceğimi düşündüm herhalde, bilmem ki. Aslında bazıları, Inge'yle Trude dahil, başından beri inanıp inanmamakta kararsızdı; benim senin eski arkadaşın olduğuma yani. Ama sonunda inanıyormuş gibi davrandılar; herhalde gururlarını okşadığı için. Annen babanla ilgilenme fikri benim değildi, ama haliyle benim seni tanımamın etkisi oldu. Senin geleceğini ilk duyduğumuzda Inge Mr. von Braun'la görüşmeye gidip Vakfın Pekin Balesi'nden sonra daha önemli bir görev üstlenmeye hazır olduğunu, ayrıca üyelerden birinin senin eski arkadaşın olduğunu söyledi. Öyle bir şeyler işte. Böylece annen babanla burada kalacakları süre içinde ilgilenme görevi Vakfa verildi; herkes çok heyecanlandı tabii, gerçi bazı kadınlar böyle ağır bir sorumluluğu üstlenmek konusunda çok gergindi. Ama Inge onlara moral verdi, artık bu göreve layık olduğumuzu söyledi. Sürekli toplantı yapıyor, annenle babanı nasıl eğlendireceğimiz konusunda fikirler üretiyorduk. Inge annenle babanın sağlığının pek iyi olmadığını söyledi –çok üzüldüm duyduğumda– dolayısıyla her zamanki faaliyetler, şe-

hir turu falan pek uygun olmayacaktı. Ama bir yığın fikir çıktı, herkes heyecanlanmaya başladı. Son toplantıda biri, toplantıya bizzat *seni* davet etmeyi önerdi. Annenle babanın nelerden hoşlanabileceğini konuşmak için. Bir an bir ölüm sessizliği oldu. Sonra Inge, 'Neden olmasın?' dedi, 'Ne de olsa onu davet etmek için özel bir sebebimiz var.' Hepsinin gözleri bana dikildi. Ben de sonunda, 'Programı sıkışıktır herhalde, ama isterseniz davet ederim' dedim. Bunu söylediğimde hepsinin ne kadar heyecanlandığı belliydi. Sonra, senden cevap geldiğinde, ne diyeyim sana, prenses muamelesi gördüm; bana değer veriyorlardı, karşılaştığımızda gülümsüyor, beni sevip okşuyorlar, çocuklara hediyeler getirip her türlü yardım teklif ediyorlardı. Dün gece sen gelmeyince ne duruma düştüğümü tahmin edersin."

Derin bir iç çekip bir süre sustu, pencereden dışarıya, önünden geçtiğimiz binalara baktı boş boş. Sonunda devam etti sözüne:

"Aslında seni suçlamamam gerekir. Ne de olsa yıllardır görüşmüyoruz. Ama annenle baban için gelmek istersin diye düşünmüştüm. Onları burada nasıl ağırlarız diye o kadar çok fikir üretmiştik ki hepimiz. Bu sabah hepsi beni konuşuyordur. Hiçbiri çalışmıyor, kocaları bol para kazanıyor; telefonlaşıyorlardır, birbirlerine uğruyorlardır, 'Zavallı kadın,' diyorlardır, 'hayal dünyasında yaşıyor. Nasıl anlamadık. Yardım etmek isterdim ama pek de sıkıcı.' Duyar gibiyim seslerini, kim bilir ne eğleniyorlardır. Inge bir yandan da öfkeleniyordur. 'Kaltak, oyuna getirdi bizi' diye düşünüyordur. Ama memnundur, rahatlamıştır. Çünkü Inge benim seni tanımama bir yandan sevinirken bir yandan da tehdit gibi görüyordu. Hissediyordum. Bu son haftalarda, senin cevabından sonra herkesin bana gösterdiği ilgi de düşündürmüştür onu. İki arada bir derede kaldı, hepsi öyle. Yani bu sabah hepsi çok eğleniyordur, eminim."

Doğal olarak Fiona'yı dinlerken bir gece önce olanlar yüzünden epeyce vicdan azabı çekmem gerektiğini hissettim. Yine de, evindeki saatlerin canlı bir tasvirini yapmasına rağmen, onun adına ne kadar üzülsem de, programımda böyle bir madde olduğunu hayal meyal hatırlar gibiydim ancak. Ayrıca onu dinledikten sonra, kente gelmelerine bir şey kalmamış olan an-

nem ve babam konusuyla hiç ilgilenmediğimi birden fark edip neredeyse dehşete düşmüştüm. Fiona'nın da dediği gibi, ikisinin de sağlığı yerinde değildi ve kendi başlarının çaresine bakacak durumda değillerdi. Dışarıdaki yoğun trafiğe ve camlı binalara bakarken, yaşlı annemle babama derin bir şefkat kabardı içimde, onları koruma isteği duydum. Aslında onlarla kentteki bir kadın grubunun ilgilenmesi ideal çözümdü; onlarla buluşup konuşma fırsatını kaçırmış olmam büyük salaklıktı. Annem babamla ilgili bir panik duygusu kaplıyordu içimi –ziyaretimin bu önemli boyutuna nasıl olup da hiç eğilmediğimi anlayamıyordum– zihnimin hızına yetişemiyordum. Ansızın annemle babam canlandı gözümde: İkisi de ufak tefek, beyaz saçlı, yaşlılıktan belleri bükülmüş, tren istasyonunun dışında durmuşlar, etraflarında kendi başlarına taşımayı akıllarından geçiremeyecekleri bagajları. Etraflarına, bu yabancı kente baktıklarını görüyordum, sonunda babamın gururu mantığına ağır basıyor, önce iki, sonra üç bavulu kaldırıyor, annem bir yandan cılız eliyle onun kolunu tutmuş mani olmaya çalışıyor, "Yapma, yapma, taşıyamazsın onları. Çok ağır" diyordu. Babam yüzünde kaskatı bir kararlılıkla onu itip, "Başka kim taşıyacak ki? Otelimize nasıl gideceğiz? Biz kendimize yardım etmezsek kim yardım edecek bize burada?" diyordu. Bu arada otomobillerle kamyonlar kükreyerek yanlarından geçiyor, yayalar hızlı adımlarla gelip geçiyordu. Annem üzgün bir edayla teslim oluyor, babamın ağırlığın altında sendeleyerek dört, beş adım atışını, sonra devam edemeyip bavulları yere bırakışını, omuzları çökük, güçlükle nefes alışını izliyordu. Annem bir süre sonra yanına gidip elini usulca koluna koyuyordu. "Merak etme. Yardım edecek birini buluruz." Teslim olan babam, belki en azından gayret gösterdiği için bir tatmin duyarak sakin bir tavırla önünden akan trafiğe bakıyor, onları karşılamaya gelmiş olabilecek, bagajlarını taşıyacak, hoş geldiniz diyecek, rahat bir otomobille otellerine götürecek birilerini arıyordu.

Fiona konuşurken bütün bu görüntüler kafamın içine doluşmuştu; bu yüzden birkaç dakika boyunca onun kendi düştüğü durumu düşünemedim pek. Sonra Fiona'nın şöyle dediğini duydum:

"Bundan böyle daha dikkatli olmaları gerektiğini konuşuyorlardır. Ne dediklerini tahmin edebiliyorum. 'Artık itibarımız yükseldi, her çeşit insan numaralar yapıp bize katılmaya çalışacaktır. Dikatli olmamız lazım, hele şimdi bu kadar sorumluluğumuz varken. O kaltak bize ders olsun.' Buna benzer bir şeyler diyorlardır. Tanrı bilir bundan sonra o sitede hayatım nasıl olacak. Çocuklarım orada büyümek zorunda..."

"Bak," dedim, sözünü keserek, "bu olaya ne kadar üzüldüğümü bilemezsin. Ama dün gece beklenmedik bir şey oldu, şimdi anlatıp canını sıkmayayım. Tabii ki seni yüzüstü bırakmak zorunda kalınca çok canım sıkıldı, ama bir telefon bile etmem imkânsızdı. Umarım çok zahmete girişmemişsindir."

"O kadar çok zahmete girişmiştim ki. Benim için kolay değil, biliyor musun, büyüme çağında iki çocuğu olan bekâr bir kadınım..."

"Bak, gerçekten çok üzgünüm. Sana bir şey önereceğim. Şu anda şu gazetecilerle bir işim var, ama uzun sürmeyecek. Mümkün olduğunca çabuk ayrılırım onlardan, bir taksiye atlar senin eve gelirim. Diyelim yarım saat, bilemedin kırk beş dakika sonra orada olurum. Sonra şöyle yaparız; seninle birlikte bütün siteyi dolaşırız, o insanların hepsi, komşuların, Inge, Trude, hepsi bizim gerçekten eski arkadaş olduğumuzu kendi gözleriyle görürler. Sonra aralarından daha nüfuzlu olanlara uğrarız, mesela şu Inge denen kadına. Sen beni tanıştırırsın, dün gece için özür dilerim, son anda elimde olmayan nedenlerle gelemediğimi açıklarım. Teker teker hepsinin gönlünü alır, dün gece seni düşürdüğüm durumu telafi ederiz. Hatta sonunda arkadaşlarının nezdinde daha da saygın bir konum kazanabilirsin. Ne diyorsun?"

Fiona bir süre dışarıya bakmaya devam etti. Sonunda cevap verdi: "İlk tepkim 'Boş ver gitsin' demek. Senin eski arkadaşın olduğumu söylemek benim hiçbir işime yaramadı. Zaten belki Inge'nin muhitine girmem de gerekmiyordur. Daha önce sitede kendimi çok yalnız hissettiğim için heveslenmiştim, ama şimdi, onların yaptıklarını gördükten sonra, düşünüyorum da belki çocuklarımdan başka kimseyi görmesem daha mutlu olurum. Akşamları güzel bir kitap okur, televizyon seyrederim. Ama

yalnız kendimi değil, çocuklarımı da düşünmek zorundayım. Onlar bu sitede büyümek durumunda, kabul edilmeleri lazım. Onların hatırı için önerini kabul etsem iyi olur. Dediğin gibi böylelikle dün gece harika bir partiyle kazanacağım başarıdan daha fazlasını elde edebilirim. Ama beni tekrar yüzüstü bırakmayacağına söz vermen, hayatta en değer verdiğin şey üzerine yemin etmen gerekiyor. Çünkü senin planını uygulayacaksak, ben bu vardiyayı bitirir bitirmez ziyaretleri ayarlamak için telefonun başına geçmek zorundayım. Öyle habersiz kimsenin kapısını çalamayız, öyle bir mahalle değil. Yani herkesle randevulaşıp sonra sen gelmezsen neler olur, tahmin edersin. Ben tek başıma herkesi dolaşıp bir kez daha senin gelmediğini açıklamak zorunda kalırım. Yani beni yine yüzüstü bırakmayacağına söz vermen şart."

"Söz veriyorum" dedim. "Dediğim gibi, şu kısa işi bitirip taksiye atlayacağım, geleceğim. Merak etme Fiona, her şey yoluna girecek."

Tam bunları söylerken biri koluma dokundu. Döndüğümde Pedro'nun iri çantası omzunda, yanımda, ayakta durduğunu gördüm.

"Buyrun Mr. Ryder" dedi, çıkış kapısını işaret ederek.

Gazeteci ön tarafta durmuş inmeye hazırlanıyordu.

"İneceğimiz durağa geldik Mr. Ryder" diye seslendi el sallayarak. "Buyrun efendim."

Tramvay durmak üzere yavaşladı. Ayağa kalkıp sıkışık kalabalığın içinden geçerek öne ilerledim.

13

Tramvay üçümüzü rüzgârlı tarlaların arasında, açık bir kırlık alanda bırakarak sarsıla sarsıla uzaklaştı. Esinti beni canlandırdı, birkaç saniye boyunca tramvayın tarlaların arasında uzaklaşıp ufukta gözden kayboluşunu seyrettim.

"Mr. Ryder, bu taraftan buyrun."

Gazeteciyle Pedro birkaç adım ötede bekliyorlardı. Yanlarına gittim, çimenlerin arasından yürümeye başladık. Ara sıra kuvvetli bir rüzgâr giysilerimizi çekiştiriyor, otları dalgalandırıyordu. Sonunda bir tepenin eteğine vardık ve nefeslenmek için durduk.

"Biraz yukarıda" dedi gazeteci, tepeyi işaret ederek.

Uzun otların arasından güçlükle yürümüş olduğumuzdan, tepeyi tırmanan toprak bir patika olduğunu görünce sevindim.

"Eh," dedim, "benim fazla zamanım yok, bir an önce tırmansak iyi olacak."

"Elbette Mr. Ryder."

Gazeteci zikzaklı dik patikaya önden tırmanmaya başladı. Ben arayı açmadan, bir iki adım gerisinden ilerlemeyi başarıyordum. Pedro, belki çantaları kendisini yavaşlattığı için kısa süre sonra geride kaldı. Tırmandığımız sırada Fiona'yı, bir gece önce onu yüzüstü bıraktığımı düşünüyordum; kente geldiğimden beri güvenli bir tutum içinde olmama, birçok şey başarmama rağmen, bazı konularda –en azından benim ölçülerime göre– sergilediğim yetersizlik beni şaşırttı. Fiona'yı zor durumda bırakmış olmam bir yana, annemle babamın kente varmasına bir

şey kalmamışken onların çok sayıdaki ayrıntılı ihtiyacını kendileriyle ilgilenecek kişilerle görüşme fırsatını bu şekilde kaçırmış olmam son derece sinir bozucuydu. Nefes almakta zorlanırken, bir kez daha işlerimi böylesine karıştırmış olmasından dolayı Sophie'ye yönelik şiddetli bir öfke kabardı içimde. Hayatımın böyle kritik ve önemli anlarında, kendi hayatının düzensizliğini bana yansıtmamanın bir yolunu bulmasını istemeye hakkım vardı herhalde. Birden ona söylemek istediğim çeşitli sözler kafama doluşmaya başladı; nefes nefese olmasam, yüksek sesle homurdanmaya koyulabilirdim.

Patikanın üç dört kıvrımını tırmandıktan sonra dinlenmek üzere durduk. Başımı kaldırdığımda, bulunduğumuz yerden çepeçevre kır manzarasıyla kuşatılmış olduğumuzu gördüm. Tarlalar peş peşe ufka kadar uzanıyor, ufuk çizgisinde çiftlik evleri olduğunu tahmin ettiğim bir kümelenme görülüyordu.

"Harika bir manzara" dedi gazeteci, nefes nefese, saçını geri iterek. "Buraya çıkmak canlandırıyor insanı. Bu temiz havayı soluduktan sonra günümüz daha iyi geçer. Yine de güzelliğe dalıp vakit kaybetmeyelim." Neşeyle gülüp tekrar tırmanmaya koyuldu.

Ben daha önce olduğu gibi arayı açmadan onu izliyordum, Pedro geriden geliyordu. Bir ara, özellikle dik bir tırmanış sırasında Pedro aşağıdan bir şeyler söyledi. Bize yavaşlamamızı söylediğini tahmin ettim, ama gazeteci hız kesmeyip rüzgârda bağırarak, "Ne dedin?" diye sordu.

Pedro'nun birkaç adım ilerlemek için çabaladığını işitiyordum. Sonra bağırdığını duydum: "Herifi ikna ettik, baksana, diyorum. Sorun çıkarmayacak gibi duruyor."

"Evet," diye bağırarak cevap verdi gazeteci, "şimdilik sorun çıkarmıyor, ama bu tiplerin sağı solu belli olmaz. Sen pohpohlamaya devam et. Buraya kadar tırmandı ses çıkarmadan. Ama salak, binanın ne anlama geldiğini bile bilmiyor bana kalırsa."

"Sorarsa ne diyeceğiz?" diye bağırdı Pedro. "Sorar mutlaka."

"Konuyu değiştirirsin. Duruşunu değiştirmesini söylersin. Görünüşüyle ilgili herhangi bir şey söyle, dikkati dağılır. Israr ederse sonunda söylememiz gerekir herhalde, ama zaten o ara-

da bir yığın fotoğraf da çekmiş oluruz, herifin yapabileceği bir şey olmaz."

"Bu iş bitse de rahat bir nefes alsak" dedi Pedro, nefesi daha da tıkanarak. "Devamlı ellerini ovuşturmuyor mu, tüylerim diken diken oluyor."

"Geldik sayılır. Şimdiye kadar iyi idare ettik, son dakikada çuvallamayalım."

"Affedersiniz," dedim konuşmayı bölerek, "benim bir saniye durmam gerek."

"Tabii Mr. Ryder, düşüncesizlik ettim" dedi gazeteci durarak. "Ben şahsen maraton koşucusuyum," diye devam etti, "o yüzden avantajlıyım. Ama sizin formunuz da gayet iyi efendim. Yaşınıza rağmen –yaşınızı notlarımdan biliyorum, yoksa imkânı yok tahmin edemezdim– baksanıza, zavallı Pedro'yu geride bıraktınız." Sonra, bize yetişmekte olan Pedro'ya bağırdı: "Hadi, sallan biraz. Mr. Ryder seninle dalga geçiyor."

"Haksızlık bu" dedi Pedro gülümseyerek. "Mr. Ryder onca yeteneği yetmiyormuş gibi bir de atletmiş meğer. Bir de bize bak."

Soluklanırken manzaraya bakıyorduk. Sonra gazeteci, "Artık geldik sayılır," dedi, "devam edelim. Öyle ya, Mr. Ryder'ın bugün yoğun bir programı var."

Yolun son kısmı en sarp bölümüydü. Patika giderek dikleşiyor, ara sıra çamur birikintisine dönüşüyordu. Gazeteci önden hız kesmeden ilerliyordu, ama öne eğilmesinden zorlandığı belliydi. Onun peşinden zorlukla tırmanırken Sophie'ye söylemek istediklerim doluştu tekrar zihnime. Adımlarıma uygun tempoda, dişlerim kenetlenmiş, "Farkında mısın?" diye homurdanırken yakaladım kendimi. "Farkında mısın?" Nedense cümlenin devamı gelmiyordu, ama her adımda ya içimden ya da mırıldanarak bu soruyu tekrarlayıp duruyordum; sonunda sorunun kendisi öfkemi alevlendirir oldu.

Patika nihayet düzleştiğinde, tepenin doruğunda beyaz bir bina gördüm. Gazeteciyle birlikte sendeleyerek binaya gidip nefes nefese duvara yaslandık. Bir süre sonra Pedro da korkunç bir hırıltıyla, nefesi tıkanarak yanımıza geldi. Duvarın dibine diz çöktü; bir an kriz geçireceğinden korktum. Ama daha hırıltıları

kesilmeden, soluklanmadan çantasının fermuarını açmaya koyuldu. İçinden bir fotoğraf makinesi, bir de objektif çıkardı. Bu son çaba bütün gücünü tüketmiş olmalı ki, hemen ardından bir kolunu duvara dayayıp başını koluna gömdü ve soluklanmaya çalıştı.

Ben biraz toparlandıktan sonra binayı görebilmek için birkaç adım geriledim. Birden esen rüzgârla neredeyse duvara yapışıyordum, ama sonunda binayı görebileceğim bir noktaya gelebildim: Tepesindeki tek bir dikey yarık dışında penceresi olmayan, beyaz tuğladan yüksek bir silindir. Sanki bir Ortaçağ şatosunun tek bir kulesi yerinden sökülüp buraya, tepeye kondurulmuştu.

"Mr. Ryder, hazır olduğunuzda başlayalım efendim."

Gazeteciyle Pedro binanın on metre kadar uzağında yerlerini almışlardı. Görünüşe bakılırsa toparlanmış olan Pedro tripodunu açmış, vizörden bakmaktaydı.

"Şöyle duvarın hemen dibine geçerseniz Mr. Ryder" diye seslendi gazeteci.

Tekrar binaya yaklaştım. "Beyler," dedim, rüzgârdan sesimi duyurmak için bağırarak, "başlamadan önce bu seçtiğimiz mekânın tam olarak ne olduğunu açıklamanızı rica ediyorum."

"Mr. Ryder, pardon," diye seslendi Pedro, elini havada sallayarak. "Duvara iyice yaklaşın efendim. Bir kolunuzu dayayabilirsiniz mesela. Şöyle." Rüzgâra karşı dirseğini uzattı.

Duvara yaklaşıp söylenileni yaptım. Pedro üst üste fotoğraf çekmeye koyuldu; ara sıra tripodun yerini, objektifi değiştiriyordu. Bütün bu süre boyunca gazeteci onun yanı başındaydı, Pedro'nun omzunun üstünden bakıyor, bir şeyler söylüyordu.

"Beyler," dedim bir süre sonra, "siz de takdir edersiniz ki, bir cevap..."

"Mr. Ryder, pardon," dedi Pedro, makinenin arkasından sıçrayıp öne çıkarak, "kravatınız!"

Kravatım omzumun üstünden geriye uçmuştu. Kravatı düzelttim, fırsattan faydalanıp saçımı da düzelttim.

"Mr. Ryder," diye seslendi Pedro, "şöyle eliniz havada birkaç fotoğrafınızı alabilir miyiz? Evet, evet! Birine binayı gösteriyormuşsunuz gibi. Evet, harika, harika. Yalnız gururla gülümseyin

lütfen. Çok gururlu, bina sizin gözbebeğinizmiş gibi. Evet, mükemmel. Evet, şahane görünüyorsunuz."

Verilen talimatı elimden geldiğince yerine getiriyordum, ama sert rüzgâr yüzünden, gerekli güler yüzlü ifadeyi korumakta zorlanıyordum.

Bir süre sonra solumda birinin durduğunu fark ettim. Duvara büzüşmüş, koyu renk paltolu bir adamdı galiba, ama o anda poz veriyordum, göz ucuyla bakabiliyordum ancak. Pedro rüzgârda sesini duyurmaya çalışarak talimatlar haykırmaya devam ediyordu –çenenizi azıcık yana çevirin, biraz daha gülümseyin–; epeyce bir zaman sonra dönüp adama bakabildim. Nihayet baktığımda, adam –uzun boylu, sırık gibi, başı kel, hatları kemikli bir adamdı– hemen bana doğru yürümeye başladı. Yağmurluğuna sıkıca sarılmıştı, ama yaklaştığında elini uzattı.

"Nasılsınız Mr. Ryder? Sizinle tanışmak büyük şeref."

"Evet," dedim, adamı inceleyerek, "ben de sizinle tanıştığıma memnun oldum, Mr. ...?"

Sırık boylu adam şaşırmış görünüyordu. Sonra cevap verdi: "Christoff. Ben Christoff."

"Ya, Mr. Christoff." Âniden çok şiddetli bir rüzgâr birkaç saniye bizi mücadeleye zorladı; böylece biraz kafamı toparlama fırsatı buldum. "Evet, Mr. Christoff elbette. Hakkınızda çok şey duydum."

"Mr. Ryder," dedi Christoff, bana doğru eğilerek, "her şeyden önce şunu söyleyeyim ki, bu yemeğe katılmayı kabul ettiğiniz için size minnettarım. Sizin ne kadar uygar bir kişi olduğunuzu biliyordum, onun için olumlu cevap verdiğinizde hiç şaşırmadım. Çünkü en azından adaletli davranıp olayları bir de bizden dinlemek isteyecek biri olduğunuzu biliyordum. Hayır, hiç şaşırmadım, ama son derece minnettarım. Evet," diyerek saatine baktı, "biraz geciktik, ama önemli değil. Trafik çok sıkışık değildir herhalde. Bu taraftan buyrun."

Christoff önden, ben arkadan, beyaz binanın arkasına dolandık. Burada rüzgâr o kadar kuvvetli değildi, duvardan çıkan borulardan hafif bir uğultu geliyordu. Christoff önden tepenin yamacında iki ahşap direğin olduğu yere doğru gidiyordu. Direklerin ötesinde dik bir uçurum olduğunu tahmin ediyordum,

ama oraya varıp aşağı baktığımda, yamaçtan aşağı baş döndürücü biçimde inen çarpık taş basamaklar olduğunu gördüm. Ta aşağıda, basamakların vardığı asfalt yolda herhalde bizi beklemekte olan siyah bir araba seçiliyordu.

"Önden buyrun Mr. Ryder" dedi Christoff. "Lütfen istediğiniz hızda inin. Acele etmeyin."

Bu sözlere rağmen tekrar endişeyle saatine göz attığını gördüm.

"Geciktiğimiz için çok özür dilerim" dedim. "Fotoğraf çekimi tahminimden biraz daha uzun sürdü."

"Lütfen merak etmeyin Mr. Ryder. Eminim vakitlice varırız. Buyrun efendim."

İlk basamakları inerken başım hafifçe döner gibi oldu. İki tarafta da parmaklık yoktu, bir basamakta tökezler, yamaç aşağı yuvarlanırım diye korktuğumdan çok dikkat ediyordum. Neyse ki rüzgâr o kadar sert esmiyordu; bir süre sonra kendime güvenim arttı –herhangi bir merdivenden aşağı inmekten pek de farklı değildi– o kadar ki, ara sıra başımı kaldırıp önümüzde uzanan manzaraya bakıyordum.

Gökyüzü hâlâ bulutluydu, ama güneş bulutları aralamaya başlamıştı. Şimdi arabanın plato oluşturacak şekilde inşa edilmiş bir yolda durduğunu görebiliyordum. Yolun ötesinde yamaç ağaçlıklarla kaplı olarak aşağı doğru devam ediyordu. Daha da aşağıda, çepeçevre ufka yayılan tarlalar görünüyordu. Ufukta kentin silueti belli belirsiz seçiliyordu.

Christoff hemen arkamdaydı. İlk birkaç dakika boyunca, belki benim gerginliğimi fark ederek konuşmamıştı. Ama ben bir tempo tutturunca içini çekip söze başladı:

"Şu orman, Mr. Ryder. Aşağıda, sağınızda. Orası Werdenberger Korusu'dur. Kentin çoğu zenginin o koruda şalesi vardır. Werdenberger Korusu çok hoştur. Kente birkaç dakika mesafede, ama insan kendini her şeyden uzakta hisseder. Arabayla aşağıya doğru inerken şaleleri göreceksiniz. Bazıları dik uçurumun hemen kenarındadır. Manzara inanılmaz olsa gerek. Rosa o şalelerden birinde oturmayı çok isterdi. Hatta birini gözümüze kestirmiştik, önünden geçerken gösteririm size. Mütevazı bir şale, ama çok güzel. Şu andaki sahibi pek kullanmıyor, yılda en

çok iki üç hafta. İyi bir teklif yapsam, eminim değerlendirirdi. Ama şimdi bütün bunları düşünmenin anlamı yok. O defter kapandı."

Christoff birkaç saniye boyunca sustu. Sonra sesi yine arkamdan yükseldi.

"Öyle gösterişli bir şey değil. Rosa da ben de içine girmedik hiç. Ama önünden o kadar çok geçtik ki, içerinin nasıl olduğunu tahmin edebiliyoruz. Küçük bir çıkıntının üzerinde, dik bir uçurum var önünde, yani insan havada asılıymış gibi hisseder orada kendini. Odadan odaya geçerken bütün pencerelerden bulutlar görünüyordur. Tam Rosa'nın bayılacağı şey. Önünden geçerken yavaşlar, bazen durur, içerinin nasıl olduğunu, tek tek odaları hayal ederdik. Neyse, dedim ya, o defter kapandı. Daha fazla düşünmenin anlamı yok. Zaten siz de bize değerli zamanınızı bunları dinlemek için ayırmadınız Mr. Ryder. Kusuruma bakmayın. Daha önemli konulara dönelim. Bildiğiniz gibi efendim, gelip bizimle konuşmayı kabul ettiğiniz için hepimiz *son derece* minnettarız size. Bu insanlarla, bu toplumu yönettiklerini ileri sürenlerle ne çarpıcı bir tezat! Öğle yemeklerimizden birine katılıp aynı birazdan sizinle yapacağımız gibi meseleleri konuşmak üzere üç ayrı kere davet ettik kendilerini. Ama gelmeyi akıllarından bile geçirmediler! Hepsi çok gururludur çünkü. Von Winterstein, kontes, Von Braun, hepsi. Aslında emin değiller de ondan. İçten içe hiçbir şey anlamadıklarını biliyorlar, o yüzden gelip bizimle adam gibi tartışmaya yanaşmıyorlar. Üç kere davet ettik, üçünde de kesin ret cevabı aldık. Ama zaten bir yararı da olmayacaktı. Söylediklerimizin yarısını bile anlamayacaklardı."

Ben yine suskunluğa gömüldüm. Bir cevap vermem gerektiğini düşünüyordum, ama sesimi duyurabilmek için arkaya doğru bağırmak zorundaydım, oysa gözlerimi basamaklardan ayırmayı göze alamazdım. Dolayısıyla bundan sonraki birkaç dakika boyunca sessizce inişe devam ettik; arkamda Christoff'un nefesinin sıklaştığını işitiyordum. Sonra konuştu: "Aslında haksız da sayılmazlar. Modern formlar o kadar karmaşık ki. Kazan, Mullery, Yoşimoto. Benim gibi eğitimli bir müzisyen için bile zor artık, çok zor. Von Winterstein, kontes gibi

insanlar ne yapsın? Onları aşar. Onlar sadece bir gürültü, garip ritimlerden oluşan bir girdap duyuyorlar. Belki bunca yıldır bir duygu, bir anlam işittiklerine kendilerini inandırmışlardır. Ama işin doğrusu, hiçbir şey işitmedikleri. Onları aşıyor, modern müziği asla anlayamazlar. Bir zamanlar Mozart, Bach ve Çaykovski vardı sadece. Sokaktaki adam bile bu tür bir müziği dinlediğinde bir şeyler anlardı. Modern formlar öyle mi! Bu eğitimsiz, taşralı insanlar topluma karşı ne kadar büyük bir görev duygusu taşısalar da, bu tür şeyleri nasıl anlasınlar? Umutsuz bir durum, Mr. Ryder. Ezik kadansı vurmalı motiften ayırt edemiyorlar. Kesirli ölçüyü bir dizi itmeli esten ayırt edemiyorlar. Şimdi de olayı baştan aşağı yanlış anlıyorlar! Olayların tersine dönmesini istiyorlar! Mr. Ryder, yorulduysanız biraz dinlenelim."

Aslında bir saniye durmamın nedeni, yüzüme korkutacak kadar yaklaşan bir kuş yüzünden neredeyse tökezlememdi.

"Yok, hayır, iyiyim" diyerek inişe devam ettim.

"Bu basamaklar pis, oturamayız. Ama isterseniz durup ayakta dinlenebiliriz."

"Gerek yok, gerçekten, teşekkürler. İyiyim ben."

Birkaç dakika boyunca konuşmadan aşağı inmeye devam ettik. Sonra Christoff konuşmasına devam ettti:

"Daha tarafsız düşündüğüm anlarda onlara resmen acıyorum. Suçlamıyorum onları. Bütün yaptıklarından, hakkımda söyledikleri onca sözden sonra bile ben olaya tarafsız bakabiliyorum bazen. O zaman da, hayır, diyorum kendi kendime, onların suçu yok aslında. Müziğin bu kadar zor ve karmaşık bir hale gelmiş olması onların suçu değil. Böyle bir kentte herhangi birinin bu müziği anlamasını beklemek mantıksız olur. Öte yandan bu insanlar, kentin ileri gelenleri, ne yaptıklarını biliyormuş gibi bir görünüm sergilemek zorundalar. Bu yüzden kendi kendilerine bir şeyleri tekrarlaya tekrarlaya sonunda kendilerini otorite sanıyorlar. Çünkü böyle bir kentte onlara karşı çıkacak kimse olmuyor. Bundan sonraki birkaç basamağa çok dikkat edin lütfen Mr. Ryder. Kenarları pek sağlam değil."

Birkaç basamağı çok yavaş indim. Sonra, başımı kaldırdığımda önümüzde az bir yol kalmış olduğunu gördüm.

"Hiçbir yararı olmazdı" dedi Christoff arkamdan. "Dave-

timizi kabul etseler bile yararı olmazdı. Yarısını bile anlamayacaklardı. Siz hiç değilse bizim argümanlarımızı anlayacaksınız Mr. Ryder. Sizi ikna edemesek bile, eminim yanımızdan ayrıldığınızda görüşlerimize saygı duyacaksınız. Ama ikna etmeyi de umuyoruz elbette. Benim kişisel kaderimden bağımsız olarak, şu andaki yönetimin ne pahasına olursa olsun korunması gerektiğine ikna etmeyi umuyoruz sizi. Evet, siz müthiş bir müzisyensiniz, şu anda bütün dünyanın en yetenekli müzisyenlerinden birisiniz. Buna rağmen, sizin çapınızda bir uzman bile, bilgisini belirli bir yerel koşullar çerçevesine uygulamak zorundadır. Her topluluğun kendi tarihi, kendine has ihtiyaçları vardır. Mr. Ryder, az sonra size tanıştıracağım kişiler bu kentte entelektüel diye tanımlanabilecek çok az sayıdaki insanlardır. Onlar burada hâkim olan özel şartları inceleme zahmetine katlandılar; bununla da kalmayıp onlar –Von Winterstein ve şürekâsının aksine– modern formların işleyişini bir miktar anlayabiliyorlar. Mr. Ryder, birazdan onların da yardımıyla, elbette son derece uygar ve saygılı biçimde, sizi şu andaki duruşunuzu değiştirmeye ikna edebilmeyi umuyorum. Hiç kuşkusuz tanışacağınız herkes size ve temsil ettiğiniz her şeye büyük saygı duyuyor. Ancak, sizin güçlü kavrayışınıza rağmen buradaki durumu bütün yönleriyle henüz tam olarak değerlendirememiş olabileceğiniz kanısındayız. İşte geldik."

Aslında yola daha yaklaşık yirmi basamak kadar vardı. Christoff inişin bu son kısmında konuşmadı. O susunca rahatladım; son sözleri canımı sıkmaya başlamıştı. Yerel koşullardan neredeyse habersiz olduğumu, bu tür etkenleri göz önüne alma zahmetine katlanmadan sonuç çıkarabilecek biri olduğumu ima etmesi düpedüz hakaretti. Kente geldiğimden beri –sıkışık programıma rağmen, bütün yorgunluğuma rağmen– kendimi bu işe, yerel koşulları öğrenmeye adadığımı düşündüm. Mesela bir gün önce, öğleden sonra otelin konforlu atriumunda dinlenmeyi çoktan hak etmişken, izlenim edinebilmek için kente inmiştim. Gerçekten de, Christoff'un söyledikleri düşündükçe daha çok rahatsız ediyordu beni; öyle ki, nihayet arabaya vardığımızda Christoff sağ kapıyı açıp benim için tutunca, neredeyse tek kelime etmeden bindim arabaya.

"Çok da fazla gecikmedik" dedi Christoff, şoför koltuğuna geçerken. "Trafik yoksa hemen varırız."

O bunları söyleyince ben o gün için verdiğim diğer sözlerin hepsini bir anda hatırladım. Fiona vardı mesela – şu anda evinde beni bekliyordu mutlaka. Durumun kararlı olmamı gerektirdiği belliydi.

Christoff arabayı çalıştırdı ve az sonra keskin virajlı bir yoldan aşağı inmeye başladık. Görünüşe bakılırsa yolu iyi bilen Christoff keskin virajlarda güvenliydi. Alçaldıkça yolun eğimi de yumuşadı, Christoff'un sözünü ettiği, çoğu uçurumun kenarına tünemiş, düştü düşecek şaleler, yolun iki yanında belirmeye başladı. Bir süre sonra Christoff'a dönerek konuştum:

"Mr. Christoff, sizinle ve dostlarınızla bu öğle yemeğine katılmayı çok istiyordum. Olayları bir de sizden dinlemeyi arzu ediyorum. Ne var ki bu sabah çeşitli beklenmedik durumlar çıktı ortaya, sonuçta günüm çok sıkıştı. Doğruyu söylemek gerekirse, şu anda bile..."

"Mr. Ryder, rica ederim, açıklama yapmanız gerekmez. Sizin ne kadar meşgul olacağınızı başından beri tahmin ediyorduk zaten, emin olun, herkes çok anlayışlı davranacaktır. Bir buçuk, hatta bir saat sonra gitseniz, emin olun kimse gücenmeyecektir kesinlikle. Düzgün insanlardır, bu kentte bu seviyede düşünebilen, hissedebilen yegâne insan bunlardır. Mr. Ryder, bu yemeğin sonucu ne olursa olsun, eminim onlarla tanıştığınıza memnun olacaksınız. Çoğunu genç ve hevesli oldukları zamandan beri tanıyorum. İyi insanlardır, tek tek hepsine kefil olurum. Bir zamanlar kendilerini benim müritlerim olarak görüyorlardı herhalde. Hâlâ saygı duyarlar bana. Ama artık ahbabız, *dostuz*, belki dosttan da öte. Bu son birkaç yıl bizi birbirimize daha da yaklaştırdı. Doğal olarak birkaçı terk etti beni, kaçınılmaz bir durum. Ama kalanlar, gerçekten en ufak bir tereddüt geçirmediler. Gurur duyuyorum onlarla, gönülden bağlıyım kendilerine. Onlar bu kentin tek umudu, ama daha uzun bir süre burada onların etkili olmasına izin verilmeyeceğini biliyorum. Hah, Mr. Ryder, birazdan size bahsettiğim şalenin önünden geçeceğiz. Şu köşeyi dönünce hemen. Sağınızda göreceksiniz."

Sonra sustu; ona baktığımda, ağlamak üzere olduğunu gördüm. Bir şefkat duygusu kabardı içimde, usulca konuştum:

"Zamanın ne göstereceğini kimse bilemez Mr. Christoff. Belki siz ve karınız bir gün buna çok benzeyen bir şale bulursunuz. Burada değilse başka bir kentte."

Christoff başını iki yana salladı. "Moralimi düzeltmeye çalıştığınızı biliyorum Mr. Ryder. Ama gerçekten yararı yok. Rosa'yla aramda her şey bitti. Terk edecek beni. Bir süredir biliyorum bunu. Zaten kentin tamamı da biliyor. Dedikoduları duymuşsunuzdur mutlaka."

"Doğrusu bir iki şey duydum gerçekten de..."

"Bol bol dedikodu yapıldığından kuşkum yok. Artık pek umursamıyorum. Önemli olan, Rosa'nın yakında beni terk edecek olması. Bütün olanlardan sonra benimle evli kalmaya daha pek uzun süre dayanamayacak. Yanlış anlamayın. Zaman içinde birbirimizi sevdik, çok sevdik. Ama bizim aramızdaki anlaşma başından beri böyleydi. Ah, işte, Mr. Ryder. Sağınızda. Kim bilir kaç kere, Rosa şu anda sizin oturduğunuz koltukta, ağır ağır geçmişizdir önünden. Bir keresinde o kadar yavaşlamıştık, o kadar dalmıştık ki, neredeyse yokuş yukarı tırmanan bir araçla çarpışıyorduk. Ama dediğim gibi, aramızda bir anlaşma vardı. Ben bu toplum içindeki yüksek mevkimi koruduğum sürece Rosa beni sevebildi. Evet, sevdi, içtenlikle sevdi. Bunu kesin olarak söyleyebilirim Mr. Ryder. Çünkü Rosa için hayatta hiçbir şey benim mevkimdeki biriyle evlenmekten daha önemli olamazdı. Böyle tarif edince biraz sığ geliyordur belki kulağa. Ama yanlış anlamayın onu. O beni kendince çok sevdi. Zaten insanların ne olursa olsun birbirlerini sevmeye devam ettiklerine inanmak da saçma. Rosa böyle biri, beni ancak belirli koşullarda sevebilir. Böyle olması beni gerçekten sevmediği anlamına gelmiyor."

Christoff yine bir süre sessiz kaldı, derin düşüncelere daldığı belliydi. Yol yumuşak bir kıvrım çizdi, sağımda bir uçurum manzarası belirdi. Altımızdaki vadiye baktığımda, her biri iki üç dönümlük araziye sahip, iri evlerden oluşan, zengin bir banliyö olduğunu tahmin ettiğim bir yerleşim gördüm.

"Bu kente ilk gelişimi hatırlıyorum da..." dedi Christoff. "Hepsi ne kadar heyecanlıydı. Rosa Sanat Binası'ndaki o ilk kon-

serde yanıma nasıl gelmişti." Yine kısa bir süre sessizliğe gömüldü. Sonra devam etti: "Biliyor musunuz, o zamanlar kendimle ilgili hayallerim yoktu. Artık deha olmadığımı kabullenmiştim. Dehanın yanından geçemeyeceğimi de. Bir kariyerim olmuştu, ama çeşitli olaylar beni sınırlarımı kabullenmeye zorlamıştı. Bu kente geldiğimde niyetim kendi halinde bir hayat sürmekti –küçük bir sabit gelirim vardı– belki birkaç öğrencim olur ya da onun gibi bir şeyler yaparım diye düşünüyordum. Ama burada insanlar benim küçük yeteneklerimi büyük takdirle karşıladı. Benim buraya gelmeme o kadar sevindiler ki! Bir süre düşünmeye başladım. Aslına bakılacak olursa modern müzik yöntemleriyle barışabilmek için çalışmıştım, çok çalışmıştım. Bu konuda bir şeyler biliyordum. Etrafıma bakındım ve evet, buradakilere bir katkım olabileceğini düşündüm. Böyle bir kentte, o zamanki koşullarda, bunu nasıl yapabileceğimi gördüm. Gerçekten yararım dokunabileceğini anladım. Aslında Mr. Ryder, bunca yıl sonra, gerçekten de yararlı bir şeyler yaptığıma inanıyorum. İçtenlikle inanıyorum. Sırf müritlerim –arkadaşlarım, *dostlarım* demek daha doğru, birazdan tanışacaksınız kendileriyle– beni inandırdığı için değil. Gerçekten kendim inanıyorum, sarsılmaz biçimde inanıyorum. Burada yararlı bir şeyler yaptım. Ama bu tür kentleri bilirsiniz. Er veya geç insanların hayatında pürüzler baş gösterir. Memnuniyetsizlik artar. Yalnızlık duygusu keza. Bu tür, müzikten neredeyse hiç anlamayan insanlar da, kendi kendilerine, 'Tüh, biz her şeyi yanlış yapmışız' der. 'Hadi tam tersini yapalım.' Nelerle suçluyorlar beni! Yaklaşımımı mekanik buluyorlar, doğal duyguları bastırıyormuşum. Hiç anlamıyorlar ki! Az sonra size açıklayacağımız gibi Mr. Ryder, benim tek yaptığım, bu tür insanları Kazan ve Mullery gibi bestecilere biraz olsun alıştırabilmek için bir yaklaşım, bir sistem getirmekti. Eserlerinde anlam ve değer bulabilmeleri için bir sistem. İnanın efendim, ben buraya geldiğimde bu insanlar tam da bunun açlığı içindeydiler. Anlayabilecekleri bir düzen, bir sistem arayışı içindeydiler. Buradaki insanlar ne yapacağını bilemez haldeydi, her şey çöküyordu. Korkuyordu insanlar, ipleri ellerinden kaçırdıkları hissine kapılmışlardı. Belgeler var, birazdan her şeyi göreceksiniz. O zaman şu andaki görüş birliğinin ne kadar yanlış olduğunu anlayacağınızdan eminim.

Tamam, ben vasat bir müzisyenim, onu inkâr etmiyorum. Ama başından beri doğru yolda olduğumu göreceksiniz. Başardığım şeyin, küçük de olsa bir başlangıç, yararlı bir katkı olduğunu göreceksiniz. Şu anda ihtiyacımız olan şey –umarım bunu görürsünüz Mr. Ryder, görürseniz bu kent için hâlâ bir umut ışığı olabilir– şu anda ihtiyacımız olan şey, benden daha yetenekli biri, buna bir diyeceğim yok, ama benim yaptıklarımı devam ettirecek, bu *temel* üzerine bir şeyler kuracak biri. Benim bir katkım oldu Mr. Ryder. Kanıtlar var elimde, birazdan göreceksiniz."

Karayoluna çıkmıştık. Geniş ve düz bir yoldu; karşımızda geniş bir gökyüzü vardı. Ta uzakta, ikinci şeritte ilerleyen iki ağır kamyon görülüyordu, ama bunun dışında önümüzdeki yol bomboştu.

"Mr. Ryder," dedi Christoff bir süre sonra, "umarım sizi bu öğle yemeğine davet etmemi benim eski mevkime kavuşmak için son bir umutsuz çırpınış gibi görmüyorsunuzdur. Eski mevkime dönmemin imkânsız olduğunu gayet iyi biliyorum. Zaten artık vereceğim bir şey de kalmadı. Her şeyimi verdim, bu kente her şeyimi verdim. Artık başka yere, çok uzaklara gitmek istiyorum, tek başıma sakin bir yere çekilmek, müzikten elimi ayağımı çekmek istiyorum. Müritlerim doğal olarak ben ayrıldığımda yıkılacaklar. Hâlâ kabullenemediler. Mücadele etmemi istiyorlar. Benim tek bir lafım harekete geçmelerine yeter, ellerinden geleni yaparlar, kapı kapı dolaşırlar gerekirse. Onlara durumu anlattım, büyük bir açıksözlülükle konuştum, ama bir türlü kabullenemiyorlar. Onlar için çok zor. Yıllardır hep beni örnek aldılar, bir şeyleri anlamak için hep benden medet umdular. Perişan olacaklar. Ama bütün bunlar hiçbir şeyi değiştirmez, bu iş bitmek zorunda. Bitmesini istiyorum. Rosa'yla bile bitsin istiyorum. Evliliğimizin her dakikası benim için değerli oldu Mr. Ryder. Biteceğini bilmek, öte yandan ne zaman biteceğini bilememek – korkunç. Artık her şey bitsin istiyorum. Rosa'nın iyi olmasını istiyorum. Umarım bir başkasını bulur, uygun mevkide birini. Bu kentin dışına yönelme dirayetini gösterse keşke. Bu kent ona ihtiyacı olan kocayı sunamaz. Burada hiç kimse müzikten doğru dürüst anlamıyor. Ah, sizin yeteneğiniz bende olsaydı Mr. Ryder! O zaman Rosa'yla ben bir yastıkta kocayabilirdik."

Gökyüzü bulutlanmıştı. Trafik hâlâ yok denecek kadar azdı; düzenli aralıklarla uzun yol kamyonlarını sollayıp yine hızlanıyorduk. Sonra iki yanımızda sık ormanlar belirdi, ardından düz çiftlik arazilerine geldik. Son birkaç günün yorgunluğu yine üzerime çöküyordu; önümüzde uzanan karayolunu seyrederken uyumamak için kendimi zor tutuyordum. Sonra Christoff'un, "Hah, işte geldik" diyen sesini duydum ve gözlerimi açtım.

14

Yavaşlamıştık, yol kenarında tek başına duran küçük bir kafeye –beyaz bir kulübeye– yanaşıyorduk. Kamyon şoförlerinin bir sandviç yemek için mola verecekleri türden bir yere benziyordu, ama Christoff çakıllı yola girip arabayı park ettiğinde, görünürde başka araç yoktu.

"Öğle yemeğini burada mı yiyeceğiz?" diye sordum.

"Evet. Bizim takım yıllardır burada toplanır. Çok samimi bir ortamdır."

Arabadan inip kafeye yürüdük. Yaklaştığımızda, tenteye promosyonlu ürünleri duyuran parlak renkli kartonlar asılı olduğunu gördüm.

"Çok samimi bir ortamdır" dedi Christoff tekrar, bana kapıyı açarak. "Lütfen rahatınıza bakın."

İçerinin dekoru çok yalındı. Çepeçevre iri pencereler vardı. Çeşitli meşrubat ve çerez reklamı afişleri selobantla duvarlara yapıştırılmıştı. Bazıları güneşten solmuş, biri soluk mavi bir dikdörtgene dönüşmüştü. Hava bulutlu olduğu halde içeriye dolan gün ışığında bir çiğlik vardı.

İçerideki sekiz dokuz kişinin hepsi arka tarafa yakın masalara oturmuştu. Her birinin önünde buharlar tüten, görünüşe bakılırsa patates püresiyle dolu birer kâse duruyordu. Hepsi pürelerini uzun tahta kaşıklarla, iştahla yiyorlardı, ama beni görünce yemeğe ara verip gözlerini bana diktiler. Bir iki kişi ayağa kalkmaya yeltendi, ama Christoff onları neşeyle selamlayıp otursunlar diye eliyle işaret etti. Sonra bana dönüp konuştu:

"Gördüğünüz gibi, biz gelmeden yemeye başlamışlar. Ama geç kaldığımız düşünülürse, kuşkusuz mazur görürsünüz. Diğerlerine gelince, fazla gecikmezler eminim. Her halü kârda daha fazla vakit kaybetmeyelim. Şöyle buyrun Mr. Ryder, sizi arkadaşlarımla tanıştırayım."

Tam onun peşinden gitmek üzereydim ki, çizgili önlük takmış, iriyarı, sakallı bir adamın yakınımızdaki servis bankosundan gizlice bize işaret ettiğini fark ettik.

"Anlaşıldı Gerhard" dedi Christoff, adama dönüp omuz silkerek. "Seninle başlıyorum. Mr. Ryder'ı tanıştırayım."

Sakallı adam elimi sıkıp, "Yemeğiniz hemen geliyor efendim" dedi. "Çok acıkmış olmalısınız." Sonra kafenin arka tarafına göz atıp aceleyle Christoff'a bir şeyler fısıldadı.

Christoff da ben de sakallı adamın baktığı yöne baktık. Karşı köşede tek başına oturmakta olan bir adam, sanki bizim kendisine bakmamızı bekliyormuşçasına ayağa kalktı. İri cüsseli, kır saçlı, elli beş yaşlarında bir adamdı; üstünde bembeyaz bir ceket ve gömlek vardı. Bize doğru yürümeye başladı, sonra, ortalara geldiğinde durup Christoff'a gülümsedi.

"Henri" deyip kolunu kaldırarak selam verdi.

Christoff soğuk bakışlarla adamı süzdükten sonra başını çevirdi. "Aramızda sana yer yok" dedi.

Beyaz ceketli adam söyleneni duymamış gibi, "Az önce seni seyrediyordum Henri," dedi tatlılıkla, pencereden dışarıyı işaret ederek, "arabadan inip buraya yürürken. Hâlâ kamburunu çıkararak yürüyorsun. Eskiden mahsus yapardın, ama artık iyice yerleşmiş gibi görünüyor. Gerek yok Henri. Talih yüzüne gülmüyor olabilir, ama kamburunu çıkarmana gerek yok."

Christoff sırtı adama dönük durmaya devam etti.

"Çocukluk etmesene Henri."

"Söyledim sana," dedi Christoff, "birbirimize söyleyeceğimiz hiçbir şey yok."

Beyaz ceketli adam omuz silkip bize doğru birkaç adım daha attı.

"Mr. Ryder," dedi, "Henri bizi tanıştırmamakta ısrarlı olduğuna göre, kendimi tanıtayım. Ben Dr. Lubanski. Bildiğiniz gibi bir zamanlar Henri'yle çok sıkı fıkıydık. Ama şimdi görüyorsunuz, benimle konuşmayı bile reddediyor."

"Burada istenmiyorsun" Christoff hâlâ adama bakmıyordu. "Hiçbirimiz istemiyoruz seni."

"Görüyor musunuz Mr. Ryder? Henri'nin öteden beri çocuksu bir yanı olmuştur. Gülünç resmen. Ben şahsen yollarımızın ayrıldığı gerçeğini uzun zaman önce kabullendim. Bir zamanlar karşılıklı oturup saatlerce konuşurduk. Öyle değil mi Henri? Schoppenhaus'ta biralarımızı içerken bir eseri didik didik inceler, her açıdan tartışırdık. Schoppenhaus günlerimizi hâlâ sevgiyle anarım. Bazen keşke sağduyuma kulak asmayıp itiraz etmeseydim diye düşünürüm hatta. O zaman bu gece tekrar karşılıklı oturup saatlerce müzik tartışırdık, şu veya bu eseri nasıl hazırlamak gerektiğini konuşurduk. Ben yalnız yaşıyorum Mr. Ryder. Tahmin edebileceğiniz gibi..." hafifçe güldü, "ara sıra yalnızlık çekiyorum. O zaman eski günleri hatırlıyorum. Yine Henri'yle karşılıklı oturup hazırladığı bir eseri konuşmak ne güzel olurdu, diyorum kendi kendime. Bir zamanlar, önce bana danışmadan hiçbir şey yapmazdı. Öyle değil mi Henri? Hadi, bırak çocukluğu. Medeni olalım bari."

"Tam da bugünü mü buldun?" diye haykırdı birden Christoff. "Buradaki kimse istemiyor seni! Herkes sana çok kızgın hâlâ! Baksana! Bak da gör!"

Dr. Lubanski bu patlamaya hiç aldırmayarak Christoff'la bir başka anısını anlatmaya koyuldu. Hikâyeyi takip edemeyince başımı arkadaki masalardan gergin bakışlarla sahneyi izleyenlere çevirdim.

Hiçbiri kırk yaşının üstünde göstermiyordu. Üçü kadındı, özellikle birinin delici bakışlarla beni seyrettiğini fark ettim. Otuz otuz beş yaşlarında, uzun siyah giysilere bürünmüş, küçük, kalın camlı gözlük takmış bir kadındı. Diğerlerini daha yakından incelemek üzereyken daha yapılacak ne kadar çok işim olduğunu ve burada öngörülenden fazla zaman harcamamak için şu andaki ev sahiplerime karşı kararlı bir tutum sergilememin şart olduğunu hatırladım tekrar.

Dr. Lubanski sözüne ara verdiğinde Christoff'un koluna dokundum ve alçak sesle konuştum: "Diğerleri gecikir mi acaba?"

"Şey..." Christoff etrafına bir göz gezdirdi. Sonra, "Bugün bu kadar olacağız galiba" dedi.

Bana öyle geldi ki birinin itiraz etmesini bekliyordu. Kimse bir şey demeyince kısaca gülerek bana döndü.

"Küçük bir topluluk," dedi, "buna rağmen, emin olun... kentin en parlak beyinleri burada. Evet, buyrun Mr. Ryder."

Arkadaşlarını bana tanıştırmaya koyuldu. Her biri, adı söylendiğinde gergin bir tavırla gülümseyip selam veriyordu. Bu süre boyunca, Dr. Lubanski'nin ağır ağır arka tarafa yürümekte olduğunun, gözünü topluluktan ayırmadığının farkındaydım. Sonra, Christoff tanıştırma faslının sonuna gelirken, Dr. Lubanski yüksek bir kahkaha attı; Christoff sözünü kesip öfkeli, buz gibi bakışlarını onun üzerine dikti. Bu arada Dr. Lubanski tekrar köşe masasına oturmuştu, yine gülerek konuştu:

"İlahi Henri, yıllar çok şeyini alıp götürmüş olabilir, ama yüzsüzlüğünü hiç etkilememiş. Offenbach destanını baştan sona Mr. Ryder'a da mı anlatacaksın? Mr. *Ryder*'a!" Başını iki yana salladı.

Christoff eski arkadaşına bakmaya devam etti. Tam acımasız bir cevap yapıştıracakken son anda bir şey söylemeden başını çevirdi.

"İstersen beni kovabilirsin" dedi Dr. Lubanski, bir yandan yine püresine girişerek. "Ama görünüşe bakılırsa," –kaşığını gelişigüzel salladı– "burada herkes benim varlığımdan o kadar rahatsız olmuyor. Oylama yapabiliriz istersen. Gerçekten istenmiyorsam memnuniyetle giderim. Ne dersin, el kaldıralım mı?"

"Kalmakta ısrarlıysan benim umurumda değil" dedi Christoff. "Benim için fark etmez. Gerçekler benden yana. Hepsi burada." Bir yerlerden çıkardığı mavi bir dosyayı havaya kaldırdı ve üstüne parmağıyla vurdu. "Ben kanıtlarıma güveniyorum. Ne istersen yapabilirsin."

Dr. Lubanski ötekilere dönüp, "Böyle bir adamla uğraşılır mı?" demek istermiş gibi omuz silkti. Kalın gözlüklü genç kadın hemen başını çevirdi, ama diğerlerinin çoğu, kafaları karışmış gibiydi, hatta bir ikisi çekinerek gülümsedi.

"Mr. Ryder," dedi Christoff, "lütfen oturun, rahat edin. Gerhard döner dönmez yemeğinizi getirecek. Şimdi," –el çırparak kalabalık bir topluluğa hitap edermiş gibi bir sesle devam etti– "sayın bayanlar ve baylar. Her şeyden önce, burada hazır

bulunan herkes adına, kuşkusuz son derece yoğun birkaç günlük programında zaman ayırarak gelip bizimle tartışmayı kabul eden Mr. Ryder'a teşekkür etmek isterim.."

"Pes doğrusu, ne yüzsüzlük!" diye haykırdı Dr. Lubanski arkadan. "Hadi benden utanmıyorsun, Mr. Ryder'dan da mı utanmıyorsun Henri?"

"Utanmıyorum," diye yapıştırdı cevabı Christoff, "çünkü gerçekler var! Gerçekler belli! Hepsi burada! Kanıtlarıyla! Evet, Mr. Ryder bile. Evet beyefendi," -bana döndü- "sizin şöhretinize sahip biri bile, siz bile *gerçekler* karşısında boyun eğmek zorundasınız."

"Bunu dinlemeye değer" dedi Dr. Lubanski diğerlerine. "Taşralı bir viyonselci Mr. Ryder'a nutuk çekiyor. Pekâlâ, dinleyelim, dinleyelim bakalım."

Christoff bir iki saniye tereddüt etti, sonra kararlı bir tavırla dosyasını açtı, "Kanımca halkalı armoniler tartışmasının özünü oluşturan tek bir olayla başlamak istiyorum" dedi.

Christoff birkaç dakika boyunca kentin girişimci ailelerinden birine ilişkin ön bilgileri özetledi; dosyasının sayfalarını çeviriyor, ara sıra bir alıntı ya da istatistiksel veri okuyordu. Sunumunu ustalıkla yapıyordu, ama tavrı -gereksiz yavaşlıktaki konuşması, bir şeyi iki üç kere açıklaması- çok geçmeden sinirime dokunmaya başladı. Dr. Lubanski'nin haksız olmadığını düşündüm. Bu başarısız taşralı müzisyenin bana nutuk çekmeye kalkışması gerçekten de abesti.

"Senin gerçek dediğin *bu* mu?" diye ansızın araya girdi Dr. Lubanski; Christoff o sırada bir belediye meclisi toplantısının tutanaklarını okuyordu. "Hah! Henri'nin 'gerçek'leri daima ilginçtir, değil mi?"

"Bırakın konuşsun! İzin verin de Henri Mr. Ryder'a savunmasını yapsın!"

Konuşan, tombul yüzlü, deri montlu bir genç adamdı. Christoff onaylayan bakışlarla ona gülümsedi. Dr. Lubanski ellerini kaldırıp, "Tamam, tamam" dedi.

"Bırakın konuşsun!" dedi tekrar tombul yüzlü genç. "Sonra göreceğiz. Bakalım Mr. Ryder ne diyecek bütün bunlara. Sonra her şey açıklığa kavuşacak."

Christoff'un bu son sözlerde gizli imayı kavraması birkaç saniye sürdü. Önce elindeki dosya havada, olduğu yerde donakaldı. Sonra etrafındaki çehrelere sanki ilk kez görüyormuşçasına tek tek baktı. Etrafı sorgulayan bakışlarla çevrilmişti. Christoff bir an allak bullak olmuş gibi göründü. Başını çevirerek, neredeyse kendi kendine mırıldandı:

"Bunlar hakikaten gerçek. Deliller topladım. İsteyen bakabilir, inceleyebilir." Dosyasına baktı. "Ben sadece daha çabuk olsun diye kanıtları özetliyorum. O kadar." Sonra bir gayret kendini toparladı. "Mr. Ryder," dedi, "birkaç saniyenizi alabilir miyim? Birazdan her şey açıklığa kavuşacak sanıyorum."

Christoff sesinde hafif bir gerginlikle savunmasına devam etti, ama bunun dışında tavrı öncekinden farksızdı. O konuşurken, ben bir gece önce yerel koşulları araştırabilmek için değerli uyku saatlerimi feda ettiğimi hatırladım. Müthiş yorgun olmama rağmen sinemada oturmuş, kentin ileri gelenleriyle sorunları konuşmuştum. Christoff'un benim cehaletim konusundaki varsayımını tekrarlayıp durması –şu anda bile, konudan sapıp benim zaten bildiğim bir şeyi uzun uzadıya açıklamaya girişiyordu– beni hızla tahammül sınırına yaklaştırmaktaydı.

Görünüşe bakılırsa tahammül sınırları zorlanan bir tek ben değildim. Hazır bulunanlardan birçoğu yerlerinde huzursuz huzursuz kıpırdanmaktaydı. Kalın gözlüklü genç kadının delici bakışları Christoff'la benim aramda mekik dokuyordu, birkaç kere araya girecekmiş gibi oldu. Ama sonunda Christoff'un sözünü kesen, arkamda bir yerde oturan, saçı kısacık tıraşlı bir adam oldu.

"Bir saniye, bir saniye. Daha fazla devam etmeden, bir şeyi açıklığa kavuşturalım. Kesin olarak çözümleyelim."

Kafenin arka tarafından tekrar Dr. Lubanski'nin kahkahası çınladı. "Claude ve renklendirilmiş triadı! Hâlâ çözümleyemediniz mi onu?"

"Claude," dedi Christoff, "sırası mı şimdi..."

"Evet! Mr. Ryder buradayken kesinliğe kavuşturulmasını istiyorum."

"Claude, şimdi bu konuyu tekrar açmanın sırası değil. Benim yaptığım sunumun amacı..."

"Önemsiz bir ayrıntı olabilir. Ama açıklığa kavuşturalım. Mr. Ryder, Mr. Ryder, renklendirilmiş triadın bağlamdan bağımsız, içkin duygusal değerlere sahip olduğu doğru mudur? Siz buna inanıyor musunuz?"

Herkesin dikkatinin bende toplandığını hissettim. Christoff hem yakaran, hem korkulu, hızlı bir bakış yöneltti bana. Ama sorunun içtenliğini göze alarak –Christoff'un o âna kadarki gülünç davranışı bir yana– açıkça cevap vermemek için bir neden göremedim. Ve şöyle cevap verdim:

"Renklendirilmiş triadın içkin duygusal niteliği yoktur. Hatta duygusal rengi yalnızca bağlamına göre değil, boyutlarına göre de önemli değişiklik gösterebilir. Benim şahsi görüşüm budur."

Kimseden çıt çıkmıyordu, ama sözlerimin yarattığı etki belliydi. Birbiri ardına sert bakışlar Christoff'a çevrilmeye başladı – Christoff bu arada dosyasından kafasını kaldırmıyordu. Sonra Claude denen adam alçak sesle konuştu:

"Biliyordum. Başından beri biliyordum."

"Ama o seni yanıldığına ikna etti" dedi Dr. Lubanski. "Zorbalıkla inandırdı seni yanıldığına."

"Ne alakası var şimdi bunun?" diye bağırdı Christoff. "Claude, dinle beni, konuyu dağıtıyorsun. Mr. Ryder'ın zamanı kısıtlı. Offenbach konusuna dönmemiz gerekiyor."

Ama Claude düşüncelere dalmıştı. Sonunda dönüp Dr. Lubanski'ye baktı, o da başını sallayıp ağırbaşlılıkla gülümsedi.

"Mr. Ryder'ın zamanı kısıtlı" dedi Christoff yine. "İzin verirseniz argümanlarımı özetleyeyim."

Christoff yine Offenbach ailesi trajedisinin kilit noktaları olarak gördüğü açıklamalara girişti. Kayıtsız bir görüntü sunmaya çalışıyordu, ama allak bullak olduğunun herkes farkındaydı artık. Bana gelince, aşağı yukarı bu noktada onu dinlemekten vazgeçtim; zamanımın kısıtlı olduğunu söyleyince, ansızın o küçük kafede oturmuş beni bekleyen Boris'i hatırlamıştım.

Onu kafede bırakıp gideli epey vakit geçmiş olduğunu düşündüm. Çocuğu gözümde ben gittikten hemen sonra köşesinde içeceği ve pastasıyla, içi hâlâ yapacağımız programın beklentisiyle dolu otururken canlandırdım. Güneşli avluda

oturan diğer müşterilere neşe içinde baktığını, ara sıra gözlerini onların ötesine, sokakta akan trafiğe çevirip az sonra kendisinin de o yoldan geçenler arasına katılacağını düşündüğünü görür gibiydim. Eski evi, Dokuz Numara'yı koyduğu kutuyu içinde bıraktığından giderek emin olduğu, salonun köşesindeki dolabı hatırlamış olacaktı. Sonra dakikalar geçtikçe, başından beri bir yerlerde pusuda bekleyen, o âna kadar derinlere gömmeyi başardığı şüpheler yavaş yavaş su yüzüne çıkmaya başlamıştı muhtemelen. Ama Boris moralini bir süre daha bozmamayı başarmıştı herhalde. Benim işimin beklenmedik şekilde uzadığını düşünmüş olmalıydı. Belki de yolda yemek üzere bir şeyler almaya gittiğimi düşünmüştü. Zaten daha koca gün vardı önümüzde. Sonra garson, tombul İskandinav kız, başka bir şey daha ister mi diye sormuş, sorusundaki endişe Boris'in dikkatinden kaçmamış olsa gerekti. Boris yine kaygısız bir havaya bürünmüş, belki gösteriş olsun diye bir milk shake daha ısmarlamış olmalıydı. Ama dakikalar birbirini izlemişti. Boris dışarıdaki avluda kendisinden çok daha sonra gelmiş müşterilerin gazetelerini katlayıp kalktığını, gittiğini fark etmişti muhtemelen. Gökyüzünün bulutlanışını, öğle vaktinin gelip geçişini izlemişti. Yine o çok sevdiği eski evi, salondaki dolabı, Dokuz Numara'yı düşünmüş ve yavaş yavaş, cheesecake'in kırıntılarını didiklerken bir kez daha hayal kırıklığına uğrayacağı fikrine, eski eve filan gitmeyeceğimiz fikrine kendini alıştırmaya başlamış olmalıydı.

Etrafımda bağrışmalar duydum. Yeşil takım elbiseli bir genç ayağa kalkmış Christoff'a bir şeyler anlatmaya çalışıyor, en az üç kişi daha, parmaklarını sallaya sallaya konuşuyordu.

"Ne alakası var şimdi bunun!" diye haykırıyordu Christoff, seslerini bastırmaya çalışarak. "Zaten bu Mr. Ryder'ın şahsi fikri..."

Bu sözler şiddetli bir saldırıya yol açtı; neredeyse herkes birden cevap vermeye çalışıyordu. Ama sonunda Christoff tekrar bağırarak onları susturabildi.

"Evet! Evet! Mr. Ryder'ın *kim* olduğunu gayet iyi biliyorum! Ama yerel koşullar, yerel koşullar farklı bir şey! Henüz bizim özel koşullarımızı bilmiyor! Ben bu arada... elimde..."

Cümlesinin geri kalanı bağrışlardan duyulmadı, ama Christoff mavi dosyayı havaya kaldırıp salladı.

"Yüzsüz! Yüzsüz!" diye sesleniyordu Dr. Lubanski arkadan, gülerek.

"Kusura bakmayın beyefendi ama," dedi Christoff, doğrudan bana hitaben, "kusura bakmayın ama buranın koşullarıyla fazla ilgilenmemenize şaşırdım. Hatta bütün bilginize rağmen, bu şekilde hemen sonuçlar çıkarmanıza şaşırdım, çok şaşırdım..."

İtiraz korosu bu sefer iyice yükseldi.

"Örneğin..." diye bağırdı Christoff, herkesin sesini bastırarak. "Örneğin medyanın Sattler anıtı önünde fotoğrafınızı çekmesine izin vermenize çok şaşırdım!"

Bu sözler üzerine ansızın bir sessizlik çökünce kaygılandım.

"Evet!" Christoff belli ki yarattığı etkiden çok memnundu. "Evet! Gözümle gördüm! Az önce onu almaya gittiğimde. Sattler anıtının önünde duruyordu. Gülümsüyor, eliyle anıtı gösteriyordu!"

Dehşet dolu sessizlik devam ediyordu. Hazır bulunanların bazıları utanmış gibiydi, bazıları da –kalın gözlüklü genç kadın da aralarındaydı– sorgulayan bakışlarını bana dikmişti. Gülümsedim ve tam bir şey söyleyecekken, arkadan Dr. Lubanski'nin bu kez kontrollü ve otoriter çıkan sesi duyuldu:

"Mr. Ryder böyle bir şey yapmaya karar vermişse, bunun bir tek anlamı olabilir: Tahminimizden de büyük bir yanılgı içindeymişiz meğer."

Dr. Lubanski ayağa kalkıp topluluğa doğru birkaç adım atarken bütün gözler ona çevrilmişti. Sonra durup uzaktan, karayolundan gelen seslere kulak verirmiş gibi başını yana eğdi ve devam etti:

"Verdiği mesajı tek tek hepimizin dikkatle incelemesi ve ciddiye alması gerekiyor. Sattler anıtı! Haklı elbette! Kesinlikle abartılı bir tutum değil! Şu halinize bakın, hâlâ Henri'nin saçma fikirlerine tutunuyorsunuz! Aslında saçma olduklarını anlayanlarımız bile tepkisiz kaldı. Sattler anıtı! Doğru. Bu kent kriz noktasına geldi. Kriz noktasına!"

Christoff'un sözlerinin abesliğini Dr. Lubanski'nin derhal vurgulamış olması, aynı zamanda benim kente vermek istediğim güçlü mesajın altını çizmesi iyi olmuştu. Bununla birlikte Christoff'a artık iyice öfkelenmiştim; ona haddini bildirme zamanının çoktan geldiğine karar verdim. Ama herkes yine hep bir ağızdan bağrışıyordu. Claude denen adam sürekli masaya yumruğunu vurarak pantolon askılı, çizmeleri çamurlu, kır saçlı bir adama fikrini kabul ettirmeye çalışıyordu. Çeşitli masalardan en az dört ayrı kişi Christoff'a bağırmaktaydı. Tam bir keşmekeşin eşiğindeydik; gitmek için uygun bir zaman olduğu geçti aklımdan. Ama ayağa kalktığımda, kalın gözlüklü genç kadını karşımda buldum.

"Mr. Ryder, söyleyin lütfen" dedi. "İşin aslını öğrenelim. Henri'nin dediği doğru mu, Kazan'da dairesel dinamikten katiyen vazgeçilemez mi?"

Yüksek sesle konuşmamıştı, ama etkileyici bir sesi vardı. Hazır bulunan herkes sorusunu işitti ve derhal sustu. Birkaç arkadaşının soran bakışlarına meydan okuyan bakışlarla karşılık verdi.

"Hayır, soracağım" dedi. "Bu fırsat bir daha ele geçmez. Bu fırsatı kaçıramayız. Soracağım. Lütfen Mr. Ryder, söyler misiniz?"

"Ama gerçekler var elimde" diye perişan bir şekilde mırıldandı Christoff. "Burada. Hepsi burada."

Kimse ona aldırmadı, bütün gözler bana kenetlenmişti yine. Söyleyeceğim sözleri iyi seçmem gerektiğini anlayıp hemen söze girmedim. Sonra konuştum:

"Benim kanımca Kazan'da biçimsel kısıtlamalar hiçbir zaman iyi sonuç vermez. Ne dairesel dinamik hatta ne de çift ölçü çizgili yapı. Çünkü özellikle son dönem eserlerinde çok fazla sayıda katman, çok fazla duygu vardır."

Bana yönelen saygı dalgasını neredeyse fiziksel olarak hissediyordum. Tombul yüzlü adamın bana bakışında huşu denebilecek bir şey vardı. Kırmızı anoraklı bir kadın, "İşte bu, işte bu..." diye mırıldanıp duruyordu; sanki yıllardır ifade etmeye çalıştığı bir şeyi telaffuz etmişim gibi. Claude denen adam ayağa kalkmıştı, hararetle başını sallayarak bana doğru birkaç adım

attı. Dr. Lubanski de başını sallıyordu, ama ağır ağır, "Evet, nihayet gerçekten bilen biri karşımızda" demek istercesine, gözleri kapalı. Ne var ki kalın gözlüklü genç kadın kıpırdamadan dikkatle beni izlemeye devam ediyordu.

"Bu tür çarelere başvurma eğilimini anlıyorum" diye devam ettim söze. "Müzisyenin olanaklarını zorlayan müziğin yarattığı doğal bir korku vardır. Ama çözüm kısıtlamalara başvurmak değil, bu zorluklarla mücadele etmek olsa gerek. Elbette zorluklar fazla gelebilir, bu durumda doğrusu Kazan'a hiç girişmemektir. Her halü kârda insanın sınırlılığını meziyet olarak sunmaya çalışmaması gerekir."

Bu son cümle üzerine, hazır bulunanlardan birçoğu duygularına daha fazla hâkim olamadı. Çamurlu çizmeli, kır saçlı adam bir yandan hararetle alkışlıyor, bir yandan da Christoff'a yiyecekmiş gibi bakıyordu. Birkaç kişi tekrar Christoff'a bağırmaya koyuldu; kırmızı anoraklı kadın, şimdi daha yüksek sesle aynı şeyi tekrarlıyordu: "İşte bu, işte bu, işte bu." Garip bir coşkuya kapıldım ve giderek artan heyecanı bastırmak için sesimi yükselterek devam ettim:

"Benim deneyimim, bu enerji yetersizliğinin çoğu kez başka tatsız niteliklerle bir arada olduğunu gösteriyor. İçgözlemsel tona karşı, çoğu kez ezik kadansın aşırı kullanımıyla kendini gösteren bir düşmanlık. Parçalanmış pasajları anlamsızca birbiriyle eşleştirme eğilimi. Daha kişisel düzeyde de, mütevazı ve iyi niyetli bir görünümün ardına gizlenen bir megalomani..."

Sözümü yarıda kesmek zorunda kaldım, çünkü istisnasız herkes Christoff'a bağırmaya başlamıştı. Christoff ise mavi dosyasını havaya kaldırmış, sayfalarını çeviriyor, "Gerçekler burada! Burada!" diye bağırıyordu.

"Elbette," diye bağırdım diğer sesleri bastırarak, "bu da bir başka yaygın yanılgıdır. Bir şeyi dosyaya koydunuz mu gerçeğe dönüşeceğini zannetmek!"

Bu sözlerim, özünde kabından taşan bir öfke bulunan bir kahkaha tufanıyla karşılandı. Sonra kalın gözlüklü genç kadın ayağa kalkıp Christoff'un yanına gitti. Çok sakin bir tavırla, o âna kadar viyolonselcinin etrafında boş bırakılmış olan küçük alana girdi.

"Seni ahmak ihtiyar" dedi; sesi bir kez daha karışıklığın ortasında net olarak duyuldu. "Kendinle birlikte hepimizi mahvettin." Sonra bir düşündü ve elinin tersiyle Christoff'un yanağına bir tokat indirdi.

İlk ânın şaşkınlığıyla bir sessizlik oldu. Ardından bir anda herkes iskemlesinden kalkmaya, Christoff'a ulaşmak için birbirini itmeye koyuldu; belli ki genç kadının tepkisini örnek almak için yanıp tutuşuyorlardı. Birinin omzumu sarstığını fark ettim, ama o anda olup bitenlere yoğunlaşmış olduğumdan dönüp bakmadım.

"Durun, bu kadarı yeter!" Dr. Lubanski nasıl olduysa Christoff'un yanına herkesten önce varmış, ellerini havaya kaldırmıştı. "Yapmayın, bırakın Henri'yi! Ne yaptığınızı sanıyorsunuz? Yeter!"

Christoff'u enikonu dayak yemekten kurtaran muhtemelen Dr. Lubanski'nin müdahalesi olmuştu. Christoff'un şaşkın, korku içindeki yüzünü gördüm bir an; sonra öfkeli bir halka oluştu etrafında ve onu göremez oldum. Aynı el omzumu tekrar sarsınca döndüm ve önlüklü, sakallı adamı buldum karşımda –adının Gerhard olduğunu hatırladım– dumanlar tüten bir kâse püreyi bana uzatmaktaydı.

"Yemek ister misiniz Mr. Ryder?" diye sordu. "Maalesef biraz geç oldu. Ama fıçıyı değiştirmek zorunda kaldık da."

"Çok naziksiniz," dedim, "ama benim aslında gitmem gerek. Oğlum beni bekliyor." Sonra onu gürültüden uzaklaştırarak rica ettim: "Beni ön tarafa götürür müsünüz lütfen?" O anda bu kafeyle Boris'i bıraktığım kafenin aslında aynı binanın ayrı bölümleri olduğunu hatırlamıştım; farklı müşterilere –farklı sokaklara açılan– değişik mekânlar sunan işletmelerdendi.

Sakallı adamın, yemek teklifini geri çevirmeme bozulduğu belliydi, ama çabucak kendini toparlayıp, "Elbette Mr. Ryder," dedi, "böyle buyrun."

Onun peşinden ön tarafa gidip servis tezgâhının arkasına geçtim. Orada küçük bir kapıyı açtı ve geçmemi işaret etti. Tam geçerken arkama son bir defa baktım ve tombul yüzlü adamın masalardan birine çıkmış, Christoff'un mavi dosyasını havada salladığını gördüm. Şimdi öfkeli bağrışlara kahkahalar karış-

mıştı; Dr. Lubanski yalvarıyordu: "Yapmayın, fazla yüklendiniz Henri'ye! Lütfen, lütfen! Yeter artık!"

Baştan aşağı beyaz fayans kaplı, geniş bir mutfağa girdim. İçeride keskin bir sirke kokusu vardı, cızırdayan ocağın başında iriyarı bir kadın gördüm, ama sakallı adam mutfağın karşı tarafına geçmiş, bir başka kapıyı açmaktaydı bile.

"Buradan geçiliyor beyefendi" dedi, yolu göstererek.

Kapı alışılmadık derecede yüksek ve dardı. O kadar dardı ki, ancak yan dönerek geçebileceğimi anladım. Üstelik kapının öte yanına baktığımda, karanlıktan başka bir şey göremedim; kapının bir sandık odasından başka yere açıldığına dair hiçbir işaret yoktu. Ama sakallı adam tekrar eliyle yol göstererek konuştu:

"Basamaklara dikkat edin lütfen Mr. Ryder."

O zaman eşiğin hemen önünde yukarı çıkan üç basamak olduğunu gördüm – üst üste çakılmış tahta kutulardan yapılmış gibi görünüyordu. Kapıdan geçerek basamakları dikkatle tırmandım. En üst basamağa geldiğimde önümde ışıklı, küçük bir dikdörtgen gördüm. İki adım atıp dikdörtgene ulaştım; camlı bir panodan gün ışığına boğulmuş bir mekâna bakmaktaydım. Masalar ve iskemleler gördüm; o zaman bir süre önce Boris'i bırakmış olduğum yeri tanıdım. Tombul genç garson kız oradaydı –ben içeriye garsonun tezgâhının arkasından bakıyordum–, karşı köşede de Boris somurtarak boşluğa bakıyordu. Cheesecake'ini bitirmiş, çatalını dalgın dalgın masa örtüsünün üstünde gezdiriyordu. Pencerenin önünde oturan genç bir çift dışında içerisi boştu.

Yan tarafımda bir basınç hissettim ve sakallı adamın da sıkışarak arkama geçmiş, karanlıkta iki büklüm anahtarlarını şıkırdattığını gördüm. Sonra önümdeki bölme olduğu gibi açıldı, kafeye girdim.

Garson kız bana dönüp gülümsedi. Sonra Boris'e seslendi: "Bak kim geldi!"

Boris bana dönüp kaşlarını çattı. "Nerde kaldın?" dedi bıkkınlıkla. "Kaç saattir bekliyorum."

"Çok özür dilerim Boris" dedim. Sonra garson kıza sordum: "Yaramazlık yaptı mı?"

"Yok canım, çok tatlı çocuk. Bana eskiden oturduğunuz evi anlattı uzun uzun. Şu suni gölün oradaki sitede."

"Evet, suni gölün orada" dedim. "Evet, biz de şimdi oraya gidiyoruz."

"Ama kaç saat geciktin!" dedi Boris. "Geç kaldık artık!"

"Çok özür dilerim Boris. Ama merak etme, daha çok zamanımız var. Hem eski ev kalkıp gidecek değil ya? Yine de haklısın, bir an önce yola çıkmalıyız. Dur bakayım şimdi." Sakallı adamla konuşmakta olan garson kıza döndüm tekrar. "Affedersiniz, şu suni göle en kolay nasıl gidebiliriz acaba?"

"Suni göle mi?" Garson kız pencereden dışarıyı işaret etti. "Şu dışarıda bekleyen otobüs göle kadar götürür sizi."

İşaret ettiği yere bakınca, avludaki güneş şemsiyelerinin ötesinde, işlek caddeye, neredeyse hemen önümüze park etmiş bir otobüs gördüm.

"Uzun süredir bekliyor" dedi garson kız. "Yani bir an önce binseniz iyi olur. Kalktı kalkacak."

Kıza teşekkür ettim ve Boris'e işaret ederek önden dışarıya, güneşe çıktım.

15

Şoför motoru çalıştırdığı anda otobüse bindik. Ondan biletlerimizi alırken otobüsün çok dolu olduğunu gördüm ve endişeyle, "Oğlumla yan yana oturabiliriz umarım" dedim.

"A, hiç merak etmeyin" dedi şoför. "Çok hoş insanlardır. Siz onu bana bırakın."

Dönüp arkaya doğru bir şeyler haykırdı. Otobüsün içindeki inanılmaz curcuna bir anda kesildi. Hemen ardından otobüsün her yanında yolcular yerlerinden kalkıp işaret etmeye, el sallamaya, bizim için en güzel yeri seçmeye koyuldular. İriyarı bir kadın ortaya doğru eğilerek seslendi: "Buraya gelin! Buraya oturabilirsiniz!" Ama otobüsün başka bir yerinden bir ses, "Çocuğunuz varsa burası daha iyi," diye bağırdı, "burada midesi bulanmaz. Ben Mr. Hartmann'ın yanına geçerim." Sonra seçeneklerimiz tartışılmaya devam edildi.

"Gördünüz mü, çok hoş insanlardır" dedi şoför neşeyle. "Yeni gelenlere hep çok misafirperver davranırlar. Buyrun oturun, ben de hareket edeyim."

Boris'le ben aceleyle ilerledik, ortada duran iki yolcunun gösterdiği koltuğa geçtik. Boris'i pencere kenarına oturtup kendim de yanına oturdum; aynı anda otobüs harekete geçti.

Hemen ardından omzuma biri dokundu; arkadan biri şeker uzatıyordu.

"Çocuğun hoşuna gider" dedi bir erkek sesi.

"Teşekkür ederim" dedim. Sonra sesimi yükselterek bütün otobüse seslendim: "Teşekkür ederiz. Hepinize teşekkürler. Ne kadar naziksiniz."

"Bak!" Boris heyecanla koluma yapıştı. "Kuzey karayoluna çıkıyoruz."

Ben ona cevap verme fırsatı bulamadan yanımda orta yaşlı bir kadın belirdi. Düşmemek için benim koltuğumun arkalığına tutunarak bir kâğıt peçetenin içinde bir dilim kek uzattı.

"Arkadan bir beyefendi gönderdi" dedi. "Küçük bey ister belki diye."

Keki minnetle kabul edip bir kez daha bütün otobüse teşekkür ettim. Sonra, kadın uzaklaşırken birkaç koltuk ötede birinin, "Baba oğulun böyle anlaşması ne güzel" dedi. "Birlikte gezmeye gidiyorlar. Bu zamanda böyle şeyleri pek görmüyoruz."

Bu sözler içimi gururla doldurdu, Boris'e baktım. Herhalde o da duymuştu; manalı manalı gülümsedi bana.

"Boris," dedim keki uzatırken, "harika bir otobüs bu, değil mi? O kadar uzun süre beklemene değmedi mi sence?"

Boris tekrar gülümsedi, ama o sırada keki inceliyordu, bir şey demedi.

"Boris," diye devam ettim, "ne zamandır söylemek istiyordum. Bazen şüpheye düşüyorsundur. Biliyor musun Boris, bundan iyisi olamazdı..." Durup güldüm. "Saçma sapan konuşuyorum. Söylemek istediğim şu: Çok mutluyum. Seninle ilgili olarak. Birlikte olduğumuz için çok mutluyum." Tekrar güldüm. "Bu otobüs yolculuğu hoşuna gitmedi mi?"

Boris ağzı dolu başını salladı. "Güzel" dedi.

"Benim çok hoşuma gitti. Ne kadar iyi insanlar."

Otobüsün arka tarafında birkaç kişi şarkı söylemeye başladı. İyice rahatlayıp koltuğuma gömüldüm. Dışarıda hava yine bulutlanmıştı. Hâlâ kentin meskûn bir bölgesindeydik, ama art arda iki "Kuzey Karayolu" tabelası geçtik.

"Affedersiniz" dedi arkamdan bir erkek sesi. "Şoföre suni göl gidiyoruz dediğinizi duydum da. Umarım üşümezsiniz orada. Eğer öğleden sonrayı geçirmek için güzel bir yere gitmek istiyorsanız birkaç durak önce, Maria Christina Parkı'nda inmenizi tavsiye ederim. Orada kürek çekilen küçük bir göl vardır, oğlanın hoşuna gidebilir."

Konuşan adam tam arkamızda oturuyordu. Koltukların arkalıkları yüksek olduğundan, boynumu uzattığım halde adamı

doğru dürüst göremiyordum. Yine de tavsiyesi için teşekkür ettim –iyi niyetli olduğu belliydi– ve suni göle özel bir nedenle gittiğimizi açıklamaya başladım. Ayrıntıya girmeye niyetli değildim, ama söze başlayınca, etrafımızdaki muhabbet havası beni devam etmeye zorladı adeta. Doğrusu tutturduğum tondan da memnundum: Ciddiyetle neşe arasında bir denge. Üstelik arkamdan gelen duyarlı mırıltılardan da, adamın dikkatle, duygudaşlıkla dinlediğini anlıyordum. Sonuçta çok geçmeden Dokuz Numara'yı, niye çok özel olduğunu açıklamaya giriştim. Tam Boris'in onu kutuda evde bıraktığını anlatırken, arkamdaki yolcu kibar bir öksürükle araya girdi.

"Affedersiniz," dedi, "bu koşullarda biraz endişelenmeniz neredeyse kaçınılmaz. Son derece doğal. Ama bana kalırsa kötümser olmanız için bir neden yok." Herhalde oturduğu yerde öne doğru eğilmişti, çünkü sakin ve yatıştırıcı sesi, Boris'le omuzlarımızın birbirine değdiği noktanın hemen arkasından geliyordu. "Dokuz Numara'yı bulacağınızdan eminim. Şu anda kaygılanıyorsunuz tabii. Çeşitli terslikler olabilir diye düşünüyorsunuz. Son derece doğal. Ama anlattığınız kadarıyla, ben terslik olmayacağından eminim. Tabii kapıyı çaldığınızda evin yeni sahipleri sizin kim olduğunuzu bilmediklerinden biraz şüpheyle yaklaşabilir. Ama siz açıklayınca mutlaka içeri buyur edeceklerdir sizi. Kapıyı evin hanımı açmışsa, 'Ah, nihayet!' diyecek. 'Biz de ne zaman geleceksiniz diye bekliyorduk.' Eminim öyle diyecek. Sonra dönüp kocasına seslenecek: 'Eskiden burada oturan oğlan geldi!' Sonra kocası çıkacak ortaya; babacan bir adam, yeni taşındıklarına göre belki bir tamiratla meşgul olacak o sırada. O da, 'Nihayet geldiniz!' diyecek. 'Buyrun, bir çay içelim.' O sizi salona buyur ederken karısı çayı hazırlamak için mutfağa seyirtecek. Siz taşındığınızdan beri evin ne kadar değiştiğini hemen fark edeceksiniz; adam bunu görüp önce biraz mahcup olacak. Ama sonra, siz yaptıkları değişikliklere içerlemediğinizi açıkça gösterince, mutlaka size evi gezdirecek, tamamını gezdirip tek tek değişiklikleri gösterecek; çoğunu kendi elleriyle yapmış olduğundan gurur duyacak. Sonra karısı çayları, kendi eliyle yaptığı küçük çörekleri getirecek; hep beraber oturup yiyip içeceksiniz, hoşça vakit geçireceksiniz; karı koca

size evi de, siteyi de ne kadar sevdiklerini anlatacak. Tabii bütün bunlar olurken ikinizin de zihni Dokuz Numara'yla meşgul olacak, ziyaretinizin sebebini söylemek için uygun bir an kollayacaksınız. Ama bence konuyu onlar açacak. Muhtemelen uzunca bir süre sohbet edip çay içtikten sonra, kadın, 'Almak istediğiniz bir şey var mıydı? Burada unuttuğunuz bir şey?' diyecek. İşte o zaman Dokuz Numara'yla kutusundan bahsedebilirsiniz. O da kuşkusuz, 'Evet, o kutuyu sakladık. Önemli bir şey olduğunu anlamıştık' diyecektir. Daha sözünü bitirmeden kocasına küçük bir işaret verecektir. Belki işaret vermesine bile gerek kalmaz, karı kocalar, bu çift gibi uzun yıllar birlikte mutlu yaşadığında aralarında bir telepati gelişir. Tabii bu kavga etmedikleri anlamına gelmez. Hatta sık sık kavga etmiş, belki çeşitli zamanlarda birbirlerine küstükleri dönemler olmuştur. Ama onları görünce anlayacaksınız, bu tür evliliklerde sonunda anlaşmazlıklar geçer, temelde çok mutludurlar. Neyse, adam önemli şeyleri sakladıkları bir yerden kutuyu alıp getirecek; belki kutu kâğıda sarılmış olacak. Tabii siz hemen kutuyu açacaksınız ve Dokuz Numara'yı kutunun içinde aynı bıraktığınız şekilde, kaidesine yapıştırılmayı bekler halde bulacaksınız. O zaman kutuyu kapatacaksınız, tatlı çift size biraz daha çay ikram edecek. Bir süre sonra artık gitmeniz gerektiğini, onları daha fazla rahatsız etmek istemediğinizi söyleyeceksiniz. Ama kadın biraz daha çörek yemeniz için ısrar edecek. Adam da evi ikinize son bir kez gezdirmek isteyecek, yaptığı yenilikleri takdir etmeniz için. Sonunda kapının eşiğinde durup el sallayarak uğurlayacaklar sizi; yolunuz düşerse mutlaka uğramanızı söyleyecekler. Tabii tam olarak bu şekilde cereyan etmeyebilir, ama anlattığınız kadarıyla, aşağı yukarı böyle olacağından eminim. Yani endişelenmenize hiç gerek yok..."

Adamın kulağımın dibindeki sesi karayolunda ilerleyen otobüsün tatlı salıntısıyla birleşince müthiş rahatlatıcı bir etki yaratıyordu. Adam konuşmaya başladıktan çok kısa süre sonra gözlerimi kapamıştım zaten, konuşmasının bu noktasına geldiğinde, koltuğuma iyice gömülerek mutlu bir uykuya daldım.

Boris'in omzumu sarstığını fark ettim. "İnmemiz lazım" diyordu.

Gözlerimi açtığımda otobüsün durmuş, bütün diğer yolcuların inmiş olduğunu gördüm. Şoför önde ayağa kalkmış, sabırla bizim inmemizi bekliyordu. Biz ön kapıya doğru ilerlerken, "Dikkatli olun," dedi, "dışarısı çok soğuk. Bence bu gölü doldurmaları lazım. Derdi çok, faydası yok; her sene birkaç kişi boğuluyor burada. Biliyorum, bazıları intihar ediyor, göl olmasa belki daha tatsız bir yolunu bulacaklar intihar etmenin. Ama bence göl doldurulmalı."

"Evet," dedim, "doğal olarak göl tartışmalara yol açıyordur. Ama ben burada yaşamadığım için bu tür tartışmalardan uzak duruyorum."

"Çok haklısınız efendim. Size iyi günler dilerim." Şoför ardından Boris'e bir selam çakarak, "İyi eğlenceler delikanlı" dedi.

Boris'le otobüsten indik; otobüs uzaklaşırken biz de etrafımıza bakındık. Devasa bir beton düzlüğün kenarındaydık. Biraz uzakta, düzlüğün ortasında göl duruyordu; böbrek şeklinde olduğundan, eski Hollywood starlarının meşhur zevksiz havuzlarının dev bir kopyası gibiydi. Gölün –daha doğrusu sitenin tamamının– yapaylığını gururla haykırmasını takdir etmemek elde değildi. Hiçbir yerde tek bir ot yoktu. Beton eğimlerin etrafına dikili tek tük cılız ağaçlar bile döşeme taşlarının arasına oturtulmuş çelik yuvaların içine alınmıştı. Etrafımız, çok katlı binaların hepsi birbirinin eşi olan sayısız penceresiyle çepeçevre sarılıydı. Her binanın önünde hafif bir eğim olduğunu fark ettim; böylece stadyumu andıran bir kesintisiz daire etkisi yaratılmıştı. Ama etrafımızda onca daire olmasına rağmen –en az dört yüz diye tahmin ettim– neredeyse hiç insan yoktu ortalıkta. Gölün karşı tarafında hızlı hızlı yürüyen siluetler seçiliyordu –bir adamla köpeği, bebek arabası süren bir kadın– ama insanları evlerinde oturtan bir atmosfer olduğu belliydi. Her şey bir yana, otobüs şoförünün ikaz ettiği gibi, hava dışarı çıkmaya müsait değildi. Boris'le birlikte orada dururken gölün üzerinden keskin bir rüzgâr esti.

"Evet Boris," dedim, "yola koyulsak iyi olacak."

Çocuğun bütün heyecanı sönmüş gibiydi. Boş bakışlarla gölü seyrediyordu; yerinden kıpırdamadı. Arkamızdaki apartmana doğru dönüp enerjik adımlarla yürümeye başlıyordum ki, bizim dairenin bu devasa sitenin neresinde olduğunu bilmediğimi hatırladım.

"Boris, hadi sen yolu göster. Gelsene, ne oldu?"

Boris içini çekip yürümeye başladı. O önde ben arkada, beton basamaklardan yukarı birkaç kat tırmandık. Bir ara, köşeyi dönüp bir sonraki merdivene yaklaşırken Boris bir çığlık atıp bir dövüş pozisyonu aldı. İlk anda şaşırdım, ama sonra saldırganın hayalî olduğunu anladım. "Aferin Boris" demekle yetindim.

Boris her merdiven başında köşeleri dönerken aynı çığlığı ve pozisyonu tekrarladı. Sonunda –nefes nefese kalmıştım– Boris merdivenden uzaklaşıp bir koridorda yürümeye başladı. Şimdi bulunduğumuz yükseklikten bakıldığında gölün böbrek şekli daha da belirgindi. Gökyüzü puslu beyaz renkteydi; koridorun üstü kapalı olduğu halde –üstümüzde iki üç kat daha olsa gerekti– korunaklı değildi; rüzgâr kırbaç gibi üzerimizde şaklıyordu. Solumuzda daireler vardı; kısa beton merdivenler, hendek köprüsü misali, koridoru ana binaya bağlıyordu. Bazı dairelerin kapıları merdivenlerin üst başında, bazıları alt başındaydı. Yürürken kapıların her birini tek tek inceliyordum, ama birkaç dakikanın sonunda hiçbiri en silik bir hatıra bile uyandırmayınca vazgeçip göl manzarasına baktım.

Boris bu arada kararlı bir tavırla birkaç adım önden yürüyordu; eski heyecanına kavuşmuş gibiydi. Kendi kendine mırıldanıyordu; yürüdükçe mırıltıları yükseldi. Sonra yürürken havaya zıplamaya, boşluğa karate vuruşları indirmeye başladı; her yere inişinde gümbürtü etrafımızda yankılanıyordu. Ama merdivenlerdeki gibi çığlık atmaktan kaçınıyordu; koridorda tek kişiyle bile karşılaşmadığımızdan, ona mani olma gereği duymadım.

Bir süre sonra aşağıya, göle baktığımda, bambaşka bir açıdan baktığımı görüp şaşırdım. Ancak o zaman, koridorun sitenin etrafında geniş bir daire çizdiğini anladım. Sonsuza kadar daireler çizmeye devam edebilirdik. Önden hızlı hızlı ilerleyen, kendini maskaralığa vermiş Boris'e baktım ve acaba evin yolunu

hatırlıyor mu diye düşündüm. Bu işi hiç iyi planlayamamış olduğumu düşündüm. En azından evin yeni sakinleriyle önceden temasa geçmeliydim. Esasına bakılırsa, bizi ağırlamaları için hiçbir neden yoktu. Bu işle ilgili bir kötümserlik çöktü üzerime.

"Boris," diye seslendim, "dikkat ediyorsundur umarım. Geçmiş olmayalım."

Boris hararetli mırıltılarını kesmeden dönüp bana baktı, sonra koşup iyice uzaklaştı ve tekrar karate hamlelerine başladı.

Sonunda fazlasıyla uzun zamandır yürümekte olduğumuzu anladım; göle tekrar baktığımda, en azından bir tur atmış olduğumuzu gördüm. Önde Boris hâlâ kendi kendine mırıldanmakla meşguldü.

"Dur bir dakika," diye seslendim, "Boris, bekle biraz."

Boris durup ben yaklaşırken küskün küskün bana baktı.

"Boris," dedim tatlılıkla, "eski evin yolunu hatırladığından emin misin?"

Omuz silkip başını çevirdi. Sonra yarım ağızla, "Hatırlıyorum tabii" dedi.

"Ama bir tur atıp başa döndük gibi geliyor bana."

Boris yine omuz silkti. Bütün dikkatini ayakkabısına vermişti; bir sağa bir sola çevirip duruyordu. Sonunda konuştu: "Dokuz Numara'yı saklamışlardır, değil mi?"

"Öyle sanıyorum Boris. Kutunun içindeydi, önemli görünen bir kutunun içindeydi. Öyle bir şeyi kenara koymuşlardır. Bir rafın üzerine filan."

Boris bir süre daha ayakkabısına baktı. Sonra, "Geçtik önünden" dedi. "İki kere geçtik."

"Ne? Buz gibi rüzgârda boş yere mi dolaşıp duruyoruz yani? Niye söylemedin Boris? Anlayamıyorum."

Boris bir şey söylemeyip ayağını sağa sola çevirdi.

"Ne diyorsun, dönelim mi?" dedim. "Yoksa gölün etrafında bir tur daha mı atacağız?"

Boris içini çekti, bir an derin derin düşünürmüş gibi göründü. Sonra başını kaldırıp, "Tamam" dedi. "Şurada. Hemen şuracıkta."

Koridorda kısa bir mesafe geriye doğru yürüdük. Az sonra Boris merdivenlerden birinin önünde durdu ve evin kapısına

şöyle bir baktı. Hemen ardından kapıya arkasını dönüp tekrar ayakkabısını incelemeye koyuldu.

"Evet ya" dedim, dikkatle kapıyı inceleyerek. Aslında kapı –maviye boyanmıştı ve diğer kapılardan hiçbir farkı yoktu– hiçbir anı uyandırmamıştı zihnimde.

Boris başını çevirip arkasına, eve baktı, sonra tekrar dönüp ayakkabısının burnunu yere bastırdı. Ben bir süre merdivenin alt başında, ne yapacağıma karar veremeyerek durdum. Sonunda, "Boris, sen burada bekle istersen" dedim. "Ben gidip evde kimse var mı diye bakayım."

Çocuk ayakkabısını yere sürtmeye devam etti. Ben basamakları çıkıp kapıyı tıklattım. Cevap gelmedi. Bir daha tıklatıp yine açılmayınca yüzümü küçük cam panoya yaklaştırdım. Buzlu camdı, hiçbir şey göremedim.

"Pencereden," diye seslendi Boris arkamdan, "pencereden bak."

Solumda balkona benzer bir çıkıntı gördüm – binanın cephesi boyunca uzanan, bir sandalye bile koyulamayacak kadar dar bir pervazdı aslında. Elimi uzatıp demir parmaklığa tutundum, merdivenin kenarından sarkarak uzandım ve en yakındaki pencereden içeri baktım. Bir ucunda duvara dayalı bir yemek masası duran, biraz eski, modern mobilyayla döşeli bir L-salona bakıyordum.

"Görebildin mi?" diye seslendi Boris. "Kutuyu gördün mü?"

"Bir dakika."

Aşağıdaki uçurumun farkında olmama rağmen biraz daha uzanmaya çalıştım.

"Görüyor musun?"

"Bir dakika Boris."

Salon giderek aşina gelmeye başlamıştı. Duvardaki üçgen saat, krem rengi kanepe, üç katlı müzik dolabı; gözümün iliştiği her eşya kesinlikle tanıdık geliyordu. Bununla birlikte, baktıkça –L'nin kısa kenarını oluşturan– arka bölümün tamamının yeni eklenmiş olduğu duygusuna kapıldım. Yine de, bakmaya devam ettikçe bu bölümün de kendi başına tanıdık geldiğini fark ettim ve az sonra annem babamla birlikte Manchester'da birkaç ay

oturduğumuz evin salonunun arka tarafına tıpatıp benzediğini kavradım. Küçük, müstakil bir evdi; çok rutubetliydi ve epeyce tamirat gerektiriyordu, ama babamın işleri daha iyi bir yere taşınmamıza izin verinceye kadar, kısa bir süre kalacağımız için razı olmuştuk orada oturmaya. O sıralar dokuz yaşındaydım ve ev benim gözümde hem heyecanlı bir değişikliği hem de hepimiz için yepyeni, daha mutlu bir dönemin başladığı umudunu temsil eder olmuştu.

Arkamdan bir erkek sesi, "Kimse yok o evde" dedi. Doğrulduğumda konuşan adamın yan daireden çıkmış olduğunu gördüm. Benim durduğum merdivene paralel bir merdivenin üst başındaki dairesinin eşiğinde duruyordu. Elli yaşlarında, buldoğa benzeyen bir adamdı. Üstü başı dağınıktı, tişörtünün göğsü ıslaktı.

"Ya?" dedim. "Boş mu bu daire?"

Adam omuz silkti. "Dönerler belki. Karımla ben yan dairenin boş olmasından hoşlanmayız, ama onca kavgadan sonra, rahatladık resmen. Biz nemrut insanlar değiliz. Ama bütün o kavgaları dinlemektense, böylesini tercih ediyoruz. Boş kalsın daha iyi."

"Ya? Bir süredir boş demek. Birkaç hafta mı? Birkaç ay mı?"

"En azından bir ay olmuştur. Dönerler belki, ama dönmezlerse üzülmeyiz doğrusu. Aslında bazen acıyordum onlara. Biz nemrut insanlar değiliz. Kendimiz de zor günler geçirdik. Ama bunlar gibi devamlı kavga olunca, insan sonunda gitsinler diyor. Boş kalsın daha iyi."

"Anlıyorum. Çok kavga oluyordu demek."

"Hem de nasıl. Günahlarını almayayım, şiddet yoktu bence. Ama yine de insan gece geç saatte o bağrışmaları duyunca rahatsız oluyor."

"Affedersiniz, bir dakika..." Gözlerimle Boris'in duyabileceğini işaret ederek bir adım yaklaştım adama.

"Yok, karım hiç memnun değildi" diye devam etti adam bana aldırmadan. "Her kavga başladığında kafasını yastığa gömerdi. Hatta bir keresinde mutfakta. Mutfağa girdim, bir de baktım kafasına yastık bastırmış, yemek pişiriyor. Hiç hoş de-

ğildi. Adamı hep ayık gördük, derli toplu bir adamdı. Bir selam verir, yoluna giderdi. Ama karım içki yüzünden diye düşünürdü hep..."

"Baksanıza," diye fısıldadım öfkeyle, aramızdaki beton duvarın üstünden eğilerek, "oğlum yanımda, görmüyor musunuz? Çocuğun önünde böyle şey konuşulur mu?"

Adam şaşkın bir ifadeyle aşağıya, Boris'e baktı. Sonra, "O kadar küçük sayılmaz, değil mi?" dedi. "Her şeyden uzak tutamazsınız çocuğu. Ama madem hoşlanmıyorsunuz, tamam, başka şey konuşuruz. Sizin aklınıza daha iyi bir konu geliyorsa söyleyin. Ben sadece nasıldı diye anlatıyorum. Ama siz konuşmak istemiyorsanız..."

"Hayır, kesinlikle istemiyorum! Kesinlikle duymak istemiyorum..."

"Neyse, önemli değil. Yalnız ben doğal olarak kadından ziyade adamdan yanaydım. Öyle şiddete başvurmuş olsa, tamam, mesele değişirdi, ama öyle bir şey görmedik. O yüzden de ben kadını suçluyordum. Tamam, adam çok seyahat ediyordu, ama anladığımız kadarıyla mecburdu, işi yüzünden gidiyordu. Yani kadının öyle davranmasını gerektirecek bir şey değildi, onu demek istiyorum..."

"Susar mısınız artık? Hiç izan yok mu sizde? Çocuk! Duyacak her şeyi..."

"Tamam, dinliyordur belki. Ne olmuş? Çocuklar er veya geç duyar böyle şeyleri. Ben sadece niçin adamın tarafını tuttuğumu açıklıyordum; karım içki meselesini o yüzden öne sürüyordu. Seyahate bir diyeceğim yok derdi, ama içki başka..."

"Bakın, böyle devam edecekseniz bu konuşmayı burada kesmek zorunda kalacağım. Uyarıyorum. Keseceğim."

"Oğlunuzu sonsuza kadar koruyamazsınız ama. Kaç yaşında? O kadar küçük görünmüyor. Aşırı korumacılık iyi değildir çocuklar için. Dünyayı tanıması gerek, iyisiyle kötüsüyle..."

"Henüz gerekmiyor! Henüz değil! Ayrıca sizin ne düşündüğünüz benim umurumda değil. Zaten size ne? O benim oğlum, sorumluluğu bana ait, bu tür lafları duymasına..."

"Niye bu kadar öfkeleniyorsunuz ki? Ben laf olsun diye söylüyorum. Bizim ne düşündüğümüzü anlatıyordum sadece. Kötü

insanlar değillerdi, onlardan nefret filan etmiyorduk, ama bazen fazla geliyordu. Aslında kavga duvarın arkasından dinleyince hep daha abartılı gelir kulağa. Bakın, bu yaştaki bir çocuktan saklamanın anlamı yok. Siz bu savaşı zaten baştan kaybetmişsiniz. Üstelik ne anlamı var..."

"Sizin ne düşündüğünüz umurumda değil! Daha birkaç yılı var! İstemiyorum böyle laflar işitmesini, kesinlikle..."

"Saçmalıyorsunuz. Benim söylediklerim hayatta olan şeyler. Karımla benim bile kötü günlerimiz oldu. Ben o yüzden adamın tarafını tutuyordum. İnsanın neler hissettiğini biliyorum; o ilk fark ettiği an..."

"Bakın uyarıyorum! Bitiriyorum bu konuşmayı! Uyarıyorum sizi!"

"Ama ben hiç içki içmedim. Bu önemli bir fark tabii. Çok seyahat etmek başka, öyle içmek başka..."

"Son kez uyarıyorum sizi! Tek laf daha söylerseniz gidiyorum!"

"Sarhoşken çok acımasız olurdu. Tamam, fiziksel şiddet yoktu, ama söylediklerinin çoğunu işitirdik, çok acımasızdı. Bütün kelimeleri anlamazdık, ama karanlıkta yatakta doğrulup dinlerdik..."

"Yeter! Yeter dedim! Uyardım sizi! Gidiyorum! Gidiyorum!"

Adama sırtımı dönüp koşarak basamakları indim, Boris'in yanına gittim. Kolundan tutup hızla yürümeye başladım, ama biz yürürken adam arkamızdan bağırmaya başladı:

"Bu savaşı siz baştan kaybetmişsiniz! Hayatı tanıması şart! Hayat bu! Kötü bir şey değil! Gerçek hayat sadece!"

Boris merakla arkaya bakıyordu; kolunu sertçe çekiştirmek zorunda kaldım. Bir süre boyunca hızlı hızlı yürüdük. Birkaç kere Boris'in yavaşlamaya çalıştığını hissettim, ama ben aynı süratle devam ettim; adamın peşimizden gelme ihtimalini ortadan kaldırmaya çalışıyordum. Nihayet durduğumuzda, nefes nefese kalmış olduğumu fark ettim. Sendeleyerek duvara yaklaştım –endişe verecek kadar alçaktı, belimin biraz yukarısında bitiyordu– dirseklerimi duvara dayayıp eğildim. Göle, ardındaki çok katlı binalara, solgun, geniş gökyüzüne baktım ve kalbimin yatışmasını bekledim.

Bir süre sonra, Boris'in yanımda durduğunu fark ettim. Arkası bana dönüktü, duvarın üst kısmında yerinden oynamış bir taşla oynuyordu. Az önce olanlar yüzünden utandım ve ona bir açıklama yapmam gerektiğini düşündüm. Ben daha ne diyeceğime karar veremeden Boris sırtı hâlâ bana dönük, mırıldandı:

"Deliydi o adam, değil mi?"

"Evet Boris, zırdeli. Ruh hastası herhalde."

Boris taşı kurcalamaya devam etti. Sonra, "Boş ver, önemli değil," dedi, "Dokuz Numara'yı almasak da olur."

"O adam olmasaydı Boris..."

"Önemli değil. Gerçekten önemli değil." Boris sonra bana dönüp gülümsedi. "Ne güzel eğlendik işte" dedi neşeyle.

"Güzel vakit geçirdin mi?"

"Harika. Otobüs, her şey. Harika vakit geçirdik."

İçimden uzanıp ona sarılmak geçti, ama şaşıracağını, muhtemelen korkacağını düşündüm. Sonunda saçını şöyle bir karıştırıp tekrar manzaraya döndüm.

Rüzgârın hızı kesilmişti, rahatsız etmiyordu; bir süre sessizce yan yana durup siteyi seyrettik. Sonra ben konuştum:

"Boris, merak ediyorsundur, biliyorum. Yani üçümüz niçin bir yere yerleşip sakin sakin yaşayamıyoruz diye. Eminim merak ediyorsundur, annen bu kadar üzüldüğü halde niye ben hep bir yerlere gidiyorum diye. Bak, ben ikinizi sevmediğim için, sizinle birlikte olmak istemediğim için gitmiyorum oralara. Aslında bir yandan, seninle ve annenle evde kalmak, şu dairelerden birinde, herhangi bir yerde yaşamak en çok istediğim şey. Ama o kadar basit değil. Sürekli bir yerlere gitmek zorundayım, çünkü insan hangisinin olacağını bilmiyor. Yani o çok özel, çok önemli, yalnız benim için değil, herkes için, bütün dünya için çok çok önemli yolculuğun hangisi olacağını bilemiyor. Nasıl anlatabilirim sana Boris, daha çok küçüksün. Kaçırmak o kadar kolay ki. Sırf bir keresinde yok, gitmeyeceğim, dinleneceğim dersin. Sonra çok çok önemli yolculuğun meğer o yolculuk olduğunu anlarsın. Bir kere kaçırdın mı, geri dönüşü yok, geç kalmış olursun. Ondan sonra ne kadar çok yolculuk yaparsam yapayım, fark etmez, geç kalmış olurum, bunca yılı boşa harcamış olurum. Başka insanların başına gel-

di, gözlerimle gördüm Boris. Yıllar boyu seyahat ederler, sonra yorulmaya, bazen biraz tembelleşmeye başlarlar. Ama çoğunlukla tam o sırada fırsat ortaya çıkar. Ve onlar kaçırırlar fırsatı. Sonra da hayatları boyunca pişmanlık duyarlar. Hınçlanırlar, üzülürler. Mağlup düşüp ölürler sonunda. İşte bu yüzden Boris, anlıyor musun? Bu yüzden şimdilik böyle devam etmek, sürekli seyahat etmek zorundayım. Hayatımızı çok zorlaştırdığını biliyorum. Ama üçümüzün de güçlü ve sabırlı olması gerek. Çok uzun sürmeyecek, eminim. Yakında en önemli yolculuğun sırası gelecek ve o zaman bitecek, o zaman rahatlayıp dinlenebileceğim. Keyfim isterse evde kalacağım, sorun olmayacak, üçümüz canımız ne isterse onu yapacağız. Şimdiye kadar yapamadığımız şeyleri yaparız. Artık yaklaştı, eminim, ama sabretmemiz lazım. Boris, söylediklerimi anlıyorsundur umarım."

Boris uzun bir süre cevap vermedi. Sonra birden doğrulup sertçe konuştu: "Sessizce uzaklaşın. Hepiniz." Sonra da birkaç adım koşup karate hamlelerine başladı tekrar.

Birkaç dakika boyunca duvara yaslanarak manzaraya bakmaya, hararetle kendi kendine mırıldanan Boris'i dinlemeye devam ettim. Ona tekrar baktığımda, son haftalarda sürekli kurduğu bir hayalin son versiyonunu canlandırdığını anladım. Kuşkusuz bilfiil hayalin geçtiği mekânın yakınında bulunduğumuzdan, baştan sona bir kez daha canlandırma arzusuna karşı koyamamıştı. Bu hayalin senaryosunda, Boris'le büyükbabası tam bu koridorda, eski dairenin hemen önünde, kalabalık bir sokak serserileri güruhuyla kavgaya girişiyordu.

Boris'in seri hareketlerini izlemeye devam ettim; benden birkaç metre uzaklaşmıştı; büyükbabasıyla omuz omuza, yeni bir saldırıya hazırlandıkları bölüme yaklaştığını tahmin ettim. Bu bölümde yerde baygın yatanlar bir ordu oluşturur, ama en dayanıklı serseriler, yeniden saldırıya geçmek üzere bir araya toplanmaktadır. Boris'le büyükbabası sakin bir tavırla, yan yana durup beklerken serseriler koridorun karanlık köşelerinde fısıldaşarak strateji tayin ederler. Boris bu ve benzeri senaryolarda bir şekilde daha büyük olurdu. Tam yetişkin sayılmasa da –öylesi hem fazlasıyla uzak bir gelecek olurdu, hem de büyükbaba-

sının yaşıyla ilgili sorun çıkarırdı– gerekli fiziksel performansı gösterebilecek kadar büyümüş olurdu bir şekilde.

Boris'le Gustav serserilerin örgütlenmesi için gerekli zamanı onlara tanırdı. Sonra, mükemmel bir koordinasyon içindeki büyükbabayla torun gelen dalgayı karşılar, dört bir yandan üzerlerine çullanan saldırganların işini seri ve etkili hareketlerle, neredeyse üzülerek bitirirlerdi. Sonunda saldırı biterdi – yok hayır, son bir serseri, elinde korkunç bir bıçak, karanlıktan fırlayabilirdi. Daha yakındaki Gustav adamın boynuna hızla vurur ve nihayet savaş noktalanırdı.

Boris'le büyükbabası birkaç saniye sessizce, ciddiyetle etraflarına saçılmış bedenleri gözden geçirirdi. Sonra Gustav deneyimli bakışlarını son bir kez sahnede gezdirip başını sallar, ikisi birlikte, yapmaları gereken bir şeyi yapmış, ama istemeyerek yapmış insanların ifadesiyle sırtlarını dönerlerdi. Eski dairenin kapısına çıkan birkaç basamağı tırmanır, yenilen sokak serserilerine son bir kez bakar –bazıları bu arada inlemeye, yerde sürünmeye başlamış olurdu– ve eve girerlerdi.

"Tehlike geçti" diye bildirirdi Gustav kapıdan. "Gittiler."

Bunun üzerine Sophie'yle ben gergin bir şekilde holde belirirdik. Büyükbabasının ardından içeri giren Boris eklerdi: "Ama henüz bitmedi. Bir kez daha saldıracaklar, belki sabaha karşı."

Büyükbabayla torunun söze dökme ihtiyacı bile duymadan mutabık oldukları bu durum değerlendirmesini Sophie'yle ben telaşla karşılardık.

"Yok, dayanamayacağım!" diye ağlamaya başlardı Sophie ve hıçkırıklarını tutamazdı. Ben onu teskin etmek için kollarıma alır, ama benim de yüzüm ağlayacakmış gibi buruşurdu. Boris'le Gustav bu içler acısı sahne karşısında en ufak bir aşağılamada bulunmazlardı. Gustav beni teskin etmek üzere elini omzuma koyar, "Merak etme," derdi, "Boris'le ben buradayız. Bu son saldırı olacak."

"Evet, doğru" diye onaylardı Boris. "Tek bir defa saldıracak gücü ancak bulabilirler." Sonra Gustav'a dönüp, "Büyükbaba, bu sefer son bir kez laf anlatmaya çalışayım onlara. Vazgeçmeleri için son bir fırsat vereyim" derdi.

"Dinlemezler ki" diye cevap verirdi Gustav, başını ciddiyetle iki yana sallayarak. "Ama haklısın. Son bir şans tanımamız gerekir onlara."

Sophie'yle ben korku içinde, birbirimize sarılmış ağlayarak dairenin derinliklerine kaçardık. Boris'le Gustav birbirlerine bakıp sıkıntıyla iç çeker, sonra sokak kapısının sürgüsünü açıp tekrar dışarı çıkarlardı.

Dışarıdaki koridoru karanlık, sessiz, bomboş bulurlardı.

"Biraz dinlenelim bari" derdi Gustav. "Önce sen uyu Boris. Geldiklerini duyarsam uyandırırım seni."

Boris başını sallayarak en üst basamağa oturur ve sırtını sokak kapısına dayayıp ânında uykuya dalardı.

Bir süre sonra koluna dokunulur, bir anda uyanarak ayağa fırlardı. Büyükbabasını koridorda, önlerinde toplanan sokak serserilerine bakar halde bulurdu. Her zamankinden daha kalabalık olurlardı; son hezimetin ardından kentin en karanlık köşelerini dolaşıp tek tek bütün yandaşlarını seferber ederlerdi. Hepsi karşılarında toplanmış olurdu; yırtık pırtık deri giysileri, asker ceketleri, amansız kemerleri, ellerinde metal çubukları, bisiklet zincirleriyle – ama onların kendi şeref anlayışları da tabanca getirmelerine mani olurdu. Boris'le Gustav basamakları ağır ağır inerek onlara yaklaşır, ikinci veya üçüncü basamakta dururlardı. Sonra Boris büyükbabasının işareti üzerine konuşmaya başlar, sesi beton sütunların arasında yankılanırdı:

"Sizinle birçok defa savaştık. Bu sefer daha da kalabalık olduğunuzu görüyorum. Ama her biriniz, kazanamayacağınızı içten içe biliyorsunuz mutlaka. Bu sefer büyükbabam ve ben kimsenin ciddi biçimde incinmeyeceğini garanti edemeyiz. Bu kavga anlamsız. Bir zamanlar hepinizin birer yuvası vardı mutlaka. Anneleriniz, babalarınız vardı. Belki erkek ve kız kardeşleriniz de. Size durumu anlatmak istiyorum. Sizin bu saldırılarınız, dairemize terör saçmanız sonucu annem sürekli ağlıyor. Sürekli gergin ve sinirli, dolayısıyla sık sık sebepsiz yere beni azarlıyor. Ayrıca babam uzun süreli seyahatlere çıkmak zorunda kalıyor, bazen yurtdışına gidiyor, annem de bundan hoşlanmıyor. Bütün bunlar sizin saçtığınız terörün sonuçları. Belki siz bunu sırf kanınız kaynadığı için yapıyorsunuz, aileleriniz parçalanmış oldu-

ğu ve doğrusunu düşünemediğiniz için yapıyorsunuz. Olanları iyice anlamanızı, düşüncesiz davranışlarınızın gerçek sonuçlarını anlamanızı bu yüzden istiyorum. Bu durum er veya geç nereye varacak? Babam eve hiç dönmeyecek sonunda. Hatta daireden taşınmak zorunda da kalabiliriz. Büyükbabamı bu yüzden getirdim buraya, büyük bir otelin idaresini bırakıp gelmek zorunda kaldı. Bu şekilde devam etmenize izin veremeyiz. İşte bu yüzden savaşıyoruz sizinle. Artık size her şeyi açıkladım; iyice düşünüp vazgeçme şansınız var. Yok vazgeçmezseniz, büyükbabamla benim tekrar sizinle savaşmaktan başka çaremiz kalmıyor. Kalıcı bir zarar vermeden bayıltmaya özen göstereceğiz, ama bu çapta bir kavgada, bizim beceri düzeyimizle bile, bazılarınızın çok kötü berelenmeyeceğine, hatta kemiklerinin kırılmayacağına söz veremeyiz. Bu fırsatı kullanın ve vazgeçin."

Gustav gülümseyerek bu konuşmayı onaylar, sonra ikisi tekrar karşılarındaki ızbandutların suratlarını gözden geçirirdi. Adamların büyük bölümü kararsız kararsız bakışır, mantıklarından çok korkularına boyun eğerek vazgeçmeyi düşünürlerdi. Ama sonra öncüleri –korkunç, abus tipler– bir savaş uluması tuttururdu; bu uluma bütün saflara dalga dalga yayılırdı. Sonra da ileriye atılırlardı. Boris'le büyükbabası hızla sırt sırta verip pozisyon alır, düzenli ve koordine hareket ederek özenle geliştirdikleri karate ve diğer dövüş teknikleri karışımını kullanırlardı. Sokak serserileri dört bir yandan saldırır, hepsi şaşkın dehşet çığlıkları içinde döne döne, düşe kalka, havada uçarak püskürtülür ve yerler bir kez daha baygın bedenlerle kaplanırdı. Boris'le Gustav birkaç dakika yan yana durup bekler, dikkatle adamları izlerlerdi; sonunda serseriler kıpırdanmaya başlar, bazıları inler, bazıları nerede olduklarını anlamaya çalışarak başlarını sallardı. Gustav bu noktada bir adım öne çıkıp konuşurdu:

"Gidin artık, bu son olsun. Bu eve bulaşmayın. Siz terör saçmaya başlamadan önce burası mutlu bir yuvaydı. Tekrar gelecek olursanız, torunumla benim kemik kırmaktan başka çaremiz kalmayacak."

Aslında bu konuşmanın yapılması gerekmezdi. Sokak serserileri bu kez fena yenildiklerini, daha ağır yaralar almadıkları için şanslı olduklarını anlamış olurdu. Yavaş yavaş, tökezleyip

sendeleyerek doğrulur, topallayarak, ikişer üçer birbirlerine dayanarak, birçoğu acıdan inleyerek uzaklaşırlardı.

Son serseri de ağır aksak uzaklaştıktan sonra Boris'le Gustav sessizce, memnun, bakışır, sonra dönüp eve girerlerdi. Geldiklerinde Sophie'yle ben –sahnenin tamamını pencereden izlemiş olurduk– coşkuyla karşılardık onları. "Tanrı'ya şükür, bitti artık," derdim ben heyecanla, "Tanrı'ya şükür."

"Ben kutlamak için yemek hazırlamaya başladım bile" derdi Sophie, ağzı kulaklarında; yüzünde gerginlikten eser kalmamış olurdu. "Büyükbabana da, sana da minnettarız Boris. Bu akşam hep beraber bir oyun oynasak ya?"

"Benim gitmem lazım" derdi Gustav. "Otelde işim çok. Herhangi bir sorun olursa haber verin. Ama eminim devamı gelmeyecek."

Gustav merdivenden aşağı inerken bizler ona el sallardık. Sonra Boris, Sophie ve ben kapıyı kapatıp rahatça yerleşirdik evimize. Sophie mutfağa girip çıkarak, kendine kendine şarkı söyleyerek yemeği hazırlar, Boris'le ben de salonda yere yayılıp oyuna dalardık. Bir saat kadar oynadıktan sonra, Sophie'nin salonda olmadığı bir an, ben ansızın başımı kaldırıp ciddi bir ifadeyle Boris'e bakar ve sakin bir sesle, "Boris, her şey için çok teşekkür ederim" derdim. "Artık her şey eskisi gibi olabilir."

"Bak!" diye bağırdı Boris; yine yanı başımda duruyor, duvarın üstünden işaret ediyordu: "Bak! Kim Teyze!"

Gerçekten de, aşağıda bir kadın bizim dikkatimizi çekebilmek için deli gibi el sallıyordu. Üzerindeki yeşil hırkaya sıkı sıkı sarınıyor, saçları rüzgârda dağılıp uçuşuyordu. Nihayet onu fark ettiğimizi görünce bağırarak bir şey söyledi, ama rüzgârdan duyulmadı.

"Kim Teyze!" diye seslendi Boris aşağıya.

Kadın el kol hareketleri yapıp tekrar bağırdı.

"Aşağı inelim" dedi Boris ve birden tekrar heyecanlanarak önden yürümeye başladı.

Birkaç kat beton merdiveni Boris koşarak önde, ben arkada indik. Zemine vardığımızda rüzgâr bir anda bütün gücüyle yüzümüzde şakladı, ama Boris buna rağmen paraşütle atlamış taklidi yapıp sendeleyerek kadına şov yapmayı başardı.

"Kim Teyze" kırk yaşlarında, tıkız bir kadındı; biraz sert ifadeli yüzü kesinlikle tanıdık geliyordu.

"İkiniz de sağır mısınız ne?" dedi ona yaklaştığımızda. "Otobüsten inerken gördük sizi, seslendik durduk, ama ne fayda? Sonra sizi almaya aşağı indim, ara ara bulamadım."

"Ne aksilik," dedim, "hiçbir şey duymadık, değil mi Boris? Rüzgârdan herhalde. Demek" –etrafa bir göz gezdirdim– "kendi dairenizden gördünüz bizi."

Tıkız kadın dört bir yanımızda yükselen sayısız pencereden birini işaret etti gelişigüzel. "Seslendik durduk." Sonra Boris'e döndü: "Annen yukarıda delikanlı. Seni çok özlemiş."

"Annem mi?"

"Hemen çıksan iyi olur, çok özlemiş seni. Hem biliyor musun? Öğlenden beri yemek pişiriyor; bu akşam eve döndüğünde seni ziyafetle karşılamak için. İnanamayacaksın, en sevdiğin yemekleri, aklına ne gelirse hepsini hazırlamış. Az önce anlatıyordu, sonra pencereden dışarı bir baktık, sizi gördük, otobüsten iniyordunuz. Baksanıza, yarım saattir sizi arıyorum, dondum. Hadi, ne duruyoruz burada?"

Kadın elini uzatmıştı. Boris kadının elinden tuttu; kadının gösterdiği yönde yola koyulduk. Yaklaştığımızda Boris önden koşarak gidip bir yangın merdiveninin kapısını açtı ve içeri daldı. Tıkız kadın biz vardığımızda kapanmak üzere olan yaylı kapıyı açıp tuttu, "Ryder, senin başka bir yerde olman gerekmiyor mu?" dedi. "Sophie öğlenden beri telefonun hiç susmadığını söylüyordu. İnsanlar seni bulmaya çalışıyormuş."

"Ya, öyle mi? Ama gördüğün gibi buradayım." Güldüm. "Boris'i getirdim."

Kadın omuz silkti. "Her neyse, senin bileceğin iş."

Bir merdiven altında, loş bir sahanlıkta duruyorduk. Yanımdaki duvarda sıra sıra posta kutuları ve yangın söndürme malzemesi vardı. Merdiveni tırmanmaya başladığımızda –en az beş kat vardı üstümüzde– tepemizde bir yerlerde Boris'in koşan ayak sesleri yankılandı; sonra "Anne!" diye bağırdığını duydum. Sevinç ünlemleri işitildi, tekrar koşan ayak sesleri, Sophie'nin "Ah canım, canım benim!" diyen sesi. Sesinin boğukluğundan kucaklaştıkları belliydi; tıkız kadınla ben sahanlığa vardığımız-

da evin içine girip gözden kaybolmuşlardı.

"Ev dağınık, kusura bakma" dedi kadın beni içeri buyur ederek.

Minik bir holden sade ve modern eşyalarla döşenmiş bir salona geçtim. Salonun bir duvarını geniş bir pencere kaplıyordu. Ben içeri girdiğimde Sophie'yle Boris pencerenin önünde duruyorlardı; gri gökyüzü fonunda iki siluet gibiydiler. Sophie bana şöyle bir gülümseyip Boris'le konuşmasına devam etti. Bir şeye heyecanlanmış gibiydiler; Sophie Boris'in omuzlarına sarılıp duruyordu. Pencereden işaret ettiklerini görüp Sophie'nin daha önce tıkız kadınla birlikte bizi nasıl gördüklerini anlatıyor olabileceğini düşündüm. Ama yaklaştığımda Sophie'nin, "Evet, gerçekten. Her şey hazır sayılır. Sadece bir iki şeyi ısıtacağız, etli börekleri mesela" dediğini duydum.

Boris duyamadığım bir şey söyledi, Sophie de şöyle cevap verdi:

"Tabii oynarız. Sen hangisini istersen onu oynarız. Yemek bittiğinde karar verirsin hangisini istediğine."

Boris annesine soran bakışlarını çevirdiğinde tavrının daha temkinli olduğunu, belki Sophie'nin arzu ettiği kadar heyecanlı olamadığını fark ettim. Sonra, o salonun bir başka tarafına gittiğinde Sophie bana yaklaştı ve üzgün üzgün başını iki yana salladı.

"Kusura bakma," dedi usulca, "yaramaz. Geçen aykinden bile beterdi. Manzara inanılmaz, uçurumun hemen kenarında, ama sağlam değil. Sonunda Mr. Mayer kabul etti. Çatının kuvvetli bir kasırgada uçabileceğini düşünüyor, hatta belki önümüzdeki birkaç yıl içinde. Hemen döndüm, on birde evdeydim. Kusura bakma. Üzüldün, belli." Salonun karşı tarafına, bir rafın üzerinde duran kasetçaları inceleyen Boris'e baktı.

"Üzülecek bir şey yok" dedim iç çekerek. "Yakında bir şey bulacağız, eminim."

"Ben düşündüm de," dedi Sophie, "dönüşte, otobüste. Ev olsa da olmasa da, şu anda birlikte bir şeyler yapabiliriz yine de diye düşündüm. Eve varır varmaz yemek pişirmeye başladım. Bu akşam üçümüz baş başa müthiş bir ziyafet çekelim diye düşündüm. Ben küçükken annemin hazırladığı ziyafetleri hatırla-

dım, hastalanmadan önce. Çeşit çeşit bir yığın şey yapar, istediğimizi seçip yiyelim diye hepsini sofraya dizerdi. Harika olurdu; ben de bu gece öyle bir şey yapsak ya diye düşündüm, üçümüz baş başa. Aslında daha önce hiç düşünmemiştim, o mutfağın hali yüzünden, ama şöyle bir etrafıma baktım ve saçmaladığımı anladım. Tamam, ideal mutfak değil, ama her şey çalışıyor aşağı yukarı. Bunun üzerine yemek pişirmeye başladım. Bütün öğleden sonrayı yemek pişirerek geçirdim. Her şeyi hazırlamayı da başardım. Boris'in en sevdiği yemekleri. Hepsi bizi bekliyor, sadece ısıtacağız. Bu gece harika bir ziyafet çekeceğiz."

"Güzel. Çok sevindim."

"Niye yapmayalım? O dairede bile olsa. Üstelik sen çok anlayışlı davrandın... her konuda. Uzun uzun düşündüm. Dönüşte, otobüste. Artık geçmişi geride bırakmamız lazım. Birlikte tekrar bir şeyler yapmaya başlamamız lazım. Güzel şeyler."

"Evet. Çok haklısın."

Sophie birkaç saniye boyunca pencereden dışarı baktı. Sonra, "Ah neredeyse unutuyordum" dedi. "Bir kadın arayıp durdu. Ben yemek pişirirken. Miss Stratmann. Nerede olduğunu bilip bilmediğimi sordu. Ulaştı mı sana?"

"Miss Stratmann mı? Hayır. Ne istiyormuş?"

"Bugünkü randevularının bazılarında karışıklık olmuş galiba. Çok nazik konuşuyordu, rahatsız ettiği için özür diliyordu her defasında. Her şeyin senin kontrolünün altında olduğundan kuşku duymadığını, sadece takip etmek için aradığını, merak etmediğini söylüyordu. Ama on beş dakika sonra tekrar telefon çalıyor, gene arıyordu."

"Her neyse, merak edilecek bir şey yok. Şey... benim başka bir yerde olmam gerektiğini mi zannediyormuş dedin?"

"Tam anlamadım ne dediğini aslında. Çok nazikti, ama telefon edip duruyordu. O yüzden bir tepsi tavuklu böreği azıcık yaktım. Son aradığında da bu akşamki davetten memnun olup olmadığımı sordu. Bu akşam Karwinsky Galerisi'ndeki resepsiyon. Sen söylememiştin, ama beni bekliyorlarmış gibi sordu. Ben de, evet, çok memnun oldum dedim. Sonra Boris de memnun mu diye sordu, ben de evet, o da memnun dedim, senin de çok memnun olduğunu, iple çektiğini söyledim. Öyle söyleyince rahatladı

galiba. Merak etmediğini, öylesine sorduğunu söyledi. Telefonu kapadığımda önce biraz hayal kırıklığı yaşadım. Resepsiyonun ziyafetimize engel olacağını düşündüm. Ama sonra baktım, her şeyi önceden hazırlayacak vaktim var, sonra hep birlikte gidip döner, resepsiyonda çok uzun kalmazsak akşamki programı yine yapabiliriz diye düşündüm. Sonra aslında iyi bir şey olduğuna ikna oldum. Böyle bir resepsiyona gitmek hem benim için, hem de Boris için iyi olur." Salonda dolaşırken yanımıza gelmiş olan Boris'e uzandı birden ve sertçe kucakladı onu. "Boris, çok sükse yapacaksın, değil mi? Bütün o insanlara aldırmayacaksın. Her zamanki gibi davranacaksın, çok eğleneceksin. Herkes sana hayran olacak. Sonra daha ne olduğunu anlayamadan eve dönme vakti gelecek, sonra üçümüz baş başa harika bir akşam geçireceğiz. Her şey hazır, en sevdiğin yemekleri yaptım."

Boris sıkkın bir tavırla annesinin kollarından sıyrılıp tekrar uzaklaştı. Sophie onu gülümseyerek seyrettikten sonra bana döndü:

"Artık yola çıksak iyi olmaz mı? Buradan Karwinsky Galerisi'ne gitmek epey uzun sürebilir."

"Evet," deyip saatime baktım, "evet, haklısın." Salona girmiş olan tıkız kadına döndüm. "Sen biliyorsundur belki" dedim. "Galeriden hangi otobüs geçiyor tam bilemiyorum. Yakında otobüs var mıdır acaba?"

"Karwinsky Galerisi'ne mi?" Tıkız kadın küçümseyen bakışlarla beni süzdü ve belli ki sırf Boris yanımızda olduğu için alaylı bir cevap vermedi. Sonra, "Buradan Karwinsky Galerisi'ne otobüs yok" dedi. "Buradan otobüse binip kent merkezine döneceksiniz. Sonra kütüphanenin önünden tramvaya bineceksiniz. Yetişmenize imkân yok."

"Tüh, ne aksilik. Otobüs vardır diye düşünüyordum."

Tıkız kadın yine aşağılayıcı bakışlarla beni süzüp, "Benim arabamı alın" dedi. "Bu akşam lazım değil bana."

"Çok teşekkür ederim" dedim. "Ama gerçekten mani olmayalım..."

"Öf, kes tıraşı Ryder. Araba şart. Başka türlü Karwinsky Galerisi'ne vaktinde gitmene imkân yok. Arabayla da hemen yola çıkmanız lazım."

"Evet," dedim, "ben de aynı şeyi düşünüyordum. Ama gerçekten, senin işine mani olmak istemiyoruz."

"O zaman yanınıza birkaç kutu kitap alabilirsiniz. Ben yarın otobüsle gidersem taşıyamam."

"Tabii. Memnuniyetle."

"Sabah saat ona kadar Hermann Roth'un dükkânına bırakılacak."

"Merak etme Kim" dedi Sophie, ben bir şey demeye fırsat bulamadan. "Ben hallederim. Eksik olma."

"Hadi, siz bir an önce yola çıkın. Delikanlı" –tıkız kadın Boris'e işaret etti– "yardım etsene şu kitapları yükleyelim."

Bundan sonraki birkaç dakika boyunca pencerenin önünde tek başıma kalarak dışarıyı seyrettim. Diğerleri bir yatak odasına girmişlerdi; arkamdan, konuşmaları, gülüşmeleri geliyordu. İçeri gidip yardım etmem gerekir, diye geçti aklımdan, ama sonra bu fırsatı değerlendirip bu akşamla ilgili düşüncelerimi toparlamamın iyi olacağını düşündüm ve aşağıdaki suni göle bakmaya devam ettim. Gölün karşı tarafından birkaç çocuk çitin önünde top oynamaya başlamıştı, ama onlar dışında gölün çevresi bomboştu.

Bir süre sonra tıkız kadının bana seslendiğini duydum ve gitmek için beni beklediklerini fark ettim. Hole çıktığımda Sophie'yle Boris kucaklarında birer mukavva kutu, koridora çıkmışlardı bile. Merdivenden inerken bir konuda tartışmaya başladılar.

Tıkız kadın bana kapıyı tutuyordu. "Sophie bu gecenin iyi geçmesi konusunda ısrarlı" dedi alçak sesle. "Yani tekrar hayal kırıklığına uğratma onu Ryder."

"Merak etme," dedim, "her şey güzel olacak, bana güven."

Kadın bana sert sert baktı ve sonra dönüp anahtarlarını şıkırdatarak merdiveni indi.

Ben de onu izledim. İki kat inmiştik ki, yorgun argın merdiveni çıkan bir kadına rastladık. "Pardon..." diye mırıldanarak tıkız kadının yanından zar zor geçti; ancak yanımdan geçtikten sonra, Fiona Roberts'ı tanıyabildim; üstünde hâlâ kontrolör üniforması vardı. O da belli ki son anda tanımıştı beni –merdiven loştu–; bitkin bir tavırla madenî tırabzana tutunup konuştu:

"A, geldin demek. Vaktinde gelmişsin, teşekkür ederim. Kusura bakma, biraz geciktim. Güzergâh değişikliği oldu, doğu hattında bir tramvay; o yüzden vardiyam uzun sürdü. Çok uzun süredir beklemiyorsundur umarım."

"Yo, hayır." Birkaç basamak yukarı çıktım. "Fazla beklemedim. Ama maalesef programım çok sıkıştı..."

"Önemli değil, fazla zamanını almayacağım. Aslında biliyor musun, kızlara telefon ettim, aynı konuştuğumuz gibi, molada garajın kantininden aradım. Bir arkadaşımla uğrayacağımı söyledim, ama *sen* olduğunu söylemedim. Aslında kararlaştırdığımız gibi söyleyecektim, ama önce Trude'yi aradım, o sesini, 'A, sen misin şekerim?' deyişini duyunca, o ses o kadar kibirli, o kadar fesat geldi ki. Belli ki bütün gün beni konuşmuş, Inge'yi, bütün herkesi sırayla aramış, dün geceyi konuşmuşlar, hepsi bana acıyormuş gibi yapmış, bana iyi davranmalarını gerektiğini, ne de olsa hasta sayılacağımı, iyi davranmaya mecbur olduklarını söylemişler birbirlerine. Ama tabii aralarında kalamayacağıma da karar vermişler; benim gibi biri Vakıf üyesi olabilir mi? Aman, bugün ne eğlenmişlerdir, kulağımla duyar gibi oldum, telefonu açar açmaz, konuşmasından. 'A, *sen* misin şekerim?' Ben de o zaman, peki öyleyse, sürpriz olsun diye düşündüm. Bana inanma daha sen. Öyle düşündüm kendi kendime. Kapıyı açtığında yanımda kimin durduğunu görünce ne hale geleceğini görürüm, diye düşündüm. Hele bir de üstün başın dökülüyorsa, *eşofmanlaysan*, yüzünde makyaj yoksa, o burnunun kenarındaki koca et beni olduğu gibi meydandaysa, saçını toplamışsan, on beş yaş büyük görünüyorsan. Ev de darmadağınsa, o aptal dergilerin, dedikodu gazetelerin, beyaz dizi romanların ortalığa saçılmışsa, ne diyeceğini şaşırırsın, yerin dibine girersin, durumu toparlamaya çalıştıkça batarsın. Bir şeyler ikram etmeye kalkıp her şeyin eksik olduğunu görürsün, bana inanmadığına pişman olursun. Hadi öyle yapalım, diye düşündüm. Ve söylemedim, hiçbirine söylemedim. Sadece bir arkadaşımla uğrayacağım dedim." Durup biraz sakinleşti. Sonra devam etti: "Kusura bakma. Kindarlık gibi gelmemiştir umarım. Ama bütün gün bu ânı iple çektim. Beni ayakta tutan buydu, onca bileti kontrol ederken bu sayede ayakta durdum. Yolcular niye öyle gözlerim parlayarak

dolaştığımı merak etmişlerdir. Eh, madem programın sıkışık, hemen başlasak iyi olur herhalde. Trude'den başlayabiliriz. Inge de onunladır, genellikle bu saatte uğrar, böylece ikisini birden aradan çıkarırız. Ötekiler pek de umurumda değil zaten. Bir tek o ikisinin suratının ne hale geleceğini görmek istiyorum. Hadi gidelim."

Merdiveni tırmanmaya başladı; önceki yorgunluğundan eser kalmamıştı. Katlar çık çık bitmiyordu, nefes nefese kalmıştım. Oysa Fiona hiç zorlanmıyormuş gibiydi. Bir yandan çıkıyor, bir yandan da, etrafımızda dinleyen olabilirmiş gibi, sesini alçaltarak konuşuyordu.

"Fazla bir şey konuşman gerekmez" dediğini duydum bir ara. "Birkaç dakika sana yaltaklanmalarına izin ver yeter. Ama annenle baban konusunu konuşmak isteyebilirsin tabii."

Çıkacağımız kata nihayet geldiğimizde o kadar nefes nefeseydim ki -göğsümden hırıltılar geliyordu resmen- etrafla fazla ilgilenemedim. Loş bir koridor boyunca dizilmiş kapıların önünden geçtiğimizin ve benim halimin hiç farkında olmayan Fiona'nın rap rap ilerlediğinin farkındaydım. Sonra birden durup bir kapıyı tıklattı. Ben de ona yetiştim, soluklanabilmek için başım eğik, elimi kapının pervazına dayamak zorunda kaldım. Kapı açıldığında, muzaffer Fiona'nın yanında pek süklüm püklüm görünmüş olmalıyım.

"Trude," dedi Fiona, "arkadaşımı getirdim."

Bir gayret doğrulup kibarca gülümsedim.

16

Kapıyı açan kadın elli yaşlarında, tombul ve kısa beyaz saçlıydı. Üstünde bol, pembe bir kazak ve çizgili bol bir pantolon vardı. Trude bana şöyle bir bakıp dikkate değer bir şey göremeyince Fiona'ya döndü, "Ha, evet," dedi, "İçeri geçeceksiniz herhalde."

Tavrı çok küçümseyiciydi, ama Fiona'nın beklentisini daha da artırıyordu belli ki; Trude'nin peşinden içeriye geçerken bana manalı manalı gülümsedi.

"Inge de burada mı?" diye sordu Fiona, minik hole vardığımızda.

"Evet, yeni döndük" dedi Trude. "Aslında anlatılacak çok şey var. Madem uğradın, ilk sen duyacaksın haberimizi. Şansın varmış."

Bu son cümle katiyen alayla söylenmemiş gibiydi. Sonra Trude bizi minik holde, ayakta bırakıp bir kapıdan geçerek gözden kayboldu; içeriden sesi geliyordu: "Inge, Fiona geldi. Yanında da bir arkadaşı. Bu öğleden sonra olanları anlatmalıyız bence."

"Fiona mı?" Inge'nin sesi biraz dehşete düşmüş gibiydi. Sonra kendini zorlayarak, "Eh, içeri geçecek herhalde" dedi.

Bu konuşmayı duyan Fiona yine heyecanla gülümsedi bana. Sonra Trude kafasını kapıdan uzatıp işaret etti, salona girdik.

Salon boyut ve şekil itibariyle tıkız kadının salonuna benziyordu, ama mobilya daha cicili biciliydi, çiçekli desenler hâkimdi. Belki bu daire farklı bir yöne bakıyordu, belki de bulutlar biraz aralanmıştı. Her ne sebepleyse, öğle sonrası güneşi geniş

pencereden içeriye dolmuştu; ışığa adım attığımda, iki kadının beni tanıyarak irkileceğinden kuşku duymuyordum. Fiona da aynı şeyi bekliyor olacak ki, kendi varlığı ilk etkiyi bozmasın diye kenara çekilmeye özen gösterdi. Fakat Trude'yle Inge herhangi bir şey fark etmemiş gibiydi. Her ikisi de bana ilgisiz bir göz attılar, sonra Trude oldukça soğuk bir tavırla oturmamızı teklif etti. Dar bir kanepeye yan yana oturduk. Başlangıçta sersemlemiş olan Fiona, aslında bu beklenmedik gelişmenin gerçeğin ortaya çıkışını daha da etkili kılacağı sonucuna varmış olmalı ki, tekrar neşeyle bana doğru dönüp sırıttı.

"Ben mi anlatayım, sen mi anlatmak istersin?" diyordu Inge.

Daha genç olan Inge'ye bariz bir saygı gösteren Trude, "Yo hayır, sen anlat Inge" dedi. "Anlatmak senin hakkın. Ama Fiona" –bize döndü– "şimdilik kimseye söylemeyeceksin. Bu akşamki toplantıda sürpriz olsun istiyoruz haliyle. Ha, bu akşamki toplantıyı sana söylememiş miydik? Neyse, söyledik işte. Vaktin varsa gel tabii. Gerçi misafirin olduğuna göre" –başıyla beni işaret etti– "gelemezsen gücenmeyiz. Ama sen anlat Inge, senin hakkın aslında."

"Evet Fiona, anlatacaklarım ilgini çekecek, eminim, çok heyecanlı bir gün geçirdik. Bildiğin gibi Mr. von Braun bugün bizi ofisine davet etmişti; Mr. Ryder'ın annesiyle babası için yaptığımız programları bizimle bizzat görüşmek için. Ha, bilmiyor muydun? *Herkes* biliyor sanıyordum. Her neyse, toplantıyı bu akşam ayrıntılarıyla anlatacağım, sana şimdilik çok iyi geçtiğini söyleyeyim sadece, gerçi biraz kısa sürdü ama... Doğrusu Mr. von Braun o konuda çok özür diledi, daha kibar olamazdı, değil mi Trude? Erken gitmesi gerektiği için ezilip büzüldü, ama sebebini öğrenince, elbette hak verdik. Meğer hayvanat bahçesine çok önemli bir gezi düzenlenmiş. Sana komik gelmiştir belki Fiona'cığım, ama bu sıradan bir hayvanat bahçesi ziyareti değil. Elbette Mr. von Braun'un da aralarında olduğu resmi bir heyet, Mr. Brodsky'yi hayvanat bahçesine götürecekti. Mr. Brodsky hayvanat bahçesine hiç gitmemiş, biliyor musun? Ama esas önemlisi, Miss Collins'i de ikna etmişler gitsin diye. Evet, hayvanat bahçesine! Düşünebiliyor musun? Bunca yıl son-

ra! Mr. Brodsky de çok daha fazlasını hak etmişti zaten; ikimiz de hemen bunu söyledik. Evet, onlar vardıklarında Miss Collins orada olacaktı; kararlaştırılan yerde bekleyecek, resmi heyet onunla karşılaşacak, sonra Miss Collins Mr. Brodsky'yle sohbet edecekti. Her şey ayarlanmıştı. Düşünebiliyor musun? Bunca zaman sonra buluşup konuşacaklardı resmen! Toplantının kısa kesilmesi gerektiğine *kesinlikle* hak verdiğimizi söyledik, ama Mr. von Braun o kadar kibar davranıyordu ki, belli ki mahcup olmuştu, 'Hanımlar, siz de bizimle hayvanat bahçesine gelseniz e!' dedi. 'Resmi heyete katılmanızı teklif edemem elbette, ama belki biraz uzaktan seyredersiniz.' Biz de heyecanla kabul ettik teklifini. İşte bunun üzerine, 'Elbette teklifimi kabul ederseniz Mr. Brodsky'nin bunca zaman sonra karısıyla ilk karşılaşmasını izlemekle kalmayıp ayrıca' –sonra bir es verdi, değil mi Trude? Bir es verip bütün soğukkanlılığıyla devam etti– 'Mr. Ryder'ı da yakından görme fırsatı bulacaksınız; kendisi resmi heyete katılma lütfunu gösterdi. Bir fırsat olursa, gerçi söz veremem ama, fırsat çıkarsa, size işaret ederim, ikinizi tanıştırırım kendisine.' Ne diyeceğimizi şaşırdık! Tabii sonra, eve dönerken düşündük de, az önce onu konuşuyorduk, aslında düşünürsen o kadar da şaşılacak bir şey değildi. Ne de olsa son birkaç yılda çok yol aldık; Pekin'lilere yaptığımız süslemeler, Henri Ledoux öğle yemeği için hazırladığımız sandviçler..."

"Pekin balesi, esas dönüm noktası oydu" diye araya girdi Trude.

"Evet, dönüm noktası oydu. Ama herhalde hiç oturup düşünmemiştik işte, işlerle uğraşıyor, çalışıp duruyorduk; bu arada insanların gözünde itibarımızın ne kadar arttığını hiç fark etmemiştik. İşin doğrusu, gerçekten, artık bu kentte hayatın çok önemli bir unsuru haline geldik. Bunu anlamanın vakti çoktan geldi. Öyle ya, Mr. von Braun bu yüzden bizi *bizzat* ofisine davet etti, bugün yaptığı teklifleri yaptı. 'Bir fırsatını bulursam, sizi tanıştıracağım kendisine.' Öyle dedi, değil mi Trude? 'Mr. Ryder ikinizle de tanışmaktan memnuniyet duyacaktır, özellikle anne ve babasıyla siz ilgileneceğiniz için; bu mesele onun için çok önemli.' Aslında biz öteden beri, bu görev bize verildiğine göre, Mr. Ryder'la tanışma ihtimalimiz olduğunu söylemiştik. Ama

bu kadar çabuk beklemiyorduk, onun için çok heyecanlandık. Fiona, ne var şekerim?"

Yanımda oturan Fiona sabırsızlıkla kıpırdanıyor, Inge'nin konuşmasını bölmek için fırsat kolluyordu. Inge sözüne ara verince Fiona kolumu dürttü ve "Şimdi! Tam zamanı!" dercesine baktı bana. Ne yazık ki ben merdiven tırmanışının ardından hâlâ tam soluklanamamıştım; belki bu yüzden duraksadım. Sonuçta kadınların üçünün de gözleri benim üzerimde, gergin bir sessizlik oldu. Ben bir şey söylemeyince Inge sözüne devam etti:

"Fiona, izin verirsen lafımı bitireyim. Eminim bize anlatılacak çok ilginç hikâyelerin vardır şekerim, merak içindeyiz. Kuşkusuz biz kent merkezinde şu anlattıklarımı yaparken sen yine tramvaylarda çok ilginç bir gün geçirmişsindir, ama bir dakika beklersen, biraz ilgini çekebilecek bir şey duyacaksın. Ne de olsa" –bu noktada sesinin alaylı tonu bana uygarca davranış sınırlarını aşıyormuş gibi geldi– "konu senin *eski arkadaşımla, eski arkadaşın* Mr. Ryder'la ilgili..."

"Inge, yapma!" diye araya girdi Trude, ama gülmemek için kendini zor tutuyordu; ikisi alaylı alaylı bakıştılar.

Fiona yine beni dürtüyordu. Ona dönüp baktığımda sabrının tükenmiş olduğunu gördüm; işkencecilerinin bir an önce cezalarını çekmelerini istiyordu. Öne doğru eğilerek boğazımı temizledim, ama ben daha bir şey söyleyemeden Inge tekrar konuşmaya başladı.

"Dediğim gibi, aslında düşünürsen biz bu muameleyi çoktan hak ettik zaten. En azından Mr. von Braun'un öyle düşündüğü belli. Baştan sona hep çok nazik, çok yakın davrandı bize, değil mi? Resmi heyetle buluşmak üzere belediyeye giderken nasıl özür diledi. 'Aşağı yukarı yarım saat sonra hayvanat bahçesinde olacağız' diyordu devamlı. 'Sizleri orada göreceğimi umuyorum.' Resmi heyete beş altı metre yaklaşabileceğimizi söyledi. Ne de olsa biz herhangi birileri değildik! Ah, kusura bakma Fiona, aklımızdaydı, aramızdan birinin, yani *senin* şekerim, Mr. Ryder'ın çok samimi arkadaşı, ta çocukluk yıllarından çok samimi arkadaşı olduğunu söyleyecektik Mr. von Braun'a. Söylemeye kesinlikle niyetliydik, ama nasıl olduysa bir türlü fırsat bulamadık, değil mi Trude?"

İki kadın yine alaylı alaylı sırıttılar birbirlerine. Fiona buz gibi bir öfkeyle onlara bakıyordu. Bu noktada artık çok ileriye gidildiğini anlayıp müdahale etmeye karar verdim. Ne var ki, bunu yapmanın iki farklı yolu olduğu geldi hemen aklıma. Birinci seçenek, kim olduğumu Inge'nin sözlerine incelikle bağlayarak belli etmekti. Mesela sakin bir tavırla, "Hayvanat bahçesinde tanışamadık maalesef, ama ne önemi var, kendi evinizde, rahat rahat tanışabiliyoruz ya..." gibisinden bir şeyler söyleyebilirdim. Diğer seçenek ise ansızın ayağa kalkmak, belki kalkarken kollarımı iki yana açmak ve doğrudan "Ben Ryder'ım!" diye bildirmekti. Doğal olarak en çarpıcı etkiyi yaratacak olan yolu seçmek istiyordum, ama sonuçta duraksayınca yine fırsatı kaçırdım; Inge tekrar konuşmaya başlamıştı.

"Hayvanat bahçesine vardıktan sonra biraz bekledik, ne bileyim, yirmi dakika filan herhalde, değil mi Trude? Kahve satılan büfe var ya, orada bekliyorduk, yirmi dakika falan sonra kapıya yanaşan arabaları gördük; arabalardan çok kerli ferli adamlar indi. On on bir kişiydiler, hepsi erkekti; Mr. von Winterstein vardı, Mr. Fischer vardı, Mr. Hoffman vardı. Mr. von Braun tabii. Hepsinin ortasında da Mr. Brodsky; çok saygın görünüyordu, değil mi Trude? Hiç eskisi gibi değildi. Tabii bizim gözlerimiz hemen Mr. Ryder'ı aradı, ama yoktu. Trude'yle tek tek herkesin yüzüne bakıyorduk, ama hepsi bildik yüzlerdi, meclis üyeleri yani. Bir an, tam arabadan indiği sırada Mr. Reitmayer'ı Mr. Ryder sandık. Her neyse, onlarla birlikte değildi; tam biz birbirimize herhalde biraz daha geç gelecek, programı çok sıkışık olmalı, diyorduk ki, o sırada beylerin hepsi koyu renk paltolarıyla yürümeye koyuldular; Mr. Brodsky hariç, onun üstünde çok şık gri bir palto, başında takım şapkası vardı. Ağır ağır yürüyerek akçaağaçların yanından geçtiler, ilk kafesin önüne geldiler. Grubun başı Mr. von Winterstein'dı herhalde; Mr. Brodsky'ye bir şeyleri işaret ediyor, kafeslerdeki hayvanları gösteriyordu. Ama kimsenin hayvanlarla pek ilgilenmediği belliydi; Mr. Brodsky'nin Miss Collins'le karşılaşması nasıl olacak diye diken üstündeydiler. Biz de dayanamadık, değil mi Trude? Önden yürüdük, köşeyi dönüp anayola çıktık ve gerçekten Miss Collins'i orada bulduk; tek başına zürafaların önünde durmuş, hayvanlara bakıyordu. Dolaşan

birkaç kişi daha vardı, ama tabii onlar her şeyden habersizdi; ancak resmi heyet köşeyi döndüğünde insanlar bir şeyler olduğunu fark etti ve saygıyla geri çekildi; Miss Collins hâlâ zürafaların önünde duruyor, iyice yalnız görünüyordu; yaklaşırlarken göz ucuyla resmi heyete baktı. O kadar sakin görünüyordu ki, içinden geçenleri tahmin etmenin imkânı yoktu. Mr. Brodsky'nin yüz ifadesini de görüyorduk, kaskatıydı, daha aralarında epeyce mesafe, bütün maymun ve rakun kafesleri olmasına rağmen, kaçamak bakışlar atıp duruyordu Miss Collins'e. Mr. von Winterstein tek tek bütün hayvanları Mr. Brodsky'yle tanıştırıyormuş gibiydi; sanki hayvanlar bir ziyafette resmi konuklarmış gibi, değil mi Trude? Beyefendilerin niçin doğrudan zürafaların ve Miss Collins'in yanına gitmediklerini bilemiyorduk, ama belli ki öyle kararlaştırılmıştı. O kadar heyecanlı, o kadar *dokunaklıydı* ki, bir an Mr. Ryder'ın gelme ihtimali bile silindi aklımızdan. Mr. Brodsky'nin havada buharlaşan nefesini görüyorduk, diğer beyefendilerin nefeslerini de; sonra, arada birkaç kafes kaldığında Mr. Brodsky hayvanlarla ilgilenmekten tamamen vazgeçip şapkasını çıkardı. Çok eski moda, saygılı bir hareketti Fiona. Bu harekete şahit olduğumuz için çok imtiyazlı hissettik kendimizi."

"O kadar anlamlıydı ki," diye araya girdi Trude, "o şapkayı çıkarışı, sonra göğsüne bastırışı o kadar anlamlıydı ki. Aynı anda hem aşkını itiraf ediyor, hem özür diliyordu sanki. Çok dokunaklıydı."

"Pardon ama Trude, ben anlatıyordum. Miss Collins o kadar zarif ki, uzaktan yaşını asla tahmin edemezsin. Ne kadar dinç. Aralarında bir iki kafes kalmışken kayıtsızca Mr. Brodsky'ye döndü. Bu arada tek tük ziyaretçiler de iyice gerilemişti; Mr. von Braun'un beş metre dediğini hatırladık Trude'yle; cesaret edebildiğimiz kadar yaklaştık yavaşça, ama o kadar mahrem bir andı ki, fazla yaklaşmaya cesaret edemedik. Önce birer baş hareketiyle, sıradan bir iki sözle selamlaştılar. Sonra Mr. Brodsky ansızın birkaç adım ilerledi ve hızla elini uzattı; önceden planlamış gibi diyor Trude..."

"Evet. Günlerdir kendi kendine provasını yapmış gibiydi..."

"Evet, öyleydi. Katılıyorum Trude'ye. Aynen öyleydi. Uzanıp elini tuttu, çok hafif, kibarca bir öpücük kondurdu, sonra bıraktı.

Miss Collins de zarif bir şekilde eğilip sonra hemen diğer beyefendilere döndü, gülümseyerek selamladı onları; uzakta olduğumuzdan söylediklerini duyamadık. Kısa bir süre boyunca kimse ne yapacağını bilemedi sanki. Sonra Mr. von Winterstein inisiyatifi ele alıp Mr. Brodsky'yle Miss Collins'e zürafalar hakkında açıklamalarda bulunmaya başladı; ikisi bir çiftmiş gibi hitap ediyordu onlara – değil mi Trude? Oraya zaten birlikte gelmiş olan tatlı, yaşlı bir çift gibi. İşte bunca yıldan sonra Mr. Brodsky'yle Miss Collins yan yana durmuşlar, birbirlerine değmeden, öylece yan yana durarak, her ikisinin gözleri zürafalara dikili, Mr. von Winterstein'ı dinliyorlardı. Bu bir süre devam etti; diğer beyler şimdi ne olacak diye aralarında fısıldaşıyorlardı. Sonra yavaş yavaş, nasıl olduğunu anlayamadan, beylerin hepsi usulca geri çekildi; o kadar güzel becerdiler ki, uygarca, birbirleriyle konuşmaya dalmış gibi yaptılar ve birer ikişer çekildiler, sonuçta Mr. Brodsky'yle Miss Collins zürafaların önünde yalnız kaldılar. Tabii biz bu arada dikkatle izliyorduk, herkes de aynı şekilde izliyordu herhalde, ama tabii herkes belli etmeden bakıyordu. Mr. Brodsky'nin son derece zarif bir hareketle Miss Collins'e döndüğünü, eliyle zürafaların kafesini işaret ettiğini ve bir şey söylediğini gördük. Çok candan bir sözdü belli ki; Miss Collins başını azıcık öne eğdi, o bile duygulandı; sonra Mr. Brodsky konuşmaya devam etti; ara sıra elini gene böyle usulca zürafalara doğru kaldırıyordu. Zürafalardan mı, başka bir şeyden mi söz ettiğini anlayamıyorduk, ama elini sık sık kafese doğru kaldırıyordu. Miss Collins gerçekten duygularına teslim olmuş gibi görünüyordu, ama o kadar zarif bir kadın ki, olduğu yerde doğrulup gülümsedi, sonra ikisi ağır ağır aralarında konuşmakta olan öteki beylerin yanına gittiler. Miss Collins beyefendilere bir iki söz söyledi, sonra çok hoş, kibar bir tavırla, Mr. Fischer'la uzun uzun konuştu; ardından tek tek hepsiyle vedalaştı. Mr. Brodsky'yi hafifçe eğilerek selamladı; Mr. Brodsky'nin ne kadar mutlu olduğu belliydi. Rüyada gibi duruyordu orada, şapkasını göğsüne bastırmıştı. Sonra Miss Collins yoldan yukarı yürüdü, büfeye geldi, çeşmeyi geçti ve kutup ayısının bölmesinin ardında gözden kayboldu. O gittikten sonra beyefendiler rol yapmayı bırakıp Mr. Brodsky'nin etrafına toplandılar; herkesin ne kadar

memnun, ne kadar heyecanlı olduğu belliydi, onu tebrik ediyorlardı galiba. Ah, Mr. Brodsky'nin Miss Collins'e ne dediğini o kadar merak ediyoruz ki! Belki biraz daha cesur davranıp birkaç adım yaklaşsaydık, en azından bir iki kelimesini duyardık. Ama artık belli bir konuma geldik, dikkatli davranmak zorundayız. Her neyse, harikaydı yani. Hayvanat bahçesinin ağaçları da bu mevsimde o kadar güzel ki. Ne dediler acaba birbirlerine? Trude tekrar bir araya geleceklerini düşünüyor. Boşanmamışlar zaten, biliyor muydun? Ne kadar ilginç, değil mi? Onca yıl, üstelik Miss Collins ısrarla Miss Collins adını kullandığı halde boşanmamışlar. Mr. Brodsky onun gönlünü tekrar kazanmayı hak etti. Ah, kusura bakma, heyecandan asıl olayı anlatmaya başlayamadık bile! Mr. Ryder'la ilgili! Mr. Ryder resmi heyetle gelmediği için, Miss Collins gittikten sonra bile gruba yaklaşmayı doğru bulmadık. Ne de olsa, Mr. von Braun özellikle Mr. Ryder'la tanışmak için yaklaşmamızı önermişti. Ama sonra, onlar ayrılırken biz de onların kapıdan çıkmasını seyrediyorduk ki hepsi durdu, birisi katıldı aralarına, bir erkek, ama bu arada o kadar uzaklaşmışlardı ki açıkça göremedik. Ama Trude onlara katılan kişinin Mr. Ryder olduğundan emindi – o uzağı benden iyi görür, ayrıca ben lenslerimi de takmamıştım. Emindin, değil mi Trude? Kesinlikle o olduğunu, Mr. Brodsky'yle Miss Collins'in karşılaşmasını iyice çetrefilleştirmemek için incelik gösterip uzak durduğunu, şimdi de kapıda resmi heyetle tekrar buluştuğunu düşündü. Ben önce Mr. Braunthal sandım, ama gözümde lens yoktu, Trude de Mr. Ryder olduğundan çok emindi. Sonradan, ben de düşündüm, belki gerçekten de Mr. Ryder'dı. Yani onunla tanışma fırsatını kaçırdık! Bu arada o kadar uzaklaşmışlardı ki, kapıya gelmişlerdi; şoförler arabaların kapılarını açmış bekliyorlardı. Biz koşarak gitsek bile yetişemezdik. Yani sonuç olarak Mr. Ryder'la *resmen* tanışmadık. Ama az önce Trude'yle konuşuyorduk, aslında pratikte bugün tanıştık diyebiliriz, önemli olan da o zaten. Öyle ya, resmi heyetle birlikte dolaşmış olsa, Miss Collins gittikten hemen sonra, zürafa kafesinin yanındayken Mr. von Braun mutlaka tanıştırırdı bizi. Mr. Ryder'ın ne kadar ince düşüneceğini, kapının orada bekleyeceğini düşünemedik haliyle. Her neyse, önemli olan şu: Onunla tanıştırılmamız hiç tartışmasız *yerinde olurdu.*

Önemli olan bu. En azından Mr. von Braun'un öyle düşündüğü açık; şu andaki konumumuzda kesinlikle yerinde olurdu. Biliyor musun Trude" –arkadaşına döndü– "düşünüyorum da, haklısın. Bu akşamki toplantıda kendisiyle tanıştığımızı söyleyebiliriz. Dediğin gibi, tanıştık demek tanışmadık demekten daha yakın gerçeğe. Bu akşam gündemde o kadar çok konu var ki, her şeyi baştan sona tekrar anlatacak zamanımız yok. Aslında resmen tanıştırılmayışımız kaderin bir cilvesi, o kadar. İşin aslına bakılacak olursa, *tanıştık*. Daha önce duymadıysa da, bizi duyacağı kesin; anne babasıyla kimlerin, nasıl ilgileneceği konusunda ayrıntılı bilgi edinmek isteyecektir mutlaka. Kısacası, onunla tanışmış sayılırız; dediğin gibi, aksi düşünülürse haksızlık olur. Ah, pardon" –Inge ansızın Fiona'ya döndü– "unutmuşum, Mr. Ryder'ın *eski bir arkadaşıyla* konuşuyorum. Bütün bunlar böyle *eski bir arkadaşa* pireyi deve yapmak gibi geliyordur..."

"Inge," dedi Trude, "yazık Fiona'ya, kafası karışık. Üstüne varma." Sonra Fiona'ya gülümsedi: "Önemli değil şekerim, üzülme."

Trude konuşurken benim aklıma Fiona'yla yakın arkadaş olduğumuz çocukluk günlerinin anıları üşüştü. Fiona'ların oturduğu küçük beyaz evi hatırladım: Worcestershire'da, çamurlu yolun üzerinde, bizim evden birazcık ötede; ikimiz saatler boyunca onların yemek masasının altında oyun oynardık. Kim bilir kaç kez, canım sıkkın, kafam karışık, Fiona'lara gittiğimi, onun beni ne kadar ustalıkla teselli ettiğini, geride bıraktığım sahneyi nasıl çabucak unutturduğunu hatırladım. Şu anda burnumun dibinde bu değerli dostlukla alay edildiğini düşününce içimden bir öfke kabardı; Inge tekrar konuşmaya başladığı halde, artık bu gidişi durdurmayı bir saniye bile geciktiremeyeceğime karar verdim. Daha önceki hatamı tekrarlayıp boğuntuya gelmemeye kararlı bir tavırla öne doğru eğildim; niyetim Inge'nin sözünü keserek kim olduğumu açıkça bildirmek, sonra bunun etkisi sürerken tekrar arkama yaslanmaktı. Ne yazık ki, yapacağım müdahale için bütün gücümü toplamış olmama rağmen, ağzımdan çıkan, biraz boğuk bir homurtu oldu; bununla birlikte, Inge'nin sözünü kesmesine ve kadınların üçünün birden dönüp bana bakmasına yol açacak kadar yüksek çıktı. Gergin bir sessizliğin ardından,

Fiona, kuşkusuz benim mahcubiyetimi örtmek için –belki bir an tıpkı eskisi gibi beni koruma güdüsüyle– haykırdı:

"Siz ikiniz ne kadar gülünç olduğunuzun farkında bile değilsiniz! Neden biliyor musunuz? Aklınızdan bile geçmiyor ikinizin de; şu anda ne kadar salak, ne kadar gülünç göründüğünüzü bir bilseniz. Aklınızdan bile geçmiyor, farkında bile değilsiniz! Ne zamandır söylemek istiyordum size, ilk tanıştığımız andan beri; neyse, şimdi kendiniz göreceksiniz, salak mısınız, değil misiniz. Bakın!"

Fiona başıyla beni işaret etti. Inge'yle Trude, şaşkınlık içinde tekrar bana diktiler gözlerini. Ben yine kendimi tanıtmak için gayretle bir hamle yaptım, ama maalesef ağzımdan yine bir homurtu çıktı sadece; bir öncekinden daha kuvvetliydi ama aynı derecede anlaşılmazdı. Artık paniğe kapılmaya başlıyordum; derin bir nefes alıp tekrar denedim ve bu sefer daha uzun, ıkınırcasına bir ses çıkabildi sadece.

"Trude, ne diyor bu bize kuzum?" dedi Inge. "Bu şırfıntı nasıl böyle konuşuyor bizimle? Bu ne cüret? Ne oldu buna?"

"Benim kabahatim" dedi Trude. "Ben hata ettim. Onu grubumuza davet etmek benim fikrimdi. Gerçek yüzünü Mr. Ryder'ın annesiyle babası gelmeden gösterdiği iyi oldu aslında. Kıskanıyor, hepsi bu. Bugün Mr. Ryder'la tanıştık ya, kıskanıyor. Kendisinin o sefil anekdotlardan başka anlatacak şeyi yok..."

"Nasıl tanıştınız bugün onunla?" diye patladı Fiona. "Daha demin kendin söyledin tanışmadığınızı..."

"Tanışmış sayılırız, sen de biliyorsun pekâlâ! Değil mi Trude? Artık onunla tanıştığımızı söylemeye hakkımız var. Mecburen yüzleşeceksin bu durumla Fiona..."

"Madem öyle" –Fiona neredeyse çığlık çığlığa konuşuyordu artık– "bakalım siz *bununla* nasıl yüzleşeceksiniz!" Dünyanın en dramatik sahne açılışını yaparcasına kolunu bana doğru uzattı. Bir kez daha, ona yardımcı olmak için elimden geleni yaptım. Bu sefer, giderek artan öfke ve çaresizlik duygularının körüklemesiyle ıkınma sesi her zamankinden yüksek çıktı; kendimi o kadar zorlamıştım ki, kanepe sarsılmıştı.

"Senin bu arkadaşının nesi var?" dedi Inge, ansızın beni fark ederek. Ama Trude benimle ilgilenmiyordu.

"Sana hiç kulak vermemeliymişim" diyordu acı acı Fiona'ya. "Yalancının teki olduğunu başından beri anlamalıydım. Bir de çocuklarımızın senin o piçlerinle oynamasına izin verdik! Onlar da yalancıdır mutlaka; hepimizin çocuklarına yalan söylemeyi öğretmişlerdir bu arada. Dün geceki partin gülünçtü. Daireni de ne biçim döşemişsin öyle! Ne kadar komik! Bu sabah hepimiz öyle güldük ki..."

"Sen niye yardım etmiyorsun bana!" Fiona ilk kez doğrudan bana hitap ediyordu. "Ne oldu, niye bir şey yapmıyorsun?"

Aslında ben bütün bu süre boyunca ıkınmaya devam etmiştim, o anda, tam Fiona bana döndüğünde, karşı duvara asılı aynada kendimi gördüm. Suratım kıpkırmızı olmuştu, yüz hatlarım gerilmiş, domuza benzemiştim; göğsümün hizasında sıkmış olduğum yumruklarım ve gövdemin tamamı tir tir titriyordu. Kendimi bu halde görünce gururum kırıldı, yılgınlıkla, nefes nefese arkama yaslandım tekrar.

"Fiona'cığım," diyordu Inge, "bence artık sen ve bu... bu arkadaşın gitseniz iyi olacak. Bu akşamki toplantıya katılman gerekmiyor bence."

"Kesinlikle söz konusu değil!" diye haykırdı Trude. "Artık sorumluluklarımız var bizim. Bunun gibi kanadı kırık küçük kuşları şımartacak halimiz yok. Bir gönüllüler grubundan ibaret değiliz artık. Yapılacak çok önemli işlerimiz var, becerecek kapasitede olmayanlardan vazgeçmek zorundayız."

Fiona'nın gözlerinin dolduğunu fark ettim. Tekrar bana baktığında artık gözlerinde hınç da vardı; son bir kez kimliğimi açıklamaya çalışmayı düşündüm, ama aynada gördüğüm görüntüyü hatırlayınca vazgeçtim. Hiçbir şey söylemeyip sendeleyerek ayağa kalktım ve çıkışa yöneldim. Ikınmaktan hâlâ nefes nefeseydim; kapının eşiğine vardığımda biraz durup pervaza dayanmak zorunda kaldım. Arkamda iki kadının hararetli hararetli konuşmaya devam ettiğini duyuyordum. Bir ara Inge'nin, "Bir de o iğrenç tipi getiriyor senin evine" dediğini duydum. Bir gayretle küçük holü geçtim ve sokak kapısının kilidiyle bir süre uğraşıp nihayet açarak koridora çıkmayı başardım. Çıkar çıkmaz da kendimi biraz daha iyi hissettim ve azıcık sakinleşerek merdivene doğru yürüdüm.

17

Merdivenden aşağı inerken saatime baktım ve Karwinsky Galerisi'ne doğru yola çıkma vaktinin çoktan gelmiş olduğunu gördüm. Doğal olarak geride bırakmak zorunda olduğum durum konusunda epeyce hayıflanıyordum, ama gecenin önemli olayına vaktinde varmamızı sağlamanın öncelik taşıdığı açıktı. Bununla birlikte, Fiona'nın sorunlarıyla ilk fırsatta ilgilenmeye karar verdim.

Zemin kata nihayet vardığımda, karşımdaki duvarda "Otopark" yazılı bir tabela ve bir ok işareti gördüm. Sıra sıra eşya dolabını geçtikten sonra çıkış kapısından dışarı çıktım.

Apartmanların arka tarafına, suni gölün öbür yanına çıkmıştım. Akşam güneşi gökyüzünde iyice alçalmıştı. Önümde uzanan yeşil alan, hafif bir eğimle devam ediyordu. Hemen önümdeki otopark, Amerikan çiftliklerindeki ağıllar gibi çitle çevrilmiş bir arsadan ibaretti. Yere beton dökülmemiş, ama girip çıkan araçlar toprağı düzlemişti. Yaklaşık elli araç alacak büyüklükteydi, ama şu anda yedi sekiz araba vardı sadece; birbirlerinden uzağa park edilmişlerdi, batan güneş üzerlerine vurup yansıyordu. Otoparkın arkalarında tıkız kadınla Boris'in bir arabanın bagajına eşya yüklediklerini gördüm. Onlara doğru ilerlerken, Sophie'nin önde, sağ koltukta oturmuş, ön camdan boş boş güneş batışına baktığını fark ettim.

Ben yanlarına vardığımda tıkız kadın bagaj kapağını kapatıyordu.

"Kusura bakma" dedim ona. "Bu kadar çok eşya olduğunu bilmiyordum. Yardım etmek istiyordum ama..."

"Önemli değil. Ufaklık gayet güzel yardım etti." Tıkız kadın Boris'in saçlarını karıştırdı, sonra, "Yani merak etme, tamam mı?" dedi. "Harika bir akşam geçireceksiniz hep birlikte. Gerçekten. Annen en sevdiğin yemekleri pişirdi."

Eğilip Boris'e sarıldı teskin etmek için, ama çocuk rüyada gibiydi, gözleri boşluğa dalmıştı. Tıkız kadın bana arabanın anahtarlarını uzattı.

"Bol bol benzin var. Dikkatli kullan."

Ona teşekkür edip apartmanlara doğru yürürken arkasından baktım. Boris'e döndüğümde gözleri güneş batışına dikiliydi. Omzuna dokunup arabaya yönelttim. Konuşmadan arka koltuğa tırmandı.

Belli ki güneş batışı bakanı hipnotize ediyordu; direksiyona geçtiğimde, Sophie'de hâlâ dalgın dalgın uzaklara bakmaktaydı. Benim geldiğimi neredeyse fark etmemiş gibiydi, ama sonra, ben kontrol düğmelerini gözden geçirirken usulca konuştu:

"Bu ev meselesinin hepimizi mahvetmesine izin vermemeliyiz. İzin veremeyiz. Bir daha kim bilir ne zaman geleceksin. Ev olsun olmasın, birlikte bir şeyler, *iyi* bir şeyler yapmaya başlamamız lazım. Bu sabah otobüste dönerken bunu anladım. O dairede bile olsa. O mutfakta bile olsa."

"Evet, evet" dedim ve kontak anahtarını çevirdim. "Evet, galerinin yolunu biliyor musun?"

Sorum Sophie'yi trans halinden çıkardı. "Ah" dedi, o anda bir şey hatırlamış gibi elini ağzına götürerek. Sonra, "Kent merkezinden bulurum herhalde. Ama buradan nasıl gidilir, bilmiyorum."

Derin bir iç çektim. İşlerin bir kez daha karışacağını hissediyordum; günün daha erken saatlerinde Sophie'ye hayatımı böyle karmakarışık hale getirdiği için hissettiğim yoğun öfke kabarmaya başlıyordu yine içimde. Ama Sophie canlı bir sesle, "Otopark görevlisine sorsak?" dedi. "Biliyordur belki."

Otoparkın girişini işaret ediyordu; gerçekten de girişte küçük bir ahşap kulübe, içinde de belinden yukarısı görünen üniformalı biri vardı.

"Pekâlâ," dedim, "gidip sorayım."

İnip ahşap kulübeye yürüdüm. Otoparktan çıkan bir araba kulübenin yanında durmuştu; yaklaştığımda görevlinin –şişman, kel bir adam– alçak kapının üstünden eğilerek neşeyle sürücüye gülümsediğini, el kol işaretleri yaptığını gördüm. Sohbetleri bir süre devam etti; tam bir adım atıp araya girecekken araba nihayet hareket etti. Ama görevli araba sitenin etrafını dolaşan uzun, kıvrımlı yolda ilerlerken hâlâ arkasından bakıyordu. Aslında güneş batışı görevliyi de büyülemiş gibiydi; kapının hemen önünde durup öksürmeme rağmen hulyalı hulyalı arabanın arkasından bakmaya devam etti. Sonunda havlar gibi bir sesle, "İyi akşamlar" dedim.

Şişman adam irkildi, sonra bana bakıp cevap verdi, "Ah, iyi akşamlar efendim."

"Rahatsız ettiğim için özür dilerim" dedim. "Biraz acelemiz var da. Karwinsky Galerisi'ne gitmemiz gerekiyor, ama ben kentin yabancısı olduğum için en hızlı hangi yoldan gidebileceğimizi bilmiyorum."

"Karwinsky Galerisi." Adam biraz düşünüp cevap verdi: "Doğrusunu söylemek gerekirse, pek kolay değil tarifi. Bana kalırsa en iyisi şu az önce yola çıkan beyefendiyi takip etmeniz. Şu kırmızı araba." Uzağı işaret etti. "Şans bu ya, o beyefendi Karwinsky Galerisi'ne çok yakın oturuyor. Tabii tarif de edebilirim, ama önce oturup iyice çizmem gerekir, çok dönüş var, özellikle yolun son kısmında. Yani karayolundan çıkınca çiftliklerin etrafındaki o dar yollarda yolunuzu bulabilmeniz için. En kolayı kırmızı arabadaki beyefendiyi takip etmeniz efendim. Yanılmıyorsam evi Karwinsky Galerisi'nden sonraki ikinci veya üçüncü kavşakta. Çok hoş bir semttir; beyefendiyle eşi çok memnunlar orada oturmaktan. Orası köy sayılır efendim. Anlattığına göre güzel bir evi, arka bahçede tavukları, bir de elma ağacı varmış. Biraz sapa olmakla birlikte galeri için hoş bir yer. Yolun uzunluğuna değiyor efendim. Kırmızı arabadaki beyefendi her gün bu siteye gelmek için bunca yol katetmesine rağmen kesinlikle dönmeye niyeti olmadığını söylüyor. Evet, burada çalışıyor kendisi, yönetimde" –adam ansızın kapının üstünden eğilip sarktı ve arka taraftaki pencereleri işaret etti– "şu

blokta efendim. Yo, bu dairelerin hepsi konut değil kesinlikle. Bu büyüklükte bir sitenin yönetimi o kadar geniş kapsamlı bir iş ki. Kırmızı arabadaki beyefendi ta su şirketi inşaata başladığı günden beri burada çalışıyor. Şimdi sitedeki bütün bakım çalışmalarını denetliyor. Kapsamlı bir iş efendim, her gün işe gidip gelmesi uzun sürüyor, ama daha yakına taşınmayı kesinlikle düşünmediğini söylüyor. Bence haklı da, orası çok güzeldir. Her neyse, ben gevezeliğe daldım, sizin aceleniz olsa gerek. Özür dilerim efendim. Dediğim gibi, şu kırmızı arabayı takip edin, en kolay öyle bulursunuz. Karwinsky Galerisi hoşunuza gidecektir eminim. Hem yeri güzel, hem de galeride duyduğuma göre çok güzel eşyalar varmış."

Üstünkörü teşekkür edip arabaya döndüm. Tekrar direksiyonun başına geçtiğimde Sophie'yle Boris yine güneşin batışını seyrediyordu. Konuşmadan motoru çalıştırdım. Ahşap kulübenin önünden sarsılarak geçtikten sonra –otopark görevlisine el salladım– Sophie nihayet sordu: "Ne oldu, öğrendin mi yolu?"

"Evet, evet. Az önce yola çıkan kırmızı arabayı takip edeceğiz."

Konuşurken, Sophie'ye hâlâ ne kadar kızgın olduğumu fark ettim. Ama başka bir şey söylemeyip arabayı sitenin etrafını dolaşan yola çıkardım.

Önünden geçtiğimiz dizi dizi apartmanların pencerelerine günbatımı yansıyordu. Sonra site bitti, yol kıvrılarak köknar ormanlarının arasından geçen karayoluna bağlandı. Yol neredeyse bomboş olduğundan görüş rahattı; çok geçmeden ileride kırmızı arabayı gördüm: Uzakta, fazla sürat yapmadan ilerleyen kırmızı bir nokta. Trafik çok az olduğuna göre yakından takip etmeye gerek olmadığını düşünüp ben de hızımı düşürdüm, aramızda saygılı bir mesafe bıraktım. Bütün bu süre boyunca Sophie'yle Boris hulyalı suskunluklarını korumuşlardı; sonunda ben de ıssız karayolunun üzerinde batan güneş manzarasını seyrederek sakin bir ruh haline kavuştum.

Bir süre sonra, yıllar önce Hollanda futbol takımının İtalya'ya karşı oynadığı Dünya Kupası yarı final maçının ikinci golünü zihnimde canlandırırken buldum kendimi. Uzaktan çekilmiş, harikulade bir şuttu ve en sevdiğim spor anılarımdan

biriydi, ama o anda golü kimin attığını unutmuş olduğumu fark edip sinirlendim. Rensenbrink adı geçti aklımdan; o maçta oynuyordu kesinlikle, ama düşününce golü onun atmadığından emin oldum. Bir kez daha güneşli havada uçan, hayretler içinde donakalmış İtalyan defans oyuncularının yanından geçen, yoluna devam edip kalecinin uzanan kollarını aşan top canlandı gözümde. Böyle bir ayrıntıyı unutmuş olmak sinir bozucuydu; o dönemden hatırladığım Hollandalı futbolcuları sistematik biçimde zihnimde tararken Boris ansızın arkadan haykırdı:

"Yolun ortasından gidiyoruz. Çarpacağız."

"Yok canım" dedim. "Gayet iyi gidiyoruz."

"Hayır!" Koltuğumun arkasına vuruyordu bir yandan. "Ortaya çok yaklaştık. Karşıdan araba gelirse çarparız!"

Cevap vermedim, ama arabayı yolun kenarına biraz yaklaştırdım. Boris rahatlamış olacak ki sustu. Sonra Sophie konuşmaya başladı:

"Aslında biliyor musun, ilk duyduğumda hiç memnun olmadım. Bu resepsiyonu diyorum. Bu akşamki programımızı bozacağını düşündüm. Ama sonra biraz daha düşündüm, hele akşam yemeğini yine birlikte yiyebileceğimizi akıl ettikten sonra, aslında iyi bir şey diye düşündüm. Bir bakıma tam ihtiyacımız olan şey. Benim de, Boris'in de sükse yapacağımızdan eminim. İkimiz de sükse yapacağız, sonra eve döndüğümüzde bunu kutlayacağız. Bu akşamki program bizim için dönüm noktası olabilir aslında."

Ben buna cevap verme fırsatı bulamadan Boris tekrar haykırdı.

"Çok yaklaştık ortaya!"

"Bundan fazla yanaşamam kenara" dedim. "Böyle gayet iyi."

"Korkuyordur belki" dedi Sophie alçak sesle.

"Yok canım, niye korksun!"

"Korkuyorum! Feci bir kaza geçireceğiz!"

"Boris, sus lütfen. Son derece güvenli kullanıyorum."

Oldukça sert bir tonda konuşmuştum, Boris sustu. Ama sonra, sürmeye devam ederken, Sophie'nin beni tedirgin bir

tavırla seyrettiğini fark ettim. Ara sıra dönüp Boris'e bakıyor, sonra bakışları tekrar bana dönüyordu. Sonunda alçak sesle konuştu:

"Bir yerde dursak ya?"

"Duralım mı? Niye duracakmışız?"

"Yetişiriz galeriye. Birkaç dakika yüzünden gecikecek değiliz."

"Önce yerini bir bulalım da."

Sophie birkaç dakika konuşmadı. Sonra tekrar bana döndü ve, "Durmamız lazım bence" dedi. "Bir şeyler içeriz, biraz atıştırırız. Sakinleşirsin."

"Ne diyorsun, ne sakinleşmesi?"

"Duralım!" diye haykırdı Boris arkadan.

"Ne sakinleşmesi?"

"İkiniz bu gece tekrar kavgaya tutuşmayın lütfen" dedi Sophie. "Birazdan başlayacak, belli. Ama bu gece olmasın. İzin vermeyeceğim. Hepimiz bir rahatlayalım. Şöyle bir kendimize gelelim."

"Ne kendine gelmesi? Hiçbirimizin bir sorunu yok ki."

"Duralım! Ben korkuyorum! Midem bulanıyor!"

"Bak" –Sophie yanından geçtiğimiz tabelayı gösterdi– "az sonra bir servis istasyonu var. Lütfen duralım orada."

"Hiç gereği yok..."

"Çok öfkelisin. Üstelik bu gece çok önemli. Bu gece olmasın."

"Duralım! Tuvaletim geldi!"

"İşte şurası. Lütfen duralım. Daha beter olmadan düzeltelim."

"Neyi düzelteceğiz?"

Sophie cevap vermeyip ön camdan endişeyle bakmayı sürdürdü. O sırada dağlık bir bölgeden geçiyorduk. Köknar ormanlarının yerini iki yanımızda yükselen kayalık yamaçlar almıştı. Servis istasyonu ufukta belirmişti: Uçurumun tepesine oturtulmuş bir uzay gemisini andıran bir yapı. O anda Sophie'ye olan bütün öfkem iyice şiddetlenerek geri gelmişti, buna rağmen –neredeyse elimde olmayarak– şerit değiştirdim.

"Tamam, duruyoruz" dedi Sophie Boris'e. "Merak etme."

"Zaten merak etmiyordu" dedim soğuk bir tavırla, ama Sophie duymamış gibi göründü.

"Çabucak bir şeyler atıştırırız" diyordu çocuğa. "Sonra hepimiz kendimizi daha iyi hissederiz."

Yol işaretini takip edip karayolundan çıktım ve dar, dik bir yolda ilerledim. Birkaç keskin virajdan sonra yol düzleşti ve açık bir otoparka girdik. Çok sayıda kamyon ve on on beş araba yan yana park etmişti.

Dışarı çıkıp kollarımı gerdim. Arkama baktığımda Sophie'nin arabadan inmesi için Boris'e yardım ettiğini gördüm. Boris asfaltta hafif sersem birkaç adım attı. Sonra, sanki uyanmak ister gibi yüzünü gökyüzüne çevirdi ve resmen göğsünü yumruklayarak bir Tarzan çığlığı attı.

"Boris, bağırma!" diye bağırdım.

"Ama kimseyi rahatsız etmiyor ki" dedi Sophie. "Kim duyacak?"

Doğruydu, bir uçurumun tepesinde, servis istasyonunun camlı binasından oldukça uzakta duruyorduk. Günbatımı etrafı koyu kırmızıya boyamış, binanın bütün yüzeylerinden yansıyordu. Konuşmadan ikisinin yanından geçip girişe ilerledim.

"Kimseyi rahatsız etmiyorum ki!" diye bağırdı Boris arkamdan. Tekrar bir Tarzan çığlığı duyuldu, sonra Tirol yodeline dönüştü. Hiç dönmeden yoluma devam ettim. Ancak girişe vardığımda durup ağır cam kapıyı açarak onları bekledim.

Girişte sıra sıra ankesörlü telefonlar vardı; ikinci bir cam kapıdan geçerek kafe bölümüne girdik. Burnumuza ızgara et kokusu çarptı. Çok geniş bir mekândı; oval masalar uzun sıralar oluşturuyordu. Her yanda geniş pencereler vardı, gökyüzü görülüyordu hepsinden. Uzaklardan, aşağımızdaki karayolunun uğultusu geliyordu.

Boris selfservis tezgâhına seyirtip bir tepsi kaptı. Sophie'ye bana bir şişe maden suyu almasını söyleyip bir masa bulmak üzere yürüdüm. Fazla müşteri yoktu –dört beş masa doluydu sadece– ama ben uzun sıralardan birinin ta sonuna kadar yürüdüm ve sırtımı bulutlara dönerek oturdum.

Birkaç dakika sonra Boris'le Sophie ellerinde tepsilerle ma-

saların arasından yürüyerek geldiler. Karşıma oturdular ve tuhaf bir sessizlik içinde, aldıklarını masaya dizmeye koyuldular. Sonra Sophie'nin Boris'e manalı bakışlarından, tezgâhtayken çocuğu bana bir şeyler söylemesi için teşvik ettiğini tahmin ettim – az önceki atışmanın yarattığı tatsızlığı giderecek bir şeyler. O âna kadar Boris'le barışmamız gerektiğini düşünmediğimden Sophie'nin böyle beceriksizce işe karışması sinirime dokundu. Havayı hafifletmek için etrafımızdaki uzay dekoruyla ilgili esprili bir şeyler söyledim, ama Sophie dalgın dalgın cevap verdi ve Boris'e anlamlı bir bakış daha attı. O kadar gizlemeden bakıyordu ki, dirseğiyle dürtse de olurdu. Boris doğal olarak istediğini yapmaya hevesli görünmüyor, surat asarak aldığı bir paket fıstığı elinde evirip çeviriyordu. Sonunda başını kaldırmadan homurdanarak konuştu:

"Fransızca bir kitap okuyorum."

Ben omuz silkip güneş batışına çevirdim gözlerimi. Sophie'nin Boris'i bir şey daha söylemeye teşvik ettiğinin farkındaydım. Sonunda Boris küskün bir sesle, "Fransızca bir kitabı baştan sona okudum" dedi.

Ben Sophie'ye dönüp, "Ben Fransızca'yı bir türlü ilerletemedim" dedim. "Fransızca hâlâ Japoncadan zor geliyor bana. Gerçekten. Tokyo'da Paris'ten daha kolay anlaşıyorum."

Belli ki cevabımdan memnun kalmayan Sophie bana yiyecekmiş gibi baktı. Onun baskıcı tavrına sinirlenerek başımı çevirdim ve tekrar arkamdaki güneş batışına baktım. Bir süre sonra Sophie'nin, "Boris yabancı dilde çok gelişme gösterdi" dediğini duydum.

Ne ben ne de Boris cevap verince çocuğa doğru eğilip, "Boris, şimdi biraz gayret et" dedi. "Birazdan galeriye varacağız. Bir yığın insan olacak orada. Bazıları çok kerli ferli görünüyor olabilir, ama sen korkmazsın, değil mi? Annen korkmayacak onlardan, sen de korkmayacaksın. Herkese göstereceğiz, ne kadar güzel idare edebildiğimizi. Çok sükse yapacağız, değil mi?"

Boris bir süre daha küçük paketi elinde çevirmeye devam etti. Sonra başını kaldırıp iç geçirdi.

"Merak etme," dedi, "ne yapmak gerektiğini biliyorum." Sonra yerinde doğrulup devam etti: "Bir elini böyle cebine soka-

caksın. Bir elinde de böyle içkini tutacaksın."

Bir süre boyunca o pozisyonda, müthiş kibirli bir yüz ifadesi takınarak durdu. Sophie kahkahalarla gülmeye başladı. Ben de biraz gülümsemekten kendimi alamadım.

"İnsanlar yanına geldiğinde de," diye devam etti Boris, "sürekli, 'Çok ilginç! Çok ilginç!' diyeceksin, o kadar. İstersen, 'Harika! Harika!' da diyebilirsin. Garson tepside bir şeyler getirdiğinde de şöyle yapacaksın." Boris yüzünü ekşitip parmağını salladı.

Sophie hâlâ gülüyordu. "Boris, gecenin yıldızı olacaksın."

Boris'in ağzı kulaklarındaydı, kendinden memnun olduğu belliydi. Sonra birden ayağa kalkıp, "Ben tuvalete gidiyorum" dedi. "Tuvaletim gelmişti, unuttum. Hemen dönerim."

Küçümser edasıyla parmağını son bir kez sallayıp aceleyle uzaklaştı.

"Bazen çok komik oluyor" dedim.

Sophie arkasını dönmüş, Boris'in masaların arasında ilerleyişini seyrediyordu. "O kadar çabuk büyüyor ki..." dedi. Sonra içini çekti, yüz ifadesi ciddileşti. "Yakında yetişkin olacak. Fazla vaktimiz kalmadı."

Ben bir şey söylemeyip devam etmesini bekledim. Sophie birkaç saniye boyunca arkaya bakmaya devam etti. Sonra bana dönüp alçak sesle konuştu: "Çocukluğu şu anda geçip gidiyor. Yakında büyüyecek, daha güzel günler görmemiş olacak."

"Sanki çok mutsuz bir çocukluğu varmış gibi konuşuyorsun. Gayet güzel bir hayatı var."

"Tamam, hayatı pek kötü değil, biliyorum. Ama bu çocukluk. Çocukluğun nasıl olması gerekir biliyorum. Çünkü ben kendi çocukluğumu hatırlıyorum. Küçücükken, annem hastalanmadan. O zamanlar her şey çok güzeldi." Sophie tekrar bana döndü, ama gözleri arkamdaki bulutlara odaklanmış gibiydi. "O da öyle bir şey yaşasın istiyorum."

"Merak etme. Çok yakında her şey düzelecek. Bu arada Boris gayet iyi. Endişelenecek bir şey yok."

"Sen de herkes gibisin." Sesinde hafif bir öfke belirmişti. "Sanki sonsuz zaman varmış gibi konuşuyorsun. Anlamıyorsun değil mi? Babam bu haliyle daha epeyce yıl devam edebilir, ama

yaşlanıyor. Bir gün aramızdan ayrılacak, o zaman bir biz kalacağız. Sen, ben ve Boris. Onun için harekete geçmemiz lazım. Vakit geçirmeden kendimiz için bir şeyler yapmamız lazım." Sophie derin bir nefes alıp başını iki yana salladı, gözleri önündeki kahve fincanına çevrildi. "Anlamıyorsun. İnsan bir şeyler yapmazsa hayatta ne kadar yalnız kalabileceğini anlamıyorsun."

Tartışmaya girmeyi anlamsız buldum. "Peki, öyle yaparız o zaman" dedim. "Çok yakında bir şey buluruz."

"Ne kadar az zaman kaldığını anlamıyorsun. Şu halimize bak. Daha başlamadık bile."

Sesinin tonu giderek daha suçlayıcı olmaya başlamıştı. Bu arada "bir şeyler yapmamızı" engellemede kendi tavrının azımsanamayacak bir rol oynadığını tamamen unutmuş gibi görünüyordu. Ansızın ona gerçekleri göstermek için bir dürtü hissettim, ama sonunda sessizliğimi korudum. Sonra, bir süre boyunca ikimiz de konuşmayınca ayağa kalkarak, "Pardon," dedim, "fikrimi değiştirdim, yiyecek bir şeyler alacağım."

Sophie yine gökyüzüne dalmıştı, benim gittiğimi neredeyse fark etmedi. Selfservis tezgâhına gidip bir tepsi aldım. Tatlıları incelerken ansızın Karwinsky Galerisi'nin yolunu bilmediğimi ve şimdilik tamamen kırmızı arabaya bağımlı olduğumuzu hatırladım. Şu anda karayolunda ilerlemekte, bizden giderek uzaklaşmakta olan kırmızı arabayı düşündüm ve servis istasyonunda daha fazla oyalanamayacağımızı anladım. Hatta hiç vakit geçirmeden tekrar yola koyulmamız şarttı; tam tepsiyi yerine bırakıp masaya gidecekken yakında oturan iki kişinin benim hakkımda konuştuğunu fark ettim.

Etrafıma bakındığımda bunların şık giyimli, orta yaşlı iki kadın olduklarını gördüm. Masanın üstünden birbirlerine doğru uzanmış, alçak sesle konuşuyorlardı; anladığım kadarıyla, o anda kendilerinin o kadar yakınında olduğumun hiç farkında değillerdi. Adımı nadiren telaffuz ettiklerinden, başlangıçta konunun ben olduğundan emin olamadım, ama bir süre sonra başka birinden bahsetmelerinin imkânsız olduğu anlaşıldı.

"A, evet" diyordu kadınlardan biri. "O Stratmann denen kadını kaç kere aramışlar. Her defasında, merak etmeyin, denetlemek üzere gelecek diyormuş, ama henüz gelmemiş. Dieter

pek de umursamadıklarını, yapılacak çok işleri olduğunu söylüyor, ama her an gelebilir diye herkes diken üstündeymiş. Tabii Mr. Schmidt sürekli uğrayıp ortalığı toparlasınlar diye bağırıyormuş, ya şu anda gelir de belediye konser salonunu bu halde bulursa diye. Dieter herkesin, Edmundo'nun bile gergin olduğunu söylüyor. Bu dâhilerin neyi bulup eleştirecekleri de belli olmaz ki. Igor Kobyliansky'nin denetlemeye geldiğinde her şeyi nasıl didik didik incelediğini hepsi hatırlıyor hâlâ. Hepsi sahnede onun etrafında halka olmuşken dört ayak üstüne çöküşünü, hepsinin gözü üstünde, tek tek bütün parkelere parmağıyla vuruşunu, kulağını dayayışını. Dieter iki gündür bir tuhaf; işe giderken o kadar gergin ki... Hepsi perişan durumda. Her randevu saati gelip de ortada görünmeyince bir saat falan bekleyip o Stratmann denen kadını tekrar arıyorlar. Her defasında çok özür diliyor kadın, hep bir mazeret gösteriyor, başka bir randevu veriyor."

Bunları dinlerken, son birkaç saat içinde birçok kez aklımdan geçmiş olan bir düşünce zihnimde öne çıktı: Miss Stratmann'la daha sık temasa geçmemin akıllıca olacağı. Hatta girişte görmüş olduğum ankesörlü telefonlardan onu aramanın fena fikir olmayacağını düşündüm. Ama karar veremeden kadın sözüne devam etti:

"Üstelik Stratmann denen kadın haftalardır denetleme konusunda ne kadar sabırsızlandığını söyleyip duruyordu; sırf akustik ve diğer alışıldık konularla değil, anne babasıyla, konser sırasında salonda ne şekilde oturtulacaklarıyla ilgili kaygıları da varmış. İkisinin de sağlığı pek yerinde değilmiş anlaşılan, o yüzden özel yerler, özel bir bakım gerekiyormuş, biri kriz filan geçirirse diye yakında eğitimli birilerinin olması gerekiyormuş. Ciddi organizasyon gerektiren bir durum; Stratmann denen kadının dediğine bakılırsa, tek tek her ayrıntıyı bütün personelle gözden geçirmek niyetindeymiş. Aslında o kısmı dokunaklıydı; yaşlı anne babasına böyle ihtimam göstermesi. Ama sonra, hiç görünmüyor ortalıkta! Onun değil, bu Stratmann denen kadının suçu olabilir tabii. Dieter öyle düşünüyor. Doğrusu adamın şöhreti belli; insanları bu şekilde zor durumda bırakacak birine benzemiyor."

Kadınlara iyice sinirlenmeye başlamıştım ve bu son sözleri duymak haliyle beni rahatlattı. Ama annem babamla ilgili söyledikleri –özel ihtiyaçlarının karşılanması– Miss Stratmann'a telefon etmeyi bir dakika bile geciktiremeyeceğim konusunda beni ikna etti. Tepsiyi tezgâhın üstüne bırakıp hızla girişe çıktım.

Telefon kulübelerinden birine girip Miss Stratmann'ın kartını bulmak için ceplerimi karıştırdım. Birkaç saniye sonra buldum ve numarayı tuşladım. Bizzat Miss Stratmann ânında cevap verdi.

"Mr. Ryder, aradığınız için çok teşekkür ederim. Her şeyin yolunda olmasına seviniyorum."

"Ya. Demek sizce her şey yolunda."

"Fevkalade! Her yerde büyük sükse yaptınız. İnsanlar çok heyecanlı. Hele dün geceki yemeğin sonunda yaptığınız konuşma; herkes ne kadar esprili, ne kadar eğlenceli olduğunu konuşuyor. Sizin gibi biriyle çalışmak o kadar büyük bir zevk ki..."

"Teşekkür ederim Miss Stratmann. Teveccühünüz. Böyle iyi ağırlanmak zevk asıl. Sizi aramamın sebebi, şey, programımla ilgili bazı konuları teyit etmek istiyordum. Bugün birtakım önüne geçilemeyen gecikmeler oldu; bir iki tatsızlık yaşandı sonuçta."

Durup Miss Stratmann'ın bir şey söylemesini bekledim, ama sözlerimi sessizlikle karşıladı. Hafifçe gülüp devam ettim: "Ama şu anda Karwinsky Galerisi'ne doğru yola çıkmış durumdayız. Yani yolun ortasındayız demek istiyorum. Doğal olarak vaktinde yetişmek istedik, hepimiz de sabırsızlanıyoruz doğrusu. Karwinsky Galerisi'nin çevresi çok güzelmiş diye duydum. Evet, oraya gideceğimize çok memnunuz."

"Çok memnun oldum Mr. Ryder." Miss Stratmann'ın sesinde bir kararsızlık vardı. "Umarım iyi vakit geçirirsiniz." Sonra ansızın ekledi: "Mr. Ryder, sizi gücendirmedik umarım."

"Gücendirmek mi?"

"Bir art niyet yoktu gerçekten. Yani bu sabah kontesin evine gitmenizi önerdiğimizde. Mr. Brodsky'nin çalışmalarını gayet iyi bildiğinizden kuşkumuz yoktu, aksi kimsenin aklından bile geçmedi. Ama kayıtların bazıları çok az bulunan örneklerdi ve kontes de, Mr. von Winterstein da düşündüler ki... Ah, Mr. Ry-

der, umarım gücenmemişsinizdir! Gerçekten bir art niyetimiz yoktu."

"Kesinlikle gücenmedim Miss Stratmann. Aksine, ben de gidemediğim için kontes ve Mr. von Winterstein gücenmişler midir diye endişeleniyordum..."

"Ah, o konuda hiç endişeniz olmasın lütfen."

"Onlarla buluşup konuşmayı çok istiyordum, ama başlangıçta umduğumuz şeylerin hepsini gerçekleştirmem koşullar yüzünden mümkün olmayınca, anlayış göstereceklerini düşündüm; bilhassa, sizin de belirttiğiniz gibi, aslında Mr. Brodsky'nin kayıtlarını dinlemem gerekmediği için..."

"Mr. Ryder, eminim kontes de, Mr. von Winterstein da durumu gayet iyi anlıyorlardır. Zaten şimdi anlıyorum ki baştan hataymış, neredeyse küstahlık, hele zamanınız bu kadar kısıtlıyken. Gerçekten gücenmemiş olduğunuzu umuyorum."

"Emin olun hiç gücenmedim. Aslında izin verirseniz Miss Stratmann, sizi aramamın asıl nedeni programımın kimi ayrıntılarını, *başka* birtakım ayrıntılarını konuşmaktı."

"Evet Mr. Ryder?"

"Mesela konser salonunu denetlemek için yapacağım ziyaret."

"Ah, evet."

Başka bir şey söyleyecek mi diye bekledim, bir şey demeyince devam ettim: "Ziyaretim için gerekli hazırlıklar yapıldı mı diye sormak istiyordum."

Miss Stratmann nihayet sesimin endişeli tonuna tepki gösterdi. "Ha, anlıyorum" dedi. "Ne demek istediğinizi anladım. Denetleme ziyaretiniz için fazla vakit ayırmamıştım. Ama bildiğiniz gibi" –sözlerine ara verdi; bir kâğıt hışırtısı işitildi– "bildiğiniz gibi, konser salonu ziyaretinin öncesinde ve sonrasında iki çok önemli randevunuz var. Bu yüzden de bir sıkışıklık olacaksa konser salonundan kısmanın uygun olacağını düşündüm. Gerekirse herhangi bir zamanda tekrar gidebilirsiniz. Buna karşılık, öteki iki randevunun süresini azaltmamız mümkün değil. Örneğin Yurttaşlararası Dayanışma Grubu toplantısı; durumdan etkilenen sıradan insanlarla tanışmayı ne kadar önemsediğinizi biliyorum..."

"Evet, tabii, haklısınız. Söylediklerinize harfiyen katılıyorum. Dediğiniz gibi, daha sonra konser salonuna ikinci bir ziyareti bir yerlere sıkıştırabilirim icabında. Evet, evet. Beni biraz kaygılandıran şuydu: Şey, organizasyon. Yani annem babamla ilgili olarak."

Sözlerim yine sessizlikle karşılandı. Boğazımı temizleyip devam ettim:

"Demek istediğim, bildiğiniz gibi annemle babam oldukça yaşlı. Konser salonunda onlar için özel düzenleme gerekiyor."

"Evet, tabii, elbette." Miss Stratmann biraz şaşırmış gibiydi. "Ayrıca, herhangi bir tersliği düşünerek yakında tıbbi personel. Evet, hepsi kontrol altında, denetleme sırasında da göreceksiniz."

Söylediklerini bir an düşündüm. Sonra, "Annemle babam. Annemle babamdan söz ediyoruz. Bir yanlış anlaşılma yok, değil mi?" dedim.

"Hayır, kesinlikle Mr. Ryder. Hiç merak etmeyin."

Miss Stratmann'a teşekkür edip kulübeden çıktım. Tekrar kafeye döndüğümde eşikte bir an durdum. Günbatımı içeriye uzun gölgeler düşürüyordu. İki orta yaşlı kadın hâlâ hararetli hararetli konuşuyorlardı, ama hâlâ beni konuşup konuşmadıklarını anlayamadım. Karşı tarafta Boris'in Sophie'ye bir şeyler anlattığını, sonra ikisinin mutlulukla güldüklerini gördüm. Birkaç saniye olduğum yerde durup az önce Miss Stratmann'la yaptığım görüşmeyi aklımdan geçirdim. Biraz düşününce, kontesin evinde Brodsky'nin eski plaklarını dinlemenin benim için yararlı olacağı fikrinin gerçekten de küstahça olduğunu fark ettim. Kuşkusuz kontesle Von Winterstein bana müziği nota nota açıklamaya heveslenmişlerdi. Bu fikir sinirime dokundu ve randevuyu kaçırmak zorunda kaldığıma şükrettim.

Sonra saatime bir göz attım ve Miss Stratmann'ı teskin etmek için dil dökmüş olmama rağmen, Karwinsky Galerisi'ne geç kalabileceğimizi gördüm. Masamıza yürüdüm ve oturmadan konuştum:

"Artık gitmemiz lazım. Epey oyalandık burada."

Biraz telaşlı konuşmuştum, ama Sophie sakin bir tavırla başını kaldırıp, "Boris diyor ki bu donut'lar hayatında yediği en güzel donut'larmış" dedi. "Öyle diyordun, değil mi Boris?"

Boris'e baktım, beni görmezden geliyordu. Sonra az önceki atışmamızı hatırladım –bu arada tamamen unutmuşum– ve gönlünü alacak bir şey söylesem iyi olacağını düşündüm.

"Demek donut'lar güzel" dedim. "Bana da bir parça verir misin?"

Boris öte yana bakmaya devam etti. Birkaç saniye bekledim, sonra omuz silktim.

"Peki," dedim, "madem konuşmak istemiyorsun, konuşma."

Sophie Boris'in omzuna dokundu, tam bir şey söyleyecekken ben sırtımı dönüp, "Hadi, yola koyulmamız gerekiyor" dedim.

Sophie yine dürttü Boris'i. Sonra biraz çaresizce, "Birazcık daha oturalım" dedi. "Sen daha bizimle birlikte oturmadın bile. Hem Boris burayı çok sevdi. Değil mi Boris?"

Boris yine duymazlıktan geldi.

"Bakın, artık yola çıkmamız lazım" dedim. "Geç kalacağız."

Sophie yine Boris'e, ardından bana baktı; yüzünde bir öfke belirmeye başlamıştı. Sonunda kalkmak üzere harekete geçti. Ben dönüp onlara hiç bakmadan kafeden çıktım.

18

Dik, kıvrımlı yoldan aşağı inerek tekrar karayoluna çıktığımızda güneş iyice alçalmıştı. Trafik önceki kadar azdı; bir süre boyunca oldukça süratli gittik; ufukta kırmızı arabayı arıyordum. Birkaç dakika sonra dağları ardımızda bıraktık ve göz alabildiğine uzanan çiftlik arazilerinden geçmeye başladık. Karayolunun her iki tarafında tarlalar uzanıyordu. Bir düzlükte geniş, uzun bir dönemeci alırken kırmızı araba gözüme ilişti. Hâlâ epey uzaktaydı, ama şoförün daha önceki gibi yavaş kullandığını fark ettim. Ben de kendi hızımı düşürdüm ve az sonra etrafımdaki manzaranın tadını çıkarmaya başladım; akşam vakti tarlalar, uzaktaki ağaçların arkasında titreşen güneşin son ışınları, ara sıra çiftlik binalarının oluşturduğu kümeler – bu arada kırmızı araba hep öndeydi; her dönemeçte gözden bir kaybolup sonra tekrar beliriyordu. Sonra yanımdan Sophie'nin, "Sence kaç kişi olur?" dediğini duydum.

"Resepsiyonda mı?" Omuz silktim. "Ne bileyim ben? Bu konuyu fazla büyütüyorsun, biliyor musun? Sıradan bir resepsiyon işte."

Sophie manzaraya bakmaya devam etti. Sonra, "Bu akşamki davetlilerin çoğu," dedi, "Rusconi davetindeki insanlar olacak. Onun için gerginim. Tahmin edersin diye düşünmüştüm."

Sözünü ettiği daveti hatırlamaya çalıştım ama söylediği isim bir şey ifade etmiyordu.

"O davete kadar bayağı gelişme göstermiştim bu olaylarda" diye devam etti Sophie. "O insanlar iğrenç davrandılar bana. Hâlâ kendime gelemedim. Bu akşamki davetlilerin çoğu aynı insanlardır mutlaka."

Sözünü ettiği olayı hâlâ hatırlayamamıştım. "Yani insanlar sana resmen kabalık mı etmişti?" diye sordum.

"Kabalık mı? Öyle de denebilir herhalde. Kendimi çok değersiz, çok zavallı hissettirdikleri kesin. Umarım bu gece hepsi yoktur."

"Bu gece herhangi biri sana kabalık edecek olursa gelip bana söyle. Ayrıca sen de onlara istediğin kadar kaba davranabilirsin, benim için sakıncası yok."

Sophie dönüp arka sıradaki Boris'e baktı. Bir süre sonra, çocuğun uyuyakalmış olduğunu anladım. Sophie bir süre onu seyrettikten sonra yine bana döndü.

"Neden yine başlatıyorsun?" diye sordu, bambaşka bir tonda. "Ne kadar üzüldüğünü biliyorsun. Yine başlatıyorsun. Bu sefer ne kadar sürdürmeye niyetlisin?"

"Neyi sürdürmeye?" diye sordum bitkin bir halde. "Neden bahsediyorsun?"

Sophie bir an gözlerini dikip baktı, sonra başını çevirdi. "Anlamıyorsun," dedi, neredeyse kendi kendine konuşurcasına, "böyle şeylere zamanımız yok. Anlamıyorsun, değil mi?"

Sabrımın taşmak üzere olduğunu hissediyordum. Gün boyu maruz kaldığım karışıklıkların hepsi zihnime doluştu ve düşünmeden yüksek sesle konuştum:

"Bana bak, sen beni sürekli eleştirme hakkını nereden buluyorsun? Belki farkında değilsin, ama ben şu anda müthiş bir stres altındayım. Sense bana destek olacağına eleştiriyorsun, durmadan eleştiriyorsun. Şimdi de görünüşe bakılırsa resepsiyonda beni rezil etmeye niyetlisin. En azından öyle yapmak için gerekli koşulları yaratıyorsun..."

"Tamam! Biz gelmeyelim o zaman! Boris'le ben arabada bekleriz. Sen kendin git!"

"Öyle bir şeye gerek yok. Benim söylemek istediğim..."

"Doğru söylüyorum! Sen tek başına git. Böylece seni rezil etmemiş oluruz."

Bunun üzerine birkaç dakika boyunca konuşmadan yol aldık. Sonunda ben konuştum:

"Özür dilerim. Resepsiyon iyi geçecektir muhtemelen. Hatta iyi geçeceğinden eminim."

Sophie cevap vermedi. Sessizce yol almaya devam ettik; Sophie'ye her baktığımda, gözleri uzaktaki kırmızı arabaya dalmış oluyordu. İçimde garip bir panik oluşmaya başladı, sonunda, "Bak, bu akşam her şey iyi gitmese de önemli değil" dedim. "Yani önemli bir etkisi olmayacak demek istiyorum. Böyle saçma sapan tartışmamıza gerek yok."

Sophie kırmızı arabaya bakmaya devam etti. Sonra, "Kilo almış gibi görünüyor muyum?" dedi. "Doğru söyle."

"Yo, hiç almamışsın. Harika görünüyorsun."

"Aldım ama. Biraz kilo aldım."

"Önemli değil. Bu akşam ne olursa olsun, önemli olmayacak. Merak etmene gerek yok. Yakında her şeyimiz olacak. Evimiz, her şeyimiz. Onun için hiç merak etme."

Bunları söylerken Sophie'nin daha önce sözünü ettiği davet bölük pörçük aklıma gelmeye başladı. Özellikle Sophie'nin bir hali canlanıyordu gözümde; koyu kırmızı bir gece elbisesi giymişti; kalabalık bir salonda çevresindeki herkes küçük gruplar halinde gülüşüp konuşurken o tek başına, gergin duruyordu. Kendini kim bilir ne kadar aşağılanmış hissetmiş olacağını düşünüp koluna usulca dokundum. Neyse ki o da karşılık olarak başını omzuma yasladı.

"Göreceksin" dedi, neredeyse fısıldayarak. "Göstereceğim sana. Boris de öyle. Bu gece orada kim olursa olsun, göstereceğiz."

"Evet, evet. Eminim. İkiniz de gayet iyi olacaksınız."

Birkaç dakika sonra, kırmızı arabanın karayolundan çıkışa sapmak üzere işaret verdiğini fark ettim. Aramızdaki mesafeyi kapattım; az sonra rehberimizin peşinden, çayırlar arasında yükselen sessiz bir yolda ilerlemekteydik. Biz yükseldikçe karayolunun gürültüsü giderek azaldı ve bir süre sonra çağdaş ulaşıma uygun olmayan toprak yollarda ilerlemeye başladık. Bir ara gür bir çalı arabanın yan tarafını boydan boya çizdi; ardından

kırık dökük çiftlik araçlarıyla dolu, çamurlu bir arsada ine çıka ilerledik. Sonra tarlaların arasından kıvrılarak geçen düzgün tali yollara çıktık ve tekrar hızlandık. Sonunda Sophie haykırdı: "A, işte burada!" Bir ağacın üstünde, tahtadan bir Karwinsky Galerisi tabelası gördüm.

Bahçe kapısına yaklaşırken hızımı iyice düşürdüm. Kapının iki paslı direği duruyordu, ama kendisi yok olmuştu. Kırmızı araba yolda uzaklaşarak nihayet görünmez olduğunda iki direğin arasından geçerek geniş, ot bürümüş bir araziye girdim.

Arazinin ortasından toprak bir yol geçiyordu, bir süre boyunca yokuş yukarı ağır ağır ilerledik. Tepeye vardığımızda, karşımızda güzel bir manzara belirdi. Arazi alçalarak fazla derin olmayan bir vadiyle birleşiyordu; vadinin dibinde, Fransız şatoları tarzında, görkemli bir ev vardı. Evin arkasındaki koruda güneş batmaktaydı; binanın hayalperest bir toprak sahipleri sülalesinin ağır ağır çöküşünü çağrıştıran, solmuş büyüsü bu mesafeden bile belliydi.

Vites düşürüp arabayı dikkatle tepeden aşağı indirdim. Boris'in tamamen uyanmış, sağa sola baktığını aynadan görüyordum, ama otlar o kadar yüksekti ki, yan camlardan herhangi bir şey görmek imkânsızdı.

Yaklaştıkça, evin yakınındaki arazinin geniş bir bölümünü park edilmiş araçların kapladığını gördüm. Aşağıya vardığımda diğer arabalara doğru ilerledim ve toplam yaklaşık yüz kadar araç olduğunu gördüm; çoğu, özel olarak temizlenip parlatılmıştı. Biraz dolaşıp uygun bir park yeri aradım ve yıkık dökük avlu duvarına yakın sayılabilecek bir yerde durdum.

Arabadan inip gerindim, birkaç adım attım. Arkama dönüp baktığımda Sophie'yle Boris'in de inmiş olduğunu gördüm; Sophie Boris'in üstünü başını düzeltiyordu.

"Sakın unutma," dediğini duydum, "içeride senden daha önemli hiç kimse yok. Hep kendi kendine bunu hatırlat. Fazla kalmayacağız zaten."

Eve doğru yürümeye başlayacakken, göz ucuma ilişen bir şey dikkatimi dağıttı. Dönünce, durduğum yerin yakınında, otların arasında, terk edilmiş, eski, hurda halinde bir araba gördüm. Diğer davetlilerin hepsi, sanki pası ve harap hali kendi

araçlarına bulaşabilirmiş gibi etrafında boş bir alan bırakmışlardı.

Hurdaya doğru birkaç adım attım. Toprağa epeyce batmış, etrafını otlar bürümüştü; yani batan güneşin ışınları kaportaya vurmasa onu fark edemeyebilirdim. Tekerleklerin hiçbiri yoktu, sürücü kapısı da menteşelerinden sökülmüştü. Araba birçok kez boyanmıştı; son seferinde belli ki boyayan duvar boyası kullanmış, yarı yolda da vazgeçmişti. Arka çamurlukların ikisi de değiştirilmiş, başka araçlardan farklı parçalar takılmıştı. Bütün bunlara rağmen, üstelik ayrıntılı incelemeye henüz geçmeden, babamın yıllarca kullandığı eski arabamızın kalıntılarına bakmakta olduğumu biliyordum.

Arabayı son görüşümün üzerinden epeyce zaman geçmişti elbette. Onu bu feci halde yeniden görmek beni arabayı kullandığımız son dönemlere geri götürdü; o kadar eskiydi ki, annemle babamın kentte bu arabayla dolaşmasından utanç duyardım. Sonlara doğru, hatırlıyorum, arabaya binmemek için tafsilatlı hikâyeler, bahaneler uydururdum; bir okul arkadaşım ya da öğretmenim görecek diye ödüm patlardı. Ama sadece son dönemlerde böyleydi. Yıllar boyunca arabamızın –oldukça ucuz olmasına rağmen– nasılsa yoldaki diğer arabaların hemen hepsinden daha üstün olduğu ve babamın bu nedenle arabayı değiştirmediği inancına bağlı kalmıştım. Worcestershire'daki küçük evimizin önüne, özel araba yoluna park edilmiş halini hatırlıyordum; boyası, kromajı pırıl pırıldı, dakikalarca arabayı seyreder, müthiş gurur duyardım. Birçok öğle sonrasını –özellikle pazar günleri– saatlerce arabanın içinde ve etrafında oyunlar oynayarak geçirmiştim. Zaman zaman oyuncaklar –hatta belki kurşun asker koleksiyonumu– taşıyıp arka koltuğa dizerdim. Ama çoğunlukla arabanın etrafında sonu gelmeyen senaryolar uydurur, pencerelerden ateş açar, direksiyon başında son sürat takipler hayal ederdim. Annem ara sıra evden dışarı çıkıp arabanın kapılarını çarpmamamı, gürültüden kafasının şiştiğini, bir daha yaparsam beni "diri diri yüzeceğini" söylerdi. Evin arka kapısında durmuş, arabaya doğru seslenirkenki hali net olarak canlanıyordu gözümde. Evimiz küçüktü, ama kırlık bir bölgede olduğundan, iki dönümlük çimenlik bir arsanın içindeydi. Bi-

zim bahçe kapısının önünden geçen bir yolun üzerinde köyün çiftliği vardı; günde iki kez, ellerinde çamurlu sopalarıyla köylü çocukların güttüğü inekler tek sıra halinde yoldan geçerdi. Babam arabayı daima arkası köy yoluna dönük şekilde özel araba yoluna park eder, ben de çoğu kez oyunuma ara verip ineklerin geçişini arka camdan seyrederdim.

Evimizin "özel araba yolu" dediğimiz şey aslında evin yan tarafında çimenlik bir düzlüktü. Beton dökülmemişti, çok yağmur yağdığında araba sulara gömülürdü – bu da paslanmayı ve hurdaya dönüşmesini hızlandırmıştı muhtemelen. Ama ben çocukken yağmurlu günleri bilhassa severdim. Yağmur arabanın içinde kendine has bir yuva duygusu yaratmakla kalmaz, arabaya her iniş binişimde çamur derelerinin üstünden atlama zorunluluğu da sunardı. Başlangıçta annemle babam arabayı kirlettiğimi söyleyerek buna karşı çıkmış, ama araba birkaç yıl eskidikten sonra umursamaz olmuşlardı. Ancak kapıları çarpmam, arabayı kullandığımız süre boyunca annemin sinirine dokunmaya devam etmişti. Bu da büyük talihsizlikti, çünkü kapı çarpma, senaryolarımın sahnelenmesinde temel unsurdu, dramatik gerilimin doruğa çıktığı bütün anlarda kapıların çarpılması kaçınılmazdı. Annemin bazen haftalar, hatta aylar boyunca kapı çarpmalarından şikâyet etmemesi, meseleyi daha da karmaşıklaştıran bir durumdu; sonunda ben çatışma konusu olabileceğini bile unuturdum neredeyse. Sonra bir gün, bir senaryoya kendimi tamamen kaptırmışken, annem ansızın karşımda alı al moru mor belirir, bir daha çarparsam beni "diri diri yüzeceğini" söylerdi. Birkaç keresinde, bu tehdit kapının aralık olduğu bir anda savrulmuş, oyunum bittiğinde kapıyı –bütün gece açık kalma pahasına– açık mı bırakmam, yoksa mümkün olduğunca sessizce kapatmaya mı çalışmam gerektiği konusunda beni kararsızlığa düşürmüştü. Bu ikilem, arabadaki oyunumun bitimine kadar beni kıvrandırır, eğlencemi berbat ederdi.

"Ne yapıyorsun?" dedi Sophie arkamdan. "İçeri girmemiz lazım artık."

Benimle konuştuğunu anladım, ama zihnim tamamen eski arabamızın keşfiyle meşgul olduğundan, düşünmeden bir cevap mırıldandım. Sonra Sophie'nin sesini tekrar duydum:

"Ne oldu sana böyle? O hurdaya âşık olmuş gibisin."

Arabayı resmen kucaklamış olduğumu ancak o zaman fark ettim; yanağımı kaportaya dayamıştım, ellerim kabuk kabuk dökülen yüzeyinde ağır ağır daireler çizmekteydi. Hemen gülerek doğruldum ve döndüğümde Sophie'yle Boris'in beni seyretmekte olduğunu gördüm.

"Buna mı âşık olacağım? Şaka ediyorsun herhalde." Yine güldüm. "İnsanlar bu hurdaları nasıl böyle ortalıkta bırakıyorlar, inanılır gibi değil."

İkisi bana bakmaya devam edince bağırdım: "İğrenç bir hurda yığını!" Sonra da arabaya sıkı birkaç tekme attım. Bu onları tatmin etmiş olacak ki, ikisi de arkasını döndü. Sonra Sophie'nin, beni acele ettirmesine rağmen, hâlâ Boris'in görünümüyle meşgul olduğunu, şimdi de saçını taradığını gördüm.

Tekmelerimle zarar vermiş olabileceğim endişesiyle tekrar arabaya döndüm. Biraz daha yakından inceleyince, sadece birkaç paslı tabakanın dökülmüş olduğunu gördüm, ama sergilediğim aldırışsızlığa çok pişmandım. Otların arasından yürüyüp arabanın öbür tarafına geçtim ve arka yan camdan içine baktım. Pencereye bir şey çarpmış, ama cam kırılmamıştı; örümcek ağı gibi ince ince çizilmiş camdan içeriye, bir zamanlar onca mutlu saatimi geçirdiğim arka koltuğa baktım. Büyük bölümünün mantar kaplı olduğunu görebiliyordum. Koltuk minderiyle kolçağın birleştiği köşelerin birinde yağmur suyu birikmişti. Kapıyı çektiğimde fazla zorlanmadan açıldı, ama biraz açılıp yüksek otların arasında sıkıştı. Açıklık zar zor sıkışarak içeri girmeme yetecek kadardı ancak; biraz çabaladıktan sonra koltuğa oturmayı başardım.

İçeri girdiğimde, koltuğun bir ucunun arabanın tabanından aşağı çökmüş olduğu anlaşıldı; çok alçakta kalmıştım. Başıma yakın olan pencereden tek tek otlar ve pembe bir akşam göğü görünüyordu. Yerime yerleşerek kapıyı çektim ve kapatmayı neredeyse başardım –tamamen kapanmasına bir şey engel oluyordu– birkaç saniye sonra, rahat denebilecek bir pozisyon bulmuştum.

Çok geçmeden içime derin bir huzur yayılmaya başladı, gözlerimin kapanmasına izin verdim. Gözlerimi kapattığımda,

bu araçla ailece çıktığımız nadir mutlu gezilerden birinin anısı, bana elden düşme bisiklet aramak üzere bütün civarı dolaşmamız canlanmaya başladı zihnimde. Güneşli bir pazar öğle sonrasıydı; köyden köye dolaşmış, bisikletleri tek tek incelemiştik; annemle babam önde ciddiyetle tartışırken ben arkada, işte bu koltukta oturmuş, içinden geçtiğimiz Worcestershire manzarasını seyretmiştim. O günlerde İngiltere'de herkesin telefonu yoktu; annemin kucağında duran yerel gazetedeki satılık mal ilanlarında açık adresler yazılıydı. Randevulaşmak gerekmiyordu; bizim gibi bir aile doğrudan kapıyı çalıp, "Çocuğa bisiklet bakmaya gelmiştik" dediğinde bisikleti incelemek üzere arka taraftaki bahçe kulübesine götürülüyordu. Bazı insanlar daha dostça davranıp çay ikram ediyordu – babam her defasında aynı espriyle çay teklifini geri çeviriyordu. Ama yaşlı bir kadın –aslında "çocuk bisikleti" filan değil, kocası öldüğü için kocasının bisikletini satmak istediği anlaşılmıştı– içeri girelim diye ısrar etmişti. "Sizin gibi insanları ağırlamak bir zevk" demişti bize. Sonra, ellerimizde çay fincanlarımızla küçük, güneşli salonda otururken, bir kez daha bizden "sizin gibi insanlar" diye bahsetmişti; babam benim yaşımda bir çocuğa en uygun olabilecek bisikletle ilgili bir şeyler söylerken, ansızın bu yaşlı kadının gözünde annem babamla benim aile mutluluğunu temsil ettiğimizi kavramıştım. Bu kavrayışın ardından müthiş bir gerginlik yaşamıştım; orada oturduğumuz yaklaşık yarım saat boyunca da bu gerginlik giderek tırmanmıştı. Gerginliğimin sebebi, annemle babamın olağan şovlarını sergileyemeyeceklerinden korkmam değildi – bildik kavgalarının en hafif çeşitlemesini bile orada başlatmaları düşünülemezdi. Ama ben yaşlı kadının her an bir işaretten, hatta belki bir kokudan, ne müthiş bir hata yaptığını anlayacağından emindim; korku içinde, kadının karşımızda dehşetle donakalacağı ânı beklemiştim.

Eski arabamızın arka koltuğunda otururken o öğle sonrasının nasıl bittiğini hatırlamaya çalıştım, ama zihnim dağılarak bambaşka bir öğle sonrasına gitti; bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu, evin içindeki kavga gürültüden kaçarak arabaya, bu arka koltuğa sığınmıştım. O gün öğleden sonra, koltuğa sırtüstü uzanıp başımı kolçağın altına sıkıştırmıştım. Yattığım

yerden bakınca pencereden görünen tek şey, camdan sel gibi akan yağmurdu. O anda tek istediğim şey, kimse rahatsız etmeden, saatlerce orada öylece yatabilmekti. Ama tecrübeyle biliyordum ki babam bir noktada evden çıkacak, arabanın yanından geçip kapıya gidecek, oradan da yola çıkacaktı; dolayısıyla uzun süre boyunca yattığım yerde yağmurun sesine kulak vermiş, arka kapının mandal sesini beklemiştim dikkatle. Nihayet o sesi duyduğumda da yerimden fırlayıp oynamaya koyulmuştum. Herhangi bir şeyi fark edemeyecek kadar oyuna dalmış olduğumdan kuşku duyulmasın diye, yere düşürülen bir tabancayı ele geçirmek için heyecanlı bir itiş kakış sahnelemiştim. Ancak ıslak yerlerde şap şap ayak seslerinin özel araba yolunun sonuna vardığını duyduğum zaman oyunu kesmeye cesaret edebilmiştim. Sonra hemen koltuğun üstüne diz çöküp gizlice arka camdan bakmış ve babamın yağmurluğuyla bahçe kapısının yanında durarak, hafifçe kamburunu çıkarıp şemsiyesini açtığını görmüştüm. Hemen ardından kararlı adımlarla yola koyulmuş ve gözden kaybolmuştu.

Bu arada uykuya dalmış olmalıyım; irkilerek uyandım ve zifiri karanlıkta, hurda halindeki arabanın arkasında oturmakta olduğumu gördüm. Hafif bir panikle en yakındaki kapıyı ittim. Önce bana mısın demedi, sonra, yavaş yavaş yerinden oynayarak zar zor geçebileceğim kadar açıldı.

Üstümü başımı silkeleyip etrafıma baktım. Ev ışıl ışıl aydınlatılmıştı –iri pencere camlarından pırıl pırıl avizeler görünüyordu– bizim arabanın yanında ise, Sophie hâlâ Boris'in saçıyla uğraşıyordu. Ben evden yayılan ışık halkasının dışında kalıyordum, ama Sophie'yle Boris projektörle aydınlatılmış gibiydiler. Ben seyrederken, Sophie dış dikiz aynalarından birine eğilerek makyajına son birkaç ilave yaptı.

Işığa çıktığımda Boris bana döndü. "Amma uzun sürdü" dedi.

"Evet, kusura bakmayın. Girelim artık."

"Bir saniye" dedi Sophie dalgın dalgın, hâlâ aynaya eğilmiş halde.

"Ben acıkıyorum" dedi Boris bana. "Eve ne zaman gideceğiz?"

"Merak etme, fazla kalmayacağız. Bu insanların hepsi bizi bekliyor, o yüzden içeri girip bir merhaba desek iyi olur. Ama çabuk ayrılırız. Sonra da eve gidip güzel bir akşam geçiririz. Baş başa."

"Warlord oynayabilir miyiz?"

"Tabii" dedim, çocuğun daha önceki atışmamızı unutmuş gibi görünmesine sevinerek. "Ya da istediğin başka bir oyunu oynarız. Birini oynamaya başlayıp sen yarısında sıkıldın veya yeniliyorsun diye bırakmak, başka bir oyun oynamak istersen bile olur Boris. Bu gece sen hangisini istiyorsan onu oynayacağız. Oyunu hepten bırakıp biraz sohbet etmek, mesela futbol konuşmak istersen de öyle yaparız. Harika bir akşam olacak, üçümüz baş başa. Ama önce içeri girip şu işi aradan çıkaralım. O kadar sıkıcı olmayacak."

"Tamam, hazırım" dedi Sophie, ama sonra son bir kez aynaya eğildi.

Taş bir kemerin altından geçip avluya girdik. Ana girişe doğru ilerlerken, Sophie, "Aslında bayağı heveslendim şu resepsiyona" dedi. "Çok rahatım."

"Güzel," dedim, "gevşe, olduğun gibi davran. Her şey iyi olacak."

19

Kapıyı iriyarı bir hizmetçi kadın açtı. Geniş hole girdiğimizde, "Tekrar hoş geldiniz efendim" diye mırıldandı.

Eve daha önce de gelmiş olduğumu ancak onun bu sözlerini duyunca anladım – bir gece önce Hoffman'ın beni getirdiği evdi burası.

"Ya, evet," dedim, etrafımdaki meşe lambrili duvarlara göz gezdirerek, "tekrar hoş bulduk. Bu sefer gördüğünüz gibi ailemle birlikte geldim."

Hizmetçi cevap vermedi. Muhtemelen saygısından konuşmamıştı, ama kapının yanında somurtmuş duran kadına göz attığımda, ister istemez bir düşmanlık hissettim. Tam o sırada, şemsiyeliğin yanındaki yuvarlak ahşap sehpanın üzerinde, çeşitli dergi ve gazetelerin arasından bakan kendi suratımı gördüm. Sehpaya yaklaşıp çektiğim yerel gazetenin akşam baskısının ilk sayfası boydan boya benim fotoğrafımla kaplıydı – şiddetli rüzgârda kırlık bir yerde çekilmiş gibi görünüyordu. Sonra fonda beyaz binayı fark ettim ve sabah tepedeki fotoğraf seansını hatırladım. Gazeteyi alıp bir lambaya yaklaştırdım ve resmi sarı ışığın altına tuttum.

Şiddetli rüzgâr saçımı arkaya itmişti. Kravatım bir kulağımın arkasında kaskatı havalanmıştı. Ceketim de arkaya doğru uçmuştu, üstümde pelerin varmış gibi görünüyordu. Daha da şaşırtıcı olan, yüz ifademdeki küstahça vahşetti. Yumruğumu havaya kaldırmıştım ve ağzımdan bir savaş kükremesi çıkıyor gibi görünüyordum. Böyle bir pozu nasıl verdiğimi hiç mi hiç

anlamıyordum. Manşet –birinci sayfada başka hiçbir yazı yoktu– şuydu: "RYDER'IN SEFERBERLİK ÇAĞRISI".

Hafif bir telaşla gazeteyi açtım ve altı yedi daha küçük fotoğrafla karşılaştım; her biri öndeki fotoğrafın bir çeşitlemesiydi. İkisi hariç hepsinde saldırgan tutumum aşikârdı. Bu ikisinde de, arkamdaki beyaz binayı gururla gösterir gibiydim; yüzümdeki garip gülümseme, üst dişlerimi tamamen kapatıp alt dişlerimi olduğu gibi açıkta bırakmıştı. Alttaki sütunlara göz gezdirdiğimde, Max Sattler adı birçok kez gözüme takıldı.

Gazeteyi biraz daha incelemek istiyordum, ama hizmetçinin düşmanca tavrının bu fotoğraflarla ilgili olduğundan kuşkulandığım için son derece rahatsız hissediyordum kendimi. Gazeteyi yerine bırakıp sehpadan uzaklaştım, daha sonra bir fırsat bulup yazıyı dikkatle incelemeye karar verdim.

"İçeri girsek iyi olacak" dedim holün ortasında dikilen Sophie'yle Boris'e. Hizmetçinin işitebileceği kadar yüksek sesle konuşmuştum; bizi içeriye kadar geçirmesini bekliyordum doğal olarak. Ama o yerinden kıpırdamadı; gergin birkaç saniye geçtikten sonra gülümseyerek, "Tabii, yolu dün geceden hatırlıyorum" dedim ve öne düşüp içeriye yürüdüm.

Aslında bina hiç hatırladığım gibi değildi; az sonra gözüme hiç tanıdık gelmeyen, uzun, lambri kaplı bir koridorda bulduk kendimizi. Ama sorun olmadı, çünkü biraz yürüdükten sonra gürültüleri duymaya başladık ve çok geçmeden, üzerlerinde gece kıyafetleri, ellerinde içki kadehleri olan insanlarla tıklım tıklım dolu, dar bir salonun kapısına geldik.

Salon ilk bakışta bir gece önceki davetin verildiği dev balo salonundan çok daha küçük görünüyordu. Hatta biraz inceleyince, buranın eskiden muhtemelen bir salon bile değil, bir koridor, en iyi ihtimalle uzun, kavisli bir hol olduğunu gördüm. Kıvrımına bakılırsa bir yarım daire olabilirdi, ama eşikten bakıldığında bunu anlamak mümkün değildi. Dış duvarda, şu anda perdeleri çekilmiş, çok geniş pencereler, kavis boyunca yan yana sıralanmıştı; iç duvarda ise yan yana kapılar sıralanmış gibi görünüyordu. Yerler mermerdi, tavandan aşağı avizeler sarkıyordu; salonun çeşitli yerlerinde, kimi kaideler üzerinde, kimi zarif cam bölmelerde sergilenen sanat objeleri vardı.

Eşikte durup bu sahneyi seyrettik. Ben etrafıma bakınıp birinin bizi içeri buyur etmesini, hatta geldiğimizi anons etmesini bekledim, ama epeyce bir zaman durup beklediğimiz halde kimse yanımıza gelmedi. Ara sıra birileri hızlı adımlarla bize doğru yürüyor, son anda başka bir davetlinin yanına gittiği anlaşılıyordu.

Sophie'ye baktım. Bir kolunu Boris'in omzuna dolamıştı; ikisi de kalabalığa korkuyla bakıyordu.

"Hadi gelin, girelim" dedim umursamaz bir tavırla. Hepimiz birkaç adım attık, ama sonra durduk.

Hoffman'ı, Miss Stratmann'ı ya da tanıdığım başka birini görme umuduyla etrafa bakındım, ama kimseyi göremedim. Durduğum yerde tek tek bütün çehrelere bakarken, bu insanların birçoğunun, Sophie'nin o korkunç muameleye maruz kaldığı davete de pekâlâ katılmış olabileceği geçti aklımdan. Ansızın Sophie'nin nelere tahammül etmek zorunda kaldığı daha net olarak canlandı zihnimde; içimde tehlikeli bir öfkenin kabardığını hissettim. Gerçekten de, salonda göz gezdirdikçe, başlıca suçlular arasında bulundukları neredeyse kesin olan en az bir grup gördüm – kavisin görüş alanımızdan çıktığı noktaya yakın, bir arada duruyorlardı. Kalabalığın arasından inceledim onları: Erkeklerin o kendinden memnun tebessümleri, bu tür davetlerde ne kadar rahat olduklarını herkese sergilemek istercesine şişine şişine ellerini pantolon ceplerine sokup çıkarışları; kadınların o gülünç kıyafetleri, gülerken kafalarını salak salak iki yana sallayışları. Bu tür insanların Sophie şöyle dursun, herhangi biriyle alay etmeleri, küçümsemeleri inanılır gibi değildi, abesti resmen. Öyle ki, derhal o grubun yanına gidip herkesin gözü önünde ağızlarının payını vermemem için hiçbir neden olmadığını düşündüm. Sophie'nin kulağına teskin edici bir iki söz fısıldadıktan sonra harekete geçtim.

Kalabalığın arasında ilerlerken, salonun gerçekten de geniş bir yarım daire çizdiğini gördüm. Garsonları da görebiliyordum şimdi; iç duvar boyunca nöbetçiler gibi sıralanmış, içki ve kanepe tepsilerini tutuyorlardı. Ara sıra biri bana çarpıp tatlı tatlı özür diliyor, karşı taraftan kendine yol açmaya çalışan biriyle gülümseşiyorduk, ama tuhaftır, kimse beni tanımıyormuş

gibi görünüyordu. Bir ara başlarını üzgün üzgün iki yana sallamakta olan üç orta yaşlı adamın arasından geçmeye çalışırken, aralarından birinin, kolunun altına akşam gazetesini sıkıştırmış olduğunu fark ettim. Rüzgârın yaladığı suratım adamın dirseğinin altından bakıyordu; gelişimizin şu âna kadar böyle garip biçimde görmezden gelinmesinin acaba fotoğraflarla bir ilgisi olabilir mi diye geçti kafamdan. Ama artık yanına gittiğim grubun çok yakınındaydım; daha fazla düşünmedim üzerinde.

Benim yaklaştığımı görünce gruptan iki kişi, beni aralarına almak istercesine kenara çekildi. Etrafımızdaki sanat objelerini tartışıyorlardı; ben aralarına girdiğimde, hepsi son konuşanın söylediği bir şeyi başlarını sallayarak onaylıyorlardı. Sonra kadınlardan biri, "Evet, bu salonun ortasından, tam şu Van Thillo'dan itibaren bir çizgi çekilebileceği belli" dedi, fazla uzağımızda olmayan, kaide üzerinde küçük beyaz bir heykeli işaret ederek. "Genç Oskar hiç anlamıyordu bu işten. Hakkını vermek gerekir, o da bunu biliyordu, ama ailesine karşı bir sorumluluk hissediyordu."

"Affedersiniz ama ben Andreas'a katılıyorum" dedi adamlardan biri. "Oskar aşırı gururluydu. İşi başkalarına devretmesi gerekirdi. Daha iyi anlayan birilerine."

Sonra diğer adamlardan biri tatlı tatlı gülümseyerek bana döndü: "Sizin bu konudaki fikriniz nedir beyefendi? Oskar'ın koleksiyona katkısı konusunda?"

Soru karşısında bir an şaşırıp kaldım, ama kolay kolay amacımdan vazgeçecek değildim.

"Hanımlar beyler, burada durmuş Oskar'ın yetersizliğini tartışıyorsunuz, iyi güzel de," diye başladım söze, "bundan daha önemlisi ve şu anda bizi ilgilendiren..."

"Genç Oskar'a yetersiz demek fazla ileri gitmek olur" diye araya girdi bir kadın. "Zevki ağabeyininkinden çok farklıydı ve evet, ara sıra hata yaptı, ama genel olarak bakıldığında, bence koleksiyona ihtiyacımız olan bir boyut getirdi. Katı ciddiyetini kırdı. Bu boyut olmadan, diyebiliriz ki koleksiyon, tatlısı eksik, güzel bir yemek gibiydi. Şuradaki tırtıl vazo" –kalabalığın arasından parmağıyla işaret etti– "gerçekten çok hoş."

"İyi güzel de..." diye hararetle söze girdim tekrar, ama devam etmeme fırsat kalmadan, bir erkek kararlı şekilde konuştu:

"Tırtıl vazo buradaki yerini hak eden tek seçimiydi, *tek seçimi*. Onun hatası, koleksiyonu bir bütün olarak göremeyişiydi, dengeyi sezemeyişiydi."

Sabrım tükenmekteydi.

"Baksanıza," diye bağırdım, "keser misiniz şunu! Bir saniyeliğine kesin şu manasız gevezeliği! Bir saniye susup bir başkasının bir şey söylemesine izin verin; dışarıdan birinin, hepinizin belli ki memnun mesut yaşayıp gittiği şu kapalı küçük dünyanın dışında birinin!"

Ara verip öfkeyle baktım onlara. Kararlı tavrım işe yaramıştı; hepsi birden –dört erkekle üç kadın– şaşkın şaşkın bana bakıyorlardı. Nihayet dikkatlerini çekmeyi başarmıştım; artık öfkemi harika bir şekilde denetleyebiliyordum, planlayarak kullanabileceğim bir silah gibi. Sesimi alçalttım –niyetlendiğimden biraz daha yüksek sesle bağırmıştım– ve devam ettim:

"Sizin bu küçük kentinizde bunca sorun yaşamanızda, bazılarınızın deyişiyle *kriz* halinde olmanızda şaşılacak ne var? Birçoğunuzun böylesine mutsuz ve tatminsiz olmanızda şaşılacak ne var? Bunlara şaşıran var mı, dışarıdan biri var mı şaşıran? Beklenmedik bir sürpriz mi? Bizler, daha büyük, daha geniş bir dünyada yaşayan bizler, şaşkınlık içinde kafamızı mı kaşıyoruz? Kendi kendimize, nasıl olur da *böyle* bir kent," –birinin kolumu çekiştirdiğinin farkındaydım, ama bu sefer sözümü söylemeye kararlıydım– "*böyle* bir kent, *böyle* bir toplum bu krizi yaşar mı diyoruz? Anlayamayıp şaşırıyor muyuz? Hayır. Hem de hiç! Geldiğimiz anda ne görüyoruz çevremizde? Hanımlar, beyler, sizin gibi insanların temsil ettiği, evet, sizlerin! Sizler *tipik* örneklerisiniz –haksızlık ediyorsam, bu kentin taşlarını kaldırdığımızda altında daha da kaba ve korkunç örnekler varsa özür dilerim– ama benim gözümde, siz beyefendi ve siz hanımefendi, evet, söylemek istemezdim ama, evet, siz bu kentteki bütün hataları temsil ediyorsunuz!" Kolumu çekiştiren kişinin gruptaki kadınlardan biri olduğunu fark ettim; nedense kadın yanımdaki adamın arkasına doğru uzanıyordu. Bir an ona baktım, sonra devam ettim: "Bir kere, temel terbiye kurallarını bilmiyorsunuz. Birbirinize nasıl

davrandığınıza bakın. Benim aileme nasıl davrandığınıza bakın. Hatta bana, seçkin bir şahsiyet, konuğunuz olan bana nasıl davrandığınıza bakın; Oskar'ın sanat koleksiyonundan başka şey görmüyor gözünüz. Yani ona takılıp kalmışsınız, toplumumuz dediğiniz şeyin küçük iç hesaplaşmalarına takılıp kalmışsınız; bizlere asgari bir terbiye gösteremeyecek kadar saplanmışsınız."

Kolumu çekiştiren kadın dönerek tam arkama geçti; beni gruptan çekip alabilmek için çabalayarak bir şeyler söylediğinin farkındaydım. Aldırmayıp devam ettim:

"Kaderin ne garip bir cilvesidir ki, burayı buldular! Evet, annemle babam *burayı* buldular gelecek. Onca kent arasında, burayı, sizin sözde misafirperverliğinizle ağırlanmak üzere. Bunca yıldan sonra, onca kent varken, böyle bir yer, böyle insanlar olması ne acı! Zavallı annem babam, bunca yolu geliyorlar, beni ilk kez dinlemek üzere! Onları sizin gibi insanların eline teslim etmek zorunda oluşum işleri kolaylaştırıyor mu sanıyorsunuz?"

"Mr. Ryder, Mr. Ryder..." Kadın bir süredir ısrarla dirseğimden çekiyordu; bir de baktım ki, Miss Collins'miş. Bunu fark edince hızım kesildi; ben ne olduğunu anlamaya fırsat bulamadan, Miss Collins beni gruptan çekip ayırmayı başardı.

"Ah, Miss Collins," dedim, biraz şaşkın, "iyi akşamlar."

"Biliyor musunuz Mr. Ryder," dedi Miss Collins, beni sürüklemeye devam ederek, "doğrusunu söylemek gerekirse şaşırdım gerçekten. Yani hayranlığın derecesine demek istiyorum. Az önce bir arkadaşım söyledi, bütün kent bunun dedikodusunu yapıyormuş. Son derece iyi niyetli bir dedikodu diyor! Ama gerçekten bu kadar büyütülecek ne var, anlamıyorum. Sırf bugün hayvanat bahçesine gittim diye! Gerçekten anlayamıyorum. Herkes açısından önemli olduğuna beni ikna ettiler, sırf o yüzden kabul ettim; yani Leo'nun yarın akşamki performansının. Ben sadece orada olacağıma söz verdim, o kadar. Ayrıca, doğruyu söylemek gerekirse, Leo'ya teşvik edici birkaç söz söylemek de istiyordum, bunca zaman içmedi diye. Bu konuda hiçbir yorum yapmamak haksızlık olurdu. Ama emin olun Mr. Ryder, bu son yirmi yıl içinde bu kadar uzun süre içmemiş olsaydı, tıpatıp aynı şeyi yapardım. Ama daha önce olmamıştı. Aslında bugün hayvanat bahçesinde olmam o kadar anlamlı filan değildi."

Miss Collins beni çekiştirmekten vazgeçmiş, ama koluma girmişti; kalabalığın arasında ağır ağır yürümeye koyulduk.

"Değildir eminim Miss Collins" dedim. "Ayrıca şundan emin olabilirsiniz ki, az önce yanınıza geldiğimde, size Mr. Brodsky konusunu açmaya hiç mi hiç niyetim yoktu. Bu kentin büyük çoğunluğunun aksine, özel hayatınıza burnumu sokmak gibi bir arzum hiç yok."

"Çok naziksiniz Mr. Ryder. Ama dediğim gibi, bu öğleden sonraki karşılaşmamız o kadar anlamlı bir şey değildi. İnsanlar bilse hayal kırıklığına uğrar. Olay şundan ibaret: Leo yanıma gelip, 'Bugün çok hoş görünüyorsun' dedi. Yirmi yıl süren sarhoşluğun ardından tam Leo'nun söyleyeceği şey. Olan biten bu. Teşekkür ettim elbette, benim de onu uzun zamandır bu kadar iyi görmediğimi söyledim. Bunun üzerine başını yere eğdi; gençken asla böyle bir şey yaptığını hatırlamam. O zamanlar böyle çekingen davranışları yoktu. Evet, ateşi sönmüş, belliydi. Ama onun yerini başka bir şey, bir ağırbaşlılık almış. İşte karşımda öylece duruyordu, başı yere eğik; Mr. von Winterstein ve diğer beyefendiler biraz arkamızda dikiliyor, başka tarafa bakıyor, bizi unutmuş gibi davranıyorlardı. Leo'ya havayla ilgili bir şey söyledim, o da başını kaldırıp evet, ağaçlar harika görünüyor dedi. Sonra gördüğü hayvanlardan beğendiklerini saymaya başladı. Dikkatini hiç vermemiş olduğu belliydi, 'Hayvanların hepsine bayıldım' dedi. 'Fil, timsah, şempanze.' Maymunların kafesleri yakındaydı, o yönden gelmiş olmalılardı, ama fillerin de, timsahların da önünden geçmiş olamazlardı; bunu belirttim Leo'ya. Ama Leo sanki ben alakasız bir şey söylemişim gibi önemsemedi bunu. Sonra biraz paniğe kapılır gibi oldu. Belki tam o sırada Mr. von Winterstein biraz daha yakınımıza geldiği için. Çünkü aslında ben başlangıçta Leo'yla sadece birkaç kelime konuşmaya razı olmuştum, gerçekten birkaç kelime. Mr. von Winterstein, bir dakika kadar sonra araya gireceğine söz vermişti bana. Yani benim koyduğum koşullar bunlardı, ama konuşmaya başladıktan sonra, gerçekten çok kısa olduğu anlaşıldı. Ben bile Mr. von Winterstein'ın yanı başımda dikilmesini istemiyordum o anda. Her neyse, Leo çok az vaktimiz olduğunu biliyordu herhalde ki, o anda doğrudan girdi konuya. 'Bir kez daha deneyebiliriz

belki' dedi. 'Birlikte yaşamayı. Geç kalmış sayılmayız.' Kabul edersiniz ki Mr. Ryder, bu öğleden sonranın zaman kısıtlaması göz önüne alındığında bile, bunca yılın ardından bu sözler biraz patavatsız kaçıyordu. Ben, 'Birlikte ne yaparız ki?' demekle yetindim. 'Artık hiçbir ortak yanımız kalmadı.' Leo birkaç saniye boyunca şaşkın şaşkın etrafına bakındı; onun hiç aklına gelmemiş olan bir noktaya değinmişim gibi. Sonra önünde durduğumuz kafesi işaret ederek, 'Hayvan besleyebiliriz' dedi. 'Birlikte bakarız ona, birlikte severiz. Belki eskiden eksik olan buydu.' Buna ne cevap vereceğimi bilemedim; ikimiz karşılıklı durduk öylece; Mr. von Winterstein'ın yanımıza gelmek üzere harekete geçtiğini gördüm, ama sonra bir şey hissetmiş olmalı ki, herhalde Leo'yla benim duruşumuzdan bir şey sezdi ki, fikrini değiştirip tekrar uzaklaştı ve Mr. von Braun'la konuşmaya koyuldu. Sonra Leo parmağını havaya kaldırdı, –ezelden beri yaptığı bir harekettir– parmağını havaya kaldırıp, 'Bildiğin gibi bir köpeğim vardı,' dedi, 'ama dün öldü. Köpek olmaz. Uzun ömürlü bir hayvan buluruz. Yirmi yirmi beş yıl yaşayacak bir hayvan. Böylece, iyi bakarsak, biz ondan önce ölür, matemini tutmayız. Çocuğumuz olmadı madem, bunu yapalım.' Ben buna cevaben, 'Sen bunu iyice düşünmemişsin' dedim. 'Sevgili hayvanımız ikimizden uzun ömürlü olabilir elbette, ama ikimizin aynı anda ölmesi düşük ihtimal. Hayvanın matemini tutmak zorunda kalmayabilirsin, ama diyelim ki ben senden önce öldüm, *benim* matemimi tutman gerekir.' Bunun üzerine o da hemen, 'Öldükten sonra kimsenin arkandan ağlamamasından iyidir' dedi. 'Benim öyle bir korkum yok ki' dedim ben. Yıllardır bu kentte birçok kişiye yardımcı olduğumu, öldüğümde matemimi tutacak insan kıtlığı çekilmeyeceğini söyledim. O da bunun üzerine, 'Belli olmaz,' dedi, 'bundan sonra şansım yaver gidebilir. Benim de öldüğümde yasımı tutacak çok kişi olabilir. Belki yüzlerce kişi.' Sonra dedi ki: 'Ama hiçbiri gerçekten beni sevmedikten sonra, bunun ne önemi var? Ben hepsinden vazgeçerim. Sevdiğim, beni seven biri uğruna vazgeçerim.' İtiraf edeyim ki Mr. Ryder, bu sohbet beni hüzünlendirmişti biraz; ona söyleyecek başka laf bulamıyordum. Sonra Leo, 'O zamanlar çocuklarımız olsa şimdi kaç yaşında olurlardı?' dedi. 'Bunca yıldan sonra, kim bilir ne

güzel olurlardı.' Sanki çocukların güzel olması yıllar sürermiş gibi! Sonra tekrar, 'Bizim çocuğumuz olmadı' dedi. 'Çocuk yerine hayvan besleyelim.' Bunu tekrarlayınca, ne bileyim, kafam karıştı herhalde, Leo'nun arkasında duran Mr. von Winterstein'a baktım; Mr. von Winterstein derhal yanımıza gelip şakalaştı ve bitti işte. Konuşmamız noktalandı."

Miss Collins'le kol kola salonda ağır ağır gezinmeye devam ediyorduk. Söylediklerini sindirmem bir iki dakika sürdü. Sonra cevap verdim:

"Hatırlıyorum da Miss Collins... Son görüştüğümüzde, sorunlarımı tartışmak üzere beni evinize davet etme lütfunu göstermiştiniz. Ne ilginçtir ki, şu anda asıl tartışılması gereken, *sizin* hayatınızla ilgili vermeniz gereken kararlar. Kararınızın ne olacağını merak ediyorum doğrusu. Şu anda bir dönüm noktasında bulunduğunuz söylenebilir."

Miss Collins güldü. "Ah, Mr. Ryder, ben dönüm noktasında olma yaşını çoktan geçtim. Ayrıca Leo da bu tür sözler söylemek için fazlasıyla gecikti. Bütün bunlar daha yedi sekiz yıl önce bile olsaydı..." Miss Collins içini çekti ve bir an çehresinde derin bir üzüntü belirdi. Sonra tekrar tatlı tatlı gülümsedi. "Yepyeni umutlar, korkular ve hayallerle yola çıkmanın hiç zamanı değil. Evet, biliyorum, o kadar yaşlı olmadığımı, hayatımın henüz bitmediğini söyleyeceksiniz, teşekkür ederim. Ama gerçek şu ki, hakikaten geç artık, şimdiden sonra birtakım yeni sorunlarla uğraşmak... nasıl desem, *karışıklık* yaratır. Ah, Mazursky! Her seferinde hayran bırakır beni!" Miss Collins önünden geçmekte olduğumuz, kaide üzerine oturtulmuş kırmızı kilden kediyi işaret etti. "Olmaz, Leo hayatımda yeterince karışıklık yarattı bugüne kadar. Ben çoktandır kendime yeni bir hayat kurdum; bu kentin insanlarına sorarsanız, çoğu size bu durumdan yüzümün akıyla çıktığımı söyleyecektir; yanılmadığımı umuyorum. Kentimizde sorunların giderek arttığı bir dönemde birçoğuna büyük yardımlarım dokunduğunu söyleyeceklerdir. Elbette sizin çapınızda bir başarım olmadı Mr. Ryder. Ama bu, geriye dönüp baktığımda yapabildiklerimden memnuniyet duymamı engellemiyor. Evet, sonuç olarak, Leo'dan bu yana kendime kurduğum hayatı tatmin edici buluyorum; böyle kalması beni memnun eder."

"Ama Miss Collins, en azından şu andaki durumu çok dikkatli düşünmelisiniz. Bütün bu yararlı çalışmalarınızın ardından, hayatınızın sonbaharını içten içe hâlâ –özür dilerim– hâlâ sevdiğinizi varsaydığım erkekle paylaşabilme fırsatını güzel bir mükâfat olarak görmeniz gerekmez mi? Böyle düşünmemin nedeni de şu: Aksi takdirde niye bunca yıldır bu kentte yaşamaya devam ettiniz? Başkasıyla evlenmeyi niye hiç düşünmediniz?"

"Yo, başkasıyla evlenmeyi düşündüm Mr. Ryder. Bu yıllar boyunca rahatlıkla razı olabileceğim en az üç erkek oldu. Ama hiçbiri... hiçbirini istemedim. Belki de dediklerinizde bir doğruluk payı vardır. Leo yakınımdaydı; bu da diğer erkekleri yeterince sevmeme engel oldu. Her neyse, bunların üzerinden yıllar geçti. Sorunuz, belki haklı da sayılabilecek bir soru, şimdi niye hayatımı Leo'yla noktalamadığım, değil mi? Düşünelim isterseniz. Leo şu anda ayık ve sakin. Uzun süre böyle devam edecek mi? Belki. Bir ihtimal var, kabul ediyorum. Özellikle şimdi kentte bir itibar kazanır, bir kez daha büyük sorumlulukları olan, ünlü biri haline gelirse. Ama ben ona dönmeye karar verirsem, o zaman işler değişir. Bir süre sonra, tıpkı eskisi gibi, üst üste koyduğu bütün taşları yıkmaya karar verir. Bu durumda herkes ne hale gelir? Kent ne hale gelir? Doğrusunu isterseniz Mr. Ryder, onun bu tekliflerini kabul etmemek benim için toplumsal görev sayılır."

"Miss Collins, özür dilerim, ama bana kalırsa siz kendi argümanlarınıza kendiniz de pek inanmıyorsunuz. Aslında içten içe, eski hayatınızın, Mr. Brodsky'yle hayatınızın tekrar başlamasını bekliyordunuz hep. Bu kentin insanlarının eminim daima minnetle anacağı başarılı çalışmalarınızı, bu bekleyiş sırasında sizi meşgul edecek bir şey olarak görüyordunuz bence."

Miss Collins başını eğdi, sözlerimi gülümseyerek tarttı.

"Dediklerinizde doğruluk payı olabilir Mr. Ryder" dedi sonunda. "Belki zamanın ne kadar hızlı geçtiğini pek de fark etmedim. Zamanın nasıl geçtiğini çok kısa bir süre önce, geçen yıl anladım. İkimizin de yaşlandığını, eskiden sahip olduğumuz şeylere kavuşmak için geç kalmış olabileceğimizi anladım. Evet, haklısınız belki de. Onu ilk terk ettiğimde, kalıcı bir durum olarak görmüyordum aslında. Ama sizin ileri sürdüğünüz gibi *bek-*

liyor muydum? Doğrusu bilemiyorum. Hayatı gündelik olarak ele alıyordum. Şimdi bakıyorum, zaman geçip gitmiş. Ama şimdi dönüp tamamına, hayatıma baktığımda, o kadar kötü görünmüyor gözüme. Bu şekilde, şimdiki halimle noktalamak isterim. Leo'yla hayvanına niçin bulaşayım? Gerçekten karışıklık yaratır şimdi."

Bir kez daha, bütün bu söylediklerine gerçekten inandığı konusunda şüphelerim olduğunu kibarca dile getirmek üzereyken, dirseğimin dibinde Boris'in durduğunu fark ettim.

"Yakında eve gitmemiz gerekiyor" dedi. "Annemin asabı bozulmaya başladı."

Karşıya, Boris'in parmağıyla işaret ettiği yöne baktım. Sophie onu bıraktığım noktanın birkaç adım ötesinde, tek başına, kimseyle konuşmadan duruyordu. Yüzünde belli belirsiz bir tebessüm geziniyordu, ama görecek kimse yoktu. Sırtını kamburlaştırmıştı, bakışları, en yakınındaki davetli grubunun ayakkabılarına odaklanmış gibiydi.

Durumun umutsuz olduğu belliydi. Bütün davetlilere karşı öfkemi tutmaya çalışarak, "Evet, haklısın," dedim Boris'e, "gitsek iyi olacak. Anneni al gel. Kimse görmeden sıvışmaya çalışalım. Boy gösterdik işte, kimse şikâyet edemez."

Bir gece öncesinden, binanın otele bitişik olduğunu hatırlıyordum. Boris kalabalığın içine daldığında ben de duvardaki sıra sıra kapılara bakıp Stephan Hoffman'la birlikte hangisinden geçerek otelin koridoruna çıktığımızı hatırlamaya çalıştım. Ama tam o sırada, hâlâ kolumu bırakmamış olan Miss Collins tekrar konuşmaya başladı:

"Dürüst olmak gerekirse, kesinlikle dürüst olmak gerekirse, itiraf etmeliyim ki evet, pek mantıklı olmayan anlarımda, hayalim buydu."

"Öyle mi, neydi yani Miss Collins?"

"Her şey. Şu anda olup biten her şey. Leo'nun kendine bir çekidüzen vermesi, bu kentte layık olduğu bir mevki edinmesi. Her şeyin yine yoluna girmesi, o korkunç yılların temelli geçmişe gömülmesi. Evet, itiraf etmek zorundayım Mr. Ryder. İnsan gündüz vakti mantıklı, sağduyulu olabiliyor. Ama gece oldu mu işler değişiyor. Bu yıllar boyunca sık sık gecenin bir yarısında,

karanlıkta uyanıp yattığım yerde düşündüğüm oldu; tıpatıp böyle bir şeyler olduğunu düşünürdüm. Şimdi gerçekten olmaya başlayınca, biraz kafam karıştı. Öte yandan, aslında *gerçekten* başladığını da söyleyemeyiz. Evet, Leo bu kentte bir şeyler başarabilir; bir zamanlar gerçekten çok yetenekliydi, bütün yeteneğini kaybetmiş olamaz. Ayrıca daha önce, buraya gelmeden önce eline doğru dürüst bir fırsat geçmediği de doğru. Ama ikimiz için artık çok geç. O ne derse desin, ben eminim, çok geç."

"Miss Collins, bu meseleyi sizinle uzun uzun tartışmayı çok isterdim. Ama şu anda ne yazık ki gitmek zorundayım."

Gerçekten de bunları söylerken Sophie'yle Boris'in karşıdan bana doğru ilerlediklerini gördüm. Miss Collins'ten kolumu kurtarıp tekrar kapılar arasında bir seçim yapmaya çalıştım; kavisin görünmeyen kısmında kalan kapıları da görebilmek için geriye doğru birkaç adım attım. Tek tek incelediğimde kapıların hepsi biraz tanıdık geliyordu, ama hiçbirinden emin olamıyordum. Birine sormak geldi aklıma, ama erkenden ayrılışımıza dikkat çekmemek için vazgeçtim.

Sophie'yle Boris'i kapılara doğru götürürken hâlâ karar verememiştim. Nedense aklıma birçok filmde gördüğüm, filmdeki karakterlerden birinin, bir yeri etkileyici biçimde terk etmek isterken yanlış kapıyı açtığı ve bir dolaba girdiği sahne geliyordu. Her ne kadar tam tersine bir sebeple de olsa –ben daha sonra tartışıldığında tam olarak hangi noktada gittiğimizden emin olunamasın diye hiç dikkati çekmeden ayrılmak istiyordum– böyle bir gaf yapmamalıydım katiyen.

Sonunda sırf en gösterişli kapı olduğu için sıranın tam ortasında yer alan kapıda karar kıldım. Geniş panoları sedef kakmalıydı ve her iki yanında sütunlar vardı. Şu anda, her iki sütunun da önünde birer üniformalı garson, nöbetçi gibi kaskatı durmaktaydı. Bu kadar önemli bir kapı bizi doğrudan otele götürmese de herkesin gözü önünde olmadan dönüş yolunu arayıp bulabileceğimiz, merkezî bir yerlere götürür diye düşünüyordum.

Sophie'yle Boris'e beni izlemeleri için işaret edip kapıya yaklaştım ve üniformalı adamlardan birine, "Kımıldamana gerek yok, ne yaptığımı biliyorum" dercesine sertçe başımı sallayarak kapıyı açtım. Ve dehşet içinde, en çok korktuğum şeyin başıma

geldiğini gördüm: Temizlik malzemelerinin konduğu, üstelik tıka basa dolu bir dolabın kapısını açmıştım. Çok sayıda saplı paspas patırtıyla mermer zemine devrildi ve dört bir yana koyu renk tüyler uçuştu. Dolabın içine baktığımda düzensizce üst üste yığılmış kovalar, yağlı bezler ve sprey kutuları gördüm.

"Affedersiniz" dedim, en yakınımda duran ve şimdi aceleyle bezleri toparlayan üniformalı adama; sonra da, üzerimize çevrilen suçlayıcı bakışların karşısında, yandaki kapıya yöneldim.

Aynı hatayı tekrarlamamaya kararlıydım, ikinci kapıyı dikkatlice açtım. Çok ağır hareket ediyordum; sayısız gözün sırtıma dikildiğini hissettiğim, uğultunun yükseldiğini ve yakınımda bir sesin, "Tanrım, Mr. Ryder değil mi bu?" dediğini işittiğim halde, paniğe teslim olmadım ve kapıyı, içeride devrilecek bir şey bulunmadığından emin olmak için aralıktan bakarak, milim milim açtım. Neyse ki bir koridora açıldığını anladım sonunda ve hızla kapıdan geçip telaşla Sophie'yle Boris'e işaret ettim.

20

Kapıyı onların arkasından kapadım; üçümüz de etrafımıza bakındık. Hafif bir zafer duygusuyla, ikinci denememde doğru kapıyı bulmuş olduğumu gördüm; otelin büyük salonundan geçip lobiye açılan uzun, karanlık koridordaydık. Önce, galerideki gürültünün ardından sessizlik bizi biraz şaşırttığı için kıpırtısız kaldık. Sonra Boris esneyerek, "Ne kadar sıkıcı bir partiydi!" dedi.

"Feciydi" dedim. Resepsiyondaki insanların tek tek hepsine karşı bir öfke kabardı yine içimde. "Zavallılar güruhu. Medeniyet denen şeyden haberleri yok." Sonra ekledim: "Annen tartışmasız resepsiyondaki en güzel kadındı. Değil mi Boris?"

Sophie karanlıkta kıkırdadı.

"Tartışmasız en güzel kadındı" dedim.

Boris bir şey söyleyecek gibi oldu, ama tam o sırada hepimiz etrafımızdaki karanlıkta bir sürünme sesi fark ettik. Sonra, gözlerim karanlığa alışınca, koridorun ilerisinde iri bir yaratık gördüm; ağır ağır bize doğru ilerliyor, her hareket edişinde o sürünme sesi çıkıyordu. Sophie'yle Boris de aynı anda varlığını fark etmişti; bir an hepimiz donakaldık. Sonra Boris fısıldadı:

"Büyükbabam bu!"

O zaman, yaratığın gerçekten de Gustav olduğunu gördüm; iki büklüm eğilmişti, koltuğunun altında bir bavul, elinde bir başka bavul taşıyor, üçüncü bavulu da arkasından sürüklüyordu – sürünme sesinin kaynağı buydu. Bir an hiç ilerlemiyormuş, sadece ağır ağır sallanıyormuş gibi göründü.

Boris hevesle ileriye atılırken Sophie'yle ben biraz duraksayarak onu takip ettik. Yaklaştığımızda, nihayet bizi fark eden Gustav durup biraz doğruldu. Karanlıkta yüz ifadesini göremiyordum, ama sesi neşeli çıktı:

"Boris. Bu ne güzel sürpriz."

"Büyükbabam bu!" dedi Boris tekrar heyecanla. Sonra sordu: "İşin mi var?"

"Evet, çok işim var."

"Çok işin var herhalde." Boris'in sesinde garip bir gerginlik vardı. "Çok, *çok* işin var."

"Evet," dedi Gustav soluklanarak, "işler çok yoğun."

Gustav'a yaklaşıp, "Sizi işinizden alıkoyduğumuz için kusura bakmayın" dedim. "Biz de resepsiyona gelmiştik, ama şimdi eve gidiyoruz. Kendimize ziyafet çekmeye."

"Ya?" dedi taşıyıcı. "Öyle mi? Ne kadar iyi. Sizi böyle bir arada görmek ne güzel." Sonra Boris'e döndü: "Nasılsın Boris? Annen nasıl?"

"Annem biraz yorgun" dedi Boris. "Akşam yemeği için sabırsızlanıyoruz hepimiz. Sonra da Warlord oynayacağız."

"Nefis bir program. Çok eğleneceksiniz eminim. Evet..." Gustav bir an durdu. Sonra devam etti: "Ben işime devam etsem iyi olacak. Şu anda işler çok yoğun."

"Tamam" dedi Boris alçak sesle.

Gustav Boris'in saçlarını karıştırdı. Sonra yine iki büklüm eğilip yükünü çekmeye koyuldu. Boris'e elimi uzatıp onu Gustav'ın yolundan çektim. Belki biz seyrettiğimiz için, belki de kısa mola sayesinde biraz gücünü toparladığından, taşıyıcı şimdi çok daha seri ilerleyerek karanlıkta bizden uzaklaştı. Ben lobiye gitmek üzere harekete geçtim, ama Boris tereddütteydi, koridorun gerisine, büyükbabasının hâlâ seçilebilen iki büklüm siluetine dikmişti gözlerini.

"Hadi, acele edelim" dedim, Boris'in omzuna sarılarak. "Hepimiz çok acıktık."

Tekrar yürümeye koyulmuştum ki, arkamdan Sophie, "Yok hayır, bu taraftan" dedi. Döndüğümde onu daha önce fark etmediğim küçük bir kapının önünde eğilmiş buldum. Zaten fark etmiş olsaydım da, dolap kapağı zannederdim, omzumun hi-

zasına ancak geliyordu. Buna rağmen Sophie kapıyı açmış tutuyordu; Boris de, aynı şeyi defalarca yapmış birinin edasıyla kapıdan geçti. Sophie kapıyı tutmaya devam edince ben de biraz duraksadıktan sonra eğilip Boris'in peşinden geçtim.

Kendimi bir tünelde bulacağımı, emeklemek zorunda kalacağımı zannediyordum, ama bulunduğumuz yer bir başka koridordu. Hatta bir öncekinden daha genişti, ama sadece personelin kullandığı bir yer olduğu da belliydi. Yerlerde halı yoktu, duvar boyunca çıplak borular vardı. Yine yarı karanlıktaydık, ama biraz ileride, yere şerit halinde bir elektrik ışığı yansıyordu. Işığa doğru birkaç adım ilerledikten sonra Sophie tekrar durup bir yangın çıkış kapısını koluna bastırarak açtı. Bir saniye sonra dışarıda, sessiz bir ara sokakta duruyorduk.

Bol yıldızlı, güzel bir geceydi. Sokağa bakınca bütün dükkânların kapalı, sokağın bomboş olduğunu gördüm. Yürümeye başladığımızda Sophie neşeli bir tonda, "Büyükbabanla karşılaşmak ne güzel sürpriz oldu, değil mi Boris?" dedi.

Boris cevap vermedi. İri adımlarla önden yürüyor, kendi kendine mırıldanıyordu.

"Sen de çok acıkmış olmalısın" dedi Sophie bana. "Yemekler yeter umarım. Öğleden sonra kendimi kaptırdım mezelere, ana yemek hazırlamayı unuttum. Yaparken çok geldi, ama şimdi düşünüyorum da..."

"Saçmalama, yeter" dedim. "Zaten benim canım da öyle bir yemek istiyor. Azar azar değişik mezeler. Boris'in niye meze sevdiğini çok iyi anlıyorum."

"Ben küçükken annem öyle yapardı. Özel akşamlarda. Doğum günleriyle Noel'de değil ama, o zaman biz de herkes gibi yerdik. Ama üçümüz baş başa, özel bir akşam geçirmek istediğimizde, annem öyle yapardı. Peş peşe bir yığın lezzetli meze. Ama sonra taşındık, annem hastalandı, o yüzden daha sonra pek yapamadık. Umarım hazırladıklarım yeter. İkiniz de kim bilir ne kadar acıkmışsınızdır." Sonra ansızın ekledi: "Özür dilerim. Bu gece pek etkileyici sayılmazdım, değil mi?"

O kalabalığın ortasında tek başına dururkenki hali canlandı gözümde; uzanıp omzuna sarıldım. Sophie de bana iyice sokuldu; birkaç dakika boyunca o şekilde, konuşmadan, ıssız ara so-

kaklarda yürüdük. Bir ara Boris yanımıza gelip sordu: "Bu gece kanepede oturup yemek yesem olur mu?"

Sophie biraz düşündü, sonra, "Peki," dedi, "bu akşamlık olur."

Boris yanımız sıra birkaç adım daha attıktan sonra bir soru daha sordu: "Yere uzanıp yesem olur mu?"

Sophie güldü. "Sadece bu akşamlık Boris. Yarın sabah kahvaltıda yine sofraya oturacaksın."

Boris bu cevaptan memnun kalmış gibiydi; heyecanla önden koştu.

Sonunda bir berber dükkânıyla fırının arasına sıkışmış bir kapının önünde durduk. Zaten dar olan sokak, kaldırıma park etmiş çok sayıda araba yüzünden daha da daralmıştı. Sophie anahtarlarını çıkarırken başımı kaldırıp baktım: Dükkânların üstünde dört kat vardı. Pencerelerden bazıları ışıklıydı, hafif bir televizyon sesi duyuluyordu.

İkisinin peşinden iki kat merdiven çıktım. Sophie anahtarıyla kapıyı açarken birden, belki de daireyi biliyormuşum gibi davranmam bekleniyordur, diye düşündüm. Öte yandan, misafir gibi davranmam da bekleniyor olabilirdi. İçeriye girerken, Sophie'nin tavrını dikkatle gözleyip ona göre davranmaya karar verdim. Sophie arkamızdan kapıyı kapar kapamaz fırını yakması gerektiğini bildirip ortadan kayboldu. Boris de ceketini çıkarıp attı ve polis sireni gibi bir ses çıkararak koşmaya başladı.

Holde tek başıma kalınca, fırsattan faydalanıp çevreme iyice bakındım. Hem Sophie'nin, hem de Boris'in benim eve yabancı olmadığımı düşündükleri belliydi; gerçekten de, durduğum yerde karşımdaki aralık kapılara, solgun çiçek desenli, donuk sarı duvar kâğıdına, palto askısının arkasında yerden tavana uzayan çıplak boruya baktıkça, bu holü belli belirsiz hatırlamaya başlamıştım.

Birkaç dakika sonra içeriye, salona girdim. Tanımadığım çeşitli şeyler olmasına rağmen –kullanılmayan şöminenin iki yanındaki eski, çökük koltuklar yeni alınmış olmalıydı– salonu holden daha iyi hatırladığım izlenimini edindim. Duvara dayalı iri, oval yemek masası, mutfağa açılan ikinci kapı, koyu renk, şekilsiz kanepe, yıpranmış turuncu halı kesinlikle tanıdık geli-

yordu gözüme. Tepeden sarkan lamba –desenli kumaştan abajuru olan tek bir ampul– etrafa gölgeli bir desen yansıttığından, duvar kâğıdında yer yer ıslak lekeler olup olmadığını tam göremiyordum. Boris salonun ortasında, yerde yatıyordu, ben içeri girdiğimde sırtüstü döndü.

"Bir deney yapmaya karar verdim" diye bildirdi, hem bana hem de tavana. "Boynumu böyle tutacağım."

Aşağıya baktım; boynunu kısmış, çenesini göğsüne yapıştırmıştı.

"Demek öyle. Ne kadar süreyle öyle tutacaksın?"

"En az yirmi dört saat."

"Çok güzel Boris."

Boris'in üstünden atlayıp mutfağa geçtim. Uzun ve dar mutfak da derhal tanıdık geldi. Pis duvarlar, kornişin altındaki örümcek ağı izleri, kırık dökük çamaşır gereçleri hafızamı dürtüyordu. Sophie önlük takmış, yere diz çökmüş, fırına bir şeyler yerleştiriyordu. Ben girince başını kaldırıp baktı, yemekle ilgili bir şey söyleyip fırının içini gösterdi ve neşeyle güldü. Ben de güldüm ve mutfağa son bir kez göz gezdirdikten sonra salona döndüm.

Boris hâlâ yerde yatıyordu; ben içeri girdiğimde hemen boynunu kıstı tekrar. Onunla hiç ilgilenmeyip kanepeye oturdum. Yakında, yerde bir gazete duruyordu; fotoğraflarımın çıktığı gazete olabileceğini düşünüp aldım. Birkaç gün öncesinin gazetesiydi, ama yine de göz gezdirmeye karar verdim. Ben birinci sayfadaki yazıyı okurken –Von Winterstein denen adamla Eski Kent'in korunması planlarına ilişkin bir röportaj– Boris halının üstünde yatmaya devam etti; konuşmuyor, ara sıra robot gibi hafif bir ses çıkarıyordu. Kendisine ne zaman göz atsam, boynu kısıktı; en azından bu saçma oyundan vazgeçinceye kadar ona bir şey söylememeye karar verdim. Benim kendisine bakacağımı sezdiği anda boynunu mu kısıyor, yoksa sürekli kısık mı tutuyor, anlayamıyordum, çok geçmeden umursamaz da oldum. "Madem öyle, orada yatmaya devam etsin bakalım" diye düşündüm kendi kendime ve gazete okumaya devam ettim.

Sonunda, yaklaşık yirmi dakika sonra, Sophie üzeri yiyeceklerle dolu bir servis tabağıyla çıkageldi. Hepsi küçük küçük,

zahmetle hazırlanmış talaş börekleri, baharatlı, etli börekler vardı. Sophie tabağı yemek masasının üstüne koydu.

"Ne kadar sessizsiniz" dedi etrafa bakınarak. "Hadi bakalım, eğlence başlasın. Boris, bak! Daha bunun gibi bir tabak daha var. Hep en sevdiklerin! Hadi, sen oynayacağımız oyunu seç, ben gerisini getireyim."

Sophie tekrar mutfağa girer girmez Boris ayağa fırladı, masaya gidip böreklerden birini ağzına tıktı. Boynunun normale dönmüş olduğunu söyleyecektim, ama vazgeçip konuşmadan gazete okumaya devam ettim. Boris tekrar siren sesini çıkararak salonda hızla ilerledi ve karşı köşedeki yüksek dolabın önünde durdu. Bütün oyunların o dolapta saklandığını hatırladım; geniş, yassı kutular, başka oyuncakların ve ev gereçlerinin üzerinde üst üste, her an devrilecek gibi yığılı dururdu. Boris bir iki saniye dolaba baktı, sonra ansızın kapıyı çekip açtı.

"Hangisini oynayalım?" diye sordu.

Ben duymazlıktan gelip gazete okumaya devam ettim. Göz ucuyla görüyordum onu: Önce bana, sonra, cevap vermeyeceğimi anladığında tekrar dolaba döndü. Bir süre durduğu yerde oyunlara göz gezdirdi; ara sıra parmağını uzatıp bir kutunun kenarına dokunuyordu.

Sophie başka yemeklerle tekrar geldi. O sofrayı düzenlerken Boris onun yanına gitti; ikisinin alçak sesle tartıştığını duydum.

"Yerde yiyebilirim demiştin ama" diye ısrar ediyordu Boris.

Bir süre sonra, tekrar halının üzerine, önüme çöktü ve tepeleme dolu tabağını yanına koydu.

Ben ayağa kalkıp sofraya gittim. Bir tabak alıp ne seçeceğime karar vermeye çalışırken Sophie etrafımda kaygıyla dolanıyordu.

"Her şey muhteşem görünüyor" dedim, tabağıma yemek alırken.

Kanepeye döndüğümde, tabağı yanıma, bir minderin üzerine koyarsam, bir yandan yerken bir yandan gazetemi de okuyabileceğimi gördüm. Gazeteyi dikkatle incelemeye karar vermiştim daha önce; yerel firmaların reklamlarını bile inceleyecektim; tasarladığım gibi okumaya devam ediyor, gözümü gazeteden ayırmadan ara sıra tabağıma uzanıyordum.

Bu arada Sophie yere, Boris'in yanına oturmuştu; ara sıra ona bir soru soruyordu – etli böreği beğenip beğenmediğini, bir okul arkadaşını. Ama ne zaman bu şekilde bir sohbet başlatmaya kalkışacak olsa, Boris'in ağzı tıka basa dolu olduğundan ancak homurtularla cevap verebiliyordu. Sonra Sophie, "Ee, Boris, hangi oyunu oynayacağımıza karar verdin mi?" dedi.

Boris'in bakışlarının bana çevrildiğini hissettim. Alçak sesle cevap verdi:

"Benim için fark etmez."

"Fark etmez mi?" Sophie inanamamış gibi sormuştu soruyu. Uzun bir sessizliğin ardından, "Peki öyleyse," dedi, "gerçekten fark etmiyorsa ben seçeyim birini." Ayağa kalktığını duydum. "Birini seçeceğim."

Bu taktikle Boris'i kandırmayı başardı. Boris heyecanla ayağa kalkıp annesinin peşinden dolaba gitti; ikisinin üst üste kutuların önünde konuştuklarını duyuyordum; beni rahatsız etmemek istercesine alçak sesle konuşuyorlardı. Sonunda dönüp tekrar yere oturdular.

"Hadi, açalım şunu" dedi Sophie. "Bir yandan yiyip bir yandan oynarız."

Tekrar baktığımda oyunun kartonu açılmıştı, Boris kartları ve plastik fişleri yerleştiriyordu hevesle. Dolayısıyla, birkaç dakika sonra Sophie, "Ne oldu? Bunu istediğini söylemiştin" dediğinde şaşırdım.

"Evet, doğru."

"Ne oldu öyleyse Boris?"

Bir sessizliğin ardından Boris cevap verdi. "Çok yorgunum. Babam gibi."

Sophie içini çekti. Sonra birden, daha neşeli bir sesle, "Boris, baban sana bir şey aldı" dedi.

Gazetenin arkasından başımı uzatıp gizlice bakmaktan kendimi alamadım; Sophie bana manalı manalı gülümsedi.

"Şimdi verebilir miyim?" diye sordu bana.

Neden bahsettiğini hiç anlamamıştım, şaşkın baktım, ama Sophie ayağa kalkıp içeri gitti. Neredeyse çıkar çıkmaz da geri döndü; bir gece önce sinemada aldığım eski el kitabını tutuyordu elinde. Boris sözümona yorgun olduğunu unutup ayağa fırladı, ama Sophie muziplik edip vermiyordu kitabı.

"Dün gece babanla birlikte çıktık" dedi. "Harika bir akşamdı, o bir ara seni hatırlayıp bunu aldı senin için. Daha önce hiç böyle bir şeyin olmamıştı, değil mi Boris?"

"Harika bir şeymiş gibi konuşmasana" dedim gazetenin arkasından. "Eski bir el kitabı işte."

"Baban ne güzel düşünmüş seni, değil mi?"

Tekrar baktım gizlice. Sophie kitabı Boris'e vermiş, o da diz çökmüş inceliyordu.

"Süper" diye mırıldandı sayfaları çevirerek. "Süper bir şey bu." Bir sayfada durup baktı. "Her şeyin nasıl yapıldığını gösteriyor."

Birkaç sayfa daha çevirdi; çevirirken kitap çat diye ortadan ikiye ayrıldı. Boris hiçbir şey olmamış gibi sayfaları çevirmeye devam etti. Eğilmeye yeltenmiş olan Sophie Boris'in tepkisini görünce durup doğruldu.

"Her şeyi gösteriyor" dedi Boris. "Süper bir kitap."

Bana hitap ettiği çok açıkmış izlenimine kapıldım. Gazetemi okumaya devam ettim; birkaç saniye sonra Sophie usulca, "Ben selobant getireyim. Yapıştırırız, olur biter" dedi.

Sophie'nin salondan çıktığını duydum, okumaya devam ettim. Göz ucuyla Boris'in hâlâ sayfaları çevirmekte olduğunu görüyordum. Bir süre sonra başını kaldırıp bana baktı, "Duvar kâğıdı yapıştırmak için özel fırça varmış" dedi.

Gazeteyi okumaya devam ettim. Nihayet Sophie salona döndü.

"Çok tuhaf," diye mırıldanıyordu, "selobandı bulamadım bir türlü."

"Bu kitap çok şahane" dedi Boris annesine. "Her şeyin nasıl yapılacağını gösteriyor."

"Tuhaf şey. Bitmişti belki de." Sophie tekrar mutfağa geçti.

Oyunlarla aynı dolapta, sağ alt köşeye yakın küçük çekmecelerden birinde çeşitli selobant ruloları olduğunu hatırlar gibiydim belli belirsiz. Gazeteyi elimden bırakıp kalkarak aramayı düşünüyordum ki Sophie tekrar salona girdi.

"Boş ver" dedi. "Sabah selobant alırım, yapıştırırız kitabı. Hadi Boris, şu oyuna başlayalım, yoksa yatma vaktine kadar imkânsız bitiremeyiz."

Boris cevap vermedi. Yerde, halının üstünde hâlâ sayfaları çevirdiğini işitiyordum.

"Peki, sen oynamayacaksan ben tek başıma başlıyorum" dedi Sophie.

Bardakta sallanan zarların sesi duyuldu. Gazeteyi okumaya devam ederken, akşamın gidişatı yüzünden Sophie'ye biraz acıdım elimde olmadan. Ama o da yarattığı onca karışıklığın bir bedeli olmayacağını düşünmüyordu herhalde. Üstelik yemek konusunda kendini aşmış da sayılmazdı. Mesela sardalyalı küçük üçgen kanepeler, peynirli ızgara sosis hazırlamayı akıl etmemişti. Omlet türü bir şey, peynirli patates dolması ya da balık köftesi yapmamıştı. Biber dolması da yoktu. Üstüne ançüez ezmesi sürülmüş kanepeler, uzunlamasına dilimlenmiş salatalık, hatta kenarları zikzaklı kesilmiş katı yumurta bile yoktu. Tatlı olarak da ne erikli tart yapmıştı, ne beze, hatta ne de bir çilekli rulo pasta.

Giderek, Sophie'nin zarları aşırı uzun bir süredir sallamakta olduğunu fark ettim. Aslında, zarlarla oynamaya başladığından beri sallayışı değişmişti. Şu anda güçsüzce, yavaşça sallıyor gibiydi; sanki kafasındaki bir ezgiye tempo tutar gibi. Telaşa kapılarak gazeteyi indirdim.

Sophie yerde bir kolunun üzerine dayanmıştı; bu pozisyonda uzun saçları omzunun üstünden dökülmüş, yüzünü tamamen gizliyordu. Kendini bütünüyle oyuna kaptırmış gibi görünüyordu; ağırlığını da tuhaf biçimde öne vermiş, oyun tahtasının üstüne kapanmıştı sanki. Bütün vücudu ağır ağır ileri geri sallanıyordu. Boris somurtkan bir ifadeyle ona bakıyor, eliyle kitaptaki çatlağı yokluyordu.

Sophie zarları sallamaya belki otuz, kırk saniye daha devam etti, sonunda önüne yuvarladı. Hulyalı hulyalı zara baktı, tahtanın üstünde birtakım şeyleri oynattı, sonra tekrar zarları sallamaya koyuldu. Havada bir tehlike seziyordum; duruma el koyma vaktinin geldiğine hükmettim. Gazeteyi bir kenara atarak el çırptım ve ayağa kalktım.

"Ben artık otele dönsem iyi olacak" dedim. "Ayrıca ikinizin de hemen yatmasını öneririm. Hepimiz yorucu bir gün geçirdik."

İri adımlarla hole yürürken Sophie'nin şaşkın yüz ifadesini gördüm. Hemen yanı başımda belirdi.

"Bu kadar çabuk mu gidiyorsun? Doydun bu bari?"

"Kusura bakma. Yemeği hazırlamak için çok uğraştığını biliyorum. Ama saat çok geç oldu. Yarın sabah çok işim var."

Sophie kederli kederli iç geçirdi. "Kusura bakma" dedi sonunda. "Pek başarılı bir gece olmadı. Kusura bakma."

"Önemli değil. Senin suçun değil. Hepimiz yorgunduk. Benim gerçekten gitmem gerek artık."

Sophie beni somurtarak uğurlayıp yarın sabah arayacağını söyledi.

Bundan sonraki birkaç dakika boyunca otelin yolunu hatırlamaya çalışarak ıssız sokaklarda dolaştım. Sonunda tanıdığım bir sokağa geldim ve sessiz gecenin, düşüncelerimle ve ayak seslerimle baş başa kalabilmenin tadını çıkarmaya başladım. Ne var ki çok geçmeden, gece bu şekilde noktalandığı için biraz vicdan azabı duydum tekrar. Ne var ki, Sophie başka şeylerin yanı sıra, özenle planlanmış programımı altüst etmeyi de başarmıştı. Sonuçta kentteki ikinci günümün sonunda, bir değerlendirmesini yapmak üzere geldiğim krize ilişkin yüzeysel bazı fikirler edinebilmiştim sadece. Sabah, Brodsky'nin müziğini kendi kulaklarımla nihayet dinleyebileceğim randevuya, kontes ve belediye başkanıyla randevuma bile katılamadığımı hatırladım. Kaybettiğim zamanı telafi etmek için daha bol bol vaktim vardı elbette; önümüzdeki günlerde katılacağım birkaç önemli toplantıda –örneğin Yurttaşlararası Dayanışma Grubu toplantısında– kentteki duruma ilişkin çok daha kapsamlı fikir edinecektim mutlaka. Bununla birlikte, stres altında olduğum da su götürmez bir gerçekti; geceyi gevşek bir ruh halinde noktalamadım diye Sophie'nin şikâyet etmeye hakkı yoktu.

Bunları düşünerek taş bir köprünün üzerinden geçmekteydim. Durup suya ve kanal kenarındaki sıra sıra lambalara bakarken, Miss Collins'in davetini hâlâ kabul edip onu ziyarete gidebileceğim geçti aklımdan. Bana en çok yardım edebilecek kişi olduğunu ima etmişti; kentteki zamanım giderek daraldığına göre, onunla yapacağım etraflı bir konuşmanın işleri epeyce

hızlandırabileceğini, Sophie kaprislerini dayatmasa bizzat edinmiş olacağım bilginin neredeyse tamamını bana sunabileceğini anlıyordum şimdi. Miss Collins'in salonunu, kadife perdeleri, eski püskü eşyaları düşündüm yine ve o anda orada olmak geçti ansızın içimden. Tekrar yürümeye koyuldum; köprüyü geçip karanlık sokağa girdim ve ertesi sabah ilk fırsatta onu aramaya karar verdim.

III

21

Uyandığımda panjurların arasından sızan parlak güneşi görünce sabahın büyük bölümünü kaçırmış olduğum duygusuyla paniğe kapıldım. Ama sonra bir gece önce verdiğim kararı, Miss Collins'i ziyaret edeceğimi hatırladım ve sakinleşerek kalktım yataktan.

Yeni odam bir öncekinden daha küçüktü ve kesinlikte daha havasızdı; beni taşınmaya mecbur ettiği için tekrar Hoffman'a öfkelendim. Ama oda meselesi dün sabahki kadar önemli görünmüyordu artık gözüme; yıkanıp giyinirken, şu anda çok şeyin bağlı olduğu Miss Collins'e ziyaretim konusuna bütün dikkatimi vermekte zorlanmadım. Odamdan çıktığımda, geç uyanmış olmaktan ötürü hissettiğim endişe tamamen geçmişti –uzun vadede o uykunun çok işe yarayacağını biliyordum– ve güzel bir kahvaltıya hevesleniyordum; bir yandan da Miss Collins'le hangi meseleleri konuşacağımı düşünüp kafamda toparlayabilirdim.

Aşağıya, kahvaltı salonuna indiğimde beni elektrik süpürgesi sesi karşılayınca haliyle şaşırdım. Salonun kapıları kapalıydı, iterek biraz açtım ve iş tulumu giymiş iki kadının masalarla sandalyeleri duvara itmiş, halıyı temizlemekte olduklarını gördüm. Bu kadar önemli bir görüşmeye kahvaltı etmeden gitme fikri tatsızdı; canım epeyce sıkılarak lobiye döndüm. Bir grup Amerikalı turistin yanından geçip resepsiyona gittim. Resepsiyon memuru oturmuş dergi okuyordu, ama beni görünce ayağa kalktı.

"Günaydın Mr. Ryder."

"Günaydın. Kahvaltı servisi olmadığını gördüm, hayal kırıklığına uğradım doğrusu."

Resepsiyon memuru bir an şaşkın baktı. Sonra, "Beyefendi, normal zamanda bu saatte bile size kahvaltı verecek biri bulunurdu. Ama bugün özel bir gün olduğundan, doğal olarak personelin büyük çoğunluğu hazırlıklara yardım etmek için konser salonuna gitti. Bizzat Mr. Hoffman, sabahın erken saatinden beri orada. Korkarım yarım kapasite çalışıyor sayılırız. Ne yazık ki öğle yemeğine kadar atriumu da kapatmak zorunda kaldık. Tabii eğer bir kahveyle birkaç çörek yeterli olursa..."

"Önemli değil" dedim soğuk bir tavırla. "Hazırlansın diye bekleyecek zamanım yok. Bu sabah kahvaltısız idare etmek zorundayım demek."

Resepsiyon memuru tekrar özür dilemeye koyuldu, ama ben elimi sallayarak susturup uzaklaştım.

Otelden gün ışığına çıktım. Yoğun trafiğin aktığı caddenin yanı sıra bir müddet yürüdükten sonra, Miss Collins'in evinin yerini tam olarak bilmediğim geldi aklıma. Stephan'ın bizi arabayla oraya götürdüğü gece yola dikkat etmemiştim; ayrıca, şu anda sokaklarda yaya ve araç trafiği o kadar sıkışıktı ki, her yer tanınmaz haldeydi. Kaldırımda durup yoldan geçen birine sormak geçti aklımdan. Miss Collins kentte epeyce tanınıyordu, bilen birine rastlayabilirdim. Bana doğru gelen takım elbiseli bir adamı durdurmak üzereyken arkamdan biri omzuma dokundu.

"Günaydın efendim."

Döndüğümde karşımda Gustav'ı buldum; belden üstünü tamamen gizleyen irilikte mukavva bir kutu taşıyordu. Nefes nefeseydi, ama bunun sadece taşıdığı ağırlıktan mı, yoksa peşimden koşmuş olmasından da mı kaynaklandığını anlayamadım. Sonuç olarak, onu selamlayıp nereye gittiğini sorduğumda, cevap verebilmesi biraz zaman aldı.

"Ben mi, şunu konser salonuna götürüyordum efendim" dedi sonunda. "Büyük eşyaların hepsi dün gece kamyonetle taşındı, ama hâlâ çok eksik var. Sabah erken saatten beri otelle konser salonu arasında mekik dokuyorum. Biliyor musunuz

efendim, orada herkes şimdiden çok heyecanlı. Herkes havaya girdi."

"Bunu duyduğuma sevindim," dedim, "ben de programı iple çekiyorum. Ama sizden bir yardım isteyecektim. Bu sabah Miss Collins'le evinde randevum var, ama yolumu azıcık şaşırdım galiba."

"Miss Collins'le mi? Öyleyse çok yakındasınız. Şu taraftan efendim. İzin verirseniz size eşlik edeyim. Hiç merak etmeyin efendim, yolumun üstünde zaten."

Kucağındaki kutu belki de göründüğü kadar ağır değildi, çünkü yürümeye başladığımızda, Gustav zorlanmadan bana ayak uydurdu.

"Size rastladığıma çok sevindim efendim," diye devam etti, "doğrusunu isterseniz, sizinle konuşmak istediğim bir mesele vardı. Aslında ilk karşılaşmamızdan beri açmak istiyordum, ama araya o kadar çok şey girdi ki, fırsat bulamadım. Bu akşam neredeyse geldi çattı, hâlâ sormuş değilim size. Birkaç hafta önce Macar Kafe'de, mutat pazar toplantılarımızdan birinde ortaya atılan bir şey. Sizin kentimize geleceğiniz haberini duyduktan kısa bir süre sonraydı; elbette biz de herkes gibi bunu konuşuyorduk. Aramızdan biri, sanıyorum Gianni, sizin hakkınızda okuduklarını anlatıyordu: Çok düzgün biri olduğunuzu, o bildiğimiz star havasındaki tiplerden çok farklı olduğunuzu, sıradan vatandaşla ilgilendiğinizi falan söylüyordu efendim. Masanın etrafında sekiz dokuz kişiydik, Josef yoktu o akşam; meydanda güneşin batışını seyrediyorduk; sanıyorum hepimizin birden aklına aynı fikir geldi bir anda. Başlangıçta hepimiz sessizce oturmaya devam ettik, hiçbirimiz yüksek sesle söylemeye cesaret edemiyordu. Sonunda her zamanki gibi kafamızdan geçenleri Karl dillendirdi. 'Ondan rica etsek ya' dedi. 'Ne kaybederiz? En azından bir söyleyelim. O öteki adamdan çok farklı gibi duruyor. Kim bilir, kabul eder belki. Rica edelim, bu bizim son şansımız olabilir.' Sonra herkes bir ağızdan konuşmaya başladı konuyu; doğrusunu isterseniz efendim, o zamandan beri de ne zaman bir araya gelsek bir süre sonra bu konu açılıyor mutlaka. Başka bir şeyler konuşuyoruz, gülüşüyoruz, sonra üzerimize bir sessizlik çöküyor, yine herkesin aklından aynı şey

geçtiği anlaşılıyor. İşte bu yüzden kendime biraz acımaya başlamıştım efendim. Sizi birkaç kere gördüğümü, sizinle konuşma şerefine nail olduğumu, ama size bu ricayı iletme cesaretini bulamadığımı düşünüyordum. Büyük olaya şimdi birkaç saat kalmışken, hâlâ da iletmiş değilim. Bunu Pazar günü çocuklara nasıl açıklayabilirdim? Aslında efendim, bu sabah kalktığımda kendi kendime dedim ki, onu bulmam lazım, en azından meseleyi açmam lazım Mr. Ryder'a, arkadaşlar buna güveniyor. Ama işler çok yoğundu, sizin de yapılacak çok işiniz vardı mutlaka; ben de, belki fırsatı kaçırdım diye düşündüm. Dolayısıyla size rastladığıma çok sevindim efendim, umarım meseleyi açmamdan rahatsız olmazsınız; elbette ricamızın yerine getirilmesi size imkânsız gibi gelirse, doğal olarak hakkında tek kelime daha edilmez; arkadaşlar kesinlikle kabullenirler durumu."

Köşeyi dönüp kalabalık bir bulvara çıkmıştık. Trafik ışıklarında karşıdan karşıya geçerken Gustav sessizliğe gömüldü; karşı kaldırımda yan yana dizili İtalyan kafelerinin önünden geçerken nihayet konuştu:

"Ricamızı tahmin ettiğinizden eminim efendim. Tek istediğimiz, kısa bir değinme. Hepsi bu efendim."

"Kısa bir değinme mi?"

"Kısa bir değinme efendim. Bildiğiniz gibi, birçoğumuz yıllardır bu kentte mesleğimize karşı yaygın tutumu değiştirmek için çok çabaladık. Küçük bir etkimiz olmuş olabilir, ama sonuçta genel bir etki yaratamadık ve çok anlaşılır biçimde, huzursuzluk oluşmaya başladı. Hepimizin yaşı ilerliyor, belki de durumun asla değişmeyeceği duygusu yerleşmeye başladı. Ama bu gece sizin bir tek sözünüz her şeyi değiştirebilir efendim. Mesleğimiz açısından tarihî bir dönüm noktası olabilir. Arkadaşlar böyle bakıyorlar meseleye. Hatta arkadaşların bazıları bunun son şansımız olduğu kanısında, en azından bizim nesil için. Böyle bir şansı bir daha ne zaman bulacağız? Hep bu soruyu soruyorlar. İşte efendim, meseleyi size açmış oldum. Elbette siz uygun bulmazsanız, anlayışla karşılarım; ne de olsa siz buraya çok önemli konuları ele almak için geldiniz; benim sözünü ettiğimse, önemsiz bir konu. Bizler için önemli, ama takdir ediyorum ki, genel olarak bakıldığında, önemsiz. Eğer imkânsız

olduğunu düşünüyorsanız lütfen söyleyin efendim, bir daha tek kelime duymayacaksınız bu konuda."

Gustav'ın kutunun ardından merakla bana baktığının farkındaydım; biraz düşündüm.

"Önerdiğiniz," dedim bir süre sonra, "bu... bu kentin insanlarına yapacağım konuşma sırasında sizlere kısaca değinmem."

"En fazla birkaç kelimeyle efendim."

Hiç kuşkusuz, yaşlı taşıyıcıyla meslektaşlarına bu şekilde yardımcı olma fikrinin cazip bir yanı vardı. Biraz daha düşündükten sonra, "Pekâlâ" dedim. "Sizin lehinize bir şeyler söyleyeceğim memnuniyetle."

Cevabımı sindirirken Gustav derin bir nefes aldı. Sonra oldukça alçak sesle konuştu:

"Size ebediyen minnettar olacağız efendim."

Bir şeyler daha söylemeye niyetliydi, ama ben nedense minnetini ifade etme çabasını bir süre engellemek istedim.

"Evet, bir düşünelim, nasıl yapabiliriz?" dedim hemen, kaygılı bir yüz ifadesi takınarak. "Evet, platformun üzerine çıkarken şöyle bir şey diyebilirim mesela: 'Konuşmama başlamadan önce, küçük ama önemli bir konuya değinmek istiyorum.' Bunun gibi bir şeyler. Evet, kolaylıkla söylenebilir."

Ansızın bir kafe masasının etrafında oturan yaşlı, sağlam yapılı adamlar, Gustav haberi onlara verdiğinde yüzlerinde beliren ifadeler –inanamayış, sınırsız bir mutluluk– canlandı gözümde. Kendimi sessizce, tevazuyla onlara katılırken gördüm; yüzlerinin bana çevrilişini gördüm. Bu süre boyunca Gustav'ın yanım sıra yürüdüğünün farkındaydım, herhalde yarım kalmış teşekkürünü tamamlamak için sabırsızlıktan patlıyordu, ama ben konuşmaya devam ettim.

"Evet, evet. 'Küçük ama önemli bir konu' diyebilirim. 'Dünyanın dört bir yanında birçok kent görmüş biri sıfatıyla, bu kentte oldukça tuhaf bir özellik fark ettim...' Belki 'tuhaf' biraz aşırı kaçar. 'Eksantrik' daha iyi olur belki."

"Evet efendim" diye araya girdi Gustav. "Bence 'eksantrik' çok uygun olur. Hiçbirimiz husumete yol açmak istemeyiz. Zaten siz tam da bu yüzden bizim için bulunmaz bir fırsatsınız. Çünkü birkaç yıl sonra bir başka ünlü kentimize gelmeyi kabul

etse ve biz de onu bizim lehimizde konuşmaya ikna etsek bile, sizin kadar incelikli biri olması mümkün mü efendim? 'Eksantrik' mükemmel bir ifade olur efendim."

"Evet, evet," diye devam ettim, "belki bir saniye durur, hafif suçlarcasına salona göz gezdiririm; salondaki herkes sessiz bir bekleyiş içine girer. Sonunda, şöyle bir şey söylerim: 'Hanımlar beyler, uzun yıllardır bu kentte yaşayan sizlerin gözünde belki normal olan bazı şeyler, bir yabancının derhal *gözüne çarpabilir*' diyebilirim mesela."

Gustav ansızın olduğu yerde durdu. Önce teşekkür etme ihtiyacı dayanılmaz hale geldiği için durmuş olabileceğini düşündüm. Ama ona bakınca bu nedenle durmadığını anladım. Kaldırımın üstünde donakalmıştı; kafası kutu yüzünden bir yana eğilmiş, yanağı kutuya yapışıktı. Gözlerini sımsıkı yummuştu, akıldan zor bir hesap yapmaya çalışırmış gibi, hafifçe kaşlarını çatmıştı. Sonra, âdemelması yavaşça aşağı yukarı oynadı – bir, iki, üç kere.

"İyi misiniz?" diye sordum, elimi sırtına götürerek. "Aman Tanrım, biraz otursanız iyi olacak."

Kutuyu elinden almaya kalkıştım, ama Gustav sımsıkı tutmaya devam ediyordu.

"Hayır, hayır efendim" dedi, gözlerini açmadan. "Gayet iyiyim."

"Emin misiniz?"

"Evet, evet. Gayet iyiyim."

Birkaç saniye daha aynı kıpırtısız pozisyonda durdu. Sonra gözlerini açıp etrafına bakındı, hafifçe güldü ve tekrar yürümeye koyuldu.

"Bizler için bunun ne kadar çok şey ifade ettiğini bilemezsiniz efendim" dedi, birlikte birkaç adım daha attıktan sonra. "Üstelik bunca yıl sonra." Gülümseyerek başını iki yana salladı. "Haberi arkadaşlara ilk fırsatta vereceğim. Bu sabah çok iş var, ama Josef'e bir telefon etmem yeter. O ötekilere haber verir. Düşünebiliyor musunuz efendim, onlar için ne kadar müthiş olacağını? Hah, işte sizin döneceğiniz yere geldik. Ben devam ediyorum. Merak etmeyin efendim, gayet iyiyim. Miss Collins'in evi, bildiğiniz gibi, hemen sağınızda. Beyefendi, size ne kadar

minnettar olduğumu ifade etmem mümkün değil. Arkadaşlar bu geceyi hayatlarında hiçbir şeyi beklemedikleri gibi bekleyecek. Bundan eminim efendim."

Ona iyi günler dileyip işaret ettiği yerden döndüm. Birkaç adım attıktan sonra arkama baktığımda Gustav hâlâ köşede durmuş, kutunun kenarından başını uzatmış beni seyrediyordu. Ben dönünce başını hararetle salladı –kutu el sallamasına engel oluyordu– ve yoluna devam etti.

Döndüğüm sokak daha çok konutların bulunduğu bir sokaktı. Biraz yürüdükten sonra, sokağın daha sakin bir bölümüne geldim; iki yanımdaki İspanyol balkonlu apartmanları Stephan'ın arabasıyla sokaktan geçtiğimiz geceden hatırladım. Apartmanlar sıra sıra devam ediyordu; yürüdükçe, o gece Boris'le birlikte önünde beklediğimiz apartmanı tanıyamayacağımdan korkmaya başladım. Ama sonra kesinlikle tanıdık gelen bir girişin önünde buldum kendimi; biraz durduktan sonra yaklaştım ve kapının iki yanındaki cam panolardan içeri baktım.

Girişteki hol düzenli, bir özelliği olmayan eşyalarla döşenmişti; bir fikir edinemedim. Sonra o gece Stephan'la Miss Collins'in içeriye geçmeden önce bir süre öndeki oturma odasında konuştuklarını hatırladım ve hırsız zannedilme tehlikesini göze alarak alçak duvarın üstünden bacağımı aşırıp en yakındaki pencereye doğru uzandım. Parlak güneş içeriyi görmemi zorlaştırıyordu, ama neredeyse pencerenin tam karşısındaki bir koltukta tek başına oturan beyaz gömlekli, kravatlı, tıknaz adamı seçebildim. Bakışları bana dikili gibiydi, ama boş boş bakıyordu, beni görüp görmediği bile belli değildi; belki de düşüncelere dalmış, boşluğa bakıyordu. Bu gördüklerimden pek bir şey anlayamamıştım, ama bacağımı duvardan çekip tekrar kapıya baktığımda, gerçekten de o kapı olduğuna kanaat getirdim ve zemin kattaki dairenin zilini çaldım.

Kısa bir süre bekledikten sonra camlı panolardan Miss Collins'in bana doğru geldiğini görünce memnun oldum.

"A, Mr. Ryder," dedi kapıyı açarak, "sizi bu sabah görüp göremeyeceğimi merak ediyordum ben de."

"Nasılsınız Miss Collins? Biraz düşünüp taşındıktan sonra

nazik davetinizi fırsat bilip sizi ziyaret etmeye karar verdim. Ama görüyorum ki bir ziyaretçiniz var." Oturma odasını işaret ettim. "Başka bir zaman gelmemi tercih edersiniz belki."

"Kesinlikle gitmenize izin veremem Mr. Ryder. Aslında, meşgul olduğumu sanıyorsunuz, ama ortalama bir sabaha oranla bugün çok sakin. Gördüğünüz gibi bekleyen sadece bir kişi var. Şu anda genç bir çiftle birlikteyim. Bir saattir konuşuyorum onlarla, ama o kadar derin sorunları, konuşulacak o kadar çok şeyleri var ki, daha önce de konuşamadım onlarla, dolayısıyla kısa kesmeye gönlüm razı olmuyor. Ama oturma odasında bekleme nezaketini gösterirseniz, fazla uzun süreceğini sanmam." Sonra birden sesini alçaltıp ekledi: "Şu anda bekleyen beyefendi, zavallı, çok yalnız ve perişan bir adamcağız, sadece birinin bu şikâyetlerini birkaç dakika dinlemesini istiyor, o kadar. Uzun sürmez, onu hemen gönderirim. Hemen her sabah gelir, ara sıra biraz kısa kesilmesine aldırmaz, ona çok zaman ayırıyorum çünkü." Sonra yine normal ses tonuyla devam etti: "Lütfen içeri buyrun Mr. Ryder, öyle dışarıda kalmayın, gerçi bugün hava çok güzel bakıyorum. İsterseniz, o sırada bekleyen birileri yoksa, Sternberg Parkı'nda yürüyebiliriz biraz. Çok yakındır, eminim konuşulacak çok şeyimiz de vardır. Aslında durumunuzu epeyce düşündüm ben."

"Çok naziksiniz Miss Collins. Aslında bu sabah meşgul olabileceğinizi biliyordum, bir aciliyet söz konusu olmasa, böyle rahatsız etmezdim sizi. Sorun şu" –içimi çekip başımı iki yana salladım– "sorun şu: Çeşitli nedenlerden ötürü, meseleleri başlangıçta planladığım şekilde ele alamadım, şimdi de, zaman ilerledikçe ilerledi... Her şeyden önce, bildiğiniz gibi bu gece halka bir konuşma yapmam gerekiyor; açık konuşmam gerekirse Miss Collins..." Sözlerime son vermek üzereyken Miss Collins'in bana sevecen bir ifadeyle baktığını gördüm ve kendimi zorlayarak devam ettim. "Açıkçası, birtakım konularda, yerel konularda size akıl danışmak istiyordum... konuşmama" –sözümü kesip sesimin titremesini engellemeye çalıştım– "son şeklini verebilmek için. Bunca insan bana umut bağlamışken..."

"Mr. Ryder, Mr. Ryder" –Miss Collins elini omzuma koydu– "lütfen sakinleşin biraz. İçeriye buyrun lütfen. Şimdi oldu, gelin, gelin. Kendinizi yiyip bitirmeyi bırakın. Bu aşamada bi-

raz telaşa kapılmanız anlaşılır elbette, son derece doğal bir şey. Hatta bu kadar ilgilenmeniz övgüye değer. Her şeyi, şu sözünü ettiğiniz yerel konuların hepsini konuşacağız, merak etmeyin, birazdan konuşacağız. Ama şu kadarını hemen söyleyeyim Mr. Ryder. Bence gereksiz yere endişeleniyorsunuz. Evet, bu gece omuzlarınızda ağır bir sorumluluk olacak, ama unutmayın ki siz şimdiye kadar birçok kez benzer durumlarda bulundunuz ve sonuçta alnınızın akıyla çıktınız hepsinden. Bu sefer farklı olması için bir sebep var mı?"

"Ama benim söylemek istediğim şu, Miss Collins" dedim sözünü keserek. "Bu sefer çok farklı gelişti her şey. Bu sefer olayları *ele alamadım*..." Yine derin bir iç çektim. "Doğruyu söylemek gerekirse her zamanki gibi bir çerçeve hazırlama fırsatı bulamadım..."

"Her şeyi birazdan konuşacağız. Ama Mr. Ryder, durumu kesinlikle abarttığınız kanısındayım. Bu kadar endişelenmeniz için nasıl bir sebep olabilir? Uzmanlık bakımından sizinle kimse yarışamaz, uluslararası kabul görmüş bir dehasınız, gerçekten, korkulacak ne var? Doğrusunu isterseniz" –tekrar sesini alçalttı– "böyle bir kentin insanları, sizden *ne gelse* minnet duyacaktır. Sırf genel izlenimlerinizi anlatın, şikâyet edecek değiller. Korkulacak hiçbir şey yok."

Söylediklerinde haklı olduğunu anlayarak başımı salladım ve neredeyse bir anda gerginliğim yok oldu.

"Ama birazdan her şeyi ayrıntısıyla konuşacağız." Miss Collins omzumu tutmaya devam ederek oturma odasına götürüyordu beni. "Söz veriyorum, uzun sürmeyecek. Lütfen oturun, rahatınıza bakın."

Güneş ışığıyla ve taze çiçeklerle dolu, küçük, kare bir odaya girdim. Birbirinden farklı çeşitli koltuklar, sehpanın üzerindeki dergiler, bir dişçi ya da doktorun bekleme odasını çağrıştırıyordu. Tıknaz adam Miss Collins'i görünce derhal ayağa kalktı; belki kibarlığından, belki de onu salona alacağını umarak. Bizi tanıştıracağını sanıyordum, ama belli ki protokol gerçekten bekleme odası protokolüydü, Miss Collins adama gülümsemekle yetinip belli ki ikimize birden, "Uzun sürmez" diye mırıldanarak iç kapıdan çıktı.

Tıknaz adam tekrar yerine oturup gözlerini yere dikti. Önce bir şey söyleyecek sandım. Ama suskun kalınca ben de dönüp az önce dışarıdan içeriye baktığım pencerenin önündeki güneşli girintide duran hasır bir kanepeye oturdum. Yerime yerleşirken hasır teskin edercesine gıcırdadı. Güneş geniş bir şerit halinde kucağıma vuruyordu, yüzümün yakınında lalelerle dolu iri bir vazo vardı. Bir anda müthiş rahat ettim; beni bekleyen görevle ilgili olarak ruh halim daha birkaç dakika önce kapıyı çaldığım andakinden çok farklıydı. Miss Collins kesinlikle haklıydı tabii. Böyle bir kent, ben ona ne sunsam minnettar olurdu. İnsanların söylediklerimi dikkatle inceleyeceği ya da eleştireceği pek düşünülemezdi. Ayrıca, yine Miss Collins'in belirttiği gibi, daha önce sayısız kere aynı durumda bulunmuştum. Genel çerçeveyi istediğim gibi hazırlamamış olsam da, yeterince etkileyici bir konuşma yapabilirdim kesinlikle. Güneşli kanepede oturdukça giderek sakinleştim ve nasıl olup da bu kadar endişelendiğime giderek daha çok şaşırdım.

"Merak ettim" dedi tıknaz adam ansızın. "Eski arkadaşlardan hâlâ görüştüğün kimse var mı? Mesela Tom Edwards? Chris Farleigh? Ya da Sel Altında Kalan Çiftlikte oturan o iki kız?"

O zaman, tıknaz adamın Jonathan Parkhurst olduğunu anladım; İngiltere'de, öğrencilik yıllarımda epey yakından tanırdım onu.

"Hayır," dedim, "ne yazık ki o dönemdeki arkadaşların hepsinden koptum. Sürekli ülke ülke dolaştığım için imkân bulamıyorum."

Gülümsemeden başını salladı. "Zordur herhalde" dedi. "Ama *onların hepsi seni* hatırlıyor. Hem de nasıl. Geçen yıl İngiltere'ye gittiğimde birkaçıyla buluştum. Meğer yılda bir filan buluşuyorlarmış. Bazen özeniyorum onlara, ama çoğunlukla öyle bir çevreye tıkılıp kalmadığıma seviniyorum. Burada yaşamak onun için hoşuma gidiyor, burada istediğim gibi biri olabiliyorum, insanlar benim sürekli soytarılık etmemi beklemiyor. Biliyor musun, gittiğimde, birahanede buluştuk, hemen başladılar. 'Vay, Parkers!' diye bağırıyordu hepsi. Sanki aradan hiç zaman geçmemiş gibi hâlâ Parkers diyorlar bana. 'Parkers! Parkers gelmiş!' İçeri girdiğimde hoş geldin niyetine anırdılar resmen; of,

ne kadar korkunçtu, anlatamam. Onlar anırmaya başladığı anda da ben kurtulmak için buraya kaçtığım o zavallı soytarıya dönüştüğümü hissettim tekrar. Aslında birahane güzeldi, tipik İngiliz kır publarından; şöminede ateş, tuğlalarda o küçük pirinç nesneler, şöminenin üstünde eski bir kılıç, şakalar yapan babacan birahane sahibi, hepsi çok nostaljikti; burada onları özlüyorum esasen. Ama geri kalanı, düşündükçe ürperiyorum. Eşek gibi anırıyorlardı, benim ânında masanın üstüne fırlayıp soytarılık yapmamı bekliyorlardı. Bütün gece boyunca da peş peşe isimler saydılar; konuştukları filan yoktu, bir isim söylendiğinde ya yine çeşitli sesler çıkarıyorlardı ya da gülmeye başlıyorlardı hemen. Mesela biri Samantha diyor, hepsi gülüp bağrışıyor, tezahürat yapıyordu. Sonra başka bir isim söyleniyordu, mesela Roger Peacock; hepsi birden futbol tezahüratına başlıyordu. Feciydi resmen. En kötüsü de, hepsinin benden eskisi gibi soytarılık etmemi beklemesiydi, yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Benim değişmiş olmam imkânsızmış gibiydi; ben de mecburen aynı şeyleri yaptım yine, tuhaf sesler çıkardım, mimikler yaptım, evet, hepsini gayet iyi yapabiliyordum hâlâ. Benim burada da aynı şeyleri yaptığımı düşünmemeleri için bir neden yoktu belki de. Aslında aralarından biri aynen bunu söyledi. Tom Edwards'tı galiba, bir ara, herkes çok sarhoştu, sırtıma bam diye vurup, 'Parkers!' dedi. 'Oralarda sana bayılıyorlardır Parkers! Parkers!' Onlara sunduğum bir skeçin hemen ardındandı herhalde; belki onlara buradaki hayatı komikleştirip anlatıyordum, kim bilir; her neyse, öyle dedi işte, ötekiler gülmekten katılıyordu. Ya, çok sükse yaptım. Hepsi beni ne kadar özlediğini, her zaman ne kadar komik olduğumu söylüyordu; ne zamandır böyle laflar duymamış, öyle ağırlanmamıştım, o kadar samimi ve sıcaktı ki. Buna rağmen, neden tekrar yapıyordum bunları? Bir daha asla öyle biri olmayacağıma ant içmiştim; buraya onun için geldim. Birahaneye yürürken de, yolda sürekli bunu düşünüyordum; o gece hava çok soğuktu, sis vardı, buz gibiydi; yolda yürürken kendi kendime, o yıllar önceydi, artık ben öyle biri değilim, şimdi nasıl biri olduğumu göstereceğim onlara diyordum; güçlü olmak için bunları tekrarlayıp duruyordum, ama içeri girip de şöminedeki ateşi gördüğüm, o eşek anırmalarını duyduğum

anda... ah, burada o kadar yalnızım ki. Tamam, burada suratımı şekilden şekle sokup acayip sesler çıkarmam gerekmiyor, ama işe yaradı en azından. Dayanılmazdı belki, ama işe yaradı, eski üniversite arkadaşlarımın hepsi bayıldı bana, zavallılar, benim hâlâ öyle biri olduğumu sanıyorlar herhalde. Komşularımın beni çok ciddi, epeyce sıkıcı bir İngiliz olarak gördükleri, hayatta akıllarına gelmez. Terbiyeli ama çok sıkıcı diye düşünüyorlar. Çok yalnız ve çok sıkıcı. Eh, en azından yine Parkers olmaktan iyidir. O eşek anırmaları, of, acınacak şey, bir yığın orta yaşlı adam eşek gibi anırıyor, ben suratımı şekilden şekle sokup abuk subuk sesler çıkarıyorum, of, gerçekten iğrençti. Ama elimde değildi, böyle arkadaşlar arasında olmayalı o kadar uzun zaman geçmişti ki. Ya sen Ryder, ara sıra o günleri özlemiyor musun? Bütün başarına rağmen sen bile özlemiyor musun? Ha evet, sana onu söyleyecektim. Sen şimdi onların hiçbirini pek hatırlamıyor olabilirsin, ama *onlar seni* gayet iyi hatırlıyor. Bu toplantılarda gecenin küçük bir bölümü özel olarak sana ayrılıyormuş. Evet, ben de gözümle gördüm. Önce bir yığın başka isim sayıyorlar, doğrudan sana gelmekten hoşlanmıyorlar biliyor musun, iyice ısınmayı seviyorlar. Hatta bazen ara veriyorlar, hepsi o günlerden başka kimseyi hatırlayamıyormuş gibi yapıyor. Sonunda aralarından biri, 'Ryder ne oldu peki? Yakın zamanda ondan haber alan var mı?' diyor. Bunun üzerine hepsi patlıyor, iğrenç bir ses çıkarıyorlar, yuhalamayla öğürme arası bir ses. Hep bir ağızdan çıkarıyorlar o sesi, tekrar tekrar, gerçekten, senin adın söylendikten sonra bir dakika kadar sürdürüyorlar. Sonra gülmeye başlıyorlar, ardından hepsi birden piyano çalarmış gibi yapıyor, böyle yani" –Parkhurst kibirli bir yüz ifadesiyle, son derece yapmacık bir edayla görünmez bir klavyeyi çalmaya başladı– "hepsi birden böyle taklitler yapıp ardından gene öğürüyorlar. Sonra hikâyeler anlatılmaya başlıyor; seninle ilgili hatırladıkları ufak tefek olaylar; bu hikâyelerin daha önce defalarca anlatıldığı belli; hangi noktada yine o sesleri çıkaracaklarını, hangi noktada 'Ne? Dalga geçiyorsun!' falan diyeceklerini hepsi gayet iyi biliyor. Görsen, nasıl eğleniyorlar. Ben gittiğimde biri finallerin bittiği geceyi anlatıyordu; herkes içmeye gitmek üzere hazırlanırken seni görmüşler; yolda çok ciddi yürüyormuşsun. 'Hadi Ryder,

bizimle içip dağıtmaya gel!' demişler. Sen de şöyle cevap vermişsin; bu noktada hikâyeyi anlatan seni taklit ediyor," –Parkhurst yine önceki kibirli ifadeyi takındı, gülünç derecede tumturaklı bir tonda devam etti– "demişsin ki: 'Fazlasıyla meşgulüm. Bu gece piyano çalışmam şart. Zaten o feci sınavlar yüzünden iki gün çalışamadım!' Ardından hep bir ağızdan yine öğürüyorlar, havada piyano çalar gibi yapıyorlar ve sonra... Neyse, yaptıkları diğer şeyleri anlatmayayım, inanılmazlar, iğrenç tipler, mutsuzlar, çoğu mutsuz, doyumsuz, öfkeli."

Parkhurst anlatırken öğrencilik günlerimden bir anımı hatırlamıştım bölük pörçük; bu anı bana müthiş bir huzur vermişti; o kadar ki, bir süre boyunca Parkhurst'ün anlattıkları hiç umurumda olmadı. Şu andaki gibi güzel bir sabah vaktiydi; yine şu andaki gibi, güneşli bir pencerenin önünde, bir kanepeye yayılıp gevşemiştim. Dört öğrenciyle paylaştığım eski çiftlik evindeki küçük odamdaydım. Kucağımda bir saattir tembel tembel baktığım bir konçertonun notaları duruyordu; notaları bırakıp ayaklarımın dibinde, yere üst üste yığılmış 19. yüzyıl romanlarından birini almayı düşünüyordum elime. Pencere açıktı, içeriye hafif bir esinti giriyor, dışarıdan kesilmemiş çimlerin üstünde oturmuş felsefe, şiir ya da onun gibi bir şeyleri tartışan öğrencilerin sesleri geliyordu. Küçük odamda o kanepenin dışında pek eşya yoktu –yerde bir şilte, köşede de küçük bir yazı masasıyla dik bir iskemle– ama odamı çok severdim. Yerler çoğunlukla uzun öğle sonralarında karıştırdığım kitaplar ve dergilerle kaplı olurdu; gelip geçenler sohbet etmek üzere içeriye girsin diye kapımı aralık bırakmayı âdet edinmiştim. Gözlerimi kapadım, yine tarlalarla, uzun otların üzerine tembel tembel uzanmış arkadaşlarla çevrili o küçük çiftlik evinde olmak için şiddetli bir özlem duydum; Parkhurst'ün söylediklerini tam olarak kavramam biraz zaman aldı. Ancak o zaman anladım ki, Parkhurst'ün sözünü ettiği kişilerin bazıları, şimdi belleğimde çehreleri birbirine karışmış, bir zamanlar kapıdan başlarını uzattıklarında gevşek bir tavırla içeri buyur ettiğim, bir iki saat boyunca bir romancıyı ya da İspanyol gitaristini konuştuğum kişilerdi. Ama anladığımda bile, güneşli pencere girintisinde, Miss Collins'in hasır kanepesine yayılmışken öyle bir haz, neredeyse tensel bir haz duyuyor-

dum ki, Parkhurst'ün söyledikleriyle ilgili olarak belirsiz, uzak bir rahatsızlık hissettim sadece.

Parkhurst konuşmaya devam ediyordu; ben onu dinlemekten çoktan vazgeçmiştim ki, arkamdaki pencerenin tıklatıldığını işittim. Parkhurst görünüşe bakılırsa işitmek istemiyor, konuşmaya devam ediyordu; ben de, tıpkı rahat bir uykuyu bölen çalar saati duymak istemezmişçesine, sesi duymazlıktan geldim. Ama cam ısrarla tıklatılınca Parkhurst nihayet sözünü kesti, "Aman Tanrım, Brodsky denilen adam" dedi.

Gözlerimi açıp arkama döndüm. Gerçekten de Brodsky dikkatle içeriye bakıyordu. Dışarının çok aydınlık olması ya da belki kendi görüşüyle ilgili bir sorun, görmesini zorlaştırıyormuş gibiydi. Yüzünü cama yapıştırmış, iki elini gözlerine siper etmişti, ama yine de bizi göremiyor gibiydi; içeride bizzat Miss Collins'in olduğunu zannederek pencereyi tıklattığı geçti aklımdan.

Sonunda Parkhurst ayağa kalkıp, "Gidip bakayım bari, ne istiyormuş" dedi.

22

Parkhurst'ün kapıyı açtığını, sonra da holdeki tartışmaları duydum. Sonunda Parkhurst tekrar odaya girdi, gözlerini devirerek iç çekti.

Peşinden Brodsky girdi içeri. Onu kalabalık bir salonda son görüşüme kıyasla daha uzun boylu görünüyordu; tuhaf –devrilmek üzereymişçesine, hafifçe kaykılarak– duruşu yine dikkatimi çekti, ama tamamen ayık olduğunu da gördüm. Boynunda kıpkırmızı bir papyon, üzerinde oldukça züppe işi, belli ki yepyeni, siyah bir takım elbise vardı. Beyaz gömleğinin yaka uçları iki yana bakıyordu – kasıtlı mı, aşırı kolalama yüzünden mi olduğunu anlayamadım. Elinde bir demet çiçek vardı, gözleri yorgun ve hüzünlüydü. Kapının eşiğinde durup kararsız bir tavırla, belki Miss Collins'i odada bulmayı umarak etrafına bakındı.

"Dedim ya, meşgul" dedi Parkhurst. "Bakın, ben Miss Collins'in sırdaşıyım, sizi görmek istemeyeceğini kesin olarak söyleyebilirim." Parkhurst onaylamamı bekleyerek bana baktı, ama ben bu işe karışmamaya karar vermiştim, Brodsky'ye belli belirsiz gülümsemekle yetindim. Brodsky ancak o zaman tanıdı beni.

"Mr. Ryder" dedi ciddi bir edayla başını eğerek. Sonra yine Parkhurst'e döndü. "İçerideyse lütfen gidip getirin onu." Onu görmesinin kaçınılmazlığını açıklamaya yetecekmiş gibi çiçekleri işaret etti. "Rica ederim."

"Dedim ya, size yardımcı olamam. Sizi görmek istemeyecek. Zaten başkaları var yanında."

"Tamam" diye mırıldandı Brodsky. "Tamam. Yardım etmeyeceksiniz bana. Tamam."

Sonra da, bir süre önce Miss Collins'in geçip yok olduğu iç kapıya doğru ilerlemeye başladı. Parkhurst hemen yolunu kesti; Brodsky'nin uzun, sıska bedeniyle Parkhurst'ün kısa, kalın bedeni karşı karşıya geldi. Parkhurst'ün Brodsky'yi durdurma yöntemi, iki eliyle göğsünü ittirmekten ibaretti. Bu arada Brodsky bir elini Parkhurst'ün omzuna koymuş, bir kalabalığın ortasında, önündeki insanın omzunun üstünden kibarca bakar gibi iç kapıya doğru bakıyordu. Sürekli ayak değiştiriyor, ara sıra, "Lütfen..." diye mırıldanıyordu.

"Pekâlâ!" diye bağırdı Parkhurst sonunda. "Pekâlâ, gidip konuşacağım. Ne diyeceğini biliyorum ama tamam, gideceğim."

Birbirlerini bıraktılar. Sonra Parkhurst parmağını havaya kaldırıp konuştu:

"Siz burada bekleyeceksiniz ama! Buradan bir adım atayım demeyin!"

Brodsky'ye son bir kez öfkeyle bakıp döndü ve kapıdan geçip arkasından sıkıca kapadı.

Brodsky önce durduğu yerde kapıyı seyretti; Parkhurst'ün peşinden gideceğini sandım. Ama sonunda dönüp oturdu.

Brodsky bir süre boyunca, içinden bir konuşmanın provasını yapıyormuş gibi, ara sıra bazı kelimeler mırıldandı; konuşmamın uygun olmayacağını düşündüm. Arada bir sanki her şey elindeki bukete bağlıymış, en ufak bir kusur her şeyi mahvedecekmiş gibi çiçekleri inceliyordu. Sonra, bir süre hiç konuşmadan oturduktan sonra, nihayet bana bakıp konuştu:

"Mr. Ryder. Nihayet tanışabildiğimize çok memnunum."

"Nasılsınız Mr. Brodsky?" dedim. "İyisinizdir umarım."

"Eh..." Elini gelişigüzel salladı. "İyiyim diyemem. Bir acım var, biliyor musunuz?"

"Ya? Acı mı?" Ondan cevap gelmeyince sordum: "Duygusal bir acıdan mı söz ediyorsunuz?"

"Yo, hayır. Yara. Yıllar önce bir yara aldım, o gün bugündür başıma dert. Müthiş bir acı. Belki o yüzden çok içiyordum. İçince acıyı hissetmiyorum."

Devam etmesini bekledim, ama o sustu. Bir süre sonra, "Kal-

binizin aldığı bir yaradan mı söz ediyorsunuz Mr. Brodsky?" dedim.

"Kalbim mi? Kalbim fena değil. Yok, hayır, bu..." Ansızın yüksek sesle güldü. "Anlıyorum Mr. Ryder. Şairane konuştuğumu zannettiniz. Hayır, hayır, normal bir yara bu. Yıllar önce çok kötü yaralandım. Rusya'da. Doktorlar pek iyi değildi, doğru dürüst tedavi edemediler. Çok acı veriyor. Yara tam kapanamadı bir türlü. Kim bilir kaç yıl oldu, hâlâ acıyor."

"Çok üzüldüm. Çok tatsız bir durum olsa gerek."

"Tatsız mı?" Brodsky biraz düşündü, sonra yine güldü. "Öyle de denebilir, aziz dostum Mr. Ryder. Tatsız. Hem de nasıl tatsız bir durum." Ansızın elindeki çiçekleri hatırladı. Derin derin kokladı. "Ama şimdi bunları konuşmayalım. Nasıl olduğumu sordunuz, ben de cevap verdim, ama niyetim bunu konuşmak değildi. Yara konusunda cesur davranmaya çalışıyorum. Yıllarca sözünü bile etmedim, ama artık yaşlandım, içki de içmeyince acısı çok arttı. Hiç iyileşmedi aslında."

"Mutlaka yapılabilecek bir şey vardır. Doktora gittiniz mi? Belki bir mütehassısa?"

Brodsky tekrar çiçeklere bakıp gülümsedi. "Onunla tekrar sevişmek istiyorum" dedi neredeyse kendi kendine. "Bu yara daha beter olmadan. Tekrar sevişmek istiyorum onunla."

Sıkıntılı bir sessizlik oldu. Sonra ben, "Mr. Brodsky," dedim, "yaranız bu kadar eskiyse kötüleşmez bence."

"Ah, eski yaralar." Omuz silkti. "Yıllar boyunca hep aynı kalır. Artık kontrolü ele geçirdiğinizi sanırsınız. Ama yaşlanınca yine büyümeye başlarlar. Yine de şu anda o kadar kötü değil. Hâlâ sevişebilirim belki. Yaşlandım artık, ama bazen..." Bir sır paylaşacakmış gibi öne doğru eğildi. "Denedim. Kendi başıma yani. Hâlâ oluyor. Acıyı unutabiliyorum. Sarhoşken, aletim yok gibiydi, biliyor musunuz. Hiç düşünmüyordum. Bir tek işemek için. O kadar. Ama şimdi acıya rağmen yapabiliyorum. Dün değil evvelsi gece denedim. Belki de beceremem, biliyor musunuz, sonuna kadar yapamam belki. Aletim o kadar yaşlandı ki, hem yıllardır bir tek işemeye yarıyordu. Ah." Arkasına yaslanıp arkama, güneşe baktı. Bakışlarında bir hasret okunuyordu. "Onunla tekrar sevişmeyi o kadar istiyorum ki. Burada yaşa-

mayız ama. Bu evde olmaz. Buradan oldum olası nefret ettim. Gelirdim buraya, evet, itiraf ediyorum, gece geç saatte, kimsenin görmeyeceği saatte geçerdim önünden. Onun hiç haberi olmadı, ama sık sık gelip dışarıda durur, binaya bakardım. Bu sokaktan, bu daireden nefret ederdim. Burada yaşamayız. Biliyor musunuz, bu korkunç yere, içine ilk kez giriyorum. Niye böyle bir yer seçti? Onun hoşuna gidecek bir yer değil ki. Şehir dışında yaşarız. Tekrar çiftlik evine dönmek istemezse hiç önemli değil. Başka bir yer buluruz, belki müstakil bir ev. Çimenlerle, ağaçlarla çevrili, hayvanımızın hoşuna gidecek bir yer. Hayvan burayı sevmez." Duvarlarda, tavanda dikkatle göz gezdirdi; belki apartman dairesinin avantajlarını düşündü bir an. Sonra sonuca vardı: "Hayır, burası hayvanın hoşuna gider mi hiç? Çimenler, ağaçlar, kırlar, öyle bir yerde yaşarız. Biliyor musunuz, bir yıl sonra, altı ay sonra, acı çok artarsa, aletim kalkmazsa, beceremez, sevişemezsek benim için fark etmez. Yeter ki bir tek kere daha sevişebileyim onunla. Yok, bir kere olmaz, yani eski halimize dönmemiz gerekir, biliyor musunuz? Altı kere, evet, altı kerede her şeyi hatırlarız. Başka bir şey istemiyorum. Ondan sonra, tamam, tamam. Biri, ne bileyim, doktor, Tanrı, dese ki, onunla sadece altı kere daha sevişebilirsin, hepsi o kadar, sonra çok yaşlı olacaksın, yaran çok acıyacak, işemekten başka işe yaramayacak dese, umurumda olmaz. Sonrası umurumda değil. Zaten hayvanımız da olacak. Sevişmemiz gerekmeyecek. O iş birbirini yeterince tanımayan, birbirlerinden nefret edip sonra tekrar sevmemiş genç âşıklar için. Hâlâ yapabiliyorum, biliyor musunuz? Denedim, kendi başıma, dün değil evvelsi gece. Sonuna kadar götürmedim, ama sertleşti."

Durup ciddi bir ifadeyle başını salladı.

"Sahi mi?" dedim gülümseyerek. "Harika."

Brodsky arkasına yaslanıp tekrar pencereden dışarı baktı. Sonra, "Farklıydı," dedi, "gençken olduğu gibi değildi. İnsan gençken orospuları düşünür biliyor musunuz, müstehcen şeyler yapan orospuları filan. Artık bu tür şeyler benim umurumda değil, aletimin yapmasını istediğim tek bir şey var, o da onunla eskisi gibi sevişmek, kaldığımız yerden devam etmek, o kadar. Sonra aletim dinlenmek isterse önemli değil, daha fazlasını is-

temiyorum. Ama tekrar yapmak istiyorum, altı kere, o kadarı yeter, eskiden yaptığımız şekilde. Biz gençken çok ateşli değildik. Şimdiki gençlerin belki yaptığı gibi, bilemiyorum, öyle her yerde yapmazdık. Ama ne bileyim, bir anlaşma vardı aramızda. Evet, bazen, gençken sıkılırdım, doğru, her defasında aynı şekilde yapmaktan. Ama o öyleydi, o... başka türlü yapmak istemezdi; kızardım ona, niye kızdığımı anlamazdı. Ama şimdi o eski rutini adım adım, tıpatıp eskiden yaptığımız gibi tekrarlamak istiyorum. Dün değil evvelsi gece, şey yaparken, denerken işte, hayalimden çeşitli orospular geçiyordum, müthiş şeyler yapan müthiş orospular, tık yoktu. Sonra, tabii, normal diye düşündüm. Benim yaşlı aletimin tek bir görevi kaldı yerine getireceği; şimdi kalkıp bu orospularla kışkırtmanın anlamı ne, onların benim şimdiki yaşlı aletimle ne alakası var? Son bir görevi var, onu düşünmeliyim dedim. Ve düşündüm. Karanlıkta, yattığım yerde hatırladım, hatırladıkça hatırladım. Nasıl yaptığımızı adım adım hatırlıyordum. Yine öyle yapacağız tekrar yaptığımızda. Vücutlarımız artık yaşlandı tabii, ama iyice düşündüm ben. Aynı eskisi gibi yapacağız. O da hatırlayacak, unutmamıştır, adım adım hatırlayacak. Karanlıkta, örtünün altına girdiğimizde, pek öyle cesur olamıyorduk; onun yüzünden, o utangaçtı, o şekilde yapmak isterdi. O zamanlar aldırıyordum, hep ona, 'Orospu gibi olsana. Işıkta göstersene vücudunu' demek isterdim. Ama şimdi aldırmıyorum, aynı eskisi gibi yapmak istiyorum, sanki uyuyormuşuz gibi yapacağız, on on beş dakika hiç ses çıkarmayacağız. Sonra ben ansızın karanlıkta bir şey söyleyeceğim, çekinmeden, pis bir şeyler söyleyeceğim. 'Seni çıplak görmelerini istiyorum' diyeceğim. 'Bir barda, sarhoş denizciler. Bir liman tavernasında, sarhoş, pis herifler, seni yerde çırılçıplak görmelerini istiyorum.' Evet Mr. Ryder, böyle şeyler söylerdim, ansızın, uyurmuş gibi yaparak sessizce yattıktan sonra, ansızın konuşurdum, ansızın olması önemli. O zamanlar gençti tabii, güzeldi, şu anda garip geliyor, bir tavernada, yerlerde çıplak bir yaşlı kadın, ama ben gene de söyleyeceğim, çünkü başlamak için öyle yapardık. O hiçbir şey demeyecek, ben de devam edeceğim. 'Hepsi sana baksın istiyorum. Yerde, dört ayak üstünde.' Düşünebiliyor musunuz ama? Yaşlı, çelimsiz bir kadın bunları yapsın? Bizim sarhoş

denizciler şimdi ne der? Ama belki onlar da bizimle birlikte yaşlanmışlardır, liman tavernasındaki denizcilerimiz, belki onların hayalinde aynı eskisi gibi olacak, umursamayacaklar. 'Evet, hepsi sana baksın! Hepsi!' Sonra dokunacağım ona, kalçasının kenarına, hatırlıyorum, yan tarafına dokunmamdan hoşlanırdı. Tıpkı o zamanki gibi dokunacağım ona, sonra iyice yaklaşıp fısıldayacağım: 'Seni kerhanede çalıştıracağım. Her gece, üst üste.' Düşünebiliyor musunuz? Söyleyeceğim ama, çünkü eskiden öyleydi. Sonra örtüleri üstümüzden fırlatıp atacağım, onun üstüne eğileceğim, bacaklarını ayıracağım; tık eder belki, bacakla kalçanın eklem yeri, çat diye bir ses çıkabilir, biri dedi ki kalçasını incitmiş, belki artık bacaklarını çok ayıramıyordur. Neyse, elimizden geleni yapacağız, çünkü sırası böyle. Sonra eğilip kukusunu öpeceğim; eskisi gibi kokmasını beklemeyeceğim, hayır, iyice düşündüm, kötü kokabilir, kokmuş balık gibi, belki bütün vücudu kötü kokar. Çok düşündüm bunu. Ya ben, benim vücuduma baksanıza, artık pek iyi durumda değil. Derilerim pul pul dökülüyor, neden bilmiyorum. Geçen yıl başladığında bir tek kafa derimdeydi. Saçımı taradığımda böyle koca koca balık pulu gibi saydam pullar dökülüyordu. Önce bir tek kafa derisindeydi, ama şimdi her tarafım öyle, sırayla dirseklerim, dizlerim, şimdi de göğsümün derisi dökülüyor. O pullar da balık kokuyor. Ne yapalım, dökülecekler, mani olamam, katlanması gerekecek; o yüzden ben de kukusunun kokusundan şikâyet etmeyeceğim, bacakları açılırken tık ediyor diye kızmayacağım, koparır gibi zorla ayırmaya çalışmayacağım, yo hayır. Tıpkı eskiden yaptığımız gibi yapacağız. Yaşlı aletim belki yarı sertleşmiş olacak, zamanı geldiğinde eğilip fısıldayacak: 'Evet, seyretsinler! Bütün denizcilere göstereceğim! Gösterip gösterip kudurtacağım!' Düşünebiliyor musunuz? Şu andaki haliyle? Ama hiç aldırmayacağız. Hem zaten dediğim gibi, belki denizciler de bizimle birlikte yaşlanmıştır. Uzanıp tutacak yaşlı aletimi; o zamanlar kaskatı olurdu, hayatta inmezdi, bir tek... her neyse, belki şimdi tam sertleşmez, geçen gece öyle oldu, kim bilir, belki de sertleşir, sokmayı deneriz, o da belki istiridye gibi olmuştur, deneyeceğiz ama. Ve zamanı geldiğinde, zamanını hatırlayacağız, alt tarafta bir hareket olmasa bile adım adım sonuna kadar gitmeyi becere-

ceğiz, çünkü o arada o kadar iyi hatırlamış olacağız ki her şeyi, hiçbir şey bizi durduramayacak, alt tarafta bir hareket olmasa da, sırf birbirimize sarılsak da fark etmeyecek, tam zamanında söyleyeceğiz. 'Sahip olacaklar sana! Sahip olacaklar, kudurttun onları!' O da diyecek ki: 'Evet, sahip olacaklar bana, bütün denizciler sahip olacak!' Alt tarafta bir hareket olmasa bile birbirimize sarılırız, birbirimize sarılıp eskisi gibi söyleriz, önemli değil. Yaşlı aletim acıya katlanamaz belki, biliyor musunuz, yara yüzünden, ama önemli değil, o hatırlayacak eskiden nasıl yaptığımızı. Kaç yıl geçti, ama hatırlayacak, adım adım her şeyi. Mr. Ryder, sizin yaranız yok mu?"

Birden bana çevirmişti bakışlarını.

"Yara mı?"

"Eskiden yaralanmıştım. Belki o yüzden içiyorum. O kadar acıyor ki."

"Büyük talihsizlik." Kısa bir sessizliğin ardından ekledim: "Bir zamanlar futbol oynarken ayak parmağımı incitmiştim. On dokuz yaşındaydım. Ciddi bir şey değildi."

"Polonya'dayken, Mr. Ryder, orkestra şefiyken, ta o zamanlar bile yaramın iyileşeceğini düşünmüyordum. Orkestrayı yönetirken hep yarama dokunur, okşardım. Bazı günler kenarlarını kurcalar, hatta parmaklarımın arasında kıstırırdım. Bir yaranın iyileşmeyeceğini insan çabuk anlıyor. Müzik, şef olduğum zamanlarda bile biliyordum, bir teselliydi sadece. Bir süre yardımı oldu. O duygu hoşuma giderdi, yaraya bastırmak büyülerdi beni. Güzel bir yara öyledir, büyüler insanı. Her gün hafif değişik görünür. Değişti mi acaba diye merak eder insan. Belki de nihayet iyileşmeye başladı. Aynada bakarsınız, farklı görünür. Ama sonra dokunursunuz, hiç değişmediğini anlarsınız eski dostunuzun. Bunu peş peşe yıllar boyunca yaparsınız, sonra iyileşmeyeceğini anlarsınız, sonunda da bıkarsınız. Bezgin düşersiniz." Susup tekrar çiçeklere baktı. Sonra tekrar, "Bıkarsınız" dedi. "Siz henüz bıkmadınız mı Mr. Ryder? Bıkıyor insan."

"Belki," dedim çekinerek, "Miss Collins yaranızı iyileştirecek güce sahiptir."

"O mu?" Ansızın güldü, sonra yine sustu. Bir süre sonra alçak sesle konuştu: "O da müzik gibi olacak. Bir teselli. Harika bir

teselli. Artık başka bir şey istemiyorum. Bir teselli. Ama yarayı iyileştirmek..." Başını iki yana salladı. "Aziz dostum, şimdi size yaramı göstersem, gösterebilirim, iyileşmesinin imkânsız olduğunu anlarsınız. Tıbben imkânsız. Ben artık sadece bir teselli istiyorum. Dediğim gibi tam sertleşmese de, yani sarılmaktan fazla bir şey yapamasak da, altı kere daha yeter. Ondan sonra yara ne isterse yapsın. O arada bizim hayvanımız olur, çimenler, kırlar olur. Niye böyle bir yer seçti ki?"

Yine etrafına bakınıp başını iki yana salladı. Bu sefer uzun bir süre, belki iki üç dakika sessiz kaldı. Tam ben bir şey söyleyecekken ansızın öne doğru eğildi.

"Mr. Ryder, benim bir köpeğim vardı, Bruno, öldü. Hâlâ... hâlâ gömmedim. Bir kutunun içinde şu anda, tabut gibi bir şey. İyi arkadaştı. Köpekti, ama iyi arkadaştı. Küçük bir tören düzenliyorum, sırf vedalaşmak için. Şaşaalı bir şey değil. Bruno artık maziye karıştı, ama sırf vedalaşmak için küçük bir tören niye olmasın? Mr. Ryder, size bir şey soracaktım. Kendim ve Bruno için küçük bir ricada bulunacaktım."

Ansızın kapı açıldı, Miss Collins odaya girdi. Brodsky'yle ben ayağa kalkarken, onun arkasından Parkhurst girdi ve kapıyı kapadı.

"Çok özür dilerim Miss Collins" dedi, Brodsky'ye ters ters bakarak. "Özel hayatınıza saygı göstermeye yanaşmadı."

Brodsky kazık gibi odanın orta yerinde duruyordu. Miss Collins yaklaştığında eğilerek selam verdi; bir zamanlar mutlaka sahip olduğu zarafetin gölgesini gördüm. Çiçek demetini uzatıp, "Küçük bir armağan" dedi. "Kendi ellerimle topladım."

Miss Collins çiçekleri aldı, ama daha fazla ilgilenmedi onlarla. "Sizin böyle çıkıp geleceğinizi tahmin etmeliydim Mr. Brodsky" dedi. "Dün hayvanat bahçesine gittim diye her türlü laubaliliği yapabileceğinizi sanıyorsunuz."

Brodsky önüne baktı. "Ama o kadar az zaman kaldı ki" dedi. "Artık kaybedecek vaktimiz yok."

"Ne için kaybedecek vaktimiz yok Mr. Brodsky? Böyle çıkıp gelmeniz çok saçma. Sabahları meşgul olduğumu biliyorsunuz herhalde."

"Lütfen" Brodsky elini kaldırdı. "Lütfen. Artık yaşlandık. Eskisi gibi tartışmamıza gerek yok. Ben sadece çiçekleri vermek için geldim. Bir de basit teklif yapmak üzere. O kadar."

"Teklif mi? Nasıl bir teklif acaba, Mr. Brodsky?"

"Bugün öğleden sonra St. Peter mezarlığında buluşmayı teklif edecektim. Yarım saat, fazla değil. Baş başa biraz konuşmak için."

"Ama konuşulacak bir şey yok ki. Dün hayvanat bahçesine gitmem hataymış belli ki. Hem *mezarlık* mı dediniz? Buluşmak için böyle bir yer nereden aklınıza geldi Tanrı aşkına? Aklınızı tamamen mi kaybettiniz yoksa? Bir restoran, kafe, belki park ya da göl, tamam. Ama siz mezarlık teklif ediyorsunuz!"

"Özür dilerim" Brodsky gerçekten çok üzülmüş gibi görünüyordu. "Düşünemedim. Unutmuşum. Yani St. Peter mezarlığının mezarlık olduğunu unutmuşum."

"Saçmalamayın."

"Ben o kadar sık giderim ki oraya; Bruno'yla ben orada huzur bulurduk. Her şey berbat durumdayken bile oraya gittiğimde o kadar kötü hissetmezdim kendimi, huzurluydu, çok güzeldi, hoşumuza giderdi. Onun için teklif ettim. Gerçekten unutmuşum. Orada ölülerin olduğunu yani."

"Peki orada ne yapacağımızı düşündünüz? Bir mezar taşına oturup eski günleri mi yâd edeceğiz? Mr. Brodsky, tekliflerinizi daha dikkatli düşünseniz fena olmaz."

"Ama Bruno'yla ben orayı severdik. Senin de seveceğini düşündüm."

"Ha, anlıyorum. Köpeğiniz öldü diye onun yerine ben gideyim istiyorsunuz."

"O anlamda söylememiştim." Brodsky ansızın çekingen ifadesinden sıyrıldı, çehresinde bir sabırsızlık belirdi bir an. "Hiç o anlamda söylemedim, sen de biliyorsun. Hep böyle yaparsın zaten. Ben uzun uzun düşünür, bizim için iyi olacak bir şey bulmaya çalışırım, ama sen hor görürsün, alay edersin, gülünç bir şeymiş gibi davranırsın. Herhangi başka biri söylese, ne iyi fikir dersin. Hep böyle yapardın. Mesela Kobyliansky konserinde bize en önde yer ayarladığımda..."

"O otuz yıl önceydi. Hâlâ bunları mı konuşuyorsunuz?"

"Ama aynı, hâlâ aynı. Ben bir şey düşünüyorum, ikimiz için iyi olacak bir şey, çünkü aslında senin içten içe olağan dışı şeylerden hoşlandığını biliyorum. Ama sen gülüp geçiyorsun. Belki benim fikirlerim, mesela mezarlık fikri, içten içe hoşuna gidiyor aslında, senin ruhunu okuduğumu anlıyorsun. O yüzden de mahsus..."

"Saçmalık bu. Bu konuları konuşmamız için hiçbir sebep yok. Çok geç artık, bizim konuşulacak bir şeyimiz yok Mr. Brodsky. Sizinle aslında hoşuma gitse de, gitmese de, mezarlıkta buluşamam, çünkü sizinle konuşacak bir şeyim yok..."

"Ben açıklamak istiyordum sadece. Neden böyle olduğunu, her şeyi, niye öyle olduğumu..."

"Artık çok geç Mr. Brodsky. En azından yirmi yıl geç. Zaten en baştan özür dilemeye çalışmanızı da dinleyecek tahammülüm yok. Şimdi bile sizin dudaklarınızdan çıkacak bir özrü duyduğumda ürpereceğimden eminim. Uzun yıllar boyunca sizden gelen bir özür bir son değil, başlangıçtı. Bir acı ve aşağılanma sürecinin daha başlangıcı. Artık rahat bıraksanıza beni. Çok geç artık. Ayrıca içkiyi bıraktığınızdan beri gülünç biçimde giyinmeye başladınız. Nedir bu giydiğiniz kıyafetler?"

Brodsky duraksadı, sonra, "Böyle giyinmem tavsiye edildi" dedi. "Bana yardımcı olan kişiler tavsiye etti. Yeniden orkestra şefi olacağım. İnsanlar bana o gözle baksın diye böyle giyinmek zorundayım."

"Dün hayvanat bahçesinde söylememek için zor tuttum kendimi. O gülünç gri palto! Kim söyledi onu giymenizi? Mr. Hoffman mı? Kendi görüntünüzle ilgili biraz daha sağduyu sahibi olmanız gerekir gerçekten. Kukla gibi giydiriyorlar sizi, siz de izin veriyorsunuz. Şu halinize bakın! Şu gülünç takıma. Sanatçı gibi göründüğünüzü mü sanıyorsunuz bu kıyafetle?"

Brodsky gücenmiş bakışlarla kıyafetine baktı. Sonra başını kaldırıp, "Yaşlı bir kadınsın sen" dedi. "Yeni modadan haberin yok."

"Gençlerin kıyafetlerini kınamak yaşlıların imtiyazıdır. Ama *sizin* böyle giyinmeniz ne kadar gülünç. Gerçekten, hiç yararı yok, sizin tarzınız değil. Açıkça söylemek gerekirse, kentlilerin sizi birkaç ay önceki kıyafetlerinizle tercih edeceğini sanıyorum. Yani oldukça zarif paçavralar içinde."

"Benimle alay etme. Artık öyle değilim ben. Yakında tekrar orkestra şefi olabilirim. Artık kıyafetlerim böyle. Kendime aynada baktığımda iyi göründüğümü düşündüm. Unutmuşsun, Varşova'da kıyafetlerim böyleydi. Böyle bir papyonum vardı. Unutmuşsun."

Miss Collins'in gözlerinde bir an hüzünlü bir bakış belirdi. Sonra, "Unuttum elbette" dedi. "Niye hatırlayacakmışım böyle şeyleri? Ondan sonraki yıllar boyunca hatırlayacak o kadar ilginç şey olmuşken?"

"Senin elbisen..." dedi Brodsky ansızın "çok güzel. Çok şık. Ama ayakkabıların her zamanki gibi berbat, bir felaket. Ayak bileklerinin kalın olduğunu hiçbir zaman kabullenemedin. Senin gibi incecik bir kadın için ayak bileklerin hep kalın oldu. Hâlâ da öyle, bak." Miss Collins'in ayaklarını işaret etti.

"Çocukluk etmeyin. Sırf böyle bir sözünüzle evden çıkmamıza birkaç dakika kalmışken bütün kıyafetimi değiştirtebildiğiniz Varşova günlerindeki gibi olduğumu mu sanıyorsunuz? Siz geçmişte yaşıyorsunuz Mr. Brodsky! Ayakkabılarımla ilgili ne düşündüğünüz benim umurumda mı sanıyorsunuz? O zamanlar da, eleştirinizi kasten son dakikaya bırakarak oyun oynadığınızı şimdi anlamıyor muyum sanıyorsunuz? Tabii o zamanlar bütün kıyafetimi değiştirir, alelacele üstüme geçirdiğim bir şeylerle çıkardım. Sonra, arabada giderken, bazen konser salonunda, gözlerime sürdüğüm far renginin elbisemle alakasız olduğunu ya da kolyemin ayakkabılarıma hiç uymadığını fark ederdim. Bunlar o zamanlar benim için o kadar önemliydi ki. Orkestra şefinin eşi! Benim için çok önemliydi, sen de bunu biliyordun. Senin o zamanlar ne yaptığını şimdi apaçık görmediği mi sanıyorsun? Son dakikaya kadar, 'Güzel, güzel, çok hoş' derdin. Sonra da, evet, aynen böyle bir şey olurdu. 'Ayakkabıların bir felaket!' Sanki anlarmışsın gibi! Yeni modadan *sen* ne anlayacaksın, son yirmi yıldır sarhoş geziyordun."

"Buna rağmen," dedi Brodsky, hafif otoriter bir tonda, "buna rağmen söylediğim doğru. O ayakkabılar belden aşağını gülünç gösteriyor. Doğru."

"Şu komik takıma bak! İtalyan kreasyonu herhalde. Genç bir baletin giyebileceği türden bir şey. Sen bu takım sayesinde

bu kent halkının gözünde saygınlık kazanacağını mı sanıyorsun?"

"Gülünç ayakkabılar. Devrilmesin diye kaide üstüne oturtulmuş kurşun askerlere benziyorsun."

"Artık gitsen iyi olacak. Ne cüretle çıkıp geliyorsun buraya, sabah görüşmelerimi bölüyorsun! İçerideki genç çift perişan durumda, bu sabah her zamankinden çok ihtiyaçları var benim öğütlerime; sense beni rahatsız ediyorsun. Bu aramızdaki son konuşma. Dün seninle hayvanat bahçesinde buluşmam hataydı."

"Mezarlıkta" Brodsky'nin sesinde ani bir çaresizlik belirdi. "Bugün öğleden sonra benimle buluşman şart. Tamam, düşünemedim ölüleri, düşünemedim. Ama açıkladım sana. Mutlaka konuşmamız lazım, bu... bu akşamdan önce. Yoksa nasıl yaparım? Nasıl becerebilirim? Bu gecenin ne kadar önemli olduğunu anlamıyor musun? Konuşmamız lazım, benimle buluşman şart..."

"Bana bakın." Parkhurst ileriye doğru bir adım atıp Brodsky'ye öfkeyle baktı. "Miss Collins'in dediğini duydunuz. Buradan gitmenizi rica etti. Gözüne görünmeyin, hayatından çıkın. O bunları söyleyemeyecek kadar kibar, o yüzden ben söylüyorum onun adına. Bütün yaptıklarınızdan sonra, az önceki talepte bulunmaya en ufak bir hakkınız yok. Sanki bütün o olaylar olmamış gibi kalkıp buluşmayı nasıl talep edebiliyorsunuz? Belki çok sarhoş olduğunuz için hatırlamıyormuş gibi yapıyorsunuzdur. Öyleyse ben hatırlatayım. Daha kısa bir süre önce şu sokakta durup bu binanın duvarına işeyerek bu pencereye küfürler savurdunuz bağıra çağıra. Sonunda polis götürdü sizi; siz Miss Collins'le ilgili ağza alınmayacak şeyler söylerken sürüklediler sizi buradan. Daha bir yıl bile geçmedi üzerinden. Herhalde Miss Collins'in bu arada unutmuş olmasını bekliyorsunuz. Ama emin olun, bu birçok olaydan sadece biriydi. Giyim kuşam hakkında atıp tutmanıza gelince, daha üç yıl önce Volksgarten'de üstünüz başınız kusmuk içinde, kendinden geçmiş halde bulunmamış mıydınız, Teslis kilisesine götürülüp orada vücut bitiyle kaplı olduğunuz anlaşılmamış mıydı? Böyle bir adamın kıyafetleri konusunda ne dediği Miss Collins'in umurunda olur mu sanıyorsunuz? Gerçekle yüzleşin artık Mr. Brodsky, insan bir kere sizin düştüğünüz kadar düşünce artık geri dönüşü yok-

tur. Bir kadının sevgisini tekrar kazanmanıza imkân ve ihtimal yok, bunu kesinlikle söyleyebilirim. Hatta saygısını kazanma ihtimaliniz bile yok. Belki merhametini, ama o kadar. Orkestra şefiymiş! Bu kent halkının, size baktığında, iğrenç bir berduştan başka şey göreceğini mi sanıyorsunuz? Şunu da hatırlatayım Mr. Brodsky, dört, belki beş yıl önce, Bahnhofplatz'ın yakınında Miss Collins'e fiilen saldırdınız; o sırada yanınızdan geçen iki öğrenci olmasa, mutlaka ciddi biçimde yaralayacaktınız. Bir yandan itip kakarken, bir yandan da bağıra çağıra ağza alınmayacak..."

"Hayır, hayır, hayır!" diye bağırdı ansızın Brodsky, başını iki yana sallayıp kulaklarını tıkayarak.

"Ağza alınmayacak laflar ediyordunuz. Cinsel ve sapkın laflar. Bu yüzden hapse girmeniz gerektiği konuşuldu. Bir de tabii Tillgasse'deki telefon kulübesi olayı vardı..."

"Hayır, hayır!"

Brodsky Parkhurst'ün yakasına yapışınca Parkhurst telaşla geri çekildi. Ama Brodsky daha fazla bir şey yapmadı; cankurtaran simidiymiş gibi yakasına tutunuyordu sadece. Parkhurst birkaç saniye boyunca kendini Brodsky'nin pençesinden kurtarmaya çalıştı. Nihayet başardığında, Brodsky'nin bütün duruşu gevşedi. Gözlerini kapatıp içini çekti ve sonra dönüp sessizce odadan çıktı.

Üçümüz ilk anda sessizce olduğumuz yerde durmaya devam ettik, ne yapacağımızı, ne diyeceğimizi bilemiyorduk. Sonra Brodsky'nin çarptığı sokak kapısının sesiyle canlandık; hem ben, hem Parkhurst pencereye gittik.

"İşte gidiyor" dedi Parkhurst, alnını cama yapıştırarak. "Merak etmeyin Miss Collins, bir daha gelmez."

Miss Collins duymamış gibiydi. Kapıya doğru gider gibi oldu, sonra bize döndü tekrar.

"İzninizle, benim... benim..." Hulyalı bakışlarla pencerenin önüne geldi ve dışarı baktı. "Pardon, benim gidip... Lütfen anlayış gösterin..."

Özellikle herhangi birimize konuşmuyor gibiydi. Sonra görünüşe bakılırsa şaşkınlığı geçti, "Mr. Parkhurst," dedi, "Leo'yla öyle konuşmaya hakkınız yoktu. Bir yıldır müthiş bir cesaret

sergiledi." Delici gözlerle Parkhurst'e baktıktan sonra aceleyle odadan çıktı. Hemen ardından yine sokak kapısının çarpıldığını işittik.

Ben hâlâ pencerenin önündeydim; Miss Collins'in sokaktan aşağı hızlı hızlı yürüdüğünü gördüm. Brodsky'nin epeyce ileride olduğunu görmüştü; birkaç saniye sonra, belki beklesin diye seslenmenin onur kırıcılığından kaçınmak için koşmaya başladı. Ne var ki Brodsky tuhaf, aksak yürüyüşüyle şaşırtıcı derecede süratli ilerliyordu. Çok üzüldüğü belliydi; Miss Collins'in peşinden geleceği gerçekten hiç aklına gelmemiş gibiydi.

Miss Collins onu sıra sıra apartmanların, sonra sokağın üst kısmındaki dükkânların önünden geçerek, soluk soluğa takip ediyor, aradaki mesafeyi kapatamıyordu. Brodsky hız kesmeden yürümeye devam edip benim bir süre önce Gustav'dan ayrıldığım köşeyi döndü, geniş bulvarın üstündeki İtalyan kafelerinin önünden geçti. Kaldırım şu anda ben Gustav'la gelirken olduğundan da kalabalıktı, ama Brodsky başını yerden kaldırmadan yürüyor, dolayısıyla ara sıra yoluna çıkan insanlarla çarpışmasına ramak kalıyordu.

Sonra, Brodsky yaya geçidine yaklaştığında Miss Collins belli ki ona yetişmesi ihtimali olmadığını anladı. Olduğu yerde durup iki elini ağzının etrafında boru gibi birleştirdi, ama sonra son bir ikileme düşmüş gibi duraksadı; belki "Leo" diye mi, konuşma boyunca olduğu gibi "Mr. Brodsky" diye mi seslenecğine karar veremiyordu. Şu anda bulundukları durumun aciliyeti konusunda içgüdüleri onu uyarmış olmalı ki, "Leo!" diye seslendi. "Leo! Leo! Bekle lütfen!"

Brodsky şaşkın bir ifadeyle arkasına döndü; Miss Collins alelacele yanına gitti. Çiçek demeti hâlâ elindeydi; Brodsky o şaşkınlıkla, sanki onu çiçeklerden kurtarmak istermiş gibi iki elini uzattı. Ama Miss Collins çiçekleri sıkı sıkı tuttu ve soluk soluğa kalmış olmasına rağmen, oldukça sakin bir tonda, "Mr. Brodsky, bekleyin. Bekleyin lütfen" dedi.

Bir an ikisi rahatsız bir sessizlik içinde karşılıklı durdular; ansızın ikisi de gelip geçenleri fark etmişti; insanların çoğu onlara bakmaya başlamıştı, bazıları meraklarını gizlemeden bakıyordu. Sonra Miss Collins arkaya, eve doğru işaret etti ve alçak

sesle, "Sternberg Parkı bu mevsimde çok güzeldir" dedi. "Oraya gidip konuşsak?"

Yola düştüklerinde giderek daha fazla sayıda insan onlara bakmaya başladı; Miss Collins Brodsky'den bir iki adım önde yürüyordu; her ikisi de hedefe varıncaya kadar konuşmayı ertelemek için belirgin bir gerekçe bulmuş olmaktan memnundu. Tekrar köşeyi dönüp evin sokağına geldiler ve az sonra bir kez daha apartmanların önünden geçtiler. Sonra, evle aralarında yaklaşık bir sokaklık mesafe kalmışken, Miss Collins dikkati çekmeyen, içerlek, küçük bir demir bahçe kapısının önünde durdu.

Uzanıp kapının mandalını tuttu, ama açmadan birkaç saniye öylece durdu. O sırada, az önceki birlikte yürüyüşün, o anda yan yana Sternberg Parkı'nın girişinde durmalarının, Miss Collins için Brodsky'nin o anda tahmin edebileceğinden çok daha büyük bir anlam taşıdığı geçti aklımdan. Çünkü doğruyu söylemek gerekirse, Miss Collins yıllar boyunca –bulvardaki kuyumcunun önünde birbirlerine rastladıkları o yaz öğle sonrasından beri– sayısız kez, kalabalık bulvarda başlayıp küçük demir kapıda son bulan bu kısa yolu onunla birlikte katetmişti hayalinde. Ve bütün bu yıllar boyunca, Brodsky'nin o gün kasıtlı bir kayıtsızlıkla başını nasıl çevirdiğini, vitrinde bir şeye bakarmış gibi yaptığını hiç unutmamıştı.

O sırada –sarhoşluğun, sövgülerin başlamasından en az bir yıl önce– aralarındaki ilişki hâlâ bu tür kayıtsızlık gösterileriyle sınırlıydı. Miss Collins o güne gelinceye kadar bir barışma girişiminde bulunmaya birkaç kere karar vermiş, ama o gün o da başını çevirip yürümeye devam etmişti. Ancak bulvarda epey ilerleyip İtalyan kafelerini de geçtikten sonradır ki merakına yenilip arkaya bir göz atmıştı. İşte o zaman, Brodsky'nin onu takip etmekte olduğunu anlamıştı. Brodsky yine bir vitrine dikmişti gözlerini, ama aralarında çok az bir mesafe vardı.

Miss Collins Brodsky'nin er veya geç yetişeceğini varsayarak adımlarını yavaşlatmıştı. Döneceği köşeye geldiğinde Brodsky hâlâ yetişmeyince tekrar arkasına bakmıştı. Geniş, güneşli kaldırım o gün de bugünkü gibi yayalarla doluydu, ama Miss Collins Brodsky'nin ansızın durup yanından geçmekte

olduğu çiçekçi tezgâhına döndüğünü açıkça görmenin tatminini yaşamıştı. Dudaklarına bir tebessüm yerleşmiş, köşeyi dönerken kendi ruh halindeki hafifliğe şaşırmıştı. Sonra kendi de oyalanmaya, vitrinlere bakmaya başlamıştı. Sırasıyla pastanenin, oyuncakçının, perdecinin vitrinlerine bakmış –o zamanlar kitapçı yoktu– bir yandan da Brodsky yanına geldiğinde söze nasıl gireceğini düşünmüştü. "Leo, çocuk muyuz biz?" demek geçmişti aklından. Ama bu fazlasıyla mantıklı gelmiş, daha alaylı bir şey söylemeyi düşünmüştü: "Görünüşe bakılırsa yolumuz aynı" ya da ona benzer bir şey. Sonra köşeyi dönen Brodsky'yi görmüştü; elinde parlak renkli çiçeklerden bir demet tutuyordu. Miss Collins hemen dönüp tekrar yürümeye koyulmuştu, bu kez normal bir hızda. Sonra, evine yaklaştığında, o gün ilk defa sinirlenmişti Brodsky'ye. Öğleden sonrasını özenle programlamıştı. Brodsky niçin tutup da bu ânı seçmişti onunla konuşmak için? Kapıya vardığında sokağa hızla son bir göz atmış ve Brodsky'nin daha yirmi metre ötede olduğunu görmüştü.

İçeri girip kapıyı kapamış ve pencereden bakma dürtüsünü bastırıp binanın arka tarafına bakan yatak odasına geçmişti hemen. Odada aynaya, nasıl göründüğüne bakmış, duygularını kontrol altına almıştı. Sonra yatak odasından çıkıp şaşkınlıkla koridorda durmuştu. Öbür uçtaki kapı aralıktı, ön taraftaki güneşli oturma odasını, geniş pencereleri ve dışarısını rahatlıkla görebiliyordu; Brodsky kaldırımda sırtı eve dönük, sanki orada biriyle randevusu varmış gibi bekliyordu. Miss Collins bir süre Brodsky'nin dönüp camdan bakacağı, onu göreceği korkusuyla hiç kıpırdamamıştı. Sonra Brodsky görüş alanından çıkmış, sokağın karşı tarafındaki apartmanların cephesine bakarken, kapı ziline kulak kesilmiş halde bulmuştu kendini.

Aradan bir dakika kadar geçip Brodsky hâlâ kapıyı çalmayınca yine bir öfke kabarmıştı içinde ona karşı. Brodsky'nin gelip onu içeri davet etmesini beklediğini anlamıştı. Yine kendine hâkim olmuş ve durumu dikkatle gözden geçirdikten sonra, o zili çalıncaya kadar hiçbir şey yapmamaya karar vermişti.

Ondan sonraki birkaç dakika boyunca beklemeye koyulmuştu. Sebepsiz yere yatak odasına dönmüş, sonra yine kori-

dora çıkmıştı. Sonunda, Brodsky'nin gitmiş olduğunu nihayet anladığında yavaş yavaş hole yürümüştü.

Sokak kapısını açıp sağa sola bakmış, Brodsky'nin izini bile görmeyince şaşırmıştı. Onu birkaç apartman ötede bekler bulmayı –en azından çiçekleri kapının eşiğinde bulmayı– ummuştu. Her şeye rağmen, o an bir pişmanlık hissetmemişti. Hafif bir rahatlama duyduğu kesindi; ayrıca barışma sürecinin nihayet başlamış olmasından ötürü tatsız denemeyecek bir heyecan duymuş, ama kesinlikle pişmanlık duymamıştı. Hatta oturma odasına geçip oturduğunda teslim olmadığı için bir zafer duygusuna kapılmıştı. Bu tür küçük zaferlerin çok önemli olduğunu ve geçmişteki hataları tekrarlamaktan kaçınmalarına yardımcı olacağını söylemişti kendi kendine.

O gün hata etmiş olduğunu ancak aradan birkaç ay geçtikten sonra düşünmüştü ilk kez. O zaman bile, başlarda dikkatle incelemediği, muğlak bir düşünce olarak kalmıştı. Ama sonra, aylar birbirini takip etmiş, o yaz öğle sonrası giderek zihninde daha geniş bir yer kaplamaya başlamıştı. Esas hatayı eve girmekle yaptığına hükmetmişti. Eve girmek ondan biraz fazla şey istemekti. Bütün o yolu gelmesini, köşeyi dönmesini, dükkânların önünden geçmesini sağladıktan sonra yapması gereken, küçük demir kapının önünde durmak, sonra, Brodsky'nin kendisini açıkça gördüğünden emin olduktan sonra, Sternberg Parkı'na girmekti. O zaman Brodsky mutlaka peşinden gelirdi. Bir süre boyunca çalılıkların arasında sessizce dolaşsalar bile er geç konuşmaya başlarlardı. Aradan geçen yirmi küsur yıl boyunca Miss Collins o demir kapıyı neredeyse her görüşünde içi acımıştı. Dolayısıyla bu sabah nihayet Brodsky'yi parka sokarken biraz törensel bir tavır takınmıştı.

Her ne kadar Sternberg Parkı Miss Collins'in hayallerinde önemli bir yer tutsa da, özellikle cazip bir yer değildi. Bir süpermarket otoparkından büyük olmayan, beton kaplı bir alandan ibaretti; amacı mahalleye güzellik ya da konfor sağlamaktan çok bahçecilik merakına yönelikti sanki. Çimen ya da ağaç yoktu, sadece sıra sıra çiçek tarhları vardı; günün bu saatinde parkın tamamı bir güneş tuzağıydı; görünürde tek bir gölge yoktu. Ama Miss Collins etrafındaki çiçeklerle eğreltilere bakıp mutlulukla

ellerini çırptı. Brodsky kapıyı dikkatle kapadıktan sonra parka duygusuzca baktı, ama parka bakan apartman pencereleri dikkate alınmazsa yapayalnız olmalarına sevindi görünüşe bakılırsa.

"Beni görmeye gelenleri buraya getiriyorum bazen" dedi Miss Collins. "Burası büyüleyici bir yer. Avrupa'nın hiçbir yerinde bulunmayan çiçekler var."

Miss Collins etrafına hayranlıkla bakarak ağır ağır gezinmeye devam etti; Brodsky ise saygılı bir tavırla birkaç adım geriden onu takip ediyordu. Daha birkaç dakika önce karşı karşıya geldiklerinde sergiledikleri gerginlik şimdi tamamen ortadan kalkmıştı; o kadar ki, onları kapıdan bakıp gören biri, güneşli havada mutat gezintilerini yapan, yıllardır birlikte olan yaşlı bir çift zannedebilirdi.

"Ama siz tabii," dedi Miss Collins bir çalılığın yanında durarak, "bu tür bahçelerden oldum olası hoşlanmazsınız, değil mi Mr. Brodsky? Doğanın bu şekilde dizginlenmesinden nefret edersiniz."

"Bana Leo desene."

"Pekâlâ. Leo. Yok, sen daha vahşi bir şeyi tercih edersin. Ama bu türlerin bazıları ancak dikkatli bir denetim ve planlama sonucu hayatta kalabiliyor."

Brodsky Miss Collins'in dokunduğu yaprağa ciddiyetle baktı. Sonra dedi ki: "Hatırlıyor musun? Her pazar sabahı, birlikte Praga'da kahvemizi içtikten sonra o kitapçıya giderdik. Bir yığın eski kitap, sıkış sıkış, her taraf toz içinde. Hatırlıyor musun? Senin sabrın taşardı. Ama yine de her pazar giderdik, Praga'da kahvemizi içtikten sonra."

Miss Collins birkaç saniye suskun kaldı. Sonra hafifçe gülüp yine ağır ağır yürümeye koyuldu. "Kurbağa adam" dedi.

Brodsky gülümsedi. "Kurbağa adam" diye tekrarladı, başını sallayarak. "Öyle derdik. Belki şimdi gitsek yine yerinde, masasının arkasında buluruz onu. Kurbağa adam. Adını hiç sormadık mı? Bize daima çok kibar davranırdı. Hiç kitap almadığımız halde."

"O bağırdığı sabah hariç."

"Bağırmış mıydı bize? Hiç hatırlamıyorum. Kurbağa adam daima çok kibardı. Bizse hiç kitap almazdık."

"Bağırdı tabii. Bir keresinde, içeri girdik, dışarıda yağmur yağıyordu, kitapları ıslatmamak için çok dikkatli hareket ediyorduk, paltolarımızı eşikte silkelemiştik, ama o sabah aksiliği üstündeydi, bağırdı bize. Hatırlamıyor musun? Benim İngiliz oluşumla ilgili bağırıp çağırmıştı. Evet, çok kaba davranmıştı, ama bir tek o sabah. Ertesi hafta pazar günü tamamen unutmuş gibiydi."

"Ne tuhaf" dedi Brodsky. "Hatırlamıyorum. Kurbağa adam. Ben onu hep çok çekingen, kibar biri olarak hatırlıyorum. O sözünü ettiğin günü hatırlamıyorum."

"Yanlış hatırlıyorumdur belki" dedi Miss Collins. "Belki başkasıyla karıştırmışımdır."

"Bence öyle. Kurbağa adam daima saygılıydı. Öyle bir şey yapmazdı. Senin İngiliz oluşunla ilgili ha?" Brodsky başını iki yana salladı. "Hayır, o her zaman saygılıydı."

Miss Collins yine durup bir eğreltiye yoğunlaştı.

"O dönemde birçok insan öyleydi" dedi sonunda. "Hep kibar, hep sabırlı davranırlardı. Kibarlık etmek için bahane ararlardı, bir türlü fedakârlık yaparlardı, sonra bir gün hiç sebepsiz yere, hava yüzünden, herhangi bir şey yüzünden patlarlardı. Sonra yine her zamanki hallerine dönerlerdi. Öyle çok insan vardı. Andrzej mesela. Andrzej öyleydi."

"Andrzej deliydi. Biliyor musun, bir yerde okudum, bir otomobil kazasında ölmüş. Evet, beş altı yıl önce bir Polonya gazetesinde okudum. Otomobil kazasında ölmüş."

"Ne acı. Herhalde o günlerden birçok kişi vefat etmiştir."

"Ben Andrzej'i severdim" dedi Brodsky. "Polonya gazetesinde okudum, bir cümleyle değinmişler öldüğüne. Araba kazası. Acıklı bir olay. Eski evdeki o akşamları düşündüm. Battaniyelere sarınıp kahvemizi paylaşmamızı, her yanımız kitaplarla, dergilerle çevrili, sohbetlerimizi. Müzikle ilgili, edebiyatla ilgili tavana bakarak saatlerce konuşur dururduk."

"Ben yatmak isterdim, ama Andrzej gitmek bilmezdi. Şafak sökünceye kadar otururdu bazen."

"Doğru. Bir tartışmayı kaybediyorsa gitmezdi. Kazandığını düşününceye kadar gitmezdi. Onun için bazen şafak sökünceye kadar otururdu."

Miss Collins gülümsedi, sonra iç geçirdi. "Öldüğünü öğrenmek ne acı" dedi.

"Kurbağa adam değildi o" dedi Brodsky. "Resim galerisindeki adamdı. Bağıran oydu. Tuhaf bir adamdı, her defasında bizi tanımıyormuş gibi yapardı. Hatırlıyor musun? *Lafcadio* konserinden sonra bile. Garsonlar, taksi şoförleri selamlıyor, elimi sıkmak istiyordu, ama galeriye gittiğimizde hiçbir şey olmamış gibiydi. Her zamanki gibi donuk bir ifadeyle bakmaya devam ediyordu yüzümüze. Sonunda, işler iyice kötüye gittiğinde, yağmurlu bir günde içeriye girdik ve bağırdı bize. Yerleri ıslattığımızı söyledi. Hep aynı şeyi yapıyormuşuz, yıllardır her yağmur yağdığında, içeri girip yerleri ıslatıyormuşuz, bıkmış usanmış artık. Oydu bağıran, senin İngiliz olduğunu söyleyen, Kurbağa değildi. Kurbağa sonuna kadar hep saygılı oldu. Ayrılmamızdan hemen önce, Kurbağa elimi sıktı, hatırlıyorum. Hatırlıyor musun? Kitapçı dükkânına gittik; son gidişimiz olduğunu biliyordu, masanın arkasından çıkıp geldi ve elimi sıktı. O günlerde artık elimi sıkmak isteyen pek insan kalmamıştı, ama o sıktı. Kurbağa saygılıydı, daima."

Miss Collins bir elini gözlerine siper edip parkın karşı köşesine baktı. Sonra yine ağır ağır yürümeye başlayıp, "Kimi anıları hatırlamak güzel. Ama geçmişte yaşayamayız" dedi.

"Ama hatırlıyorsun" dedi Brodsky. "Hatırlıyorsun, Kurbağa'yı, kitapçıyı. Gardrobu da hatırlıyor musun? Kapağı nasıl kopmuştu? Sen de benim gibi her şeyi hatırlıyorsun."

"Bazı şeyleri hatırlıyorum. Bazı şeyleri de doğal olarak unuttum." Miss Collins'in tonu sakınımlıydı şimdi. "Bazı şeyler, o günlere bile ait olanlar, unutulsa daha iyi."

Brodsky bunun üzerine düşündü. Sonunda, "Haklı olabilirsin" dedi. "Geçmişte çok fazla şey var. Utanıyorum, biliyorsun utandığımı; iyisi mi kapatalım. Kapatalım geçmişi. Bir hayvan seçelim kendimize."

Miss Collins yürümeye devam ediyordu; Brodsky'den birkaç adım öndeydi. Sonra yine durup ona döndü. "Eğer istediğin buysa, öğleden sonra mezarlıkta buluşurum seninle. Ama bundan bir anlam çıkarmaya kalkma. Hayvanı ya da başka herhangi bir şeyi kabul ettiğim anlamına gelmiyor. Ama senin bu ge-

ceyle ilgili endişelerin olduğunu, kaygılarını biriyle konuşmak istediğini anlıyorum."

"Bu son aylarda. Tırtılları gördüm, ama devam ettim, devam ettim, hazırlandım. Eğer bana dönmezsen hepsi beyhude olacak."

"Ben sadece bugün öğleden sonra kısa bir süreliğine seninle buluşmayı kabul ediyorum. Belki bir yarım saat."

"Ama düşün. Buluşmamızdan önce düşün. Düşün. Hayvanı, her şeyi."

Miss Collins arkasını dönüp uzun bir süre bir başka çalılığı inceledi. Sonunda, "Pekâlâ, düşüneceğim" dedi.

"Benim neler yaşadığımı görüyorsun. Neler çektiğimi. Bazen o kadar feciydi ki, sırf bitsin diye ölmek istiyordum, ama yılmadım, çünkü bu sefer bir çıkış yolu gördüm. Orkestra şefi. Sen bana dönersin o zaman. Eskisi gibi, hatta belki daha iyi olur. Tırtıllar bazen korkunçtu, kanıtlamak için yapabileceğim daha fazla bir şey yok. Çocuğumuz olmadı bizim. Hayvan alalım."

Miss Collins yine yürümeye başladı; Brodsky bu sefer onun yanı sıra yürüyor, ciddi bir ifadeyle Miss Collins'in yüzüne bakıyordu. Miss Collins bir şey söyleyecek gibi oldu, ama tam o sırada, arkamdan Parkhurst, "Ben onlara hiç katılmıyorum, biliyor musun?" dedi. "Yani senin taklitlerine başladıklarında. Gülmüyorum bile, hatta gülümsemiyorum bile; hiç katılmıyorum. Laf olsun diye söylediğimi sanıyorsun herhalde, ama doğru. İğreniyorum o hallerinden. Bir de o eşek anırması! Kapıdan içeri girdiğim anda yine o anırma! Bir dakika bile tanımıyorlar bana, değiştiğimi göstermem için altmış saniye tanımıyorlar. 'Parkers! Parkers!' Of, iğrençler..."

"Baksana," dedim, ansızın sabrımı taşıran Parkhurst'e, "madem bu kadar sinirine dokunuyorlar, ne düşündüğünü açık açık söylesene. Bir dahaki sefere tavır koy. Anırmayı kesmelerini söyle. Bir de sor bakalım onlara, niye bu kadar nefret ediyorlarmış benden? Benim başarım niye bu kadar ağırlarına gidiyormuş? Evet, sor bakalım! Hatta iyice etkili olsun diye soytarılık ederken, birdenbire sor. Evet, meşhur anekdotlarından birini anlatırken, acayip sesler çıkarıp suratını şekilden şekle sokarken. Hepsi gülüp sırtına şaplaklar atarken, senin hiç değişmediğini

görüp sevinirlerken sor. Ansızın sor: 'Neden? Ryder'ın başarısı neden bu kadar ağır geliyor size?' diye sor. Yapman gereken bu. Hem bana iyilik etmiş olursun, hem de tek bir şık hareketle o salaklara senin soytarı görünümünün ardında çok daha derin biri olduğunu, öteden beri olduğunu göstermiş olursun. İstedikleri gibi yönlendirebilecekleri biri olmadığını, taviz vermeyeceğini kanıtlarsın. Benim sana tavsiyem bu."

"Ya öyle mi!" diye bağırdı Parkhurst öfkeyle. "Senin için söylemesi kolay tabii! Senin kaybedecek bir şeyin yok, senden zaten nefret ediyorlar! Ama bunlar benim en eski arkadaşlarım. Burada, Avrupalıların arasında çoğu zaman iyiyim. Ama ara sıra bir şey olur, tatsız bir şey olur, o zaman kendi kendime, 'Ne olmuş yani? Bana ne? Bunlar yabancı. Benim memleketimde dostlarım var, geriye dönerim olur biter, onlar orada beni bekliyor' derim. Senin için söylemesi kolay tabii. Aslında düşünürsen senin için de kolay olmamalı. Sen neyine güveniyorsun? Sen de benim gibi eski arkadaşlarına muhtaçsın. Söyledikleri şeylerin bazıları doğru aslında. Kendini beğenmişsin resmen, cezasını çekeceksin bir gün. İyi ki meşhur oldun! Haklılar aslında. Tavır koyayımmış! Bu ne kibir!"

Parkhurst bir süre bu minvalde devam etti, ama ben artık dinlemiyordum onu. "Neyine güveniyorsun?" dediğinde, ansızın annemle babamın kente varmak üzere olduklarını hatırladım. Ve oracıkta, Miss Collins'in oturma odasında neredeyse elle tutulur, buz gibi bir panik duygusuyla, bu akşam onlara çalacağım parçaya hiç hazırlanmadığımı hatırladım. Hatta bir piyanonun başına geçmeyeli günler, belki haftalar olmuştu. Bu çok önemli konsere birkaç saat kalmıştı ve ben henüz bir prova bile ayarlamamıştım. Durumumu düşündükçe daha çok paniğe kapılıyordum. Yapacağım konuşmaya lüzumundan fazla kafa yormuş olduğumu anladım; nasılsa, anlaşılmaz biçimde, asıl konu olan konseri ihmal etmiştim. Hatta bir an hangi parçada karar kıldığımı bile hatırlayamadım. Yamanaka'nın *Küresel Yapılar: Seçenek II*'si miydi? Yoksa Mullery'nin *Asbest ve Elyaf*'ı mı? İki parçayı da düşündüğümde, rahatsız edecek kadar muğlaktılar zihnimde. Her ikisinde de çok karmaşık pasajlar olduğunu hatırlıyordum, ama bu pasajları düşünmeye çalıştığımda nere-

deyse hiçbir şey hatırlayamıyordum. Bu arada annemle babam şu anda kente varmış bile olabilirlerdi. Kaybedecek bir dakikam bile olmadığını anladım; yapmam gereken diğer her şeyden önce, iyi bir piyanonun başında, sessiz bir ortamda asgari iki saat geçirmem şarttı.

Parkhurst hâlâ hararetli hararetli konuşuyordu.

"Kusura bakma," dedim, kapıya yönelerek, "benim derhal gitmem lazım."

Parkhurst yerinden fırladı, yalvaran bir tonda, "Ben katılmıyorum onlara, biliyor musun?" dedi. "Yo hayır, kesinlikle katılmıyorum." Koluma yapışacakmış gibi peşimden geldi. "Gülümsemiyorum bile. İğrençler, seni o taklit edişleri..."

"Peki, tamam, teşekkür ederim" dedim, ondan uzaklaşarak. "Ama şimdi gerçekten gitmem gerekiyor."

Miss Collins'in dairesinden çıkıp hızla yürümeye başladım; artık otele ve büyük salondaki piyanoya bir an önce ulaşmaktan başka şey düşünemiyordum. Hatta zihnim o kadar meşguldü ki, küçük demir kapının önünden geçerken parka bir göz bile atmadığım gibi, kaldırımda, önümde duran Brodsky'yi de görmedim; neredeyse çarpışıyorduk. Brodsky eğilerek, sakin bir şekilde selamladı beni; belli ki bir süredir beni izliyordu.

"İşte tekrar karşılaştık Mr. Ryder."

"Evet, Mr. Brodsky," dedim, yürümeye devam ederek, "özür dilerim, çok acelem var."

Brodsky yanım sıra yürümeye başladı; bir süre boyunca konuşmadan yürüdük. Bunda bir tuhaflık olduğu aklımdan geçtiyse de konuşamayacak kadar zihnim meşguldü.

Birlikte köşeyi dönüp geniş bulvara çıktık. Bulvarın kaldırımları her zamankinden de kalabalıktı –büro çalışanlarının öğle yemeği arasıydı– yavaşlamak zorunda kaldık. İşte o sırada Brodsky söze girdi:

"O geçen geceki laflar. Büyük bir tören. Heykel. Yok, yok, öyle şeyler istemiyoruz. Bruno bu insanların hepsinden nefret ederdi. Ben onu sessizce, tek başıma gömeceğim, neden olmasın? Bu sabah bir yer buldum, onu gömmek için, bir tek ben olacağım, başka kimseyi istemezdi, hepsinden nefret ederdi. Mr. Ryder, ben onun için müzik olsun istiyordum, mükemmel bir

müzik. Sessiz, güzel bir yer, bu sabah buldum. Eminim Bruno'nun hoşuna giderdi. Ben kazacağım. O kadar derin kazmaya gerek yok. Sonra mezarın başında oturup onu düşüneceğim, birlikte bütün yaptıklarımızı düşüneceğim, vedalaşacağım onunla, hepsi bu. Ben onu düşünürken müzik olsun istedim, mükemmel bir müzik. Yapar mısınız Mr. Ryder? Benim için, Bruno için bunu yapar mısınız? Rica ediyorum sizden Mr. Ryder."

"Mr. Brodsky," dedim tekrar hızlanarak, "ricanızı tam olarak anlamış değilim. Ama maalesef zamanım tamamen dolu."

"Mr. Ryder..."

"Mr. Brodsky, köpeğiniz için çok üzüldüm. Ama doğruyu söylemek gerekirse çok fazla sayıda ricayı yerine getirmek zorunda kaldım ve sonuçta şu anda buraya gelişimin sebebi olan en önemli..." Ansızın sabrım taştı ve zınk diye durdum. "Açıkçası Mr. Brodsky," dedim, neredeyse bağırarak, "siz de, diğer herkes de artık benden bir şey rica etmeyin. Yeter artık! Yeter!"

Brodsky bir an şaşkınlıkla baktı bana. Sonra bakışlarını öte yana çevirdi, çok kederli bir hali vardı. Öyle patladığım için derhal pişman oldum; kente geldiğimden beri çeşitli ilgisiz konularla ilgilenerek oyalandığım için Brodsky'yi suçlamanın ne kadar mantıksız olduğunu da kavradım. İçimi çekip daha yumuşak bir tonda ekledim:

"Bakın, size bir önerim var. Şu anda prova yapmak üzere otele gidiyorum. Rahatsız edilmeden en az iki saat geçirmem lazım. Ama ondan sonra, duruma göre, köpeğinizle ilgili bu konuyu konuşabiliriz belki. Tekrar söylüyorum, söz veremem, ama..."

"Eninde sonunda bir köpekti" dedi Brodsky ansızın. "Ama vedalaşmak istiyorum onunla. Mükemmel bir müzik istiyordum."

"Pekâlâ Mr. Brodsky, ama şimdi oyalanmadan gitmem lazım. Gerçekten vaktim çok sınırlı."

Tekrar yürümeye koyuldum. Brodsky'nin yine yanım sıra yürüyeceğinden hiç kuşku duymamıştım, ama o yerinden kıpırdamadı. Bir saniye kadar duraksadım; onu kaldırımda öylece bırakmayı pek istemiyordum, ama sonra artık dikkatimin dağılmasına kesinlikle izin vermemem gerektiğini hatırladım. İtal-

yan kafelerinin önünden hızlı hızlı geçtim; ancak kavşağa geldiğimde, yeşil ışığı beklerken dönüp arkama baktım. Bir an akın akın yayalardan başka şey göremedim, ama sonra Brodsky tam onu bıraktığım noktada, hafifçe öne eğilmiş, trafiği izler halde belirdi karşımda. Benim durup onunla konuştuğum noktanın tramvay durağı olduğu ve Brodsky'nin tramvay beklediği için orada durduğu geçti aklımdan. Ama sonra yeşil ışık yandı; karşıdan karşıya geçerken kafamda yine asıl acil konu, o akşamki konser vardı.

23

Otele girdiğimde lobinin kalabalık olduğu izlenimini edindim, ama bu arada prova konusunda endişelerim o kadar artmıştı ki, etrafıma bakmadım. Hatta memurla konuşmak üzere resepsiyon masasına yaklaşmak için bazı otel müşterilerini itip önlerine geçmiş olabilirim.

"Affedersiniz, şu anda büyük salonda kimse var mı?"

"Büyük salonda mı? Evet, Mr. Ryder, var. Müşterilerimiz öğle yemeğinden sonra oraya gitmekten hoşlanıyor, sanırım..."

"Derhal Mr. Hoffman'la konuşmam gerek. Son derece acil bir mesele."

"Elbette Mr. Ryder, derhal."

Resepsiyon memuru bir ahizeyi kaldırıp birkaç kelime konuştu, sonra ahizeyi yerine bırakıp, "Mr. Hoffman hemen geliyor Mr. Ryde" dedi.

"Pekâlâ. Ama konu oldukça acil."

Bunu söylerken biri omzuma dokundu, dönünce Sophie'yi yanı başımda buldum.

"A, merhaba," dedim, "ne işin var burada?"

"Bir şey bırakmaya gelmiştim. Babama." Sophie çekingen bir edayla güldü. "Ama meşgulmüş, konser salonundaymış."

"Ha, paltosu" dedim, kolundaki paketi fark ederek.

"Hava soğudu diye getirdim, ama konser salonundaymış, daha dönmemiş. Neredeyse yarım saattir bekliyoruz. Birkaç dakika içinde gelmezse bugünlük vazgeçeceğiz."

Boris'in, lobinin karşı tarafındaki bir kanepede oturmakta olduğunu gördüm. Lobinin ortasında duran bir turist grubu iyice görmemi engelliyordu, ama sinemada ona aldığım eski tamirat el kitabına dalmış olduğunu görüyordum. Sophie de benim baktığım yere bakıp yine güldü.

"O kitaptan başını kaldırmıyor" dedi. "Dün gece sen gittikten sonra yatıncaya kadar ona baktı. Bu sabah da kalktığından beri." Yine gülüp ona baktı. "Ne kadar iyi fikirdi o kitabı alman."

"Hoşuna gittiğine sevindim" dedim, resepsiyon masasına dönerek. Resepsiyon memuruna Hoffman nerede kaldı diye sormak için elimi kaldırdım, ama tam o sırada Sophie bir adım daha yaklaştı ve farklı bir tonda, "Daha ne kadar sürdürmeyi düşünüyorsun?" dedi. "Bayağı ağırına gidiyor, biliyorsun, değil mi?"

Şaşkınlıkla baktım ona, ama o sertçe bakmayı sürdürdü.

"Şu andaki durumun senin için zor olduğunu biliyorum" diye devam etti sonra. "Ben de fazla yardımcı olamadım, onu da anladım. Ama gerçek şu ki çocuk üzülüyor, kaygılanıyor. Daha ne kadar sürecek?"

"Neden bahsettiğini tam anlayamadım."

"Bak, dedim ya, ben de kabahatliyim, kabul ediyorum. Öyle bir şey yokmuş gibi yapmanın ne anlamı var?"

"Nasıl bir şey yokmuş gibi? Herhalde bu da Kim'in önerisi, öyle değil mi? Gelip beni bu şekilde suçlamanı o mu önerdi?"

"Doğrusunu istersen Kim her zaman sana karşı çok daha açıksözlü olmam gerektiğini söyler. Ama bu sefer onunla hiç ilgisi yok. Bu konuyu açmaya mecbur kaldım, çünkü... çünkü Boris'i böyle üzgün görmeye dayanamıyorum."

Biraz şaşkın halde tekrar resepsiyon memuruna dönecek oldum. Ama ben onun dikkatini çekemeden Sophie devam etti:

"Ben seni herhangi bir şeyle suçlamıyorum. Her konuda çok anlayışlı davrandın. Bundan daha mantıklı olamazdın. Bana bağırmadın bile. Ama bir öfke olması gerektiğini hep biliyordum, böyle çıkıyor dışarıya."

Güldüm. "Kim'le böyle popüler psikoloji konuları konuşuyorsunuz herhalde."

"Hep biliyordum," diye devam etti Sophie, benim sözümü duymazdan gelerek. "Çok anlayışlı davrandın, her konuda, kimsenin beklemediği kadar, Kim bile bunu kabul ediyor. Ama gerçekçi değildi. Hiçbir şey olmamış gibi devam edemeyiz bu şekilde. Öfkelisin. Haksız olduğunu söylemek mümkün mü? Bir şekilde açığa çıkmak zorunda olduğunu biliyordum. Ama bu şekilde olacağını düşünmemiştim. Zavallı Boris. Suçu ne bilmiyor."

Tekrar Boris'in oturduğu yere doğru baktım. Hâlâ el kitabına gömülmüş gibiydi.

"Bak," dedim, "neden bahsettiğini hâlâ tam olarak anlamış değilim. Belki Boris'le benim birbirimize karşı tutumumuzda küçük ayarlamalar yapmamıza değiniyorsundur. Ama bu koşullarda öylesi normal herhalde. Son zamanlarda ona biraz mesafeli davrandıysam şimdiki ortak hayatımız konusunda yanlış fikirlere kapılmasını istemediğim içindir. Hepimiz biraz daha dikkatli olmalıyız. Olan bitenden sonra, üçümüzü nasıl bir gelecek beklediğini kim bilebilir? Boris'in daha dirençli, daha bağımsız olmayı öğrenmesi lazım. Eminim o da bunu kendince benim kadar anlıyordur."

Sophie başını çevirdi, bir süre bir şeyi kafasında tartıyormuş gibi göründü. Tam ben yine resepsiyon memuruna işaret edecekken ansızın konuştu:

"Lütfen. Gel gidelim yanına. Bir şey söyle ona."

"Yanına mı? Mesele şu, çok acil bir işim var, Hoffman gelir gelmez..."

"Lütfen, birkaç kelime et yeter. Onun için o kadar önemli ki. Lütfen."

Sophie ısrarla yüzüme bakıyordu. Ben omuz silkince dönüp lobinin karşı tarafına doğru önden yürümeye başladı.

Biz yaklaşırken Boris bir an kafasını kaldırıp baktı, sonra yine ciddi bir ifadeyle kitabına eğildi. Ben Sophie'nin bir şey söyleyeceğini varsaymıştım, ama o bana manalı manalı bakmakla yetinip Boris'in oturduğu kanepenin önünden geçti ve pencereye yakın bir dergi standına yöneldi. Ben canım sıkkın, tek başıma Boris'in yanında kaldım; çocuk kitabını okumaya devam ediyordu. Sonunda bir koltuk çekip karşısına oturdum.

Boris benim varlığımı hiç fark etmemişçesine okumaya devam etti. Sonra başını kaldırmadan kendi kendine mırıldandı:

"Bu kitap süper. Her şeyi gösteriyor."

Ne cevap vereceğimi düşünürken Sophie gözüme ilişti; sırtı bize dönük, raftan aldığı bir dergiyi inceliyormuş gibi yapıyordu. Ansızın içimde bir öfke dalgası kabardı; lobinin karşı tarafından onun peşine takılıp geldiğim için keskin bir pişmanlık duydum. Şimdi anlıyordum: Durumu öyle idare etmişti ki, şu anda ben Boris'e ne dersem diyeyim, Sophie için zafer ve intikam sayılacaktı. Sophie'nin sırtına, dergiye kendini çok kaptırmış hissi vermek için omuzlarını hafifçe kısışına bir daha baktım ve öfkemin arttığını hissettim.

Boris sayfayı çevirip okumaya devam etti. Bir süre sonra yine başını kaldırmadan mırıldandı: "Banyo karoları. Artık kolaylıkla döşeyebilirim."

Yakındaki bir sehpanın üzerinde çeşitli gazeteler vardı; ben de gazete okuyabilirdim pekâlâ. Bir gazete çekip önüme açtım. Birkaç saniye sessiz geçti. Sonra, Almanya otomotiv endüstrisiyle ilgili bir yazıya göz gezdirirken, ansızın Boris'in, "Özür dilerim" dediğini duydum.

Bunu biraz saldırgan bir tonda söylemişti; başlangıçta ben gazete okurken Sophie bir yolunu bulup onu dürttü mü ya da işaret mi verdi acaba diye merak ettim. Ama Sophie'ye kaçamak bir göz attığımda sırtı hâlâ bize dönüktü, hiç kıpırdamamış gibiydi. Sonra Boris devam etti: "Bencillik ettiğim için özür dilerim. Bir daha yapmayacağım. Bir daha Dokuz Numara'yı ağzıma almayacağım. Artık büyüdüm. Bu kitapla çok kolay olacak. Süper bir kitap. Her şeyi çabucak öğreneceğim. Banyoyu baştan yapacağım. Daha önce anlamamıştım. Ama burada gösteriyor, her şeyi gösteriyor. Bir daha Dokuz Numara'dan hiç bahsetmeyeceğim."

Sanki ezberleyip provasını yaptığı bir konuşmayı tekrarlıyordu. Bununla birlikte, sesinde bir duygusallık vardı; içimden uzanıp onu teselli etmek geçti. Ama sonra Sophie'nin omuzlarının yükselip alçaldığını gördüm ve ona kızdığımı hatırladım. Ayrıca, Sophie'nin, şu anda yapmaya çalıştığı gibi olayları istediği şekilde yönlendirmesine izin verirsem, uzun vadede hiçbirimizin kârlı çıkmayacağını düşünüyordum.

Gazeteyi katlayıp ayağa kalktım, arkama bakıp Hoffman'ı aradım. Bu arada Boris, bu kez sesinde belirgin bir panikle yine konuşuyordu.

"Söz veriyorum. Her şeyi yapmayı öğreneceğim, söz veriyorum. Artık kolay olacak."

Sesi hafifçe titriyordu, ama ona tekrar baktığımda gözlerinin hâlâ kitapta olduğunu gördüm. Yüzünün garip biçimde kızarmış olduğu dikkatimi çekti. Sonra lobinin karşı tarafında bir hareketlenme sezdim ve Hoffman'ın resepsiyon masasının yanından bana el salladığını gördüm.

"Benim gitmem gerekiyor" diye seslendim Sophie'ye. "Çok önemli bir işim var. İkinizle sonra görüşürüz."

Boris sayfayı çevirdi, ama başını kaldırmadı.

"Çok yakında" dedim, bize dönmüş olan Sophie'ye. "Çok yakında daha uzun konuşuruz. Ama şimdi gitmem lazım."

Hoffman lobinin ortasına gelmişti ve kaygılı bir tavırla beni beklemekteydi.

"Sizi beklettiğim için özür dilerim Mr. Ryder" dedi. "Böyle bir toplantı için sizin epey önceden geleceğinizi tahmin etmeliydim. Şu anda toplantı odasından geliyorum; hemen söyleyeyim, bu sıradan hanımlar ve beyler onlarla bizzat tanışmayı kabul ettiğiniz için çok minnettarlar efendim. Neler yaşadıklarını onların kendi ağzından dinlemenin önemini takdir ettiğiniz için minnet duyuyorlar size."

Hoffman'a sert sert baktım. "Mr. Hoffman, sanırım bir yanlış anlaşılma oldu. Şu anda benim prova yapmak için iki saate ihtiyacım var. Kesinlikle yalnız olmam gerekiyor. Sizden bir an önce büyük salonu boşaltmanızı rica ediyorum."

"Ah, evet, büyük salon." Hoffman güldü. "Özür dilerim Mr. Ryder, tam anlayamadım. Bildiğiniz gibi Yurttaşlararası Dayanışma Grubu komitesi şu anda toplantı salonunda..."

"Mr. Hoffman, durumun aciliyetini kavramadınız galiba. Beklenmedik olaylar silsilesi nedeniyle günlerdir bir piyanonun başına oturamadım. En kısa zamanda bana bir piyano tahsis edilmesi konusunda ısrar etmek zorundayım."

"A, evet Mr. Ryder. Tabii, çok anlaşılır bir talep. Yardımcı

olmak için elimden geleni yapacağım. Ne var ki büyük salon şu anda hiç uygun değil. Epey sayıda müşteri var..."

"Mr. Brodsky için büyük salonu boşaltmakta tereddüt etmiyorsunuz görünüşe bakılırsa."

"Evet, doğru. Oteldeki diğer piyanoların hiçbiri değil, mutlaka büyük salondaki piyano olması konusunda ısrarlıysanız, evet, seve seve yerine getiririm isteğinizi. Hemen şimdi bizzat gidip bütün müşterilerden ayrılmalarını rica ederim, kahvelerini bitirmiş olsunlar, olmasınlar. Evet, son çare olarak yapabilirim. Ama belki böyle aşırı bir önleme başvurmadan önce diğer seçenekleri düşünme nezaketini gösterirsiniz. Şunu da belirteyim ki, büyük salondaki piyano otelin en iyi piyanosu değildir kesinlikle. Hatta pes notaların bazıları oldukça şüpheli."

"Mr. Hoffman, büyük salon olamıyorsa, lütfen bana başka neresi olabileceğini söyleyin. Büyük salonun kendisi ilgilendirmiyor beni. Benim istediğim iyi bir piyano ve yalnız kalmak."

"Prova odası. Orası sizin ihtiyacınızı çok daha iyi karşılayacaktır."

"Pekâlâ, prova odası olsun."

"Harika."

Hoffman yürümeye başladı. Ama birkaç adım attıktan sonra durup bir sır paylaşacakmış gibi bana doğru eğildi.

"Anladığım kadarıyla Mr. Ryder, prova odasına toplantıdan çıkar çıkmaz gitmek istiyorsunuz, öyle mi?"

"Mr. Hoffman, durumun aciliyetini tekrar vurgulamak istemiyorum..."

"Evet, evet, Mr. Ryder. Elbette, elbette. Kesinlikle anlıyorum. Yani... toplantıdan *önce* prova yapmanız gerekiyor. Evet, kesinlikle anlıyorum. Hiç sorun değil, komite üyeleri seve seve bekleyeceklerdir. Hiç önemli değil, bu taraftan buyrun."

Lobiden daha önce fark etmediğim, asansörün solundaki bir kapıdan çıktık; az sonra, servis koridoru olduğu belli olan bir koridorda ilerliyorduk. Duvarlar çıplaktı; tepedeki flüoresan lambalar her şeye katı, kaba bir görünüm veriyordu. Önünden geçtiğimiz sıra sıra geniş, sürme kapıların ardından mutfak sesleri geliyordu. Kapılardan biri açıktı; içeride çiğ bir ışık vardı;

tahta bir bankın üzerine sütunlar halinde üst üste yığılmış metal kaplar gördüm.

"Bu gece için hazırlıkların büyük bölümü burada, otelde yapılıyor mecburen" dedi Hoffman. "Konser salonunun mutfak kapasitesi tahmin edebileceğiniz gibi sınırlı."

Koridorun kıvrıldığı yerde, çamaşırhane olduğunu tahmin ettiğim odaların önünden geçtik. Bir ara önünden geçtiğimiz kapıların ardından birbirlerine inanılmaz bir garezle bağıran iki kadının sesleri geliyordu. Ama Hoffman hiçbir şey fark etmemiş gibi sessizce yürümeye devam etti. Sonra kendi kendine mırıldandığını duydum:

"Yok, yok, komite üyeleri her şeye rağmen minnettar olacaktır. Biraz gecikmeye aldırmazlar."

Sonunda üzerinde yazı olmayan bir kapının önünde durdu. Kapıyı açıp tutmasını bekledim, ama o kapıya bakmayıp yana döndü.

"Burası Mr. Ryder" diye mırıldanıp arkaya doğru kaçamak bir işaret yaptı.

"Teşekkür ederim Mr. Hoffman." Kapıyı itip açtım.

Hoffman başka tarafa bakarak olduğu yerde kaskatı durmaya devam ediyordu. "Ben sizi burada bekleyeceğim" diye mırıldandı.

"Hiç gerek yok Mr. Hoffman. Çıktığımda yolu bulurum."

"Ben burada olacağım efendim. Hiç merak etmeyin."

Tartışmakla vakit kaybetmeyip aceleyle içeri girdim.

Yerleri gri taş döşeli, uzun, dar bir odaya girdim. Duvarlar tavana kadar beyaz fayans kaplıydı. Solumda bir sıra lavabo olduğu izlenimini edindim, ama piyanonun başına geçmek için o kadar sabırsızlanıyordum ki, bu ayrıntılarla pek ilgilenmedim. Zaten bakışlarım derhal sağımdaki ahşap bölmelere çevrilmişti. Yan yana üç bölme vardı, çirkin bir kurbağa yeşiline boyanmışlardı. İki uçtaki bölmelerin kapıları kapalıydı, ama –biraz daha geniş görünen– orta bölmenin kapısı aralıktı; içeride bir piyano olduğunu gördüm; kapağı açıktı, tuşlar görünüyordu. Oyalanmadan içeri girmeye yeltendim, ama bunun sinir bozacak kadar zor bir iş olduğu anlaşıldı. Bölmenin içine doğru açılan kapının tam açılmasını piyano engelliyordu; içeri girip kapıyı arkamdan

kapatabilmek için bir köşeye sıkışıp kapıyı yavaş yavaş, göğsüme sürterek çekmem gerekti. Sonunda kapıyı kapatıp sürgülemeyi başardım; sonra da –yine sıkışıp zorlanarak– piyanonun altında duran tabureyi çektim. Ama oturduğumda oldukça rahat hissettim kendimi; parmaklarımı tuşların üstünde gezdirince, piyanonun gövdesinin çizik çizik, tuşlarının rengi atmış olmasına rağmen yumuşak, duygulu bir tona sahip, akordunun da mükemmel olduğunu gördüm. Ayrıca bölmenin akustiği de tahminlerimin aksine, kesinlikle klostrofobik değildi.

Bunları saptayınca müthiş bir rahatlama hissettim ve ansızın son bir saattir ne kadar gergin olduğumu anladım. Bir süre ağır ağır, derin derin nefes aldım, bu en önemli prova seansına kendimi hazırlamaya koyuldum. O sırada, akşam hangi parçayı çalacağıma hâlâ karar vermemiş olduğumu hatırladım. Annemin, özellikle Yamanaka'nın *Küresel Yapılar: Seçenek II*'sinin orta bölümünü etkileyici bulacağını biliyordum. Ama babam Mullery'nin *Asbest ve Elyaf*'ını tercih edecekti mutlaka. Hatta Yamanaka'yı pek tasvip etmeyebilirdi. Birkaç saniye daha tuşlara baktıktan sonra kesinlikle Mullery'de karar kıldım.

Kararımı vermiş olmak beni daha da rahatlattı; tam açılışın patlayan notalarına girişmek üzereydim ki, omzumun arkasına sert bir şey çarptı. Döndüğümde kapının sürgülü olmasına rağmen bir şekilde açıldığını gördüm canım sıkılarak.

Zar zor ayağa kalkıp kapıyı ittim. Sonra sürgü mekanizmasının kapı pervazından diklemesine sarktığını gördüm. Biraz inceledikten sonra, yaratıcılığımı kullanarak sürgüyü tamir etmeyi başardım, ama daha sürgülerken, çok geçici bir çözüm olduğunu da fark ettim. Sürgü her an tekrar kayabilirdi. Ben *Asbest ve Elyaf*'ın ortasındayken –mesela üçüncü bölümün son derece yoğun pasajlarından birinin ortasında– kapı rahatlıkla yeniden açılabilir ve beni bölmenin dışından geçmekte olan herhangi birinin bakışlarına maruz bırakabilirdi. Münasebetsiz biri benim içeride olduğumu fark etmeyip içeriye girmeye kalkışsa sürgü zaten en ufak bir engel teşkil etmeyecekti.

Tekrar tabureye otururken kafamdan bütün bunlar geçiyordu. Ama bir süre sonra, bu prova fırsatından azami derecede yararlanmadığım takdirde, bir fırsat daha bulamayabileceğim

sonucuna vardım. Koşullar ideal olmasa bile piyanonun kendisi gayet iyiydi. Kararlı bir şekilde, irademi kullanarak arkamdaki bozuk kapıyla ilgili kaygılarımı bir yana bıraktım ve bir kez daha Mullery'nin açılış notalarına hazırlanmaya koyuldum.

Sonra, tam parmaklarımı tuşların üzerine getirmişken, korkutucu derecede yakından gelen bir ses duydum – ayakkabı gıcırtısı, giysi hışırtısı gibi hafif bir ses. Taburenin üstünde hızla arkama döndüm. Ancak o zaman fark ettim ki, kapı kapalı olmakla birlikte üst kısmı noksandı, yani ahır kapısı gibi bir şeydi. Zihnim tamamen bozuk sürgüye yoğunlaştığından bu dikkat çekici durumu hiç fark edememiştim. Kapının, bel hizasının biraz üzerinden kabaca kesilmiş olduğunu gördüm. Kapının üst kısmının amaçsız bir vandallık sonucu mu, bir tamirata girişilmiş olduğu için mi kesilmiş olduğunu anlayamadım. Ne olursa olsun, oturduğum yerden bile, başımı hafifçe çevirdiğimde dışarıdaki beyaz fayanslarla lavaboları rahatlıkla görebiliyordum.

Hoffman'ın bana bu koşulları önerme cüretini göstermiş olmasına inanamıyordum. Evet, şimdilik odaya giren olmamıştı, ama otel personelinden altı yedi kişilik bir grubun her an içeri girip lavaboları kullanması pekâlâ ihtimal dahilindeydi. Bu koşullara tahammül etmem mümkün değildi, tam öfkeyle bölmeden çıkacakken, kapı pervazına, üst menteşenin yanına çakılmış bir çiviye asılı bez parçasını gördüm.

Bir saniye boş boş baktıktan sonra öteki pervazda tıpatıp aynı yükseklikte bir çivi daha olduğunu gördüm. Bezle çivilerin ne işe yaradığını hemen tahmin edip incelemek üzere tekrar ayağa kalktım. Bez eski bir banyo havlusuydu. Açıp iki çivinin arasına gerdiğimde, kapının eksik bölümünü gayet iyi örten bir perde haline geldi.

Rahatlayarak tekrar oturdum ve bir kez daha açılış notalarına kendimi hazırladım. Sonra, tam çalmaya başlayacakken, tekrar gıcırtıyı duydum. Sonra bir daha duydum ve solumdaki bölmeden geldiğini anladım. O zaman anladım ki, başından beri yan bölmede biri vardı; üstüne üstlük, bölmeler arasında herhangi bir ses izolasyonu yoktu; benim bu kişinin varlığını daha önce fark etmemiş olmamın tek sebebi –her nedense– tamamen kıpırtısız olmasıydı.

Küplere binerek tekrar ayağa kalktım, kapıyı çektim; sürgü yine yerinden çıktı, havlu yere düştü. Sıkışarak dışarı çıktığımda, yan bölmedeki adam, belki artık kendini tutmasına gerek olmadığını düşünerek gürültülü şekilde boğazını temizledi. İğrenerek odadan dışarı attım kendimi.

Hoffman'ın beni koridorda beklediğini görünce biraz şaşırdım, ama sonra zaten bekleyeceğine söz vermiş olduğunu hatırladım. Sırtını duvara yaslamıştı, ama ben çıkar çıkmaz doğrulup hazır ola geçti.

"Evet, Mr. Ryder," dedi gülümseyerek, "buyrun gidelim. Hanımlarla beyler sizinle tanışmak için sabırsızlanıyor."

Soğuk soğuk baktım ona. "Hangi hanımlarla beyler, Mr. Hoffman?"

"Canım, komite üyeleri Mr. Ryder. Yurttaşlararası Dayanışma Grubu'nun..."

"Bakın Mr. Hoffman..." Çok öfkeliydim, ama yapacağım açıklamanın hassasiyeti beni duraksattı. Nihayet bir derdim olduğunu fark eden Hoffman koridorun ortasında durup kaygıyla bana baktı.

"Bakın Mr. Hoffman. Toplantıyla ilgili olarak, çok üzgünüm, ama prova yapmam şart. Önce prova yapmadan hiçbir şey yapamam."

Hoffman gerçekten şaşırmış gibiydi. "Özür dilerim efendim," dedi, sesini ölçülü bir tavırla alçaltarak, "ama siz şimdi prova yapmadınız mı?"

"Hayır. Çünkü... mümkün olmadı."

"Mümkün olmadı mı? Mr. Ryder, her şey yolunda mı? Yani, rahatsız mısınız yoksa?"

"Gayet iyiyim. Bakın" –iç geçirdim– "sebebini merak ediyorsanız, prova yapmam mümkün olmadı, çünkü... açıkçası, koşullar yalnız kalmaya izin vermiyor. Hayır efendim, konuşmama izin verin. Koşullar yetersiz. Bazı insanlar için yeterli olabilir, ama ben... Mr. Hoffman, açıkça söyleyeyim en iyisi. Bu çocukluğumdan beri böyle. Ben kesinlikle yalnız olmadığım sürece prova yapmayı hiçbir zaman beceremedim."

"Öyle mi efendim?" Hoffman ciddiyetle başını sallıyordu. "Anlıyorum, anlıyorum."

"Eh, umarım anlıyorsunuzdur. İçerideki koşullar" –başımı iki yana salladım– "yeterli olmaktan çok uzak. Mesele şu: Yeterli prova koşullarının sağlanması şart, kesinlikle şart..."

"Evet, tabii, tabii." Hoffman anlayışla başını salladı. "Sanırım çözümü buldum efendim. Ek binadaki prova odasında kesinlikle yalnız olursunuz. Piyano mükemmeldir, yalnızlık konusunda da garanti verebilirim. Mutlak bir yalnızlık efendim."

"Güzel. Anlattığınız kadarıyla ideal çözüm. Ek bina dediniz demek?"

"Evet efendim. Yurttaşlararası Dayanışma Grubu'yla toplantı biter bitmez bizzat götüreceğim sizi..."

"Bakın Mr. Hoffman!" diye bağırdım ansızın, yakasına yapışmamak için kendimi zor tutarak. "Beni dinleyin! Yurttaşlar grubu umurumda değil! Ne kadar bekledikleri umurumda değil! Eğer prova yapamazsam eşyalarımı toplayıp derhal ayrılacağım bu kentten, bir saat içinde! Evet Mr. Hoffman. Ne konuşma olacak, ne konser, ne bir şey! Anlıyor musunuz Mr. Hoffman? Anlıyor musunuz?"

Hoffman benzi solmuş bana bakıyordu. "Evet, evet," diye mırıldandı, "evet Mr. Ryder, elbette."

"Dolayısıyla sizden" –sesimi kontrol etmeye çalıştım– "rica ediyorum. Lütfen daha fazla oyalanmadan şu ek binaya götürün beni."

"Pekâlâ Mr. Ryder." Hoffman tuhaf tuhaf güldü. "Gayet iyi anlıyorum sizi. Aslında bunlar sıradan yurttaşlar. Sizin gibi birinin ne mecburiyeti var..." Sonra kendini toparlayıp kararlı bir ses tonuyla, "Bu taraftan buyrun Mr. Ryder, beni izleyin lütfen" dedi.

24

Koridorda biraz daha ilerledik, sonra çeşitli gürültülü makinelerin bulunduğu büyük bir çamaşırhaneden geçtik. Hoffman ardından beni dar bir çıkıştan geçirdi ve karşımızda büyük salonun çifte kapısını bulduk.

"Buradan geçip kestirmeden gidelim" dedi Hoffman.

Büyük salona girdiğimiz anda, Hoffman'ın benim için salonu boşaltmakta niçin isteksiz davrandığını daha iyi anladım. İçerisi tıklım tıklım doluydu; bazıları çok göz alıcı kıyafetler giymiş, konuşup gülüşen insanları görünce ilk aklımdan geçen, özel bir kutlamanın içine düştüğümüz oldu. Ama kalabalığın arasında kendimize yol açarken çeşitli farklı gruplar seçtim. Salonun bir bölümünü neşeli kentliler dolduruyordu. Gruplardan biri, görünüşe bakılırsa zengin genç Amerikalılardan oluşuyordu – bunların çoğu hep bir ağızdan üniversite marşı söylüyordu; bir başka tarafta bir grup Japon işadamı masaları birleştirmiş, patırtı ediyordu. İşin ilginç yanı, gruplar aşikâr biçimde ayrı olduğu halde, sıkı bir ilişki içindeydiler. Dört bir yanımda insanlar masadan masaya geziyor, birbirlerinin sırtına vuruyor, fotoğraf çekiyor, sandviç tabaklarını gezdiriyordu. Beyaz üniformalı bitkin bir garson, iki elinde birer kahve termosuyla aralarında dolaşıyordu. Piyanonun yerini merak ettim, ama insanların arasından kendime yol açarak Hoffman'a yetişmeye çalıştığımdan bakınamadım. Sonunda salonun karşı tarafına ulaştığımda, Hoffman bir kapıyı açmış, geçmem için tutuyordu.

Kapıdan geçip bir pasaja girdim, ucu dışarıya açılıyordu. Küçük, güneşli otoparka adım attığımda, Brodsky için düzenlenen şölene gittiğimiz gece Hoffman'ın beni götürdüğü otoparkı tanıdım. Hoffman beni büyük, siyah bir arabaya götürdü; birkaç dakika sonra, sıkışık öğle trafiğinde ağır ağır ilerlemekteydik.

"Ah, bu kentin trafiği" dedi Hoffman içini çekerek. "Mr. Ryder, klimayı açmamı ister misiniz? Emin misiniz? Tanrım, şu trafiğe bakın. Neyse ki uzun süre katlanmak zorunda değiliz. Güney yolundan gideriz."

Gerçekten de bir sonraki trafik ışıklarında Hoffman'ın saptığı caddede trafik çok daha akıcıydı; çok geçmeden, kırlık arazide süratle yol almaktaydık.

"Ah, evet, kentimizin olağanüstü yanı bu işte" dedi Hoffman. "Biraz yol aldıktan sonra kendinizi hoş bir manzaranın ortasında buluyorsunuz. Görüyor musunuz, hava burada bile daha temiz."

Onaylayan bir şeyler söyledim ve sustum; o sırada sohbet etmek istemiyordum. Bir kere, *Asbest ve Elyaf*'ı çalmak konusundaki kararımdan şüpheye düşmüştüm. Düşündükçe, annemin bir zamanlar özellikle bu besteye ne kadar sinir olduğunu söylemiş olduğunu hatırlar gibi oluyordum. Bir an, tamamen farklı bir şey mi çalsam diye düşündüm; mesela Kazan'ın *Rüzgâr Tünelleri* gibi, ama sonra eserin çalınmasının iki saat on beş dakika süreceğini hatırladım. Kısa ve yoğun *Asbest ve Elyaf*'ın doğru seçim olduğu aşikârdı. Bu kadar geniş bir duyumlar yelpazesini sergileme imkânını aynı uzunlukta başka hiçbir eser sunamazdı. Ayrıca, en azından yüzeysel olarak, annemin çok takdir etmesi beklenebilecek bir eserdi kesinlikle. Bununla birlikte, seçimim konusunda gönlümün rahat olmasını engelleyen bir şey vardı – her ne kadar belli belirsiz bir anı bile olsa.

Ta uzaktaki bir kamyon dışında artık yolda bizden başka kimse yoktu. İki yanımızda uzanan çiftlik arazilerini seyrederek bu belirsiz anıyı netleştirmeye çalıştım tekrar.

"Birazdan oradayız Mr. Ryder" dedi Hoffman yandan. "Ek binadaki prova odasını çok daha fazla beğeneceğinizden eminim. Çok sakindir, bir iki saat prova yapmak için ideal bir yerdir. Az sonra müziğinizin içinde kaybolacaksınız. Size ne

kadar gıpta ediyorum, bir bilseniz efendim! Az sonra müzikal fikirlerinizin arasında dolaşıyor olacaksınız. Tıpkı muhteşem bir galeride, mucizevi şekilde elinize bir alışveriş sepeti alıp istediğinizi evinize götürmeye hakkınız olan bir galeride dolaşır gibi. Kusuruma bakmayın" –Hoffman güldü– "ama benim hep böyle bir hayalim olmuştur. Karımla birlikte, dünyanın en güzel objeleriyle dolu harika bir galeride dolaşıyoruz. Galeride bizden başka hiç kimse yok. Bir görevli bile. Ve benim kolumda da bir alışveriş sepeti var; ne istersek alıp götürebileceğimiz söylenmiş. Bazı kurallar olmak zorunda tabii. Sepete ne sığdırabiliyorsak o kadarını alabileceğiz. Ve elbette daha sonra herhangi birini satmamız yasak – zaten bizim de böyle muhteşem bir imkânı bu şekilde kötüye kullanmak hayalimizden geçmez. İşte karımla birlikte, bu ilahi salonda dolaşıyoruz. Galeri kırlık bir yerlerde, büyük bir malikânenin içinde yer alıyor; belki uçsuz bucaksız bir kır manzarasının ortasında. Balkondan görünen manzara muhteşem. Köşelerinde kocaman aslan heykelleri duruyor. Karımla birlikte durup manzarayı seyrediyoruz, hangi objeleri alsak diye tartışıyoruz. Bu hayalde nedense hep fırtına patlamak üzeredir. Gökyüzü kurşuni-laciverttir, buna rağmen, her nasılsa, gölgeler sanki parlak bir yaz güneşi varmış gibi koyudur. Teras olduğu gibi sarmaşıklarla kaplıdır. Ve bütün bunların ortasında, karımla ben, baş başa, market sepetimiz hâlâ boş, neleri seçeceğimizi tartışırız." Ansızın güldü. "Özür dilerim Mr. Ryder. Kaptırdım kendimi. İşte sizin gibi bir dâhinin de, sakin bir ortamda, bir saat piyanonun başında yalnız kaldığında böyle şeyler hissedeceğini hayal ediyorum. İlham sahibi kişiler için böyle olsa gerek. O yüce müzikal fikirlerinizin arasında dolaşacaksınız. Önce birini inceleyip başınızı sallayacak, yerine bırakacaksınız. Ne kadar güzel olsa da, tam aradığınız o değil. Ah! Kafanızın içi kim bilir ne kadar enfestir Mr. Ryder! Parmaklarınız tuşlara dokunduğu anda çıkacağınız yolculukta size eşlik edebilmeyi o kadar isterdim ki. Ama siz elbette benim izlemem mümkün olmayan yerlere gideceksiniz. Ah, size nasıl gıpta ediyorum efendim!"

Anlaşılmaz bir şeyler mırıldandım; bir süre sessizce yol aldık. Sonra Hoffman tekrar konuştu:

"Karım, evlenmemizden önceki ilk günlerde, sanıyorum birlikteki hayatımızı bu şekilde görüyordu. Buna benzer bir şey Mr. Ryder. Alışveriş sepetimizle, kol kola, bomboş, harika bir müzeye gireceğimizi hayal ediyordu. Elbette o bu kadar hayalperest biçimde ifade etmezdi. Biliyor musunuz, karım yetenekli bir sülalenin evladıdır. Annesi değerli bir ressamdı. Büyükbabası neslininin en büyük Felemenk şairlerinden biriydi. Anlaşılmaz nedenlerle layık olduğu ilgiyi görmedi, ama bunun bir önemi yok. Sülalede daha birçok yetenekli kişi var. Karım da böyle bir ailede yetiştiği için güzellik ve yetenek onun için sıradan şeylerdir. Başka türlüsü olabilir miydi? Ne var ki efendim, kimi yanlış anlaşılmalara yol açtı. İlişkimizin daha başında çok büyük bir yanlış anlaşılmaya yol açtı hatta."

Hoffman yine sessizliğe gömüldü ve bir süre önümüzde uzanan yoldan gözlerini ayırmadı.

"Bizi bir araya getiren müzikti" dedi sonunda. "Herrengasse'deki kafelerde oturup müzik konuşurduk. Daha doğrusu ben konuşurdum. Hiç durmadan konuşuyordum herhalde. Bir keresinde onunla birlikte Volksgarten'da gezerken belki bir saat boyunca, Mullery'nin *Havalandırmalar*'ıyla ilgili hislerimi ayrıntılı biçimde tarif ettiğimi hatırlıyorum. Gençtik tabii, böyle kendimizi kaptıracak vaktimiz vardı. Karım o günlerde bile fazla konuşmaz, benim söylediklerimi dinlerdi; derinden etkilendiği belliydi. Kesinlikle. Bu arada, Mr. Ryder, gençtik diyorum ama, aslında ikimiz de o kadar genç sayılmazdık. İkimiz de evlenme çağına çoktan gelmiştik. Belki o bu konuda biraz telaşlıydı, kim bilir? Her neyse, evliliği konuştuk aramızda; o kadar âşıktım ki ona Mr. Ryder, ta başından beri çok âşıktım. O zamanlar o kadar güzeldi ki. Şimdi bile, görseniz, o zamanlar ne kadar güzel olduğunu anlarsınız. Ama güzelliği kendine hastı. Yüce şeylere karşı duyarlı olduğu hemen anlaşılıyordu. Çekinmeden itiraf ediyorum size, çok âşıktım ona. Benimle evlenmeyi kabul ettiğinde ne kadar sevindiğimi anlatamam. Hayatımın sürekli, kesintisiz bir mutluluk olacağını düşünüyordum. Ama birkaç gün sonra, evlenme teklifimi kabul ettikten birkaç gün sonra ilk kez odama, ziyaretime geldi. Ben o sırada Hotel Burgenhof'ta çalışıyordum, otelin yakınındaki Glockenstrasse'de, kanal kenarında bir oda

tutmuştum. Çok matah olmasa da gayet iyi bir odaydı. Bir duvarında güzel raflar, pencerenin önünde meşeden bir çalışma masası vardı. Ve dediğim gibi, kanala bakıyordu. Kış mevsimiydi, muhteşem, güneşli bir kış sabahı; odaya nefis bir ışık giriyordu. Ben elbette önceden her şeyi toparlamış, düzenlemiştim. İçeri girip etrafa baktı, iyice baktı etrafına. Sonra alçak sesle sordu: 'Peki, bestelerini nerede yapıyorsun?' O ânı o kadar iyi hatırlıyorum ki Mr. Ryder. Hayatımda bir dönüm noktası olduğunu düşünüyorum. Abartmıyorum efendim. Bugün dönüp baktığımda, şimdiki hayatımın birçok bakımdan o anda başladığını anlıyorum. Christine pencerenin önünde durmuş, üzerine Ocak güneşi vuruyor, eli çalışma masasında, sanki düşmemek için birkaç parmağıyla tutunmuş. O kadar güzel görünüyordu ki. Bu soruyu bana samimi bir şaşkınlıkla sormuştu. Şaşırmıştı çünkü efendim. 'Peki bestelerini nerede yapıyorsun? Piyano yok burada.' Ne diyeceğimi bilemedim. Bir yanlış anlaşılma olduğunu derhal anladım; felaket boyutlarında, acı bir anlaşmazlık. Kendimi kurtarmak istedim diye beni suçlayabilir misiniz efendim? Körü körüne yalan söyleyecek değildim elbette. Katiyen, kendimi kurtarmak için bile olsa. Ama çok zor bir andı. Şimdi düşününce, şu an size anlatırken bile ürperiyorum. 'Peki bestelerini nerede yapıyorsun?' 'Piyano yok' dedim, neşeli bir sesle. 'Hiçbir şey yok. Nota kâğıdı yok, hiçbir şey yok. İki yıl boyunca beste yapmamaya karar verdim.' Öyle söyledim. Hemen cevap verdim, herhangi bir telaş, tereddüt göstermedim. Hatta tekrar beste yapmaya başlayacağım tarihi de belirttim. Ama şimdilik beste yapmadığımı söyledim. Ne diyebilirdim efendim? Bu kadına, çılgınca âşık olduğum, daha birkaç gün önce evlenme teklifimi kabul etmiş olan bu kadına bakıp teslim olabilir miydim? 'Tüh, yanlış anlaşılma olmuş. Doğal olarak, seni her tür taahhütten azat ediyorum. Ayrılalım öyleyse...' diyebilir miydim? Elbette diyemezdim efendim. Dürüstçe davranmadığını düşünebilirsiniz. Ama bu fazlasıyla sert bir değerlendirme olur. Zaten o dönemde söylediğim şey tamamen yalan da sayılmazdı. Aslında günün birinde bir enstrüman çalmayı öğrenmeye niyetim vardı ve evet, beste yapmayı da denemek istiyordum. Dolayısıyla tam olarak yalan sayılmazdı. Samimi değildim, evet, bunu kabul

ediyorum. Ama ne yapabilirdim? Ondan vazgeçemezdim. Ben de iki yıl boyunca beste yapmamaya karar verdiğimi söyledim. Kafamı, duygularımı arındırmak için falan dedim, hatırlıyorum, uzun uzun konuştum bu konuda. O da beni dinledi, tek tek her sözümü, ona anlattığım saçmalıkları o güzel, zeki başını sallayarak, anlayışla dinledi. Ama ne yapabilirdim efendim? Biliyor musunuz, o günden sonra bir daha bestelerime hiç değinmedi, bunca yıl boyunca. Bu arada Mr. Ryder, soracağınızı tahmin ediyorum, söyleyeyim. O günden önce, ona kur yaptığım dönemde, kanal boyu yürüyüşlerimizde, Herrengasse'deki kafelerde buluşup kahve içtiğimizde, tek bir kez olsun, asla ona beste yaptığımı düşündürmek niyetiyle bir söz etmedim. İflah olmaz bir müzik âşığı olduğumu, müziğin her gün ruhumu beslediğini, her sabah uyandığımda kalbimde duyduğumu ima ettim, evet, doğruydu da. Ama asla kasten yanıltmadım onu efendim. Hayır, katiyen. Korkunç bir yanlış anlaşılmaydı sadece. O kendi ailesinden yola çıkarak, kaçınılmaz bazı varsayımlarda bulunmuş olmalı... Kim bilir efendim? Ama o kış sabahı odama gelmeden önce, ona böyle bir şeyi ima edecek tek söz dahi etmemiştim. Neyse, dediğim gibi Mr. Ryder, o bir daha bu konuya değinmedi, tek bir kez olsun. Zaman içinde, evlendik, Friedrich Meydanı'nda küçük bir daire aldık, ben Ambassadors otelinde iyi bir iş buldum. Birlikte yaşamaya başladık; bir süre boyunca oldukça mutluyduk. Elbette ben... o yanlış anlaşılmayı hiç unutmuyordum. Ama tahmin edebileceğiniz kadar endişelendirmiyordu beni. Çünkü daha önce de dediğim gibi, o zamanlar niyetliydim, zamanı geldiğinde, bir fırsat çıktığında bir enstrüman çalmaya başlayacaktım. Keman olabilirdi belki. O zamanlar çeşitli planlarım vardı; gençken öyledir ya, insan zamanın ne kadar kısıtlı olduğunu anlamaz, bir kabuğun içine hapsolduğunu anlamaz, o kadar sert bir kabuktur ki, insan dışına çıkamaz!" Hoffman ansızın iki elini de direksiyondan çekti, etrafındaki görünmez kubbeyi ittirdi yukarı doğru. Hareketi öfkeden çok bitkinlik ifade ediyordu; hemen ardından ellerini direksiyona bıraktı tekrar. İçini çekip devam etti: "Hayır, o zamanlar bütün bunları bilmiyordum. Zaman içinde onun zannettiği insan olmayı umuyordum hâlâ. Hatta onun varlığı sayesinde, onun etkisiyle o tür bir

insan olmayı başaracağımı sanıyordum. Dediğim gibi Mr. Ryder, evliliğimizin ilk yılında oldukça mutluyduk. Daireyi satın aldık, gayet iyi bir daireydi. Bazı günler eşimin yanlış anlaşılmayı fark etmiş olduğunu ve aldırmadığını düşünürdüm. Ne bileyim, o zamanlar her çeşit düşünce geçerdi aklımdan. Sonra, doğal olarak zaman geçti, verdiğim tarih, beste yapmaya tekrar başlayacağım iki yıl sonraki tarih geldi geçti. Dikkatle izliyordum eşimi, ama o bu konuda hiçbir şey söylemiyordu. Evet, çok konuşmuyordu, ama zaten sessiz bir insandı. Olağan dışı hiçbir şey söylemiyor, yapmıyordu. Ama sanırım gerginliğin hayatımıza girmesi, aşağı yukarı o sıralara, iki yıllık mühletin dolmasından sonrasına denk düşüyor. Alttan alta bir gerginlikti sanki, her zaman mevcuttu; bir akşamı ne kadar mutlu geçirirsek geçirelim, hep mevcuttu. Sürpriz yapıp onu en sevdiği restorana götürürdüm. Ya da eve giderken çiçek götürürdüm, en sevdiği parfümleri alırdım. Evet, onu memnun etmek için canla başla çalışırdım. Ama hep bir gerginlik vardı. Çoğu zaman farkında olmamayı başarırdım. Kendi kuruntum olduğunu düşünürdüm. Herhalde var olduğunu ve gün günden arttığını kabullenmek istemiyordum. Gerginliğin varlığından ancak ortadan kalktığı gün emin oldum. Evet, ortadan kalktı ve o zaman nasıl bir şey olduğunu kavradım. Bir gün öğleden sonraydı; üç yıldır evliydik; işten eve döndüm; küçük bir hediye almıştım ona, istediğini bildiğim bir şiir kitabı. Açıkça söylememişti istediğini, ama ben tahmin etmiştim. Eve girdim, onu aşağıdaki meydanı seyrederken buldum. Öğleden sonra o saatte herkes işten dönüyordu. Gürültülü bir daireydi, ama gençken o kadar kötü gelmiyordu. Kitabı verdim. 'Küçük bir armağan' dedim. O pencereden dışarıyı seyretmeye devam etti. Kanepenin üstüne diz çökmüş, kollarını arkalığına dayamış, başını da kollarına yaslamıştı. Sonra bitkin bir edayla kitabı aldı ve tek kelime söylemeden meydana bakmaya devam etti. Ben odanın ortasında durmuş onun bir şey söylemesini, armağanla ilgili bir şey demesini bekliyordum. Rahatsız olabileceğini düşündüm. Biraz endişeyle beklemeye devam ettim. Sonunda dönüp bana baktı. Ters bir bakış değildi kesinlikle, hayır, ama özel bir bakıştı. Düşündüğü şeyi gözleriyle *onaylayan* birinin bakışıydı. Evet, aynen öyleydi; işte o zaman,

nihayet benim ruhumu okumuş olduğunu anladım. Ve aynı zamanda, gerginliğin de ne olduğunu kavradım. Onca zaman boyunca beklemiştim, o ânı beklemiştim. Biliyor musunuz, tuhaf gelecek belki ama, müthiş bir rahatlama duydum. Nihayet, nihayet okumuştu ruhumu. Ne müthiş bir rahatlamaydı! O kadar özgür hissettim ki kendimi. Hatta 'Hah!' deyip gülümsedim. Tuhafına gitmiş olmalı; hemen ardından kendimi toparladım. Yeni canavarlarla boğuşmak zorunda kalacağımı derhal kavradım –evet, özgürlük duygum bir saniye sürmüştü– bir anda dikkat kesildim. Onu elimde tutabilmek için iki misli, üç misli çaba göstermem gerekeceğini anladım. O sıralar, çaba gösterirsem, *anlamış* olmasına rağmen, yeterince çaba gösterirsem kalbini kazanabileceğimi düşünüyordum hâlâ. Ne kadar aptalmışım! Biliyor musunuz, o günden sonra birkaç yıl boyunca buna inanmaya devam ettim, başardığımı sanıyordum resmen! Pürdikkattim. Onu memnun etmek için elimden geleni yapıyordum. Hiç gevşemedim. Zevklerinin, tercihlerinin zamanla değişebileceğini biliyor, her nüansı izliyor, değişikliğe hazırlanıyordum. Evet Mr. Ryder, övünmek gibi olmasın ama, o birkaç yıl boyunca kocalık görevimi mükemmelen yerine getirdim. Yıllardır beğendiği bir besteci artık onu eskisi kadar memnun etmediğinde, ânında fark ederdim, neredeyse o kendi kendine bile telaffuz etmeden önce. Bestecinin bir daha sözü geçtiğinde, o daha şüphelerini dile getirmek konusunda tereddüt ederken ben hemen atılır, 'Artık eskisi gibi değil tabii' derdim. 'İstersen bu geceki konsere gitme zahmetine katlanmayalım. Sıkıcı gelecek sana.' Çehresinde beliren, yanılgıya yer bırakmayan rahatlama ifadesi benim mükâfatım olurdu. Evet, pürdikkattim ve dediğim gibi efendim, inanıyordum. Kendimi kandırıyordum, o kadar seviyordum ki onu, yavaş yavaş kalbini kazandığıma inandırıyordum kendimi. Birkaç yıl boyunca, kendime güvendim resmen. Sonra her şey değişti, bir gecede değişti. Ne kadar kaçınılmaz olduğunu, onca çabamın hiçbir işe yaramayacağını anladım. Hepsini bir gecede anladım efendim. Mr. Fischer'in evine davetliydik, Jan Piotrowski'nin kentimizde verdiği konserin ardından küçük bir resepsiyon düzenlenmişti. O sıralar bu tür davetlere çağrılmaya yeni yeni başlamıştık; sanat hayranlığım kentte bana saygınlık ka-

zandırmaktaydı. Her neyse, Mr. Fischer'in evinde, güzel büyük salonundaydık. Büyük bir davet değildi, en fazla kırk kişi vardı, rahat bir atmosferdi. Piotrowski'yle hiç tanışmış mıydınız bilmem, çok hoş bir insandı gerçekten, herkesi rahatlatmakta ustaydı. Sohbet hiç zorlanmadan sürüyordu, hepimiz eğleniyorduk. Bir ara ben büfeye gittim, bir şeyler alıyordum ki, Mr. Piotrowski'nin yanı başımda durduğunu fark ettim. O sıralar oldukça gençtim, meşhurlara alışık değildim pek, evet, itiraf etmeliyim ki biraz gergindim. Ama Mr. Piotrowski tatlı tatlı gülümsedi, iyi vakit geçirip geçirmediğimi sordu, hemen rahatlattı beni. Sonra dedi ki: 'Az önce sevimli eşinizle konuşuyorduk. Bana Baudelaire'e hayranlığını anlatıyordu. Baudelaire'in eserlerini derinlemesine tanımadığımı itiraf ettim. Haklı olarak beni cehaletimden ötürü azarladı. Gerçekten utandırdı doğrusu. En kısa zamanda bu durumu düzeltmeye niyetliyim. Eşinizin Baudelaire hayranlığı kesinlikle bulaşıcı!' Ben başımı sallayarak, 'Evet, tabii' dedim. 'Baudelaire'e öteden beri hayrandır.' Piotrowski, 'Hem de tutkulu bir hayran!' dedi. 'Resmen utandırdı beni.' O kadardı, başka bir konuşma geçmedi aramızda. Ama söylemek istediğim şu, Mr. Ryder: *Benim onun Baudelaire hayranlığından haberim bile yoktu!* Aklımdan bile geçmemişti. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz, değil mi? *Bu tutkusunu bana hiç belli etmemişti!* Piotrowski'nin konuşmasıyla birlikte bir şeyler yerine oturdu. Ansızın yıllardır görmemeye çalıştığım bir şeyi açıkça gördüm. Kimi yönlerini benden hep gizlemiş olduğunu gördüm. Sanki benim kabalığımla temas ederse zarar görecekmiş gibi korumuştu bu yönlerini. Dediğim gibi efendim, belki de öteden beri şüphelenmiştim bundan. Benden sakladığı birçok yönü olduğundan. Haksız mıydı? Öyle bir evde yetişmiş, onun gibi duyarlı bir kadın. Piotrowski'ye hiç tereddütsüz söylemişti, ama birlikte geçirdiğimiz yıllar boyunca bu Baudelaire hayranlığını bana bir kez olsun ima dahi etmemişti. Bu konuşmadan sonra, birkaç dakika boyunca salonda insanlarla ne dediğimi bilmeden konuşarak, kibarca sözler söyleyerek, ama içimde fırtınalar koparak dolaştım öylece. Sonra salonun karşı tarafına baktım; Piotrowski'yle konuşmamızdan yarım saat kadar sonra olmalıydı; salonun karşı tarafına baktım ve eşimi Piotrowski'yle kanepede

yan yana oturmuş, mutlulukla gülerken gördüm. Yanlış anlamayın, flört etmiyordu kesinlikle. Yo, eşim öteden beri ahlak konusunda titiz olmuştur. Ama böyle rahat rahat güldüğünü, evlenmeden önce kanal boyunca gezindiğimiz günlerden beri görmemiş olduğumu fark ettim. Yani *anlamadan* önceki günlerden beri. Uzun bir kanepeydi, onlardan başka iki kişi daha oturuyordu yanlarında; ayrıca Piotrowski'ye yakın olmak için yere oturmuş insanlar da vardı. Piotrowski o sırada karıma bir şey söylemiş, o da mutlulukla gülüyordu. Ama benim için o kadar anlamlı olan sadece bu gülüş değildi Mr. Ryder. Seyretmeye devam ettim, ben salonun öbür tarafındaydım, seyretmeye devam ettim ve şunu gördüm: Piotrowski o âna kadar kanepenin kenarında oturuyordu, ellerini dizinin altında kenetlemişti, şöyle! Gülerek karıma bir şey söylediği anda sanki arkasına yaslanmak istermiş gibi arkaya kaykıldı. O kaykılırken, karım müthiş bir sürat ve beceriklilikle kendi sırtındaki bir minderi alıp Piotrowski'nin arkasına koydu; yani Piotrowski'nin başı kanepenin arkasına yaslandığında, mindere yaslanmış oldu. Çabucak, neredeyse düşünmeden yapılan bir hareketti, o kadar zarifti ki, Mr. Ryder. Bunu görünce kalbim paramparça oldu. Doğal bir saygının, bir özenin, bir memnun etme isteğinin ifadesiydi. O küçücük hareket, kalbinin bana karşı sımsıkı kapalı tuttuğu koca bir bölümünü açığa çıkarıyordu. İşte o anda, ne büyük bir yanılgı içinde olduğumu anladım. O günden beri bildiğim ve hiç şüphe etmediğim şeyi anladım. Yani beni bırakacağını anladım efendim. Er veya geç. Sadece bir zaman meselesiydi. O geceden beri biliyorum bunu."

Hoffman sustu ve bir kez daha, belli ki düşüncelere daldı. O sırada yolun iki kenarında da çiftlik arazileri vardı, uzakta, tarlalarda ağır ağır ilerleyen traktörler görüyordum. "Affedersiniz ama, bu sözünü ettiğiniz geceden bu yana ne kadar zaman geçti?" dedim.

"Ne kadar zaman mı geçti?" Hoffman soruya biraz gücenmiş gibiydi. "Şey... herhalde, Piotrowski'nin konser verdiği yıl olduğuna göre, demek ki yirmi iki yıl geçmiş."

"Yirmi iki yıl" dedim. "Anladığım kadarıyla eşiniz bu süre boyunca sizi terk etmemiş."

Hoffman öfkeyle bana döndü. "Ne demek istiyorsunuz efendim? Kendi evliliğimin ne durumda olduğunu bilmediğimi mi söylüyorsunuz? Kendi karımı anlamadığımı mı söylüyorsunuz? Ben size bütün samimiyetimle sırlarımı açıyorum, siz bana ders vermeye kalkışıyorsunuz, sanki benden iyi bilebilirmişsiniz gibi..."

"Münasebetsizlik ettiysem özür dilerim Mr. Hoffman. Ben sadece dikkatinizi çekmek istemiştim..."

"Dikkatimi filan çekmeyin efendim! Bu konuda hiçbir şey bilmiyorsunuz! İşin gerçeği şu ki, çaresiz bir durumdayım, hem de uzun bir süredir. O gece Mr. Fischer'in evinde açıkça gördüm, şu anda önümde uzanan yolu gördüğüm kadar açık şekilde gördüm. Evet, henüz olmadı, ama bunun tek nedeni... tek nedeni benim gösterdiğim çabalar. Evet efendim, hem de ne çabalar! Anlatsam gülersiniz belki. Madem baştan kaybettiğimi biliyorum, niye kendime böyle işkence ediyorum? Niye ona sımsıkı yapışıyorum? Siz bunları sorabilirsiniz tabii. Ama onu deli gibi seviyorum efendim, şimdi her zamankinden çok seviyorum. Öyle bir şeyi hayal bile edemiyorum; beni terk etmesine katlanamam, hiçbir şeyin anlamı kalmaz. Tamam, anlamsız bir çaba olduğunu biliyorum, er veya geç Piotrowski gibi biri uğruna beni terk edecek; onun gibi biri uğruna, her şeyi anlamadan önce beni nasıl zannediyorsa öyle biri uğruna. Ama bir erkekle vazgeçmiyor diye alay edemezsiniz. Ben elimden geleni yaptım efendim, benim gibi birinin yapabileceği her şeyi yaptım. Çok çalıştım, gösteriler düzenledim, komitelerde yer aldım ve zaman içinde bu kentin sanat ve müzik çevrelerinde belirli bir itibar kazandım. Ve bir de tabii, bir umut vardı hep. Bir tek umut vardı, ki o da belki onu bu kadar uzun süre elimde tutabilmemi sağladı. Artık o umut da kalmadı, birkaç yıl önce söndü o umut da, ama bir süre boyunca tek bir umut vardı. Oğlumuz Stephan'dan söz ediyorum elbette. Ah, farklı olsaydı, eşimin ailesinde bol bol bulunan yeteneğin bir kısmı onda da olsaydı keşke! Birkaç yıl boyunca, ikimiz de umutluyduk. İkimiz de ayrı ayrı Stephan'ı izleyip umduk. Piyano dersleri aldırdık ona, dikkatle izledik, ne umutlar besledik. Hep var olmayan bir kıvılcımı aradı kulaklarımız, her ikimiz de ayrı nedenlerle o kadar istedik ki bir şeyler duymayı, ama hiç duyamadık..."

"Affedersiniz Mr. Hoffman. Stephan hakkında böyle konuşuyorsunuz, ama sizi temin ederim ki..."

"Yıllar boyunca kandırdım kendimi! Canım, belki gelişmesi geç olur dedim kendi kendime. Bir şeyler var, bir çekirdek var dedim. Ah, nasıl kandırdım kendimi, doğrusu karım da kandırdı kendini. Bekledikçe bekledik ve birkaç yıl önce, artık kendimizi daha fazla kandırmamız imkânsız oldu. Stephan yirmi üç yaşına geldi. Yarın veya öbür gün birdenbire çiçek açacak diyemiyorum artık kendi kendime. Gerçekle yüzleştim mecburen. Bana çekmiş. Artık eşimin de bunu anladığını biliyorum. Tabii bir anne olarak Stephan'ı çok seviyor. Ama Stephan artık benim kurtuluşum olmak şöyle dursun, tam tersine felaketim oldu. Eşim ona her baktığında, benimle evlenmesinin ne büyük bir hata olduğunu görüyor..."

"Mr. Hoffman, gerçekten, ben Stephan'ı dinledim, emin olun..."

"Cisimleşmiş hali Mr. Ryder! Stephan hayatının hatasının cisimleşmiş hali onun gözünde. Ah, ailesini tanısanız! Gençliğinde hiç kuşkuya düşmemişti herhalde. Günün birinde güzel ve yetenekli çocukları olacağını düşünmüştü. Onun gibi güzelliğe duyarlı çocuklar. Ve sonra o büyük hatayı yaptı! Elbette bir anne olarak Stephan'ı kesinlikle seviyor. Ama aynı zamanda ona baktığında hatasını da görüyor. Stephan bana o kadar benziyor ki efendim. Bunu artık inkâr edemem. Artık büyüdü, koca adam oldu..."

"Mr. Hoffman, Stephan son derece yetenekli bir genç..."

"Böyle şeyler söylemek zorunda değilsiniz efendim! Lütfen böyle beylik nezaket ifadeleriyle benim samimiyetime, açıksözlülüğüme hakaret etmeyin! Ben aptal değilim, Stephan'ın ne olduğunu biliyorum. Bir süre boyunca tek umudum oydu, evet, ama daha sonra, hiç yararı olmadığını anladıktan sonra –dürüstçe söylemek gerekirse, en azından altı, yedi yıl önce anlamış olmalıyım– eşimi elde etmek için günbegün çabaladım, haksız mıyım? Düzenlediğim gösteriye kadar bekle en azından dedim. En azından o gösteri bitinceye kadar bekle, o zaman farklı bir gözle bakabilirsin bana. Sonra, o gösteri geçip gittikten hemen sonra, yok hayır, bekle, dedim, bir şey daha var, muhteşem bir

gösteri planlıyorum. Lütfen onu bekle. Böyle günbegün çabaladım efendim. Son altı yedi yıldır. Bu gece benim son şansım, bunu biliyorum. Bütün umutlarımı bu geceye bağladım. Geçen yıl söylediğimde, bu gece için planlarımı ona ilk söylediğimde, bütün ayrıntıları, masaların nasıl dizileceğini, gecenin programını sıraladığımda, hatta –affınıza sığınarak– sizin ya da neredeyse sizinle aynı ayarda bir başkasının daveti kabul edip geceyi taçlandıracağını öngördüğümde, her şeyi ona açıkladığımda, bunca zamandır zincirlerle bağlı olduğu bu vasat adamın sayesinde, yani *benim* sayemde Mr. Brodsky'nin bütün kentin kalbini ve güvenini kazanacağını ve bu muhteşem gecenin zirvesinde, kentimizin bambaşka bir duruma geçeceğini –ha ha!– açıkladığımda, inanın efendim, 'Yine başladık' der gibi baktı bana. Ama gözlerinde bir parıltı gördüm. 'Belki hakikaten başarırsın. O zaman olur' der gibi anlık bir parıltı. Evet, anlık bir parıltı sadece, ama bunca zamandır beni ayakta tutan da böyle parıltılar oldu efendim. Hah, işte geldik Mr. Ryder."

Uzun otlarla kaplı bir tarlaya bitişik bir cebe girmiştik.

"Mr. Ryder," dedi Hoffman, "aslına bakarsanız ben biraz geciktim. Acaba sizden ek binaya yürüyerek gitmenizi rica etsem ayıp olur mu?"

Onun baktığı yöne baktım ve tarlanın dik bir yamaçta devam ettiğini, en tepede küçük ahşap bir kulübe olduğunu gördüm. Hoffman torpido gözünü karıştırdı ve bir anahtar çıkardı.

"Kulübenin kapısında asma kilit vardır. Lüks bir yer değil, ama istediğiniz yalnızlığı burada bulacaksınız. Piyano da Bechstein'ın yirmili yıllarda ürettiği düz piyanoların mükemmel bir örneği."

Yamaca tekrar baktım, "Şu tepedeki kulübe mi?" dedim.

"Ben iki saat sonra dönüp sizi alırım Mr. Ryder. Yoksa daha önce bir araba ister misiniz?"

"İki saat uygundur."

"Pekâlâ efendim. Umarım memnun kalırsınız." Hoffman kibarca beni buyur eder gibi elini kulübeye doğru salladı, ama hareketinde bir sabırsızlık da okunuyordu. Teşekkür edip arabadan indim.

25

Parmaklıklı kapıyı çekip açtım ve küçük ahşap kulübeye giden patikayı tırmanmaya koyuldum. Başlangıçta tarla çamurluydu, ama tırmandıkça toprak sertleşti. Yarı yolda arkama dönüp baktım; çiftlik arazileri arasında kıvrıla kıvrıla uzayan yolu, uzakta muhtemelen Hoffman'ın arabasının tepesini görebiliyordum.

Kulübeye vardığımda biraz nefes nefeseydim; kapıdaki paslı kilidi açtım. Dışarıdan bakıldığında kulübe sıradan bir bahçe kulübesinden farksızdı; buna rağmen, içerisini bomboş bulunca şaşırdım. Duvarlar ve yerler, kimileri çarpık, cilalanmamış ahşap kalaslardan oluşuyordu. Aralarındaki çatlaklarda böceklerin gezindiğini gördüm; tepemde, kirişlerden eski örümcek ağları sarkıyordu. Biraz pis görünümlü düz bir piyano, mekânın büyük bölümünü kaplamaktaydı; tabureyi çekip oturduğumda sırtım arkamdaki duvara değiyordu.

Bu duvarda kulübenin tek penceresi bulunuyordu; taburemde arkama dönüp boynumu uzattığımda dışarıda dik bir yokuş halinde yola inen tarlayı görebiliyordum. Kulübenin zemini düz değildi, tekrar piyanoya döndüğümde, sırtüstü yamaçtan aşağı yuvarlanacakmışım gibi rahatsız bir duyguya kapıldım. Ne var ki piyanoyu açıp birkaç nota çaldığımda, gayet iyi bir tonu olduğunu gördüm; özellikle pes notaların hoş bir tokluğu vardı. Tuşesi fazla hafif değildi, akordu da gayet iyiydi. Etrafımı çevreleyen kaba ahşapların ideal emme ve yansıtma düzeyini sağlayacak şekilde, dikkatle seçilmiş olabilecekleri geçti aklımdan. Sostenuto pedala her bastığımda hafif bir gıcırtı dışında, sağlanan prova imkânlarından şikâyet edemezdim.

Birkaç saniye kafamı toparladıktan sonra *Asbest ve Elyaf*'ın baş döndürücü girişine daldım. Sonra, birinci bölüm durulup daha düşünceli aşamasına geldiğinde, giderek rahatladım; o kadar ki, birinci bölümün büyük kısmını gözlerim kapalı çaldım.

İkinci bölüme başladığımda tekrar gözlerimi açtım; öğle sonrası güneşi arkamdaki pencereden içeri doluyor, klavyenin üzerine keskin hatlarla gölgemi düşürüyordu. Ancak ikinci bölümün zorlukları bile sükûnetimi bozmadı. Gerçekten de besteye her boyutuyla hâkim olduğumu fark ediyordum. Gün içinde ne kadar endişelendiğimi hatırladım ve bunun ne kadar saçma olduğunu düşündüm. Üstelik, parçanın ortasına gelmişken, annemin etkilenmemesinin imkânsız olduğuna inanıyordum. Gerçek şuydu ki, geceki gösteriyle ilgili olarak tam bir güven dışında herhangi bir şey hissetmem için hiçbir sebep yoktu.

Üçüncü bölümün harikulade hüznüne girerken, fonda bir ses fark ettim. Önce surdinden geliyor sandım, sonra da zeminden. Bir durup bir başlayan, hafif, ritmik bir sesti; bir süre ilgilenmemeye çalıştım. Ama ses devam ediyordu; bölümün ortalarında, *pianissimo* pasajlarda, dışarıda, yakınlarda bir yerde birinin toprağı kazmakta olduğunu anladım.

Sesin benimle ilgili olmadığını anlayınca ilgilenmemek de daha kolay oldu; üçüncü bölüme devam ederken karmakarışık duygu düğümlerinin ağır ağır yüzeye çıkıp çözülmelerinin tadını çıkardım. Tekrar gözlerimi kapadım ve az sonra yan yana oturmuş, ciddi bir dikkatle dinleyen annemle babamın çehreleri canlandı gözümde. Nedense onları –bu akşam göreceğim şekilde– bir konser salonunda oturmuş olarak görmüyordum; Worcestershire'da bir komşunun, annemin bir süredir arkadaşlık ettiği Mrs. Clarkson diye bir kadının salonundaydılar. Herhalde kulübenin dışındaki uzun otlar bana Mrs. Clarkson'ın evini hatırlatmıştı. Onun evi de bizimki gibi küçük bir tarlanın ortasındaydı ve tek başına yaşadığından, haliyle otlarla baş edemiyordu. Buna karşılık evin içi tertemiz ve çok düzenliydi. Salonun bir köşesindeki piyanonun kapağını hiç açık görmemiştim. Akortlu ya da bozuk olup olmadığını bile bilmiyordum. Ama o salonda, dizlerimin üstünde çay fincanım, annem babamla Mrs. Clarkson'ın müzik konuşmalarını dinlediğimi hatırlıyordum.

Belki babam piyanoyu hiç çalıp çalmadığını sormuştu, çünkü genelde Mrs. Clarkson'la müzik konuşmazlardı. Her neyse, aslında mantıklı bir nedeni yoktu, ama *Asbest ve Elyaf*'ın üçüncü bölümüne devam ederken kendimi tatlı bir hayale bıraktım: Mrs. Clarkson'ın salonundaydım; ben köşedeki piyanoyu çalıyordum, babam, annem ve Mrs. Clarkson da ciddi yüz ifadeleriyle beni dinliyorlardı; yaz esintisi dantel perdeyi yüzüme doğru dalgalandırıyordu.

Üçüncü bölümün sonlarına yaklaşırken kazma sesi yine dikkatimi çekti. Bir süre durup şimdi tekrar mı başlamıştı, yoksa hep devam mı etmişti bilemiyordum, ama ne olursa olsun, şu anda çok daha belirgindi. Sonra birden, bu sesi köpeğini gömmeye hazırlanan Mr. Brodsky'nin çıkardığı geçti aklımdan. Gerçekten de, sabah birkaç kere bugün köpeğini gömeceğini söylemişti, hatırlıyordum, hatta o gömme törenini gerçekleştirirken ben de piyano çalmayı kabul etmiştim diye hatırlıyordum belli belirsiz.

Bunun üzerine ben kulübeye gelmeden önce neler olmuş olabileceğini canlandırdım kafamda. Brodsky muhtemelen bir süre önce gelmiş, tepeyi dönüp ahşap kulübeden bir taş atımı mesafede, hafif çukurdaki ağaç kümesinin orada beklemişti. Küreğini bir ağaca yaslamış, köpeğinin bir çarşafa sarılı bedeni yerde, otların arasında neredeyse kaybolmuş, öylece durmuştu sessizce. Bu sabah bana da söylediği gibi, sade bir tören düşünmüştü, bir tek ben piyano çalacaktım, o kadar; dolayısıyla ben gelmeden önce başlamak istememişti haliyle. Öylece belki bir saat beklemiş, gökyüzünü, tepeden görülen manzarayı seyretmişti.

Brodsky başlangıçta doğal olarak merhum dostunu düşünmüştü muhtemelen. Ama dakikalar birbirini izleyip ben ortada görünmeyince düşünceleri Miss Collins'e ve mezarlıktaki buluşmalarına kaymıştı. Az sonra, yıllar önceki bir bahar sabahını hatırlamıştı yine; evlerinin arka tarafındaki tarlaya iki hasır koltuk taşıdığı günü. Kente geleli henüz on beş gün olmuştu; bütün paralarını tüketmiş olmalarına rağmen, Miss Collins müthiş bir enerjiyle yeni evlerini döşemekteydi. O bahar sabahı kahvaltıya indiğinde, temiz havada, güneşin altında biraz oturup dinlenmek istediğini söylemişti.

Brodsky o sabahı düşündüğünde, koltukları yan yana koyuşunu, ıslak sarı otları ve tepedeki sabah güneşini çok net hatırladığını fark ediyordu. Miss Collins de biraz sonra evden çıkıp gelmiş, bir süre yan yana oturmuşlar, tek tük rahat konuşmalar geçmişti aralarında. O sabah kısa bir an, aylardır ilk kez, belki de birlikte bir gelecekleri olabileceği duygusunu yaşamıştı. Tam bu düşüncesini dile getirecekken, hassas bir konuyu, son zamanlardaki başarısızlıklarını hatırlatacağını düşünüp vazgeçmişti.

Sonra Miss Collins mutfakla ilgili konuşmuştu. Brodsky duralitleri söz verdiği halde günlerdir kaldırmadığı için o da bir şey yapamıyordu. Brodsky bir süre sessizce durmuş, sonra oldukça sakin bir tonda, bahçe kulübesinde çok işi olduğunu söylemişti. Birlikte birkaç dakika bile kavga etmeden oturamadıklarından, bir an önce başlasa iyi olacaktı. Sonra kalkıp evin içinden geçerek ön taraftaki bahçe kulübesine gitmişti. İkisi de seslerini hiç yükseltmemişlerdi, atışmanın tamamı birkaç saniye sürmüştü. Brodsky o anda fazla önemsememiş, az sonra da marangozluğa dalmıştı. Sabah boyunca birkaç kere kafasını kaldırdığında, kulübenin tozlu penceresinden, onun ön bahçede aylak aylak dolaştığını görmüştü. İşine devam etmiş, kapının eşiğinde belirmesini beklemişti belli belirsiz, ama o her defasında içeriye dönmüştü. Brodsky öğle yemeği için eve girdiğinde –evet, oldukça geçti– Miss Collins'in yemeğini bitirip yukarıya çekilmiş olduğunu görmüştü. Bir süre beklemiş, sonra bahçe kulübesine dönüp akşama kadar çalışmıştı. Sonunda karanlık çökmüş, evin ışıkları yanmıştı. Nihayet, saat gece yarısına yaklaşırken girmişti eve.

Evin alt katı tamamen karanlıktı. Salonda ahşap bir iskemleye oturmuş, derme çatma mobilyanın üzerine vuran mehtabı seyrederek günün ne tuhaf geçtiğini düşünmüştü. Daha önce böyle bir gün geçirdiklerini hatırlamıyordu; durumu tatlıya bağlamaya karar vererek ayağa kalkmış ve merdiveni tırmanmıştı.

Sahanlığa geldiğinde, yatak odasında ışığın hâlâ yanmakta olduğunu görmüştü. Odaya doğru yürürken zemin tahtaları gıcırdamış, gelişini, sanki seslenirmişçesine açık açık belirtmişti. Eşiğe geldiğinde durmuş ve kapının altındaki ışık şeridine bakarak kendini biraz toparlamaya çalışmıştı. Sonra, tam kapının

koluna uzandığında, içeriden bir öksürük duyulmuştu. Çok hafif bir öksürüktü, kasıtlı olmadığı kesindi neredeyse, buna rağmen Brodsky'yi durdurup yavaşça elini çekmesine yol açan bir şeyler vardı o öksürükte. O hafif ses, Miss Collins'in kişiliğinin, Brodsky'nin son zamanlarda zihninden uzaklaştırmayı başardığı bir yönünü hatırlatmıştı; mutlu günlerinde çok takdir ettiği, ama –birden anlamıştı bunu– kısa süre önce kaçmalarına sebep olan fiyaskodan beri giderek daha kararlı biçimde görmezden gelmeye çalıştığı bir özelliği. O hafif öksürük, nasılsa içinde Miss Collins'in bütün mükemmeliyetçiliğini, alicenaplığını, enerjisini mümkün olan en faydalı biçimde kullanıp kullanmadığını her an sorgulamasına yol açan yanını barındırıyordu. Brodsky ansızın o öksürük yüzünden, günün öyle geçmiş olması yüzünden Miss Collins'e müthiş sinirlenmiş ve zemin tahtalarının gürültülü gıcırtısına aldırmadan dönüp gitmişti. Sonra, salonun alacalı karanlığında eski kanepeye uzanıp üstüne bir palto çekmiş ve uyumuştu.

Miss Collins ertesi sabah erken kalkıp ikisine kahvaltı hazırlamıştı. Her zamanki saatte inmişti aşağıya; birbirlerine surat asmadan günaydın demişlerdi. Brodsky olanlardan ötürü pişman olduğunu söylemeye başlamış, ama Miss Collins onu susturup ikisinin de inanılmaz derecede çocuksu davrandığını söylemişti. Sonra kahvaltılarını etmişlerdi; kavgayı geride bırakmanın ikisini de rahatlattığı belliydi. Buna rağmen, o günün geri kalanında ve onu izleyen birkaç gün boyunca, hayatlarında bir soğukluk kalmıştı. Sonraki aylarda, sessizlik dönemlerinin hem süresi uzayıp hem sıklığı arttığında, Brodsky şaşkınlıkla bu suskunlukların kaynağını düşündüğünde, hep o bahar sabahına, ıslak otların üzerinde yan yana oturduklarında umut vaat etmiş olan bahar sabahına dönmüştü.

İşte bu anılara dalıp gitmişken ben kulübeye varıp çalmaya başlamıştım. Brodsky ilk notalarda dalgın dalgın boşluğa bakmaya devam etmişti. Sonra içini çekip o anda yapması gereken işe yoğunlaşmış ve küreğini eline almıştı. Küreğin kenarıyla toprağı yoklamış, ama devam etmemişti; belki müziğin henüz istediği kıvama gelmediğini düşünmüştü. Ancak ben üçüncü bölümün ağır hüznüne girdiğimde başlamıştı kazmaya. Toprak

yumuşaktı, zorlanmamıştı. Sonra köpeğin cesedini uzun otların üzerinde sürükleyip uzatmadan mezara koymuş, çarşafı açıp son bir kez bakmamıştı bile. Üzerine toprak atmaya başladıktan hemen sonra bir şey, belki müziğin dalga dalga yayılan hüznü nihayet durdurmuştu onu. Sonra doğrulup birkaç dakika sessizce yarı açık mezara bakmıştı. Ancak ben üçüncü bölümün sonuna yaklaştığımda kazmasını tekrar eline alıp toprak atmaya devam etmişti.

Üçüncü bölümü tamamladığımda Brodsky hâlâ harıl harıl çalışıyordu; finali boş vermeye –duruma hiç de uygun sayılmazdı– ve üçüncü bölümü baştan almaya karar verdim. Onu bu kadar beklettikten sonra en azından bunu yapmalıydım Brodsky için. Kazma sesleri kısa bir süre daha devam edip sonra kesildi; daha bölümün neredeyse yarısı vardı. Brodsky'ye uygun düşeceğini düşündüm; düşünceleriyle baş başa, mezarın başında bir süre daha kalabilecekti; ağıtsı nüansları öncekinden daha fazla vurguladığımı fark ettim.

Bir kez daha bölümün sonuna geldiğimde birkaç dakika boyunca sessizce piyanonun başında oturdum; sonra ayağa kalkıp sıkışık mekânda gerinmeye çalıştım. Öğle sonrası güneşi dolmuştu kulübenin içine; yakındaki otlardan cırcır böceklerinin sesi geliyordu. Bir süre sonra, dışarı çıkıp Brodsky'ye en azından birkaç kelime söylememin uygun olacağını düşündüm.

Kapıyı itip dışarıya baktığımda aşağıdaki yolun üzerinde güneşin ne kadar alçalmış olduğunu görüp şaşırdım. Otların arasında birkaç adım atınca patikaya vardım ve tepeye kadar yürüdüm. Tepenin öteki tarafı daha yumuşak eğimli bir yamaçla hoş bir vadiye iniyordu. Brodsky biraz aşağıda, ince gövdeli ağaç kümesinin altındaki mezarın başında duruyordu.

Ben onun yanına giderken dönmedi, ama usulca, gözlerini mezardan ayırmadan, "Teşekkür ederim Mr. Ryder" dedi. "Çok güzeldi. Minnettarım, çok minnettarım."

Ben bir şeyler mırıldanıp otların arasında, mezardan saygılı bir mesafede durdum. Brodsky bir süre daha aşağıya baktı, sonra, "Yaşlı bir hayvandı sadece" dedi. "Ama mükemmel bir müzik istedim onun için. Çok minnettarım."

"Rica ederim Mr. Brodsky. Benim için zevk."

Brodsky içini çekip ilk kez bana baktı. "Biliyor musunuz, Bruno için ağlayamıyorum" dedi. "Denedim, ama olmadı. Zihnim tamamen gelecekle dolu. Bazen de geçmişle. Eski hayatımızı düşünüyorum, biliyor musunuz? Gidelim artık Mr. Ryder. Bruno'yu bırakalım burada." Brodsky dönüp yavaşça vadiye doğru yürümeye başladı. "Gidelim artık. Elveda Bruno, elveda. İyi bir dosttun, ama köpektin işte. Bırakalım onu Mr. Ryder. Gelin, birlikte yürüyelim. Bırakalım onu. Onun için çalmanız çok güzeldi. Mükemmel bir müzik. Ama şimdi ağlamam mümkün değil. Birazdan gelecek. Bir şey kalmadı. Buyrun, yürüyelim."

Altımızda uzanan vadiye baktım ve baştan başa mezar taşlarıyla kaplı olduğunu gördüm. O zaman anladım ki Brodsky'nin Miss Collins'le bulaşacağı mezarlığa doğru yürüyorduk. Gerçekten de, onun yanı sıra yürümeye koyulduğumda, Brodsky, "Per Gustavsson'un mezarı" dedi. "Orada buluşacağız. Özel bir nedeni yok. Mezarı biliyormuş, o yüzden. Ben orada bekleyeceğim, biraz beklerim, sakıncası yok."

Vahşi otların arasından bir patikaya çıktık; yamaçtan aşağı ilerledikçe mezarlığı giderek daha net görmeye başladım. Sakin, kuytu bir yerdi. Mezar taşları vadinin yatağına düzenli sıralar halinde dizilmişti, bazıları iki kenardaki çimenlik yamaçlara yayılmıştı. Hatta o anda da bir cenaze töreni vardı; solumuzda, güneşin altında toplanmış otuz kadar koyu siluet seçebiliyordum.

"İyi geçer umarım," dedim, "Miss Collins'le randevunuzu kastediyorum elbette."

Brodsky başını iki yana salladı. "Bu sabah iyi hissediyordum kendimi. Bir konuşabilsek, her şey yine düzelir diye düşünüyordum. Ama şimdi, bilemiyorum. O adam, bu sabah onun evinde olan arkadaşınız haklı belki de. Beni artık hiç affetmeyebilir. Belki fazla ileri gittim, asla affetmeyecek belki beni."

"Bu kadar karamsar olmanıza gerek yok bence" dedim. "Her ne olduysa, artık geçmişte kaldı. İkiniz de şimdi..."

"Bunca yıl Mr. Ryder" dedi Brodsky. "İçten içe hiç kabullenemedim o zamanlar benim hakkımda söylediklerini. Bir... bir hiç olduğumu düşünmedim hiç. Belki zihnim kabul etti söylediklerini, evet. Ama kalbim, asla inanmadı. Bunca yıl, bir saniye

olsun. Hep duyuyordum, müziği hep duyuyordum. O yüzden daha iyi olduğumu biliyordum, onların söylediği kadar kötü olmadığımı biliyordum. Buraya geldikten sonra kısa bir süre boyunca o da biliyordu, biliyorum bildiğini. Ama sonra, şüphelenmeye başladı, haksız mıydı? Beni terk ettiği için kabahat bulmuyorum ona. Hayır, bulmuyorum. Ama bir şeyler yapmadığı için, evet, buluyorum. Kesinlikle bir şeyler yapmalıydı! Kendimden nefret ettirdim onu, bana nelere mal olduğunu tahmin edebilir misiniz? Ona özgürlüğünü verdim, ama o ne yaptı? Hiçbir şey. Bu kentten ayrılmadı bile, boşa harcadı vaktini. O *insanlara*, sabahtan akşama konuştuğu o âciz, manasız insanlara. Başka bir şey yapmayacağını bilseydim! Sevdiğiniz birini itip kendinizden uzaklaştırmak çok acı bir şey Mr. Ryder. Yapar mıydım sanıyorsunuz? Başka bir şey yapmayacağını bilsem kendimi o yaratığa dönüştürür müydüm sanıyorsunuz? Konuştuğu o âciz, mutsuz insanlar! Bir zamanlar yüce hedefleri vardı. Müthiş şeyler yapacaktı. Öyleydi. Bakın, hepsini boşa harcadı. Bu kentten bile ayrılmadı. Ara sıra ona bağırmam normal değil miydi? Madem başka bir şey yapmayacaktı, o zamanlar niye söylemedi? Ayyaş bir dilenci olmak kolay mı sanıyor? İnsanlar, ayyaş o, hiçbir şey umurunda değil, diye düşünüyor. Öyle değil. Bazen her şey netleşiyor, çok netleşiyor, o zaman... o zaman ne kadar korkunç olduğunu biliyor musunuz Mr. Ryder? Ona verdiğim fırsatı kullanamadı. Kentten bile ayrılmadı. Konuştu durdu bir tek, o âciz insanlarla. Bağırdım ona, haksız mıydım? Hak ediyordu, her söylediğimi, bütün hakaretlerimi, küfürlerimi hak ediyordu..."

"Mr. Brodsky, lütfen, rica ederim. Bu önemli buluşmaya bu şekilde hazırlanamazsınız..."

"Benim hoşuma gittiğini mi sanıyordu? Eğlence olsun diye yaptığımı mı sanıyordu? Yapmak zorunda değildim. Bakın, görüyorsunuz, içkiyi bırakmak istediğimde bırakabiliyorum. Eğlence olsun diye yapıyorum mu sanıyordu?"

"Mr. Brodsky, karışmak gibi olmasın ama, bu tür düşünceleri ebediyen zihninizden atmanız lazım artık. Bütün bu anlaşmazlıkların, çatışmaların unutulması gerekir. Hayatınızın geri kalanını en iyi şekilde değerlendirmek durumundasınız. Lütfen sakinleşmeye çalışın. Miss Collins'le bu şekilde buluşamazsınız,

sonra mutlaka pişman olacaksınız. Hatta Mr. Brodsky, izninizle söylüyorum, şu âna kadar onunla konuşmalarınızda hep geleceği vurgulamanız doğruydu. Bence bir hayvan edinme fikriniz çok iyi bir fikir. Bu tür fikirler, buna benzer fikirler üzerinde durmaya devam edin. Geçmişi tekrar düşünmenin anlamı yok. Ayrıca şimdi geleceğe umutla bakabilecek durumdasınız. Ben bu kentin sakinlerinden kabul görmeniz için bu akşam elimden geleni yapmaya niyetliyim..."

"Ah, evet, Mr. Ryder!" Brodsky'nin ruh hali bir anda değişmişti sanki. "Evet, evet, evet. Bu akşam, evet bu akşam, niyetim... niyetim muhteşem olmak!"

"Bravo Mr. Brodsky!"

"Bu akşam hiçbir ödün vermeyeceğim, kesinlikle. Evet, hırpaladılar beni, pes ettim, kaçtık, buraya geldik. Ama içten içe hiçbir zaman pes etmedim. Doğru düzgün bir fırsatın hiç çıkmamış olduğunu biliyordum. Ama şimdi, nihayet, bu gece... Çok uzun zaman bekledim, ödün vermeyeceğim. Orkestra inanamayacak, öyle boyutlara ulaştıracağım onları. Mr. Ryder, size minnettarım. Bana ilham verdiniz. Bu sabaha kadar korkuyordum. Bu akşamdan, olacaklardan korkuyordum. Dikkatli olsam iyi olur diye düşünüyordum. Hoffman, ötekiler, dikkatli ol, yavaş yavaş diyorlardı. Başta çok zorlama diyorlardı. Azar azar kazanmaya çalış onları. Ama bu sabah sizin fotoğrafınızı gördüm. Gazetede, Sattler anıtında. İşte bu dedim, işte bu! Sonuna kadar, sonuna kadar götür! Hiçbir şeyi esirgeme! Orkestra inanamayacak! O insanlar, bu kent, inanamayacak onlar da. Evet, sonuna kadar götür! O zaman görecek işte. Beni tekrar görecek, aslında kim olduğumu, başından beri kim olduğumu görecek! Sattler anıtı, işte bu!"

Bu arada arazi düzleşmişti, mezarlığın ortasından geçen çimenlik yolda ilerlemekteydik. Arkamızda bir hareket sezdim, dönüp baktığımda, cenazedekilerden birinin bize doğru koştuğunu, telaşlı el kol işaretleri yaptığını gördüm. Yaklaştığında, elli yaşlarında, esmer, tıkız bir adam olduğunu gördüm.

"Mr. Ryder, ne büyük şeref" dedi nefes nefese, kendisine döndüğümde. "Ben merhumun kayınbiraderiyim. Bize katılırsanız ablam çok mutlu olacak."

İşaret ettiği yöne baktığımda, cenazenin çok yakınında olduğumuzu gördüm. Hatta esinti acı hıçkırık seslerini bize kadar getiriyordu.

"Bu taraftan buyrun" dedi adam.

"Ama bu kadar özel bir anda..."

"Yo, hayır, hayır, rica ederim. Ablam da, diğer herkes de şeref duyacaktır. Lütfen, bu taraftan buyrun."

Biraz isteksizce adamı izlemeye koyuldum. Mezar taşları arasında ilerledikçe toprak bataklığa dönüşüyordu. İlk anda sıra sıra kamburu çıkmış koyu renk sırtlar arasında dul kadını seçemedim, ama gruba yaklaştığımızda onu en önde gördüm; üstü örtülmemiş mezara doğru eğilmişti. Öyle bir yeis içindeydi ki, her an kendini tabutun üzerine atacakmış gibi görünüyordu. Yaşlı, beyaz saçlı bir beyefendi, belki bu ihtimali göz önünde bulundurarak, kadının kolunu ve omzunu sıkıca tutuyordu. Kadının arkasındaki insanların çoğu içten gibi görünen bir kederle hıçkırıyordu; buna rağmen kadının elemli iniltileri açıkça seçilebiliyordu – uzun süre işkenceye tabi tutulmuş birinin inlemesini çağrıştıran, ağır, bitkin, ama şaşırtıcı derecede derinden kopan iniltiler. Bu sesi duyunca dönmek istedim, ama tıkız adam öne geçmem için işaret ediyordu. Ben yerimden kıpırdamayınca, oldukça duyulur şekilde fısıldadı:

"Buyrun Mr. Ryder."

Bunun üzerine gruptakilerden birkaç kişi dönüp bize baktı.

"Bu taraftan Mr. Ryder."

Tıkız adam kolumdan tuttu, kalabalığın arasından kendimize yol açarak ilerledik. Bu arada birçok kişi dönüp bana baktı, en az iki kişinin, "Mr. Ryder bu" diye mırıldandığını duydum. Ön sıraya vardığımızda hıçkırıklar büyük ölçüde dinmişti, çok sayıda insanın bakışlarını sırtımda hissediyordum. Sessizce, saygılı bir tavırla durdum; üstümde açık yeşil spor bir ceket olduğunu, kravatsız olduğumu fark ediyordum sıkıntıyla. Üstelik gömleğim de turuncu-sarı desenliydi. Tıkız adam dul kadının dikkatini çekmeye çalışırken aceleyle ceketimi iliklediem.

"Eva," diyordu usulca, "Eva."

Beyaz saçlı beyefendi dönüp bize baktıysa da, dul kadın işitmemiş gibiydi. Kederine boğulmuş, mezarın başında düzen-

li aralıklarla inildiyordu. Kardeşi görünür bir mahcubiyetle dönüp bana baktı.

"Affedersiniz," diye fısıldadım, geri çekilmeye başlayarak, "az sonra sunayım taziyelerimi."

"Hayır, hayır Mr. Ryder, lütfen. Bir saniye lütfen." Tıkız adam ablasının omzuna elini koyup bu sefer belirgin bir sabırsızlıkla, "Eva, Eva" diye tekrarladı.

Dul kadın doğruldu ve sonunda, hıçkırıklarını bastırmaya çalışarak bize döndü.

"Eva," dedi kardeşi, "Mr. Ryder geldi."

"Mr. Ryder mı?"

"Başınız sağ olsun hanımefendi" dedim, ağırbaşlılıkla kafamı eğerek.

Dul kadın gözlerini bana dikmiş bakıyordu.

"Eva!" diye tısladı kardeşi.

Dul kadın irkildi, kardeşine, sonra yine bana baktı.

"Mr. Ryder," dedi, şaşırtıcı derecede sakin bir ses tonuyla, "şeref verdiniz. Hermann" –mezarı işaret etti– "en büyük hayranlarınızdandır." Sonra birden hıçkırmaya başladı yine.

"Eva!"

"Hanımefendi," dedim hemen, "ben sadece başınız sağ olsun demek için gelmiştim. Çok üzüldüm gerçekten. Hanımefendi, hanımlar beyler, sizi kederinizle baş başa bırakayım şimdi..."

"Mr. Ryder," dedi dul kadın; yine kendini toparlamıştı, "gerçekten büyük bir şeref bu. Hepimiz adına konuşabilirim sanıyorum, gerçekten şeref duyduk."

Arkamda koro halinde onaylamalar duyuldu.

"Mr. Ryder," diye devam etti dul kadın, "kentimizdeki ziyaretiniz nasıl geçiyor? Umarım hoşunuza gidecek bir iki şey bulmuşsunuzdur."

"Çok iyi vakit geçiriyorum. Herkes son derece nazik. Harika bir toplum. Gerçekten çok üzüldüm... vefata."

"İçecek bir şey alırdınız belki. Çay ya da kahve?"

"Yok, hayır, gerçekten..."

"En azından bir şeyler içmeden gitmeyin. Aman Tanrım, kimse çay ya da kahve getirmedi mi? Hiç mi bir şey yok?" Dul kadın soran bakışlarını kalabalıkta gezdirdi.

"Gerçekten, rica ederim, töreni bölmeye niyetim yoktu. Lütfen devam edin... işinize."

"Ama bir şey içmeniz şart. Kimsenin yanında bir termos kahve de mi yok?"

Arkamda birçok kişi konuşuyordu; arkama baktığımda insanların çantalarını, ceplerini aradıklarını gördüm. Tıkız adam kalabalığın arka tarafına doğru el sallıyordu; biri ona bir şey uzattı. O durmuş verileni incelerken, selofana sarılmış bir dilim kek olduğunu gördüm.

"Bundan başka bir şey yok mu?" diye bağırdı tıkız adam. "Bu ne?"

Arkamdaki sesler iyice yükselmişti. Özellikle bir ses, öfkeyle soruyordu: "Otto, peynir nerede?" Sonunda tıkız adama bir paket nane şekeri geçirdiler. Adam öfkeyle kalabalığa baktı, sonra dönüp keki ve nane şekerlerini ablasına verdi.

"Gerçekten çok naziksiniz," dedim, "ama benim gelişimin sebebi..."

"Mr. Ryder," dedi dul kadın, sesi heyecandan gerilerek, "sanırım size başka bir şey ikram edemiyoruz. Hermann kim bilir ne derdi, böyle bir günde rezil olduğumuz için. Ama ne yapalım, özür dilemekten başka çarem yok. İşte bakın, hepsi bu, size başka bir şey ikram edemiyoruz."

Dul kadın konuşmaya başladığında susmuş olan arkamdaki kalabalık bunun üzerine aralarında tartışmaya girişti. Biri, "Hayır, demedim! Katiyen öyle bir şey demedim!" diye bağırıyordu.

Daha önce mezarın başında dul kadını tutan beyaz saçlı beyefendi öne doğru bir adım atıp eğilerek beni selamladı.

"Mr. Ryder," dedi, "nezaketinize karşılık veremediğimiz için affınızı rica ediyoruz. Gördüğünüz gibi tamamen hazırlıksız yakalandık maalesef. Fakat emin olun, burada hazır bulunan herkes size minnettar. Lütfen bu mütevazı ikramımızı geri çevirmeyin."

"Buyrun Mr. Ryder, oturun lütfen" Dul kadın elinde bir mendil, kocasının mezarının yanındaki mermer mezarın üstünü siliyordu. "Buyrun."

O anda ayrılmanın söz konusu olamayacağını anladım. Dul

kadının benim için temizlediği mezara doğru çekinerek yürüdüm, "Hepiniz çok naziksiniz" dedim.

Ben açık renk mermerin üzerine oturur oturmaz kalabalık da öne doğru ilerleyip etrafımda halka oldu.

"Buyrun" dedi yine dul kadın. Tepemde durmuş, kekin selofanını yırtarak açıyordu. Sonunda açmayı başardı ve kâğıdıyla birlikte uzattı. Teşekkür edip yemeye başladım. Meyveli kekti, elimde dağılmasın diye gayret gösteriyordum. Kalın bir dilimdi, iki üç lokmada bitirebileceğim bir şey değildi. Ben yemeye devam ederken, insanlar da giderek yaklaşıyormuş gibi geldi bana, ama başımı kaldırıp baktığımda hepsinin kıpırtısız durmuş, saygıyla yere baktıklarını gördüm. Bir süre sessizlik oldu, sonra tıkız adam öksürüp konuştu:

"Bugün hava çok güzeldi."

"Evet, çok güzeldi" diye cevap verdim, ağzım dolu olduğu halde. "Gerçekten çok güzeldi."

Sonra beyaz saçlı, yaşlıca beyefendi öne doğru bir adım atıp, "Kentimizin çevresinde harika yürüyüş parkurları vardır Mr. Ryder" dedi. "Kent merkezine fazla uzak olmayan harika kırlık yürüyüş yolları vardır. Bir saat boş vakit bulabilirseniz, sizi seve seve götürürüm."

"Mr. Ryder, bir nane şekeri almaz mıydınız?"

Dul kadın açılmış paketi suratıma tutuyordu. Kadına teşekkür edip kekle birlikte tuhaf bir tat bırakacağını bile bile ağzıma bir nane şekeri attım.

"Kentin kendisine gelince," diyordu beyaz saçlı beyefendi, "eğer Ortaçağ mimarisiyle ilgileniyorsanız, büyüleyici bulacağınız birçok ev vardır. Özellikle Eski Kent'te. Sizi gezdirmekten mutluluk duyarım."

"Gerçekten çok naziksiniz" dedim.

Yemeye devam ettim; keki bir an önce bitirmek istiyordum. Bir sessizlik daha oldu, sonra dul kadın içini çekip, "Çok güzel oldu" dedi.

"Evet," dedim, "hava geldiğimden beri çok güzel."

Bu sözümü herkes onaylayan mırıltılarla karşıladı, hatta bazıları espri yapmışım gibi kibarca güldü. Kekin geri kalanını ağzıma tıktım ve elimdeki kırıntıları silkeledim.

"Hepiniz gerçekten büyük nezaket gösterdiniz" dedim. "Rica ederim törene devam edin şimdi."

"Bir nane şekeri daha alın Mr. Ryder. Başka bir şey ikram edemiyoruz." Dul kadın paketi tekrar suratıma uzattı.

O zaman birden fark ettim ki, tam o anda, dul kadın bana karşı müthiş bir nefretle doluydu. Hatta bütün kibarlıklarına rağmen, hazır bulunanların tek tek hepsinin –tıkız adam da dahil– varlığımdan son derece rahatsız olduğunu da anladım. İlginçtir, tam bu düşünce kafamdan geçerken, arkalardan biri yüksek sesle olmasa da çok net biçimde, "Niye bu kadar ihtimam gösteriliyor ki ona?" dedi. "Hermann'ın töreni bu."

Tedirgin mırıltılar duyuldu, en az iki kişinin dehşet içinde, "Kim söyledi onu?" diye fısıldadığını işittim. Beyaz saçlı beyefendi öksürdü, sonra, "Kanal boylarında yürümek çok hoştur" dedi.

"Ne özelliği var ki? Böyle araya giriyor."

"Kes sesini, salak!" diye haykırdı biri. "Hepimizi rezil etmenin sırası mı?"

Birçok kişi son konuşanı homurtularla destekledi, ama sonra başka biri saldırgan bir tavırla bağırmaya başladı.

"Buyrun Mr. Ryder." Dul kadın nane şekerlerini yine uzatıyordu.

"Teşekkür ederim, almayayım..."

"Lütfen. Bir tane daha alın."

Arka tarafta dört beş kişi öfkeli öfkeli konuşuyordu. Biri, "Sınırlarımızı zorlayacak" dedi. "Sattler anıtı sınırları zorlar."

Giderek daha fazla insan birbirine bağırmaya başlamıştı; birazdan ortalığın iyice karışacağını hissediyordum.

"Mr. Ryder" –tıkız adam bana doğru eğilmişti– "aldırmayın lütfen onlara. Onlar ailemizi daima rezil etmiştir. Daima. Utanıyoruz onlardan. Evet, utanıyoruz. Lütfen dinleyip utancımızı artırmayın."

"Ama..." diye ayağa kalkmaya yeltenmişken, biri aşağı doğru bastırdı omzumdan. Dul kadının eli omzuma yapışmıştı.

"Lütfen rahat edin Mr. Ryder" dedi sertçe. "Lütfen şekerinizi bitirin."

Artık herkes hararetle tartışıyordu, arkalarda bazı insanlar

itişiyor gibiydi. Dul kadın beni omzumdan bastırmaya devam ederek meydan okuyan, gururlu bir ifadeyle kalabalığa bakıyordu.

"Umurumda değil, umurumda değil!" diye bağırıyordu biri. "Bu halimiz daha iyi!"

İtiş kakış devam ediyordu; sonra şişman, genç bir adam insanları iterek öne geldi. Yüzü yusyuvarlaktı, galeyana gelmiş olduğu belliydi. Bana dik dik bakıp bağırmaya başladı:

"Sizin için böyle çıkıp gelmek kolay tabii. Sattler anıtının önünde duruyorsunuz! Öyle gülümsüyorsunuz! Sonra çekip gideceksiniz. Bizim için bu kadar basit değil, biz burada yaşıyoruz. Sattler anıtının önünde!"

Yuvarlak yüzlü adam cüretkâr laflar söylemeye alışkın biri gibi görünmüyordu; duygularının samimiyetinden şüphe edilemezdi. Bir an afallayarak cevap veremedim. Sonra, yuvarlak yüzlü adam suçlamalarına devam edince, içimde bir şeylerin çöktüğünü hissettim. Bir önceki gün Sattler anıtının önünde fotoğraf çektirmekle açıklanması mümkün olmayan bir hata yapmış olduğumu kavradım. Evet, o sırada kent halkına uygun bir işaret vermenin en etkili yolu gibi görünmüştü. Elbette avantajlarının ve dezavantajlarının farkındaydım –o sabah kahvaltıda bunları dikkatle tarttığımı hatırlıyordum– ama şimdi, Sattler anıtı meselesinin belki de benim zannettiğimden daha karmaşık olduğunu anlıyordum.

Birkaç kişi daha yuvarlak yüzlü adamdan destek alarak bana bağırmaya başlamıştı. Bazıları onlara engel olmaya çalışıyordu, ama beklenebilecek kadar hararetle de değil. Sonra, bağrış çağrışın ortasında, hemen arkamda birinin usulca bir şeyler söylemekte olduğunu fark ettim. Kültürlü, sakin bir erkek sesiydi, hafif tanıdık geliyordu kulağıma.

"Mr. Ryder," diyordu, "Mr. Ryder, konser salonunda sizi bekliyorlar. Artık yola çıkmanız lazım. Gerçekten, mekânı, ayrıntıları denetlemek için epey zamana ihtiyacınız olacak..."

Sonra tam önümde sesler iyice yükselince, arkamdaki sesi duyamaz oldum. Yuvarlak yüzlü adam beni göstererek aynı lafı tekrarlayıp duruyordu.

Derken birdenbire kalabalık sessizliğe gömüldü. Önce ce-

naze kalabalığının nihayet sakinleştiğini ve benim konuşmamı beklediğini sandım. Ama sonra yuvarlak yüzlü adamın –daha doğrusu herkesin– başımın yukarısındaki bir noktaya gözlerini dikmiş olduğunu fark ettim. Dönüp bakmayı ancak birkaç saniye sonra akıl edebildim ve Brodsky'nin, bir mezarın üstüne çıkmış, tam tepemde durduğunu gördüm.

Belki ona aşağıdan, belirli bir açıdan baktığım içindi ama –hafifçe öne doğru eğildiğinden, muazzam bir gökyüzü fonunda çenesinin altını görüyordum– çok çarpıcı, etkileyici bir görünümü vardı. Ellerini açıp havaya kaldırmış, dev bir heykel gibi dikiliyordu tepemizde. Aslında, tıpkı orkestrayı yönetmeye başlamadan önceki saniyelerde süzeceğini tahmin ettiğim şekilde, karşısındaki kalabalığı süzüyordu. Az önce izlediği, çığırından çıkmış duygular üzerinde garip bir otoritesi varmış gibiydi – sanki bu duyguları keyfince yükseltip bastırabilirmiş gibi. Sessizlik bir süre daha devam etti. Sonra tek bir ses duyuldu:

"*Sen* ne istiyorsun? Yaşlı ayyaş!"

Konuşan belki bu haykırışının tekrar bağrışmalara yol açacağını düşünmüştü. Ama söylediklerini kimse duymamış gibiydi.

"Yaşlı ayyaş!" diye tekrar denedi adam, ama artık sesinde aynı kararlılık yoktu.

Ardından bir sessizlik oldu; herkesin gözleri Brodsky'deydi. Aşırı uzun gibi gelen bir sürenin ardından, Brodsky konuştu:

"Öyle demek istiyorsanız deyin. Göreceğiz. Göreceğiz kim olduğumu. Önümüzdeki günlerde, haftalarda, aylarda. Göreceğiz benim ne olduğumu."

Acele etmeden, baştaki etkisini bozmayan sakin bir otoriteyle konuşmuştu. Kalabalık büyülenmiş gibi ona bakmaya devam ediyordu. Sonra Brodsky şefkatli bir tonda devam etti:

"Sevdiğiniz bir insan öldü. Bu çok değerli bir an."

Yağmurluğunun eteği başımın arkasına sürtününce Brodsky'nin elini dul kadına doğru uzattığını anladım.

"Değerli bir an bu. Gelin. Yaranızı okşayın şimdi. Hayatınız boyunca taşıyacaksınız bu yarayı. Ama şu anda, henüz tazeyken, kanarken okşayın yaranızı. Gelin."

Brodsky mezarın üstünden aşağı indi, eli hâlâ dul kadına uzanıyordu. Kadın hulyalı bakışlarla tuttu elini; ardından

Brodsky diğer elini kadının sırtına koydu ve yavaşça açık mezarın başına doğru yürütmeye başladı.

"Gelin," dediğini duyuyordum usulca, "gelin hadi."

Dökülmüş yaprakların üstünde ağır ağır yürüdüler ve mezarın başına vardılar; dul kadın yine aşağıya, tabuta bakıyordu. Sonra, kadın tekrar hıçkırmaya başladığında Brodsky dikkatle çekilip bir adım uzaklaştı. Bu arada birçok kişi de yine ağlamaya başlamıştı; çok geçmeden her şeyin ben gelmeden önceki haline döneceğini anladım. En azından şu anda kimse benimle ilgilenmiyordu; bu fırsattan yararlanıp sıvışmaya karar verdim.

Sessizce ayağa kalktım; birkaç mezarın yanından geçtikten sonra, hemen arkamda birinin yürüdüğünü fark ettim. Bir ses, "Mr. Ryder, gerçekten çoktan konser salonunda olmanız gerekiyordu. Birtakım ayarlamalar yapmak gerekebilir, hiç belli olmaz" dedi.

Döndüğümde yanımdakinin Pedersen olduğunu gördüm: Geldiğim ilk akşam sinemada tanıştığım yaşlıca belediye meclisi üyesi. Ayrıca, daha önce arkamda usulca konuşan kişinin de o olduğunu anladım.

"A, Mr. Pedersen," dedim, yanıma geldiğinde, "konser salonunu hatırlattığınıza memnun oldum. Ortalık o kadar hararetlendi ki, zamanın nasıl geçtiğini anlayamadım doğrusu."

"Evet, ben de öyle" dedi Pedersen hafifçe gülerek. "Benim de bir toplantıya yetişmem gerekiyor. Önem bakımından kıyas kabul etmez, ama bu geceyle ilgili bir toplantı."

Mezarlığın ortasından geçen çimenlik yola geldiğimizde ikimiz de durduk.

"Bana yardımcı olabilirsiniz belki Mr. Pedersen" dedim, etrafıma bakınarak. "Beni konser salonuna götürecek bir araba ayarlamıştım, bekliyor olmalı. Ama yola nasıl çıkacağımı tam bilemiyorum."

"Ben memnuniyetle gösteririm size yolu Mr. Ryder. Buyrun beni izleyin lütfen."

Tekrar yürümeye koyulduk; Brodsky'yle birlikte indiğimiz tepeden uzaklaşıyorduk. Güneş vadinin üstünde batmak üzereydi; mezar taşlarının gölgesi iyice uzamıştı. Yürürken en az iki kere Pedersen'in bir şey söylemeye yeltenip vazgeçtiğini fark ettim. Sonunda, soğukkanlı bir tonda, ben konuştum:

"Az önce bazı kişiler çok kızgın görünüyordu. Şu benim gazetede çıkan fotoğraflarım konusunda demek istiyorum."

"Evet efendim," dedi Pedersen iç geçirerek, "Sattler anıtı yüzünden. Max Sattler insanların duygularını hâlâ çok etkiliyor."

"Sanırım sizin de bazı görüşleriniz olmalı. Yani Sattler anıtı önündeki fotoğraflar konusunda."

Pedersen sıkıntıyla gülümseyip gözlerini kaçırdı. "Nasıl açıklayabilirim ki?" dedi sonunda. "Bir yabancının anlaması zor. Sizin gibi bir uzmanın bile. Max Sattler'ın–kent tarihindeki bu olayın tamamının– niçin buralılar için böyle bir önem taşıdığı çok açık değil. Yazıya dökünce pek önemli bir şey çıkmıyor ortaya. Evet, yaklaşık bir asır önce oldu. Ama durum şu ki, Mr. Ryder, kuşkusuz sizin de anlamış olacağınız gibi, Sattler bu kentin insanlarının *hayal gücünde* bir yer edindi. Bir bakıma efsanevi bir rol üstlendi diyebiliriz. Bazen korkulur kendisinden, bazen nefret edilir. Bazen de tapınılır ona. Nasıl açıklayabilirim size? Şöyle izah edeyim. Bir tanıdığım var, yakın bir arkadaşım. Artık yaşlandı, ama kötü bir hayat yaşadığı söylenemez. Kentimizde saygı görür, hâlâ sosyal açıdan faaldir. Kesinlikle kötü bir hayat denemez. Ama bu adam ara sıra yaşadığı hayatı gözden geçirir ve acaba bazı şeyleri kaçırdı mı diye düşünür. Bu kadar *çekingen* olmasaydı nasıl bir hayatı olurdu diye düşünür. Bu kadar çekingen olmasaydı, biraz daha tutkulu olsaydı."

Pedersen hafifçe güldü. Yürüdüğümüz patikanın kıvrımına gelmiştik; ileride mezarlığın siyah demir parmaklıklı kapısı görünüyordu.

"O zaman geriye doğru düşünmeye başlar" diye devam etti Pedersen. "Gençliğinde, henüz bu kadar yerleşik tavırları yokken geçirdiği bir dönüm noktasını düşünür. Diyelim ki bir kadının onu baştan çıkarmaya çalıştığı bir zamanı düşünür. Elbette çok ahlaklı olduğu için buna izin vermemiştir. Belki de korkak olduğu için. Belki de çok genç olduğundan, kim bilir? Düşünür, acaba o sırada başka bir yol tutmuş olsa, kendine biraz daha güvenmiş olsa... aşk ve tutku konusunda... Siz de bilirsiniz Mr. Ryder, yaşlılar bazen hayallere dalar, kritik bir olay farklı gelişmiş olsa, nasıl bir hayat sürmüş olacaklarını düşünürler. İşte aynı şey bir kent için, bir toplum için de geçerli olabilir. Bu toplum

ara sıra geçmişe döner, tarihine döner ve kendi kendine sorar: 'Acaba? Acaba o zaman...' Ama acaba o zaman ne yapmış olsak Mr. Ryder? Max Sattler'ın bizi istediği yere götürmesine izin mi vermiş olsak? Şimdi bambaşka bir durumda mı olurduk? Bugün Antwerp gibi bir kent mi olurduk? Stuttgart gibi mi olurduk? Açıkçası ben öyle düşünmüyorum Mr. Ryder. Çünkü bu kentte bazı şeyler vardır ki, fazlasıyla yerleşiktirler. Bunlar hiçbir zaman değişmeyecek, beş kuşak sonra da, altı kuşak sonra da, yedi kuşak sonra da. Gerçekçi düşünülecek olursa, Sattler bir tutarsızlıktı. Çılgınca hayalleri olan bir adamdı sadece. Herhangi bir şeyi temelden değiştirmesi imkânsızdı. Benim bu arkadaşım için de aynı şey geçerli. O öyle biri. Ne kadar önemli olursa olsun, bir deneyim onu değiştirmeyecekti. İşte geldik Mr. Ryder. Şu basamakları indiğinizde kendinizi anayolda bulacaksınız."

Mezarlığın yüksek demir kapısından geçmiş, geniş, özenle düzenlenmiş bir bahçede duruyorduk. Pedersen solumdaki bir çiti işaret ediyordu; çitin arkasında kıvrılarak inen basamaklar görülüyordu. Bir an duraksayıp konuştum:

"Mr. Pedersen, nezaketiniz için çok teşekkür ederim. Ama emin olun, ben eğer yanlış bir değerlendirme yapmışsam, hatamla yüzleşmekten kaçacak tipte bir insan değilim. Zaten benim konumumdaki her insanın kabullenmesi gereken bir durumdur bu. Şöyle ki, benim her gün çok sayıda önemli karar vermem gerekir; doğrusunu isterseniz o anda elimdeki verileri tartıp kararı vermekten başka yapabileceğim bir şey yoktur. Bazen evet, yanlış bir değerlendirme yaptığım olur, kaçınılmaz olarak. Başka türlüsü mümkün mü? Ben bunu çok uzun zaman önce kabullendim. Ve gördüğünüz gibi, böyle bir durum baş gösterdiğinde, tek düşündüğüm, hatamı ilk fırsatta düzeltmektir. O yüzden lütfen çekinmeden, açıkça konuşun. Sattler anıtının önünde poz vermekle hata ettiğimi düşünüyorsanız, söyleyin lütfen."

Pedersen tedirgin olmuş gibiydi. Arkaya, uzaktaki bir anıt mezara doğru baktı ve sonra, "Mr. Ryder, bu benim şahsi fikrim" dedi.

"Ben de onu merak ediyorum efendim."

"Madem soruyorsunuz... Evet efendim. Açık konuşmak gerekirse, bu sabah gazeteyi gördüğümde biraz hayal kırıklığına

uğradım. Bana sorarsanız efendim, az önce de anlattığım gibi, Sattler'ın aşırılıklarını benimsemek bu kentin mizacına uygun değil. Zaten bazı insanlara da bu kadar uzak, adeta yerel bir efsane olduğu için cazip geliyor. Onu tekrar ciddi bir seçenek olarak sunduğunuz takdirde... açıkçası efendim, bu kentin insanları paniğe kapılır. Ürkerler. Birden bildikleri şeye tutunurlar mecburen; onlara şimdiye kadar sefaletten başka şey getirmemiş de olsa. Benim fikrimi sordunuz efendim. Bence Max Sattler'ın bu tartışmalara dahil edilmesi, gelişme fırsatlarını ciddi biçimde baltalamıştır. Ama daha bu gece var tabii. Sonuçta, her şey bu gece neler olacağına bağlı. Sizin söyleyeceklerinize. Ve Mr. Brodsky'nin bize ne sergileyeceğine. Sizin de belirttiğiniz gibi, bir hatayı en iyi telafi edebilecek kişi de sizsiniz." Pedersen bir süre sessizce kendi kendine düşünerek durdu. Sonra başını ciddiyetle iki yana salladı. "Mr. Ryder, şu anda yapabileceğiniz en iyi şey konser salonuna gitmek efendim. Bu gece her şey programlandığı şekilde yürümeli."

"Evet," dedim, "çok haklısınız. Arabam eminim şu anda beni oraya götürmek üzere bekliyordur. Mr. Pedersen, açıksözlülüğünüz için size minnettarım."

26

Yüksek çitlerle çalıların yanından geçerek dik basamakları indim. Aşağıya vardığımda kendimi yol kenarında buldum; karşı taraftaki tarlaların üzerinde güneş batıyordu. Merdiven beni yolun keskin bir dönemecine getirmişti, ama biraz ilerleyince, manzara genişledi. İleride, bir süre önce tırmanmış olduğum tepeyi görebiliyordum –gökyüzü fonunda küçük kulübenin silueti seçiliyordu–; Hoffman'ın arabası beni bıraktığı cepte beklemekteydi.

Arabaya doğru yürürken zihnim Pedersen'le yaptığım konuşmayla meşguldü. Onunla sinemada ilk karşılaşmamızı hatırladım; bana saygısı her sözünde, her hareketinde aşikârdı. Şimdi, onca nezaketine rağmen, onu büyük bir hayal kırıklığına uğrattığım belliydi. Bu durum beni tuhaf biçimde rahatsız ediyordu; güneşin batışını seyrederek yol kenarında ilerlerken, Sattler anıtı konusunda daha dikkatli davranmadığıma giderek öfkeleniyordum. Evet –Pedersen'e de söylediğim gibi– kararım bana o anda tutulacak en iyi yol gibi gelmişti. Bununla birlikte, zamanım son derece kısıtlı olduğu halde, müthiş bir baskı altında olduğum halde, bir şekilde o âna kadar daha fazla bilgi edinmiş olmam gerektiği fikri kafamı kurcalıyordu. Üstelik şimdi, şu aşamaya gelmişken, akşamki gösteriye bir şey kalmamışken, bu yerel meselelerin kimi yönleri henüz katiyen açıklığa kavuşmamıştı. Öğleden sonraki Yurttaşlararası Dayanışma Grubu toplantısını kaçırmanın ne büyük bir hata olduğunu şimdi anlıyordum – üstelik hiç de gerekli olmadığı anlaşılan bir prova uğruna.

Hoffman'ın arabasına vardığımda yorgun hissediyordum kendimi, cesaretim kırılmıştı. Hoffman direksiyon başında harıl harıl bir deftere bir şeyler yazıyordu; ben kapıyı açıncaya kadar beni görmedi.

"A, Mr. Ryder!" dedi, defterini hemen kaldırarak. "Provanız iyi geçmiştir umarım?"

"Evet, evet."

"Mekânı, piyanoyu nasıl buldunuz?" Aceleyle arabayı çalıştırdı. "Memnun kaldınız mı?"

"Mükemmeldi Mr. Hoffman, teşekkür ederim. Ama şimdi bir an önce konser salonuna gitmem lazım. Birtakım ayarlamalar yapılması gerekebilir, hiç belli olmaz."

"Elbette. Zaten benim de bir an önce konser salonuna gitmem gerekiyor." Saatine bir göz attı. "Yiyecek içecek durumunu kontrol etmem gerek. Bir saat önce oradaydım, her şey düzgün gidiyordu. Ama ortalık bir anda karışabiliyor tabii."

Hoffman arabayı yola çıkardı; birkaç dakika boyunca konuşmadan ilerledik. Yol gelirkenki kadar boş olmamakla birlikte trafik sıkışık değildi; Hoffman vakit geçirmeden hızlandı. Tarlalara bakarak gevşemeye çalıştım, ama kafam akşamki gösterideydi. Sonra Hoffman, "Mr. Ryder," dedi, "bu konuyu açmamı mazur görürsünüz umarım. Önemsiz bir konu. Unutmuşsunuzdur mutlaka." Kısaca gülüp başını iki yana salladı.

"Hangi konu bu Mr. Hoffman?"

"Eşimin albümlerini kastediyorum. Belki hatırlarsınız, ilk karşılaşmamızda söz etmiştim size. Eşim yıllardır vefalı bir hayranınız..."

"Evet, tabii, gayet iyi hatırlıyorum. Benim meslek hayatımla ilgili gazete yazıları toplamıştı. Evet, evet, unutmadım. Hatta bunca meşguliyet arasında hep çok istedim görmeyi."

"Müthiş bir titizlikle ele aldı konuyu efendim. Uzun yıllar boyunca. Bazı durumlarda sizinle ilgili önemli makalelerin olduğu gazete ve dergilerin eski sayılarını bulabilmek için çok uğraştı. Gerçekten göz yaşartacak bir vefakârlıkla kendini bu işe adadı. O kadar mutlu olur ki, eğer..."

"Mr. Hoffman, en kısa zamanda albümleri incelemeye ben de niyetliyim. Dediğim gibi, çok istiyorum bakmayı. Ne var ki,

şu anda bu fırsatı değerlendirip bu akşamla ilgili kimi konuları konuşabilirsek çok memnun olurum."

"Nasıl isterseniz efendim. Ama emin olun, her şey kontrol altında. Endişelenmenize mahal yok."

"Evet, evet, eminim. Bununla birlikte, artık çok az zaman kaldığından, bu konuya yoğunlaşmamız gerekir kanımca. Mesela Mr. Hoffman, annemle babam konusu. Kentlilerin onlarla gereğince ilgileneceğinden şüphem olmamakla birlikte, ikisinin de sağlığı yerinde değil, dolayısıyla rica etsem..."

"Ah, tabii, gayet iyi anlıyorum. Hatta izninizle söyleyeyim, annenizle babanız konusunda böyle kaygılanmanız çok dokunaklı bence. Her ikisinin de her an rahat edebilmeleri için ne lazımsa yapıldı efendim, emin olun. Çok sevecen ve becerikli bir grup kentli hanım, burada geçirecekleri süre boyunca onlarla ilgilenmek üzere görevlendirildi. Bu akşamki konserle ilgili olarak da, onlar için biraz özel bir şey programladık; sanırım hoşunuza gidecek bir jest. Mutlaka biliyorsunuzdur, kentimizin şirketlerinden Seeler Brothers, iki yüzyıldır imal ettiği at arabalarıyla ün salmıştır; bir zamanlar Fransa ve İngiltere'de bile çok sayıda seçkin müşteriye hizmet verirdi. Kentte hâlâ Seeler Brothers yapımı harika örnekler var; annenizle babanızın konser salonuna bunların en zarif olanıyla gelmek isteyeceğini düşündüm; son derece bakımlı iki safkan at hazırladık. Gözünüzün önüne getirsenize Mr. Ryder. O saatte konser salonunun önündeki açıklık ışıl ışıl aydınlatılmış olacak; kentimizin bütün ileri gelenleri orada toplanmış gülüşerek selamlaşıyor, hepsi harikulade kıyafetler içinde, havada bir heyecan. Açıklığa otomobil giremiyor tabii, dolayısıyla herkes ağaçların arasından yürüyerek gelecek. Sonra, salonun önünde hatırı sayılır bir kalabalık oluşmuşken –gözünüzün önüne geliyor mu efendim?– karanlık koruluktan yaklaşan nal sesleri duyulacak. Bütün hanımlar ve beyler konuşmalarını kesecek, başlarını çevirip bakacak. Nal sesleri gittikçe yükselerek ışık havuzuna yaklaşacak. Ve sonra birden görünecek: Muhteşem atlar, fraklı, silindir şapkalı arabacı, pırıl pırıl Seeler Brothers arabası ve içinde muhterem annenizle babanız! Kalabalığı o anda nasıl bir heyecan, bir coşku saracağını düşünebiliyor musunuz? Annenizle babanızın arabayla uzun bir

yol gitmesi gerekmiyor elbette. Sırf o koruluğun içinden geçen anayolu katedecekler. Ayrıca emin olun, araba bir lüks şaheseri. Bir limuzin kadar korunaklı ve rahat. Doğal olarak hafif bir sallantı olacak, ama birinci sınıf arabalarda bu sallantı yatıştırıcı bir harekettir. Gözünüzde canlandırabiliyorsunuzdur umarım efendim. İtiraf etmem gerekir ki, ben bütün bu düzeni sizin gelişiniz için planlamıştım aslında, ama sonra sizin o aşamada sahne arkasında yerinizi almış olmayı tercih edeceğinizi düşündüm. Ayrıca, sahnede boy gösterişinizin etkisini de azaltabilirdi. Sonra, annenizle babanızın da kentimizi şereflendireceği müjdesini aldığımızda, derhal, 'İşte ideal çözüm!' diye düşündüm. Evet efendim, annenizle babanızın gelişi çok hoş bir atmosfer oluşturacak. Elbette annenizle babanızın arabadan indikten sonra oralarda dolaşmasını beklemiyoruz. Onlar doğrudan salondaki özel koltuklarına götürülecekler; bu da herkese artık yerlerine geçmeleri için bir işaret olacak. Kısa bir süre sonra da gecenin programlı bölümü başlayacak. Açılışı oğlum Stephan kısa bir piyano resitaliyle yapacak. Ha ha! Bir bakıma benim bir kaprisim olduğunu itiraf ediyorum. Ama Stephan sahne almaya o kadar hevesliydi ki; belki o sırada ben de aptallık edip inandım... Her neyse, şimdi bu konuya girmenin anlamı yok. Stephan hafif tonda bir resital verecek, sırf bir atmosfer oluşturmak için. Programın bu bölümünde ışıklar yanıyor olacak; böylece herkes yerlerini bulma, birbirini selamlama, koridorlarda sohbet etme filan fırsatı da elde edecek. Sonra, herkes yerleştiğinde ışıklar kararacak. Ardından kısa bir hoş geldiniz konuşması. Sonra da orkestra sahneye çıkacak, yerlerini alacaklar, enstrümanlarını akort edecekler. Kısa bir sessizliğin ardından da, Mr. Brodsky boy gösterecek. Ve... konser başlayacak. Bitirdiğinde, alkışlar patlayacak –öyle olacağını umuyoruz, *varsayıyoruz*– ve Mr. Brodsky üst üste birçok kez eğilerek selam verecek. Bunun ardından kısa bir ara olacak. Antrakt gibi değil, dinleyiciler yerlerinden kalkmayacak. Ama kısa bir süre, yaklaşık beş dakika boyunca ışıklar tekrar yanacak, insanlar kafalarını toparlama fırsatı bulacaklar. Sonra, insanlar hâlâ görüş teatisinde bulunurken Mr. von Winterstein sahneye, perdenin önüne çıkacak. Kısa bir giriş konuşması yapacak. Birkaç dakika sadece

– zaten girişe gerek mi var? Sonra da sahneyi terk edecek. Salonun tamamı karanlığa gömülecek. İşte gecenin en can alıcı noktasına geldik. Sizin sahneye çıkma ânınız efendim. Aslında bu konuyu sizinle konuşmak istiyordum, çünkü bir ölçüde sizin de mutabık olmanız şart. Mr. Ryder, konser salonumuz çok güzeldir, ama çok eski olduğundan, haliyle daha modern binalarda mutlaka bulunan birçok imkâna sahip değildir. Mutfak imkânları, sanırım daha önce de belirttiğim gibi, son derece yetersiz; bu yüzden mecburen büyük ölçüde otelin imkânlarından yararlanıyoruz. Ama söylemek istediğim şu, efendim. Spor salonumuzdan –gerçekten çok modern ve iyi donanımlıdır– genellikle kapalı arenada asılı duran elektronik sayı tabelasını getirttik. Şu anda arenanın hali içler acısı! Genellikle sayı tabelasının bulunduğu yerden dışarı çirkin, çıplak siyah teller sarkıyor. Her neyse, konuyu dağıtmayayım efendim. Mr. von Winterstein kısa bir girişten sonra sahneden çekilecek. Salonun tamamı birkaç saniye karanlığa gömülecek ve bu arada perde açılacak. Sonra tek bir spot ışığı yanacak ve sahnenin ortasındaki kürsünün arkasında siz belireceksiniz. O anda, doğal olarak izleyiciler heyecanla alkışlamaya başlayacak. Sonra, alkışlar dindiğinde, siz daha ağzınızı açmadan –elbette eğer siz kabul ederseniz– salonda patlayan bir ses, ilk soruyu soracak. Ses, kentimizin en kıdemli aktörü Horst Jannings'in sesi olacak. Kendisi seslendirme kabininden, hoparlör sisteminden konuşacak. Horst'un güzel, tok bir bariton sesi vardır, soruları tek tek, tane tane okuyacak. Ve o soruları okurken –işte bu benim buluşum efendim!– aynı anda tam sizin başınızın üstündeki elektronik sayı tabelasında soru yazılı olarak geçecek. Bu noktaya kadar, ışıklar yanmadığından tabelayı hiç kimse fark etmemiş olacak. Sanki kelimeler sizin üstünüzde, havada yazılıymış gibi görünecek. Ha ha! Affınıza sığınıyorum, ama olaya hem daha dramatik bir hava katacağını hem de açıklık kazandıracağını düşündüm. Tabeladaki yazılar, sizin ele alacağınız meselelerin önemini hazır bulunanlara bir kez daha hatırlatacak. Ne de olsa, o heyecanla bazı kişiler konsantrasyon güçlüğü çekebilir. İşte efendim, benim bu küçük buluşum sayesinde bu güçlük ortadan kalkacak. Her soruyu karşılarında dev harflerle yazılı halde görecekler. Eğer siz de onaylar-

sanız efendim, şöyle yapacağız. İlk soru okunacak, tabelaya yazılacak, siz kürsüden cevabınızı vereceksiniz; bitirdiğinizde Horst bir sonraki soruyu okuyacak, bu şekilde devam edecek. Sizden bir şey rica edeceğiz Mr. Ryder, o da her cevabın sonunda kürsünün arkasından çıkıp sahnenin kenarına gelmeniz ve eğilip selam vermeniz. Bunu rica etmemin iki sebebi var. Birincisi, elektronik sayı tabelası iğreti olduğundan, kaçınılmaz olarak birtakım teknik zorluklar arz ediyor. Her soruyu sayı tahtasına yüklemek için elektrikçinin birkaç saniyeye ihtiyacı olacak; ayrıca harflerin tabelada belirmesi de on beş yirmi saniye alacak. Dolayısıyla efendim, siz sahnenin kenarına gidip selam verdikten sonra kaçınılmaz olarak alkışlar da başlayacağı için, gecikmeden ötürü sıkıntılı sessizlikler yaşamayacağız. Sonra, alkışlar dinerken, Horst'un sesi ve tabela bir sonraki soruyu soracak; böylece siz de tekrar kürsüye gidecek vakit bulacaksınız. Bu planın bir avantajı daha var efendim. Sizin sahne kenarına gidip selam vermeniz, elektrikçiye cevabınızın noktalandığını da açıkça bildirmiş olacak. Ne de olsa, mesela siz daha konuşmanızı bitirmemişken, tabelada bir sonraki sorunun görünmesini katiyen istemeyiz. Oysa açıkladığım gibi, teknik gecikmeden ötürü böyle bir şey pekâlâ olabilir. Diyelim ki siz cevabınızı tamamlamış gibi görünürsünüz –sözlerinize ara verirsiniz– ama ardından son bir önemli şey gelir aklınıza. Siz bu son fikrinizi de açıklamaya başlarsınız, bu arada elektrikçi maalesef... Ah! Korkunç bir felaket! Düşünmek bile istemem! Dolayısıyla efendim, önerim bu basit ama etkili çözüm: Sizin her cevabın sonunda sahnenin kenarına gitmeniz. Hatta efendim, elektrikçiye bir sonraki soruyu yüklemesi için fazladan birkaç saniye sağlamak amacıyla, ek olarak, her cevabın sonuna yaklaştığınızda dikkati çekmeyecek bir işaret de verebilirseniz çok iyi olur. Mesela ölçülü bir omuz silkişi olabilir. Mr. Ryder, elbette bütün bu düzenlemeler sizin onayınıza tabii. Herhangi bir noktaya itirazınız varsa lütfen açıkça söyleyin."

Hoffman konuşurken gece son derece net biçimde gözümün önünde canlanmaya başlamıştı. Alkışları, tepemde asılı elektronik sayı tabelasının uğultusunu duyar gibi oluyordum. Kendimi hafifçe omuz silktikten sonra göz alıcı ışığa çıkıp sahnenin ke-

narına yürürken görüyordum. Ne kadar hazırlıksız olduğumu anlayınca garip, rüyada gibi bir gerçekdışılık duygusu kapladı benliğimi. Hoffman'ın benden cevap beklediğini görüp bitkin bir tavırla mırıldandım:

"Her şey mükemmel gibi duruyor Mr. Hoffman. Hepsini baştan sona düşünmüşsünüz."

"Ya? Demek onaylıyorsunuz. Bütün ayrıntılar sizin için..."

"Evet, evet" dedim, sabırsızca elimi sallayarak. "Elektronik sayı tabelası, sahnenin kenarına yürüyüş, omuz silkiş, evet, evet. Hepsi dikkatle düşünülmüş."

"Ya?" Hoffman bir an kararsızlık geçirirmiş gibi göründü, ama sonra sözlerimin samimi olduğuna hükmedip, "Harika, harika" dedi. "Anlaştık öyleyse." Kendi kendine başını salladı, sonra bir süre konuşmadı. Ardından gözlerini yoldan ayırmadan, kendi kendine mırıldandığını duydum yine: "Evet, evet. Anlaştık demek."

Bundan sonraki birkaç dakika boyunca Hoffman bana başka bir şey söylememekle birlikte kendi kendine mırıldanmaya devam etti. Artık gökyüzünün büyük bölümüne bir pembelik hâkimdi; yol çiftlik arazileri arasında kıvrıldıkça güneş tam karşımıza geliyor, parıltısı arabaya dolduğundan gözümüzü kısmak zorunda kalıyorduk. Sonra bir ara, ben pencereden dışarı bakarken, Hoffman'ın birden, nefesi kesilircesine şöyle dediğini duydum:

"Bir öküz! Öküz, öküz, öküz!"

Bunu da kendi kendine mırıldanmış olmasına rağmen, epeyce şaşırdığımdan dönüp ona baktım. O zaman gördüm ki, Hoffman hâlâ kendi dünyasındaydı; önüne bakarak kendi kendine başını sallıyordu. İçinden geçtiğimiz tarlalara baktım, ama çoğunda koyun gördüysem de öküz göremedim. Hoffman'ın daha önce de arabada birlikte giderken benzer bir şey yaptığını belli belirsiz hatırlıyordum, ama kısa süre sonra konuya ilgimi kaybettim.

Çok geçmeden yine kentin sokaklarında bulduk kendimizi; trafik giderek sıklaştı, ağır ağır ilerlemeye başladık. Kaldırımlar işten eve dönen yayalarla doluydu; birçok dükkân geceye hazırlık olarak vitrinlerini ışıklandırmıştı. Kente varınca güvensiz-

liğimin azaldığını fark ettim. Konser salonuna varıp sahneye çıkarak etrafı inceleme fırsatı bulduğumda birçok şeyin yerli yerine oturacağı geçti aklımdan.

"Gerçekten efendim," dedi Hoffman ansızın, "her şey yolunda. Endişelenmenize hiç gerek yok. Göreceksiniz, bu kent sizi çok güzel karşılayacak. Mr. Brodsky'ye gelince, ben ona güvenmeye devam ediyorum."

En azından bir iyimserlik gösterisinde bulunmam gerektiğine karar verdim. "Evet," dedim, neşeyle, "Mr. Brodsky'nin bu akşam harika bir performans sunacağından hiç kuşkum yok. Zaten az önce de çok formda görünüyordu."

"Öyle mi?" Hoffman şaşkınlıkla bana baktı. "Az önce onu mu gördünüz?"

"Evet, biraz önce, mezarlıkta. Dediğim gibi, kendine güveni tamdı..."

"Mr. Brodsky mezarlıkta mıydı? Ne yapıyor orada acaba?"

Hoffman soran bakışlarla bana döndü; bir an bütün cenaze hikâyesini, Brodsky'nin etkileyici müdahalesini anlatmak geçti aklımdan. Ama sonunda gerekli enerjiyi kendimde bulamayıp, "Az sonra orada randevusu var sanıyorum" dedim. "Miss Collins'le."

"Miss Collins'le mi? Yüce Tanrım. Niçin randevulaşmış olabilirler ki?"

Tepkisine şaşırarak ona baktım. "Öyle görünüyor ki, barışmaları ihtimali yüksek" dedim. "Böyle mutlu bir son gerçekleşirse Mr. Hoffman, bu konuda da sizin büyük katkınız olmuş olacak."

"Evet, evet." Hoffman'ın aklından bir şey geçiyordu; kaşlarını çatmıştı. "Mr. Brodsky şu anda mezarlıkta mı? Miss Collins'i bekliyor, öyle mi? Çok garip. Gerçekten çok garip."

Kent merkezine yaklaştıkça trafik daha da sıkıştı; bir ara, dar bir ara sokakta tamamen durdu. Bu arada giderek daha endişeli görünen Hoffman yine bana döndü.

"Mr. Ryder, benim bir konuyla ilgilenmem gerekiyor. Yani bir süre sonra ben de konser salonuna geleceğim, ama şu anda..." Panik içinde saatine baktı. "Benim bir... bir konuyla ilgilenmem gerekiyor da..." Sonra direksiyonu sıkı sıkı kavrayıp gözlerini

bana dikti. "Mr. Ryder, durum şu. Bu korkunç tek yön sistemi ve feci akşam trafiği yüzünden bu araçla konser salonuna varmamız epeyce sürecek. Oysa yürürseniz..." Ansızın uzanıp benim tarafımdaki pencereden dışarıyı işaret etti. "İşte şurada. Tam karşınızda. Birkaç dakikada yürünebilecek bir mesafe. Evet efendim, şu gördüğünüz çatı."

Orta mesafede, diğer binalardan daha yüksekte iri, kubbe biçiminde bir çatı görülüyordu. Gerçekten de üç dört sokak ötede gibiydi.

"Mr. Hoffman," dedim, "acil bir işiniz varsa, ben memnuniyetle yürürüm."

"Gerçekten mi? Beni mazur görür müsünüz?"

Araba birkaç santim ilerledi, sonra yine durduk.

"Aslında yürümek bana da iyi gelecek" dedim. "Bu akşam hava güzel görünüyor. Zaten dediğiniz gibi yürüyerek kısa bir mesafe."

"Bu tek yön sistemi bir cehennem! Daha bir saat bu arabada gidebiliriz! Mr. Ryder, beni mazur görürseniz minnettar olacağım. Ama dediğim gibi, bir... bir konuyla..."

"Evet, evet, elbette. Ben burada ineyim. Zaten bu sıkışık zamanda bana böyle şoförlük etmekle büyük nezaket gösterdiniz. Çok minnettarım."

"Konser salonunun arka tarafına çıkacaksınız. Gördüğünüz çatıya doğru yürüyün. Çatıyı gözden kaybetmezseniz yolu şaşırmazsınız."

"Merak etmeyin lütfen. Rahatlıkla bulabilirim." Hoffman'ın özürlerini kısa kesip tekrar teşekkür ettim ve arabadan indim.

Dar bir sokakta ilerliyordum; yan yana dizili, belirli alanlarda uzmanlaşmış kitapçıların önünden geçtim, sonra hoş görünümlü turistik otellerin önünden. Kubbeyi gözden kaybetmemekte zorlanmıyordum; bir süre boyunca temiz havada yürüyebildiğime şükrettim.

Ne var ki, iki üç sokak yürüdükten sonra, bir türlü kafamdan atamadığım düşünceler kurcalamaya başladı zihnimi. Bir kere, soru-cevap seansı çeşitli nedenlerle aksayabilirdi. Hatta mezarlıkta sergilenen duyguların yoğunluğu düşünülecek

olursa, çirkin olaylar yaşanması bile mümkündü. Üstelik soru-cevap seansı gerçekten kötü geçerse, olayı giderek artan dehşet ve utanç duygularıyla izleyen annemle babam salondan ayrılmak isteyebilirdi. Yani ben daha piyanonun başına geçme fırsatı bulamadan gitmiş olacaklar, bir daha beni dinlemeye kim bilir ne zaman gelebileceklerdi. Daha da vahimi, eğer gerçekten çok kötü geçerse, ikisinden birine inme bile inebilirdi. Annemle babamın daha ben çalmaya başladığım saniyelerde şaşkınlığa gark olacaklarına hâlâ güveniyordum, ama bu arada soru-cevap seansı ciddi bir engel olarak önümde duruyordu.

Düşüncelere dalıp kubbenin birtakım binaların arkasında gözden kaybolmasına izin verdiğimi fark ettim. Başlangıçta önemsemedim, az sonra yine karşıma çıkacağını varsaydım. Ama yürümeye devam ettikçe sokak iyice daraldı; etraftaki binaların hepsi de altı yedi katlıydı; dolayısıyla kubbe bir yana, gökyüzünü bile göremiyordum neredeyse. Paralel bir sokak bulmaya karar verdim, ama bir sonraki köşeyi döndüğümde, minik ara sokaklar birbirini takip etmeye başladı; muhtemelen olduğum yerde daireler çizerek yürüyor, konser salonunu bir türlü göremiyordum.

Birkaç dakikayı böyle geçirdikten sonra paniğe kapılmaya başladım; birini durdurup yol sormak geçti aklımdan. Ama sonra bunun akıllıca olmayacağını düşündüm. Ben yürüdüğüm sürece insanlar dönüp –bazıları kaldırımda oldukları yerde durup– bana bakıyorlardı. Bunu belli belirsiz fark etmiş, ama yolumu bulmaya çalışırken üzerinde durmamıştım. Ama şimdi, akşamki konsere bir şey kalmamışken, durum bu kadar nazikken sokaklarda besbelli kaybolmuş, kararsız bir halde dolaşmamın doğru olmadığını anladım. Kendimi toparlayıp sırtımı dikleştirdim, işlerini yoluna koymuş, gevşemek için akşam vakti kentte tur atan birinin tavrını takındım. Kendimi zorlayıp adımlarımı yavaşlattım ve bana bakanlara tatlı tatlı gülümsemeye başladım.

Sonunda bir köşeyi daha döndüm ve karşımda yine konser salonunu, bu sefer iyice yakında gördüm. Saptığım sokak daha genişti; sağlı sollu aydınlık kafeler ve dükkânlar vardı. Kubbe bir iki sokak ötede, sokağın kıvrıldığı noktanın hemen arkasındaydı.

Hem rahatladım, hem de ansızın gecenin tamamıyla ilgili çok daha iyimser bir ruh haline girdim. Tıpkı önceki gibi, salona varıp sahneye çıktığımda birçok şeyin yerli yerine oturacağı duygusuna kapıldım; neredeyse heyecan denebilecek bir hisle yürümeye devam ettim.

Ama sonra, dönemece geldiğimde, garip bir görüntü çıktı karşıma. Biraz ileride yoluma tuğla bir duvar çıkıyordu – daha doğrusu sokağı boydan boya kesiyordu. Önce duvarın arkasında demiryolu olabileceğini düşündüm, ama sonra, sokağın iki yanındaki binaların üst katlarının, duvarın üzerinde kesintisiz devam ettiğini fark ettim. Duvar merakımı uyandırmakla birlikte ilk anda bir engel olarak görmedim onu; duvara vardığımda, karşı tarafa geçmek için bir kemer ya da alt geçit bulacağımı varsaydım. Zaten kubbe de çok yakındaydı artık; kararan gökyüzünde spot ışıklarıyla ışıl ışıldı.

Ancak duvarın dibine geldiğimde, geçmenin mümkün olmadığını anladım. Sokağın her iki yanındaki kaldırımlar tuğla duvarın önünde bitiyordu. Şaşkınlık içinde etrafıma bakındım, sonra duvar boyunca yürüyüp karşı kaldırıma geçtim; bir yerlerde bir kapı, hatta sürünerek geçebileceğim bir delik olmadığını kabullenemiyordum. Hiçbir şey bulamadım; sonunda, bir süre çaresizlik içinde duvarın önünde durduktan sonra, yoldan geçen birine el salladım; yakındaki bir hediyelik eşya dükkânından çıkan orta yaşlı bir kadındı. "Affedersiniz," dedim, "konser salonuna gitmek istiyorum. Bu duvarın öteki tarafına nasıl geçebilirim?"

Kadın soruma şaşırmış gibi göründü. "Yo hayır," dedi, "duvarın ötesine geçemezsiniz. Geçemezsiniz tabii. Bu duvar sokağı tamamen kesiyor."

"Ama çok tatsız bir durum" dedim. "Benim konser salonuna gitmem lazım."

"Evet, tatsız denebilir herhalde" dedi kadın, daha önce bu konuyu hiç düşünmemişçesine. "Az önce sizi duvara bakarken gördüğümde turist olduğunuzu zannettim. Gördüğünüz gibi duvarımız turistiktir."

Hediyelik eşya dükkânının önündeki kartpostal standını işaret etti. Gerçekten de kapıdan süzülen ışıkta sayısız kartpostalın üzerinde gururla yükselen duvarı görebiliyordum.

"Peki ama böyle bir yerde duvar olmasının ne anlamı olabilir?" diye sordum, elimde olmadan sesimi yükselterek. "Korkunç bir şey bu. Ne amacı olabilir ki?"

"Sizi anlıyorum. Dışarıdan biri için, hele bir yere yetişmeye çalışıyorsa, tatsız olabilir. Çılgınlık denebilecek bir şey herhalde. Geçen yüzyılın sonunda, eksantrik biri tarafından yapılmıştı. Biraz tuhaf elbette, ama o zamandan beri de ünlüdür. Yaz mevsiminde şu anda bulunduğumuz bu civar turistlerle dolup taşar. Amerikalılar, Japonlar, hepsi duvarın resmini çeker."

"Ne kadar saçma bir şey" dedim öfkeyle. "Rica ederim bana konser salonuna en kısa yoldan nasıl gidebileceğimi söyleyin."

"Konser salonu mu efendim? Aslında yaya gitmeyi düşünüyorsanız epey uzakta. Şu anda çok yakınındayız tabii" –başını kaldırıp kubbeye baktı– "ama pratikte, duvar yüzünden yakın değil."

"Saçmalığın daniskası!" Artık sabrım taşmıştı. "Kendim bulurum yolu. Siz belli ki bir insanın ne kadar meşgul, programının ne kadar sıkışık olduğunu, kentte saatlerce dolaşıp duracak durumda olmadığını anlayamıyorsunuz. Hatta şöyle söyleyeyim, bu duvar bu kenti çok güzel temsil ediyor. Her yerde saçma sapan engeller. Siz ne yapıyorsunuz peki? Sinirleniyor musunuz hepiniz? Derhal yıkılmasını talep ediyor musunuz, insanlar işini gücünü yapabilsin diye? Hayır, bir asır boyunca katlanıyorsunuz. Hoş bir şey zannedip kartpostalını yapıyorsunuz. Bu tuğla duvar mı hoş? Korkunç bir şey! Bu duvarı simge olarak kullanmalı; bu akşamki konuşmamda öyle yapsam ne iyi olurdu! Şansınız var ki konuşmamı kafamda tasarladım büyük ölçüde, dolayısıyla şu aşamada bir değişiklik yapmak istemiyorum. İyi akşamlar!"

Kadının yanından ayrılıp hızla geldiğim yoldan geri yürümeye başladım; bu kadar saçma bir engelin tazelenen özgüvenimi yok etmesine izin vermemeye kararlıydım. Ama yürümeye devam ederken, konser salonundan giderek uzaklaştığımın sürekli bilincindeydim; önceki çaresizlik hissine kapılıyordum tekrar. Sokak hatırladığımdan çok daha uzun görünüyordu; nihayet sonuna vardığımda, labirent oluşturan dar ara sokaklarda yine kayboldum.

Birkaç dakika anlamsız bir şekilde dolaştıktan sonra ansızın devam edemeyeceğimi hissedip durdum. Bir açık hava kafesinin önünde durmuş olduğumu fark edince, en yakın masada bir iskemleye çöktüm ve o anda kalan enerjimin de çekildiğini hissettim. Etrafa karanlık çöktüğünü, başımın arkasında bir yerde bir elektrik ışığı yandığını, aynı ışığın muhtemelen beni yoldan geçenlerin, diğer müşterilerin görebileceği şekilde aydınlattığını belli belirsiz fark ediyordum; yine de dik oturmak, umutsuzluğumu biraz olsun gizlemek için bir gayret göstermek gelmiyordu içimden. Bir süre sonra bir garson geldi. Bir kahve söyleyip başımın metal masaya düşen gölgesine bakmaya devam ettim. Akşamla ilgili daha önce kapıldığım endişelerin hepsi birden kafama doluşuyordu. Hepsinden çok da, Sattler anıtının önünde fotoğraf çektirme kararımın bu kentteki itibarımı geri dönüşsüz biçimde sarstığı fikri moralimi bozuyordu; bu kararım yüzünden telafi etmem gereken şeylerin sayısı göz korkutucuydu ve soru-cevap seansı tam bir hâkimiyetle yürütülmediği takdirde, her bakımdan faciayla sonuçlanacaktı. Bir ara bu düşüncelerin altında o kadar ezildim ki, gözlerim doldu. Ama sonra sırtımda bir el hissettim; biri tepemde usulca, "Mr. Ryder, Mr. Ryder" diye tekrarlayıp duruyordu.

Garsonun kahvemi getirmiş olacağını düşünerek bırakmasını işaret ettim. Ama ses yine ismimi tekrarlayınca başımı kaldırdım ve Gustav'ın kaygıyla bana baktığını gördüm.

"A, merhaba" dedim.

"İyi akşamlar efendim. Nasılsınız? Size benzettim, emin olamayınca yanınıza geldim. İyi misiniz efendim? Hepimiz buradayız, şu tarafta, bütün arkadaşlar var, bize katılmaz mısınız? Arkadaşlar çok mutlu olur."

Etrafıma bakınca bir meydanın kenarında oturduğumu gördüm. Meydanın ortasında bir sokak lambası olduğu halde büyük bölümü karanlıktı; bu yüzden meydandan gelip geçenler birer gölge gibi görünüyordu. Gustav karşı tarafı işaret ediyordu; orada benim oturduğum kafeden biraz daha büyük bir kafe vardı; açık kapısından, pencerelerden dışarı sıcak bir ışık taşıyordu. Bu mesafeden baktığımda bile, içerinin ne kadar hareketli olduğunu görebiliyordum; keman sesi, gülüşmeler yayılıyordu havaya.

Ancak o zaman, Eski Kent'teki ana meydanda, Macar Kafe'nin karşısında oturmakta olduğumu anladım. Etrafıma bakınmaya devam ederken Gustav devam etti:

"Arkadaşlar baştan anlattırıp duruyorlar efendim. Söylediklerinizi yani, *kabul edişinizi* efendim. Daha önce beş altı kere anlatmıştım, ama tekrar baştan dinlemek istiyorlar. Daha son anlatışımın ardından gülüşmeye, birbirlerine şaplaklar indirmeye devam ederken, 'Hadi Gustav,' diyorlar, 'biliyoruz, her şeyi anlatmadın henüz. *Tam olarak* ne dedi Mr. Ryder?' 'Söyledim ya,' diyorum, 'söyledim işte. Hepiniz biliyorsunuz.' Ama tekrar işitmek istiyorlar, sanırım daha akşam boyunca birkaç kere işitmek de isteyeceklerdir. Elbette her soruşlarında bıkkın bir ifadeyle cevap verişim, hava olsun diye efendim. Aslında ben de tabii onlar kadar heyecanlıyım; bu sabahki konuşmamızı tekrar tekrar anlatmaktan hoşlanıyorum. Onları yine bu çehrelerle görmek o kadar güzel ki. Verdiğiniz söz çehrelerine bir umut, bir *gençlik* getirdi efendim. Igor bile gülümsüyor, esprilere gülüyordu! Onu böyle görmeyeli kim bilir ne kadar zaman oldu! Evet efendim, daha defalarca tekrarlayabilirim seve seve. Sizin, 'Pekâlâ, sizin lehinize bir şeyler söyleyeceğim memnuniyetle' dediğiniz noktaya geldiğimde görmeniz lazım onları efendim! Tezahürat yapıyorlar, gülüyorlar, birbirlerinin sırtına vuruyorlar, onları o kadar uzun zamandır böyle görmedim ki. İşte böyle oturmuş bira içiyor, sizin yücegönüllülüğünüzü konuşuyorduk; bunca yıldan sonra, bu geceden itibaren taşıyıcılığın temelli değişeceğini konuşuyorduk ki, sizi gördüm efendim. Patron gördüğünüz gibi kapıyı açık tutuyor. Karanlık çökerken bütün meydanı görebilmek çok daha hoş bir hava veriyor kafeye. Neyse, meydanın karşı tarafına bakarken, kendi kendime, 'Şurada tek başına oturan adamcağız kim acaba?' diye düşünüyordum. Gözlerim pek iyi görmüyor çünkü efendim; sizi tanıyamamıştım. Sonra Karl fısıldar gibi, herhalde yüksek sesle söylemenin doğru olmayacağını sezip bana dedi ki: 'Yanılıyorum herhalde, ama Mr. Ryder'ın ta kendisi değil mi bu? Şuradaki?' Bunun üzerine tekrar baktım ve evet, olabilir diye düşündüm. Bu soğukta, böyle üzgün üzgün ne yapıyor acaba? Gidip gerçekten o mu diye bakayım. Şunu söyleyeyim ki Karl

çok ketum davrandı efendim. Söylediklerini ötekilerin hiçbiri duymadı; dolayısıyla onun dışında benim niçin dışarı çıktığımı bilen yok; gerçi bazıları şu anda benim ne yaptığımı merak edip buraya bakıyor olabilir. Ama siz iyi misiniz gerçekten efendim? Kafanız meşgul gibi görünüyor."

"Şey..." İçimi çekip yüzümü ovuşturdum. "Önemli bir şey değil. Bütün bu seyahatler, sorumluluklar... Zaman zaman biraz..." Sözümü yarıda keserek hafifçe güldüm.

"Ama burada, dışarıda tek başınıza niye oturasınız efendim? Akşam havası serin, hem üzerinizde bir tek ceket var. Üstelik ben size istediğiniz zaman Macar Kafe'de bizlere katılabileceğinizi, çok memnun olacağımızı söylemişken. Bizim yanımıza gelseniz müthiş bir heyecanla karşılanmayacağınızı mı sanıyordunuz? Tek başınıza burada oturuyorsunuz! Daha neler efendim! Lütfen daha fazla oyalanmadan gelip bize katılın. Biraz rahatlar, keyfinize bakarsınız. Bütün kaygıları atın kafanızdan. Arkadaşlar o kadar sevinecek ki. Rica ediyorum."

Meydanın karşı tarafında kapıdan taşan ışık, müzik ve kahkahalar gerçekten de çok davetkârdı. Ayağa kalkıp yine yüzümü ovuşturdum.

"İşte şimdi oldu efendim. Az sonra kendinizi daha iyi hissedeceksiniz."

"Teşekkür ederim. Teşekkür ederim. Gerçekten teşekkür ederim." Duygularıma hâkim olmaya çalıştım. "Size çok minnettarım. Gerçekten. Umarım rahatsızlık vermem."

Gustav güldü. "Az sonra rahatsız edip etmediğinizi göreceksiniz efendim."

Meydanın karşı tarafına doğru yürürken, kuşkusuz beni görünce minnet ve heyecanla dolup taşacak olan taşıyıcılara kendimi tanıtmak üzere hazırlanmam gerektiği geçti aklımdan. Attığım her adımda kendimi biraz daha toparlıyordum; tam Gustav'a hoş bir şeyler söyleyecektim ki, Gustav birden durdu. Yürümeye başladığımızda hafifçe sırtıma dayadığı elini çekmemişti; kısacık bir an, parmaklarının ceketimi sımsıkı kavradığını hissettim. Döndüğümde Gustav'ı alacakaranlıkta kıpırtısız halde gördüm; bir elini ansızın önemli bir şey hatırlamış gibi alnına götürmüş, yere bakıyordu. Sonra, ben bir şey söyleme

fırsatı bulamadan başını iki yana salladı ve mahcup bir edayla gülümsedi.

"Affedersiniz efendim. Bir an... bir an..." Hafifçe gülüp tekrar yürümeye koyuldu.

"Her şey yolunda mı?"

"Evet, evet. Biliyor musunuz efendim, arkadaşlar siz kapıdan içeri girdiğinizde o kadar heyecanlanacak ki..."

Bir iki adım öne geçti ve kararlı adımlarla yolun geri kalanını yürüdü.

27

Havanın akşam ne kadar soğuduğunu ancak kafeye girip dipteki şömine ateşinin ısısını hissettiğimde anladım. Kafenin içi önceki gelişimden farklı düzenlenmişti. Masaların çoğu duvarlara itilmiş, ortada geniş, yuvarlak bir masa bırakılmıştı. Bu masanın etrafında on on beş adam oturmuş bira içiyor, konuşup gülüşüyordu. Gustav'dan biraz daha genç görünüyorlardı, ama hemen hepsi orta yaşın üzerindeydi. Onlardan biraz uzakta, kafe tezgâhının önünde çingene kıyafetli iki zayıf adam kemanla hızlı bir vals çalmaktaydı. Başka müşteriler de vardı, ama arka planda, çoğu içerideki karanlık köşelerde oturmaktan hoşnut gibiydiler; bir başkasının kutlamasına şahit olduklarının bilincindeydiler sanki.

Gustav'la ben içeri girdiğimizde taşıyıcıların hepsi bize döndü; gözlerine inanamazmış gibi bakıyorlardı. Sonra Gustav, "Evet çocuklar, gerçekten o" dedi. "Bize bizzat iyi dileklerini sunmaya geldi."

Kafe mutlak bir sessizliğe gömüldü; herkes –taşıyıcılar, garsonlar, çalgıcılar, diğer müşteriler– gözlerini bana dikmişti. Sonra bir alkış tufanı koptu. Nedense bu karşılama şaşırttı beni, gözlerim tekrar doldu neredeyse. Gülümseyerek, "Teşekkür ederim, teşekkür ederim..." derken alkışlardan kendi sesimi zor duyuyordum. Taşıyıcıların hepsi ayağa kalkmış, çingene çalgıcılar bile kemanlarını kollarının altına sıkıştırmış alkışlıyordu. Gustav beni orta masaya götürdü; oturduğumda alkışlar nihayet kesildi. Çalgıcılar tekrar çalmaya koyuldu; heyecanlı çehre-

lerden oluşan bir halkayla çevriliydim. Yanıma oturan Gustav söze başladı: "Çocuklar, Mr. Ryder büyük nezaket gösterdi..."

O lafını bitiremeden kırmızı burunlu, iriyarı bir taşıyıcı bana doğru uzanıp bira bardağını havaya kaldırdı. "Mr. Ryder, bizi kurtardınız" dedi. "Artık tarihimiz farklı olacak. Torunlarım beni farklı hatırlayacaklar. Bu bizim için tarihî bir gece."

Ben daha ona gülümserken biri kolumu tuttu; avurtları çökmüş, asabi bir çehre bana bakıyordu.

"Lütfen Mr. Ryder" dedi adam. "Lütfen, gerçekten yapacaksınız, değil mi? Zamanı geldiğinde, kafanızdaki diğer bütün önemli şeylerle, onca insanın karşısında, fikrinizi değiştirip..."

"Küstahlık etmesene" dedi bir başkası ve asabi adam sanki biri geriye doğru çekmiş gibi yok oldu. Sonra arkamda bir ses duydum: "Tabii ki değiştirmeyecek fikrini. Sen kiminle konuştuğunu sanıyorsun?"

Asabi adamı teskin etmek için oturduğum yerde arkaya doğru döndüm, ama o sırada biri elimi sıkarak, "Teşekkür ederiz Mr. Ryder, teşekkür ederiz" dedi.

"Hepiniz çok naziksiniz" dedim, bütün topluluğa gülümseyerek. "Gerçi... sizi uyarmam gerekir..."

Tam o anda biri beni itince neredeyse yanımdaki adama çarpıyordum. Biri özür diledi, bir başkası, "İtmesene!" dedi. Sonra yakınımdaki biri konuştu: "Az önce sizi tanıdım efendim. Sizi Gustav'a gösteren benim. Gelip bize katılmanız büyük nezaket. Bu geceyi ömür boyu hatırlayacağız. Kentteki her taşıyıcı için bir dönüm noktası."

"Bakın, sizi uyarmam gerekir" dedim yüksek sesle. "Sizin için elimden geleni yapacağım, ama uyarmam gerekir, eskisi gibi etkili olamayabilirim. Çünkü..."

Ama sözlerim taşıyıcıların birçoğunun "Yaşa!" diye bağırmasıyla kesildi. İkinci haykırışa bütün taşıyıcılar katıldı; sonra müzik bir an durdu ve kafedeki herkes hep bir ağızdan kulakları sağır edercesine, "Yaşa!" diye bağırdı son kez. Ardından tekrar alkışlar koptu.

"Teşekkür ederim, teşekkür ederim" dedim, gerçekten duygulanarak. Sonra, alkışlar yavaşladığında, masanın karşı tarafındaki kırmızı burunlu taşıyıcı konuştu:

"Aramıza hoş geldiniz efendim. Siz ünlü, tanınmış birisiniz, ama şunu bilmenizi isterim ki, bizler iyi bir insanı görünce tanırız. Evet, bu meslekte bunca zamanı boşuna geçirmedik; burnumuz iyiliğin kokusunu hemen alır. Sizin çok iyi bir insan olduğunuzu hepimiz anladık. İyi kalpli, adam gibi bir insansınız. Şu anda sırf bize yardım edeceğiniz için sizi böyle karşıladığımızı zannedebilirsiniz. Elbette size minnettarız. Ama ben buradaki arkadaşların hepsini tanıyorum; sizi gerçekten sevdiler, iyi bir insan olmasanız sevmezlerdi. Fazlasıyla kibirli ya da samimiyetsiz biri olsaydınız hemen kokusunu alırlardı. Kesinlikle. Elbette yine minnet duyarlardı, iyi davranırlardı, ama böyle kanları kaynamazdı size. Demek istediğim şu efendim: Siz ünlü olmasaydınız, tesadüfen buraya gelmiş bir yabancı olsaydınız bile, sizin iyi bir insan olduğunuzu anladığımızda, siz memleketinizden uzakta olduğunuzu, arkadaşlık kurmak istediğinizi açıkladığınızda, sizi aramıza alırdık. Az öncekinden pek de farklı karşılamazdık sizi, iyi bir insan olduğunuzu görünce. Evet, insanların dediği gibi soğuk tipler değilizdir. Bundan böyle her birimizi dost sayabilirsiniz efendim."

"Doğru," dedi sağımda oturan biri, "artık biz sizin dostunuzuz. Bu kentte herhangi bir sorunla karşılaşırsanız bize güvenebilirsiniz."

"Çok teşekkür ederim" dedim. "Teşekkür ederim. Bu gece sizler için elimden geleni yapacağım. Ama gerçekten sizi uyarmalıyım..."

"Lütfen efendim" Gustav kulağıma fısıltıyla konuşmaktaydı. "Lütfen endişelenmeyin. Her şey gayet iyi olacak. En azından birkaç dakika keyfinize baksanız?"

"Ama ben sizin bu aziz dostlarınızı uyarmak istiyordum..."

"Gerçekten efendim," diye devam etti Gustav alçak sesle, "sadakatiniz takdire şayan. Ama çok fazla endişe ediyorsunuz. Lütfen gevşeyin, keyfinize bakın. Birkaç dakikacık. Bize baksanıza. Burada hepimizin dertleri var. Ben az sonra tekrar konser salonuna, işimin başına döneceğim. Ama burada toplandığımız zaman dostların arasında dertlerimizi unutuyor, mutlu oluyoruz. Gevşeyip iyi vakit geçiriyoruz." Sonra Gustav gürültüyü

bastıracak şekilde sesini yükseltti. "Hadi bakalım, Mr. Ryder'a *esas* eğlencemizi gösterelim! Hadi gösterelim!"

Bu sözleri tezahüratla, alkışlarla karşılandı; sonra alkışlar tempo tutarak el çırpmaya dönüştü. Çalgıcılar müziğin temposunu el çırpışlarına uyacak şekilde hızlandırdılar; bizim masayı seyreden diğer müşterilerden bazıları da el çırpmaya başladı. Kafenin diğer masalarındaki insanların konuşmalarına ara verip hevesle beklenen bir gösteriyi izlemek üzereymişler gibi iskemlelerini bize doğru döndürdüklerini gördüm. Kafe sahibi olduğunu tahmin ettiğim biri –esmer, sırık gibi bir adam– arka taraftan çıkıp kapının pervazına dayanarak durdu; belli ki o da gösteriyi kaçırmak istemiyordu.

Bu arada taşıyıcılar el çırpmaya devam ediyor, giderek neşeleniyor, bazıları tempoyu güçlendirmek için ayaklarını yere vuruyordu. Sonra iki garson gelip aceleyle masanın üstünde ne var ne yoksa toparladılar. Bira bardakları, kahve fincanları, şekerlikler, küllükler göz açıp kapayıncaya kadar ortadan kaldırıldı; sonra taşıyıcılardan biri, iriyarı, sakallı bir adam masanın üstüne çıktı. Fırça gibi sakalının ardında yüzü kıpkırmızıydı; çekindiğinden mi, içkiden mi anlayamadım. Ne olursa olsun, masanın üstüne çıktığında hiç çekinmeden sırıtarak dans etmeye başladı.

Tuhaf, durağan bir danstı; ayakları masanın üzerinden neredeyse kalkmıyor, dansı, insan bedeninin esnekliğinden ve hareket halindeki zarafetinden çok heykelsi özelliklerini öne çıkarıyordu. Sakallı taşıyıcı Yunan tanrısı gibi bir poz takındı; kollarının arasında sanki görünmez bir yük taşıyordu; alkışlar ve teşvik edici haykırışlar devam ederken hafifçe kalçalarının açısını değiştiriyor, ağır ağır olduğu yerde dönüyordu. Önce gösterinin komedi niyetine mi sergilendiğini anlayamadım, ama masanının etrafında kahkahalar patladığı halde, kısa süre sonra gösterinin alaylı bir yanı olmadığı açıkça anlaşıldı. Ben sakallı taşıyıcıyı seyrederken biri beni dürtüp, "İşte bu Mr. Ryder," dedi, "bizim dansımız. Taşıyıcı Dansı. Duymuşsunuzdur eminim."

"Evet," dedim, "evet. Demek Taşıyıcı Dansı bu."

"Bu. Ama daha bu bir şey değil." Konuşan adam sırıtıp tekrar dürttü beni.

Taşıyıcıların elden ele iri, kahverengi bir mukavva kutuyu geçirmekte olduklarını fark ettim. Kutunun boyutları aşağı yukarı bir bavulun boyutlarına eşitti, ama havaya atılıp tutulduğuna bakılırsa boş ve hafifti. Kutu masanın etrafında birkaç dakika dolaştırıldıktan sonra, dansın belirli bir ânında sakallı taşıyıcıya fırlatıldı. Bütün hareketler defalarca tekrarlanıp ezberlenmiş gibiydi. Tam sakallı taşıyıcı pozunu değiştirip kollarını tekrar havaya kaldırdığı anda mukavva kutu havada uçarak ellerinin arasına indi.

Sakallı taşıyıcı sanki bir kayayı tutmuş gibi tepki gösterdi –izleyiciler korkuyla homurdandı– bir iki saniye boyunca, ağırlığın altında çökecekmiş gibi göründü. Ama sonra büyük bir azimle doğrulmaya başladı; sonunda kutuyu göğsüne bastırarak dimdik durdu. Bu başarısı tezahüratla karşılanırken sakallı taşıyıcı kutuyu yavaş yavaş havaya kaldırmaya başladı ve sonunda iki kolu dümdüz, havada tuttu. Aslında yaptığı şeyin zor bir yanı olmamakla birlikte, gösterinin öyle onurlu ve etkileyici bir yanı vardı ki, ben de sanki gerçekten müthiş bir ağırlık kaldırmış gibi tezahürata katıldım. Sakallı taşıyıcı ardından sanki yükünün giderek hafiflediği izlenimini ustalıkla canlandırdı. Az sonra kutuyu tek eliyle tutarak olduğu yerde dönüyor, ara sıra arkaya doğru fırlatıp tutuyordu. Yük hafifledikçe arkadaşları iyice patırtı ediyordu. Sonra, sakallı taşıyıcının numaraları giderek daha abartılı olmaya başladığında arkadaşları birbirlerine bakmaya, sırıtarak birbirlerini kışkırtmaya başladı; sonunda aralarından biri, ince bıyıklı, ufak tefek, sırım gibi bir adam masanın üstüne çıkmaya yeltendi.

Masa sallanıp bir tarafa eğildi, ama diğer taşıyıcılar sanki bu da gösterinin bir parçasıymış gibi gülüyorlardı; sonra masayı sıkı sıkı tuttular, sırım gibi taşıyıcı üstüne çıktı. Sakallı adam önce arkadaşını fark etmedi; mukavva kutuyu oynatmaya devam ediyor, sırım gibi taşıyıcı ise, onun arkasında, gözde bir damla dans etme sırasını bekleyen bir adam gibi bekliyordu. Sonunda sakallı taşıyıcı sırım gibi olanı fark etti ve kutuyu ona fırlattı. Sırım gibi taşıyıcı kutuyu yakalarken arkaya doğru sendeledi; yere yuvarlanacakmış gibi göründü. Ama tam zamanında toparlandı ve kutu sırtında, güçbela doğruldu. O doğrulurken,

sakallı taşıyıcı da el çırpmaya başlayıp mutlulukla gülümseyerek birçok kişinin yardımıyla aşağı indi.

Sırım gibi taşıyıcı aşağı yukarı aynı şeyleri, çeşitli komiklikler ekleyerek yaptı. Suratını şekilden şekle sokuyor, ustalıklı hokkabazlıklarla sendeleyip düşecekmiş gibi yapıyor, arkadaşları gülmekten kırılıyordu. Onu seyrederken, el çırpmaları, çigan kemanları, kahkahalar, şakacıktan şaşkınlık ünlemleri sanki yalnız kulaklarımı değil, bütün duyularımı dolduruyordu. Sonra, üçüncü bir taşıyıcı masanın üstünde sırım gibi olanın yerini aldığında, bu insanların samimiyetiyle, sıcaklığıyla sarmalandığımı hissettim. Gustav'ın duyguları ansızın bana büyük bir bilgelik gibi göründü. Gerçekten de bu kadar endişelenmenin ne anlamı vardı? Ara sıra insanın tamamen gevşeyip keyfine bakması şarttı.

Gözlerimi kapatıp bu hoş atmosfere gömüldüm; hâlâ el çırptığımı ve ayağımla yere vurduğumu belli belirsiz fark ediyordum. Gözümün önüne annemle babam geldiler; ikisi birlikte, atların çektiği arabayla konser salonunun önündeki düzlüğe geliyorlardı. Kent halkının –siyah ceketli erkeklerin, mantoları, şalları, mücevherleriyle hanımların– konuşmalarını yarıda kesip başlarını ağaçların arasındaki karanlıktan gelen nal seslerine çevirdiğini görür gibiydim. Sonra pırıl pırıl araba ışığa boğuluyor, alımlı atlar dururken nefesleri karanlığın içinde bembeyaz yükseliyordu. Annemle babam arabanın penceresinden dışarı bakıyordu; çehrelerinde heyecanlı bir beklentinin ilk işaretleri vardı, ama aynı zamanda bir sakınım, bir çekince, gecenin parlak bir başarı olacağı umuduna kendini tamamen bırakmanın isteksizliği de okunuyordu bu yüzlerde. Ardından, üniformalı arabacı inmelerine yardımcı olmak üzere seyirtirken, onları selamlamak üzere kentin ileri gelenleri sıraya girerken, çocukluğumdan, annemle babamın eve öğle veya akşam yemeğine misafir çağırdığı nadir günlerden hatırladığım kasıtlı sükûnetle gülümsüyorlardı.

Gözlerimi açtığımda, masanın üstünde iki taşıyıcı olduğunu gördüm; birlikte komik bir gösteri sunuyorlardı. Kutuyu elinde tutan taşıyıcı sendeleyerek düşüp masanın kenarından aşağı devrilmek üzereyken, son anda kutuyu ötekine teslim ediyordu.

Sonra Boris'in –herhalde bütün bu süre boyunca kafenin bir yerlerindeydi– masaya yaklaşmış, hayranlıkla iki taşıyıcıyı seyrettiğini gördüm. El çırparak tempo tutuşundan, gülünecek yerleri kaçırmayışından, numaralara aşina olduğu belliydi. Birbirlerine kardeş gibi benzeyen iki kara yağız, cüsseli taşıyıcının arasında oturmaktaydı. Ben onu seyrederken, Boris birine bir şeyler söyledi, adam gülüp çocuğun yanağından bir kesme aldı.

Bütün bu hareketlilik belli ki meydandan geçenleri cezbediyordu; kafe iyice kalabalıklaşmıştı. Ben geldiğimde sadece iki çingene çalgıcı olduğu halde, şimdi onlara üç kişinin daha katılmış olduğunu fark ettim; keman sesleri dört bir yandan coşkuyla yükseliyordu. Sonra arkalardan biri –taşıyıcılardan biri değilmiş gibi geldi bana– "Gustav!" diye haykırdı ve masadakiler de aynı haykırışa katıldı. Taşıyıcılar "Gustav! Gustav!" haykırışını şarkıya dönüştürdüler. Az sonra, daha önce benimle konuşmuş, şimdi de masanın üstünde yerini alan –özellikle ustalıklı olmamakla birlikte coşkulu bir gösteri sunan– asabi ifadeli taşıyıcı bile haykırışlara katıldı; kutuyu sırtından kalçasına kaydırırken bir yandan da "Gustav! Gustav!" diye bağırıyordu.

Etrafa bakıp Gustav'ı arandım –yanımdan kalkmıştı– Boris'in yanına gitmiş, çocuğun kulağına bir şey fısıldadığını gördüm. Kara yağız kardeşlerden biri Gustav'ın omzuna elini koydu; yaşlı taşıyıcıya gösteriye katılsın diye yalvardığı belliydi. Gustav gülümseyerek tevazuyla başını iki yana salladı, ama haykırışlar daha da yükseldi. Artık kafedeki herkes haykırıyordu, hatta dışarıda, meydanda duranlar bile katılıyordu. Sonunda Gustav bezgin bir ifadeyle Boris'e gülümseyerek ayağa kalktı.

Taşıyıcıların açık farkla en yaşlısı olan Gustav masaya çıkmakta diğerlerinden daha fazla zorlandı, ama aynı anda birçok el uzanıp yardımcı oldu. Masaya çıktıktan sonra doğrulup izleyicilere gülümsedi. Asabi ifadeli taşıyıcı kutuyu ona teslim edip hemen aşağı indi.

Gustav'ın gösterisi başından itibaren diğer dansçılarınkinden farklıydı. Kutu eline ilk geçtiğinde ağırmış gibi yapmayıp kolaylıkla omzuna aldı ve omuz silkti. Herkes yüksek sesle güldü; "İlahi Gustav!", "Gustav göster kendini!" haykırışları duyuldu. Sonra, o kutuyu önemsememeye devam ederken bir

garson kalabalığın arasından kendine yol açarak yaklaştı ve masaya gerçek bir bavul fırlattı. Garsonun bavulu savuruşundan ve düştüğünde çıkan sesten, boş olmadığı belliydi. Bavul Gustav'ın ayaklarının yakınına düştü; kalabalığın arasında bir mırıltı dolaştı. Sonra "Gustav! Gustav! Gustav!" haykırışı giderek hızlanan bir tempoda devam etti. Boris'in, büyükbabasının her hareketini dikkatle izlediğini görüyordum; çehresinde müthiş bir gurur okunuyordu; hararetle el çırpıyor, haykırışlara o da katılıyordu. Boris'i fark eden Gustav tekrar ona gülümsedi, sonra eğilip bavulun sapını kavradı.

Gustav –sırtını doğrultmadan– bavulu kalçasına çıkardığında, ağırlığı yüzünden harcadığı çaba numara değilmiş gibi geldi bana. Sonra, kutu hâlâ omzunda, bavul elinde doğrulurken gözlerini kapadı, yüzü bir an gölgelenir gibi oldu. Ama kimse bir terslik görmemiş gibiydi –muhtemelen bu Gustav'ın gösteride takıntığı tavırlardan biriydi– haykırışlar ve el çırpışları gıy gıy öten kemanların sesini bastırarak kulakları sağır edercesine yükseliyordu. Gerçekten de Gustav hemen gözlerini açıp herkese gülümsedi. Sonra, bavulu daha da yukarı kaldırıp kolunun altına kıstırdı ve bu pozisyonda –bavul bir kolunun altında, kutu öbür omzunda– dans etmeye başladı; ayaklarını ağır ağır sürüyordu. Herkes tezahürat yapıyor, kapının girişine yakın biri, "Ne yapıyor? Göremiyorum. Ne yapıyor?" diye soruyordu.

Gustav ardından bavulu daha da yukarı kaldırıp bir omzunda bavul, ötekinde kutu, dans etmeye devam etti. Bavul kutudan çok daha ağır olduğu için bir yana yatıyordu mecburen, ama bunun dışında zorlanıyormuş gibi görünmüyordu; adımları hafifti hâlâ. Mutluluktan uçan Boris büyükbabasına işitemediğim bir şey söyledi bağırarak; Gustav buna yüzünü ekşitip başını iki yana sallayarak karşılık verince tezahürat ve kahkahalar arttı.

Sonra, Gustav dansına devam ederken, arkamda bir hareket sezdim. Bir süredir biri sinir bozucu şekilde sırtıma dirsek atıp duruyordu; kalabalığın gösteriyi görebilme hevesine yormuştum. Ama sonunda döndüm ve tam arkamda, kalabalık dört bir yandan sıkıştırdığı halde, iki garsonun yere diz çökmüş bir

bavulu doldurmakta olduklarını gördüm. Mutfaktan getirilmiş kesme tahtaları gibi görünen şeylerle büyük kısmını doldurmuşlardı. Garsonlardan biri tahtaları daha sıkışık bir şekilde düzenlerken öteki de sabırsızlıkla kafenin arka tarafını işaret ediyor, bavulun içindeki boşlukları gösteriyordu kızarak. Sonra yeni kesme tahtalarının geldiğini gördüm; ikişer üçer, elden ele geçiriliyordu. Garsonlar süratli çalışıyor, tahtaları bavulu patlatırcasına dolduruyorlardı. Ama tahtalar –kimileri kırık tahta parçalarıydı– gelmeye devam ediyordu; garsonlar belli ki tecrübeyle, bunları da içeriye tıkıştırmanın bir yolunu buluyordu. Belki daha da dolduracaklardı, ama belli ki etraflarındaki insanların itip kakmasına tahammülleri kalmadığından sonunda bavulun kapağını kapattılar, kayışlarına asılıp bağladılar ve beni itip öne geçerek bavulu masanın üstüne koydular.

Boris önce yeni bavula gözlerini dikti, sonra da soran bakışlarını Gustav'a çevirdi. Büyükbabası matadorları çağrıştıran ağır adımlarla hareket etmekteydi. Şimdilik kutuyla bavulu omuzlarında tutmak için gösterdiği çaba önüne konan yeni sınavı fark etmesine engel oluyordu görünüşe bakılırsa. Boris büyükbabasını dikkatle izliyor, ikinci bavulu göreceği ânı bekliyordu. Diğer herkesin de beklediği belliydi, ama büyükbabası hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi dansını sürdürüyordu. Numara yapıyordu mutlaka! Büyükbabası izleyicileri kışkırtıyordu besbelli; Boris onun çok geçmeden ağır bavulu kaldıracağını, belki boş kutuyu atıp bavulu alacağını biliyordu. Ama nedense Gustav bavulu görmemeye devam ediyordu; insanlar bağırıp işaret etmeye başlamıştı. Sonunda Gustav gördü ve yüzünde –kutuyla ilk bavulun arasına sıkışmıştı yüzü– bir dehşet ifadesi belirdi. Boris'in etrafındakiler gülerek daha hararetli el çırpmaya başladı. Gustav ağır ağır olduğu yerde dönmeye devam ediyordu, ama bakışları yeni bavula çevriliydi, yüz ifadesi hâlâ endişeliydi; Boris bir an büyükbabasının endişesinin tamamen rol olmadığını düşündü. Ama etraftaki herkes, büyükbabasının bu numarasını daha önce defalarca seyretmiş olan insanlar gülüyordu; Boris de gülerek Gustav'ı teşvik etmeye koyuldu. Çocuğun sesini fark eden Gustav ona baktı; dede torun bir kez daha birbirlerine gülümsediler.

Sonra Gustav boş kutuyu omzundan indirdi, kolundan aşağı kaydırdı ve neredeyse zarif denebilecek bir küçümsemeyle kalabalığa fırlattı. Kahkahalar ve tezahüratlar arasında kutu izleyicilerin başlarının üstünden arkaya doğru geçirilip dipte gözden kayboldu. Sonra Gustav tekrar aşağıya, yeni bavula baktı ve birinci bavulu omzuna iyice yerleştirdi. Tekrar ciddi bir endişe ifadesine büründü –bu seferki kesinlikle roldü– herkesle birlikte Boris de güldü. Sonra Gustav dizlerini bükmeye başladı. Çok ağır hareket ediyordu; dermansızlıktan mı, rol icabı mı olduğu belli değildi; sonunda yere çömeldi, birinci bavul hâlâ omzunda, öbür elini ayağının dibindeki bavulun sapına uzattı. Sonra alkışlar eşliğinde, yavaş yavaş, sarsılmadan, ağır bavulu kaldırarak doğruldu.

Gustav müthiş bir çaba sarfediyormuş gibi yapıyordu – sakallı taşıyıcının mukavva kutuyu ilk aldığında yaptığı gibi. Boris seyrettikçe içinde bir gurur dalgası kabarıyordu; ara sıra başını çeviriyor, etrafında itişip kakışan kalabalığın hayran bakışlarına göz atıyordu. Artık çingene çalgıcılar bile daha iyi görebilmek için numaralar çeviriyor, yaylarını hızla hareket ettirirken dirsekleriyle çaktırmadan etraftakileri itiyorlardı. Çalgıcılardan biri bu yöntemle ön sıraya kadar ulaşmıştı; kemanı masanın üstüne eğilerek, beli masanın kenarına dayalı çalıyordu.

Ardından Gustav ayaklarını sürümeye başladı. İki bavulun, özellikle omzuna kaldırmaya yeltenmediği –fiziksel olarak imkânsızdı kuşkusuz– kesme tahtalarıyla dolu bavulun ağırlığı yüzünden adımları pek esnek sayılmazdı, yine de etkileyiciydi; kalabalık kendinden geçti. "Aslan Gustav!" haykırışları yükseldi yine; Boris de, büyükbabasına bu şekilde hitap etmeye alışık olmadığı halde, avazı çıktığı kadar "Aslan Gustav! Aslan Gustav!" diye bağırıyordu.

Yaşlı taşıyıcı yine kalabalığın sesleri arasında Boris'inkini fark etmiş gibiydi; bu sefer dönüp çocuğa bakmamakla birlikte –bavullardan başka şey düşünecek halde değilmiş gibi yapıyordu– hareketleri bir canlılık kazandı sanki. Tekrar ağır ağır dönmeye başlarken sırtı da tamamen dikleşti. Gustav bir an muhteşem bir görüntü sundu; masanın üstünde bir heykel gibiydi; bavulların biri omzunda, biri kalçasına dayalı, el çırpışları ve

müzik eşliğinde dönmekteydi. Sonra sendeler gibi oldu, ama hemen ardından toparlandı; kalabalıktan bir "Ah!" ünlemi yükseldi, sonra bu küçük, farklı numaraya gülmeye başladılar.

Sonra Boris arkasında bir hareketlilik sezdi ve iki garsonun yine gelmiş olduğunu gördü; yerde bir şeyler yapıyorlar, çalışabilmek için insanları geri itiyorlardı. Garsonların ikisi de diz çökmüştü, iri bir golf çantasına benzer bir şeyle cebelleşiyorlardı. Tavırları aksi ve tahammülsüzdü – belki etraflarında itişen kakışanların sürekli dizlerini çarpmalarından rahatsızdılar. Boris tekrar büyükbabasına baktı; sonra tekrar arkaya baktığında, garsonlardan birinin çantanın ağzını içine iri bir şey sokulacakmış gibi açıp tuttuğunu gördü. Gerçekten de öbür garson kalabalığın arasından çıktı; geri geri yürüyerek, sertçe insanları kenara iterek yerde bir şey sürüklüyordu. Boris arkasındaki kalabalığı itip biraz geriye eğilince sürüklenen şeyin bir makine parçası olduğunu gördü. İyi göremiyordu –insanların bacakları engel oluyordu görmesine– ama eski tür bir motordu, belki bir motosikletten ya da sürat motorundan alınma bir motor. İki garson motoru golf çantasına sokmak için uğraşıyorlardı; zaten germeger olan kumaşı çekiştiriyor, fermuarı çekmeye çalışıyorlardı. Boris tekrar kafasını kaldırıp baktığında büyükbabasının iki bavula hâlâ tamamen hâkim olduğunu gördü; durması gerekiyormuş gibi görünmüyordu. Zaten kalabalığın da henüz onu bırakmaya niyeti yoktu. Sonra etrafta bir hareketlenme oldu ve iki garson golf çantasını masanın üstüne çıkardı.

Çantanın haberi önden arkaya doğru geçirildikçe gürültü arttı. Gustav, gözleri o sırada sımsıkı kapalı olduğu için ilk anda golf çantasını fark etmedi, ama az sonra kalabalığın bağrışlarına kulak verip baktı. Bakışları golf çantasına dikildi ve bir an müthiş ciddi bir ifade belirdi yüzünde. Sonra gülümseyip ağır ağır dönmeye devam etti. Sonra, yine önceki gibi, ama bu kez zorlanarak, bavullardan daha hafif olanını omzundan indirip kolundan aşağı kaydırdı. Ardından son bir gayretle kolunu kaldırıp bavulu kalabalığa doğru attı. Boş kutudan çok daha ağır olduğu için bavulun havada bir eğri çizmesi imkânsızdı, yere çarpıp öndeki taşıyıcıların kucağına düştü. İlk bavul da mukavva kutu gibi kalabalığın arasında gözden kayboldu ve bütün gözler Gustav'a dikildi. İzle-

yiciler yine şarkı söyler gibi adını söylemeye başladığında yaşlı adam ayaklarının dibindeki golf çantasına dikkatle baktı. Sadece bir bavul taşıyor olmanın –kesme tahtalarıyla dolu bavul olduğu halde– verdiği anlık rahatlamayla sanki enerji topladı. Suratını asıp golf çantasına kuşkuyla bakarak başını iki yana salladı; böylece kalabalığın tezahüratı artırmasına yol açtı. "Hadi Gustav, göster kendini!" diye bağırıyordu Boris'in yanındaki taşıyıcı.

Bunun üzerine Gustav ağır bavulu ilk bavulu taşıdığı omzuna kaldırmaya koyuldu. Ağır hareket ederek, gözleri kapalı, bir dizinin üstüne çöküp sonra yavaş yavaş doğrularak yaptı bunu. Bacakları bir iki kere titredi, sonra yere sağlam basarak, bavul omzuna yerleşmiş, öteki kolunu golf çantasına uzatarak durdu. Ansızın Boris'in içinden bir korku yükseldi, "Yapma!" diye bağırdı, ama haykırışı tezahürat, kahkahalar, kalabalığın "Ahh!" diye iç çekişi arasında kaybolup gitti.

"Hadi Gustav!" diye bağırıyordu yanındaki taşıyıcı. "Göster kendini! Göster!"

"Hayır! Yapma! Büyükbaba! Büyükbaba!"

"Aslan Gustav!" diye haykırıyordu herkes. "Hadi! Göster kendini!"

"Büyükbaba! Büyükbaba!" Boris kollarını uzatmış büyükbabasının dikkatini çekmeye çalıyordu, ama Gustav'ın yüzündeki ciddi, yoğunlaşmış ifade değişmedi; masanın üstünde duran golf çantasının sapına müthiş bir konsantrasyonla bakıyordu. Sonra yaşlı taşıyıcı bir kez daha eğilmeye başladı; bütün vücudu omzundaki bavulun ağırlığıyla titriyor, eli hâlâ uzağındaki sapı yakalamak için beyhude uzanıyordu. Artık kalabalıkta bir gerginlik vardı, belki Gustav'ın, onun sınırlarını bile zorlayacak bir sınavla karşı karşıya olduğunu seziyorlardı. Bununla birlikte neşeli hava ve tezahürat devam ediyordu.

Boris etrafındaki yetişkinlerin çehrelerine yalvarırcasına baktı, sonra yanındaki taşıyıcının kolunu çekiştirdi. "Hayır! Hayır! Bu kadarı yeter, büyükbabam insin artık!"

Sakallı taşıyıcı –Boris'in yanındaki oydu– çocuğa şaşkınlıkla baktı, sonra gülerek, "Merak etme," dedi, "merak etme. Büyükbaban harikadır. Bunu da yapar, fazlasını da. Çok daha fazlasını. Muhteşemdir."

"Hayır! Bu kadarı yeter büyükbabama!"

Ama kimse, hatta –teskin edercesine Boris'in omzuna kolunu koymuş olan– sakallı taşıyıcı bile dinlemiyordu onu. Gustav bu arada masanın üzerine iyice çömelmişti, eli golf çantasının sapından birkaç santim uzaktaydı. Sonra sapı kavradı ve hâlâ çömelmiş pozisyonda, çantanın sapını boş omzuna taktı. İyice kendine doğru çekti ve bir kez daha ağır ağır doğrulmaya koyuldu. Boris bağırarak masanın üstüne vuruyordu; sonunda Gustav onu fark etti. Büyükbabası doğrulmaya başlamıştı, ama bir an durdu; ikisi bir iki saniye birbirlerine baktılar.

"Hayır" Boris başını iki yana salladı. "Hayır. Büyükbabama yeter bu kadarı."

Belki Gustav gürültüden söylediklerini duyamıyordu, ama torununun hislerini gayet iyi anlamış gibi görünüyordu. Derhal başını salladı, yüzünde teskin eden bir gülümseme belirdi, sonra yine yoğunlaşarak gözlerini yumdu.

"Hayır! Hayır! Büyükbaba!" Boris tekrar sakallı taşıyıcının kolunu çekiştirdi.

"Ne var, ne oldu?" diye sordu sakallı taşıyıcı, gözünde gülmekten yaşlarla. Sonra, cevabı beklemeden tekrar Gustav'a döndü ve sesini iyice yükselterek tezahürata katıldı.

Gustav ağır ağır doğrulmaya devam ediyordu. Vücudu iki kere devrilecekmiş gibi sallandı. Yüzüne tuhaf bir kırmızılık bastı. Çenesi kasıldı, yanakları çarpıldı, boynundaki kaslar şişti. O gürültü patırtının içinde bile yaşlı taşıyıcının nefesi duyuluyordu. Buna rağmen, Boris'ten başka kimse bütün bunların farkında değil gibiydi.

"Merak etme, büyükbaban harikadır!" dedi sakallı adam. "Bu daha bir şey değil! Her hafta yaptığı şey!" Gustav bir omzunda golf çantası, diğer omzunda bavul, giderek doğrulmaktaydı. En sonunda tamamen doğruldu; yüzü titriyordu ama muzafferdi, dakikalardır süren tempolu el çırpışları ilk kez çılgınca alkışlara dönüştü ve tezahürat yükseldi. Kemanlar da yavaşladı, finale uygun, görkemli bir ezgi çalmaya başladı. Gustav gözleri yarı kapalı, yüzü acı ve vakarla çarpılmış, ağır ağır dönüyordu.

"Yeter! Büyükbaba! Yeter! Dur artık!"

Gustav başarısını kafedeki tek tek herkese sergilemeye kararlı, dönmeye devam etti. Sonra sanki ansızın içinde bir şey koptu. Sertçe durdu ve bir saniye, rüzgârda sallanırmış gibi hafifçe sallandı. Hemen ardından yine kendini toparladı ve dönmeye koyuldu. Tamamen doğrulmuş olduğu pozisyona tekrar geldiğinde, nihayet omzundaki bavulu indirmeye başladı. Bavulu güm diye yere bıraktı –izleyicilere zarar vermeden kalabalığa atamayacağı kadar ağır olduğuna hükmetmişti– sonra ayağıyla ittire ittire masanın kenarından bekleyen meslektaşlarının kucağına kaydırdı.

Kalabalık alkışlayıp bağırıyordu; izleyicilerin bir bölümü çingenelerin çaldığı ezgiyi söylemeye başladı – ritmik bir Macar baladıydı. Giderek daha fazla insan şarkıya katıldı, az sonra kafedeki herkes şarkı söylemekteydi. Gustav masanın üstünde golf çantasını yere indirmekle meşguldü. Çanta bir metal gümbürtüsüyle masaya düştü. Gustav bu sefer onu kalabalığa itmeye yeltenmeyip kollarını bir an havada tuttu –artık bu hareketi bile yaparken zorlanıyor gibiydi– sonra aceleyle masadan inmeye davrandı. Birçok el uzanıp yardım etti; Boris büyükbabasının kazasız belasız yere inişini izliyordu.

Şimdi herkes şarkıyla ilgileniyor gibiydi. Baladın tatlı, nostaljik bir havası vardı; insanlar bir yandan şarkı söylerken bir yandan da hep birlikte sallanmak üzere kol kola girmeye başladı. Çingene çalgıcılardan biri masanın üstüne çıktı; hemen ardından bir ikincisi ona katıldı; ikisi bir yandan çalıyor, bir yandan da aynı tempoda sallanarak herkesi yönetiyorlardı.

Boris kalabalığın arasından kendine yol açıp ayakta durarak nefeslenmeye çalışan büyükbabasının yanına gitti. Tuhaftır, daha birkaç saniye önce kafedeki bütün gözler Gustav'a çevrili olduğu halde, şu anda, büyükbabayla torun gözleri kapalı, ne kadar rahatladıklarını gizlemeye çalışmadan sımsıkı birbirlerine sarılmışken kimse ilgilenmiyordu onlarla. Gustav uzunca gibi gelen bir sürenin ardından gülümseyerek Boris'e baktı, ama çocuk gözlerini açmadan büyükbabasına sıkı sıkı sarılmaya devam ediyordu.

"Boris," dedi Gustav, "Boris, bana bir konuda söz vermeni istiyorum."

Çocuk tepki göstermeyip büyükbabasına sarılmaya devam etti.

"Dinle Boris. Sen iyi bir çocuksun. Eğer bana bir şey olursa, bir şey gelirse başıma, benim yerimi senin alman gerekecek. Annenle baban iyi insanlar. Ama bazen güçleri yetmiyor. Onlar seninle benim gibi güçlü değil. Yani bana bir şey olur da burada olmazsam, sen güçlü olacaksın. Annenle babana sen bakacaksın, aileyi sen güçlendireceksin, bir arada tutacaksın." Gustav kollarını Boris'in etrafından çekip gülümsedi ona. "Söz veriyorsun, değil mi Boris?"

Boris önce düşünürmüş gibi göründü, sonra ciddi ciddi başını salladı. Hemen ardından kalabalık onları yutmuş gibi gözden kayboldular. Biri kolumu çekiştiriyor, kol kola girip şarkıya katılayım diye yalvarıyordu.

Etrafıma bakınca, diğer çalgıcıların da masanın üstüne, ilk ikisinin yanına çıkmış olduklarını, herkesin bir ağızdan şarkı söyleyerek onların etrafında döndüğünü gördüm. Kafeye yeni gelenler olmuştu; artık içerisi tıklım tıklım doluydu. Meydana açılan kapıların hâlâ açık olduğunu ve meydanda da insanların sallanarak şarkı söylediklerini görebiliyordum. İri kıyım bir adamla –tahminimce taşıyıcıydı– herhalde meydandan geçerken girmiş olan şişman bir kadının koluna girdim ve iki yanımda onlarla ben de dönmeye başladım. Söylenen şarkıyı bilmiyordum, ama sonra çoğu kişinin de sözleri, hatta Macarca'yı hiç bilmediğini ve benzetmeye çalışarak bir şeyler uydurduklarını fark ettim. Mesela bir yanımdaki adamla öbür yanımdaki kadın bambaşka şeyler söylüyorlardı, ama ikisi de ne utanıyor, ne duraksıyordu. Hatta biraz dikkat edince ikisinin de manasız kelimeler uydurduklarını anladım, ama bunun hiç önemi yoktu belli ki; az sonra ben de havaya girip kulağa Macarca gibi geldiğini düşündüğüm sözler uydurarak şarkıya katıldım. Nedense şaşırtıcı derecede başarılıydım –kelimelerin dudaklarımdan rahatlıkla döküldüğünü fark ediyordum– ben de artık müthiş duygulanarak şarkı söylüyordum.

Sonunda, belki yirmi dakika sonra, kalabalığın nihayet seyrelmeye başladığını gördüm. Garsonlar da ortalığı süpürüyor, masaları normal kafe düzenine göre yerleştiriyorlardı. Bununla

birlikte, biz epeyce kalabalık bir grup olarak kol kola, tutkuyla şarkı söyleyerek halka halinde odada dönmeye devam ediyorduk. Çalgıcılar da masadan inmemişti, müziği kesmeye niyetleri yokmuş gibi görünüyorlardı. Yanımdakilerin hafif itip çekmeleriyle odayı dolaşırken birinin sırtıma vurduğunu hissettim; arkama baktığımda kafenin sahibi olduğunu tahmin ettiğim adam bana gülümsemekteydi. Sırık gibi bir adamdı; ben sallanarak dönmeye devam edince o da kibarca bana eşlik ederek hafifçe Groucho Marx'ı hatırlatan bir pozda, dizleri bükük ayaklarını sürümeye başladı.

"Mr. Ryder, çok yorgun görünüyorsunuz." Kulağıma bağırıyordu resmen, ama gürültüden zor duyuyordum sesini. "Daha önünüzde çok uzun ve önemli bir gece var. Lütfen birkaç dakika dinlenin. Arkada rahat bir odamız var, karım kanepeyi hazırladı, battaniye, yastık getirdi, ısıtıcıyı da çalıştırdı. Çok rahat edeceksiniz. Kıvrılıp azıcık uyursunuz. Evet, küçük bir oda, ama arka tarafta, çok sessizdir. Kimse girip rahatsız etmez, biz göz kulak oluruz. Rahat edeceğinizden eminim. Gerçekten efendim, bence gece başlamadan önceki bu pek az zamanınızı değerlendirmeniz lazım. O kadar yorgun görünüyorsunuz ki."

Şarkı söylemekten, etrafımdaki insanların dostluğundan çok zevk almakla birlikte, gerçekten müthiş yorgun olduğumu fark ettim; adamın söyledikleri mantıklıydı. Kısa bir süre dinlenme fikri giderek daha cazip gelmeye başladı bana; kafe sahibi gülümseyerek ayaklarını sürümeye devam ederken ona karşı müthiş bir minnet duydum; yalnız bu nazik teklifinden ötürü değil, bu harikulade kafenin imkânlarını sunmuş olduğu, –toplumda değerleri bilinmeyen bir kesim oldukları belli– taşıyıcılara cömertçe davrandığı için de. Yanımdakilerin kolundan çıktım, gülümseyerek vedalaştım ve kafe sahibinin, eli omzumda, kafenin arka tarafındaki bir kapıya doğru beni götürmesine izin verdim.

Karanlık bir odadan geçtik –duvarlara dayalı üst üste yığılmış malzemeler vardı– sonra kafe sahibi bir başka kapıyı açtı ve kısık, yumuşak bir ışık belirdi.

"İşte burası" dedi kafe sahibi, beni içeri buyur ederek. "Şöyle kanepeye uzanın. Kapıyı kapalı tutun, eğer fazla sıcak gelirse

ısıtıcının düğmesini çevirip kısarsınız. Merak etmeyin, güvenlidir."

Odadaki tek ışık ısıtıcının ışığıydı. Turuncu ışıltıda kanepeyi görebildim; küf kokuyordu ama rahatsız edici değildi; ben fark edemeden oda kapısının kapanmış olduğunu gördüm; artık yalnızdım. Dizlerimi kıvırarak yatınca ucu ucuna sığdığım kanepeye uzanıp kafe sahibinin karısının benim için hazırlamış olduğu battaniyeyi üzerime çektim.

IV

28

Fazlasıyla uzun süredir uyuduğum duygusuyla, panik içinde uyandım. Aslında ilk aklımdan geçen, sabah olduğu ve gecenin tamamını kaçırdığımdı. Ama kanepenin üzerinde doğrulup oturunca, ısıtıcının ışıltısı dışında etrafın tamamen karanlık olduğunu gördüm.

Pencereye gidip perdeyi çektim. Aşağıda birkaç iri çöp tenekesinin durduğu dar bir arka bahçe vardı. Bir yerde bir lamba açık bırakılmıştı, bahçeye hafif bir ışık sızıyordu, ama bir yandan gökyüzünün de tamamen karanlık olmadığını fark ettim; şafağın yaklaşmakta olduğu korkusu geçti tekrar içimden. Perdeyi bırakıp odadan çıkmak üzere kapıya gittim; kafe sahibinin dinlenme teklifini kabul ettiğime pişmandım.

Gelirken duvarlara dayalı malzemeleri gördüğüm aradaki küçük odaya girdim. Burası zifiri karanlıktı şimdi; kapıyı el yordamıyla ararken iki kere sert cisimlere çarptım. Sonunda kafenin kısa bir süre önce hep birlikte mutlulukla dans edip şarkı söylediğimiz esas bölümüne çıktım. Meydana bakan pencerelerden biraz ışık giriyordu içeriye; masaların üstüne yığılmış iskemlelerin karışık şekillerini seçebiliyordum. Onların yanından yürüyüp geçtim ve giriş kapısına gidip camdan dışarı baktım.

Dışarıda hiçbir hareket yoktu. Kafeye sızan ışık, boş meydanın ortasındaki tek sokak lambasının ışığıydı, ama gökyüzünde sabahın ilk ipuçlarının mevcut olduğu tekrar dikkatimi çekti. Meydana baktıkça giderek öfkelendiğimi hissettim. Esas önceliklerimi bir yana bırakıp çok fazla konuya dağılmış olduğu-

mu şimdi anlıyordum – o kadar ki, son olarak da hayatımın en önemli gecesinin büyük bir bölümünü uyuyarak geçirmiştim. Sonra öfkeme bir umutsuzluk da karıştı; ağlamak üzereydim.

Ama sonra, gece göğüne baktıkça, acaba şafak işaretlerini hayal mi ettim diye düşünmeye başladım. Gerçekten de, dikkatle incelediğimde, gökyüzünün hâlâ çok karanlık olduğunu görüyordum; henüz o kadar geç olmadığı ve gereksiz yere paniğe kapıldığım geçti aklımdan. Hatta belki şu anda konser salonuna gitsem programın büyük bölümünü izleyebilir ve elbette kendi resitalimi verebilirdim.

Bu arada dalgın dalgın kapının kulpunu çevirmeye çalışıyordum. O sırada sürgüleri fark ettim ve sırayla hepsini açıp meydana çıktım.

Kafenin havasızlığından sonra dışarıdaki hava müthiş iyi geldi; vaktim bu kadar kısıtlı olmasa, kafamı toparlamak için birkaç dakika meydanda dolaşırdım. Ama mecburen konser salonuna gitmek üzere kararlı adımlarla yola koyuldum.

Birkaç dakika boyunca hızla boş sokaklarda ilerledim; kapalı kafelerin ve dükkânların önünden geçtim, ama kubbeyi bir kez olsun görmedim. Sokak lambalarının ışığında Eski Kent gerçekten büyüleyiciydi, ama yürüdükçe paniğimi bastırmam güçleşiyordu. Doğal olarak gece vakti müşteri arayan birkaç taksiye, belki geç saate kadar açık eğlence mekânlarından çıkan en az birkaç kişiye rastlayacağımı, yol sorabileceğimi düşünmüştüm. Ama birkaç sokak kedisi dışında benden başka uyanık bir canlı yok gibiydi.

Bir tramvay hattını geçtim, sonra bir kanal kıyısında buldum kendimi. Sudan soğuk bir rüzgâr esiyordu; konser salonundan hâlâ iz yoktu; tamamen kaybolduğum duygusundan kurtulmam mümkün değildi. Biraz ilerideki bir dönemeci –dar bir açı çizen bir ara sokağı– denemeye karar vermiştim ki ayak sesleri duydum; sokaktan bir kadın çıktı.

Sokakların tamamen boş olması fikrine o kadar alışmıştım ki, kadını görünce olduğum yerde kalakaldım. Kadının uzun gece elbisesi de şaşkınlığımı ikiye katlamıştı. Kadın da benim gibi durmuştu, ama sonra beni tanımışçasına gülümseyerek tekrar bana doğru yürümeye başladı. Lambanın ışığına yaklaş-

tığında, kırklı yaşların sonunda, hatta belki ellili yaşların başında bir kadın olduğunu gördüm. Biraz tombuldu, ama duruşu, hareketleri oldukça zarifti.

"İyi akşamlar hanımefendi," dedim, "bana yardımcı olur muydunuz acaba? Konser salonunu arıyordum. Doğru yönde miyim?"

Kadın bu arada tam karşıma gelmişti. Yine gülümseyerek konuştu:

"Hayır, aslında şu tarafta. Ben oradan geliyorum. Biraz hava almak için yürüyordum, ama sizi seve seve oraya götürürüm Mr. Ryder. Yani sizin için mahzuru yoksa."

"Benim için büyük zevk olur hanımefendi. Ama sizin yürüyüşünüze mani olmak istemem."

"Yok canım. Neredeyse bir saattir yürüyorum. Artık dönsem iyi olur. Aslında bekleyip diğer konuklarla birlikte gelmeliydim. Ama olur da ihtiyaç duyulur diye hazırlıklar sırasında orada olmam gerekirmiş gibi saçma bir fikre kapıldım. Aslında yapabileceğim bir şey yok elbette. Özür dilerim Mr. Ryder, kendimi tanıtmadım. Ben Christine Hoffman. Eşim otelinizin müdürüdür."

"Sizinle tanıştığıma çok sevindim Mrs. Hoffman. Eşiniz bana sizden çok söz etti."

Sözler ağzımdan çıktığı anda pişman oldum. Hemen Mrs. Hoffman'a bir göz attım, ama artık yüzünü net olarak göremiyordum.

"Şu tarafta Mr. Ryder" dedi. "Fazla uzak değil."

Yürümeye başladığımızda, tuvaletinin kolu rüzgârda şişti. Öksürüp, "Mrs. Hoffman," dedim, "söylediklerinizden anladığım kadarıyla konser salonunda program henüz başlamadı, öyle mi? Konukların hepsi gelmedi henüz, öyle mi?"

"Konuklar mı? Yok canım. Daha en az bir saat gelen olmaz sanırım."

"Ya? Güzel."

Kanal boyunca ağır adımlarla yürümeye devam ettik, ikimiz de ara sıra dönüp lambaların sudaki aksine bakıyorduk.

"Mr. Ryder," dedi Mrs. Hoffman sonunda, "merak ediyordum da, acaba eşim benden söz ettiğinde benim... soğuk bir in-

san olduğum izlenimini uyandırdı mı? Sizde böyle bir izlenim uyandırdı mı acaba?"

Hafifçe güldüm. "Mrs. Hoffman, bende çok net bir izlenim uyandırdı, o da size son derece bağlı olduğu."

Mrs. Hoffman sessizce yürümeye devam etti; cevabımı algılayıp algılamadığından emin olamadım. Bir süre sonra konuştu:

"Mr. Ryder, gençliğimde hiç kimse beni böyle tanımlamayı aklından geçirmezdi. Soğuk bir insan olarak. Çocukken kesinlikle soğuk değildim. Hatta şimdi bile kendimi öyle düşünemiyorum."

Diplomatik, muğlak bir karşılık mırıldandım. Sonra, kanaldan ayrılıp dar bir ara sokağa girdiğimizde, nihayet karanlık gökyüzünde konser salonunun ışıklandırılmış kubbesini gördüm.

"Hâlâ bugün," dedi Mrs. Hoffman, "sabahları erken saatte gördüğüm bir rüya vardır. Daima sabah erken saatte görürüm. Bu rüyaların hepsi... hepsi sevgiyle ilgilidir. Pek fazla bir olay olmaz, genellikle kısa bölümlerdir. Mesela oğlum Stephan'ı seyrederim rüyamda. Bahçede oyun oynarken görürüm onu. Bir zamanlar birbirimize çok yakındık Mr. Ryder, o küçükken. Onu teskin ederdim, küçük başarılarını paylaşırdım. Küçüklüğünde o kadar yakındık ki birbirimize. Bazen de eşimle ilgili rüya görürüm. Geçen gün eşimle birlikte bir bavulu boşaltıyorduk rüyamda. Bir yatak odasındaydık, bavulu yatağın üstüne boşaltıyorduk. Belki yurtdışında bir oteldi, belki de evde. Her neyse, birlikte bavulu boşaltıyorduk, aramızda... aramızda bir rahatlık vardı. Birlikte bir iş yapıyorduk. O bir şey çıkarıyordu, sonra ben bir şey çıkarıyordum. Sürekli konuşuyorduk, özel bir konuda değil, bavulu boşaltırken sohbet ediyorduk öyle. Dün değil evvelsi gün gördüm daha bu rüyayı. Sonra uyandım ve perdelerin arasından şafağın söküşünü seyrettim; çok mutlu hissettim kendimi. Kendi kendime, yakında *gerçekten* böyle olabilir dedim. Hatta hemen o gün aynı böyle bir an yaşayabilirdik. İlle bir bavul boşaltmamız gerekmezdi tabii. Ama herhangi bir şey, gün içinde herhangi bir şey yapabilirdik, bir fırsat çıkardı mutlaka. Bunları düşünerek, mutluluk içinde tekrar uykuya daldım. Sonra sabah oldu. Çok garip bir şey Mr. Ryder, her defasın-

da böyle oluyor. Gün başlar başlamaz, başka bir şey, bir *kuvvet* çıkıyor ortaya ve her şeye hâkim oluyor. Ben ne yaparsam yapayım, aramızdaki her şey benim istediğim gibi değil, başka bir şekilde oluyor. Mücadele ediyorum bu kuvvete karşı Mr. Ryder, ama yıllar içinde giderek geriledim. Bu... bu benim başıma gelen bir şey. Eşim çok çabalıyor, bana yardım etmeye çalışıyor, ama faydası olmuyor. Kahvaltıya indiğimde, rüyada hissettiğim her şey çoktan uçup gitmiş oluyor."

Kaldırımın üzerine park etmiş arabalar yüzünden tek sıra halinde yürümek zorundaydık; Mrs. Hoffman benim birkaç adım önüme geçti. Tekrar yanına gittiğimde, sordum:

"Sizce nedir bu? Bu sözünü ettiğiniz kuvvet?"

Mrs. Hoffman ansızın güldü. "Öyle doğaüstü bir şeyi kastetmiyorum Mr. Ryder. Elbette ilk akla gelen cevap, Mr. Christoff'la ilgili olduğu. Uzun süre boyunca öyle olduğunu zannettim. Eşim öyle düşünüyor, bundan eminim. Ben de bu kentteki birçok insan gibi meselenin duygularımızda Mr. Christoff'un yerini daha sağlam biriyle doldurmaktan ibaret olduğunu düşünüyordum. Ama son zamanlarda bundan şüphe ediyorum. Benimle ilgili olabileceğini düşünmeye başladım. Belki bir çeşit hastalık. Hatta belki yaşlanma sürecinin bir parçası. Sonuçta yaşlandığımızda bazı parçalarımız ölmeye başlıyor. Belki duygusal olarak da ölmeye başlıyoruz. Sizce bu mümkün mü Mr. Ryder? Bundan korkuyorum, gerçekten böyle olmasından korkuyorum. Mr. Christoff'la vedalaşacağız ve bir de bakacağız ki hiçbir şey değişmemiş, en azından benim için böyle."

Tekrar bir köşeyi döndük. Kaldırımlar çok dardı; sokağın ortasından yürümeye başladık. Mrs. Hoffman'ın benden cevap beklediği hissine kapıldım ve sonunda konuştum:

"Mrs. Hoffman, bana sorarsanız, yaşlanma süreciyle ilgili söylediklerinizi doğru olsa da, bence sizin moralinizi yüksek tutmanız çok önemli. Teslim olmayın bu... her neyse ona."

Mrs. Hoffman başını kaldırıp karanlık gökyüzüne baktı ve bir süre konuşmadan yürüdü. Sonra, "Sabah erken saatte gördüğüm güzel rüyalar var ya," dedi, "gün başlayıp da hiçbiri gerçekleşmeyince çoğu kez acı acı kendimi suçluyorum. Ama emin olun, henüz teslim olmuş değilim Mr. Ryder. Teslim olursam

hayatta pek az şeyim kalır geriye. Henüz hayallerimden vazgeçmeye razı değilim. Ailemle bir sıcaklık, bir yakınlık yaşamak istiyorum hâlâ. Ama sadece o değil Mr. Ryder. Belki de böyle düşünmem aptallık, siz bana öyle olup olmadığını söyleyebilirsiniz. Ama bir gün, bu her neyse, onu yakalamayı umuyorum. Yakalayacağım, o zaman hiçbir önemi kalmayacak; bana hükmettiği onca yıl silinip gidecek. İçimde öyle bir duygu var ki, bir saniyede, hatta bir salisede oluverecek, yeter ki doğru an olsun. Sanki ansızın bir ip kopacak ve kalın bir perde yere düşecek; yepyeni bir dünya çıkacak ortaya, güneşli, sıcak bir dünya. Mr. Ryder, son derece şüpheli bakıyorsunuz. Böyle düşünmem düpedüz çılgınlık mı? Bunca yıla rağmen, bir tek anda, doğru anda her şeyin değişebileceğini düşünmem delilik mi?"

Onun şüpheli zannettiği bakışlarım katiyen öyle değildi. Aslında o konuşurken ben Stephan'ın az sonraki resitalini hatırlamıştım ve herhalde heyecanım kendini belli etmişti. Belki biraz fazla hevesli, cevap verdim:

"Mrs. Hoffman, boş yere umutlandırmış olmak istemem sizi. Ama pek yakında aynen anlattığınız gibi bir an yaşama ihtimaliniz var, olabilir. Çok yakında böyle bir an çıkabilir karşınıza pekâlâ. Sizi şaşırtacak, her şeyi yeniden değerlendirmenize ve her şeyi daha farklı, daha olumlu bir gözle görmeye mecbur bırakacak bir şey. Gerçekten bunca olumsuz yılı silip götürecek bir şey. Boş yere umutlandırmak istemiyorum sizi, sadece olabileceğini söylüyorum. Hatta bu gece bile olabilir, onun için moralinizi yüksek tutmanız çok önemli."

Kaderi zorladığımı düşünerek sustum. Aslına bakılırsa, Stephan'ın çalışını duyduğum kadarıyla çok etkileyici bulmakla birlikte, delikanlı gerginlikten dağılabilirdi de, bilemezdim. Düşündükçe, bu kadarını bile ima ettiğime giderek daha fazla pişman oluyordum. Ne var ki Mrs. Hoffman'a baktığımda sözlerimin onu ne şaşırttığını ne de heyecanlandırdığını gördüm. Bir süre sonra konuştu:

"Az önce sokakta dolaşırken karşılaştığımızda dediğim gibi, sadece hava almak değildi amacım Mr. Ryder. Kendimi hazırlamaya çalışıyordum. Çünkü sözünü ettiğiniz ihtimal doğal olarak benim de aklımdan geçti. Böyle bir gece. Evet, böyle bir gecede

çok şey mümkün. Ben de kendimi hazırlıyordum. Size itiraf edeceğim çekinmeden, şu anda biraz korkuyorum. Çünkü geçmişte ara sıra böyle anlar oldu ve ben onları yakalayacak kadar güçlü olamadım. Böyle daha kaç fırsat olacak acaba? Dolayısıyla Mr. Ryder, ben de elimden geldiğince hazırlanmaya çalışıyordum. Ah, işte geldik. Burası binanın arka tarafı. Bu kapıdan girerseniz mutfağa çıkarsınız. Ben sizi sanatçıların girişine götüreyim. Ben şimdilik girmeyeceğim. Biraz daha hava alsam iyi olur."

"Mrs. Hoffman, sizinle tanıştığımıza çok sevindim. Böyle bir zamanınızda beni buraya kadar getirmeniz büyük nezaketti. Bu gece sizin için her şey çok güzel olur umarım."

"Teşekkür ederim Mr. Ryder. Eminim sizin de düşünülecek birçok şeyiniz vardır. Sizinle tanışmak müthiş bir zevkti."

29

Mrs. Hoffman gecenin içinde gözden kaybolurken ben de dönüp gösterdiği girişe yürüdüm aceleyle. Az önce yaşadığım yersiz telaştan ders almam gerektiğini, bundan böyle beni bekleyen önemli görevler dışında hiçbir şeyin dikkatimi çelmesine izin vermememem gerektiğini hatırlatıyordum bir yandan da kendime. Hatta şu anda, konser salonunun olduğu binaya nihayet girerken, her şey birden gözüme çok basit göründü. Meselenin özü şuydu: Nihayet, bunca yıl sonra, bir kez daha annemle babamın karşısında piyano çalacaktım. Demek ki her şey bir yana, önceliğim, elimden gelen en güzel, en etkileyici performansı sunmak olmalıydı. Bununla karşılaştırıldığında, soru-cevap seansı bile ikinciydi. Şimdi, bu gece asıl amacıma ulaşabildiğim takdirde, önceki günlerin bütün aksilikleri ve kargaşası hiç önem taşımayacaktı.

Geniş beyaz kapı, tepeden tek bir gece ışığıyla hafifçe aydınlatılmıştı. Kapıyı açabilmek için yaslanıp itmem gerektiğinden, binaya hafifçe tökezleyerek girdim.

Mrs. Hoffman bunun sanatçı girişi olduğundan emindi, ama benim ilk izlenimim, sonunda yine mutfaktan girdiğim oldu. Tavandaki flüoresan tüplerinin çiğ bir ışıkla aydınlattığı geniş, çıplak bir koridordaydım. Her yandan seslenmeler, bağırtılar, ağır metal eşyaların gürültüsü, su ve buhar tıslamaları geliyordu. Tam önümde duran yiyecek arabasının yanında iki üniformalı adam hararetle tartışmaktaydılar. Birinin elinde neredeyse ayaklarına kadar inen uzun bir kâğıt vardı ve sürekli parmağıyla kâğıtta bir şeyleri işaret ediyordu. Araya girip Hof-

fman'ı nerede bulabileceğimi sormayı düşündüm onlara –şu anda ilk yapmam gereken şey, izleyiciler gelmeye başlamadan salonu ve piyanoyu incelemekti– ama adamlar tartışmaya o kadar dalmıştı ki, vazgeçip yürümeye devam ettim.

Koridor yumuşak bir eğri çiziyordu. Yolda çok sayıda insana rastladım, ama hepsi çok meşgul ve epeyce gergin görünüyordu. Çoğu beyaz üniformalarıyla, dalgın ifadelerle, ağır çuvallar taşıyor ya da yiyecek arabalarını itiyordu telaş içinde. Hiçbirini durdurmak gelmedi içimden; eninde sonunda binanın başka bir bölümüne ulaşacağımı varsayarak yürümeye devam ettim; orada soyunma odalarını ve Hoffman'ı ya da bana salonu gösterebilecek bir başkasını bulmayı umuyordum. Ama sonra arkamdan birinin bana seslendiğini duydum ve döndüğümde bana doğru koşan bir adam gördüm. Tanıdık görünüyordu; akşam kafedeki dansın açılışını yapan sakallı taşıyıcıydı.

"Mr. Ryder," dedi nefes nefese, "Tanrı'ya şükür bulduk sizi. Bütün binayı üç kere dolaştım. Şimdilik idare ediyor, ama bir an önce hastaneye yetiştirme telaşındayız; hâlâ sizinle konuşmadan yerinden kıpırdamamakta inat ediyor. Lütfen bu taraftan buyrun efendim. İyi dayanıyor ama, Tanrı'ya şükür."

"Kim iyi dayanıyor? Ne oldu?"

"Bu taraftan efendim. Hemen gitsek iyi olur, rica edeceğim. Kusura bakmayın Mr. Ryder, açıklamadım size. Gustav rahatsızlandı. Ben o sırada burada değildim, ama çocuklardan ikisi, Wilhelm'le Hubert onunla birlikte burada hazırlıklara yardım ediyorlardı, onlar haber verdi. Tabii duyar duymaz hemen atladım geldim, diğer arkadaşların hepsi de öyle. Gustav gayet güzel çalışıyormuş, ama sonra tuvalete gitmiş, uzun süre de geri gelmemiş. Böyle şeyler yapmak Gustav'ın âdeti olmadığından Wilhelm gidip bakmış. Dediğine göre, içeriye girdiğinde Gustav bir lavabonun başında duruyormuş, başı lavaboya eğikmiş. O sırada çok kötü değilmiş, Wilhelm'e biraz başının döndüğünü, önemli bir şey olmadığını, olayı büyütmemesini söylemiş. Wilhelm de her zamanki kararsızlığıyla, bir de Gustav olayı büyütme dediğinden ne yapacağını bilememiş, gidip Hubert'i çağırmış. Hubert görür görmez Gustav'ı yatırmak gerektiğine karar vermiş. Yürümesine yardım etmek üzere iki yanına geçmişler; ancak o zaman, hâlâ

ayakta, lavaboya tutunmuş halde bayılmış olduğunu anlayabilmişler. Lavaboyu iki kenarından sımsıkı tutuyormuş, Wilhelm parmaklarını teker teker açmak zorunda kaldıklarını söylüyor. Sonra Gustav ayılır gibi olmuş, ikisi birer koluna girip çıkarmışlar oradan. Gustav hâlâ olayı büyütmemelerini, iyi olduğunu, çalışacak durumda olduğunu söylüyormuş. Ama Hubert kulak asmamış; boş soyunma odalarından birine götürmüşler onu."

Sakallı taşıyıcı bir yandan bunları anlatırken bir yandan da önden hızlı hızlı yürüyordu; bir yiyecek arabasının yanından sıkışarak geçtiğimiz sırada sözlerine ara verdi.

"Çok tatsız bir durum" dedim. "Ne zaman oldu bütün bunlar?"

"İki saat önce olmalı. Başlangıçta o kadar kötü görünmüyormuş, sadece birkaç dakika nefeslenmesi gerektiğini söylüyormuş ısrarla. Ama Hubert endişelenmiş, haber gönderdi, istisnasız hepimiz kaşla göz arasında koşup geldik. Üzerine yatırabileceğimiz bir şilte, bir de battaniye bulduk, ama sonra fenalaştı; aramızda konuştuk, hastaneye götürmemiz gerektiğine karar verdik. Ama Gustav katiyen yanaşmıyordu, ansızın çok kararlı bir şekilde sizinle konuşması gerektiğini söyledi efendim. Çok ısrarlıydı, hastanede karar kıldıysak gideceğini, ama önce sizinle konuşması gerektiğini söylüyordu. Gözümüzün önünde giderek fenalaştı. Ama laf dinletemedik efendim, bunun üzerine tekrar sizin peşinize düştük. Tanrı'ya şükür buldum sizi. İşte şurası, sonuncu oda."

Koridorun tam bir daire çizdiğini zannetmiştim, ama şimdi, ileride krem rengi bir duvarla son bulduğunu görüyordum. Duvardan önceki son kapı aralıktı; sakallı taşıyıcı eşikte durup temkinli bir tavırla içeriye baktı. Sonra bana işaret etti, onun peşinden ben de içeri girdim.

Hemen kapının yakınında on on beş kişi vardı; hepsi bize döndü, sonra aceleyle kenara çekildiler. Bunların diğer taşıyıcılar olduğunu tahmin ettim, ama durup bakmadım; gözüm küçük odanın karşı tarafındaki Gustav'daydı.

Yer karolarının üstüne serilmiş şiltenin üstünde yatıyordu, battaniyeyle örtmüşlerdi. Taşıyıcılardan biri yanına çömelmiş alçak sesle bir şeyler söylüyordu, beni görünce doğruldu. Son-

ra bir anda oda boşaldı, kapı arkamdan kapandı, Gustav'la baş başa kaldım.

Küçük soyunma odasında hiç eşya yoktu, tahta bir iskemle bile. Pencere de yoktu; tavana yakın havalandırma ızgarasından bir homurtu geliyordu, ama içerisi havasızdı. Yerler soğuk ve sertti, tepedeki ışık ya söndürülmüştü ya da bozuktu; tek ışık kaynağı, makyaj aynasının etrafındaki ampullerdi. Ama Gustav'ın yüzünün tuhaf, grimsi rengini gayet iyi görebiliyordum. Sırtüstü yatmıştı, hareket etmiyordu, ama ara sıra sanki üstünden bir dalga geçiyor, başını şilteye biraz daha gömüyordu. Ben içeri girdiğim anda bana gülümsemiş, ama bir şey söylememişti; herhalde yalnız kalıncaya kadar gücünü harcamak istememişti. Cılız, ama şaşırtıcı derecede sakin bir sesle konuştu:

"Sizi böyle buraya getirttiğim için çok özür dilerim efendim. Çok münasebetsiz bir olay, üstelik de bu gece olması. Tam siz bizim için büyük bir lütufta bulunacakken."

"Evet, evet," dedim hemen, "ama onu bırakın şimdi. Siz nasılsınız?" Yanına çömeldim.

"Pek iyi değilim galiba. Bir ara hastaneye gidip bir baktırmam gerekecek."

Yine üstünden bir dalga geçti, Gustav sözlerine ara verdi; birkaç saniye boyunca, yaşlı taşıyıcı şiltenin üzerinde gözleri kapalı, sessiz bir mücadele verdi. Sonra tekrar gözlerini açıp devam etti:

"Sizinle konuşmam gerekiyordu efendim. Sizinle bir şey konuşmam lazım."

"Lütfen hemen şunu söyleyeyim ki," dedim, "davanızdan katiyen uzaklaşmış değilim. Hatta bu gece burada toplanacak insanların hepsine sizin ve meslektaşlarınızın yıllardır göğüs gerdiği haksız muameleden söz etmek için sabırsızlanıyorum. Özellikle yanlış anlamaların üstünde durmaya niyetliyim..."

Gustav'ın dikkatimi çekmeye çalıştığını fark ederek sözümü yarıda kestim.

"Sözünüzde duracağınızdan bir an bile şüphe etmemiştim efendim" dedi. "Bizi desteklediğiniz için size minnettarım. Ama ben başka bir şey konuşmak istiyordum sizinle." Tekrar ara verdi ve battaniyenin altında yine sessiz bir mücadele başladı.

"Aslında," dedim, "acaba bir an önce hastaneye gitsek daha iyi olmaz mı..."

"Hayır, hayır. Lütfen. Hastaneye gittim mi, her şey için çok geç olabilir. Artık onunla konuşmamın zamanı geldi çünkü. Sophie'yle demek istiyorum. Bu gece çok meşgul olduğunuzu biliyorum, ama sizden başka bilen yok konuyu. Benle Sophie arasındaki durumu, *mutabakatımızı*. Sizden çok şey istediğimin farkındayım efendim, ama acaba gidip ona durumu açıklayabilir miydiniz? Sizden başka yapabilecek kimse yok."

"Affedersiniz," dedim, gerçekten şaşırarak, "neyi açıklayacağım?"

"Durumu efendim. Mutabakatımızın neden artık... artık sona ermesi gerektiğini. Bunca yıldan sonra onu ikna etmek kolay olmayacaktır. Ama belki siz artık sona erdirmemiz gerektiğini anlatabilirsiniz ona. Çok şey istediğimin farkındayım, ama aslında sahneye çıkmanıza daha epey vakit var. Ve dediğim gibi, sizden başka kimse bilmiyor..."

Tekrar bir acı dalgası gelip geçerken yine sustu. Battaniyenin altında bütün kaslarının gerildiğini hissedebiliyordum, ama bu sefer bana bakmaya devam etti; bütün bedeni sarsılırken bir şekilde gözlerini açık tutmayı başardı. Vücudu tekrar gevşediğinde cevap verdim: "Doğru, daha benim çıkmama biraz zaman var. Pekâlâ, gidip elimden geleni yapacağım. Anlatmaya çalışacağım ona. Ne olursa olsun, bir an önce buraya getireceğim. Ama biz gene de sizin çok geçmeden iyileşeceğinizi, bu durumun korktuğunuz kadar ciddi olmadığını umalım..."

"Lütfen efendim. Onu bir an önce buraya getirebilirseniz minnettar olurum. Bu arada ben dayanmaya çalışacağım elbette..."

"Tabii, tabii, hemen yola çıkıyorum. Lütfen sabırlı olun, mümkün olduğunca hızlı gidip geleceğim."

Ayağa kalkıp kapıya yöneldim. Tam kapıya gelmişken aklıma bir şey geldi, dönüp tekrar Gustav'ın yanına gittim.

"Boris," dedim tekrar çömelerek, "Boris'i de getireyim mi buraya?"

Gustav bana baktı, sonra derin bir nefes alıp gözlerini kapadı. Birkaç saniye boyunca konuşmayınca ben konuştum:

"Belki sizi... bu durumda görmemesi daha iyi olur."

Gustav belli belirsiz başını sallamış gibi geldi bana, ama bir şey demedi, gözleri hâlâ kapalıydı.

"Ne de olsa," diye devam ettim, "belirli bir imajınız var onun gözünde. Belki sizi o şekilde hatırlamasını istersiniz."

Bu kez Gustav daha belirgin şekilde başını sallayarak onayladı.

"Yine de bir sorayım demiştim" dedim, tekrar doğrularak. "Tamam. Sırf Sophie'yi getireceğim. Uzun sürmez."

Tekrar kapıya vardım, kulpunu çeviriyordum ki, ansızın Gustav arkamdan bağırdı:

"Mr. Ryder!"

Sadece şaşırtıcı derecede yüksek sesle değil, öyle garip bir şiddetle söylemişti ki adımı, sesin Gustav'dan çıktığına inanmakta güçlük çektim. Ama dönüp ona baktığımda gözleri yine kapalıydı ve kıpırtısız görünüyordu. Hemen yanına seyirttim, biraz korkarak. Ama sonra Gustav gözlerini açtı ve bana baktı.

"Boris'i de getirmeniz lazım" dedi çok alçak sesle. "Artık o kadar küçük değil. Beni bu halde görsün. Hayatı tanıması lazım. Göğüslemesi lazım."

Gözleri tekrar kapandı; yüz hatları gerilirken yine bir acı dalgasının geldiğini sandım. Ama bu sefer biraz farklıydı, endişeyle eğilip bakınca yaşlı adamın ağlamakta olduğunu anladım. Ne yapacağımı bilemeyerek bir süre bakmaya devam ettim. Sonunda usulca omzuna dokundum.

"En kısa zamanda dönmeye çalışacağım" diye fısıldadım.

Soyunma odasından çıktığımda, kapının yakınında birbirine sokulmuş duran diğer taşıyıcılar endişeli gözlerle bana baktılar. Aralarından kendime yol açıp geçerken kararlılıkla konuştum:

"Lütfen ona göz kulak olun beyler. Benim acil bir isteği yerine getirmem gerekiyor, o yüzden bana bir süre izin vereceksiniz."

Biri bir soru sormaya kalkıştı, ama ben durmayıp hızla yürüdüm.

Hoffman'ı bulup derhal Sophie'nin evine arabayla götürülmeyi ısrarla talep etmeyi planlıyordum. Ama sonra, koridorda

hızlı adımlarla ilerlerken, otel müdürünü nerede arayacağım konusunda hiçbir fikrim olmadığını akıl ettim. Üstelik koridor da sakallı taşıyıcıyla birlikte geçerken olduğundan çok farklı görünüyordu. Hâlâ birkaç yiyecek arabası vardı itilen, ama şu anda konuk orkestranın üyeleri oldukları aşikâr kişiler çoğunluktaydı. İki yanımda sıra sıra soyunma odaları vardı, birçoğunun kapısı açıktı; müzisyenler ikili üçlü gruplar halinde durmuş sohbet ediyor, gülüşüyorlardı; bazıları koridorda birbirlerine sesleniyordu. Ara sıra, önünden geçtiğim kapalı bir kapının ardından bir enstrümanın sesi geliyordu, ama genel olarak tavırları bana aşırı havai göründü. Tam durup birine Hoffman'ı nerede bulabileceğimi sormak üzereyken, ansızın bir soyunma odasının aralık kapısından otel müdürünün kendisini gördüm. Kapıya yaklaşıp iterek biraz daha açtım.

Hoffman bir boy aynasının karşısında durmuş, dikkatle kendini inceliyordu. Frak giymişti; yüzünde aşırı makyaj olduğunu, hatta omuzlarına, yakalarına biraz pudra dökülmüş olduğunu gördüm. Gözünü aynadaki aksinden ayırmadan mırıl mırıl bir şeyler söyleniyordu. Sonra, ben kapıdan seyretmeye devam ederken, tuhaf bir hareket yaptı. Ansızın belini kırıp eğildi ve kolunu kaskatı, dirsekten kıvırıp havaya kaldırdı ve yumruğuyla alnına vurdu, bir daha vurdu, bir daha vurdu. Bütün bu süre boyunca gözlerini aynadan ayırmadı, mırıltıları da kesilmedi. Sonra doğrulup sessizce kendine baktı. Aynı hareketi baştan tekrarlayacağını hissederek hemen boğazımı temizledim ve seslendim:

"Mr. Hoffman."

Hoffman'ın gözleri bana dikildi.

"Sizi rahatsız ettim" dedim. "Özür dilerim."

Hoffman şaşkın bir tavırla etrafına bakındı, sonra biraz toparlandı.

"Mr. Ryder," dedi gülümseyerek, "nasılsınız? Umarım burada her şey hoşunuza gitmiştir."

"Mr. Hoffman, çok acil bir durum çıktı ortaya. Şu anda beni hiç vakit kaybetmeden gitmem gereken yere götürecek bir arabaya ihtiyacım var. Acaba bir an önce ayarlanabilir mi?"

"Araba mı Mr. Ryder? Şimdi mi?"

"Son derece acil bir durum. Elbette derhal döneceğim buraya; programı aksatmam söz konusu olamaz."

"Evet, evet, tabii." Hoffman biraz sıkkın görünüyordu. "Araba bulmak kesinlikle sorun olmaz. Mr. Ryder, normal koşullarda size bir şoför de verirdim ya da memnuniyetle kendim şoförlük yapardım size. Ne yazık ki şu anda bütün personel çok meşgul. Bana gelince, denetlemem gereken çok fazla şey var, bir de naçizane konuşmamın provasını yapmam gerekiyor. Ha ha! Bildiğiniz gibi, bu gece ben de kısa bir konuşma yapacağım. Sizin programdaki rolünüzle ve bu arada biraz da gecikmekte olan Mr. Brodsky'nin rolüyle karşılaştırıldığında son derece önemsiz elbette, ama elimden geldiğince hazırlanmam gerektiğini düşünüyorum. Evet, evet, Mr. Brodsky biraz gecikti, doğru, ama merak edilecek bir şey yok. Zaten bu da onun soyunma odası, bir eksiği var mı diye kontrol ediyordum. Gayet güzel bir soyunma odası. Birazdan burada olur, eminim. Bildiğiniz gibi Mr. Ryder, Mr. Brodsky'nin... tedavisine bizzat ben nezaret ediyorum; bilseniz toparlanışına şahit olmak ne büyük bir mutluluk oldu. Öyle bir motivasyon, öyle bir haysiyet sergiledi ki! Sonuçta bu çok önemli geceyle ilgili hiçbir şüphem yok. Kesinlikle. En ufak bir şüphem yok! Zaten şu aşamada bir geri adım korkunç olur. Bu kent için felaket olur! Elbette benim için de kişisel bir felaket olur. Tabii ki bu son derece önemsiz bir konu, ama izninizle yine de söylüyorum, şu aşamada, bu kritik gecede bir geri adım, benim mahvıma sebep olur. Tam zaferin eşiğindeyken mahvım olur. Hem de utanç verici şekilde! Bir daha bu kentte hiç kimsenin yüzüne bile bakamam. Kaçıp saklanmam gerekir. Ah! Ben ne diyorum, olmayacak senaryolar uyduruyorum? Mr. Brodsky'ye güvenim tam. Birazdan gelecek."

"Evet, eminim gelecektir Mr. Hoffman" dedim. "Zaten bu geceki programın tamamının müthiş başarılı olacağından hiç şüphem yok..."

"Evet, evet, biliyorum!" diye haykırdı Hoffman, sabırsız bir edayla. "Bu konuda kimsenin güvencesine ihtiyacım yok! Zaten normal koşullarda sözünü bile etmezdim, aslında daha programın başlamasına çok vakit var, sözünü bile etmezdim, değinmemin tek nedeni... bu akşamki gelişmeler."

"Gelişmeler mi?"

"Evet, evet. Ha, duymadınız mı? Nereden duyacaksınız ki? Çok önemli bir şey değil efendim. Akşamın erken saatlerinde bir dizi olay meydana geldi ve bunun sonucunda, ben birkaç saat önce Mr. Brodsky'nin yanından ayrıldığımda, küçük bir kadeh viskiyi yudumlamaktaydı. Hayır efendim, katiyen! Aklınızdan geçeni tahmin edebiliyorum. Yo, hayır! Açıkça bana danıştı önce. Ben de biraz düşündüm ve razı oldum; bu kadar istisnai koşullarda, küçük bir kadehin zararı olmayacağına karar verdim. Böylesinin daha iyi olacağını düşündüm efendim. Belki de yanıldım, göreceğiz. Şahsen yanılmadığım kanısındayım. Elbette yanıldıysam, bu gecenin tamamı –pof!– baştan sona fiyasko olur! Ölene kadar kaçacak delik ararım. Ama bu akşam mesele çok karmaşık bir hale geldi efendim; ben de bir karar vermek zorunda kaldım. Sonuçta Mr. Brodsky'yi evinde küçük bir kadeh viskiyle bıraktım. Onunla yetineceğinden hiç şüphem yok. Şu anda tek kaygım, o dolapla ilgili bir şey yapmamış olmak. Ama dediğim gibi, boş yere endişelendiğimi biliyorum. Ne de olsa Mr. Brodsky öyle bir gelişme gösterdi ki, kesinlikle güvenilebilir kendisine, kesinlikle." Hoffman bunları söylerken bir yandan da papyonunu çekiştiriyordu; sonunda aynaya dönüp düzeltti.

"Mr. Hoffman," dedim, "nedir sözünü ettiğiniz olay? Eğer Mr. Brodsky'ye bir şey olduysa ya da genel gidişatı etkileyecek herhangi bir olay olduysa bana derhal bilgi verilmesi gerekir kesinlikle. Siz de bunu kabul edersiniz, Mr. Hoffman."

Otel müdürü güldü. "Mr. Ryder, kesinlikle yanlış bir sanıya kapıldınız. Endişelenmenize hiç gerek yok. Bakın ben endişeleniyor muyum? Hayır. Benim bütün itibarım bu geceye bağlı, buna rağmen sakin ve güvenli değil miyim? Emin olun efendim, kaygılanmanıza hiç gerek yok."

"Mr. Hoffman, az önce bir dolaptan söz ettiniz, o nedir?"

"Dolap mı? Ha, bu akşam Mr. Brodsky'nin evinde keşfettiğim dolap. Biliyorsunuzdur belki, Mr. Brodsky yıllardır kuzey karayoluna yakın eski bir çiftlik evinde oturuyor. Daha önce oraya birçok kez gitmiştim elbette, ama ortalık biraz dağınık olduğundan –kuşkusuz Mr. Brodsky kendine göre bir düzen kurmuştu– yaşadığı mekânı dikkatle incelememiştim hiç. Yani

fazladan bir içki stoku olduğunu bu akşam keşfettim. Unutmuş olduğuna yemin etti. Ancak bu akşam bahis konusu olduğunda, benim teklifim üzerine, yani bu koşullarda, Miss Collins'le ilgili tatsız olaydan filan kaynaklanan bu istisnai koşullarda, artısını eksisini tartıp çok küçük bir risk olmakla birlikte evet, sırf kendini toparlamak için bir küçük kadeh viski içmesinin daha iyi olacağı konusunda onunla hemfikir olduğumda hatırladı. Ne de olsa Miss Collins meselesi onu altüst etti Mr. Ryder. İşte ben arabadan cep mataramı getirmeyi teklif edince, Mr. Brodsky henüz temizlemediği bir dolap kaldığını hatırladı. Bunun üzerine şeye... mutfak diyebileceğimiz yere geçtik. Mr. Brodsky son birkaç ay boyunca çok onarım yaptı. Birçok sorunu halletti, şu anda içeri su filan girmiyor, gerçi henüz pencere yok elbette. Her neyse, dolabı –yana yatmış bir dolabı– açtı ve içinden on on beş eski içki şişesi çıktı. Çoğu viskiydi. Mr. Brodsky de benim kadar şaşırdı. Aslında itiraf etmeliyim ki, bir şey yapmam gerekir diye geçti aklımdan. Şişeleri alıp götürmek ya da toprağa dökmek gibi. Ama siz de kabul edersiniz ki efendim, böylesi hakaret olurdu. Mr. Brodsky'nin sergilemiş olduğu cesarete ve kararlılığa büyük bir hakaret olurdu. Egosunun bu akşam Miss Collins yüzünden yediği darbenin üzerine..."

"Affedersiniz Mr. Hoffman, ama birkaç kez değindiniz, ne oldu Miss Collins'le ilgili?"

"Ha, Miss Collins. Evet, aslında o da başka bir konu. Ben o nedenle oradaydım, Mr. Brodsky'nin çiftlik evinde yani. Mr. Ryder, bu akşam ben çok üzücü bir mesajı iletmekle görevlendirildim. Kimse benim yerimde olmak istemezdi. Zaten ben bir süredir, dünkü hayvanat bahçesi karşılaşmasından önce bile, biraz tedirgindim. Yani Miss Collins açısından endişe duyuyordum. Olayların, üstelik bunca yıl sonra, bu kadar hızlı gelişeceğini kim tahmin edebilirdi ki? Evet, evet, endişelendim. Miss Collins benim büyük saygı duyduğum, çok sevdiğim bir hanımdır. Hayatının bu aşamada bir kez daha altüst olmasını görmeye dayanamazdım. Miss Collins çok akıllı bir kadındır Mr. Ryder, kime sorsanız aynı şeyi söyler, ama buna rağmen –siz de bu kentte yaşasanız eminim aynı fikirde olurdunuz– öteden beri kırılgan bir yanı vardır. Zaman içinde hepimizin saygısını kazanmıştır,

birçok kişi onun nasihatlerinden yararlanır, ama bir yandan da –nasıl desem?– onu *korumak* isteriz öteden beri. Mr. Brodsky son aylarda... eski haline kavuştukça, doğrusu benim daha önce düşünmediğim birçok konu çıktı ortaya ve dediğim gibi endişelendim. Dolayısıyla, efendim, bu akşam provanızı yaptıktan sonra sizi aldığımda siz bütün masumiyetinizle Miss Collins'in Mr. Brodsky'nin randevu teklifini kabul ettiğini, hatta o anda Mr. Brodsky'nin St. Peter Mezarlığında onu beklediğini söyleyince ne hale geldiğimi tahmin edersiniz... Tanrım, bu ne sürat! Bizim Mr. Brodsky belli ki bir zamanlar tam bir Valentino'ymuş! Bir şey yapmam gerektiğini anladım Mr. Ryder. Miss Collins'in hayatının tekrar mahvolmasına izin veremezdim, hele dolaylı yoldan da olsa, benim bir hareketimin sonucu olarak. Dolayısıyla siz bütün nezaketinizle sizi yolda indirmemi kabul ettiğinizde, bu fırsattan yararlanıp Miss Collins'le görüşmeye, evine gittim. Beni görünce şaşırdı tabii. Böyle bir akşamda bizzat gitmeme şaşırdı. Yani sırf varlığım bile çok şey ifade ediyordu. Derhal içeri aldı beni; böyle habersiz çıkıp geldiğim için, onunla görüşmek istediğim zor konuyu yeterince özenle ve incelikle ele alamayacağım için özür diledim. Anlayış gösterdi elbette. 'Bu akşam ne kadar yoğun olduğunuzu biliyorum Mr. Hoffman' dedi. Öndeki oturma odasında oturduk, ben derhal konuya girdim. Randevulaştıklarını duyduğumu söyledim. Miss Collins bunun üzerine liseli bir genç kız gibi gözlerini yere çevirdi. Sonra utanıp sıkılarak, 'Evet Mr. Hoffman' dedi. 'Siz geldiğinizde ben de hazırlanmaktaydım. Bir saattir çeşitli kıyafetler deniyorum. Çeşitli saç modelleri deniyorum. Bu yaşımda, komik değil mi? Evet Mr. Hoffman, doğru. Bu sabah geldi ve beni ikna etti. Onunla buluşmayı kabul ettim.' Buna benzer bir şeyler geveledi, her zamanki zarafetiyle konuşmuyordu. Ben de konuşmaya başladım. Elbette alıştıra alıştıra söyledim. İncelikle mahzurları saydım tek tek. 'Her şey iyi güzel de Miss Collins...' dedim. Buna benzer ifadeler kullandım. Zamanımın izin verdiği ölçüde incelikle konuştum. Doğal olarak başka bir gün olsa, hoşbeş edecek vaktimiz olsa, çok daha güzel konuşabilirdim. Aslında belki de fark etmezdi sonuçta. İşin gerçeğini kabullenmek onun için her halü kârda zor olacaktı. Sonuçta, elimden geldiğince incelikli biçimde

de olsa, ona gerçeği söyledim, 'Miss Collins, bütün o eski yaralar depreşecek, acıyacak. Istırap çekeceksiniz. Yıkılacaksınız Miss Collins. Birkaç hafta içinde, birkaç gün içinde. Nasıl unutursunuz? Nasıl atarsınız kendinizi onca şeyin ortasına yeniden? Yaşadığınız onca utanç, aşağılanma, acı, hepsi tekrarlanacak, hem de daha şiddetli biçimde. Üstelik bunca yıl kendinize yeni bir hayat kurmak için gösterdiğiniz onca çabadan sonra!' dedim. Gerçeği ona bu şekilde ifade ettiğimde –emin olun efendim, hiç kolay olmadı bunları söylemek– görünürde sükûnetini korumaya çalıştığı halde, içten içe çöktüğünü gördüm. Her şeyi bir anda hatırladığını, eski acıların geri geldiğini görüyordum. Emin olun efendim, hiç kolay değildi, ama devam etmeye mecburdum, görevimdi. Sonunda, çok alçak sesle, 'Ama Mr. Hoffman,' dedi, 'söz verdim ona. Bu akşam onunla buluşacağıma söz verdim. Bana güveniyor. Böyle önemli konserlerin öncesinde her zaman bana ihtiyaç duyar.' Ben de, 'Miss Collins,' diye karşılık verdim, 'elbette hayal kırıklığına uğrayacak. Ama ben bizzat, elimden geldiğince açıklayacağım kendisine. Zaten o da tıpkı sizin gibi içten içe bu buluşmanın iyi bir fikir olmadığını biliyordur. Geçmişi deşmemenin daha iyi olacağını biliyordur.' Miss Collins sanki rüyadaymış gibi pencereden dışarı bakarak cevap verdi: 'Ama o gitmiştir bile. Orada bekliyordur şu anda.' Ben de dedim ki: 'Ben bizzat gideceğim Miss Collins. Evet, bu gece çok meşgulüm, ama bence bu konu o kadar önemli ki, bu işi hiç kimseye devredemem. Hatta şu anda derhal mezarlığa gidip durumu kendisine bildireceğim. Hiç merak etmeyin Miss Collins, onu teskin etmek için elimden geleni yapacağım. İleriyi, bu gece onu bekleyen zor sınavı düşünmesi için teşvik edeceğim onu.' Buna benzer şeyler söyledim ona Mr. Ryder. Evet, o anda perişan görünüyordu, ama o mantıklı bir hanımdır, içten içe benim haklı olduğumu da biliyordu mutlaka. Çünkü kibarca koluma dokunup, 'Gidin ona,' dedi. 'Hemen gidin. Elinizden geleni yapın.' Ben de gitmek üzere kalktım, ama sonra yerine getirmem gereken son bir zor görevim daha olduğunu düşündüm. 'Ha, bir de Miss Collins,' dedim, 'bu geceki konserle ilgili olarak, bu koşullarda sanırım sizin gelmemeniz daha iyi olacak.' Başını sallayarak onayladı, ağlamak üzere olduğu belliydi. 'Ne de olsa,' diye

devam ettim, 'onun duygularını da göz ardı etmemek gerekir. Bu koşullarda sizin salondaki varlığınız bu kritik dönüm noktasında onu etkileyebilir.' Miss Collins yine başını sallayarak kesinlikle hemfikir olduğunu belirtti. Bunun üzerine izin isteyip ayrıldım. Sonra, beni bekleyen onca acil iş varken –beykın ve ekmek teslimatı vs.– Mr. Brodsky'nin bu son, beklenmedik badireyi de sağ salim atlatmasını sağlamanın her şeyden daha büyük öncelik taşıdığına karar verdim. Böylece mezarlığa gittim. Ben vardığımda hava kararmıştı, bir süre mezarların arasında dolaşıp aradım, sonunda melul mahzun bir mezarın üstüne oturmuş halde buldum. Beni görünce bezgin bir tavırla başını kaldırdı ve 'Haber vermeye geldiniz' dedi. 'Biliyordum. Olmayacağını biliyordum.' Bu sözlerin görevimi kolaylaştırdığını düşünebilirsiniz belki, ama emin olun efendim, hiç kolay olmadı. Böyle bir haberin ulağı olmak... Ciddiyetle başımı salladım ve doğru tahmin ettiğini, Miss Collins'in gelmeyeceğini söyledim. İyice düşününce fikrini değiştirmiş dedim. Ayrıca bu gece konser salonuna da gelmemeye karar vermiş. Bundan daha fazla ayrıntıya girmeyi gerekli görmedim. Perişan görünüyordu; ben de başımı çevirdim ve onun oturduğu mezarın yanındaki mezarı incelermiş gibi yaptım. 'Ah, Mr. Kaltz' dedim ağaçlara, çünkü Mr. Brodsky'nin kendi kendine sessizce ağladığını biliyordum. 'Ah, Mr. Kaltz. Kaç yıl oldu onu gömeli? Dün gibi geliyor, ama bakıyorum, on dört yıl olmuş bile. Ölmeden önce ne kadar yalnızdı.' Mr. Brodsky rahat rahat ağlasın diye buna benzer şeyler söylüyordum. Sonra gözyaşlarının dindiğini hissettim ve ona dönüp benimle birlikte konser salonuna gelmesini, hazırlanmasını teklif ettim. Ama o istemedi, daha çok erken olduğunu söyledi. Konser salonunda o kadar uzun süre beklerse fazlasıyla gergin olacağını söyledi. Ben de haklı olabileceğini düşünüp onu evine götürmeyi teklif ettim. Bu teklifi kabul edince birlikte mezarlıktan çıkıp arabaya yürüdük. Arabada yol boyunca, kuzey karayolu boyunca pencereden dışarı baktı, hiçbir şey konuşmadı, ara sıra gözleri doluyordu. O zaman anladım ki, henüz bu işten alnımızın akıyla çıkmış sayılmazdık. Her şey birkaç saat önceki kadar kesin değildi. Ama yine de güvenim sarsılmamıştı Mr. Ryder, şimdi de sarsılmış değil. Sonra Mr. Brodsky'nin çift-

lik evine vardık. Mr. Brodsky evi güzel onardı; artık odaların birçoğu iyi durumda. Büyük odaya girip lambayı yaktık; ben havadan sudan sohbet ederek etrafa bakındım. Duvarlardaki küf sorununu çözmek üzere birilerini yollayabileceğimi söyledim. Mr. Brodsky duymamış gibiydi söylediklerimi; oturduğu yerde dalgın dalgın boşluğa bakıyordu. Sonra bir şey içmek istediğini söyledi. Bir kadeh bir şey. Bunun imkânsız olduğunu söyledim. Bunun üzerine, büyük bir sükûnetle, eskisi gibi istemediğini söyledi içkiyi. Öyle bir şey değil dedi. Öyle içki içmeyi maziye gömdüğünü söyledi. Ne var ki az önce feci bir hayal kırıklığı yaşadım, içim parçalanıyor, dedi. Aynen bu kelimeleri kullandı. İçim parçalanıyor, ama bu gece ne kadar çok şeyin bana bağlı olduğunu biliyorum, dedi. Başarılı olmam gerektiğini biliyorum. Eskisi gibi içki istemiyorum, dedi. Belli olmuyor mu? diye sordu. Ona baktım ve doğru söylediğini anladım. Karşımda kederli, hayal kırıklığına uğramış, ama sorumlu bir adam gördüm. O kendini artık çok iyi tanıyor; çoğu insan asla bu kadar tanıyamaz kendini; ayrıca kendine tamamen hâkimdi. Böyle bir felaket durumunda sadece bir kadeh içmeye ihtiyacı olduğunu söylüyordu. Bu duygusal şoku üzerinden atabilmek için. Bu geceki sınavın gerektirdiği metaneti kazanmak için. Mr. Ryder, ben ilk günlerde içki isteyişini çok duydum, bu bambaşka bir şeydi. Çok aşikârdı. Gözlerinin içine baktım ve, 'Mr. Brodsky,' dedim, 'size güvenebilir miyim? Arabada küçük bir cep mataram var. Size tek bir kadeh versem, orada duracağınıza güvenebilir miyim? Tek bir kadeh, o kadar?' O da aynı şekilde gözlerimin içine bakarak, 'Eskisi gibi değil. Yemin ederim' dedi. Bunun üzerine arabaya gittim, dışarısı çok karanlıktı, rüzgâr ağaçların arasında korkunç sesler çıkarıyordu; arabadan matarayı alıp eve gittim, oturduğu yerde değildi. Bunun üzerine içeri geçtim ve mutfakta buldum kendisini. Aslında mutfak dediğim yer, Mr. Brodsky'nin ustalıkla dönüştürmekte olduğu, eve bağlı, eskiden müştemilat olan bir mekân. İşte o zaman dolabı, yana yatmış dolabı açarken gördüm onu. Benim içeri girdiğimi görünce, o dolabı unutmuş olduğunu söyledi. İçi viski doluydu. Şişelerce viski. Şişelerden birini aldı, açtı ve bir bardağa küçük bir ölçü döktü. Sonra gözümün içine bakarak geri kalanını yere döktü.

Aslında mutfağın zemini büyük ölçüde toprak, o yüzden öyle ortalık batmış gibi de olmadı. Her neyse, içkiyi yere döktü, sonra tekrar büyük odaya döndük, daha önce oturduğu yere oturdu, viskiyi yudumlamaya başladı. Onu dikkatle izledim; eskisi gibi içmediğini görüyordum. Sırf öyle yudumlayabilmesi bile... doğru kararı vermiş olduğumu anladım. Benim artık gitmem gerektiğini söyledim. Geç bile kalmıştım. Beykın ve ekmekle ilgilenmem gerekiyordu. Ayağa kalktım; o anda ikimiz de tek söz etmediğimiz halde benim ne düşündüğümü biliyorduk. Yani dolabı. Mr. Brodsky gözümün içine bakarak, 'Eskisi gibi değil' dedi. Bu kadarı yetti bana. Ondan sonra kalmakta ısrar edersem onu baltalamış olacaktım. Hakaret olacaktı kendisine. Zaten, dediğim gibi, yüzüne baktığımda kesinlikle güvendim ona. En ufak bir şüphe duymadan ayrıldım oradan. Şu son birkaç dakikaya kadar da en ufak bir şüphe geçmedi aklımdan efendim. Ama mantıklı düşününce, bunun önemli bir olayın öncesindeki gerginlikten başka bir şey olmadığını biliyorum. Az sonra burada olacak, eminim. Bu gece baştan sona başarılı geçecek, parlak bir başarı olacak, buna güvenim sonsuz..." "Mr. Hoffman," dedim, sabırsızlığıma yenilerek, "Mr. Brodsky'yi viski içer halde bırakmış olmaktan memnunsanız, bu sizin bileceğimiz iş. Şahsen o kadar doğru bir karar olduğundan emin değilim, ama siz durumu benden çok daha iyi biliyorsunuz elbette. Her neyse, hatırlatmama izin verirseniz, benim şu anda yardıma ihtiyacım var. Açıkladığım gibi, acilen bir arabaya ihtiyacım var. Gerçekten acil bir durum Mr. Hoffman."

"A, evet, araba." Hoffman düşünceli bir tavırla etrafına bakındı. "Mr. Ryder, belki de en kestirmesi *benim* arabamı almanız olur. Şu yangın çıkışının önüne park ettim." Koridorun biraz ilerisini işaret etti. "Anahtarlar neredeydi? Hah, işte. Hafifçe sola çeker. Ne zamandır baktıracağım, ama işler o kadar yoğun ki. Lütfen istediğiniz gibi kullanın. Benim sabaha kadar ihtiyacım yok arabaya."

30

Hoffman'ın iri siyah arabasını park yerinden çıkarıp iki yanı köknarlarla kaplı, kıvrımlı bir yola çıktım. Arazinin asıl girişi burası değildi belli ki. Yol delik deşikti, karanlıktı, iki arabanın yavaşlamadan yan yana geçemeyeceği kadar da dardı. Karanlıkta yolu görmeye çalışarak, her an bir engelle ya da keskin bir virajla karşılaşmayı bekleyerek, dikkatle sürüyordum arabayı. Sonra yol düzleşti, farların ışığında, bir ormanın içinde ilerlediğimi görebiliyordum. Biraz hızlandım ve birkaç dakika boyunca karanlıkta yol almaya devam ettim. Sonra solumdaki ağaçların arasında parlak bir şey gördüm ve tekrar yavaşlayınca gördüğüm şeyin konser salonunun cehpesi olduğunu anladım; bina karanlığın ortasında muhteşem biçimde ışıklandırılmıştı.

Epeyce uzaktaydı, yandan görüyordum, ama debdebeli cephesinin büyük bölümünü görebiliyordum. Ortadaki kemerin iki yanında sıra sıra vakur taş sütunlar yükseliyordu; dev kubbeye kadar uzanan büyük pencereleri vardı. Konukların gelmeye başlayıp başlamadığını merak ettim ve arabayı durdurup daha iyi görebilmek için camı açtım. Ama olduğum yerde kalkıp başımı uzatarak baktığımda bile, ağaçlar binanın alt kısmını görmemi engelliyordu.

Sonra, konser salonuna bakmaya devam ederken, annemle babamın o anda gelmekte olabilecekleri geçti aklımdan. Ansızın Hoffman'ın tasvirini, atlı arabanın karanlığın içinden çıkarak bir anda kalabalığın hayran bakışlarını üzerinde toplayışını bü-

tün canlılığıyla hatırladım. Gerçekten de tam o anda, ben pencereden dışarı sarkmışken, araba sesini pek de uzak olmayan bir mesafeden duyuyormuşum gibi geldi bana. Motoru kapatıp başımı iyice uzatarak tekrar dinledim. Sonra arabadan indim ve karanlığın ortasında durup kulak kesildim.

Rüzgâr ağaçların arasında geziniyordu. Sonra daha önceki hafif sesleri yine duydum: Nal sesleri, ritmik bir çıngırtı, ahşap bir arabanın takırtısı. Sonra bu sesler ağaçların hışırtısı içinde silindi. Bir süre daha dinlemeye devam ettim, ama başka bir şey duyamadım. Sonunda dönüp tekrar arabaya bindim.

Yolda inip durduğumda oldukça sakindim –neredeyse huzurluydum– ama arabayı tekrar çalıştırdığımda engellenmişlik, panik ve öfke karışımı, güçlü bir duygu kapladı içimi. Annemle babam o anda salona gelmekteydi ve ben daha hazırlıklarımı bile tamamlamadan bambaşka bir sorunu halletme derdiyle konser salonundan uzaklaşmaktaydım. Böyle bir şeye nasıl izin verdiğimi anlayamıyordum; ormanda yol aldıkça öfkem artıyordu; şu anda yapmam gereken şeyi bir an önce bitirip en kısa zamanda konser salonuna dönmeye karar verdim. Ama sonra, Sophie'nin evinin yolunu, hatta bu orman yolunda doğru yönde ilerleyip ilerlemediğimi bilmediğim geldi aklıma. Bir beyhudelik duygusuna kapıldım, ama önümde, farların ışığında ormanı seyrederek süratle yol almaya devam ettim.

Sonra birden, ileride durmuş iki kişinin el salladığını gördüm. Yolumun üstündeydiler, ben yaklaştığımda kenara çekildiler, ama hararetli el kol hareketleri yapmaya devam ediyorlardı. Yavaşlayınca, yolun kenarında, küçük bir ocağın etrafında kamp kurmuş beş altı kişilik bir grup gördüm. İlk anda serseri zannettim, ama sonra şık kıyafetli orta yaşlı bir kadınla takım elbiseli, kır saçlı bir adamın pencereye eğildiğini gördüm. Arkalarından diğerleri –ocağın etrafında, ters çevrilmiş kasaya benzeyen bir şeylerin üzerine oturmuşlardı– kalkıp arabaya yaklaştı. Hepsinin ellerinde teneke kupalar olduğunu gördüm.

Ben camı açarken kadın içeriye uzanıp bana baktı, "Ah, geldiğinize çok sevindik" dedi. "Bir tartışmaya girdik de, bir türlü anlaşamıyoruz. Zaten sorun hep bu değil midir? Eylem gerektiği zaman hiçbir konuda anlaşamayız."

"Ama bir an önce bir karara varmamız da şart" dedi kır saçlı adam ciddiyetle.

Onlar daha fazla bir şey söyleyemeden, arkalarından yaklaşıp eğilerek o anda bana bakmakta olan kişinin eski sınıf arkadaşım Geoffrey Saunders olduğunu gördüm. Beni tanıyınca diğerlerini iterek öne geçti ve arabanın kapısına vurdu.

"Hah, ben de seni bir daha ne zaman göreceğimi düşünüyordum" dedi. "Doğrusunu istersen biraz da bozulmuştum. Yani çaya gelmedin diye. Gelirim demiştin ya. Neyse, şimdi bu konuya girmenin sırası değil herhalde. Yine de küstahlık seninkisi yahu. Neyse. Hadi, çık şu arabadan." Sonra da arabanın kapısını açıp kenara çekildi. Ben itiraz etmek üzereydim ki, devam etti: "Gel de bir kahve iç. Sonra tartışmamıza katılırsın."

"Doğrusu benim için pek uygun bir zaman değil Saunders" dedim.

"Aman, gel be." Sesi hafif sinirli çıkmıştı. "Biliyor musun, geçen geceki karşılaşmamızdan sonra seni epeyce düşündüm. Okul günlerini filan hatırladım. Mesela bu sabah uyandığımda senin herhalde hatırlamadığın bir olayı hatırladım; ikimiz daha küçük yaştaki çocukların kros yarışında birlikte işaretçilik yapıyorduk. Herhalde lise üçteydik. Sen hatırlamıyorsundur, ama ben bu sabah yatakta yatmış o günü düşünüyordum. İkimiz geniş bir tarlanın karşısında, bir pub'ın önünde bekliyorduk, senin bir şeylere kafan çok bozulmuştu. Hadi çıksana yahu dışarıya, böyle konuşamam ki." Sabırsızlıkla beni dışarı çekmeye çalışıyordu. "Hah şöyle, şimdi oldu." Ben istemeye istemeye arabadan çıkarken boş eliyle –diğerinde teneke kupası vardı– dirseğimi tuttu. "Evet. O günü düşünüyordum. İngiltere'nin malum sisli Ekim sabahlarından biri. İkimiz durmuş lise birlerin oflaya poflaya sisin içinde belirmelerini bekliyorduk; hatırlıyorum, sen sürekli, 'Senin için hava hoş, senin rahatın yerinde' diyordun, çok üzgündün. Sonunda 'Biliyor musun,' dedim sana, 'bir tek sen değilsin. Dünyada derdi olan bir tek sen değilsin.' Sonra da sana yedi sekiz yaşlarımdaki bir aile tatilimizi anlattım; annem babam, küçük kardeşim ve ben gitmiştik tatile. İngiltere'de bir deniz kenarına gitmiştik, Bournemouth ya da ona benzer bir yer. Belki de Wight Adası'ydı. Hava güzeldi filan, ama ne bile-

yim, bir terslik, bir uyumsuzluk vardı. Ailece çıkılan tatillerde sık sık rastlanan bir durum tabii, ama o sıralar bunu bilmiyordum, daha yedi sekiz yaşındaydım. Her neyse işte, tatilimiz iyi geçmiyordu; bir gün öğleden sonra babam çekti gitti. Yani durup dururken. Deniz kenarında bir şeye bakıyorduk, annem parmağıyla bize bir şeyi işaret ediyordu; o sırada babam birdenbire gitti. Bağırıp çağırmadı, bir şey yapmadı, yürüdü gitti sadece. Biz ne yapacağımızı bilemeyip onun peşinden yürümeye başladık; annem, kardeşim Christopher ve ben babamı takip etmeye koyulduk. Çok yakından takip etmiyorduk; aramızda otuz metre filan vardı, gözden kaçırmamaya dikkat ediyorduk sadece. Babam yürümeye devam ediyordu. Sahil boyunca yürüdü, uçurumların kenarından geçen patikayı, plajdaki kulübeleri, güneşlenen insanları geçti. Sonra kasabaya yöneldi, tenis kortlarını, alışveriş merkezlerini geçti. Bir saat filan gittik peşinden. Bir süre sonra oyuna döktük işi. 'Bak, kızgınlığı geçti. Oyun oynuyor!' diyorduk. 'Kafasını mahsus öyle tutuyor. Şuna bak!' diyorduk, katıla katıla gülüyorduk. Dikkatle bakıldığında, komiklik olsun diye öyle yürüdüğü sanılabilirdi. Christopher daha küçücüktü, ben ona öyle dedim, babamın bizi güldürmek için öyle yürüdüğünü söyledim; Christopher olay baştan sona eğlenceli bir oyunmuş gibi durmadan gülüyordu. Annem de gülüyordu, 'Babanız bir âlem çocuklar!' deyip gülmeye devam ediyordu. Bu şekilde yürümeye devam ettik; daha yedi sekiz yaşında olduğum halde babamın şaka olsun diye öyle yürümediğini anlayan bir tek bendim. Kızgınlığının filan geçmediğini, belki biz onu takip ediyoruz diye giderek daha da çok öfkelendiğini bir tek ben anlıyordum. Belki bir banka oturmak ya da bir kafeye girmek istiyordu, ama bizim yüzümüzden yapamıyordu. Hatırlıyor musun bütün bunları? O gün hepsini anlattım sana. Ben bir ara artık bu oyuna bir son vermek isteyip anneme baktım ve o zaman anladım. Annemin kendi kendini ikna ettiğini, babamın şaka yaptığına kendini yüzde yüz inandırdığını anladım. Bir yandan Christopher sürekli koşup ona yetişmek istiyordu. Ben sürekli bahaneler bulmak zorunda kalıyordum; hep gülerek, 'Olmaz, koşmak yasak. Oyunun kuralı böyle. Uzaktan takip etmemiz lazım, yoksa oyun bozulur' diyordum. Ama an-

nem, 'Tabii ya! Hadi koşup gömleğini çekiştir bakalım ondan kaçabilecek misin, yoksa yakalayacak mı seni!" diyordu. Bense sürekli, 'Olmaz, hayır, bekleyelim. Yaklaşma, yaklaşma' diye tekrarlamak zorundaydım, çünkü benden başka anlayan yoktu. Babam komik görünüyordu. Öyle uzaktan seyredince yürüyüşü tuhaftı. Yahu, otursana. Çok bitkin ve endişeli görünüyorsun. Gel otur şuraya, karar vermemize yardımcı ol."

Geoffrey Saunders kamp ocağının yakınındaki ters çevrilmiş portakal kasasını işaret ediyordu. Gerçekten de çok yorgun hissediyordum kendimi; yerine getirmem gereken görevler ne olursa olsun, kısa bir mola verip biraz kahve içtikten sonra görevlerimi daha iyi yapacağıma hükmettim. Otururken dizlerimin titrediğini, kasanın üstüne çok dengesiz bir şekilde çöktüğümü fark ettim. İnsanlar yakınlık göstererek etrafıma toplandı. Biri bir kupa kahve uzatıyordu, bir başkası elini sırtıma koymuş, "Gevşeyin biraz," diyordu, "rahatlayın."

"Teşekkür ederim, sağ olun" dedim ve kahveyi alıp çok sıcak olmasına rağmen höpür höpür içmeye koyuldum.

Takım elbiseli, kır saçlı adam önümde çömeldi ve yüzüme bakarak, usulca konuştu: "Bir karar vermemiz gerek. Bize yardım etmeniz lazım."

"Karar mı?"

"Evet. Mr. Brodsky'yle ilgili olarak."

"Ha, evet." Teneke kupadan biraz daha kahve içtim. "Evet, biliyorum. Şu durumda her şey bana bağlı, farkındayım."

"Bence her şey size bağlı demek abartılı olur" dedi kır saçlı adam.

Tekrar baktım ona. Kibar, sakin tavırlı, teskin edici bir adamdı. Ama o anda çok ciddi olduğunun farkındaydım.

"*Her şeyin* size bağlı olduğunu söylemek bence abartılı olur. Mesele şu: Bu durumda her birimizin bir miktar sorumluluk üstlenmesi gerekiyor. Şahsi fikrimi açıkça belirttim: Bence kesilmesi gerekir."

"Kesilmesi mi?"

Kır saçlı adam ciddi bir ifadeyle başını salladı. O sırada boynundaki stetoskopu gördüm ve doktor olduğunu anladım.

"Evet," dedim, "kesilmesi gerekiyor. Anlıyorum."

Ancak o zaman etrafıma baktım ve arabanın az ötesindeki hurda yığınını görüp irkildim. Bu felakete benim sebep olduğum, belki bilmeden bir kazaya karıştığım fikri geçti kafamdan. Ayağa kalktım –düşmemi engellemek için çok sayıda el bir anda bana uzandı– hurdaya doğru yürüdüm ve bir bisikletin parçaları olduğunu gördüm. Feci şekilde birbirine girmiş metal parçalarının ortasında Brodsky'yi görünce dehşete düştüm. Sırtüstü yerde yatıyordu; ben onun yanına giderken sakin bakışlarla izledi.

"Mr. Brodsky" diye mırıldandım, gözlerimi ondan alamayarak.

"A, Ryder," dedi; şaşılacak şey, sesi pek acı çekiyormuş gibi çıkmıyordu.

Tekrar peşimden gelmiş olan kır saçlı adama dönüp, "Benimle ilgisi olmadığından eminim" dedim. "Herhangi bir kaza hatırlamıyorum. Ben yolda gidiyordum..."

Kır saçlı adam anlayışla başını sallayarak susmamı işaret etti. Sonra beni biraz uzağa çekip alçak sesle konuştu: "İntihar etmek istiyordu mutlaka. Çok sarhoş. Müthiş sarhoş."

"Ya. Anlıyorum."

"İntihar etmeye çalıştığından eminim. Ama bacaklarını kıstırmaktan başka işe yaramadı. Sağ bacakta neredeyse sıyrık yok. Sadece sıkışmış. Sol bacak da sıkışmış. Beni endişelendiren sol bacak. İyi durumda değil."

"Anlıyorum" dedim ve arkama dönüp Brodsky'ye tekrar baktım. Baktığımı fark etmiş olacak ki, çevresindeki karanlığa seslendi:

"Ryder. Merhaba."

"Siz gelmeden önce bir süredir tartışıyorduk" diye devam etti kır saçlı adam. "Ben kesilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu sayede hayatını kurtarabiliriz. Bir müddet tartıştıktan sonra hazır bulunanların çoğu hemfikir oldu. Ama şu iki hanım kesilmesine karşı. Onlar ambulansı beklemekten yana. Ama bence beklemek ciddi bir risk. Profesyonel görüşüm bu."

"Evet. Evet, anlıyorum ne demek istediğinizi."

"Bana kalırsa sol bacak vakit geçirmeden kesilmeli. Ben cerrahım, ama ne yazık ki yanımda malzeme yok. Ağrı kesici yok. Bir aspirin bile yok. İşim bitmişti, biraz hava almak için dola-

şıyordum buralarda. Diğerleri de öyle. Stetoskop tesadüfen cebimdeydi, ama başka hiçbir şey yok yanımda. Ama şimdi sizin gelmenizle işler değişebilir. Arabada malzeme var mı?"

"Arabada mı? Aslında bilmiyorum. Araba benim değil, ödünç aldım."

"Kiralık araba demek istiyorsunuz herhalde."

"Kiralık sayılmaz. Ödünç aldım. Tanıdığım birinden."

"Anlıyorum." Yere bakarak düşündü. Onun arkasında diğerlerinin endişeli yüzlerle bizi seyrettiğini gördüm. Sonra cerrah, "Bagaja bir baksanız" dedi. "İşimize yarayacak bir şeyler olabilir. Ameliyatı yapmama imkân tanıyacak keskin bir cisim."

Biraz düşünüp, "Memnuniyetle gidip bakarım" dedim. "Ama önce Mr. Brodsky'yle bir konuşsam iyi olur belki. Onunla biraz tanışıyorum da, bu kadar... önemli bir kararı almadan önce kendisiyle konuşmam gerekir bence."

"Pekâlâ," dedi cerrah. "Ama benim görüşüm –profesyonel görüşüm– zaten çok fazla zaman kaybettiğimizdir. Lütfen elinizden geldiğince hızlı davranın."

Tekrar Brodsky'nin yanına gidip yüzüne baktım.

"Mr. Brodsky..." diye söze başladım, ama o derhal sözümü kesti.

"Ryder, yardım edin bana. Ona ulaşmam lazım."

"Miss Collins'e mi? Sanırım şu anda ilgilenmemiz gereken başka konular var."

"Hayır, hayır. Onunla konuşmam şart. Anlıyorum. Şu anda çok iyi anlıyorum. Zihnim çok açık. Bu olay olduktan sonra, tam bilmiyorum, bisikletle gidiyordum, bir şey çarptı bana, bir araç, bir otomobil, bilemiyorum. Sarhoştum herhalde, o kısmını hatırlamıyorum, ama geri kalanını hatırlıyorum. Şimdi anlıyorum, her şeyi anlıyorum. O adam yüzünden. Bunca zaman boyunca o engelledi her şeyi. Her şey onun yüzünden oldu."

"Kim? Hoffman mı?"

"Aşağılık biri. Aşağının bayağısı. Daha önce anlamamıştım, ama şimdi her şeyi anlıyorum. O araç bana çarptıktan sonra, otomobil mi, kamyon mu, her neyse, çarptıktan sonra her şeyi anladım. Bu akşam benim yanıma geldi, müthiş yakınlık gösterdi. Ben mezarlıkta bekliyordum. Bekleyip duruyordum. Kalbim küt

küt atıyordu. Bunca yıl bekledim. Bilmiyor muydunuz Ryder? Çok uzun zaman bekledim. Sarhoşken bile bekliyordum. Haftaya, derdim kendi kendime. Haftaya içkiyi bırakıp gideceğim ona. Benimle St. Peter Mezarlığında buluşmasını rica edeceğim. Yıllar boyunca bunu söyleyip durdum kendi kendime. Nihayet yapmıştım, mezarlıkta bekliyordum. Ara sıra Bruno'yla üstüne oturduğumuz Per Gustavsson'un mezarının üstünde. Bekledim. On beş dakika, yarım saat, bir saat geçti. Sonra o herif çıkageldi. Şurama, omzuma dokundu. Fikir değiştirdi, dedi. Gelmeyecek. Bu gece konsere de gelmeyecek. Her zamanki gibi sevecen, nazik. Dinledim onu. Viski için, dedi. Sakinleşirsiniz. Bu özel bir durum. Ama ben viski içemem dedim. Hiç viski içebilir miyim? Delirdiniz mi? Hayır, dedi, viski için. Birazcık. Toparlanmanıza yardımcı olur. Ben iyi yürekliliğinden söylediğini zannettim. Ama şimdi anlıyorum. Ta başından beri başarmamı istemiyordu. Başaramayacağımdan emindi. Başaramazdım, çünkü ben bir... *bok çuvalından* başka şey değildim. Öyle düşünüyordu. Şu anda ayığım. Küfelik olacak kadar içtim, ama o araç bana çarptığında ayıldım. Şimdi her şeyi apaçık görüyorum. Onun yüzünden. Aşağılık herifin teki o. Ona teslim olmayacağım. Başaracağım. Yardım edin bana Ryder. Pes etmeyeceğim. Derhal konser salonuna gideceğim. Göstereceğim herkese. Müzik hazır, kafamda, olduğu gibi. Herkes görecek. Ama onun gelmesi şart. Onunla konuşmam lazım. Yardım edin bana Ryder. Ona götürün beni. Gelmesi şart, salonda olsun yeter. O zaman hatırlayacak. Aşağılık herifin tekiymiş, şimdi anlıyorum ama. Yardım edin bana Ryder."

"Mr. Brodsky," dedim sözünü keserek. "Yanımızda bir cerrah var. Sizi ameliyat etmesi gerekiyor. Biraz acı çekeceksiniz."

"Yardım edin bana Ryder. Ona ulaşmama yardım edin, yeter. Arabanız yok mu? Arabanız? Götürün beni. Ona götürün beni. Dairesindedir. Nefret ediyorum o daireden. Nefret ediyorum. Dışarıda durup beklerdim. Götürün beni ona Ryder. Hemen şimdi götürün beni."

"Mr. Brodsky, durumunuzun farkında değilsiniz. Kaybedilecek vaktimiz yok. Hatta cerraha bagaja bakacağımı söylemiştim. Hemen dönerim."

"Korkuyor. Ama fırsatı kaçırmış sayılmayız. Bir hayvanımız olur. Ama şimdi onu bırakalım bir kenara, hayvanı boş verelim. Sırf konsere gelsin yeter. Tek istediğim bu. Konsere gelsin yeter. Başka bir şey istemiyorum."

Brodsky'yi bırakıp arabaya gittim. Bagajı açtığımda, Hoffman'ın çeşitli eşyalarını dağınık biçimde bagaja atmış olduğunu gördüm. Kırık bir iskemle, bir çift kauçuk çizme, boy boy plastik kutular. Sonra bir el feneri buldum, bagajın içinde gezdirince bir köşede küçük bir demir testeresi keşfettim. Biraz yağlı görünüyordu, ama parmağımla yokladığımda dişleri yeterince sivri geldi. Bagaj kapağını kapatıp ocağın etrafında konuşan diğerlerinin yanına gittim. Yaklaştığımda cerrahın sesini duydum:

"Doğum uzmanlığı günümüzde durgun bir alan. Benim öğrenciliğimde olduğundan farklı."

"Affedersiniz," dedim, "bunu buldum."

"Hah," dedi cerrah bana dönerek, "teşekkürler. Mr. Brodsky'yle de konuştunuz mu? Güzel."

Birden bu meseleye bu şekilde dahil edilmiş olmaktan dolayı içerledim ve etrafımdaki çehrelere bakarak, belki biraz asabi bir tonda konuştum:

"Bu kentte bu tür durumlarda gerekli imkânlar yok mudur? Ambulans çağırdığınızı söylememiş miydiniz?"

"Bir saat kadar önce çağırmıştık" dedi Geoffrey Saunders. "Şu telefon kulübesinden. Ne yazık ki bu geceki önemli konser yüzünden serbest ambulans bulmak zor."

İşaret ettiği yere baktım ve gerçekten de, yoldan biraz içeride, neredeyse karanlık ormanın hemen kıyısında bir telefon kulübesi olduğunu gördüm. Onu görünce ansızın yola çıkmama sebep olan acil durumu hatırladım ve hemen Sophie'yi ararsam hem onu önceden uyarmış olacağımı, hem de evinin yolunu sorabileceğimi düşündüm."

"İzninizle," dedim yürümeye başlayarak, "acil bir telefon görüşmesi yapmam gerekiyor."

Ağaçlara doğru yürüyüp telefon kulübesine girdim. Ceplerimde bozuk para ararken kulübenin cam kapısından cerrahın ağır adımlarla yerde yatan Brodsky'nin yanına gidişini izledim; düşünceli davranarak testereyi arkasına gizlemişti. Geoffrey Sa-

unders ve diğerleri oldukları yerde, tedirgin, ellerindeki kupalara, yere bakarak duruyorlardı. Sonra cerrah dönüp onlara bir şey söyledi; adamlardan ikisi, Geoffrey Saunders'la kahverengi deri ceketli genç bir adam istemeye istemeye yanına gittiler. Üçü birkaç saniye boyunca durdukları yerde umutsuz ifadelerle Brodsky'ye baktılar.

Onlara sırtımı dönüp Sophie'nin numarasını çevirdim. Telefon uzun uzun çaldı, sonra Sophie uykulu, hafif endişeli bir sesle cevap verdi. Derin bir nefes aldım.

"Dinle beni," dedim, "şu anda üstümde ne kadar büyük bir yük olduğunun farkında değilsin galiba. İşim kolay mı sanıyorsun? Kısacık bir zamanım kaldı, hâlâ konser salonunu inceleyecek bir dakika bulamadım. Herkes benden bir şeyler yapmamı bekliyor. Kolay mı sanıyorsun? Bu gecenin ne kadar önemli olduğunu anlamıyor musun? Annemle babam geliyor bu gece. Evet! Nihayet geliyorlar, bu gece! Hatta belki şu anda oradalar! Ama ne oluyor? Hazırlanmama izin mi veriyorlar? Hayır, peş peşe işler yüklüyorlar sırtıma. Bir kere bu kahrolası soru-cevap seansı. Bir de elektronik sayı tabelası koymuşlar. Düşünebiliyor musun? Ne yapmamı bekliyorlar? Bu insanlar her şeye hakları olduğunu sanıyorlar. Böyle bir gecede ne yapmamı istiyorlar benden? Ama her yerde aynı zaten. Her şeyi benden bekliyorlar. Muhtemelen bu gece bana karşı tavır alacaklar, şaşırmam doğrusu. Cevaplarımı beğenmeyince bana saldıracaklar, o zaman benim halim ne olacak? Piyanonun başına geçme fırsatı bile bulamayabilirim. Onlar bana karşı tavır aldığı anda annemle babam salonu terk edebilir..."

"Lütfen sakin ol biraz" dedi Sophie. "Öyle bir şey olmayacak. Hiçbir zaman sana karşı tavır almadılar. Her defasında saldıracaklar diyorsun, bugüne kadar, bunca yıl boyunca hiç kimse, bir kişi bile sana saldırmadı..."

"Sen benim ne dediğimi anlamıyor musun? Bu gece herhangi bir gece değil. Annemle babam geliyor. Eğer bu gece bana saldırırlarsa, saldırırlarsa..."

"Saldırmayacaklar" diye tekrar araya girdi Sophie. "Her defasında aynı şeyi söylüyorsun. Dünyanın dört bir yanından telefon edip aynı şeyi söylüyorsun. Bu noktaya her geldiğinde.

Saldıracaklar bana, faka bastıracaklar. Sonra ne oluyor? Birkaç saat sonra tekrar arıyorsun, gayet sakin, kendinden memnun. Nasıl geçti diye soruyorum, sormama bile şaşırıyorsun neredeyse. 'Ha, iyi geçti,' diyorsun. Her defasında öyle bir şey diyorsun, sonra başka konulara geçiyorsun, sanki üzerinde bile durmaya değmezmiş gibi..."

"Bir dakika. Sen neden bahsediyorsun? Hangi telefonlar bunlar? Benim sana telefon edebilmek için ne zahmetlere katlandığımı biliyor musun sen? Bazen başımı kaşıyacak vaktim olmuyor, ama gene de onca işin arasında birkaç dakika bulup sırf sen iyi misin diye sormak için seni arıyorum. Çoğu zaman da dert yanan, bütün sorunlarını anlatan sen oluyorsun. Ne ima etmek istiyorsun, öyle konuştuğumu söylerken..."

"Şimdi bunu tartışmanın anlamı yok. Benim dediğim şu: Bu gece gayet iyi geçecek..."

"Senin için söylemesi kolay. Sen de bütün bu insanlardan farksızsın. Hiçbir şeyi sorgulamıyorsun. Benim boy göstermem yeterli sanıyorsun, sonra her şey kendiliğinden gelir sanıyorsun..." Ansızın boş soyunma odasında, yerde, şiltenin üstünde yatan Gustav geldi aklıma ve birden sustum.

"Ne oldu?" dedi Sophie.

Birkaç saniye daha susarak kendimi toparlamaya çalıştım. Sonra devam ettim:

"Bak. Sana bir şey söyleyeceğim. Kötü bir haber. Çok üzüldüm."

Sophie'den ses çıkmadı.

"Baban," dedim, "hastalandı. Konser salonunda. Derhal gelmen lazım."

Tekrar sustum, ama Sophie hâlâ konuşmuyordu.

"Şimdilik idare ediyor" diye devam ettim biraz sonra. "Ama hemen gelmen lazım. Boris'le birlikte. Aslında bunun için aramıştım. Altımda araba var. İkinizi almaya geliyorum."

Bana uzun gelen bir süre boyunca karşıdan hiç ses gelmedi. Sonunda Sophie konuştu:

"Dün gece için özür dilerim. Karwinsky Galerisi'ni kastediyorum." Sözüne ara verince yine susacağını sandım, ama devam etti: "Feciydim. Değilmişim gibi yapmana gerek yok.

Berbat olduğumu biliyorum. Neden bilmiyorum, ama böyle durumları idare edemiyorum işte. Bu durumla yüzleşmem lazım. Ben asla seninle bir kentten diğerine dolaşıp bütün bu davetlerde sana eşlik edebilecek biri olamayacağım. Yapamıyorum. Özür dilerim."

"Bunun ne önemi var ki?" dedim şefkatle. "O dünkü galeri davetini ben unuttum bile. O tür insanlarda ne gibi bir izlenim uyandırdığın kimin umurunda ki? İğrenç insanlardı hepsi. Ayrıca sen o davetteki en güzel kadındın."

"Bu söylediğine inanamam işte" dedi Sophie ansızın gülerek. "Ben artık yaşlı bir karga oldum."

"Ama çok güzel yaşlanıyorsun."

"Ne biçim laf o öyle!" Yine güldü. "Ağzını topla."

"Affedersin" dedim ben de gülerek. "Yani hiç yaşlanmadın demek istemiştim. Hiç fark ettirmiyorsun."

"Hiç fark ettirmiyor muyum?!"

"Ne bileyim..." Ne diyeceğimi şaşırıp tekrar güldüm. "Belki de sefil ve çirkin görünüyordun. Şu anda hatırlayamıyorum."

Sophie yine güldü, sonra sustu. Tekrar konuştuğunda yine ciddiydi. "Ama berbattım. Bu halde katiyen seninle birlikte seyahat edemem."

"Bak, söz veriyorum, bu seyahatlar yakında sona erecek. Bu gece iyi geçerse, hiç belli olmaz. Belki de son olur."

"Henüz bir şey bulamadığım için de özür dilerim. Söz veriyorum, yakında bize bir yer bulacağım. Gerçekten rahat bir yer."

Buna bir cevap düşünemedim; birkaç saniye boyunca ikimiz de konuşmadık. Sonra Sophie tekrar konuştu:

"Gerçekten aldırmıyor musun? Dün geceki halime? Her zamanki halime?"

"Hiç aldırmıyorum. Öyle davetlerde canın nasıl istiyorsa öyle davranabilirsin. Ne istiyorsan yap. Hiç fark etmez. Sen bütün o insanların hepsinden daha değerlisin."

Sophie bir şey demedi. Bir süre sonra devam ettim:

"Kısmen benim de hatam. Evle ilgili olarak diyorum. Bu işi tamamen sana bırakmam haksızlık. Belki bu gece iyi giderse, bundan böyle farklı bir şey yapabiliriz. Birlikte bir yer ararız."

Sessizlik devam edince bir an acaba Sophie telefonu elinden bıraktı mı diye düşündüm. Ama sonra hulyalı bir sesle konuştu:

"Yakında bir yer bulacağız elbette, değil mi?"

"Tabii bulacağız. Birlikte arayacağız. Boris de bizimle arayacak. Mutlaka bir yer bulacağız."

"Az sonra burada olursun, değil mi? Bizi babama götürmek için?"

"Evet, evet. En kısa zamanda gelmeye çalışacağım. Siz ikiniz de hazırlanın bu arada."

"Peki, tamam." Sophie'nin sesi hâlâ hulyalıydı, hiç acelesi yokmuş gibiydi. "Boris'i uyandırayım. Oldu, tamam."

Telefon kulübesinden çıktığımda, gökyüzünde şafağın ilk işaretlerini görüyormuşum gibi geldi bana. Brodsky'nin etrafında toplanmış insanları gördüm ve yaklaşınca cerrahın diz çökmüş testerelemekte olduğunu fark ettim. Brodsky görünüşe bakılırsa kaderine sessizce razı olmaktaydı, ama sonra, tam ben arabaya vardığımda ağaçların arasında yankılanan korkunç bir çığlık attı.

"Benim artık gitmem gerekiyor" dedim gelişigüzel; kimse beni duymamış gibiydi. Ama sonra, kapıyı kapatıp motoru çalıştırdığımda bütün çehreler dehşet ifadesiyle bana çevrildi. Penceremi kapatma fırsatı bulamadan Geoffrey Saunders koşarak yetişti.

"Bana bak" dedi öfkeyle. "Bana bak, böyle çekip gidemezsin. Bu iş bitince onu bir yere götürmemiz gerekecek. Arabana ihtiyacımız var, görmüyor musun? Akıl var, izan var."

"Bak Saunders" dedim, kararlı bir tavırla. "Ciddi sorunlarınız olduğunun farkındayım. Daha fazla yardım etmek isterdim, ama elimden geleni yaptım. Artık ilgilenmem gereken kendi sorunlarım var."

"Hiç değişmemişsin doğrusu" dedi Saunders. "Ben de senden bunu beklerdim."

"Sen hiçbir şeyin farkında değilsin. Gerçekten Saunders, hiçbir şeyin farkında değilsin. Benim ne kadar çok sorumluluğum olduğunu hayal bile etmen mümkün değil senin. Anlamıyor musun, benim hayatım seninkinden çok farklı!"

Bu son cümleyi bağırarak söylemiştim; cerrahın bile işini bı-

rakıp bana baktığını fark ettim. Belki Brodsky bile bir an acısını unutup bana bakmaktaydı. Utanarak daha uzlaşmacı bir tavır takındım.

"Özür dilerim, ama şu anda çok acil bir işim var. Siz işinizi bitirinceye, Mr. Brodsky de herhangi bir yere taşınabilecek hale gelinceye kadar eminim ambulans gelecektir. Kusura bakmayın, ama bir dakika bile oyalanamam artık."

Sonra da derhal camı kapatıp arabayı ormanın içine doğru sürdüm.

31

Yol bir süre ormanın içinde devam etti. Sonra, ağaçlar seyrelmeye başlayınca uzakta soluk sabah ışığını gördüm. Nihayet ağaçlar tamamen sona erdi ve kentin boş sokaklarına vardım.

Bir kavşakta kırmızı ışık beni durmaya mecbur etti; sessizliğin ortasında ışığı beklerken –görünürde başka hiçbir araç yoktu– etrafıma bakındım ve yavaş yavaş içinde bulunduğum semti tanımaya başladım. Sophie'nin dairesinin çok yakınında olduğumu anlayıp rahatladım; hatta tam karşımdaki sokağın doğrudan oraya çıkacağından emindim. Oturduğu binanın zemin katında bir berber dükkânı olduğunu da hatırlıyordum; yeşil ışık yanınca karşıya geçip önünden geçtiğim binaları dikkatle inceleyerek sokakta ilerledim. Sonra ileride, uzakta, kaldırımın kenarında bekleyen iki kişi gördüm ve gaz pedalına bastım.

Sophie'yle Boris'in üzerinde ince birer ceket vardı; sabahın keskin ayazında üşümüş görünüyorlardı. Koşarak arabaya geldiler; Sophie eğilerek öfkeyle bağırdı:

"Nerede kaldın? Niye bu kadar geciktin?"

Ben cevap veremeden Boris Sophie'nin koluna elini koydu, "Merak etme. Yetişiriz. Merak etme" dedi.

Çocuğa baktım. Elinde doktor çantasına benzeyen iri bir evrak çantası vardı; biraz komik bir ciddiyet veriyordu ona. Buna rağmen tavrı tuhaf şekilde teskin ediciydi; annesini sakinleştirmeyi başardı.

Sophie'nin benim yanıma oturacağını düşünüyordum, ama ikisi birlikte arka koltuğa geçtiler.

"Özür dilerim," dedim, U dönüşü yaparak, "ama bu yolları pek öğrenemedim henüz."

"Yanında kim var şu anda?" diye sordu Sophie, yine çok gergin bir sesle. "Şu anda onunla ilgilenen biri var mı?"

"İş arkadaşları yanında. Hepsi orada. İstisnasız bütün kadro."

"Gördün mü?" dedi Boris usulca. "Söyledim sana. Merak etme. İyileşecek."

Sophie derin bir iç çekti, ama Boris anlaşılan yine sakinleştirmişti onu. Ardından Boris'in sesini duydum tekrar:

"Ne lazımsa yapıyorlar. Merak edilecek bir şey yok. İyi bakıyorlar ona. Öyle değil mi?"

Bu soru belli ki bana yöneltilmişti. Boris'in kendi kendine böyle bir rol üstlenmiş olmasına hafifçe sinirlenmeye başlamıştım –ikisinin ben taksi şoförüymüşüm gibi arkaya oturması da hoşuma gitmemişti zaten–; bu yüzden cevap vermemeyi uygun buldum.

Bundan sonraki birkaç dakika boyunca sessizce yol aldık. Tekrar kavşağa geldiğimizde orman yoluna nasıl çıkacağımı hatırlamaya çalıştım. Kentin boş sokaklarında yol almaya devam ederken Sophie çok alçak sesle, motor gürültüsünde neredeyse boğulan bir sesle konuştu:

"Bu bir uyarı"

Bu sözü bana mı söylediğinden emin olamadım; tam arkama dönüp bakacakken Sophie yine aynı alçak sesle devam etti:

"Boris, dinliyor musun beni? Gerçeği kabul etmemiz lazım, bu bir uyarı. Büyükbaban yaşlanıyor. Artık işini ağırdan alması gerekir. İnkâr etmenin anlamı yok. Biraz dinlenmesi şart."

Boris bir şeyler söyledi, ama duyamadım.

"Epeydir bunu düşünüyorum ben" diye devam etti Sophie. "Daha önce sana bir şey söylemedim, çünkü senin... senin büyükbabana ne kadar değer verdiğini biliyorum. Ama ne zamandır düşünüyorum. Çoktandır işaretlerini görüyordum. Artık görmezden gelemeyiz. Yaşlanıyor, bu şekilde çalışmaya devam edemez. Ben bir şeyler planladım, sana söylemedim ama uzun zamandır planlıyorum. Mr. Hoffman'la konuşacağım. Büyükbabanın bundan sonraki durumunu enine boyuna konuşacağım.

Gerekli bütün bilgileri topladım. Imperial Hotel'den Mr. Sedelmayer'le, Ambassadors otelinden Mr. Weissberg'le görüştüm. Daha önce sana bir şey söylememiştim, ama büyükbabanın eskisi kadar güçlü olmadığını fark ediyordum. Onun için bilgi topladım. Büyükbaban gibi uzun süre bir otelde çalışmış olan kişilere bir noktadan sonra farklı bir görev verilmesi âdettenmiş. Eskisi kadar ağır olmayan bir iş. Imperial Hotel'de büyükbabandan çok daha yaşlı bir adam var, lobiye girer girmez onu görüyorsun. Eskiden ahçıbaşıymış, ama o görevi yerine getiremeyecek kadar yaşlanınca böyle bir karar vermişler. Harika bir üniforması var; lobinin bir köşesinde, kocaman maun bir masada, dolmakalemi, mürekkep hokkasıyla oturuyor. Mr. Sedelmayer kararlarından çok memnun olduklarını söylüyor; maaşını son meteliğine kadar hak ediyormuş. Otel müşterileri, bilhassa eski müşteriler geldiklerinde yaşlı adamı masasında görmese çok bozulurlar diyor. Otele seçkin bir hava veriyormuş. Ben de bu konuyu Mr. Hoffman'la görüşmeye karar verdim. Büyükbaban da buna benzer bir iş yapabilir. Tabii maaşı daha düşük olur, ama yine eski odasında kalmaya devam eder; o kadar seviyor ki odasını; yemeklerini yer. Belki Imperial'daki gibi bir masa verirler ona. Ama büyükbaban ayakta durmayı tercih eder belki. Özel bir üniforması olur, lobide bir yerde durur. Öyle bugünden yarına olsun demiyorum. Ama fazla da gecikmesin. Artık yaşlı sayılır, bu bir uyarı. Gerçekten kaçmanın anlamı yok. Kendimizi kandırmakla bir şey elde edemeyiz."

Sophie sözlerine bir an ara verdi. Ben bu arada ormanın kıyısına varmıştım. Şafak gökyüzünü mora boyamıştı.

"Merak etme" dedi Boris. "Büyükbabam iyileşecek."

Sophie'nin derin bir soluk aldığını duydum. Sonra konuştu:

"Hem o zaman daha fazla boş vakti olur. O kadar yoğun olmaz işleri; sen de öğleden sonraları onunla Eski Kent'te daha çok zaman geçirirsin. Ya da birlikte başka yerlere gidersiniz istersen. Ama kalın bir palto lazım ona. Onun için yanımda getirdim paltosunu. Artık versem iyi olur. Ne zamandır bende duruyor."

Bir hışırtı geldi arkadan; aynaya göz attığımda Sophie'nin yanında o yumuşak kahverengi paketi, babasının kâğıda sarılı paltosunu gördüm. O sırada yol sormak için ona seslenmek zo-

runda kaldım; Sophie yola çıktığımızdan beri benim varlığımı ilk kez fark etmiş gibiydi. Öne doğru eğilerek kulağıma fısıltıyla konuştu:

"Böyle bir şeyi ne zamandır bekliyordum. En kısa zamanda konuşacağım Mr. Hoffman'la."

Onu onaylayan bir şeyler mırıldandım ve karanlık ormana girerken uzun farları yaktım.

"Başka insanlar," diye devam etti Sophie, "sanki sonsuz zamanları varmış gibi yaşıyor. Ben hiç öyle olamadım."

Bundan sonraki birkaç dakika boyunca konuşmadı, ama varlığını çok yakınımda hissediyordum; nedense her an parmaklarını yüzümde hissetmeyi bekliyordum. Sonra alçak sesle konuştu:

"Hatırlıyorum. Annem öldükten sonra. O kadar yalnızdık ki."

Tekrar aynadan baktım ona. Hâlâ öne, bana doğru eğilmiş duruyordu, ama gözleri yanımızdan geçip giden ormana dikiliydi.

"Merak etme," dedi usulca ve paltonun paketini hışırdattı yine, "ben hepimize bakacağım. Üçümüze de. Ben bakarım hepimize."

Konser salonunun arkasında bir yerlerde, küçük bir otoparkta durdum. Karşımızdaki kapının üstünde bir gece lambası yanıyordu hâlâ; daha önce kullandığım kapı olmadığı halde, aceleyle kapıya doğru yürüdüm. Arkama baktığımda Boris annesinin arabadan inmesine yardım ediyordu. İkisi hızlı adımlarla binaya doğru yürürken Boris bir elini ısrarla annesinin sırtında tutuyordu; öbür elindeki doktor çantası her adım atışında bacaklarına çarpıyordu.

Kapıdan içeri girdiğimizde kendimizi uzun, dairesel koridorda bulduk ve neredeyse ilk anda, iki adamın ittiği bir yemek arabasının geçebilmesi için kenara çekilip durduk. Hava birkaç derece ısınmış gibiydi –şu anda içerisi sıcaktı– ama sonra, yakınımızda fraklı iki müzisyenin bir kapının eşiğinde tatlı tatlı sohbet ettiğini gördüm ve benim Gustav'dan ayrıldığım yerden fazla uzakta olmadığımızı anlayıp rahatladım.

Biz ilerledikçe koridor orkestra üyeleriyle kalabalıklaşıyordu. Çoğu artık konser için giyinip hazırlanmıştı, ama genel atmosfer hâlâ epeyce havaiydi. Koridorda bağrışıp gülüşüyorlardı; bir ara viyolonselini gitar gibi tutarak soyunma odasından çıkan bir adama çarpıyoruk neredeyse. Sonra biri, "Aa, Mr. Ryder'sınız, değil mi?" dedi. "Tanışmıştık, hatırladınız mı beni?"

Karşıdan bize doğru yürüyen dört beş kişilik bir grup durmuş bize bakıyordu. Hepsi fraklıydı, sarhoş olduklarını ilk bakışta anlamıştım. Konuşan adamın elinde bir demet gül vardı; bana doğru yürürken buketi gelişigüzel salladı.

"Geçen gece sinemada" dedi. "Mr. Pedersen tanıştırmıştı. Nasılsınız efendim? Arkadaşlarım o gece kendimi rezil ettiğimi, sizden özür dilemem gerektiğini söylüyorlar."

"Ha, evet" dedim adamı tanıyarak. "Nasılsınız? Sizi tekrar gördüğüme çok sevindim. Ne yazık ki şu anda çok acil bir işim var..."

"Terbiyesizlik etmemişimdir umarım" dedi sarhoş adam, iyice yaklaşarak; yüzü neredeyse yüzüme değiyordu. "Terbiyesizlik etmeyi hiçbir zaman istemem."

Bunun üzerine arkadaşları kahkahalarını bastırmaya çalıştılar.

"Hayır, katiyen terbiyesizlik etmediniz" dedim. "Ama şu anda, özür dileyerek..."

"Biz maestroyu arıyorduk" dedi sarhoş adam. "Yo, hayır, sizi değil efendim. *Bizim kendi* maestromuzu. Ona çiçek getirdik de. Sonsuz saygımızın nişanesi olarak. Onu nerede bulabileceğimiz hakkında bir fikriniz var mı efendim?"

"Maalesef hiçbir fikrim yok. Sanırım... sanırım şu anda Mr. Brodsky'yi binada bulmanıza imkân yok."

"Öyle mi? Henüz gelmedi mi?" Sarhoş adam arkadaşlarına döndü. "Maestromuz henüz gelmemiş. Buna ne buyrulur?" Sonra bana döndü: "Ona çiçek getirdik." Buketi tekrar salladı; birkaç çiçek yaprağı yere döküldü. "Belediye meclisinden bir sevgi ve saygı nişanesi. Ayrıca özürlerimizin de nişanesi. Elbette. Onu yıllarca yanlış anladık." Arkadaşları tekrar kahkahalarını bastırdılar. "Henüz gelmemiş. Bizim sevgili maestromuz. Eh, bu durumda, biz de müzisyenlerle biraz daha oyalanırız. Belki de bara döneriz. Ne yapalım arkadaşlar?"

Sophie'yle Boris'in giderek sabırsızlandığını fark ediyordum.

"Affedersiniz" diye mırıldanarak yürümeye başladım. Arkamızdaki adamlar yine belli etmemeye çalışarak gülüştüler, ama ben arkama bakmamaya karar verdim.

Sonunda etraf sakinleşti; karşımızda koridorun sonu belirdi; sonuncu soyunma odasının önünde toplanmış taşıyıcıları gördük. Sophie adımlarını hızlandırdı, ama odaya gelmeden durdu. Taşıyıcılar bizi görünce hemen iki sıra olup aralarında bize yol açmışlardı; aralarından biri –Macar Kafe'den tanıdığım bıyıklı, sırım gibi adam– yanımıza geldi. Tedirgin görünüyordu, ilk başta sadece bana bakarak konuştu.

"Şimdilik dayanıyor efendim. İyi dayanıyor." Sonra Sophie'ye döndü ve yere bakarak mırıldandı: "Dayanıyor Miss Sophie."

Sophie hemen cevap vermedi; gözleri taşıyıcıların arkasındaki soyunma odasının aralık kapısına dikiliydi. Sonra ansızın, adeta gelişine mazeret sunmak ister gibi konuştu:

"Ona bir şey getirdim. İşte" –paketi havaya kaldırdı– "bunu getirdim ona."

Biri soyunma odasının içine doğru seslendi; içeride bulunan iki taşıyıcı kapıya geldi. Sophie yerinden kıpırdamıyordu; bir an kimse ne diyeceğini, ne yapacağını bilemedi. Sonra Boris siyah doktor çantasını havaya kaldırarak önümüze geçti.

"Rica ederim beyler," dedi, "lütfen kenara çekilin. Şu tarafa lütfen."

Taşıyıcıları kapının önünden uzaklaştırdı elini sallayarak. Eşikteki iki adam oldukları yerde şaşkın duruyorlardı. Boris sabırsızca onlara işaret etti. "Beyler! Şu tarafa lütfen!"

Boris böylece soyunma odasının önünü boşalttıktan sonra annesine dönüp baktı. Sophie ileriye doğru birkaç adım daha atıp sonra yine durdu. İki taşıyıcının aralık bıraktığı kapıya dikili gözlerinde korku okunuyordu. Yine kimse ne yapacağını bilemedi ve sessizliği bozan yine Boris oldu.

"Anne sen burada bekle" diyerek dönüp soyunma odasına girdi.

Sophie gözle görülür şekilde rahatlamıştı. Birkaç adım daha

yaklaştı ve neredeyse kayıtsızca öne eğilip içeriyi görmeye çalıştı. Boris'in kapıyı arkasından neredeyse kapatmış olduğunu görüp doğruldu ve paketi kucağında, otobüs bekler gibi beklemeye koyuldu.

Birkaç dakika sonra Boris dışarı çıktı. Doktor çantası hâlâ elinde, kapıyı özenle kapadı.

"Büyükbabam geldiğimize çok memnun olduğunu söylüyor" dedi usulca, annesine bakarak. "Çok sevindi."

Annesinin yüzüne bakmaya devam ediyordu; ben başta bu bakışını anlayamayıp şaşırdım. Ama sonra Sophie'den Gustav'a iletilecek bir mesaj beklediğini anladım; gerçekten de Sophie biraz düşündükten sonra, "Büyükbabana söyle, ona bir şey getirdim" dedi. "Bir armağan. Birazdan içeriye girip vereceğim kendisine. Şu anda... armağanını hazırlıyorum."

Boris tekrar soyunma odasına girdiğinde Sophie paltoyu bir koluna alıp öbür eliyle kahverengi paket kâğıdının kırışıklarını düzeltmeye koyuldu. Belki bu hareketinin inanılmaz anlamsızlığı yüzünden o anda birden bütün diğer sorumluluklarımı hatırladım. Örneğin hâlâ salonun akustiğini kontrol etmemiş olduğumu ve vaktimin giderek daraldığını hatırladım.

"Ben hemen döneceğim" dedim Sophie'ye. "Kontrol etmem gereken bir şey var."

Sophie paketiyle ilgilenmeye devam edip karşılık vermedi. Tam aynı şeyi daha yüksek sesle tekrarlayacakken lüzumsuz yere dikkat çekmemeye karar verip usulca, hızla ayrıldım ve Hoffman'ı aramaya koyuldum.

32

Koridorda biraz ilerledikten sonra ileride bir kargaşa olduğunu gördüm. On on beş kişi bağrışarak, el kol hareketleri yaparak itişiyordu; ilk aklıma gelen, giderek artan gerginlikte mutfak personeli arasında kavga çıktığı oldu. Ama sonra kalabalığın yavaş yavaş bana yaklaşmakta olduğu ve garip bir çeşitlilik gösterdiği dikkatimi çekti. Bazıları fraklıydı, bazılarıysa –anorakları, yağmurlukları ve kot pantolonlarıyla– sokaktan o anda içeri girmiş gibi görünüyordu. Grubun içinde birkaç orkestra üyesi de vardı.

En fazla bağıran adamlardan biri tanıdık geliyordu; onu daha önce nerede gördüğümü hatırlamaya çalışırken, yüksek sesle, "Mr. Brodsky, katiyen izin veremem!" dediğini duydum.

Bunun üzerine, bir süre önce ormanda karşılaştığım kır saçlı cerrahı tanıdım ve gerçekten de kalabalığın ortasında Brodsky'yi gördüm; yüzünde inatçı bir kararlılıkla ağır ağır ilerlemekteydi. Berbat görünüyordu. Yüzüyle boynu bembeyazdı, derisi inanılmaz biçimde buruşmuş gibiydi.

"Ama iyi olduğunu söylüyor! Bıraksanıza kendisi karar versin!" diye bağırdı smokinli, orta yaşlı bir adam. Birçok kişi derhal bunu onayladı ve bir itiraz korosuyla karşılandı.

Brodsky etrafındaki patırtıya hiç aldırmayarak ağır ağır ilerlemeye devam ediyordu bu arada. Başlangıçta sanki kalabalık onu havada taşıyormuş gibi görünüyordu, ama biraz yaklaşınca bir koltuk derneğinin yardımıyla kendi kendine yürüdüğünü gördüm. Koltuk değneğinde bir tuhaflık fark edip daha dikkatli

baktım ve aslında koltuk değneği değil, Brodsky'nin katlı halde, dikine koltuğunun altına sıkıştırdığı bir ütü masası olduğunu gördüm.

Ben durmuş bu sahneyi seyrederken insanlar birer birer beni fark edip saygıyla susuyordu; öyle ki, kalabalık yaklaştıkça sessizleşiyordu. Ama cerrah bağırmaya devam ediyordu:

"Mr. Brodsky! Vücudunuz çok ciddi bir şok geçirdi. Katiyen izin veremem hareket etmenize, oturup dinlenmeniz şart!"

Brodsky yere bakarak büyük bir dikkatle atıyordu adımlarını; bir süre beni görmedi. Nihayet, etrafındakilerde bir değişiklik sezerek yukarı baktı.

"Ah, Ryder" dedi. "Buradasınız."

"Mr. Brodsky. Nasıl hissediyorsunuz kendinizi?"

"İyiyim" dedi Brodsky sakin bir sesle.

Kalabalık biraz kenara çekilince, Brodsky aramızdaki mesafeyi biraz daha kolaylıkla katetti. Koltuk değneğiyle yürüme sanatında bu kadar çabuk ustalaştığı için kendisini tebrik ettiğimde, sanki ne zamandır ilk kez hatırlamış gibi ütü masasına baktı.

"Beni buraya getiren adamın kamyonetinin bagajından tesadüfen bu nesne çıktı" dedi. "Fena değil. Sağlam, yürüyebiliyorum bunu kullanarak. Yalnız bir sorun var Ryder. Ara sıra açılacak gibi oluyor. Şöyle."

Ütü masasını salladı ve gerçekten de masa açılmaya başladı. Tamamen açılmasını engelleyen bir mandal vardı, ama ikide birde bu kadar açılmasının bile ciddi bir sıkıntı yaratacağını anlıyordum.

"Bir parça ip olsa..." dedi Brodsky üzgün üzgün. "İp gibi bir şey. Ama şu anda onu aramaya vakit yok."

İşaret ettiği yere, aşağıya doğru baktığımda, uyluğunun hemen altından düğümlenmiş olan sol pantolon paçasına dehşet içinde bakmaktan kendimi alamadım.

"Mr. Brodsky," dedim, kendimi yüzüne bakmaya zorlayarak, "şu anda kendinizi pek iyi hissetmenize imkân yok. Bu gece orkestrayı yönetecek gücünüz var mı?"

"Evet, evet. İyiyim ben. Yöneteceğim, göreceksiniz... harika olacak. Öteden beri biliyordum zaten, muhteşem olacak. O za-

man o da kendi gözüyle görüp kulağıyla işitecek. Bunca yıldır saçmalamıyordum ben. Bunca yıldır içimde taşıyordum, bekliyordum. Bu gece görecek beni Ryder. Harikulade olacak."

"Miss Collins'i mi kastediyorsunuz? Ama o buraya gelecek mi?"

"Gelecek buraya, gelecek. Evet, kesinlikle. Onu engellemek için, korkutmak için elinden geleni yaptı, ama gelecek, kesinlikle. Çevirdiği numarayı anladım artık. Evine varmayı başardım Ryder, uzun süre yürüdüm, çok zorlandım, ama sonunda bu adam geldi, sağ olsun" –Brodsky kalabalığı gözleriyle tarayıp birine doğru işaret etti– "o geldi, kamyoneti vardı. Beni onun evine götürdü; kapıyı çaldım, defalarca vurdum kapısına. Komşulardan biri yine eskisi gibi bir olay zannetti. Biliyorsunuz, öyle yapardım, gece vakti kapısını yumruklardım, sonunda polis çağırırlardı. Ama ben saçmalama, öyle değil, dedim, sarhoş değilim artık. Kaza geçirdim, tamamen ayığım, her şeyin farkındayım. Bunların hepsini yukarıya doğru bağırarak söyledim; şişman, yaşlı bir adamdı. Her şeyin farkındayım artık, o herifin bunca zamandır oynadığı oyunun farkına vardım; evet, böyle söyledim, bağırdım adama. Sonra o geldi kapıya, geldi, evet; benim komşuya söylediklerimi işitiyordu; camdan görüyordum onu; ne yapacağını bilemiyordu; ben de komşuyu boş verip onunla konuşmaya başladım. Dinledi beni; ilk anda kapıyı açmadı, ama sonra ben kaza geçirdiğimi söyledim, o zaman açtı kapıyı. Nerede o terzi? Nereye kayboldu? Ceketimi hazırlayacaktı." Brodsky etrafına bakındı; kalabalığın arka tarafından bir ses yükseldi:

"Birazdan gelir Mr. Brodsky. İşte geldi bile."

Ufak tefek bir adam elinde bir mezurayla çıkageldi ve Brodsky'nin ölçülerini almaya koyuldu.

"Ne oluyor? Ne yapıyorsunuz?" diye mırıldandı Brodsky sabırsızlıkla. Sonra bana döndü: "Kıyafetim yok. Hazırmış, eve göndermişler, öyle dediler. Kim bilir? Kaza geçirdim, şu anda nerede olduğunu bilmiyorum. Yeni bir kıyafet bulsunlar, ne yapalım? Bir takım, güzel bir gömlek; çok güzel bir kıyafet istiyorum bu gece. Bunca yıldır anlatmaya çalıştığım şeyi kendi gözleriyle görecek."

"Mr. Brodsky," dedim, "Miss Collins'i anlatıyordunuz. Yanlış anlamıyorsam, bu gece her şeye rağmen konsere gelmeye ikna ettiniz onu, öyle mi?"

"Gelecek canım. Söz verdi. Bu sefer tutacak sözünü. Mezarlığa gelmedi sonunda. Bekledim durdum, ama gelmedi. Ama onun kabahati değildi. O herifin, otel müdürünün yüzündendi, korkuttu onu. Ama artık korkacak vaktimiz kalmadığını söyledim ona. Hayatımız boyunca korktuk, şimdi cesur olmak zorundayız. İlk başta dinlemiyordu beni. 'Ne yaptın sen?' deyip duruyordu. Her zamanki hali değildi; ağlamak üzereydi, ellerini yüzüne götürmüştü, ağlamak üzereydi, komşuların her şeyi duymasına aldırmıyordu bile. Gecenin bir vakti, 'Leo, Leo,' diyordu –evet, Leo diyor artık bana– 'Leo, ne oldu bacağına? Kanıyor.' Ben, yok bir şey, dedim, önemli değil. Kaza geçirdim, ama bir doktor tesadüfen oradan geçiyordu, boş ver şimdi bunları, dedim, çok daha önemli bir şey var, bu gece gelmen şart. O aşağılık otelciyi, o o *komiyi* dinleme. Çok az vaktimiz kaldı. Öteden beri ne demek istediğimi bu gece göreceğini söyledim ona. Bunca yıldır zannettiği gibi saçmalamadığımı söyledim. O da gelemeyeceğini, hazırlanmadığını söyledi; hem bütün o yaralar tekrar açılır, dedi. O komiyi, o otel kapıcısını dinleme sen, dedim, vaktimiz yok ona. O bacağımı işaret edip, peki ama ne oldu, bacağın kanıyor, dedi; ben boş ver, dedim, bağırdım sonra. Boş ver, dedim. Anlamıyor musun, gelmen şart! Mutlaka gelmelisin! Kendi gözünle görmen lazım, gelmen lazım! Bunun üzerine ne kadar ciddi olduğumu anladı, belliydi. Gözlerini görüyordum; bakışı değişti, korku uçup gitti, bir canlanma oldu ve nihayet benim kazandığımı, o otel tuvaletçisinin kaybettiğini gördüm. Bunun üzerine usulca konuştum onunla: 'Gelecek misin?' dedim. O da sakin bir tavırla başını salladı; ona güvenebileceğimi anladım. En ufak bir şüphem yok Ryder. Başını salladı, ben de ona güvenebileceğimi anladım ve dönüp uzaklaştım oradan. Buraya geldim, bu adam sağ olsun –nerede o?– kamyonetiyle getirdi beni. Ama o olmasa da yürürdüm, şimdi iyi sayılırım."

"Ama Mr. Brodsky," dedim, "sahneye çıkabilecek kadar iyi olduğunuzdan emin misiniz? Ne de olsa korkunç bir kaza geçirdiniz..."

Niyetim bu değildi, ama ben konuyu tekrar açınca bağrışmalar yine başladı. Cerrah herkesi itip öne geçerek sesini yükseltti; söylediklerini vurgulamak için yumruğunu avcuna vuruyordu:

"Mr. Brodsky, ısrar ediyorum! Birkaç dakika da olsa dinlenmeniz *şart*!"

"Ben iyiyim, iyiyim, rahat bırakın beni!" diye bağırdı Brodsky ve yürümeye başladı. Sonra bana döndü –ben olduğum yerden kıpırdamamıştım– ve seslendi: "Ryder, o komiyi görürseniz benim burada olduğumu söyleyin ona. Haber verin. Benim bu noktaya gelebileceğimi düşünmüyordu, beş para etmez herifin teki sanıyor beni. Geldiğimi söyleyin ona. Ne yapacak bakalım." Bunları söyledikten sonra peşinde tartışan kalabalıkla koridorda ilerlemeye koyuldu.

Ben Hoffman'ın izini bulmaya çalışarak ters yönde yürümeye devam ettim. Artık koridorda oyalanan orkestra üyelerinin sayısı azalmış, soyunma odalarının çoğunun kapısı da kapanmıştı. Bir ara, geri dönüp açık olan kapılardan içeri bakmayı düşünürken, koridorda, ileride Hoffman'ı fark ettim.

Sırtı bana dönüktü; başını öne eğmiş, ağır ağır volta atıyordu. Onu duyabilecek kadar yakınında olmadığım halde, kendi kendine konuşmasının provasını yaptığı aşikârdı. Ben biraz yaklaştığımda aniden öne doğru sendeledi. Düşecek sandım, ama sonra Brodsky'nin soyunma odasındaki aynada denerken gördüğüm tuhaf hareketi tekrarladığını anladım. Olduğu yerde iki büklüm eğilip dirseğini kırarak kolunu havaya kaldırdı ve alnını yumruklamaya başladı. Yanına gidip öksürdüğümde hâlâ alnını yumruklamaktaydı. İrkilerek doğruldu ve bana döndü.

"Aa, Mr. Ryder. Merak etmeyin lütfen. Mr. Brodsky gelmek üzeredir, eminim."

"Gerçekten de öyle Mr. Hoffman. Hatta az önce yaptığınız, Mr. Brodsky'nin gelemeyişi yüzünden izleyicilerden özür dileme provası idiyse, memnuniyetle belirtmek isterim ki, gerekli olmayacak. Mr. Brodsky şu anda burada." Koridorun arka tarafını işaret ettim. "Az önce geldi."

Hoffman çok şaşırarak bir an donakaldı. Sonra kendini toparlayıp konuştu:

"Ya? Güzel. Çok güzel bir haber. Ama ben zaten... zaten hiç şüphe etmiyordum tabii." Gülerek Brodsky'yi göreceğini umarcasına koridora göz gezdirdi. Sonra yine gülüp devam etti: "Öyleyse ben gidip onunla ilgileneyim."

"Mr. Hoffman, önce annem ve babamla ilgili son durumdan beni haberdar ederseniz çok memnun olurum. Bu arada sağ salim salona yerleştirilmişlerdir umarım? Atlı araba buluşunuz –bir süre önce binanın önünden arabayla geçerken sesini duydum gibi geldi bana– umduğunuz etkiyi yaratmıştır umarım?"

"Annenizle babanız mı?" Hoffman yine şaşırmış gibiydi. Sonra elini omzuma koyup, "A, evet," dedi, "annenizle babanız. Durun bakayım."

"Mr. Hoffman, sizin ve diğer görevlilerin annem babamla gereğince ilgileneceğinize güveniyordum. İkisinin de sağlık sorunları var..."

"Elbette, elbette. Merak edilecek bir şey yok. Yalnız, zihnim onca şeyle meşgulken, Mr. Brodsky de biraz gecikince, gerçi geldiğini söylüyorsunuz... Ha ha..." Hoffman sözünü tamamlamayıp bir kez daha koridora göz gezdirdi. Oldukça soğuk bir tavırla sordum:

"Mr. Hoffman, annemle babam şu anda neredeler? Herhangi bir fikriniz var mı acaba?"

"Şey... şu anda doğrusunu isterseniz ben de tam olarak... Ama emin olun son derece emin ellerdeler. Geceyle ilgili tek tek her ayrıntıyı bizzat denetlemeyi isterdim elbette, ama takdir edersiniz ki... Ha ha. Miss Stratmann. Annenizle babanızın nerede olduğunu o bilir kesinlikle. Annenizle babanız konusunda durumu yakından denetlemekle o görevlendirilmişti. Gerçi aramızda oldukları süre boyunca herhangi bir ihtiyaçlarının yerine getirilmemesi söz konusu değil. Aksine, ben Miss Stratmann'dan kuşkusuz herkesin göstereceği misafirperverliğin onları yormamasına, boğmamasına dikkat etmesini rica ettim..."

"Mr. Hoffman, anladığım kadarıyla şu anda nerede oldukları konusunda bir fikriniz yok. Peki Miss Stratmann nerede?"

"O mutlaka buralarda bir yerdedir. Mr. Ryder, gelin gidip Mr. Brodsky'nin durumu nasıl, bakalım. Eminim yolda Miss Stratmann'a da rastlarız. Hatta ofiste bile olabilir. Her halü kârda" –Hoffman ansızın buyurgan bir tavır takındı– "burada durmak bize pek bir şey kazandırmayacak."

Birlikte koridordan aşağı yürümeye koyulduk. Yürürken Hoffman kendini iyice toparlayıp gülümseyerek konuştu:

"Artık her şeyin mükemmel olacağından kuşku duymamıza mahal yok. Siz beyefendi, ne yaptığını gayet iyi bilen bir adamsınız belli ki. Mr. Brodsky de geldiğine göre, her şey yolunda demektir. Her şey programladığımız şekilde yürüyecek. Önümüzde muhteşem bir gece var."

Sonra adımları aksadı; önümüzde bir şeye gözlerini dikmiş olduğunu fark ettim; onun baktığı yöne bakınca Stephan'ın koridorun ortasında, kaygılı bir tavırla dikilmekte olduğunu gördüm. Delikanlı bizi görünce hızla yanımıza geldi.

"İyi akşamlar Mr. Ryder" dedi. Sonra sesini alçaltarak Hoffman'a döndü: "Baba, biraz konuşabilir miyiz?"

"Çok meşgulüz Stephan. Mr. Brodsky az önce geldi."

"Evet, duydum. Yalnız annemle ilgili."

"Anlıyorum, annen."

"Annem hâlâ fuayede; ben on beş dakika sonra sahnede olacağım. Şimdi gördüm onu; fuayede dolaşıyordu; az sonra sahneye çıkacağımı söyledim, 'Şekerim, benim bir iki konuyla ilgilenmem gerekiyor,' dedi. 'Senin resitalinin en azından sonuna yetişmeye çalışacağım, ama önce bir iki konuyla ilgilenmem lazım.' Öyle dedi, ama pek işi varmış gibi görünmüyordu. Ama gerçekten, ikinizin de artık koltuklarınıza geçmeniz gerek. Sahneye çıkmama on beş dakikadan az zaman kaldı."

"Evet, evet, hemen geliyorum. Annen de birazdan işini bitirir, eminim. Niye böyle endişeleniyorsun? Sen soyunma odana dönüp hazırlan."

"Ama annemin fuayede ne işi olabilir? Durmuş gelip geçenle sohbet ediyor. Yakında ondan başka kimse kalmayacak fuayede. Herkes koltuklarına yerleşiyor artık."

"O da yerleşmeden önce son bir tur atıyordur herhalde. Stephan, sakinleş artık lütfen. Güzel bir açılış yapman gerekiyor. Hepimiz sana güveniyoruz."

Delikanlı bu sözleri şöyle bir tarttı, sonra ansızın beni hatırladı sanki.

"Bana çok yardımcı oldunuz Mr. Ryder" dedi gülümseyerek. "Teşvikiniz benim için o kadar değerli ki."

"Teşvikiniz mi?" Hoffman şaşkınlıkla bana döndü.

"A, evet," dedi Stephan, "Mr. Ryder hem vaktini bana ayırmak konusunda hem de övgülerinde bana karşı çok cömert davrandı. Ben prova yaparken dinledi beni ve yıllardır görmediğim teşviki sundu bana."

Hoffman bir bana, bir Stephan'a bakıyor, dudaklarında inanamazcasına bir tebessüm geziniyordu. Sonra bana dönüp sordu:

"Gerçekten vakit ayırıp dinlediniz mi? Stephan'ı mı dinlediniz?"

"Dinledim gerçekten. Bunu size daha önce de söylemeye çalıştım Mr. Hoffman. Oğlunuzun yeteneği azımsanacak gibi değil; bu geceki programın geri kalanı nasıl geçerse geçsin, onun perfʳmansının sansasyon yaratacağından eminim."

"Gerçekten öyle mi düşünüyorsunuz? Ama gerçek şu ki, efendim, Stephan... yani..." Hoffman şaşkın görünüyordu, hemen gülerek oğlunun sırtına vurdu. "Demek öyle Stephan," dedi, "bizi gururlandıracaksın demek."

"Umarım öyle olur baba. Ama annem hâlâ fuayede. Belki de *seni* bekliyordur. Demek istiyorum ki, böyle yerlerde bir kadının tek başına oturması rahatsız bir durumdur daima. Belki sırf onu bekliyordur. Belki sen içeri girip koltuğuna oturduğun anda o da yanında yerini alacaktır. Benim artık çok az zamanım kaldı sahneye çıkmaya."

"Pekâlâ Stephan, ben ilgileneceğim bu konuyla. Merak etme. Sen şimdi soyunma odana dönüp hazırlan. Mr. Ryder'la benim derhal ilgilenmemiz gereken bir iki ayrıntı var."

Stephan hâlâ endişeli görünüyordu; buna rağmen ondan ayrılıp yolumuza devam ettik.

"Sizi uyarmam gerekir Mr. Hoffman" dedim koridorda biraz ilerledikten sonra. "Mr. Brodsky'nin tutumunu değişmiş bulabilirsiniz, biraz düşmanca bulabilirsiniz... yani size karşı."

"Bana karşı mı?" Hoffman şaşırmış gibi görünüyordu.

"Şöyle ki, az önce kendisini gördüğümde, size karşı öfkesini dile getiriyordu. Birtakım şikâyetleri vardı. Sizi uyarmam gerekir diye düşündüm."

Hoffman anlaşılmaz bir şeyler homurdandı. Sonra, koridorun geniş kıvrımı boyunca bir süre daha ilerlediğimizde, karşımıza belli ki Brodsky'ye ait olan –önünde küçük bir kalabalık birikmişti– soyunma odası çıktı. Otel müdürü yavaşladı, sonra durdu.

"Mr. Ryder, Stephan'ın söylediklerini düşünüyordum. Aslında ben gidip karımla ilgilensem daha iyi olacak. İyi olup olmadığına bakayım. Ne de olsa, tahmin edersiniz ki böyle bir akşamda sinirler..."

"Elbette."

"Şu halde özür dileyerek efendim, Mr. Brodsky'yle sizin ilgilenmenizi rica edeceğim. Benim artık, gerçekten" –saatine baktı– "yerimi almam gerekir. Stephan çok haklı."

Hoffman kısaca gülüp dönerek geldiğimiz yönde hızla ilerlemeye koyuldu.

Onun gözden kaybolmasını bekledim, sonra Brodsky'nin kapısının önünde birikmiş kalabalığa doğru yürüdüm. Bazı insanlar sırf meraktan orada duruyor gibiydi, bazıları da alçak sesle hararetli hararetli tartışıyorlardı. Kır saçlı cerrah kapının yakınında dolanıp duruyor, çileden çıkmış bir tavırla elini soyunma odasının içine doğru sallayarak orkestra üyelerinden birine ısrarla bir şeyler söylüyordu. Kapının ardına kadar açık olduğunu görünce şaşırdım; ben kapıya yaklaştığım sırada daha önce gördüğüm ufak tefek terzi kafasını dışarı çıkarıp bağırdı: "Mr. Brodsky bir makas istiyor. Büyük bir makas!" Biri aceleyle makas bulmaya gitti, terzi tekrar içeri girdi. Kalabalığın arasından kendime yol açarak odanın içine baktım.

Brodsky sırtı kapıya dönük oturmuş, aynada kendini inceliyordu. Üzerinde bir smokin vardı; terzi smokinin omuzlarını çekiştiriyordu. Brodsky abiye gömlek de giymişti, ama papyonu yoktu.

"Hah, Ryder," dedi aynada aksimi görünce, "gelin, girin. Biliyor musunuz, böyle bir kıyafet giymeyeli çok uzun zaman oldu."

Onunla son karşılaştığımdan beri çok sakinleşmiş görünüyordu; mezarlıkta cenaze alayının karşısına çıktığında sergilediği otoriter tavrı hatırladım.

"Evet, Mr. Brodsky" dedi terzi olduğu yerde doğrularak; ikisi birkaç saniye boyunca aynaya bakarak smokini incelediler. Sonra Brodsky başını iki yana salladı.

"Hayır, olmadı. Biraz daha daraltın" dedi. "Şurasını, bir de şurasını. Çok fazla kumaş var."

"Derhal Mr. Brodsky." Terzi aceleyle smokini çıkardı ve yanımdan geçerken hızla eğilip beni selamladıktan sonra kapıdan çıktı.

Brodsky aynadaki aksine bakmaya devam ediyor, düşünceli bir edayla gömleğin uçları kırık yakasını düzeltiyordu. Sonra eline bir tarak alıp saçını düzeltti – saçına briyantin sürülmüş olduğunu fark ettim.

"Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?" diye sordum, yanına giderek.

"İyi," dedi yavaşça, "iyi hissediyorum kendimi."

"Ya bacağınız? Bu kadar vahim bir yarayla orkestrayı yönetebileceğinizden emin misiniz?"

"Bacağım bir şey değil." Tarağı bırakıp saçını inceledi. "Göründüğü kadar kötü değildi. İyiyim şimdi."

Brodsky bunları söylerken aynadan –o âna kadar kapının önünde duran– cerrahın belli ki kendini daha fazla tutamayıp odanın içine doğru bir adım attığını gördüm. Brodsky yırtıcı bir tavırla aynaya haykırdı:

"İyiyim ben! Bu yara bir şey değil!"

Cerrah gerileyip kapının eşiğinde durdu, ama durduğu yerden Brodsky'nin sırtına öfkeyle bakmaya devam etti.

"Ama Mr. Brodsky," dedim usulca, "bir uzvunuzu kaybettiniz. Sıradan bir olay değil ki bu."

"Doğru, bir uzvumu kaybettim." Brodsky tekrar saçıyla uğraşıyordu. "Ama yıllar önce kaybettim Ryder. Uzun yıllar önceydi. Belki çocuktum. O kadar zaman geçti ki üstünden, tam hatırlayamıyorum. O ahmak doktor anlamadı. Bisiklete sıkışmıştım, ama sıkışan takma bacağımdı. Geri zekâlı, anlamadı bile. Bir de cerrah geçiniyor! Bana hayatım boyunca o ba-

cağım hiç olmamış gibi geliyor. Kaç yıl önceydi acaba? İnsan bu yaşa gelince unutuyor. Artık umursamıyor zaten. Yaralar eski dostlara dönüşür. Elbette ara sıra canını sıkar insanın, ama o kadar uzun zamandır taşıyorum ki bu yarayı. Çocukken olmuştu herhalde. Belki bir demiryolu kazasında. Ukrayna'da bir yerlerde. Belki karların ortasında. Kim bilir? Artık bir önemi yok. Hayatım boyunca hep böyle olmuşum gibi geliyor bana. Tek bacaklı. O kadar kötü bir şey değil. İdare ediliyor. O geri zekâlı doktor. Tahta bacağı kesti testereyle. Evet, kan aktı, hâlâ da kanıyor, makas lazım Ryder. Makas getirmelerini söyledim. Hayır, hayır, yara için değil. Pantolonun paçası için, şu paça için yani. Bu paça içi boş, sağa sola savrularak mı yöneteceğim orkestrayı? Ama o salak doktor, o asistan, tahta bacağımı kesti, ne yapayım? Yapabileceğim tek şey" –parmaklarını makas gibi tutarak dizinin hemen üstünden kumaşı keser gibi yaptı– "bu. Olabildiğince zarif bir hale getirmek. O salak tahta bacağımı mahvetmekle kalmayıp bacağımın sağlam kısmını da sıyırdı. Yara yıllardır böyle kanamamıştı. Geri zekâlı, bir de o ciddi ifadeyi takınıyor. Kendini pek matah sanıyor, tutup tahta bacağımı kesiyor. Bacağımın sağlam kısmını kesiyor. Kanayacak tabii. Her taraf kana bulandı. Ama yıllar önce kaybetmiştim ben onu. Çok uzun zaman önce gibi geliyor şimdi. Alışmak için zamanım oldu: Bütün bir ömür. Şimdi o geri zekâlı testeresiyle tekrar kanattı." Brodsky yere bakarak ayakkabısının ucunu yere sürttü. "Makas getirsinler dedim. Kusursuz görünmeliyim Ryder. Ben gösteriş budalası bir adam değilim. O yüzden yapmıyorum bunu. Ama bir erkek böyle bir zamanda düzgün görünmeli. O bu gece beni görecek, ömrümüzün geri kalanında hep bu geceyi hatırlayacak. Bu orkestra iyi bir orkestra. Bakın göstereyim." Brodsky ileriye doğru uzanıp bir baton alarak ışığa tuttu. "Bu iyi bir baton. Ele gelişinden belli olur iyi olup olmadığı. Önemlidir, biliyor musunuz? Benim için ucu önemlidir. Ucu tam böyle olmalıdır." Batona dikti gözlerini. "Çok uzun zaman oldu, ama korkmuyorum. Bu gece hepsine göstereceğim. Ödün vermeyeceğim. Sonuna kadar götüreceğim. Sizin de dediğiniz gibi Ryder. Max Sattler. Ama o adam resmen geri zekâlı! Budala! Hastane kapıcısı!"

Brodsky bu son sözleri belirgin bir hazla aynaya doğru haykırmıştı; cerrahın –şaşkınlıkla eşikten içeriye bakmaktaydı– utanarak geri çekildiğini, gözden kaybolduğunu gördüm.

Cerrah nihayet gidince Brodsky ilk kez sıkıntısını dışa vurdu. Gözlerini kapatıp iskemlesinde yana doğru eğildi, zorlukla nefes alıyordu. Ama tam o sırada, adamın biri elinde bir makasla odaya daldı.

"Hah, nihayet" dedi Brodsky makası alarak. Sonra, adam gidince makası aynanın önündeki rafa bıraktı ve ayağa kalkmak üzere harekete geçti. İskemlenin arkalığından destek alarak doğruldu, sonra bir elini aynanın yanında, duvara dayalı ütü masasına uzattı. Ona yardım etmek için ileriye doğru bir adım attım, ama o şaşırtıcı bir çeviklikle kendi başına ütü masasına uzanıp aldı ve kolunun altına sıkıştırdı.

"Gördünüz mü?" dedi, üzgün üzgün boş pantolon paçasına bakarak. "Bir şey yapmam lazım."

"Terziyi tekrar çağırmamı ister misiniz?"

"Hayır, hayır. O ne yapılacağını bilemez. Ben kendim yaparım."

Brodsky aşağıya, boş pantolon paçasına bakmaya devam ediyordu. Onu seyrederken acilen ilgilenmem gereken diğer konuları hatırladım. Her şeyden önce Sophie'yle Boris'in yanına dönmem, Gustav'ın durumunu öğrenmem gerekiyordu. Gustav'la ilgili kritik bir karar, ben gidene kadar geciktiriliyor bile olabilirdi. Öksürüp konuştum:

"Mr. Brodsky, izninizle benim gitmem gerek."

Brodsky hâlâ pantolon paçasına bakıyordu. "Bu gece muhteşem olacak Ryder" dedi usulca. "O da görecek. Görecek nihayet."

33

Gustav'ın soyunma odasının dışındaki görüntü, yokluğumda fazla değişmemişti. Taşıyıcılar şimdi belki eşikten biraz daha uzaktaydılar; koridorun karşı tarafında birbirlerine sokulmuş mırıl mırıl konuşuyorlardı. Ama Sophie onu bıraktığım gibiydi; paket kolunda, aralık kapıya bakıyordu. Beni görünce taşıyıcılardan biri yanıma geldi ve alçak sesle konuştu:

"Hâlâ dayanıyor efendim. Ama Josef doktor çağırmaya gitti. Daha fazla erteleyemeyeceğimize karar verdik."

Başımı sallayıp ben de alçak sesle, Sophie'ye bakarak sordum: "Hiç girmedi mi içeriye?"

"Henüz girmedi efendim. Ama eminim Miss Sophie birazdan girer."

İkimiz de ona baktık birkaç saniye.

"Ya Boris?" dedim.

"O birkaç kere girdi efendim."

"Birkaç kere mi?"

"Evet. Şu anda da içeride."

Tekrar başımı sallayıp Sophie'nin yanına gittim. Benim döndüğümün farkında değildi, omzuna dokunduğumda şaşkınlıkla hafifçe irkildi. Sonra gülerek konuştu:

"İçeride. Babam."

"Evet."

Durduğu yerde ayak değiştirdi; kapıdan içeriyi daha iyi görmek ister gibi, yana doğru eğildi.

"Paltoyu vermeyecek misin ona?" diye sordum.

Sophie kolundaki paltoya baktı, sonra, "Vereceğim tabii," dedi, "vereceğim. Yalnız önce..." Sözünü tamamlamayıp tekrar yana eğildi. Sonra seslendi:

"Boris? Boris! Gelsene biraz dışarıya."

Boris birkaç saniye sonra sakin, ne yaptığını bilir bir tavırla geldi ve kapıyı dikkatle arkasından kapadı.

"Ne oldu?" diye sordu Sophie.

Boris bana bir göz attı. Sonra annesine dönüp cevap verdi:

"Büyükbabam özür diliyor. Özür dilediğini söylememi istedi."

"Hepsi bu mu? Başka bir şey söylemedi mi?"

Çocuğun çehresinden bir kararsızlık geçti. Sonra teskin edici bir tavırla konuştu: "Ben tekrar gireyim. Bir şeyler daha söyler mutlaka."

"Ama demin başka bir şey demedi mi? Bir tek özür mü diledi?"

"Merak etme. Ben içeri gireyim tekrar."

"Bir dakika." Sophie paltonun sarılı olduğu kâğıdı yırtmaya koyuldu. "Şunu götür büyükbabana. Ver paltosunu ona. Bak bakalım, üzerine iyi oluyor mu? Gerekirse tadilat yapabileceğimi söyle."

Yırttığı kâğıtları yere atıp koyu kahverengi paltoyu uzattı. Boris oyalanmadan paltoyu alıp tekrar soyunma odasına girdi. Belki palto yüzünden –çocuğun kolunda çok havaleli duruyordu– kapıyı arkasından tam kapatamadı; az sonra koridora mırıltılar ulaştı. Sophie olduğu yerden kıpırdamadı, ama içeriye kulak kesildiğini gördüm. Arkamızda taşıyıcılar hâlâ saygılı bir mesafeyi koruyorlardı, ama onların da kaygıyla kapıya baktıklarını fark ettim.

Bir iki dakika geçti, sonra Boris tekrar dışarı çıktı.

"Büyükbabam teşekkür ediyor" dedi Sophie'ye. "Çok mutlu oldu. Şimdi çok mutlu olduğunu söylüyor."

"Başka bir şey demedi mi?"

"Mutlu olduğunu söyledi. Daha önce rahat değilmiş, ama paltoyu alınca, onun için çok değerli olduğunu söyledi." Boris arkasına bir göz atıp annesine döndü tekrar. "Paltoyu çok beğendiğini söyledi."

"Başka bir şey demedi mi? Ne bileyim... üstüne iyi olmuş mu? Rengini beğenmiş mi?"

O anda Sophie'yi seyretmekte olduğumdan, Boris'in ne yaptığını göremedim. Bana dikkati çekecek bir şey yapmamış, annesine vereceği cevabı düşünürken öylece durmuş gibi geldi. Ama Sophie ansızın bağırdı:

"Niye öyle yapıyorsun?"

Çocuk hayretler içinde bakakaldı.

"Niye öyle yapıyorsun? Biliyorsun ne dediğimi. Böyle! Böyle!" Boris'i omuzlarından tutup sertçe sarsmaya koyuldu. "Tıpkı büyükbabası!" dedi bana dönerek. "Onu taklit ediyor!" Sonra korkuyla bakmakta olan taşıyıcılara döndü: "Büyükbabasını! Onu taklit ediyor. Şu omuz hareketini görüyor musunuz? Ne kadar da memnun kendinden! Görüyor musunuz? Aynı büyükbabası!" Boris'e dik dik bakarak sarsmaya devam etti. "Ya, pek matah sanıyorsun kendini, öyle mi? Öyle mi?"

Boris kendini kurtarıp sendeleyerek geriye doğru birkaç adım attı.

"Gördün mü?" diye sordu Sophie bana. "Hep yapıyor bunu. Tıpkı büyükbabası gibi."

Boris bizden birkaç adım daha uzaklaştı. Sonra eğilip yerden yanında getirdiği siyah doktor çantasını aldı ve korunmak istercesine göğsüne siper etti. Gözyaşlarına boğulacağını sandım, ama son anda kendini toparlamayı başardı.

"Merak etme..." diye söze başladı, sonra sustu. Siyah çantayı biraz daha kaldırdı. "Merak etme. Ben... ben..." Vazgeçip etrafına bakındı. Yandaki odanın kapısı çok yakınındaydı; çocuk hemen dönüp kapıdan içeri girdi ve arkasından çarptı.

"Sen delirdin mi?" dedim Sophie'ye. "Çocuk zaten allak bullak oldu."

Sophie birkaç saniye sustu. Sonra içini çekip Boris'in girdiği odanın önüne gitti. Kapıyı tıklatıp içeri girdi.

Boris'in bir şey söylediğini duydum, ama Sophie kapıyı açık bırakmış olduğu halde kelimeleri seçemedim.

Sophie'nin, "Özür dilerim," diye cevap verdiğini duydum; "niyetim o değildi."

Boris yine duyamadığım bir şey söyledi.

"Hayır, hayır, önemli değil" dedi Sophie şefkatle. "Sen harikaydın." Biraz duraksadıktan sonra devam etti: "Benim şimdi gidip büyükbabanla konuşmam gerekiyor. Gitmem lazım."

Boris yine bir şey söyledi.

"Peki, tamam" dedi Sophie. "Gelip senin yanında beklemesini söyleyeceğim ona."

Çocuk uzun uzun bir şeyler söyledi.

"Hayır, yapmaz" diye araya girdi Sophie bir süre sonra. "İyi davranacak sana. Hayır, söz veriyorum. İyi davranacak. Gelmesini söyleyeceğim. Ama benim şimdi büyükbabanla konuşmam lazım. Doktor gelmeden."

Sophie odadan çıkıp kapıyı kapadı. Sonra yanıma iyice yaklaşıp çok alçak sesle konuştu:

"Lütfen içeri girip onunla birlikte bekle. Çok üzgün. Benim gidip babamla konuşmam lazım." Sonra, ben hareket etmeye fırsat bulamadan bir elini koluma koyup, "Lütfen sıcak davran ona" dedi. "Eskisi gibi. O kadar özlüyor ki."

"Kusura bakma ama, neden söz ettiğini anlamadım. Üzgün olmasının sebebi senin..."

"Lütfen," dedi Sophie, "belki benim yüzümden oldu her şey, ama şimdi bir son verelim ne olur. Lütfen gir otur yanında."

"Tabii otururum yanında" dedim soğuk bir tavırla. "Niye oturmayayım? Sen babanın yanına git. Bütün bu konuşmaları duymuştur zaten."

Boris'in yerleştiği odaya girdiğimde, koridor boyunca gördüğüm diğer soyunma odalarından hiçbirine benzemediğini görüp şaşırdım. Soyunma odasından çok dershaneye benziyordu; düzenli sıralar halinde yerleştirilmiş küçük sıralar, önde de büyük bir karatahta vardı. Geniş bir odaydı, içerisi çok az aydınlatılmıştı, her yanda koyu gölgeler vardı. Boris arkalarda bir sıraya oturmuştu; ben içeri girdiğimde başını kaldırıp baktı. Ona bir şey söylemeyip etrafıma bakındım.

Karatahtada çarpıcı bir karalama vardı, acaba Boris mi yaptı diye geçti aklımdan. Sonra, boş sıraların arasında dolaşmaya devam ederek duvarlara asılı çizim ve haritalara bakarken Boris derin bir iç çekti. Ona baktığımda siyah çantasını kucağına koymuş, içinden bir şey çıkarmaya çabaladığını gördüm. Sonunda büyük bir kitap çıkarıp önündeki sıraya koydu.

Sırtımı dönüp odada dolaşmaya devam ettim. Ona tekrar baktığımda hayran hayran kitabın sayfalarını çeviriyordu; yine tamirat el kitabına baktığını anladım. Epeyce sinirlenerek kimyasal çözücülerin yanlış kullanımından kaynaklanabilecek tehlikelere ilişkin uyarı afişine baktım. Sonra arkamda Boris'in sesini duydum:

"Bu kitap çok hoşuma gidiyor. Her şeyi gösteriyor."

Bunu kendi kendine konuşur gibi söylemeye çalışmıştı, ama ben onun oturduğu yerden epey uzaklaşmış olduğumdan, doğal olmayan, yüksek bir sesle konuşmak zorunda kalmıştı. Cevap vermemeyi uygun buldum ve odada dolaşmaya devam ettim.

Boris bir süre sonra yine derin bir iç çekti.

"Annemin sinirleri altüst oluyor bazen" dedi.

Yine doğrudan bana hitap ettiğini gösteren bir işaret olmadığından, ben de cevap vermedim. Zaten bir süre sonra ona döndüğümde kitaba dalmış gibiydi. Odanın diğer köşesine gittim; duvara "Kayıp Eşyalar" başlığı taşıyan iri bir kâğıt asılmıştı. Farklı el yazılarıyla uzun bir liste oluşturulmuştu; birinci sütunda tarih, ikincisinde kayıp eşya, üçüncüsünde de kaybeden kişinin adı yazılıydı. Nedense bu listeyi eğlenceli bulup bir süre inceledim. Listenin başındaki maddeler ciddi gibiydi – kayıp dolmakalem, kayıp satranç taşı, kayıp cüzdan. Sonra, listenin aşağı yukarı ortasından itibaren, dalga geçilmeye başlamıştı. Biri "Üç milyon ABD doları" kaybettiğini ileri sürüyordu. "Cengiz Han", "Asya kıtası"nı kaybettiğini yazmıştı.

Boris arkamdan, "Bu kitap çok hoşuma gidiyor" dedi. "Her şeyi gösteriyor."

Ansızın sabrım taştı; Boris'in yanına seyirtip elimi sıranın üstüne vurdum.

"Bana bak, niye bu kitabı okuyup duruyorsun?" diye sordum. "Annen sana ne söyledi bu kitapla ilgili? Harika bir armağan olduğunu söyledi mutlaka. Değildi ama. Öyle demedi mi? Harika bir armağan olduğunu söylemedi mi? Özene bezene senin için seçtiğimi söylemedi mi? Baksana şuna! Baksana!" –kitabı elinden çekmeye çalıştım, ama o sıkı sıkı tutup kollarıyla sıraya bastırdı– "Birilerinin atacağı, işe yaramaz, eski bir el kitabı. Böyle bir kitap sana herhangi bir şeyi öğretebilir mi sanıyorsun?"

Hâlâ kitabı çekip almaya çalışıyordum, ama Boris artık sıranın üstüne kapanmış, gövdesiyle koruyordu kitabı. Bütün bu süre boyunca, sinir bozucu suskunluğunu da koruyordu. Kitabı bir daha vermemek üzere çekip almaya kararlı, tekrar çekiştirdim.

"Dinle beni, işe yaramaz bir armağan bu. Hiçbir işe yaramaz. Düşünerek de alınmadı, sevgiyle de. Laf olsun diye alındı, her sayfasından belli. Ama sen onu benim armağan ettiğim harika bir şey sanıyorsun! Ver onu bana, ver diyorum!"

Boris, belki el kitabının yırtılacağından korkarak, ansızın kollarını havaya kaldırınca, tek kapağından tuttuğum kitap havada asılı kaldı. Boris'ten hâlâ ses çıkmıyordu; aptalca feveranım yüzünden biraz utandım. Elimdeki kitaba baktım, sonra odanın karşı köşesine fırlattım. Bir sıraya çarpıp gölgelerin arasında bir yere düştü. Aynı anda sakinleştim ve derin bir nefes aldım. Boris'e tekrar baktığımda dimdik oturmuş, kitabın düştüğü yere doğru bakıyordu. Sonra ayağa kalktı ve aceleyle kitabı almaya gitti. Ama daha yarı yoldayken koridordan Sophie'nin telaşlı sesi duyuldu:

"Boris, bir saniye gelsene. Bir saniye."

Boris tereddüt etti, tekrar el kitabının düştüğü yere baktı, sonra odadan çıktı.

"Boris," dediğini duydum Sophie'nin dışarıda, "git sor bakalım büyükbabana, kendini nasıl hissediyormuş. Paltoyu düzeltmemi istiyor muymuş diye sor. Alttaki düğmeleri değiştirmek gerekebilir. Köprünün üstünde uzun süre durursa rüzgârda açılabilir. Git sor bakalım, ama uzun uzun konuşup oyalanma içeride. Sor, hemen çık."

Ben koridora çıktığımda Boris Gustav'ın soyunma odasına girmişti bile; karşımda tanıdık bir görüntü buldum: Sophie gözleri kapıya dikili, olduğu yerde gergin duruyor, biraz arkadaki taşıyıcılar, endişeli ifadelerle onu seyrediyorlardı. Ancak Sophie'nin çehresinde daha önce fark etmediğim mahzun bir ifade vardı; ansızın içimden bir şefkat duygusu yükseldi. Yanına gidip omuzlarına sarıldım.

"Hepimiz için zor dakikalar bunlar" dedim tatlılıkla. "Çok zor dakikalar."

Ona biraz daha sıkı sarılmaya yeltendim, ama o birden silkinip kurtuldu ve kapıya bakmaya devam etti. Bu ters tepkiye şaşırıp öfkeyle konuştum:

"Böyle zamanlarda birbirimize destek olmamız gerekir."

Sophie cevap vermedi; sonra Boris tekrar soyunma odasından koridora çıktı.

"Büyükbabam paltonun tam istediği gibi olduğunu söylüyor, paltoyu annen verdiği için daha da çok beğendim diyor."

Sophie sabırsızlığını ifade eden bir ünlemin ardından sordu: "Peki ama düzeltmemi istiyor mu? Niye söylemiyor? Doktor birazdan burada olacak."

"Diyor ki... diyor ki paltoya bayılmış. Çok sevmiş."

"Alttaki düğmeleri sor. Rüzgârda köprüde dikilip duracaksa boydan boya iliklenmesi gerekir."

Boris bir an düşündü, sonra başını sallayıp tekrar soyunma odasına girdi.

"Bak," dedim Sophie'ye, "sen benim şu anda ne kadar büyük baskı altında olduğumun farkında değilsin galiba. Az sonra sahneye çıkacağımın farkında mısın? Bu toplumun geleceğine ilişkin karmaşık soruları cevaplandırmam gerekecek. Elektronik sayı tabelası olacak. Bunun ne demek olduğunu anlayabiliyor musun? Sen tutmuş düğmeye kafa yoruyorsun. Benim ne büyük baskı altında olduğumu biliyor musun?"

Sophie dertli bir ifadeyle bana döndü, bir şey söyleyecekken Boris tekrar kapıda belirdi. Bu sefer büyük bir ciddiyetle annesinin yüzüne baktı, ama bir şey demedi.

"Ee, ne diyor?" diye sordu Sophie.

"Paltoyu çok sevmiş. Annenin küçükken bir paltosu vardı, onu hatırlattı bana, dedi. Rengi benziyormuş. Annenin o paltosunun üstünde bir de ayı resmi vardı, dedi."

"Düzeltmem gerekiyor mu?! Niye doğrudan bir cevap vermiyor? Doktor az sonra gelecek!"

"Anlamıyorsun galiba" dedim araya girerek. "İnsanlar bana güveniyor. Elektronik sayı tabelası filan olacak. Her cevaptan sonra sahnenin ön tarafına gelmemi istiyorlar. Ne büyük bir baskı bu biliyor musun..."

Gustav'ın seslendiğini duyup sözümü kestim. Boris derhal

dönüp soyunma odasına döndü; bana oldukça uzun gelen bir süre boyunca Sophie'yle birlikte durup Boris'in dönmesini bekledik. Nihayet geldiğinde çocuk ikimize de bakmadan yanımızdan geçti ve taşıyıcıların karşısında durdu.

"Beyler, buyrun." Eliyle buyur edercesine bir hareket yaptı. "Büyükbabam hepinizin içeri girmesini rica ediyor. Hepinizle birlikte olmak istiyor şimdi."

Boris önden yürümeye başladı, taşıyıcılar da kısa bir tereddütten sonra hevesle onu izlediler. Tek tek yanımızdan geçerlerken bazıları Sophie'ye beceriksizce bir şeyler mırıldandı.

Sonuncusu da içeri girdikten sonra başımı uzatıp içeri baktım, ama taşıyıcılar kapının önünde toplaşmış olduğundan Gustav'ı göremedim. Üç dört kişi bir ağızdan konuşuyordu; tam biraz yaklaşacakken Sophie ansızın beni iterek geçti ve odaya girdi. Epey bir hareket oldu, sesler kesildi.

Kapının eşiğine geldim. Taşıyıcılar Sophie'ye yol açmak üzere iki sıra oluşturduğundan, şimdi şiltesinin üstünde yatan Gustav'ı rahatça görebiliyordum. Kahverengi palto önceden hatırladığım gri battaniyenin üstüne serilmişti. Yastığı yoktu, başını kaldıracak gücü olmadığı da belliydi, ama gözlerinde şefkatli bir tebessüm ifadesiyle kızına bakıyordu.

Sophie Gustav'ın yattığı yerden iki üç adım ötede durmuştu. Sırtı bana dönüktü, yüz ifadesini göremiyordum, ama anlaşılan gözlerini dikmiş bakıyordu. Sonra, birkaç saniyelik sessizliğin ardından Sophie konuştu:

"Okula geldiğin günü hatırlıyor musun? Yüzme malzemelerimi getirdiğin günü? Ben evde unutmuştum, bütün sabah içim içimi yemişti, ne yapacağını düşünmüştüm, sonra sen mavi spor çantasıyla çıkagelmiştin, hani sapı ipten olan çantayla, doğrudan sınıfa girmiştin. Hatırlıyor musun baba?"

"Artık bu paltoyla hiç üşümeyeceğim" dedi Gustav. "Tam ihtiyacım olan şey."

"Yarım saatlik iznin vardı sadece, otelden okula koşmuştun. Elinde mavi spor çantasıyla doğrudan sınıfa daldın."

"Seninle hep gurur duydum."

"Bütün sabah içim içimi yemişti. Ne yapacağım şimdi diye düşünüyordum."

"Çok güzel bir palto bu. Şu yakaya bak. Şurası da hakiki deri."

"Pardon" dedi yakınımda bir ses; dönüp baktığımda, gözlüklü genç bir adamın elinde doktor çantasıyla yanımdan geçmeye çalıştığını gördüm. Hemen arkasında Macar Kafe'den hatırladığım bir taşıyıcı vardı. İçeriye girdiler; genç doktor hemen Gustav'ın yanına gidip diz çöktü ve muayene etmeye başladı.

Sophie sessizce doktoru seyrediyordu. Sonra, artık babasının başkasıyla ilgilenmek durumunda olduğunu kabullenircesine birkaç adım geri çekildi. Boris yürüyüp onun yanına geldi; bir an ikisi neredeyse birbirlerine değecek kadar yakın, öylece durdular, ama Sophie çocuğun varlığını fark etmemiş gibiydi; doktorun kamburlaşmış sırtına bakmaya devam ediyordu.

Tam o anda, konserden önce yapılması gereken onca şeyi tekrar hatırladım; doktor da gelmiş olduğuna göre, sessizce ayrılmak için bunun uygun bir an olduğunu düşündüm. Sessizce koridora çıktım tekrar ve Hoffman'ı aramak üzere yürümeye başlarken, arkamda bir ses işittim, kolumun sertçe çekildiğini hissettim.

"Nereye gittiğini sanıyorsun sen?" diye sordu Sophie, öfkeli bir fısıltıyla.

"Özür dilerim ama, belli ki sen anlayamıyorsun. Benim şu anda yapmam gereken o kadar çok şey var ki. Elektronik sayı tabelası filan olacak. O kadar çok şey bana bağlı ki." Bunları söylerken bir yandan da kolumu kurtarmaya çalışıyordum.

"Ama Boris'in sana ihtiyacı var. İkimizin de sana ihtiyacı var."

"Senin hiçbir şeyden haberin yok besbelli! Annemle, babam, anlamıyor musun? Annemle babam gelmek üzereler! Yapılacak bin türlü işim var! Kafan almıyor, anlayamıyorsun!" Sonunda kolumu kurtarmayı başardım. Aceleyle uzaklaşırken, uzlaşmacı bir tonda, "Tekrar döneceğim" diye seslendim. "En kısa zamanda dönmeye çalışacağım."

34

Hızla koridorda yürümeye devam ederken, duvar boyunca sıraya dizilmiş duran birkaç kişi dikkatimi çekti. Baktığımda hepsinin mutfak önlükleri takmış olduklarını fark ettim; görebildiğim kadarıyla küçük siyah bir dolaba tırmanmak için sıra bekliyorlardı. Merak edip yavaşladım, sonunda dönüp yanlarına gittim.

Dolap, temizlik eşyalarının konduğu dolaplar gibi yüksek ve dardı; yerden yarım metre kadar yükseğe, duvara raptedilmişti. Birkaç basamakla çıkılıyordu dolaba; sıradakilerin duruşundan, dolabın içinde belki bir pisuvar ya da çeşme bulunduğunu tahmin ettim. Ama yaklaştığımda, o anda en üst basamakta duran adamın, poposu dışarıda, öne doğru eğilmiş olduğunu gördüm, görünüşe bakılırsa dolabın içinde bir şeyler arıyor gibiydi. Bu arada sıradakiler el kol hareketleri yaparak, sabırsızlıkla, artık insin diye sesleniyorlardı. Sonra, adam dolabın içinden çıkıp basamaktan kaymamak için dikkatle arkasına bakarken, sıradakilerden biri haykırarak beni işaret etti. Bütün başlar bana döndü; bir anda sıra dağıldı, herkes bana yol açmak için kenara çekildi. Dolaptaki adam basamakları elinden geldiğince hızlı indi ve sonra eğilip beni selamlayarak dolaba doğru buyur edercesine bir el hareketi yaptı.

"Teşekkür ederim," dedim, "ama benden önce bekleyenler vardı galiba."

Bir itiraz korosu yükseldi; birkaç el resmen beni basamaklardan yukarı itti.

Dolabın dar kapağı kendi kendine kapanmıştı; açtığımda – çekerek açıldığından üst basamaktan aşağı düşmemek için dikkatli olmam gerekiyordu– hayretler içinde kaldım: Müthiş bir yükseklikten konser salonuna bakıyordum. Dolabın arka yüzü yoktu; cesaret edebilsem, uzanıp biraz zorlanarak konser salonunun tavanına dokunabileceğimi gördüm. Evet, görüntü muhteşemdi, ama bu düzen ahmaklık derecesinde tehlikeli gelmişti bana. Dolap üstelik öne doğru yatıktı; dikkatsiz biri, bakarken öne doğru sendelerdi. Bu arada, izleyicilerin arasına atlama güdüsünü engellemek için sadece bel hizasına bağlı bir ip vardı. Bu dolabın ne gibi bir işlevi olabileceğini tahmin edemiyordum – belki bayrak gibi bir şeylerin salona asılması için kurulmuş bir düzeneğin parçasıydı.

Ayaklarımı dikkatle hareket ettirerek dolabın içine girdim ve kapının pervazlarına sıkı sıkı tutunarak aşağıdaki sahneye baktım.

Koltukların yaklaşık dörtte üçü dolmuştu, ama ışıklar hâlâ yanıyordu; herkes selamlaşıyor, sohbet ediyordu. Bazıları uzaktaki birilerine el sallıyor, kimileri aralarda durmuş, konuşup gülüşüyordu. Bu arada iki ana kapıdan insanlar içeri girmeye devam ediyordu. Orkestra çukurundaki sıra sıra nota sehpaları, ışığı yansıtarak parlıyordu; sahnede ise –perde açık bırakılmıştı– tek başına bir kuyruklu piyano, kapağı açık duruyordu. Az sonra hayatımın en önemli konserinde çalacağım enstrümana bakarken, konser salonunun koşullarını denetlemek için bundan başka bir fırsatım olmayacağı geçti aklımdan; bir kez daha, kente geldiğimden beri zamanımı ne kadar kötü kullandığımı düşünüp sinirlendim.

Ben aşağıyı seyretmeye devam ederken, Stephan Hoffman sahneye çıktı. Herhangi bir sunuş yapılmamıştı, ışıklar da aynen yanmaya devam ediyordu. Üstelik Stephan'ın tavrında da hiçbir törensellik yoktu. Endişeli bir edayla, hızla piyanoya doğru yürüdü, seyircilere bir göz bile atmadı. Salondakilerin çoğu doğal olarak pek ilgilenmeyip konuşmaya, selamlaşmaya devam ettiler. Elbette *Cam Tutkular*'ın açılış notaları patladığında bir şaşkınlık oldu, ama o zaman bile büyük çoğunluk birkaç saniye sonra, belli ki delikanlının piyanoyu ya da ses düzenini

kontrol ettiğine hükmetti. Birkaç ölçü çaldıktan sonra, görünüşe bakılırsa Stephan'ın gözü bir şeye takıldı ve çalışı tamamen ruhsuzlaştı; sanki biri bir fişi yerinden çekmişti. Bakışları kalabalığın arasından ilerleyen bir şeyi takip etti; öyle ki, sonunda başını piyanodan tamamen çevirerek çalmaya başladı. O zaman konser salonundan çıkmakta olan iki kişiyi izlemekte olduğunu gördüm ve biraz öne eğilerek, Hoffman'la karısını görüş alanımdan çıkmak üzerelerken, son anda seçebildim.

Stephan bunun üzerine parçayı yarıda kesip taburesinde yüz seksen derece dönerek annesiyle babasının arkasından bakakaldı. Bu hareketi kalabalığın ses kontrolü yaptığı konusundaki son şüphelerini de dağıttı. Gerçekten de Stephan salonun karşı tarafındaki teknisyenlerden işaret bekler gibi görünüyordu; sonunda tabureden kalkıp sahneyi terk ettiğinde kimse onunla ilgilenmedi.

Stephan ancak kulise vardığında benliğini kaplayan öfkeye kendini bıraktı. Öte yandan, birkaç ölçü çalıp sahneyi terk etmiş olması, o anda kendisine tamamen gerçekdışı geliyordu; ahşap basamaklardan inip bir dizi kulis kapısından aceleyle geçerken bunu düşünmüyordu bile.

Koridora çıktığında sağa sola koşuşturan sahne ve servis görevlileri kalabalığıyla karşılaştı. Annesiyle babasını orada bulabileceğini düşünerek lobiye doğru yürümeye başladı, ama biraz ilerledikten sonra, babasının tek başına, endişeli bir tavırla kendisine doğru yürüdüğünü gördü. Otel müdürü ise Stephan'ı hiç fark etmemişti, neredeyse çarpışıyorlardı. Ancak o zaman durup şaşkınlıkla oğluna baktı.

"Aa? Sen çalmıyor musun?"

"Baba, annemle sen niye öyle çıkıp gittiniz? Annem nerede şu anda? Rahatsızlandı mı?"

"Annen." Hoffman ciddiyetle iç geçirdi. "Annen bu noktada ayrılmasının doğru olacağını düşündü. Ben de haliyle ona eşlik ettim ve... Stephan, açık konuşacağım seninle. Açıkça söyleyeceğim. Ben de onun fikrine katıldım. Karşı gelmedim. Öyle bakma bana Stephan. Evet, seni hayal kırıklığına uğrattığımı biliyorum. Sana bu fırsatı, bütün kentin, bütün dostlarımızın, meslektaşlarımızın karşısında çalma imkânını sunacağıma söz vermiştim.

Evet, söz vermiştim. Belki sen rica etmiştin benden, belki dalgın olduğum bir anda yakalamıştın beni, kim bilir nasıl oldu? Önemli değil. Kabul ediyorum, söz verdim, sonra da sözümden dönmek istemedim, kabahat benim. Ama annen ve baban olarak bizim durumumuzu da anlamaya çalış Stephan. Buna şahit olmak ne kadar zor..."

"Ben annemle konuşacağım" dedi Stephan ve yürümeye koyuldu. Hoffman'ın yüzü bir an bembeyaz kesildi, sonra mahcup mahcup gülerek sertçe oğlunun koluna yapıştı.

"İşte bu imkânsız Stephan. Çünkü annen tuvalete gitti. Ha ha. Zaten onu kendi haline bıraksan daha iyi olur. Ama Stephan, sen ne yaptın? Şu anda sahnede olman lazımdı. Neyse, sonuçta belki de böylesi daha iyi. Birkaç tatsız soruyla geçiştiririz."

"Baba, ben sahneye dönüp çalacağım. Lütfen yerine otur. Ve lütfen annemi geri gelmesi için ikna et."

"Stephan, Stephan." Hoffman başını iki yana sallayarak oğlunun omzunu tuttu. "Şunu bilmeni isterim ki ikimiz de seni çok takdir ediyoruz. İkimiz de gurur duyuyoruz seninle. Ama senin bu hayalin, öteden beri beslediğin bu hayal. Demek istediğim... müzikle ilgili hayalin. Annenle ben sana söylemeye hiç cesaret edememiştik. Doğal olarak hayallerini kırmak istememiştik. Ama bu. Bu baştan sona" –konser salonunu işaret etti eliyle– "büyük bir hataydı. Bu işin buralara varmasına izin vermemeliydik. Bak Stephan, gerçek şu: Piyanoyu çok hoş çalıyorsun. Kendine göre iyi çalıyorsun. Sen evde çalarken dinlemekten hep zevk duyduk. Ama müzik, ciddi müzik, bu gece gereken düzeyde bir müzik... işte bu, bambaşka bir şey. Hayır, hayır, bırak sözümü bitireyim, sana bir şey anlatmaya çalışıyorum; çok daha önce söylemem gereken bir şeydi. Bak, burası belediyenin konser salonu. İzleyici kitlesi, konser dinleyicileri, evinin salonunda sevecenlikle seni dinleyen dostlar ve akrabalar gibi değildir katiyen. Gerçek konser dinleyicileri belli ölçülere, profesyonel ölçülere alışıktır. Nasıl ifade etsem ki bunu Stephan?"

"Baba," diye araya girdi Stephan, "anlamıyorsun. Ben çok sıkı çalıştım. Az sonra çalacağım parçaya çok geç karar verdiğim halde çok sıkı çalıştım, içeri girip dinlesen sen de göreceksin..."

"Stephan, Stephan..." Hoffman tekrar başını iki yana salladı. "Keşke mesele sıkı çalışmaktan ibaret olsaydı. Keşke iş bununla bitseydi. Ama bazılarımızda bu Tanrı vergisi yok işte. Bu yetenek bize bağışlanmamış; bunu kabullenmek zorundayız. Sana bunları böyle bir anda söylemek zorunda kalmam çok korkunç, hem de bunca zaman müsamaha ettikten sonra. Umarım bunca zamandır zaaf gösterdiğimiz için beni de, anneni de affedersin. Senin ne kadar zevk aldığını gördüğümüz için cesaret edemedik söylemeye. Gerçi bu mazeret değil, biliyorum. Korkunç bir şey, şu anda bunları söylerken kalbim parçalanıyor, gerçekten parçalanıyor. Umarım bizi affedersin. Senin işi bu noktaya vardırmana izin vermek büyük bir hataydı. Bütün kentin karşısına, sahneye çıkmana izin vermemeliydik. Annenle ben buna şahit olamayacak kadar çok seviyoruz seni. Böyle bir şeye dayanayamayız... sevgili oğlumuzun alay mevzusu olmasına katlanamayız. İşte söyledim, açık açık söyledim. Gaddarlık belki, ama sonunda söyledim. Becerebileceğimi zannetmiştim. Herkes kıs kıs, yılışık yılışık gülerken oturup şahit olabileceğimi sanmıştım. Ama o an geldiğinde annen dayanamayacağını anladı, ben de öyle. Niye böyle yapıyorsun? Niye beni dinlemiyorsun? Bunun bana ne kadar acı verdiğini anlamıyor musun? İnsanın kendi oğluna bile bu kadar açık konuşması kolay değil..."

"Baba, lütfen, yalvarıyorum sana. Gir içeri ve dinle, birkaç dakikalığına bile olsa dinle ve öyle karar ver. Annem de gelsin. Lütfen, lütfen ikna et annemi. O zaman ikiniz de göreceksiniz, biliyorum..."

"Stephan, artık sahneye dönmen lazım. İsmin programda basılı. Zaten az önce çıktın bir kez sahneye. Şimdi en azından bir çaba göstermen lazım. Herkes senin elinden geleni yaptığını görsün. Benim sana nasihatim budur. Aldırma onlara, kıs kıs gülmelerine aldırma. Sanki sahnede ciddi, derin bir müzik çalınmıyormuş da, son derece komik bir pandomim sergileniyormuş gibi açık açık gülseler de, unutma ki annenle baban, en azından baştan sona parçayı tamamlayacak cesareti gösterdiğin için seninle gurur duyacaktır. Hadi Stephan, şimdi çıkıp parçayı baştan sona çalman gerekiyor. Ama bizi bağışla, buna şahit olamayacak kadar çok seviyoruz seni. Doğrusunu istersen Stephan,

bence annen buna şahit olursa yıkılır. Hadi, gitmen lazım, vakit kalmadı. Hadi git, hadi."

Hoffman bir migren kriziyle sendelermişçesine, bir eli alnında, olduğu yerde döndü ve bu şekilde birkaç adım atarak Stephan'dan uzaklaştı. Sonra ansızın doğruldu ve arkasına dönüp oğluna baktı.

"Stephan," dedi sertçe, "sahneye dönme vaktin geldi."

Stephan bir saniye babasına bakmaya devam etti, sonra durumun umutsuz olduğunu görüp döndü ve koridorda ilerlemeye koyuldu.

Stephan tekrar sıra sıra soyunma odalarının önünden geçerek yürürken kafasına çeşitli düşünceler akın etti, içinde çeşitli duygular kabardı. Doğal olarak annesiyle babasını yerlerine dönmeye ikna edemediği için canı sıkkındı. Ayrıca birkaç yıldır yaşamadığı bir korkunun da derinlerden su yüzüne çıkarak içini kemirmeye başladığını hissediyordu – gerçekten babasının söylediği gibi muazzam bir yanılgının kurbanı olduğu korkusuydu bu. Ama sonra, sahneye yaklaştığında çabucak eski güvenine kavuştu ve aynı zamanda yeteneğinin sınırlarını kendi gözüyle görmek için zorlayıcı bir dürtü hissetti.

Stephan sahneye tekrar çıktığında ışıkların biraz kısılmış olduğunu fark etti. Bununla birlikte salon henüz kararmış sayılmazdı; izleyicilerin birçoğu hâlâ ayaktaydı. Salonun çeşitli yerlerinde insanlar ayağa kalkarak yerlerine geçmeye çalışanlara yol veriyordu. Delikanlı piyanonun başına oturduğunda salondaki uğultu belli belirsiz hafifledi; duygularının yatışmasını beklerken aynı düzeyde devam etti. Sonra, elleri tıpkı önceki gibi sertçe, kararlı bir şekilde tuşların üzerine indi ve *Cam Tutkular*'ın açılışı için elzem olan, şokla coşku arasında bir duyguyu uyandırdı.

Kısa girişin ortasına geldiğinde, izleyiciler dikkati çekecek kadar sessizleşmişti. İlk bölümün sonuna geldiğinde salonda çıt çıkmıyordu. Aralarda ayakta durarak konuşmakta olanlar hâlâ ayaktaydılar, ama gözleri sahneye dikilmiş, yerlerinde donakalmış gibi görünüyorlardı. Oturanların hepsi dikkatle seyredip dinlemekteydi. Kapıların birinin önünde, içeriye son girenler oldukları yere çivilenmiş, küçük bir kalabalık oluşmuştu. Stephan

ikinci bölüme başladığında teknisyenler bütün ışıkları söndürdü; artık izleyicileri pek iyi göremiyordum. Ama genelde bir şaşkınlığın bütün salonu sarmaladığı su götürmezdi. Evet, bu tepki kısmen, izleyicilerin bu kentte yetişmiş bir delikanlının şahit oldukları teknik düzeye ulaşması karşısındaki şaşkınlığından kaynaklanıyordu. Ne var ki bu ustalığın da ötesinde, Stephan'ın çalışındaki garip yoğunluk görmezden gelinecek gibi değildi. Ayrıca hazır bulunanların birçoğunun gözünde, gecenin bu beklenmedik başlangıcının bir çeşit alamet olduğu izlenimini de edindim. Bu sadece bir giriş olduğuna göre, gecenin devamında kim bilir ne olacaktı? Bu gece gerçekten de kent için bir dönüm noktası mı olacaktı yoksa? Aşağıdaki şaşkın kalabalığın içinde birçok çehrede okunan sessiz sorular bunlar gibi görünüyordu.

Stephan finalin hasret dolu, hafifçe alaylı bir yorumuyla eseri noktaladı. Bitirdiğinde bir iki saniyelik bir sessizlik oldu, ardından bütün salonda hararetli alkışlar patladı; delikanlı alkışlara karşılık vermek üzere hemen ayağa fırladı. Çok memnun olduğu aşikârdı; annesiyle babasının, onun bu zaferine şahit olmak üzere salonda bulunmamalarına iyice hayıflanıyorduysa da, çehresinde buna dair bir işaret belirmesine izin vermedi. Alkışlar devam ederken üst üste birkaç kez eğilerek selam verdi, sonra, belki ansızın kendi resitalinin programın mütevazı bir bölümü olduğunu hatırlayarak, aceleyle sahneden ayrıldı.

Alkışlar bir süre bütün şiddetiyle devam ettikten sonra yerini heyecanlı mırıldanmalara bıraktı. Ardından, izleyiciler fikir alışverişinde bulunmaya pek fazla vakit bulamadan, gümüşi saçlı, haşin ifadeli bir adam çıktı sahneye. Ağır ağır, kurumlu bir tavırla öndeki kürsüye doğru ilerlediğinde, ilk gecemde Brodsky onuruna verilen şölene başkanlık eden adamı tanıdım.

Salon derhal sessizliğe büründü, ama haşin ifadeli adam bir otuz saniye boyunca hiç konuşmadan, biraz iğrenirmiş gibi izleyicileri seyretti sadece. Sonunda bitkin bir edayla içini çekti ve konuştu:

"Hepinizin bu gece iyi vakit geçirmesini arzulamakla birlikte, şunu da hatırlatmak isterim ki, buraya bir kabare izlemek üzere toplanmadık. Bu geceki programın ardında son derece ciddi, önemli meseleler yatıyor. Bu konuda hiçbir şüpheniz ol-

masın. Bunlar geleceğimize, kentimizin esas kimliğine ilişkin meseleler."

Haşin ifadeli adam birkaç dakika boyunca bu konuyu ukalalıkla vurgulamaya devam etti; zaman zaman sözlerine ara verip kaşlarını çatarak salonu uzun uzun inceliyordu. Seyretmekten sıkılıp arkamda sıralarını bekleyen insanları da hatırlayarak, seyretme sırasını başkasına devretmeye karar verdim. Ama tam sıkışık dolaptan çıkmaya çalışırken, haşin ifadeli adamın başka bir konuya geçmiş olduğunu fark ettim – sahneye çıkacak birini tanıtmaktaydı.

Dediğine bakılırsa bu şahıs "kentin kütüphane sisteminin tamamının temel taşı" olmakla kalmayıp "bir sonbahar yaprağının ucundaki çiy damlasının kıvrımını yakalama" yeteneğine de sahipti. Haşin ifadeli adam seyircileri son bir kez küçümseyerek süzdü, sonra bir isim mırıldandı ve dimdik yürüyerek sahneden çıktı. İzleyiciler hararetle alkışlamaya koyuldu; alkışlar belli ki sunduğu kişiden çok haşin ifadeli adama yönelikti. Zaten sunduğu kişi de ancak bir dakika kadar sonra çıktı sahneye ve biraz tereddütle karşılandı.

Kel kafalı, bıyıklı, ufak tefek, derli toplu bir adamdı. Elindeki dosyayı kürsünün üzerine koydu. Sonra birkaç sayfayı dosyadan çıkarıp karıştırmaya başladı; bu süre boyunca bir kez olsun başını kaldırıp izleyicilere bakmadı. Salonda bir huzursuzluk baş gösterdi. Yine meraklandım ve sıradakilerin birazcık daha beklemekten rahatsız olmayacaklarına hükmedip dikkatle dolabın kenarına yaklaştım.

Kel kafalı adam nihayet konuşmaya başladığında, mikrofona fazlasıyla yakın durduğundan sesi titrek titrek patladı.

"Bu gece her üç dönemime ait eserlerden bir seçki sunmak istiyorum. Bu şiirlerin birçoğunu Café Adèle'deki şiir okumalarımdan tanıyorsunuz, ama bu görkemli program çerçevesinde tekrar dinlemeye itiraz etmeyeceğinizi umuyorum. Ayrıca baştan söyleyeyim, sonunda küçük bir sürprizle karşılaşacaksınız. Sizlere küçük de olsa bir haz yaşatacağını düşündüğüm bir sürpriz."

Sonra tekrar kâğıtlarını karıştırmaya koyuldu; kalabalık yer yer mırıltıyla sohbete başladı. Kel kafalı adam nihayet kararını

verince mikrofona gürültüyle öksürdü, salon tekrar sessizliğe gömüldü.

Şiirlerin çoğu kafiyeli ve kısaydı. Kent parkındaki balıklar, kar fırtınaları, çocukken kırılan pencereler hakkında şiirler vardı – hepsini garip, tiz bir tonda, ilahi okur gibi okuyordu. Birkaç dakika boyunca dikkatim dağıldı, sonra hemen altımdaki izleyicilerin bir bölümünün yüksek sesle konuşmaya başladıklarını fark ettim.

Şimdilik sesler ölçülü denebilecek yükseklikteydi, ama dinledikçe yükseliyorlardı. Sonunda –kel kafalı adam annesinin yıllar boyunca beslediği çeşitli kedilere ilişkin uzun bir şiiri okurken– aşağıdan yükselen ses, normal konuşma tonunda sohbet eden kalabalık bir davetin uğultusuna dönüştü. Dikkati elden bırakıp dolabın iyice kıyısına kadar gittim ve iki elimle ahşap pervazlara tutunarak aşağıya eğilip baktım.

Konuşmalar gerçekten de tam altımdaki bir gruptan geliyordu, ama zannettiğimden daha az kişiydiler. Yedi sekiz kişi, görünüşe bakılırsa şairle ilgilenmemeye karar vermiş, neşe içinde sohbete girişmişlerdi; bazıları rahat konuşabilmek için sırtlarını sahneye dönmüştü. Tam bu grubu daha dikkatle inceleyecekken, birkaç sıra arkada oturan Miss Collins'i gördüm.

İlk gece giydiği şık siyah tuvalet vardı üzerinde; şalı hâlâ omuzlarındaydı. Kel kafalı adamı duygudaşlıkla, başı hafifçe yana eğilmiş, bir parmağı çenesinde dinlemekteydi. Bir süre onu seyretmeye devam ettim, ama görünüşü tamamen sakin ve huzurluydu.

Bakışlarım altımdaki şamatacı gruba çevrildi; iskambil kâğıtlarının dağıtıldığını gördüm. Ancak o zaman, bu grubun çekirdeğinin, ilk gece sinemada, sonra da biraz önce koridorda rastladığım sarhoş adamlardan oluştuğunu anladım.

Kâğıt oyunu giderek daha gürültülü oldu, sonunda bütün grup kahkahalar atmaya, tezahürat yapmaya koyuldu. Kınayan bakışlarla karşılanıyorlardı, ama giderek salonda birçok kişi, daha ölçülü tonlarda da olsa, konuşmaya başladı.

Kel kafalı adam bütün bunların farkında değilmiş gibiydi; şiirleri birbiri ardına, büyük bir ciddiyetle okuyordu. Sonra, sahneye çıkmasından yaklaşık yirmi dakika sonra sustu ve

kâğıtların bir bölümünü toparlayıp, "Şimdi ikinci dönemime geliyoruz" dedi. "Bazılarınızın bildiği gibi, ikinci dönemim, hayatımda bir dönüm noktası oluşturan bir olayla başlar. Bu olay o zamana kadar kullandığım araçlarla yaratmaya devam etmemi imkânsız kılmıştı. Sözünü ettiğim olay, eşimin beni aldattığını keşfetmemdi."

Bu anı hâlâ onu üzüyormuşçasına başını önüne eğdi. O sırada, altımdaki gruptan biri bağırdı:

"Gerçekten de yanlış araçları kullanıyormuş demek ki!"

Bütün arkadaşları güldü, sonra bir başkası haykırdı:

"Beceriksiz işçi daima aletlerine kusur bulur."

"Karısı da öyle yapmış belli ki" dedi ilk ses.

Mümkün olduğunca çok kişiye duyurulmak istendiği belli olan bu konuşma epeyce kıkırtıya yol açtı. Kel kafalı adamın sahneden ne kadarını duyduğu belli değildi, ama konuşmasına ara verip kışkırtıcılardan yana bakmadan tekrar kâğıtlarını karıştırmaya koyuldu. İkinci dönemini sunmak üzere bir şeyler daha söylemeye niyetliydiyse de, bu fikirden vazgeçip tekrar şiirleri okumaya başladı.

Kel kafalı adamın ikinci dönemi ilk dönemden belirgin bir farklılık göstermiyordu; izleyiciler arasındaki huzursuzluk arttı. O kadar ki, birkaç dakika sonra sarhoşlardan biri anlayamadığım bir şeyler haykırdığında salonun büyük bölümü yüksek sesle güldü. Kel kafalı adam izleyicilerin ilgisini kaybettiğini yeni fark etmişçesine cümlesinin ortasında başını kaldırdı ve şok geçiriyormuşçasına, ışıklardan kamaşan gözlerini kırpıştırdı. Önündeki en aşikâr seçenek, sahneyi terk etmekti. Daha onurlu bir seçenek ise, sahneden ayrılmadan önce üç dört şiir daha okumaktı. Ne var ki kel kafalı adam bambaşka bir çözümde karar kıldı. Herhalde planladığı programı mümkün olduğunca hızlı tamamlamak niyetiyle, panik içinde, telaşla okumaya koyuldu tekrar. Bunun sonucunda söyledikleri anlaşılmaz olmakla kalmayıp düşmanları da onu bozguna uğrattıklarını görüp cesaret topladılar. Haykırılan yorumların sayısı giderek artıyordu –artık sadece altımdaki gruptan gelmiyordu yorumlar– ve her yorum salonun dört bir yanından kahkahalarla karşılanıyordu.

Sonunda kel kafalı adam kontrolü tekrar eline geçirebilmek için bir hamle yaptı. Dosyasını bir kenara koydu ve tek kelime söylemeden, yakaran bakışlarla izleyicileri kürsüden süzdü. Çoğu gülmekte olan izleyicilerin sesi kesildi – belki pişmanlık kadar meraktan da. Kel kafalı adam sonunda konuşmaya başladığında sesi bir ölçüde otoriterdi.

"Size küçük bir sürpriz vaat etmiştim" dedi. "Şimdi sunuyorum. Yeni bir şiir. Daha bir hafta önce bitirdim. Özellikle bu önemli gece için yazdım bu şiiri. Adı, 'Fatih Brodsky'. İzninizle."

Adam tekrar kâğıtlarını karıştırdı, ama bu sefer izleyicilerden ses çıkmadı. Sonra öne doğru eğilerek şiiri okumaya başladı. Birkaç dize sonra hızla başını kaldırdı ve görünüşe bakılırsa, salonu hâlâ sessiz bulunca şaşırdı. Okumaya devam etti ve giderek güveni yerine geldi; çok geçmeden kimi önemli kelimeleri vurgulamak için mağrur bir edayla elini kolunu sallıyordu.

Şiirin Brodsky'nin genel bir portresi olacağını sanmıştım, ama sadece alkolle mücadelesi hakkında olduğu az sonra anlaşıldı. İlk kıtalarda Brodsky çeşitli mitolojik kahramanlarla karşılaştırılıyordu. Brodsky bir tepeden işgal ordusuna mızraklar fırlatırken, bir deniz yılanıyla boğuşurken, bir kayaya zincirlerle bağlanmış halde betimleniyordu. İzleyiciler saygılı, hatta ciddi ifadelerle dinlemeye devam ediyorlardı. Miss Collins'e göz attım, ama tavrında görünür bir farklılık yoktu. Aynı önceki gibi, şairi ilgili ama tarafsız bir tavırla, bir parmağı çenesinin kenarına dayalı dinlemekteydi.

Birkaç dakika sonra şiir yön değiştirdi. Mitolojik fonu bir yana bırakıp Brodsky'nin yakın geçmişinden gerçek olaylarda yoğunlaştı – tahmin edebildiğim kadarıyla kentte efsaneleşmiş olaylardı bunlar. Elbette değinilenlerin çoğunu anlamam mümkün değildi, ama her olayda Brodsky'nin rolünün yeniden değerlendirilerek yüceltilmeye çalışıldığını anlıyordum. Şiirin bu bölümü edebi açıdan ilk bölümden çok daha iyi gibi geldi bana; ancak bu tür somut ve bildik bağlamların devreye girmesi, kel kafalı adamın izleyiciler üzerinde zorlukla kurduğu hâkimiyeti kırmak gibi bir sonuç yarattı. "Otobüs durağı trajedisi"ne yapılan değinme, tekrar kıkırdaşmalara yol açtı; "sayıca azınlıkta, savaş yorgunu" Brodsky'nin "telefon kulübesinin arkasında, ni-

hayet teslim olmaya" zorlanışına değinildiğinde gülüşmeler arttı. Kel kafalı adam "okul gezisinde parlak bir cesaret gösterisi"ne değindiğinde de, bütün salonda kahkahalar patladı.

Bu noktadan itibaren kel kafalı adamı hiçbir şeyin kurtaramayacağı açıktı. Brodsky'nin yeni ayık halini öven son kıtaların tek tek her dizesi bir kahkaha tufanıyla karşılandı. Miss Collins'e tekrar baktığımda, çenesine dayalı parmağının hızlı hızlı ileri geri hareket ettiğini gördüm, ama bunun dışında sükûnetini koruyordu. Kahkahalarla haykırışlar arasında sesi zor duyulan kel kafalı adam nihayet şiirin sonuna geldi ve gücenmiş bir edayla kâğıtlarını toparlayıp öfkeyle yürüyerek sahneden ayrıldı. İzleyicilerin bir bölümü, belki fazla ileri gittiklerini düşünerek hararetle alkışladılar.

Sahne birkaç dakika boyunca boş kaldı; bu arada izleyiciler bağıra çağıra konuşuyordu. Altımdaki çehreleri ilgiyle izlediğimde, birçok kişinin gülerek bakıştığını, ama hatırı sayılır sayıda izleyicinin de öfkeli tavırlarla salondaki başka kişilere sert el kol hareketleri yaptığını gördüm. Ardından spot ışıkları salıneyi yine aydınlattı ve Hoffman çıktı sahneye.

Otel müdürü öfkeden köpürerek hızla kürsüye ilerledi.

"Bayanlar baylar, rica ederim!" diye haykırdığında, kalabalığın sesi zaten kesilmekteydi. "Lütfen! Bu gecenin anlam ve önemini hatırlamanızı rica ediyorum. Mr. von Winterstein'ın dediği gibi, buraya kabare seyretmek üzere toplanmadık!"

Bu öfkeli paylama izleyicilerden bazılarının tepkisini çekti; tam altımdaki gruptan alaylı bir "Ooo" yükseldi. Ama Hoffman aldırmayıp sözüne devam etti:

"Birçoğunuzun Mr. Brodsky'ye ilişkin, geçerliliği kalmamış, aptalca değerlendirmelerde ısrar etmesine özellikle şaşırdım. Mr. Ziegler'ın şiirinin diğer bakımlardan değeri bir yana, ana fikri, yani Mr. Brodsky'nin bir zamanlar kendisine musallat olan iblisleri temelli mağlup etmiş olduğu, şüphe götürmez bir gerçek. Az önce Mr. Ziegler'ın belagatle ifade ettiği bu gerçeğe gülmüş olanlarınız, enimim birazdan –evet, birkaç saniye sonra!– kendilerinden utanacaklar. Evet, utanacaklar! Ben bir dakika önce bu kentin tamamı adına ne kadar utandıysam o kadar utanacaklar!"

Bunu söylerken kürsüyü yumrukladı; izleyicilerin şaşırtıcı derecede büyük bir bölümü, bilgiç, gururlu bir tavırla, hararetle alkışladı sözlerini. Rahatladığı gözle görünen, ama belli ki bu tepkiye nasıl karşılık vereceğinden emin olamayan Hoffman, birkaç kez üst üste, beceriksizce eğilerek selam verdi. Sonra, alkışlar henüz dinmeden kendini toparladı ve mikrofona haykırdı:

"Mr. Brodsky kentimizin yüce bir şahsiyeti olmayı hak ediyor! Gençlerimiz için bir maneviyat ve kültür pınarı. Yaşça daha büyük olsak da, kent tarihimizin bu karanlık sayfalarında yolunu kaybetmiş, terk edilmiş olanlarımız için yol gösteren bir fener. Mr. Brodsky bunların hepsi olmaya layıktır! Bana baksanıza! Haysiyetimi, *itibarımı* ortaya sürüyorum bunları söylerken! Ama bunları söylemeye ne gerek var ki? Az sonra kendi gözlerinizle görüp kendi kulaklarınızla işiteceksiniz. Yapmayı düşündüğüm sunuş konuşması bu değildi elbette, bu konuşmayı yapmak zorunda kaldığım için de esef duyuyorum. Ama daha fazla oyalanmayalım. Sahneye değerli konuklarımız Stuttgart Nagel Vakfı Orkestrası'nı davet ediyorum. Orkestrayı bu gece yönetecek olan şefimiz, biricik – Mr. Leo Brodsky'miz!"

Hoffman sahneden ayrılırken epeyce alkışlandı. Sonraki birkaç dakika boyunca hiçbir şey olmadı, ardından orkestra çukuru aydınlatıldı ve müzisyenler ortaya çıktı. Tekrar alkışlar duyuldu, sonra, orkestra üyeleri yerlerine yerleşir, enstrümanlarını akort eder, nota sehpalarını düzeltirken, salona gergin bir sessizlik hâkim oldu. Tam altımdaki şamatacı grup bile bundan sonra olacakların ciddiyetini anlayıp kabullenmiş gibiydi; iskambil kâğıtlarını kaldırmış, gözleri sahnede, dikkatle izlemekteydiler.

Orkestra nihayet yerleşti ve sahnede, girişe yakın bir spot ışığı yandı. Bir dakika boyunca hiçbir şey olmadı, sonra sahne arkasından bir güm güm sesi duyuldu. Ses giderek yaklaştı ve sonunda Brodsky ışığın ortasında belirdi. Belki izleyicilere kendisini iyice görme fırsatı vermek için orada durdu.

Kuşkusuz salondakilerden birçoğu onu tanımakta güçlük çekiyordu. Smokini, bembeyaz plili gömleği ve özenle taranmış saçlarıyla etkileyici bir görünümü vardı. Ancak hâlâ koltuk değneği niyetine kullanmakta olduğu eski püskü ütü tahtasının, yarattığı etkiyi biraz lekelediği de bir gerçekti. Şef platformuna

doğru –ütü tahtası her adımda güm güm ses çıkararak– ilerleyişe geçtiğinde, boş pantolon paçasında yaptığı tadilat da dikkatimi çekti. Boş kumaşın hareket ettikçe sallanmasını istememesi anlaşılırdı. Ama Brodsky kumaşı bacağın bittiği yerden düğümleyeceğine dizin birkaç santim altından eğri büğrü kesmişti. Tam anlamıyla zarif bir çözüm bulmanın mümkün olmadığını anlıyordum, ama bu paçanın aşırılığı da bence sakatlığına gereğinden fazla dikkat çekmekten başka işe yaramayacakmış gibi geliyordu.

Bununla birlikte, o sahnede ilerlemeye devam ettikçe, bu konuda yanıldığım ortaya çıktı. Ben izleyicilerin Brodsky'nin durumunu görünce dehşet içinde soluklarını tutmalarını beklerken böyle bir tepki gelmedi. Görebildiğim kadarıyla izleyiciler kesik bacağı fark etmemişlerdi bile; sessizce, umutla Brodsky'nin platforma ulaşmasını bekliyorlardı.

Brodsky belki yorgunluktan, belki de gerginlikten, ütü tahtasıyla daha önce koridorda şahit olduğum kadar rahat yürüyemiyordu. Sendeleyip yalpalıyordu; sakatlığı henüz fark edilmemişken bu yürüyüşün muhtemelen sarhoşluk izlenimi uyandıracağı geçti aklımdan. Platforma birkaç metre kala durdu ve kaşlarını çatarak ütü tahtasına baktı – tahtanın yine açılmaya başladığını gördüm. Brodsky tahtayı salladı, sonra yine yürümeye başladı. Birkaç adım daha atmayı başardı, ardından ütü tahtasında bir şey gevşedi. Tam Brodsky ağırlığını tahtaya vermişken açıldı ve Brodsky'yle ütü tahtası birlikte yere yığıldılar.

Bu olay garip bir tepki uyandırdı. İzleyiciler ilk bir iki saniyede, bu durumda beklenebileceği şekilde, telaşla haykırmak, çığlık atmak yerine, tasvip etmeyen bir sessizlik içinde kaldı. Sonra salonda bir mırıltı, adeta hep bir ağızdan bir "hımmm" sesi dolaştı; sanki şevk kırıcı işaretlere rağmen sonuç çıkarmaktan kaçınırmış gibiydiler. Benzer biçimde, Brodsky'ye yardım etmek üzere yaklaşan üç sahne görevlisi de bir telaş belirtisi göstermiyor, aksine tatsız bir durumla karşılaşmış gibi davranıyorlardı. Zaten bu arada ütü tahtasıyla boğuşmakta olan Brodsky de, onlar yanına varmadan gitsinler diye öfkeyle yerden bağırdı. Adamlar oldukları yerde durdular; sonra adeta marazi bir büyülenme içinde, Brodsky'yi seyretmeye koyuldular.

Brodsky birkaç saniye daha yerde debelenmeye devam etti. Bazen kalkmaya yelteniyor, bazen de ütü tahtasına sıkışmış olan giysilerini kurtarmaya çalışıyordu. Bir ara, muhtemelen ütü tahtasına hitaben, arka arkaya birkaç küfür sıraladı; sesi hoparlörlerden yankılandı. Tekrar Miss Collins'e göz attığımda koltuğunun ucuna ilişmiş olduğunu gördüm. Ama sonra, Brodsky'nin mücadelesi devam ederken, ağır ağır arkasına yaslanıp parmağını çenesine götürdü tekrar.

Sonunda Brodsky bir ilerleme kaydetti. Ütü tahtasını katlanmış olarak dikeltmeyi başardı ve kendini yukarı çekti. Tek sağlam bacağı üstünde gururla durdu; iki eliyle tahtayı kavramış, dirsekleri yana açılmış, ütü tahtasının üstüne binmeye hazırlanır gibiydi. Üç sahne görevlisine dik dik baktı; onlar sahneden çıkarken izleyicilere döndü.

"Biliyorum, biliyorum" dedi; fazla yüksek sesle konuşmadığı halde, sahnenin önüne dizili mikrofonlar sayesinde söyledikleri açıkça duyuluyordu. "Hepinizin aklından ne geçtiğini biliyorum. Yanılıyorsunuz."

Aşağıya baktı ve yine başındaki belaya yoğunlaştı. Sonra olduğu yerde biraz daha doğruldu ve sanki ütü tahtasının gerçek işlevini yeni fark etmiş gibi, kumaş kaplı yüzeyinde elini gezdirdi. Sonunda tekrar izleyicilere bakıp konuştu:

"O tür düşüncelerin hepsini atın kafanızdan. Bu" –başıyla yeri işaret etti– "talihsiz bir kazaydı sadece. Başka bir şey değil."

Salonda tekrar bir mırıltı dolaştı, sonra yine sessizlik çöktü.

Brodsky sonraki birkaç saniye boyunca ütü tahtasının üstünde kamburunu çıkarmış kıpırtısız durmaya devam etti; bakışları orkestra şefine ayrılmış platforma dikiliydi. Platformla arasındaki mesafeyi hesaplamaya çalıştığını anladım; gerçekten de hemen ardından ilerleyişe geçti. Ütü tahtasını yürüteç gibi kullanarak yerden kaldırıyor, sonra güm diye tekrar indiriyor, tek bacağını arkasından sürüklüyordu. İzleyiciler önce afallamış gibiydi, ama Brodsky ilerlemeye devam ettikçe bazıları bir çeşit sirk gösterisi izlediklerine hükmederek alkış tutmaya başladılar. İşareti alınca bütün salon çok geçmeden onlara katıldı ve Brodsky'nin platforma yolculuğu bir alkış tufanıyla tamamlandı.

Brodsky hedefine vardığında ütü tahtasını bıraktı ve platformun önünde bir yarım daire çizen parmaklığa tutunarak yerine yerleşti. Bedenini dikkatle parmaklığa yasladı, sonra batonu eline aldı.

Bu arada ütü tahtası numarasının kopardığı alkışlar dinmiş, salona bir kez daha sessiz bir beklenti hâkim olmuştu. Müzisyenler de biraz gergin bir şekilde Brodsky'ye bakıyordu. Ama Brodsky bunca yılın ardından yine bir orkestranın başında olma duygusunun tadını çıkarıyor gibiydi; uzun bir süre gülümseyerek etrafına bakmaya devam etti. Sonunda batonunu havaya kaldırdı. Müzisyenler hazırlandılar, ama Brodsky yine fikir değiştirip batonu indirdi ve izleyicilere döndü. Tatlı tatlı gülümseyerek konuştu:

"Hepiniz beni pis ayyaşın teki sanıyorsunuz. Şimdi göreceğiz bakalım, öyle miyim gerçekten?"

En yakınındaki mikrofon biraz uzağına düştüğünden, anlaşılan izleyicilerin sadece bir bölümü bu sözlerini işitebildi. Zaten o da hemen ardından batonunu tekrar havaya kaldırdı ve orkestra Mullery'nin *Dikeylik*'inin sert açılış notalarına daldı.

Bana kalırsa eserin girişini bu şekilde yorumlamak pek de garip sayılmazdı, ama belli ki izleyiciler bunu beklemiyordu. Birçok kişi gözle görünür biçimde irkildi; uzatılmış uyumsuz notalar altıncı, yedinci ölçülere ulaştığında bazı çehrelerde paniğe yakın ifadeler gördüm. Hatta müzisyenlerin bazıları da endişe içinde bir orkestra şefine, bir önlerindeki notalara bakıyorlardı. Ama Brodsky ödün vermeden yoğunluğu artırmaya devam ediyor, bütün bu süre boyunca abartılı derecede yavaş bir tempoyu da koruyordu. On ikinci ölçüye geldiğinde, notalar patlayarak döküldü. Salonda bir iç çekiş dolaştı, sonra hemen ardından müzik tekrar tırmanmaya başladı.

Brodsky ara sıra boş eliyle dengesini korumak için destek alıyordu, ama bu arada kendi içinde, derinlerde bir yere gitmişti ve çok küçük bir destek alarak dengesini korumayı başarıyordu. Gövdesi sağa sola sallanıyordu. Her iki kolunu kendinden geçerek havada sallıyordu. İlk bölümün başlangıç kısmında orkestranın bazı üyelerinin, "Evet, gerçekten böyle çalmamızı söyledi!" dercesine izleyicilere baktıklarını fark ettim. Ama sonra, müzis-

yenler Brodsky'nin vizyonuna kendilerini kaptırmaya başladılar. İlk kapılanlar kemanlar oldu; ardından diğerlerinin teker teker kendilerini esere bütünüyle verdiklerini gördüm. Brodsky onları ikinci bölümün hüznüne ulaştırdığında, orkestranın tamamı onun otoritesini kabullenmiş görünüyordu. İzleyiciler de artık baştaki huzursuzluklarından kurtulmuş, büyülenmiş halde dinliyorlardı.

Brodsky ikinci bölümün daha gevşek biçiminden yararlanıp iyice beklenmedik ufuklara doğru yol almaya başladı ve ben de –Mullery'nin her tür yorumuna alışık olduğum halde– büyülendim. Neredeyse sapkın bir yaklaşımla, müziğin dış çatısını –bestecinin tonalite ve melodiye yaptığı, eserin yüzeyini süsleyen göndermeleri– dikkate almıyor ve kabuğun hemen altında saklanan tuhaf oluşumlara odaklanıyordu. Yorumun aşağılık denilebilecek, teşhirciliği andıran bir yanı vardı; sanki Brodsky'nin kendisi de açığa çıkardığı şeyden müthiş utanıyor, ama sonuna kadar keşfetmekten kendini alamıyordu. Yarattığı etki sinir bozucu, ama bir yandan da inandırıcıydı.

Aşağıdaki kalabalığı inceledim tekrar. Brodsky'nin bu taşralı izleyici topluğunun duygularını hâkimiyeti altına aldığı su götürmezdi; o anda benim soru-cevap seansımın korktuğum kadar çetin geçmeyebileceğini düşündüm. Brodsky bu gösteriyle izleyicileri inandırmayı başarırsa, doğal olarak, benim sorulara verdiğim cevaplar o kadar önemli olmayacaktı. Görevim izleyicilerin zaten ikna edildiği bir şeye arka çıkmaktan ibaret olacaktı – bu durumda, ön araştırmalarımın yetersizliğine rağmen, birkaç diplomatik, ara sıra esprili yorumla bu işten sıyrılmamam için bir neden yoktu. Öte yandan, Brodsky izleyicileri kararsız bir çalkantı içinde bırakırsa, prestijime ve tecrübeme rağmen işim zor olacaktı. Salonda hâlâ huzursuz bir atmosfer hüküm sürmekteydi; üçüncü bölümün kaygılı öfkesini hatırlayıp Brodsky bu bölüme daldığında neler olacağını merak ettim.

Ama tam o sırada, izleyicilerin arasında annemle babamı aramak ilk kez aklıma geldi. Neredeyse aynı anda, izleyicileri birçok kez taramış olduğum halde onları görmediğime göre, şimdi de onlara rastlama ihtimalimin pek fazla olmadığını düşündüm. Buna rağmen temkini bir yana bırakarak öne doğru

eğildim ve bakışlarımı salonda gezdirdim. İleriye doğru ne kadar eğilip uzansam da, salonda göremediğim bölümler vardı; er veya geç bizzat salona inmem gerekeceğini anladım. O zaman, annemle babamı yine bulamasam da, en azından Hoffman'ı ya da Miss Stratmann'ı bulur ve annemle babamın nerede oldukları konusunda hesap sorardım. Her halü kârda şu andaki seyir noktasında daha fazla oyalanmam anlamsızdı; dolaptan çıkmak üzere dikkatle arkama döndüm.

Küçük merdivenin tepesine çıktığımda, aşağıda kuyruğun iyice uzamış olduğunu gördüm. Şimdi bekleyen en az yirmi kişi vardı; bu kadar uzun zaman yukarıda kalmış olduğum için biraz suçluluk hissettim. Kuyruktaki herkes heyecanlı heyecanlı konuşuyordu, ama beni görünce sustular. Basamakları inerken özür yollu bir şeyler mırıldandım, benden sonra sırası gelen kişi hevesle dolabın içine girerken, ben de hızlı adımlarla koridorda ilerlemeye başladım.

Koridor, servis görevlilerinin işleri durulduğundan, öncekinden çok daha sakindi. Birkaç metrede bir, tepeleme doldurulmuş bekleyen servis arabalarına rastlıyordum; önlüklü adamlar bazı arabalara dayanmış, sigaralarını tüttürüyor, plastik bardaklardan bir şeyler içiyorlardı. Sonunda durup bunlardan birine salona en kısa yoldan nasıl ulaşabileceğimi sorduğumda, tam arkamdaki bir kapıyı işaret etti. Teşekkür edip arkamdaki kapıyı çekerek açtım ve önümde aşağı inen loş bir merdiven buldum.

En aşağı beş kat merdiven indikten sonra karşıma çıkan çarpma kapının ağır kanatlarını ittim ve kulisin devasa bir mağaraya benzeyen bir bölümünde buldum kendimi. Loş ışıkta, duvarlara dayalı, dikdörtgen biçiminde boyalı dekor perdesi parçalarını –bir kale yıkıntısı, mehtabın aydınlattığı bir gökyüzü, bir orman– seçebiliyordum. Tepemde çaprazlamasına kesişen çelik kablolar vardı. Orkestrayı artık net olarak duyabiliyordum; yoluma çıkan çok sayıdaki koli benzeri nesneye çarpmamaya çalışarak müziğe doğru ilerledim. Sonunda, ahşap basamaklardan yukarı çıkıp kendimi sahne arkasında buldum. Tam geri dönecekken –ön koltuklara yakın, dikkati çekmeyeceğim

bir yere çıkmayı ummuştum– o anda işittiğim müzik, daha önce var olmayan sorunlu bir şeyler, beni olduğum yere mıhladı.

Bir dakika kadar durduğum yerde dinledim, sonra ileriye doğru bir adım atıp önümdeki ağır, dökümlü perdenin kenarından baktım. Elbette büyük bir özen gösteriyordum –doğal olarak izleyicilerin beni görüp bir alkış koparmasına ne pahasına olursa olsun meydan vermemeye çalışıyordum– ama Brodsky'yle orkestraya çok kenardan baktığımı ve izleyicilerin beni görme ihtimalinin olmadığını fark ettim.

Ben binanın içinde dolaşırken durumun çok değiştiği belliydi. Sanıyorum Brodsky işi fazla ileriye götürmüştü; müzikte çoğu kez şefle müzisyenler arasında bir kopukluğun işareti olan ihtiyatlı tekniği işitmek mümkündü şimdi. Müzisyenlerin yüzünde –artık onları yakından görüyordum– inanamayış, çaresizlik, hatta tiksinti okunuyordu. Sonra, gözlerim sahne ışıklarının aşırı parlaklığına alıştığında, bakışlarımı orkestradan izleyicilere çevirdim. Sadece ilk sıraları görebiliyordum, ama herkesin birbirine endişeyle baktığı, tedirgin tedirgin öksürdüğü, başlarını iki yana salladığı belliydi. Ben izlerken bir kadın salonu terk etmek üzere ayağa kalktı. Ama Brodsky coşkuyla yönetmeye devam ediyor, hatta daha da ileriye gitmeye hevesli görünüyordu. Sonra iki viyolonselcinin bakışıp başlarını iki yana salladıklarını gördüm. Bu açık bir ayaklanma göstergesiydi; Brodsky hiç kuşkusuz farkına varmıştı. Bunun üzerine orkestrayı manik denebilecek bir tavırla yönetmeye başladı ve müzik tehlikeli biçimde sapkınlık sınırına yaklaştı.

O âna kadar Brodsky'nin yüz ifadesini pek iyi görememiştim –daha çok sırtını görüyordum– ama giderek daha fazla eğilip bükülerek döndükçe, zaman zaman yüzünü daha net görür oldum. Ancak o zaman, Brodsky'nin davranışını etkileyen bambaşka bir unsur olduğunu anlayabildim. Tekrar dikkatle izledim onu –bedeninin kendi belirlediği bir ritme uygun olarak kasılıp bükülüşünü– ve Brodsky'nin muhtemelen bir süredir müthiş acı çekmekte olduğunu anladım. Bunu anladığımda, işaretleri kuşkuya yer bırakmıyordu. Ayakta durmayı bile zor beceriyordu; yüzündeki kasılma tutkudan başka bir şeyin ifadesiydi.

Bir şeyler yapmanın benim sorumluluğum olduğuna hükmederek durumu hızla değerlendirdim. Brodsky'nin daha bir buçuk külfetli bölümü ve karmaşık finali yönetmesi gerekiyordu. Daha önce yarattığı olumlu izlenim hızla silinmekteydi. İzleyicilerin tekrar isyan etmesi an meselesiydi. Düşündükçe, konserin durdurulması gereği daha belirgin bir hal alıyordu; acaba bunu gerçekleştirmek üzere sahneye çıksam mı diye düşünmeye başladım. Gerçekten de, izleyicilere büyük bir felaket duygusu yaşatmadan bunu yapabilecek salondaki tek kişi bendim muhtemelen.

Bununla birlikte, birkaç dakika boyunca yerimden kıpırdamadım; bu müdahaleyi tam olarak nasıl yapacağımı düşünüyordum. Yürürken konserin durdurulmasını işaret etmek için elimi kolumu mu sallayacaktım? Böyle bir hareket hem küstahlık olurdu, hem de benim tasvip etmediğimi ima ederdi – korkunç bir izlenim. Belki andantenin başlamasını bekleyip sonra sessizce yaklaşmak, Brodsky'yle orkestraya kibarca gülümsemek, adımlarımı, sanki bu hareket çok önceden planlanmışçasına müziğin temposuna uydurmak çok daha iyi olacaktı. Kuşkusuz bu takdirde izleyiciler alkışlamaya başlayacak, böylece ben de –gülümsemeye hep devam ederek– önce Brodsky'yi, ardından müzisyenleri alkışlayabilecektim. Bunun üzerine Brodsky'nin de soğukkanlılıkla volümü iyice düşürüp parçayı sona erdireceğini ve eğilerek selam vereceğini umuyordum. Ben sahnedeyken izleyicilerin Brodsky'ye saldırması ihtimali düşüktü. Hatta ben öncülük ettiğim takdirde –Brodsky tartışılmaz güzellikte bir performans sergilemişçesine alkışlayıp gülümsemeye devam edecektim– performansının ilk bölümünün anısının canlanması ve izleyicileri tekrar kazanması mümkündü. Brodsky uygun sayıda selam verdikten sonra dönüp çıkmak üzereyken ben de dostça bir tavırla platformdan inmesine yardımcı olabilir, belki ütü tahtasını katlayıp koltuk değneği olarak kullanması için ona uzatabilirdim. Sonra ona eşlik ederek sahneden çıkarır, bir yandan da sık sık izleyicilere göz atarak alkışları sürdürmeleri için onları teşvik edebilirdim. Her şeyi doğru değerlendirebildiğim takdirde olayı toparlayabileceğim kanısındaydım.

Ama tam o anda, belki de bir süredir beklenen başka bir şey oldu. Brodsky batonuna havada geniş bir kavis çizdirirken öbür eliyle de havayı yumrukladı. Ve bu hareketiyle birlikte, sanki yapıştığı yerden koptu. Olduğu yerde birkaç santim havaya yükseldi, sonra sahnenin ortasına boylu boyunca düştü ve platform parmaklığını, ütü tahtasını, notaları ve nota sehpasını da yere devirdi.

İnsanların koşup yardım etmelerini bekliyordum, oysa düşüşüne eşlik eden nefes kesilmesi, utanç dolu bir sessizliğe dönüştü. Sonra, Brodsky yerde kıpırtısız yüzüstü yatmaya devam ederken, salonda tekrar bir uğultu dolaşmaya başladı. Sonunda kemancılardan biri enstrümanını elinden bırakıp Brodsky'nin yanına gitti. Az sonra daha birçok kişi –sahne görevlileri, müzisyenler– onu izledi, ama yerde yatan Brodsky'ye, sanki orada hiç tasvip etmeyecekleri bir şey bulmayı beklercesine, tereddütle yaklaşıyorlardı.

Bu noktada aklım başıma geldi –kendimi göstermemin nasıl bir etki yaratacağından emin olamadığımdan tereddüt etmiştim– ve Brodsky'ye yardım edenlere katılmak üzere sahneye seyirttim. Ben sahneye yaklaşırken kemancı bir çığlık atarak yere diz çöktü ve Brodsky'yi daha büyük bir telaşla incelemeye koyuldu. Sonra başını kaldırıp bizlere baktı ve dehşet içinde fısıldadı: "Tanrım, bir bacağı kopmuş! Nasıl oldu da bu kadar süre bayılmadan ayakta durabildi?!"

İnsanların şaşkınlıktan nefesi kesilmişti; etrafına toplanan on on beş kişi birbirimize baktık. Nedense kopan bacağın haberinin yayılmaması gerektiği yolunda aramızda bir fikir birliği oluştu ve izleyicilerin bakışlarından sakınmak üzere Brodsky'nin etrafındaki halkayı daralttık. Brodsky'ye en yakın olanlar alçak sesle onu sahneden taşıyarak götürmenin uygun olup olmayacağını konuşuyorlardı. Sonra biri işaret etti, perde yavaşça kapanmaya başladı. Brodsky'nin tam perdenin ineceği çizgide yattığı hemen anlaşılınca birkaç kol uzandı ve tam perde inerken onu sahnenin gerisine çektiler.

Bu hareketin sonucunda Brodsky biraz canlanır gibi oldu; kemancı onu sırtüstü çevirdiğinde gözlerini açıp çehreleri tek tek taradı. Sonra her şeyden çok uykulu gibi gelen bir sesle konuştu:

"O nerede? Niye tutmuyor beni?"

Yine herkes bakıştı. Ardından biri fısıldadı:

"Miss Collins. Miss Collins'i kastediyor herhalde."

Bu sözler söylendiği anda arkamızdan hafif bir öksürük duyduk ve döndüğümüzde Miss Collins'in perdenin hemen berisinde durduğunu gördük. Hâlâ çok sakin görünüyor, nazik bir endişe ifadesiyle bize bakıyordu. İçinde kopan fırtınayı ele veren tek şey, göğsünün normalin biraz üzerinde kavuşturmuş olduğu elleriydi.

"Nerede o?" diye sordu Brodsky yeniden uykulu sesiyle. Sonra ansızın kendi kendine şarkı söylemeye başladı.

Kemancı başını kaldırıp bize baktı. "Sarhoş mu? Nefesinde keskin bir içki kokusu var."

Brodsky şarkıya ara verdi ve tekrar, gözleri kapanarak sordu: "O nerede? Niye gelmiyor?"

Bu kez Miss Collins, perdenin önünden, yüksek sesle değilse de çok net bir tonda cevap verdi: "Buradayım Leo."

Neredeyse şefkatli denebilecek bir tonda konuşmuştu, ama herkes iki yana çekilip derhal kendisine yol açtığında yerinden kıpırdamadı. Bununla birlikte, yerde yatan bedeni görünce çehresinde nihayet elemli, endişeli bir ifade belirdi. Brodsky gözleri hâlâ kapalı, tekrar mırıldanmaya koyuldu.

Sonra gözlerini açıp dikkatle etrafına baktı. Bakışları önce –belki izleyicileri arayarak– perdeye çevrildi; perdenin kapalı olduğunu görünce tekrar tepesinde dikilenlerin çehrelerini inceledi. Sonunda Miss Collins'e döndü.

"Sarılalım birbirimize" dedi. "Herkes görsün. Perde..." Zorlukla hamle yapıp biraz doğrularak seslendi: "Perdeyi tekrar açmaya hazırlanın!" Sonra usulca Miss Collins'e seslendi: "Gel sarıl bana. Kucakla beni. Sonra perdeyi açsınlar. Herkese gösterelim." Kendini yavaşça sırtüstü yere bıraktı tekrar. "Hadi" diye mırıldandı.

Miss Collins bir şey söylemek üzereydi sanki, ama sonra fikir değiştirdi. Perdeye bir göz attı; bakışlarında bir korku belirdi.

"Görsünler" dedi Brodsky. "Son anda birleştiğimizi görsünler. Hayatımız boyunca birbirimizi sevdiğimizi görsünler. Gösterelim onlara. Perde açılınca görsünler."

Miss Collins Brodsky'ye bakmaya devam etti, sonunda ona doğru yürümeye başladı. İnsanlar kibarca uzaklaştılar, hatta bazıları başlarını başka yöne çevirdi. Miss Collins Brodsky'nin yanına varmadan durdu ve biraz titrek bir sesle konuştu:

"İstersen el ele tutuşabiliriz."

"Hayır, hayır. Final bu. Doğru dürüst sarılalım birbirimize. Görsünler."

Miss Collins bir an tereddüt etti, sonra Brodsky'nin yanına gidip diz çöktü. Gözlerinin dolduğunu gördüm.

"Sevgilim" dedi Brodsky alçak sesle. "Kucakla beni tekrar. Yaram o kadar acıyor ki."

Miss Collins ansızın uzatmakta olduğu elini çekerek ayağa kalktı. Soğuk bir ifadeyle yerdeki Brodsky'ye baktı, sonra hızlı adımlarla perdeye doğru yürüdü.

Brodsky onun geri çekildiğini fark etmemiş gibiydi. Gözleri tavanda, kolları Miss Collins'in tepeden inmesini beklercesine iki yana açılmıştı.

"Neredesin?" dedi. "Görsünler. Perde açıldığında. Son anda birlikte olduğumuzu görsünler. Neredesin?"

"Gelmeyeceğim Leo. Şu anda nereye gidiyorsan, tek başına gitmen gerekecek."

Brodsky ses tonundaki değişikliği fark etmiş olacak ki, tavana bakmaya devam etmekle birlikte kolları yanına düştü.

"Yaran" dedi Miss Collins usulca. "Hep o yaran." Sonra yüzü çarpılarak çirkinleşti. "Ah, nasıl nefret ediyorum senden! Hayatımı mahvettin, nefret ediyorum! Seni asla affetmeyeceğim, asla! Yaran, o saçma yaran! Senin asıl sevgilin o Leo, o yara senin hayattaki tek gerçek aşkın! Her şeye yeni baştan başlayıp çabalasak da nasıl olacağını biliyorum. Müzik de farklı olmayacak. Bu gece seni kabullenseler de, bu kentte ünlensen de, sen hepsini mahvedersin, tıpkı eskisi gibi etrafındaki her şeyi yıkar, mahvedersin. Hep o yara yüzünden. Ben de, müzik de, senin için teselli aradığın metreslerden başka bir şey değiliz. Sonunda hep tek gerçek aşkına döneceksin. O yaraya! Beni en çok öfkelendiren ne, biliyor musun Leo, dinliyor musun beni? Senin yaranın bir özelliği yok, hiçbir özelliği yok. Sırf bu kentte bile çok daha beter yaraları olan birçok insan olduğunu biliyorum. Buna rağmen her biri senin

asla gösteremediğin cesaretle ayakta kalmayı başarıyorlar. Hayatlarını sürdürüyorlar. Değerli bir şeyler yapıyorlar. Oysa senin şu haline bak Leo. Hep yaranla haşır neşirsin. Dinliyor musun? Dinle söylediklerimi, tek tek her kelimesini duymanı istiyorum! Artık o yaradan başka hiçbir şeyin yok. Bir zamanlar sana her şeyi vermeye çalıştım, ama sen ilgilenmedin; ikinci bir kez sahip olamayacaksın bana. Mahvettin hayatımı! Nefret ediyorum senden! Duyabiliyor musun beni Leo? Şu haline bak! Ne olacak şimdi halin? Ben söyleyeyim sana. Şu anda korkunç bir yere gidiyorsun. Karanlık, ıssız bir yere, ben seninle gelmeyeceğim. Tek başına git! O saçma sapan yaranla tek başına git!"

Brodsky bir elini ağır ağır havada sallamaktaydı. Miss Collins sözlerine ara verince konuştu:

"Belki... belki tekrar orkestra şefi olurum. Az önceki, düşmeden önceki müzik. İyiydi. Duydun mu? Tekrar orkestra şefi olabilirim..."

"Leo, sen beni dinliyor musun? Sen hiçbir zaman *doğru dürüst* bir orkestra şefi olamayacaksın. Ta eskiden de değildin zaten. Bu kentin insanlarına, onlar razı olsalar bile, asla hizmet edemeyeceksin. Çünkü onların hayatı senin umurunda değil. Gerçek bu. Müziğin daima o saçma yaranla ilgili olacak, başka bir şey olamayacak, hiçbir zaman bir derinliği, başkaları için bir değeri olmayacak. Ben en azından kendi çapımda elimden geleni yaptım diyebileceğim. Bu kentin mutsuz insanlarına yardım etmek için elimden geleni yaptığımı söyleyebilirim. Oysa senin haline bak. Sen oldum olası bir tek yaranı umursadın. İşte bu yüzden, o zamanlar bile *gerçek* bir müzisyen olmadın hiç. Bundan sonra da olamayacaksın. Leo, dinliyor musun beni? Söylediklerimi işitmeni istiyorum. Sen asla bir şarlatandan başka şey olamayacaksın. Korkak, sorumsuz bir sahtekâr..."

Ansızın kırmızı suratlı, iriyarı bir adam perdeyi yararak sahneye daldı.

"Ütü tahtanız Mr. Brodsky!" diye haykırdı neşeyle, elinde tuttuğu ütü tahtasını havaya kaldırarak. Sonra atmosferi fark edip olduğu yerde büzüldü.

Miss Collins adama dik dik baktı, sonra Brodsky'ye son bir kez baktı ve koşarak aralık perdeden geçip çıktı.

Brodsky'nin yüzü hâlâ tavana çevriliydi, ama gözleri tekrar kapanmıştı. Kendime yol açıp ilerleyerek yanına diz çöktüm ve nabzını dinledim.

"Denizcilerimiz" diye mırıldandı. "Denizcilerimiz. Sarhoş denizcilerimiz. Neredeler şimdi? Neredesin? Neredesin?"

"Benim," dedim, "Ryder. Mr. Brodsky, acilen tıbbi yardım görmeniz lazım."

"Ryder." Gözlerini açıp bana baktı. "Ryder. Belki de doğru. Söyledikleri."

"Kendinizi üzmeyin Mr. Brodsky. Müziğiniz muhteşemdi. Özellikle ilk iki bölüm..""Hayır, hayır, Ryder. Ben ondan söz etmiyorum. Onun bir önemi yok artık. Öteki dediğini kastediyorum. Tek başına gitmekle ilgili. Karanlık, ıssız bir yere. Doğrudur belki." Ansızın başını yerden kaldırıp gözümün içine baktı. "Gitmek istemiyorum Ryder" diye fısıldadı. "Gitmek istemiyorum."

"Mr. Brodsky, onu geri getirmeye çalışacağım. Dediğim gibi, özellikle ilk iki bölümde müthiş bir yenilik sergilediniz. Eminim onu ikna edebilirim. İzninizle, hemen döneceğim."

Kolumu Brodsky'den kurtarıp hızla perdenin öteki tarafına geçtim.

35

Salonu çok değişmiş bulup şaşırdım. Salonda ışıklar tekrar yanmış, izleyiciler dağılmıştı. Konukların üçte ikisi salonu terk etmişti; kalanların da çoğu aralarda ayakta durmuş, konuşuyorlardı. Ne var ki ortadaki boşluktan çıkışa doğru ilerleyen Miss Collins'i görünce bunun üzerinde durmadım. Sahneden aşağı inip onun peşinde kalabalığın arasından hızla ilerledim ve tam o çıkışa varmak üzereyken seslenebilecek mesafeye geldim.

"Miss Collins! Bir saniye lütfen!"

Miss Collins arkasına döndü; beni görünce sert sert baktı. Biraz şaşırarak yarı yolda durdum. Yetişip onunla konuşma konusundaki kararlığımın uçup gitmekte olduğunu hissediyordum; nedense beceriksizce yere bakarken buldum kendimi. Nihayet başımı kaldırdığımda Miss Collins gitmişti.

Kısa bir süre olduğum yerde durdum; onun çekip gitmesine izin vermekle aptallık mı ettim acaba diye düşünüyordum. Ama giderek etrafımdaki konuşmalar dikkatimi çekmeye başladı. Özellikle sağımda duran bir grubun –oldukça yaşlı altı yedi kişi– konuşması çekmişti dikkatimi; adamlardan biri şöyle diyordu:

"Mrs. Schuster'ın dediğine bakılırsa, adam bütün bu süre boyunca tek gün ayık değilmiş. Ne kadar yetenekli olursa olsun, böyle bir adama saygı göstermemiz beklenebilir mi? Çocuklarımıza nasıl örnek olacak? Hayır, hayır, bu iş fazlasıyla ileri gitti."

"Kontesin verdiği davette," dedi bir kadın, "sarhoş olduğu kesin. Ancak büyük kurnazlıklarla gizleyebildiler sarhoşluğunu."

"Özür dilerim," dedim araya girerek, "ama bu konuda hiçbir bilginiz yok. Sizi temin ederim, edindiğiniz bilgi yanlış."

Sırf varlığımın bile onları susturup yerlerine mıhlamasını bekliyordum. Ama onlar kibar ifadelerle –sanki kendilerine katılmamın sakıncası var mı diye sormuşum gibi– bana bakıp konuşmalarına döndüler.

"Kimsenin tekrar Christoff'u methetmeye niyeti yok" dedi ilk konuşan adam. "Ama az önceki yorum. Sizin de dediğiniz gibi, zevksizliğin sınırındaydı."

"Ahlaksızlığın sınırındaydı. Kesinlikle öyle, ahlaksızlığın sınırındaydı."

"Affedersiniz," dedim, bu kez daha sertçe araya girerek, "ama Mr. Brodsky'nin düşmeden önceki performansını büyük bir dikkatle dinledim; benim değerlendirmem sizinkinden farklı. Bence kendisi yepyeni, belki zor ama ilginç bir noktaya, hatta eserin gerçek özüne ulaştı."

Hepsini soğuk bakışlarla süzdüm. Onlarsa yine kibar ifadelerle baktılar bana; bazıları espri yapmışım gibi nazik nazik güldüler. Sonra ilk konuşan adam cevap verdi:

"Christoff'u savunan yok. Hepimiz onun içyüzünü gördük artık. Ama az önceki gibi bir şey dinleyince insan kıyaslama imkânı buluyor."

"Anlaşılan," dedi bir başka adam, "Brodsky Max Sattler'ın haklı olduğunu düşünüyor. Evet. Aslında gün boyu ortalıkta dolaşıp açıkça da söylemiş bunu. Herhalde sarhoş kafayla konuşuyordu, ama adam her zaman sarhoş olduğuna göre, kafasının içinden geçenleri bundan fazla anlamamız da mümkün değil. Max Sattler. Az önce dinlediğimiz şeyin açıklaması işte."

"Christoff'un en azından bir kurgu anlayışı vardı. Anlaşılabilir bir sistemi vardı."

"Beyler," diye haykırdım, "midemi bulandırıyorsunuz!"

Bana dönüp bakmadılar bile; ben de öfkeyle yanlarından ayrıldım.

Tekrar sıraların arasından ilerlerken, etrafımdakilerin hepsi az önce şahit oldukları olayı tartışıyordu. Birçoğu, tıpkı bir yangın, bir kaza geçirmişçesine, sırf yaşadıkları şeyi dile dökme ihtiyacıyla konuşuyordu. Salonun ön tarafına geldiğimde

iki kadının ağladığını, bir üçüncüsünün de onları teselli ettiğini gördüm; "Tamam, tamam, bitti artık. Geçti" diyordu. Salonun bu bölümüne bir kahve aroması hâkimdi; çok sayıda insan, ellerinde kahve fincanlarıyla tabakları, adeta kendilerine gelmeye çalışırcasına kahve içiyordu.

Tam o sırada, Gustav'ı yoklamak için tekrar üst kata çıkmam gerektiği geldi aklıma ve kalabalığın arasından kendime ite kaka yol açarak bir acil çıkış kapısından salonu terk ettim.

Kendimi boş, sessiz bir koridorda buldum. Tıpkı üst katın koridoru gibi yumuşak bir eğimle kıvrılıyordu, ama bu koridorun konuklara ait olduğu belliydi. Yerler kalın bir halıyla kaplı, ışık yumuşak ve sıcaktı. Duvarlara altın varak çerçeveli resimler asılmıştı. Koridoru bu kadar ıssız bulmayı beklemiyordum; bir an hangi yöne gideceğimi bilemeyerek duraksadım. Sonra, yürümeye başladığımda, arkamdan birinin seslendiğini duydum:

"Mr. Ryder!"

Döndüğümde Hoffman'ın koridorun ilerisinden el salladığını gördüm. Tekrar seslendi, ama nedense yerinden kıpırdamıyordu; sonunda ben ona doğru yürümek zorunda kaldım.

"Mr. Hoffman," dedim, yanına yaklaştığımda, "ne büyük bir talihsizlik."

"Bir felaket. Tam anlamıyla felaket."

"Gerçekten büyük talihsizlik. Ama moralinizi bozmayın Mr. Hoffman. Gecenin başarılı olması için siz elinizden geleni yaptınız. Ayrıca, izninizle ekleyeyim, daha ben çıkacağım sahneye. Emin olun, programı tekrar kontrol altına almak için elimden geleni yapacağım. Zaten ben de acaba soru-cevap seansını ilk planladığımız şekilde yapmasak mı diye düşünüyordum. Benim önerim şu: Ben, az önce olanları da göz önünde bulundurarak, uygun bir konuşma yapayım. Mr. Brodsky'nin rahatsızlanmadan önce sunduğu olağanüstü performansın anlamını unutmamamız gerektiği, bu performansın ruhuna sadık kalmamız gerektiği yollu bir şeyler söyleyebilirim örneğin. Elbette uzatmayacağım konuşmamı. Ardından kendi resitalimi Mr. Brodsky'ye ithaf edebilirim belki, ya da o andaki durumuna bağlı olarak anısına..."

"Mr. Ryder" dedi Hoffman ciddiyetle, beni dinlememiş olduğunu anladım. Çok endişeliydi, sırf araya girmek için bir fırsat kollayarak seyretmişti beni belli ki. "Mr. Ryder, sizinle görüşmek istediğim bir konu vardı. Önemsiz bir şey."

"Öyle mi? Nedir Mr. Hoffman?"

"Önemsiz bir konu, en azından sizin için. Eşimle benim içinse oldukça önemli." Ansızın yüzü öfkeyle çarpıldı, kolunu havaya, geriye doğru kaldırdı. Bana vuracağını sandım, ama sonra koridorun gerisinde bir noktayı işaret etmekte olduğunu anladım. Loş ışıkta bir kadın silueti seçiliyordu; sırtı bize dönük, duvardaki bir girintiye yaslanmıştı. Başı neredeyse girintinin duvarındaki aynaya değdiğinden, aynadaki yansıması eğikti. Ben bu görüntüyü seyrederken Hoffman belki ilk hareketini anlamadığımı düşünerek kolunu bir daha kaldırdı. Sonra, "Eşimin albümlerinden söz ediyorum efendim" dedi.

"Eşinizin albümleri. Evet, tabii. Kendisi lütfedip... Ama Mr. Hoffman şu anda sırası olmasa gerek..."

"Mr. Ryder, hatırlarsanız albümlere bakmaya söz vermiştiniz. Karar vermiştik, sizi düşünerek, uygunsuz bir zamanda rahatsız etmemek için, bir işaret kararlaştırmıştık aramızda – hatırlamıyor musunuz efendim? Siz albümleri incelemeye hazır olduğunuzda bana bir işaret verecektiniz. Hatırlıyor musunuz efendim?"

"Elbette Mr. Hoffman. Ve niyetim de vardı..."

"Sizi büyük bir dikkatle, sürekli izledim Mr. Ryder. Otelde dolaşırken sizi her gördüğümde, siz lobiden geçerken, kahve içerken, kendi kendime, 'Hah, biraz boş vakti var galiba, belki şimdi bakar' diye geçirdim içimden. Ve işaretinizi bekledim, büyük bir dikkatle izledim sizi, ama nafile, ne işaret geldi, ne bir şey! Şimdi de neredeyse ziyaretinizin sonuna geldik, birkaç saat sonra uçağa binip Helsinki'ye konsere gideceksiniz! Bazı zamanlar işaretinizi kaçırmış olabileceğimi düşündüm; belki bir an başımı çevirmiş, döndüğümde de sizin işaretinizin sonunu anlamamış olabileceğimi düşündüm. Elbette eğer böyle olduysa, siz defalarca bana işaret ettiniz de ben kalın kafalılığım yüzünden anlayamadıysam, seve seve özür dilerim, utanmadan, gururumu ayaklar altına alarak önünüzde diz çökerim. Ancak

ben sizin tek bir işaret vermediğiniz kanısındayım efendim. Bir başka deyişle..." –koridorun gerisindeki siluete göz atıp sesini alçalttı– "eşimi küçümsediniz. İşte, buradalar!"

Ancak o zaman, Hoffman'ın kucağında taşıdığı iki büyük albümü fark ettim. Kaldırıp bana doğru uzattı albümleri.

"İşte bunlar efendim. Eşimin, sizin olağanüstü meslek hayatına kendini adamasının meyveleri. Nasıl da hayran size. Belli. Şu sayfalara baksanıza!" Albümlerden birini kolunun altına sıkıştırıp diğerini açmak için debelendi. "Bakın efendim. Adı duyulmamış dergilerde çıkmış kısacık yazılara varıncaya kadar. Laf arasında size değinildiğinde söylenmiş olan sözler. Size kendini nasıl adamış olduğunu görebilirsiniz efendim. Şuraya bakın! Ya bu, bu! Oysa siz bu albümlere bir göz gezdirecek zaman bile bulamıyorsunuz. Ne diyeceğim ben şimdi ona?" Yine koridorun gerisindeki silueti işaret etti.

"Özür dilerim," diye söze başladım, "çok özür dilerim. Ama biliyorsunuz burada programım çok karıştı. Kesinlikle niyetliydim..." O sırada, gecenin giderek kargaşaya dönüşmesi karşısında, en azından benim soğukkanlılığımı korumak zorunda olduğumu düşündüm. Sözlerime ara verdim, sonra kararlılıkla konuştum: "Mr. Hoffman, eşinizden belki bizzat özür dilersem özrümü daha kolay kabul eder. Bu akşamın erken saatlerinde onunla tanışma mutluluğuna eriştim. İsterseniz birlikte yanına gidelim, bir an önce bu meseleyi çözelim. Sonra biliyorsunuz sahneye çıkmam gerekiyor; Mr. Brodsky'yle ilgili bir iki söz söyleyip resitalimi vereceğim. Bilhassa annemle babam iyice sabırsızlanmış olmalılar."

Hoffman bu sözlerime biraz şaşırmış gibi görünüyordu. Sonra, önceki öfkesini körüklemeye çalışarak konuştu: "Şu sayfalara bakın efendim! Bir bakın!" Ama ateşi canlandıramayıp biraz ezik bir ifadeyle yüzüme baktı. "Gidelim öyleyse," dedi, inanılmaz bir yenilgiyle yüklü, alçak bir sesle, "gidelim."

Ama bir iki saniye olduğu yerden kıpırdamadı; birtakım eski anıları kafasında canlandırdığına yemin edebilirdim. Sonra kararlı bir tavır takınıp karısına doğru yürümeye koyuldu; ben de birkaç adım geriden onu izledim.

Mrs. Hoffman, kendisine yaklaştığımız sırada bize döndü. Ben biraz uzağında durdum, ama o, kocasını görmezmiş gibi bana bakarak konuştu:

"Sizinle tekrar karşılaştığımıza çok sevindim Mr. Ryder. Ne yazık ki program hepimizin umduğu şekilde gerçekleşmedi."

"Maalesef öyle" dedim. Sonra ileri doğru birkaç adım daha atıp devam ettim: "Ayrıca, hanımefendi, ben de çok çeşitli konularla meşgul olmaktan, aslında hevesle yapmayı istediğim birtakım şeyleri ihmal ettim."

Bu ipucunu yakalayıp karşılık vermesini bekliyordum, ama o bana ilgiyle bakarak devam etmemi bekledi. Sonra Hoffman boğazını temizleyip konuştu:

"Hayatım. Ben... senin arzundan haberdardım."

Zoraki bir gülümsemeyle iki elinde tuttuğu albümleri havaya kaldırdı.

Mrs. Hoffman dehşet içinde baktı ona. "Ver o albümleri bana" dedi sertçe. "Ne hakla alırsın! Ver onları bana."

"Hayatım..." Hoffman hafifçe kıkırdayıp başını önüne eğdi.

Mrs. Hoffman yüzünde müthiş öfkeli bir ifadeyle elini uzatmış bekliyordu. Otel müdürü önce bir albümü, sonra diğerini verdi ona. Karısı her birine hangisi olduğunu anlamak için çabucak göz attı ve utanç duyarak ezildi.

"Hayatım," diye mırıldandı Hoffman, "bir zararı olmaz diye düşünmüştüm..." Sözünü yine yarım bırakıp güldü.

Mrs. Hoffman soğuk bakışlarla süzdü onu. Sonra bana dönerek, "Mr. Ryder," dedi, "kocam sizi böyle önemsiz konularla rahatsız ettiği için çok özür dilerim. İyi akşamlar."

Albümleri kolunun altına sıkıştırıp bizden uzaklaşmaya başladı. Ancak daha birkaç adım atmıştı ki, Hoffman ansızın haykırdı:

"Önemsiz mi? Hayır, hayır! Önemsiz olur mu hiç! Kosminsky albümü de önemsiz değil. Stefan Hallier albümü de. Önemsiz değiller! Keşke öyle olsalardı. Keşke öyle olduklarına inanabilseydim!"

Karısı durdu ama dönmedi; Hoffman'la ben, koridorun loş ışığında kıpırtısız sırtını seyrettik. Sonra Hoffman ona doğru birkaç adım attı.

"Bu gece. Bir fiyasko oldu. Değilmiş gibi davranmaya ne gerek var? Bana hâlâ katlanmana ne gerek var? Bunca yıl, bunca fiyasko. Gençlik Festivali'nden sonra bana tahammülün kalmamıştı kuşkusuz. Ama sen yine de katlandın. Ardından Sergi Haftası geldi. Yine tahammül ettin. Bir şans daha tanıdın. Evet, biliyorum, yalvardım sana. Bir şans daha tanı diye yakardım. Sen de reddedemedin. Kısacası, fırsat olarak bu geceyi sundun bana. Peki ben ne yaptım? Gece fiyaskoyla sonuçlandı. Oğlumuz, biricik oğlumuz, kentin en seçkin kişilerinin karşısında kendini rezil etti. Benim kabahatimdi, evet, biliyorum. Ben teşvik ettim onu. Son dakikada bile, biliyordum onu durdurmam gerektiğini, ama o gücü kendimde bulamadım. Sonuna kadar gitmesine izin verdim. İnan bana hayatım, niyetim bu değildi. Başından beri hep kendi kendime, yarın söyleyeceğim ona, dedim, yarın uzun uzun konuşacağız bu konuyu, aceleye getirmeden. Yarın, yarın diye diye erteledim. Evet, iradesizlik ettim, kabul ediyorum. Bu gece bile, sürekli kendi kendime, birkaç dakika sonra söyleyeceğim ona, diyordum, ama yapamadım, yapamadım, o da çıktı sahneye. Evet, biricik Stephan'ımız herkesin karşısında sahneye çıktı ve piyano çaldı! Alay konusu oldu! Ah, keşke o kadarla kalsaydı! Bu geceki olaylardan kimin sorumlu olduğunu herkes biliyor, bütün kent biliyor. Mr. Brodsky'yi tedavi etme sorumluluğunu kimin üstlendiğini de bütün kent biliyor. Tamam, tamam, inkâr etmiyorum, başaramadım, tedavi edemedim onu. Adam ayyaş, bütün çabaların beyhude olacağını ta başından anlamalıydım. Şu anda biz konuşurken bile gecenin fiyaskosu devam ediyor. Artık Mr. Ryder bile kurtaramaz bu geceyi. Bizi biraz daha utandıracak sadece. Dünyanın en iyi piyanistini getirtiyorum, ne diye? Bu rezalete katkıda bulunsun diye mi? Benim kaba ellerimi müzik gibi, sanat gibi, kültür gibi ulvi şeylere bulaştırmama nasıl izin verildi? Sen, yetenekli bir ailenin evladı olarak istediğin herhangi biriyle evlenebilirdin. Ne büyük bir hata yaptın. Bir trajedi. Ama sen treni kaçırmış sayılmazsın. Hâlâ güzelsin. Daha fazla beklemenin anlamı var mı? Bundan başka kanıta ihtiyacın mı var? Bırak beni. Terk et. Kendine layık birini bul. Bir Kosminsky, bir Hallier, bir Ryder, bir Leonhardt bul. Nasıl yaptın bu hatayı? Terk et beni, yalvarırım sana, terk et beni. Senin zindanında gar-

diyan olmak ne kadar korkunç bir şey, anlamıyor musun? Daha da kötü, senin ayak bileğindeki prangayım ben. Terk et beni, terk et." Hoffman ansızın öne doğru eğildi ve yumruğuyla alnına vurarak daha önce provasını yaparken gördüğüm hareketi tekrarladı. "Sevgilim, terk et beni sevgilim. Artık benden umut yok. Bu geceden sonra rol yapamayacağım artık. Herkes bilecek, bütün kent, ufacık çocuklara varıncaya kadar. Bu geceden itibaren, beni işimin başında, koşuşurken gördüklerinde hiçbir şeye sahip olmadığımı bilecekler. Ne yeteneğe, ne duyarlılığa, ne inceliğe. Terk et beni, terk et. Ben *öküzün tekiyim, öküz, öküz, öküz*!"

Aynı hareketi, dirseğini garip bir açıyla kıvırıp alnını yumruklayarak tekrarladı. Ardından dizüstü çöktü ve hıçkırmaya başladı.

"Fiyasko," diye mırıldanıyordu hıçkırıklarının arasından, "hepsi fiyasko."

Mrs. Hoffman bu arada dönmüş dikkatle kocasını izliyordu. Bu patlamaya hiç şaşırmış görünmüyordu; gözlerinde bir şefkat, neredeyse özlem belirmişti. Tereddütle iki büklüm diz çökmüş Hoffman'a doğru bir adım, sonra bir adım daha attı. Ardından, başının tepesine usulca dokunacakmış gibi elini uzattı ağır ağır. Eli Hoffman'ın tepesinde bir an değmeden asılı kaldı, sonra çekti elini. Sonra bir anda sırtını dönüp koridorda uzaklaştı ve gözden kayboldu.

Hoffman belli ki karısının hiçbir hareketini fark etmeyerek hıçkırmaya devam ediyordu. Ne yapacağımı bilemeyerek bir süre onu seyrettim. Sonra birden, muhtemelen sahneye çıkma vaktimin geldiğini düşündüm. İçimde bir duygu seli kabararak henüz annemle babamın binada izlerine bile rastlayamadığımı hatırladım. Hoffman'a ilişkin, o âna kadar merhametin baskın olduğu duygularım birden tersine döndü ve yanına giderek kulağına bağırdım:

"Mr. Hoffman, sizin geceniz fiyaskoyla sonuçlanmış olabilir. Ama ben sizinle birlikte bu uçurumdan aşağıya sürüklenmeye niyetli değilim. Sahneye çıkıp resitalimi vereceğim. Bu geceye bir çekidüzen verebilmek için elimden geleni yapacağım. Ama önce şunu kesin olarak öğrenmek istiyorum Mr. Hoffman: Annemle babama ne oldu?"

Hoffman başını kaldırıp baktı; karısının gitmiş olduğuna biraz şaşırmış gibiydi. Sonra bana tahammülsüzce bakıp ayağa kalktı.

"Nedir istediğiniz beyefendi?" diye sordu bitkin bir edayla.

"Annemle babam Mr. Hoffman. Neredeler? Onlara iyi bakılacağı konusunda beni temin etmiştiniz. Oysa bir süre önce baktığımda salonda göremedim onları. Az sonra sahnede olacağım, annemle babamın rahat bir şekilde koltuklarına yerleşmiş olmalarını istiyorum. Sizden cevap bekliyorum beyefendi. Neredeler?"

"Annenizle babanız, efendim." Hoffman derin bir nefes alıp yorgun yorgun saçlarını düzeltti. "Miss Stratmann'a sormanız gerekir. Kendileriyle doğrudan o ilgileniyor. Ben sadece genel çerçeveyi denetliyorum. Ve gördüğünüz gibi tam bir fiyasko yarattığıma göre, sorunuza cevap vermemi de beklemiyorsunuz herhalde..."

"Evet, evet," dedim, sabırsızlanarak, "peki Miss Stratmann nerede?"

Hoffman iç çekip arkamda bir yeri işaret etti. Döndüğümde, arkamda bir kapı olduğunu gördüm.

"İçeride mi?" diye sordum sertçe.

Hoffman başıyla onayladı, sonra karısının durduğu aynalı girintiye doğru sendeleyerek ilerleyip aynada kendine baktı.

Kapıya sertçe vurdum. Cevap gelmeyince suçlayan bakışlarımı Hoffman'a çevirdim. Hoffman girintinin kenarından içeriye eğilmişti. Tam öfkemi ondan çıkarmaya devam edecekken, içeriden bir ses girmemi söyledi. İki büklüm eğilmiş olan Hoffman'a son bir kez bakıp kapıyı açtım.

36

Kendimi binada karşılaştığım mekânların hiçbirine benzemeyen, geniş, modern bir ofiste buldum. Görünüşe bakılırsa tamamen camdan, ek bir bölümdü burası. İçeride ışık yanmıyordu, şafağın nihayet sökmüş olduğunu gördüm. Güneşin ilk yumuşak ışınları, üst üste yığılmış, her an devrilecek gibi görünen kâğıtların, dosya dolaplarının, masaların üzerinde dağınık duran telefon defterleriyle dosyaların üzerine vuruyordu. Ofiste üç masa vardı, ama o anda odadaki tek kişi Miss Stratmann'dı.

İşiyle meşgul görünüyordu; ışıkları söndürmüş olmasına şaşırdım, odadaki solgun ışıltı okuyup yazmak için yetersizdi. Işıkları kısa bir süreliğine, uzaklarda, ağaçların arkasından doğan güneşi seyretmek için söndürmüş olabileceğine hükmettim. Gerçekten de ben içeriye girdiğimde masasında oturmuş, elinde telefon, dalgın dalgın devasa pencerelerden dışarıya bakmaktaydı.

"Günaydın Mr. Ryder" dedi bana dönerek. "Bir saniyenizi rica edeceğim." Sonra telefon görüşmesine döndü: "Evet, beş dakika kadar sonra. Sosisleri de. Birkaç dakika sonra kızartmaya başlasınlar. Meyveler de hazır olsun."

"Miss Stratmann," dedim, "masasına ilerleyerek, "sosislerin ne zaman kızartılacağından daha acil konular var."

Çabucak başını kaldırıp bana baktı ve tekrar, "Bir saniyenizi rica edeceğim Mr. Ryder" dedi. Sonra tekrar telefon görüşmesine devam ederek bir şeyler yazmaya başladı.

"Miss Stratmann," dedim, daha sert bir sesle, "lütfen telefonu bırakıp beni dinleyin."

"Bir saniye," dedi Miss Stratmann görüştüğü kişiye, "biri geldi, ilgilensem iyi olacak. Uzun sürmez." Sonra ahizeyi elinden bırakıp dik dik bana baktı. "Nedir konu Mr. Ryder?"

"Miss Stratmann," dedim, "ilk tanıştığımızda, benim buradaki kalışım boyunca her konudan beni haberdar edeceğinizi söylemiştiniz. Programımla ve toplantılarımla ilgili ayrıntılı bilgi vereceğinizi söylemiştiniz. Sizi güvenebileceğim biri zannetmiştim. Ne yazık ki beklentilerimi karşıladığınızı söyleyemeyeceğim."

"Mr. Ryder, bu tiradı neye borçlu olduğumu bilmiyorum. Özellikle şikâyetçi olduğunuz bir konu var mı?"

"Her şeyden şikâyetçiyim Miss Stratmann. İhtiyaç duyduğumda önemli bilgileri edinemedim. Programımda yapılan son dakika değişikliklerinden haberdar edilmedim. Kritik anlarda destek ya da yardım görmedim. Sonuç olarak, görevlerime istediğim gibi hazırlanamadım. Bütün bunlara rağmen, az sonra sahneye çıkıp hepiniz için bir fiyaskoya dönüşmekte olan bu gecenin geri kalanını kurtarmaya çalışacağım. Ama önce size basit bir soru sormam gerekiyor. Annemle babam neredeler? Bir süre önce atlı arabayla geldiler. Ama konser salonunda onları aradığımda bulamadım. Localarda da, öndeki protokol koltuklarında da yoktular. Bu yüzden tekrar soruyorum size Miss Stratmann, neredeler? Niçin söz verdiğiniz gibi yakından ilgilenilmedi kendileriyle?"

Miss Stratmann doğan güneşin ışığında beni dikkatle inceledi, sonra içini çekti.

"Mr. Ryder, bu konuyu ne zamandır sizinle görüşmek istiyordum. Birkaç ay önce annenizle babanızın kentimizi ziyaret edeceğini haber verdiğinizde hepimiz çok sevindik. Herkes gerçekten çok memnun oldu. Ama hatırlatmak isterim ki Mr. Ryder, kentimize gelmeyi planladıklarını sadece ve sadece sizden duyduk. Son üç gündür, özellikle bugün, nerede olduklarını öğrenebilmek için elimden geleni yaptım. Havaalanını, tren istasyonunu, otobüs şirketlerini, kentteki tek tek her oteli defalarca aradım ve izlerine rastlayamadım. Kimse kendilerinden haber

almamış, kimse görmemiş onları. Aslında Mr. Ryder, *benim* size sormam gerekiyor. Kentimize geleceklerinden emin misiniz?"

O konuşurken aklımdan çeşitli şüpheler geçmişti; ansızın içimde bir şeylerin çöktüğünü hissettim. Rahatsızlığımı belli etmemek için başımı çevirip güneşin doğuşuna baktım.

"Bu sefer geleceklerinden çok emindim" dedim sonunda.

"Çok emindiniz." Belli ki mesleki gururunu fena halde incittiğim Miss Stratmann, suçlayan bakışlarını bana dikmişti. "Mr. Ryder, burada herkesin annenizle babanızın ziyaretiyle ilgili ne büyük zahmetlere giriştiğinin farkında mısınız? Tıbbi önlemler, ağırlanmaları, atlı araba? Kentli hanımlardan bir grup, haftalarca çalışarak annenizle babanızı ağırlamak üzere bir program oluşturdu. Geleceklerinden çok emindiniz demek."

"Elbette," dedim gülerek, "emin olmasam kimseyi bu kadar zahmete sokmazdım. Gerçek şu ki" –elimde olmadan tekrar güldüm– "gerçek şu ki, bu sefer, nihayet geleceklerinden emindim. Bu sefer geleceklerini varsaymam mantıksız sayılmaz herhalde, değil mi? Ne de olsa şu anda mesleğimin doruğundayım. Bu seyahatleri daha ne kadar sürdürebilirim? Birilerini gereksiz zahmete soktuysam özür dilerim tabii, ama işin oraya varmayacağından eminim. Burada bir yerlerde olmaları gerek. Zaten seslerini de duydum. Ormanda arabayı durdurduğumda geldiklerini işittim, atlı arabanın sesini duydum. Duydum geldiklerini, burada olsalar gerek, siz de kabul edersiniz ki..."

Yakındaki bir iskemleye çöktüm ve farkına varmadan hıçkırmaya başladım. O sırada ansızın annemle babamın kente gelme ihtimalinin aslında ne kadar belirsiz olduğunu hatırladım. Az önce Hoffman'dan, ardından Miss Stratmann'dan hesap soracak kadar emin oluşumu anlayamıyordum. Birkaç saniye daha hıçkırdım, sonra Miss Stratmann'ın tepemde dikildiğini fark ettim.

"Mr. Ryder, Mr. Ryder" diye tekrarlıyordu usulca. Sonra, ben gözyaşlarımı dindirmeye çalışırken şefkatli bir sesle konuştu: "Mr. Ryder. Belki bunu size söyleyen olmamıştır henüz. Ama bir zamanlar, yıllar önce, annenizle babanız bu kente gelmiş."

Hıçkırıklarım aniden kesildi, başımı kaldırıp Miss Stratmann'a baktım. Miss Stratmann bana gülümsedi, sonra yavaşça pencereye yürüdü ve tekrar güneş doğuşuna çevirdi bakışlarını.

"Herhalde birlikte tatile çıkmışlardı" dedi, gözlerini ufuktan ayırmadan. "Trenle gelmişler, iki üç gün kalıp kenti gezmişler. Dediğim gibi uzun bir süre önce, siz henüz bugünkü kadar ünlü değilken. Ama yine de tanınıyormuşsunuz; birileri, belki kaldıkları otelden birileri, sizinle akrabalıkları olup olmadığını sormuş. Soyadından ve İngiliz oluşlarından dolayı. İşte bu şekilde haber yayılmış; bu tatlı, yaşlıca İngiliz çiftin annenizle babanız olduğu öğrenilmiş. Belki şimdi beklenebileceği kadar düşülmemiştir üzerlerine, ama gerçekten gayet iyi ağırlanmışlar. Sonra, yıllar geçip siz ünlendikçe insanlar bu olayı, annenizle babanızın kentimize gelişini hatırlamış hep. Benim şahsen bu ziyarete ilişkin anılarım yok, çok küçüktüm o sıralar. Ama insanların bu konuyu konuştuğunu hatırlıyorum."

Dikkatle Miss Stratmann'ın sırtını seyrettim. "Miss Stratmann, bütün bunları sırf beni teselli etmek için söylemiyorsunuz, değil mi?"

"Hayır, hayır, her kelimesi doğru. Kime isterseniz sorabilirsiniz. Dediğim gibi, ben o sıralar çocuktum, ama kentte birçok kişi anlatır sorarsanız. Ayrıca ziyaretlerinin belgeleri de var."

"Peki mutlu görünüyorlar mıymış? Gülüşüp tatilin tadını çıkarıyorlar mıymış?"

"Eminim çıkarmışlardır Mr. Ryder. Herkesin anlattığına göre burada çok güzel vakit geçirmişler. Zaten herkes onları çok tatlı bir çift olarak hatırlıyor. Çok iyi kalpli, birbirlerine karşı düşünceli bir çift olarak."

"Ama... ama benim sorduğum şu, Miss Stratmann: İyi ağırlandılar mı? Benim öğrenmek istediğim bu..."

"Elbette iyi ağırlandılar. Ve ziyaretlerinden memnun kaldılar. Burada oldukları süre boyunca çok mutluydular."

"Bunu nasıl hatırlayabilirsiniz? O sıralar çocuk olduğunuzu kendiniz söylüyorsunuz."

"Ben kentte herkesin hatırladıklarını aktarıyorum."

"Bu söylediklerinizi doğruysa, nasıl olup da benim burada geçirdiğim süre boyunca kimse bana bundan söz etmedi?"

Miss Stratmann bir an tereddüt etti, sonra tekrar ağaçlara ve güneşin doğuşuna döndü. "Bilmiyorum," dedi alçak sesle, ba-

şını iki yana sallayarak, "neden söz etmediklerini bilmiyorum. Ama haklısınız. İnsanlar tahmin edileceği kadar çok konuşmuyor bu konuyu. Ama dediklerimin doğru olduğundan emin olabilirsiniz. Çocukluğumdan gayet iyi hatırlıyorum."

Dışarıdan koro halinde ötmeye başlayan kuşların sesi geliyordu. Miss Stratmann uzaktaki ağaçlara bakmaya devam ediyordu; belki çocukluğundan başka anılar geçiyordu hayalinden. Bir süre onu seyrettikten sonra konuştum:

"Burada iyi ağırlandıklarını söylediniz."

"Evet, tabii" dedi Miss Stratmann neredeyse fısıltıyla, gözleri hâlâ uzaklarda. "Çok iyi ağırlandıklarından eminim. Bahar mevsimiydi herhalde, kentimizde ilkbahar çok güzeldir. Eski Kent'in ne kadar hoş olduğunu kendiniz de gördünüz zaten. İnsanlar, yoldan gelip geçen sıradan insanlar onlara kenti tanıtmışlardır. Özelliği olan binaları, el sanatları müzesini, köprüleri göstermişlerdir. Kahve içmek, bir şeyler atıştırmak üzere bir yere oturduklarında belki dil sorunu yüzünden ne ısmarlayacaklarını bilememişlerse, garsonlar yardımcı olmuştur. Elbette, çok iyi vakit geçirmiş olmalılar."

"Ama trenle geldiklerini söylediniz. Bagajlarını taşımalarına yardım eden olmuş mudur?"

"Tabii, gardaki taşıyıcılar hemen yardım etmiştir. Bagajların hepsini taksiye götürmüşlerdir, sonra da taksi şoförü ilgilenmiştir bagajla. Otele götürmüştür onları, her şeyi halletmiştir. Eminim bagajlarıyla hiç ilgilenmek zorunda kalmamışlardır."

"Otele mi? Hangi otelde kalmışlar?"

"Çok rahat bir otel Mr. Ryder. O günlerin en iyi otellerinden biri. Çok memnun kalmışlardır mutlaka. Her dakikasının tadına varmışlardır."

"Umarım anacaddelerin pek yakınında değildir. Annem öteden beri trafik gürültüsünden nefret etmiştir."

"Tabii o günlerde trafik şimdiki gibi bir sorun teşkil etmiyordu. Hatırlıyorum da, ben çocukken arkadaşlarımla sokakta ip atlar, top oynardım. Bugün çocukların sokakta oynamasına imkân var mı! Evet, hep sokakta oynardık, bazen saatler boyunca. Sorunuza gelince Mr. Ryder" –Miss Stratmann hüzünlü bir tebessümle bana döndü– "annenizle babanızın kaldığı otel tra-

fikten çok uzaktı. Cennet gibi bir yerdi. Artık yok, ama isterseniz bir resmini gösterebilirim size. Görmek ister misiniz? Annenizle babanızın kaldığı oteli?"

"Çok isterim Miss Stratmann."

Miss Stratmann tekrar gülümseyip masasına yürüdü. Çekmecelerden birini açacağını sanıyordum, ama o son anda yolunu değiştirip ofisin arka duvarına yürüdü. Bir elini uzatıp bir kordonu çekti ve duvar haritasına benzeyen bir şeyi aşağı çekti. Rulo açıldığında, harita değil, devasa bir renkli fotoğraf olduğunu gördüm. Miss Stratmann ruloyu neredeyse yere kadar çekti, sonunda rulo bir tık sesiyle tamamen açılıp sabitlendi. Sonra tekrar masasına gidip masa lambasını yaktı ve ışığı resme çevirdi.

Birkaç saniye boyunca ikimiz de sessizce karşımızdaki resmi inceledik. Otel geçen yüzyılda deli kralların yaptırdığı masal şatolarının küçük bir örneğiydi. Eğreltiler ve bahar çiçekleriyle kaplı derin bir vadinin kıyısında yer alıyordu. Fotoğraf güneşli bir günde, vadinin karşı tarafından çekilmişti; bir kartpostal ya da takvim fotoğrafını andırıyordu.

"Sanıyorum annenizle babanız şu odada kalmışlar" dediğini duydum Miss Stratmann'ın. Bir yerlerden bir sopa bulmuş, otelin kulelerinden birinde bir pencereyi işaret ediyordu. "Güzel bir manzaraları vardı mutlaka, gördünüz mü?"

"Evet, gerçekten öyle."

Miss Stratmann sopayı indirdi, ama ben pencereye bakmaya devam ettim; pencereden görünen manzarayı hayalimde canlandırmaya çalışıyordum. Özellikle annem, manzaraya hayran kalmış olmalıydı. Kötü günlerinden birinde bile olsa, bütün günü yatakta geçirmek zorunda kalmış bile olsa, manzarada teselli bulmuştu muhtemelen. Vadinin çukurundaki esintiyi, karşı yamacı tırmanan eğri büğrü ağaçların yapraklarıyla eğreltilerin sallanışını seyretmişti belki. Karşısında uzanan geniş gökyüzü manzarasından da hoşlanmış olmalıydı. O sırada resmin ön tarafında –sağ alt köşeyi kesen– muhtemelen fotoğrafçının resmi çektiği dağ yolunun bir kısmı görülüyordu. Annem odasından baktığında bu yolu görüyordu mutlaka. Böylece uzakta sürüp giden hayatı da seyredebiliyordu. Seyrek aralıklarla geçen ara-

balar, malzeme taşıyan kamyonetler, hatta belki bir at arabası; ara sıra bir traktör ya da yürüyüş yapan çocuklar. Bunları görmek moral vermiş olmalıydı ona.

O pencereye baktıkça, bir süre sonra tekrar ağlamaya başladım. Daha önceki gibi hıçkıra hıçkıra ağlamıyordum; gözyaşları kesintisiz akıyordu yüzümden aşağı. Miss Stratmann gözyaşlarımı fark etti, ama bu kez durdurma gereği duymadı belli ki. Bana tatlı tatlı gülümsedi, sonra tekrar resme döndü.

Ansızın kapı tıklatılınca irkildim. Miss Stratmann da irkildi. Sonra, "Affedersiniz Mr. Ryder" diyerek kapıya yürüdü.

Beyaz üniformalı bir adam yiyecek arabasıyla içeri girerken oturduğum yerde döndüm. Arabayı eşikte, kapının kapanmasını önleyecek şekilde bıraktı ve güneşin doğuşuna baktı.

"Hava bugün güzel olacak" dedi, sırayla ikimize de gülümseyerek. "Kahvaltınız hanımefendi. Masanın üzerine bırakayım mı?"

"Kahvaltı mı?" Miss Stratmann şaşırmış gibiydi. "Kahvaltı servisi yarım saat sonra."

"Mr. von Winterstein kahvaltı servisinin başlaması için talimat verdi efendim. Bana sorarsanız iyi de etti. Herkes acıktı artık."

"Ya?" Miss Stratmann'ın şaşkınlığı devam ediyordu, dönüp danışırcasına bana baktı. Sonra adama sordu: "Orada her şey... yolunda mı?"

"Şimdi her şey yolunda efendim. Elbette Mr. Brodsky bayıldıktan sonra biraz panik yaşandı, ama şu anda herkes çok mutlu, iyi vakit geçiriyorlar. Az önce Mr. von Winterstein fuayede güzel bir konuşma yaptı; bu kentin muhteşem mirasından, gurur duymamız gereken şeylerden bahsetti. Yıllar boyunca gösterdiğimiz başarıları saydı uzun uzun, diğer kentlerde yaşanan, bizim hiç bilmediğimiz korkunç sorunları anlattı. Hepimizin buna ihtiyacı vardı efendim. Keşke siz de orada olup dinleseydiniz. Hepimiz kendimizle, kentimizle gurur duyduk; şu anda herkesin keyfi yerinde. Bakın, bir kısmını görebilirsiniz." Camdan dışarıyı işaret etti; gerçekten de, dışarının solgun ışığında, insanların ellerinde tabaklarla, çimlerin üzerinde dikkatle ağır ağır yürüdüğü, oturacak yer aradıkları görülüyordu.

"Affedersiniz," dedim, ayağa kalkarak, "benim gidip resitalimi vermem gerekiyor. Gecikeceğim. Miss Stratmann, size minnettarım. Gösterdiğiniz yakınlık için, her şey için. Ama izninizle şimdi gitmek zorundayım."

Cevap beklemeden kahvaltı arabasının yanından geçip koridora çıktım.

37

Koridorun karanlığına artık sabahın solgun ışığı nüfuz ediyordu. Hoffman'ı bıraktığım aynalı girintiye göz attım, ama gitmişti. Çerçeveleri altın varaklı tabloların önünden geçerek aceleyle salona doğru yürüdüm. Bir ara yine bir kahvaltı arabasıyla bir kapının önünde durmuş kapıyı tıklatan bir garsona rastladım, ama onun dışında koridor bomboştu.

Hızla yürümeye devam ederek bu koridora ilk çıktığım acil çıkış kapısını arıyordum. Resitalime başlamak için artık karşı koyamadığım bir sabırsızlık içindeydim. Az önce yaşadığım hayal kırıklıklarının, haftalardır benim piyanonun başına geçmemi beklemiş olan bunca insana karşı sorumluluğumu azaltmadığını anlamıştım. Bir başka ifadeyle, bu gece hiç değilse her zamanki standardıma uygun bir performans çıkarmak görevimdi. Bunu başaramadığım takdirde –ansızın bunu yoğun biçimde hissettim– tuhaf bir kapıyı açmış olacak ve bu kapıdan karanlık, meçhul bir boşluğa savrulacaktım.

Koridoru bir süre sonra tanıyamamaya başladım. Duvar kâğıdı koyu maviydi şimdi; tabloların yerini imzalı fotoğraflar almıştı; kapıyı kaçırmış olduğumu anladım. Ne var ki, biraz ileride üzerinde "Sahne" yazılı daha büyük bir kapı gördüm ve o kapıdan girmeye karar verdim.

Birkaç saniye boyunca karanlıkta el yordamıyla ilerledikten sonra yine kuliste buldum kendimi. Tepeden sadece bir ya da iki ışıkla aydınlatılmış, boş sahnenin ortasında duran piyanoyu

görebiliyordum. Perdelerin hâlâ kapalı olduğunu da gördüm ve sessizce sahneye adım attım.

Brodsky'nin bir süre önce düşmüş olduğu noktaya dikkatle baktım ama hiçbir işaret göremedim. Sonra tekrar piyanoya baktım; ne yapacağımı bilemiyordum. Tabureye oturup doğrudan çalmaya başlarsam teknisyenler belki perdeleri açıp spotları yakmayı akıl ederdi. Ancak teknisyenlerin hepsinin yerlerini terk etmiş olması ihtimali de vardı –neler olup bittiğini tahmin etmek mümkün değildi– o zaman perde açılmazdı. Üstelik izleyicileri son gördüğümde ortalıklarda ayakta durarak huzursuzca konuşmaktaydılar. En iyisinin perdeyi aralayıp öne çıkmak, bir sunuş yapmak, herkese –hem izleyicilere, hem teknisyenlere– hazırlanma fırsatı vermek olacağına karar verdim. Hemen kafamda birkaç açılış cümlesi kurdum ve daha fazla oyalanmadan aralık perdeye yaklaşıp ağır kumaşı iki yana çektim.

Salonu düzenli bulmayı beklemiyordum, ama karşılaştığım görüntü beni afallattı. Tek bir izleyici bile kalmadığı gibi, bütün koltuklar da yok oluvermişti. Salonda bir kolun çekilmesiyle bütün koltukların zeminin altına gizlenmesini sağlayan bir düzeneğin olabileceği geçti aklımdan –böylece salon aynı zamanda dans pisti filan gibi bir şeye de dönüşebilirdi– ama sonra binanın ne kadar eski olduğunu hatırlayıp bunun çok düşük bir ihtimal olduğuna karar verdim. Tek ihtimal koltukların katlanır olması ve yangın önlemi olarak kaldırıldıklarıydı. Her halü kârda, şu anda karşımda bomboş, devasa bir alan vardı. Hiçbir ışık yanmıyordu, ama tavandaki geniş dikdörtgen boşluklardan gün ışığı solgun şeritler halinde yere vuruyordu.

Loş ışıkta, dikkatle baktığımda salonun en arkasında birkaç siluet görür gibi oldum. Bir araya gelmiş, bir şeyi tartışır gibiydiler –belki salona çekidüzen veren sahne görevlileriydiler– sonra aralarından biri, ayak sesleri yankılanarak uzaklaştı.

Sahnenin kenarında durmuş ne yapacağımı düşünüyordum. Herhalde Miss Stratmann'ın ofisinde tahminimden çok daha uzun bir süre –belki bir saat– geçirmiştim; izleyiciler de benden umudu kesmişlerdi. Bununla birlikte, bir duyuru yapılırsa izleyiciler birkaç dakika içinde tekrar salonda toplanabilirdi; koltuklar olmadan da iyi bir resital vermek mümkün olabi-

lirdi pekâlâ. Ancak onca insanın nereye gittiği belli değildi; önce Hoffman'ı ya da görevini kim devralmışsa onu bulup bundan sonra ne yapılacağını konuşmam gerekeceğini anladım.

Sahneden aşağı inip salonda yürümeye başladım. Ortalara geldiğimde karanlıkta yolumu kaybettiğim hissine kapıldım ve yön değiştirip en yakındaki ışığa doğru ilerledim. Tam o sırada önümden sürünerek biri geçti.

"Ah, pardon," dedi, "affedersiniz."

Stephan'ın sesini tanıyıp, "Merhaba," dedim, "en azından siz hâlâ buradasınız."

"Mr. Ryder, özür dilerim. Sizi görmedim." Sesi yorgun ve kederliydi.

"Böyle kederli olmamanız gerekir doğrusu," dedim; "harikulade bir resital verdiniz. İzleyiciler müthiş etkilendi."

"Evet. Evet, olumlu karşıladılar galiba gerçekten."

"Tebrik ederim. O kadar çalışmanın üzerine, sizin için mutluluk kaynağı olsa gerek."

"Evet, öyle olmalı."

Karanlıkta yan yana yürümeye başladık. Tavandan içeri giren gün ışığı insanın yolunu görmesini daha da zorlaştırıyordu neredeyse, ama Stephan yolunu biliyor gibiydi.

"Biliyor musunuz Mr. Ryder," dedi bir süre sonra, "size çok minnettarım. Beni müthiş teşvik ettiniz. Ama aslında gerçek şu ki, bu gece belli bir seviyenin üstüne çıkamadım. En azından kendi ölçütlerime göre. İzleyiciler çok alkışladı, evet, ama bu kadar sıra dışı bir şey beklemedikleri için alkışladılar. Ama aslında daha önümde çok uzun bir yol olduğunu ben biliyorum. Annemle babam haklı."

"Annenizle babanız mı? Onları dert etmeyin canım."

"Hayır, hayır, Mr. Ryder, anlamıyorsunuz. Benim annemle babamın çıtaları çok yüksektir. Bu gece gördüğünüz bütün o izleyiciler, evet, çok iyi niyetliler, ama aslında bu işlerden pek anlamıyorlar. Bu kentin bir evladının belirli bir seviyede piyano çalışını dinlediler ve çok heyecanlandılar. Ama ben gerçek ölçütlere göre değerlendirilmek istiyorum. Annemle babamın da aynı şeyi istediğini biliyorum. Mr. Ryder, ben karar verdim. Gidiyorum. Daha büyük bir yere gitmem, Lubetkin ya da Peruzzi

gibi birinin öğrencisi olmam gerek. Burada istediğim seviyeye asla ulaşamayacağımı şimdi anlıyorum; bu kentte mümkün değil. Sonuçta *Cam Tutkular*'ın oldukça sıradan sayılacak bir icrasını nasıl alkışladıklarını gördünüz. Benim için bu belirleyici oldu. Daha önce anlayamamıştım bunu, ama beni küçük havuzda büyük balık olarak tanımlamak mümkün galiba. Bir süreliğine ayrılmam gerekiyor buradan. Ne yapıp ne yapamayacağımı anlayabilmek için."

Ayak seslerimiz salonda yankılanarak yürümeye devam ettik. Sonra cevap verdim:

"İyi fikir. Haklısınız gerçekten de. Daha büyük bir kente yerleşmek, çıtayı yükseltmek eminim size iyi gelecektir. Ama kimin öğrencisi olacağınız konusunu dikkatle ele alın. İsterseniz ben konuyu biraz düşünür, bir şeyler ayarlamaya çalışırım."

"Mr. Ryder, böyle bir şey yaparsanız size ömür boyu minnettar olurum. Evet, ne yapıp ne yapamayacağımı görmem gerek. Sonra bir gün buraya döneceğim ve göstereceğim onlara. *Cam Tutkular*'ın *aslında* nasıl çalınması gerektiğini göstereceğim." Güldü, ama sesinde neşeden eser yoktu.

"Siz yetenekli bir gençsiniz. İstikbaliniz çok parlak. Doğrusu moralinizin çok daha yüksek olması gerekirdi."

"Haklısınız herhalde. Biraz gözüm korktu galiba. Daha önümde tırmanılacak ne uzun bir yol olduğunu bu geceye kadar anlamamıştım. Size çok komik gelecek herhalde, ama biliyor musunuz, bu geceyle işi bitireceğimi sanıyordum. Görüyorsunuz, böyle bir yerde yaşamak insanı ne hale getiriyor. İnsan küçük düşünmeye başlıyor. Evet, bu gece yapılacak her şeyi yapacağımı sanıyordum! Şimdiye kadar ne kadar saçma düşüncelere sahip olduğumu görüyorsunuz. Annemle babam çok haklılar. Daha öğreneceğim çok şey var."

"Annenizle babanız mı? Bakın, benim size tavsiyem, şimdilik onları tamamen unutmanızdır. Kusura bakmayın ama, nasıl olup da size..."

"Hah, işte geldik. Bu taraftan lütfen." Kapı gibi bir şeyin önüne gelmiştik, Stephan kapıya gerili bir perdeyi çekiştiriyordu. "Buradan geçerek gidiliyor."

"Affedersiniz, nereye gidiliyor buradan?"

"Sera. Ha, belki seradan haberiniz yoktur. Çok meşhurdur. Salonun ana binasından yüz yıl sonra inşa edilmiş, ama şimdi neredeyse onun kadar meşhur. Herkes kahvaltıya oraya gitti."

Kendimizi bir koridorda bulduk; koridorun bir duvarı yan yana pencerelerle kaplıydı. En yakındaki pencereden soluk mavi sabah göğünü gördüm.

"Bu arada," dedim, tekrar yürümeye koyulduğumuzda, "Mr. Brodsky'nin durumunu merak ediyordum. Ne oldu acaba... vefat mı etti?"

"Mr. Brodsky mi? Yok canım, iyileşecektir eminim. Bir yere götürdüler onu. Duyduğuma göre St. Nicholas Kliniği'ne götürmüşler hatta."

"St. Nicholas Kliniği mi?"

"Yoksulların, evsiz barksızların bakıldığı bir yer. Az önce serada herkes bunu konuşuyordu; eh, onun yeri orası diyorlardı, onun sorunlarıyla orası başa çıkar diyorlardı. Doğrusunu isterseniz ben dehşete düştüm. Hatta –aramızda kalsın Mr. Ryder– bu konuşmalar da kararımı vermemi kolaylaştırdı. Buradan gitmekle ilgili olarak yani. Bana kalırsa Mr. Brodsky'nin bu geceki performansı uzun yıllardır bu konser salonunda dinlediğimiz en müthiş şeydi. En azından ben müzik hakkında bir fikir sahibi olduğumdan beri. Ama neler olduğunu gördünüz. İstemediler, afalladılar karşısında. Bu kadarını hesap edememişlerdi. Mr. Brodsky çökünce müthiş rahatladılar. Başka bir şey istediklerini anladılar. Bu kadar aşırı olmayan bir şey istediklerini."

"Belki Mr. Christoff'tan çok da farklı olmayan bir şey."

Stephan bu dediğimi düşündü. "*Biraz* farklı" dedi. "En azından farklı bir isim. Mr. Christoff'un tam da aradıkları şey olmadığını artık biliyorlar. Daha iyi bir şey istiyorlar gerçekten. Ama... *bunu* değil."

Pencerelerden artık dışarıdaki geniş çimenliği ve uzaktaki sıra sıra ağaçların üzerinde yükselen güneşi görebiliyordum.

"Sizce Mr. Brodsky şimdi ne olacak?" diye sordum.

"Mr. Brodsky mi? Her zamanki haline dönecek elbette. Kentin ayyaşı olarak günlerini tamamlayacak herhalde. Bu geceden sonra başka bir şey olmasına izin vermeyecekleri kesin. Dedi-

ğim gibi, St. Nicholas Kliniği'ne götürdüler onu. Ben burada büyüdüm Mr. Ryder; bu kenti birçok bakımdan hâlâ severim. Ama artık uzaklaşmak istiyorum."

"Belki bir şeyler söylesem iyi olur. Yani seradaki topluluğa bir konuşma yapsam. Mr. Brodsky'yle ilgili birkaç kelime etsem. O konuda yanıldıklarını söylesem."

Stephan birkaç adım boyunca bunu düşündü, sonra başını iki yana salladı.

"Değmez Mr. Ryder."

"Şunu bilin ki bana da size geldiği kadar tatsız geliyor. Ama belli olmaz. Ben birkaç kelime söylesem..."

"Sanmıyorum Mr. Ryder. Şu anda sizi bile dinlemezler. Mr. Brodsky'nin performansından sonra dinlemezler. Korktukları her şeyi hatırlattı konser onlara. Ayrıca serada ne mikrofon var, ne bir şey; üzerine çıkıp konuşabileceğiniz bir yükselti bile yok. Onca gürültünün arasında sesinizi duyuramazsınız. Sera büyüktür, neredeyse konser salonunun kendisi kadar büyüktür. Bir köşeden çapraz köşeye, herhalde... dümdüz bir çizgi çekseniz, yolunuzdaki masalarla konukları bir kenara itseniz bile, en azından elli metre vardır. Göreceksiniz, kocaman bir mekân. Ben sizin yerinizde olsam artık gevşeyip kahvaltının tadını çıkarırdım Mr. Ryder. Öyle ya, artık Helsinki'yi düşünmeye başlamanız gerekir."

Gerçekten de sera devasa bir mekândı ve o anda sabah güneşiyle dolmuştu. İnsanlar dört bir yanda neşe içinde sohbet ediyordu; kimileri masaların etrafına oturmuş, kimileri de küçük gruplar halinde ayakta durmaktaydı. Bazıları kahve ya da meyve suyu içiyor, bazıları önlerindeki tabaklardan, kâselerden bir şeyler yiyordu; kalabalığın arasından kendimize yol açarken burnuma taze çörek, balık köftesi, beykın kokuları geliyordu. Garsonlar ellerinde tabaklar, kahve termosları, koşuşuyorlardı. Etrafımdaki herkes birbirine neşeyle sesleniyordu; atmosferin tıpatıp bir kavuşma toplantısını andırdığını gördüm. Oysa bunlar birbirlerini sürekli gören kişilerdi. Belli ki gecenin olayları kendilerini ve toplumlarını derin bir açıdan yeniden değerlendirmelerine vesile olmuştu; sonuçta ortaya çıkan hava her nedense, karşılıklı bir kutlama havasıydı.

Stephan'ın haklı olduğunu anlamıştım. Bu kalabalıktan resitalimi dinlemek üzere konser salonuna dönmelerini rica etmek şöyle dursun, konuşma yapmanın bile manası yoktu. Ansızın üzerime bir yorgunluk çöktü, müthiş bir açlık hissettim; oturup kahvaltı etmeye karar verdim. Ne var ki etrafa bakındığımda hiçbir yerde boş bir iskemle göremedim. Üstelik döndüğümde Stephan'ın da yanımdan ayrılıp önünden geçtiğimiz bir masada oturan bir grupla konuşmakta olduğunu gördüm. Herkesin onu coşkuyla selamlamasını seyrettim, beni de onlarla tanıştırmasını bekledim. Ama Stephan konuşmaya dalmıştı; az sonra onun da neşeli bir havaya bürünmüş olduğunu gördüm.

Stephan'ı orada bırakmaya karar verip kalabalığın arasında yürümeye devam ettim. Eninde sonunda garsonlardan birinin beni fark edeceğini, elinde bir tabak, bir fincan kahve koşup geleceğini, belki bana yer göstereceğini düşünüyordum. Ama birkaç kez garsonlardan biri aceleyle bana doğru geldiği halde, hepsi yanımdan geçip gitti, başkalarına servis yapmalarını seyrettim.

Bir süre sonra, seranın ana kapısının yakınında olduğumu fark ettim. Kapılar ardına kadar açılmıştı; konukların birçoğu çimenlere yayılmıştı. Ben de dışarı çıkıp birkaç adım attım ve havadaki keskin soğuğa şaşırdım. Ama insanlar burada da gruplar halinde durmuş konuşuyor, kahvelerini ayakta içiyor, bir şeyler yiyorlardı. Bazıları güneşe yüzlerini dönmüştü, bazıları da biraz hareket etmek amacıyla dolaşıyorlardı. Hatta ıslak çimlerin üzerine oturmuş, tabaklarını, kahve termoslarını piknik yapar gibi yerlere yaymış bir grup da vardı.

Biraz ötede, çimlerin üzerinde bir yiyecek arabası çarptı gözüme; bir garson arabanın üstüne eğilmiş, bir şeyler yapıyordu. Açlığım iyice artarak arabaya doğru yürüdüm; tam garsonun omzuna vuracakken dönüp aceleyle yanımdan geçti; kollarında üç büyük tabak taşıyordu – tabaklarda omlet, sosis, mantar ve domates gördüm. Onun aceleyle yürüyüşünü seyrettim, sonra o dönünceye kadar arabanın yanından ayrılmamaya karar verdim.

Beklerken etrafımı inceledim ve bu kentte bana yöneltilecek çeşitli taleplerin üstesinden gelip gelemeyeceğim konusundaki endişelerimin ne kadar yersiz olduğunu anladım. Her zaman-

ki gibi tecrübem ve içgüdülerim, gerekeni yapmam için yetmiş de artmıştı bile. Elbette geceyle ilgili bir hayal kırıklığı yaşamıştım, ama sonra, enine boyuna düşündükçe, bu tür duyguların da yersiz olduğunu anladım. Ne de olsa, bir toplum dışarıdan biri tarafından yönlendirilmeden bir tür denge sağlayabiliyorsa, böylesi çok daha iyiydi.

Birkaç dakika sonra garson hâlâ dönmeyince –bu arada arabanın üzerindeki sıcak kaplardan yükselen çeşitli aromalar içimi gıcıklamaya devam etmişti– kendi kahvaltımı kendim almamam için bir sebep olmadığına hükmettim. Elime bir tabak almış, eğilerek alt katlarda çatal bıçak ararken arkamda çok sayıda insanın olduğunu hissettim. Döndüğümde karşımda taşıyıcıları buldum.

Görebildiğim kadarıyla Gustav'ın hasta yatağının başında toplanmış halde gördüğüm on on beş taşıyıcının hepsi şimdi karşımda duruyordu. Ben dönerken bazıları başlarını yere eğmişti, ama birkaçı gözlerimin içine bakıyordu.

"Tanrım," dedim, kendime kahvaltı almak üzere olduğumu gizlemeye çalışarak. "Tanrım, ne oldu? Yukarı çıkıp Gustav'dan haber almayı düşünüyordum elbette. Artık hastaneye kaldırılmış olacağından emindim. Yani emin ellerde olduğunu biliyordum. İşim biter bitmez gelecektim..." yüzlerindeki kederi fark edince sustum.

Sakallı taşıyıcı öne doğru bir adım atıp beceriksizce öksürdü. "Yarım saat önce vefat etti efendim. Yıllardır çeşitli rahatsızlıklar geçirmişti, ama formdaydı, dolayısıyla hiç beklemiyorduk. Hiç beklemiyorduk."

"Çok üzüldüm." Gerçekten de habere çok üzülmüştüm. "Gerçekten çok üzüldüm. Gelip bana haber verdiğiniz için sizlere, hepinize çok minnettarım. Bildiğiniz gibi onunla daha birkaç gün önce tanışmıştım, ama bana çok nazik davranmış, eşyalarımı taşımış, yardım etmişti."

Bütün taşıyıcıların sakallı taşıyıcıya baktığını, konuşması için dürttüklerini gördüm. Sakallı taşıyıcı derin bir nefes aldı.

"Mr. Ryder," dedi, "haberi bir an önce almak isteyeceğinizi bildiğimiz için de geldik. Ama bir şey daha vardı" –ansızın gözlerini yere çevirdi– "Gustav son nefesini verinceye kadar hep

aynı şeyi sordu efendim. Konuşmanızı yapıp yapmadığınızı soruyordu hep. Yani bizimle ilgili söyleyeceğiniz birkaç kelimeyi söyleyip söylemediğinizi efendim. Son âna kadar hep bunu merak etti."

Artık bütün taşıyıcılar başlarını yere eğmiş, sessizce cevabımı bekliyorlardı.

"Ah," dedim, "demek konser salonunda olanlardan haberiniz yok."

"Hepimiz şu âna kadar Gustav'ın başındaydık efendim" dedi sakallı taşıyıcı. "Az önce götürdüler kendisini. Kusurumuza bakmayın Mr. Ryder. Konuşmanızı dinlemeye gelmememiz büyük kabalıktı, hele bize verdiğiniz sözü hatırlama lütfunda bulunduysanız..."

"Bakın," dedim, "birçok şey planlandığı gibi yürümedi. Duymadığınıza şaşırdım, ama dediğiniz gibi, bu koşullarda..." Bir ara verdikten sonra derin bir nefes alıp daha kararlı bir tonda konuştum: "Kusura bakmayın, ama sadece sizler için hazırlamış olduğum küçük konuşma değil, daha birçok şey planlandığı gibi gerçekleşmedi."

"Demek oluyor ki efendim..." Sakallı taşıyıcı sözünü bitiremedi, sonra başını hayal kırıklığıyla öne eğdi. Bana bakmakta olan diğer taşıyıcıların hepsi de birer birer başlarını eğdiler. Sonra grubun arkalarından biri neredeyse öfkeli bir sesle konuştu:

"Gustav sorup durdu. Son âna kadar hep aynı şeyi sordu: 'Mr. Ryder'dan bir haber var mı?' Hep bunu sordu."

Arkadaşları hemen onu teskin ettiler, ardından uzun bir sessizlik oldu. Sonunda sakallı taşıyıcı gözünü çimenlerden ayırmadan konuştu:

"Önemli değil. Biz her şeye rağmen çabalamaya devam edeceğiz. Hatta artık daha da gayretle çalışacağız. Gustav'ı yarı yolda bırakmayacağız. O daima bizim esin kaynağımızdı, o gittikten sonra da hiçbir şey değişmeyecek. İşimiz zor, öteden beri zordu, bunu biliyoruz, ayrıca bundan sonrası daha kolay da olmayacak. Ama çıtayı katiyen düşürmeyeceğiz. Gustav'ı hatırlayıp azmedeceğiz. Elbette sizin küçük konuşmanız, mümkün olabilseydi, bize... bize çok yardımcı olacaktı, buna hiç kuşku yok. Ama tabii o sırada size uygunsuz gibi geldiyse..."

"Bakın," dedim, sabrım azalarak, "neler olduğunu yakında hepiniz öğreneceksiniz nasılsa. Aslında toplumunuzun daha önemli sorunları konusunu soruşturmamanıza şaşırdım. Üstelik benim nasıl bir hayat sürdüğüm konusunda hiçbir fikriniz de yok gibi. Taşıdığım ağır sorumluluklar konusunda. Ben şu anda sizinle konuşurken bile mecburen bir sonraki, Helsinki'deki programımı düşünüyorum. Sizin için olaylar planlandığı gibi yürümediyse üzgünüm. Ama gelip beni böyle rahatsız etmeye hakkınız yok..."

Sözler ağzımda takılı kaldı. Sağımda, biraz uzakta, konser salonundan ormana giden bir yol uzanıyordu. Bir süredir insanların akın akın binadan çıkıp ağaçların arkasında gözden kaybolduğunun farkındaydım – herhalde güne başlamadan önce birkaç saat dinlenmek üzere evlerine dönüyorlardı. O sırada yolda kararlı adımlarla yürüyen Sophie'yle Boris'i gördüm. Çocuk yine kolunu koruyucu bir tavırla annesine dolamıştı, ama bunun dışında yoldan geçen birine kederlerini belli edecek bir görünümleri yoktu. Yüz ifadelerini görmeye çalıştım, ama çok uzaktaydılar ve bir an sonra onlar da ağaçların arkasında gözden kayboldular.

"Üzgünüm," dedim biraz daha yumuşak bir tonda, taşıyıcılara dönerek, "ama şimdi izninizle gitmek zorundayım."

"Çıtayı indirmeyeceğiz" dedi sakallı taşıyıcı usulca, yere bakmaya devam ederek. "Bir gün gelecek, başaracağız. Göreceksiniz."

"İzninizle."

Tam onlardan uzaklaşacakken garson aceleyle geldi ve arabasına ulaşmak için yaşlı adamları kenara itti. Hâlâ arkamda tuttuğum tabağı hatırlayıp ona doğru sertçe uzattım.

"Bu sabah servis inanılmazdı" dedim soğuk bir tavırla ve hızla yürümeye başladım.

38

Yol ormanın içinde dümdüz bir çizgi halinde uzanıyordu; yolun sonundaki yüksek demir kapıyı açıkça görebiliyordum. Sophie'yle Boris bu arada şaşılacak kadar ilerlemişlerdi; elimden geldiğince hızlı yürümeme rağmen, birkaç dakika sonra aramızdaki mesafe hiç azalmamış gibiydi. Ayrıca biraz önden yürüyen bir grup genç de beni engelliyordu; ne zaman onları geçmeye çalışsam ya hızlanıyorlar ya da yola iyice yayılıyorlardı. Sonunda, Sophie'yle Boris'in sokağa varmak üzere olduklarını görünce koşmaya başladım ve nasıl bir izlenim uyandıracağıma artık aldırmayarak gençlerin ortasına daldım.

Ardından hız kesmeyerek koşmaya devam ettimse de, Sophie'yle Boris kapıdan geçerlerken seslenebilecek kadar yaklaşamamıştım onlara. Kapıya vardığımda ise nefes nefeseydim; durmak zorunda kaldım.

Kentin merkezine yakın bulvarlardan birine çıkmıştım. Sabah güneşi karşı kaldırımı aydınlatıyordu. Dükkânlar henüz kapalıydı, ama şimdiden çok sayıda yaya vardı ortalıkta; işlerine gidiyorlardı. Sonra solumda bir tramvay kuyruğu gördüm; kuyruğun en sonunda Sophie'yle Boris duruyordu. Tekrar koşmaya başladım, ama tramvay sandığımdan daha uzaktaydı herhalde ki, epey hızlı koştuğum halde ancak kuyruktaki herkes bindikten sonra, tramvay hareket etmek üzereyken varabildim. Deli gibi el kol hareketleri yaparak zar zor durdurup tramvaya bindim.

Ben koltukların arasında sendeleyerek ilerlerken tramvay ileri doğru hamle yaptı. O kadar nefes nefeseydim ki, içerinin

yarı yarıya boş olduğunu belli belirsiz fark ettim ve arkalarda bir koltuğa çöktükten sonra, Sophie'yle Boris'i görmeden yanlarından geçmiş olacağımı düşündüm. Hâlâ güçlükle nefes alarak yana eğildim ve önlere baktım.

Tramvay iki bölüme ayrılmıştı; iki bölümün arasında, ortalarda bir iniş kapısı vardı. Ön bölümde koltuklar karşılıklı iki uzun sıra oluşturacak şekilde dizilmişti; Sophie'yle Boris'in tramvayın güneşli tarafında, vatman bölmesinin yakınında, yan yana oturduklarını gördüm. Orta kapının yakınında askılara tutunarak ayakta duran yolcular yüzünden onları iyi göremiyordum; aradaki boşluğa doğru iyice eğildim. Tam o sırada, karşımda oturan adam –bizim bölümde koltuklar karşılıklı ikişer ikişer diziliydi– bacağına vurup, "Görünüşe bakılırsa bugün de güneşli olacak" dedi.

Giyimi mütevazı ama derli topluydu; üzerinde fermuarlı bir mont vardı; nitelikli bir işçi –belki elektrikçi– olabileceğini düşündüm. Hemen gülümsedim ona; bunun üzerine arkadaşlarıyla birlikte günlerdir çalıştıkları binayla ilgili bir şeyler anlatmaya başladı. Onu yarım kulakla dinliyor, ara sıra gülümsüyor ya da onaylayan bir şeyler mırıldanıyordum. Bu arada başka insanlar da ayağa kalkıp kapı önünde birikince Sophie'yle Boris'i iyice göremez oldum.

Sonra tramvay durdu, yolcular indi, görüş alanım genişledi. Boris önceki soğukkanlılığını koruyordu; bir eli Sophie'nin omzunda, diğer yolcuları sanki annesine karşı bir tehdit oluşturuyorlarmış gibi süzüyordu. Sophie'nin yüz ifadesini hâlâ göremiyordum. Ama birkaç saniyede bir elini sinirli bir tavırla havada salladığını görebiliyordum; belki etrafında uçuşan bir sineği kovuyordu.

Oturma pozisyonumu değiştirirken elektrikçinin bir şekilde annesiyle babası konusuna geçmiş olduğunu fark ettim. İkisi de seksen yaşını geçmiş artık; onları günde bir kere ziyaret etmeye çalışıyormuş elinden geldiğince, ama şimdiki işinde giderek imkânsız hale gelmiş. Ansızın aklıma bir şey geldi ve adamın sözünü keserek araya girdim:

"Affedersiniz, anne babalardan söz açılmışken, ben annemle babamın yıllar önce bu kente gelmiş olduğunu duydum. Turist

olarak yani. Epeyce zaman geçmiş olmalı üzerinden. Bana bunu söyleyen kişi o sıralar çocukmuş, o yüzden pek iyi hatırlamıyordu. Ben de merak ettim, konu anne babalardan açılmışken, kabalık etmek istemem ama, siz en az elli yaşında olmalısınız gibi geldi bana, acaba siz hatırlıyor musunuzdur kendilerini."

"Olabilir," dedi elektrikçi, "biraz tarif etseniz."

"Annem oldukça uzun boyludur. Siyah saçlı, şöyle omuz hizasında. Burnu biraz kuş gagasını andırır. Bu da ister istemez biraz sert görünmesine sebep olur."

Elektrikçi dışarıda geçip giden manzaraya bakarak biraz düşündü. Sonra, "Evet," dedi, başını sallayarak, "evet, tam tarif ettiğiniz kadına benzer birini hatırlıyorum galiba. Birkaç gün kalmışlardı sadece. Turistik yerleri filan gezmişlerdi."

"Evet, onlar. Hatırlıyorsunuz demek."

"Evet, çok hoş bir hanımdı. En azından on üç on dört yıl olmuştur. Belki daha bile çok olmuştur."

Heyecanla başımı salladım. "Miss Stratmann'ın dediğine uyuyor. Evet, annemdi o. Söylesenize, burada hayatından memnun görünüyor muydu?"

Elektrikçi uzun uzun düşündü, sonra cevap verdi: "Benim hatırladığım kadarıyla, evet, burayı sevmişti, evet. Hatta" –benim endişeli ifademi fark etmişti– "sevdiğinden *eminim*." Öne doğru eğilip sevecen bir tavırla dizime vurdu. "Burada çok iyi vakit geçirdiğinden hiç kuşkum yok. Düşünsenize, mutlaka hoşuna gitmiştir, öyle değil mi?"

"Herhalde" deyip pencereye döndüm. Güneş tramvayın içinde yer değiştirmekteydi. "Hoşlanmıştır herhalde. Yalnız..." derin derin iç geçirdim. "Keşke o zaman haberim olsaydı. Keşke birileri bana söylemiş olsaydı. Peki ya babam? O da iyi vakit geçiriyor muydu?"

"Babanız. Hımmm." Elektrikçi hafifçe kaşlarını çatıp kollarını göğsünde kavuşturdu.

"O sıralar epey zayıftı herhalde" dedim. "Kır saçlı. Çok sevdiği bir ceketi vardı. Açık yeşil, tüvit bir ceket, dirsekleri deri yamalı."

Elektrikçi düşünmeye devam etti. Sonunda başını iki yana salladı. "Kusura bakmayın. Babanızı hatırlayamadım."

"Ama imkânı yok. Miss Stratmann buraya birlikte geldiklerinden çok emindi."

"Haklıdır mutlaka. Ama ben şahsen babanızı hatırlamıyorum. Annenizi hatırlıyorum. Ama babanız..." Tekrar başını iki yana salladı.

"Hiç öyle saçma şey olur mu! Annem burada tek başına ne yapsın?"

"Ben babanızla birlikte değildi demiyorum. Sadece ben hatırlamıyorum babanızı. Bu kadar üzülmeyin ama. Böyle üzüleceğinizi bilsem bu kadar açık söylemezdim. Benim hafızam çok zayıftır. Herkes söylüyor. Daha dün öğle yemeğine bacanağıma gittim, alet çantamı orada unutmuşum. Geri dönüp almak için kırk dakika kaybettim. Alet çantamı!" Güldü. "Görüyorsunuz, hafızam çok zayıf. Bu kadar önemli bir konuda güvenebileceğiniz son insanım ben. Babanız da annenizle birlikte gelmiştir eminim. Hele başkaları öyle söylüyorsa. Gerçekten, bu konularda bana güvenilmez."

Ama ben ona sırtımı çevirmiş, tramvayın ön tarafına bakmaktaydım yine; Boris nihayet duygularına teslim olmuştu. O sırada annesi onu kucaklamaktaydı; Boris'in omuzları hıçkırıklarla sarsılıyordu. Ansızın onun yanına gitmek dünyanın en önemli şeyiymiş gibi geldi; elektrikçiden alelacele özür dileyip ayağa kalktım ve ön tarafa yürümeye başladım. Tam yanlarına varmak üzereyken tramvay keskin bir viraj aldı; düşmemek için yakındaki direğe yapıştım. Tekrar baktığımda, Sophie'yle Boris'in benim yaklaştığımı hiç fark etmediklerini gördüm; oysa çok yakınlarındaydım. Güneş şeritler halinde kollarında, omuzlarında geziniyordu. O anda birbirlerini teselli edişlerinin o kadar mahrem bir yanı vardı ki, benim bile müdahale etmem imkânsız gibiydi. Onlara baktıkça, gözle görünen kederlerine rağmen, garip bir kıskançlık hissetmeye başladım. Biraz daha yaklaştım; artık neredeyse kucaklaşmalarının dokusunu hissedebiliyordum.

Sonunda Sophie gözlerini açtı. Çocuk göğsünde hıçkırmaya devam ederken Sophie ifadesiz gözlerle bana bakıyordu.

"Çok üzgünüm" dedim sonunda ona. "Her şey için çok üzgünüm. Babanı daha yeni duydum. Duyar duymaz da peşinden geldim elbette..."

Sophie'nin yüz ifadesini görünce sustum. Sophie bir saniye daha soğuk soğuk baktı bana. Sonra bezgin bir sesle konuştu:

"Bırak bizi. Sevgimizin dışındaydın her zaman. Şu haline bak şimdi. Kederimizin de dışındasın. Bırak bizi. Git."

Boris annesinden ayrılıp döndü, bana baktı. Sonra annesine, "Hayır, hayır," dedi, "bir arada kalmamız lazım."

Sophie başını iki yana salladı. "Hayır, faydası yok. Bırak onu kendi haline Boris. Bırak dünyayı dolaşsın, uzmanlığını, bilgeliğini dağıtsın. Onun buna ihtiyacı var. Bırakalım artık istediğini yapsın."

Boris kafası karışarak bana baktı, sonra yine annesine döndü. Belki bir şey söyleyecekti, ama Sophie o anda ayağa kalktı.

"Hadi Boris. Burada iniyoruz. Hadi gel Boris."

Gerçekten de tramvay yavaşlıyor, başka yolcular da yerlerinden kalkıyordu. Birkaç kişi sıkışarak yanımdan geçti; sonra Sophie'yle Boris de geçtiler yanımdan. Ben direğime tutunmaya devam ederek Boris'in sıraların arasından çıkış kapısına ilerleyişini seyrettim. Bir ara dönüp bana baktı, sonra, "Ama bir arada kalmamız lazım. Mecburuz" dediğini duydum.

Sonra onun arkasında Sophie'nin yüzünü gördüm; garip bir kayıtsızlıkla bana bakıyordu, "O asla bizden biri olmayacak" dediğini duydum. "Bunu anlaman lazım Boris. O seni asla gerçek bir baba gibi sevmeyecek."

İnsanlar yanımdan geçmeye devam ediyordu. Elimi havaya kaldırdım.

"Boris!" diye seslendim.

Çocuk kalabalığın arasında ayakları geri geri giderek tekrar bana baktı.

"Boris! Otobüs yolculuğumuzu hatırlıyor musun? Suni göle giderken bindiğimiz otobüs. Ne kadar güzeldi, hatırladın mı Boris? Herkes bize ne kadar iyi davranmıştı. Bize ikramlarda bulunmuşlar, şarkılar söylemişlerdi. Hatırlıyor musun Boris?"

Yolcular artık tramvaydan inmeye başlamıştı. Boris bana son bir kez baktıktan sonra gözden kayboldu. Birkaç kişi daha geçti, sonra tramvay yine harekete koyuldu.

Bir süre sonra dönüp arkadaki yerime yürüdüm. Tekrar karşısına oturduğumda, elektrikçi neşeyle gülümsedi. Sonra

öne doğru uzanıp omzuma pat pat vurduğunu hissettim ve hıçkırmakta olduğumu fark ettim.

"Dinleyin beni," diyordu, "herşey ilk anda insana çok kötü görünür. Ama hepsi geçer, hiçbir şey ilk haliyle kalmaz. Üzmeyin bu kadar kendinizi." Bir süre boyunca o buna benzer boş cümleler kurmaya, ben de hıçkırmaya devam ettik. Sonra şöyle dediğini duydum:

"Hadi gelin bir kahvaltı edin. Siz de bizlerle birlikte bir şeyler atıştırın. Daha iyi hissedersiniz kendinizi. Hadi gelin. Gidip yiyecek bir şeyler alın kendinize."

Başımı kaldırıp baktığımda elektrikçinin kucağında bir tabak gördüm; tabakta yarısı yenmiş bir kruvasanla küçük bir top tereyağı vardı. Dizlerine kırıntılar dökülmüştü.

"Aa," dedim, doğrulup kendimi toparlayarak, "nereden aldınız onları?"

Elektrikçi arkamda bir yeri işaret etti. Dönüp baktım; tramvayın arka tarafına kurulmuş bir büfenin önünde, ayakta duran yolcular gördüm. Arkadaki bölümün çok kalabalıklaşmış olduğunu ve etrafımızdaki bütün yolcuların yiyip içtiğini de fark ettim. Elektrikçinin kahvaltısı etrafta yenenlere nazaran mütevazıydı; insanlar iri tabaklara yumurta, beykın, domates, sosis doldurmuş yiyorlardı.

"Hadi," dedi elektrikçi tekrar, "gidin kendinize bir kahvaltı alın. Sonra bütün dertlerinizi konuşuruz. Ya da isterseniz hepsini unutup başka bir şey konuşuruz, sizi neşelendirecek bir şey. Futbol, sinema. Ne isterseniz. Ama ilk iş bir kahvaltı edin. Uzun süredir bir şey yememiş gibi görünüyorsunuz."

"Çok haklısınız" dedim. "Şimdi düşünüyorum da, çok uzun zamandır bir şey yemedim. Ama lütfen söyler misiniz? Bu tramvay nereye gidiyor? Benim otele dönüp eşyalarımı toplamam gerekir. Bu sabah Helsinki'ye uçacağım da. Yakında otele dönmüş olmam gerekiyor."

"A, bu tramvay sizi kentin neresine isterseniz götürür. Sabah ringi bu. Bir de akşam var. Tramvay günde iki kere ringin tamamını dolaşır. Evet, bu tramvayla her istediğiniz yere gidebilirsiniz. Akşam da aynı ringi yapar, ama havası çok farklıdır. Ah, harika bir tramvaydır bu."

"Ne kadar güzel. Madem öyle, izninizle, önerinize uyup kendime bir kahvaltı alayım. Haklısınız gerçekten. Düşüncesi bile iyi geldi."

"Hah şöyle, bravo" dedi elektrikçi ve kruvasanını havaya kaldırıp selamladı.

Ayağa kalkıp tramvayın arkasına yürüdüm. Burnuma çeşitli aromalar geliyordu. Birçok kişi büfeden yiyeceklerini almaktaydı, ama omuzlarının üzerinden bakınca tam tramvayın arka camının altına kurulmuş, yarım daire şeklindeki büfeyi görebiliyordum. Akla gelebilecek her şey vardı: Omlet, sahanda yumurta, şarküteri, sosis, kızarmış patates, mantar, ızgara domates. İri bir servis tabağında ringa balığı sarmaları ve başka balık mezeleri, iki dev sepette kruvasanlarla çeşitli ekmek ve çörekler, bir kâsede taze meyveler, çok sayıda kahve ve çay termosu vardı. Büfenin etrafındaki herkes yiyecekleri almak için sabırsızlandığı halde dostça bir atmosfer hüküm sürüyor, insanlar birbirlerine bir şeyler uzatıp hoşbeş ediyordu.

Elime bir tabak alırken arka pencereden uzaklaşan kent sokaklarını seyre koyuldum; moralim iyice düzeliyordu. Aslında pek de kötü gitmemişti. Bu kentte yaşadığım hayal kırıklıkları bir yana, gelişimin büyük takdir uyandırdığı su götürmezdi – gittiğim diğer yerlerde de hep olduğu gibi. İşte şimdi ziyaretimin sonuna gelmiştim; karşımda kahvaltıda isteyebileceğim her şeyi sunan bir büfe vardı. Kruvasanlar özellikle iştah uyandırıyordu. Gerçekten de tramvayda herkesin kruvasanları nasıl yuttuğuna bakılırsa, çok taze ve çok lezzetli oldukları belliydi. Zaten bakışlarımı nereye çevirsem iştahım kabarıyordu.

Her şeyden azar azar almaya başladım. Yiyecekleri tabağıma koyarken bir yandan da kendimi tekrar koltuğumda hayal ediyordum; elektrikçiyle hoşbeş ederken, bir yandan lokmalarımı çiğneyip bir yandan sokakların sabahın bu erken saatteki halini seyrederken. Elektrikçi birçok bakımdan şu anda konuşmak için ideal kişiydi benim gözümde. İyi kalpli biri olduğu belliydi, ama aynı zamanda münasebetsiz olmamaya özen gösteriyordu. Olduğum yerden görüyordum onu; hâlâ kruvasanını yiyordu, tramvaydan kısa süre sonra inecekmiş gibi görünmüyordu. Hatta daha uzun bir süre orada oturmaya kararlı gibi görünüyordu.

Tramvay ring hattı olduğuna göre de, aramızda hoş bir sohbet olursa bir tur daha atacak bir adam hali vardı. Büfe belli ki daha bir süre toplanmayacaktı; dolayısıyla ara sıra konuşmamıza ara verip tabaklarımızı tekrar doldurabilirdik. Hatta sürekli birbirimizi biraz daha yemeye teşvik ettiğimizi görür gibi oluyordum: "Hadi canım! Bir sosisçik daha! Hadi verin şu tabağınızı, ben alıvereyim." Karşılıklı oturup yemeye, futbol ya da canımız ne isterse konuşmaya devam edecektik, bir yandan dışarıda güneş gökyüzünde giderek yükselecek, sokakları, tramvayın oturduğumuz yanını aydınlatacaktı. Nihayet hepsinin sonuna geldiğimizde, canımızın istediği kadar yiyip konuştuktan sonra, elektrikçi belki saatine göz atacak, içini çekecek ve yine benim otele geldiğimizi işaret edecekti. Ben de içimi çekecek, istemeye istemeye ayağa kalkacak, kucağımdaki kırıntıları silkeleyecektim. El sıkışacak, birbirimize iyi günler dileyecektik –kendisinin de az sonra inmesi gerektiğini söyleyecekti– sonra kapının etrafında toplanan neşeli kalabalığa katılacaktım. Ardından, tam tramvay dururken, belki elektrikçiye son kez el sallayacak ve Helsinki'yi gurur ve güvenle göğüsleyeceğimden emin, tramvaydan inecektim.

Kahve fincanını ağzına kadar doldurdum. Sonra, bir elimde fincanımı, ötekinde tepeleme doldurduğum tabağımı dikkatle tutarak tekrar koltuğuma doğru yürüdüm.